„Ion Creangă"

Revistă de limbă, literatură și artă populară

EDIȚIE ANASTATICĂ
Vol. VIII (1916-1917)

VASLUI, 2008

„Ion Creangă“

Revistă de limbă, literatură și artă populară

vol. VIII (anul 1916-1917)

CONSILIUL JUDEŢEAN VASLUI
CENTRUL JUDEŢEAN PENTRU CONSERVAREA ŞI
PROMOVAREA CULTURII TRADIŢIONALE VASLUI

„Ion Creangă"

Revistă de limbă, literatură și artă populară

EDIŢIE ANASTATICĂ
Vol. VIII (anul 1916-1917)

Ediţie iniţiată şi coordonată de
RODICA POP

VASLUI – 2008

Coperta I: Artur Gorovei

Casa Editorială *Demiurg*
(acreditată de CNCSIS, Nr. 1142/30.06.2003,
reacreditată în 2006)

✉ Şoseaua Păcurari nr. 68, bl. 550, sc. B, et. 4, ap. 16,
700547 – Iaşi, România

☏ 0232/25.70.33; 0745/37.81.50; 0727/840.275
E-mail: iionita@mail.dntis.ro; ceddemiurg@yahoo.fr

Consilier editorial: dr. Alexandrina Ioniţă

Director Marketing: Irina Ioniţă (☎ 0740/08.20.05).

ISBN serie 973-8076-81-1
ISBN: 978-973-152-082-7

Anul IX.—No. 1. Ianuarie, 1916.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară
APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BARLAD

Exemplarul:
In țară . . . . 40 de bani
In streinătate . . . . 50 » »

Abonamentul anual:
In țară . . . . 5 lei
In străinătate . . . . 6 »

TIPOGRAFIA ȘI LEGATORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPŞA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAŞCU, PR. D. FURTUNĂ, PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA, ŞT. ST. TUŢESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

DE LA REDACŢIE.

Poşta.—*Vechiu colaborator.* Cea cu «Ţiganii» s'a publicat. De-asemeni şi cea cu «mâţa» şi «porumbul» dar nu tocmai. Deci se vor pune în revistă, că şi cealaltă rămăşiţă.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece şi gâcitori, datine şi cuvinte rari, şi altele, ci fiecare pe hârtia sa.

— Scrisul să fie ceteţ, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greşelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* şi pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrise de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame; pentru 150 grame trebue 10 bani. Aceste manuscrise însă, nu trebue să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărţi poştale Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poşta redacţiei dacă nu alipesc o carte poştală sau mărcile pentru răspuns.

Anul IX.—No. 1. Ianuarie, 1916.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA	ABONAMENTUL ANUAL	ADMINISTRAȚIA:
T. PAMFILE	In țară 5 lei	M. LUPESCU
Bârlad. str Corbului	In străinătate 6 „	Zorleni-Tutova

URARE PENTRU ANUL NOU 1916.

Ni s'a urat și urăm și noi cetitorilor acestei reviste:

Anul curgător
Cu spor și ajutor.
Ce gândiți,
Să isbândiți,
Să vă dea Dumnezeu multul
Cum curge Prutul
Și norocul
Cu oborocul.
Ce-am urat
Să fie-adevărat,
Că noi știm a ură
Și Dumnezeu știe a se'ndură
Intru mulți ani!

După datină, vine rândul neaparatului adaos al zilei. Dumnezeu, care a dat odată pentru totdeauna putere omului să se pregătească pentru biruirea nevoilor acestei vieți, va fi cu acel ce și-L va vrea într'ajutor. Dorim prin urmare tuturor cetitorilor noștri toată tăria de suflet și toată puterea trupească pentru ca acelaș Dumnezeu, «care nu bate cu ciomagul», să-i călăuzească pretutindeni în fața primejdiei, care poate începe dela dușmanul c'o mie de fețe pentru unul, și se poată încheia la dușmanul c'o singură față pentru întreaga obștie românească!

„ION CREANGĂ"

CURCUBEUL[1]

1. *Curcubeul*, numit şi *curcubău*, *curcu-boului*, *brâul Maicii Domnului*, *brâul cerului*, *cununa cerului*, *brâul lui Dumnezeu*, *brâul Cosânzenii*, sau *brâul popii*, acea

Năframă vărgată,
Peste mare aruncată,

este, după unele credinţi, un semn lăsat de Dumnezeu că *ploaia* va încetà. Aceasta provine poate din legământul pe care Dumnezeu l-a făcut cu Noie, după potop, dacă nu cumva atât credinţa populară, cât şi versiunea biblică, nu vor aveà acelaş izvor.

Iată ce scrie Biblia:

«Şi Dumnezeu vorbì lui Noie şi fiilor lui cari erau cu dânsul, zicând:

— Şi eu, iacă eu întăresc legământul meu cu voi şi cu seminţa voastră după voi, şi cu toate vieţuitoarele cari sunt împreună cu voi: cu paseri, cu vite, cu toate fiarele pământului cari sunt împreună cu voi, cu toate câte au ieşit din corabie, cu toate animalele pământului. Da, eu întăresc legământul meu cu voi, că nu se va mai pierde tot corpul de apa potopului, şi că *nu va mai fi potop*, ca să strice pământul.

Şi a zis Dumnezeu:

— Acesta este semnul legământului care-l pun eu între mine şi între voi şi între toate vieţuitoarele cari sunt cu voi pentru toate generaţiunile. Eu am pus *curcubeul* meu în nouri şi *acesta va fi semn de legământ* între mine şi între pământ. Şi când eu voiu acoperì pământul cu nouri, curcubeul se va arăta în nouri. Şi-mi voiu aduce aminte de legământul meu ce este între mine şi tine şi între toate vieţuitoarele de orice corp; şi apa nu se va mai face în potop ca să piardă tot corpul. Şi arcul va fi în nouri şi eu îl voiu vedeà pe el spre a-mi aduce aminte de eternul legământ care este între Dumnezeu şi între toate vieţuitoarele de verice corp care este pe pământ.

Şi Dumnezeu zise lui Noie:

— Acesta este semnul de legământ pre carele l-am întărit între tot corpul care este pe pământ».

De aici fireşte iesă credinţa pe care o întâlnim aproape la toate

[1] Din lucrarea *Văzduhul*, p. 157-64, ce va apare în curând. — Notele subliniate s'a lăsat deoparte.

popoarele creştine, care arată că curcubeul este semn că nu va mai fi un al doilea potop.

Mai numeroase sunt însă alte socotinţi cari dau curcubeului alte obârşii. Foarte multe întâlnim prin Bucovina:

Curcubeul este o fată de om bogat care păştea odată vite pe lângă un părău; deodată a venit un nour care a ridicat-o în cer şi acolo s'a prefăcut în brâul frumos pe care îl vedem şi astăzi.

Curcubeul este făcut din om.

Curcubeul este o fiinţă minunată care stă cu gura într'un lăcuşor.

Curcubeul este un drum pe care merg *bălaurii* când duc apă în cer, pentru ploaie.

Curcubeul este făcut din trei surori: «una roşă, una galbenă şi una albastră. Una-i creştină, alta-i catolică şi alta-i jidaucă. Ele se sfătuiesc pe cari ţări să dea ploaie. Şi pe o ţară dau, da pe alta nu. Ploaia o scot din mare».

Curcubeul este făcut din *Duminica* jidovească şi cea creştinească. E tare păcat, c'o coc şi-o frig pe sf. Duminică. La Sf. Ioan din Suceava este icoana ei cu copilul în braţe şi zice că e toată neagră, tăiată şi supărată. Numai Jidanii pe Duminica lor o cinstesc, şi de aceea, cât e de veselă pe curcubeu! căci dunga roşie de pe curcubeu este Duminica jidovească, iar cea albastră, cea creştinească.

Curcubeul este făcut «din soare şi din apă».

Prin jud. Vâlcea se spune despre curcubeu că are trei colori: roşie, galbenă şi verde. Dacă se vede roşu mai mult, este semn că în acel an va fi *vin* din îmbielşugare; de va fi mai mult galben, este semn de multă roadă în *grâne*, iar de va fi verde, vor prisosi *fâneţele*.

Prin jud. Dâmboviţa se spune că dacă curcubeul e mai mult roşu, prevesteşte bielşugul de vin; de va fi mai mult verde, va fi frumos grâul, iar dacă va fi mai mult albastru, este o prevestire pentru secetă şi moarte.

Prin jud. Botoşani se crede că dacă predomneşte coloarea roşie, este semn de *vânt*; cea verde prevesteşte bielşug în *grâu*, iar cea albastră, *secetă* şi moarte.

El are o gură ca a boului, cu care suge apă din păraie şi mare, atunci când oamenii se roagă pentru ploaie sau când Dumnezeu soroceşte ploaia, şi apoi o răvarsă asupra pământului. După cât de mare este apa din care bea curcubeul, aşă va fi şi ploaia; dacă apa va fi mare, şi ploaia va fi mare.

Prin Ţara Haţegului se crede că curcubeul bea apă cu amândouă capetele din câte un râu.

Când apa suptă, ca de obiceiu, este gata să se isprăvească, curcubeul începe să sugă cu mai multă putere. Atunci se vede cum partea lui de deasupra este mai neagră. Când trebue să ploaie mai mult şi un curcubeu nu dovedeşte cu suptul apii, Dumnezeu porunceşte să se mai facă un curcubeu, şi acesta se şi arată deasupra celui dintâiu, dar el este mai slab.

Dacă nu se spune că de multe ori el suge *broaşte* şi *bălauri*, cari cad apoi din nouri odată cu ploaia, cum face *sorbul*, totuş se spune că s'a întâmplat să sugă oameni: «O fată spălà cămeşile la pârău şi curcubeul a tras-o şi a slobozit-o tocmai de cea parte. Fata nu ştià altă limbă de cât italieneşte. Cu mare greu s'a găsit un italian şi a 'nţeles-o şi a trimis-o în ţara ei.

Pe *Sf. Varvara*, fată de păgân, a luat-o Dumnezeu la cer prin ajutorul curcubeului, că s'o scape de urgia celor ce-o urmăriau.

De este vreun om aproape, când bea, îl trage şi-l sloboade de cela capăt; atunci, acel om e o lună bărbat şi o lună femeie, şi cunoaşte orişice în stele.

Curcubeul nu bea apă de-a dreptul, ci printr'o pietricică găurită. Prin jud. Vâlcea aceste pietricele se strâng şi se păstrează ca şi în Bucovina, pentru tămăduitul vacilor cu ugerul bolnav «Oamenii, când găsesc această piatră, prin care a băut curcubeul apă, o strâng ca pe un odor scump şi o lasă moştenire din tată în fiu. E bună de muls *vaca*, de trei ori, în cruciş, când e laptele cu sânge. E bună de descântat de *gâlci*, de *guşă*, — tot suflă pe piatră şi o lipeşte de gâlcă. Iar când fată întâiu vaca, de va mulge-o prin aceea şi va spălà vaca şi viţelul cu lapte, şi le va da să bea, nu le mai strică nime».

Apa din care bea curcubeul are o mare priinţă roadelor câmpului. Dacă se udă bucatele la o secetă cu o astfel de apă, bucatele cresc minunat. «Odată s'a găsit undevà locul unde bea curcubeul deschis şi oamenii au luat şi au stropit câmpul şi anul cela a fost tare bună pânea; da altă dată au găsit închis şi a fost secetă».

Cine merge în genunchi până la locul unde s'adapă curcubeul, întinereşte ca un copil; dacă merge până acolo în genunchi, şi bea apă, se face fată, de-a fost băiat, şi băiat, de a fost fată.

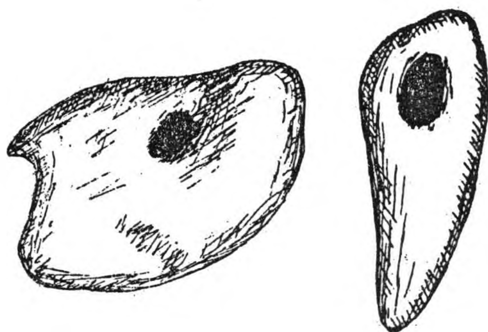
Românii macedoneni cred că aceasta se întâmplă atunci când o fată sau un flăcău trece pe sub curcubeu. Megleniţii adaugă însă că unul ca acesta, care-şi schimbă firea trupească, trebuie să moară după trei zile.

Prin Moldova se crede că cine bea apă de unde bea curcubeul, se face o lună băiat şi o lună fată.

Credința în această schimbare o aflăm și la *Francezi*.

Cine merge călare pe *porc* unde bea curcubeul apă, și se dă de trei ori peste cap, se face o lună băiat și o lună fată. Și care femeie îngreueată va merge în genunchi până unde bea apă curcubeul să zică «tatăl nostru» de trei ori și să bea apă mai la vale, copilul acela ce-l va face, are să fie lună o fată și o lună băiat, și are să știe tot ce-i pe lume, are să fie năzdrăvan».

De asemeni se face năzdrăvan cel ce va merge în genunchi până la gura curcubeului, zicând de asemeni «tatăl nostru».

163. Pietre prin cari suge curcubeul apă.]

Credința aceasta o întâlnim și la *Polonezi*.

Cine vrea să aibă pelița albă și lucie, să se spele cu apă din coada curcubeului.

Cine va vrea să găsească o *comoară*, să iea două cofe de apă și să meargă în coate și în genunchi până unde bea curcubeul apă.

De multe ori curcubeul își are numai un capăt mai frumos acesta este gura lui; despre celalt capăt Macedo-Românii cred că se odihnește pe o colină sau o măgură, — o *dzĕană*.

Prin Țara Hațegului, când copiii văd curcubeul, cântă;

Curcubeu, beu.
Bea apă din tău;
Curcubiță, biță,
Bea apă din viță !

2. In legătură ca credința pe care o întâlnim pretutindeni că curcubeul suge apă din ape, — credință care o au și *Francezii* — găsim și descântecul pentru secarea *gușii*, la cei ce o au.

Acei gușați, când văd curcubeul freacă gușa și zic;

Curcubeu,
Curcubeu,
Bea de unde-i bea,
Bea din gușa mea!

Prin jud. Bacău se strigă·

Curcubeu,
Curcubeu.
Nu bea apă din părău,
Ci ți-oiu da
Dintr'o ulceă:
Bea apă din gușa mea!.

Prin alte părţi, descântecul se rosteşte de cel ce are guşă atunci când vede întâiaş dată curcubeul, bătându-şi guşa cu un ac sau un os, şi este aceasta;

Curcubeu de unde bei?
Bea din guşa mea!.

3. «Când vezi întâiu curcubeu, să zici:

Curcubeu,
Curcubeu,
Acel roş, al meu,
Acel verde-al tău.

că cel roş e mai frumos, e vesel şi eşti vesel tot anul».

Ca să le crească părul, copiii macedo-românii când văd curcubeul zic:

Curcubèĭ, bèĭ.
Pon s-ti pleţi si bei
Una pică di apu,
La mini-ni criscură perilĭ pon di bron!

Adică:

Curcubeule, beule,
Până să te pleci să bei
O picătură de apă,
Mie-mi crescură perii până la brău!

Tot pentru aceasta se roagă şi copiii Românilor din Meglenia şi tot aşà.

La aceastea adăugăm şi următoarele credinţi:

Dacă se arată curcubeul dimineaţa pe pâclă, este semn că lung timp vor fi pâcle cu buri,

Dacă curcubeul se arată dimineaţa, se socoate ca un semn prevestitor de *secetă*.

Dacă curcubeul se arată seara, prevesteşte vreme bună.

Macedo-Românii cred că dacă curcubeul se iveşte de mai multe ori, e o prevestire că *măslinele* se vor face din belsug.

T. Pamfile.

DINTR'O SCRISOARE CĂTRĂ UN CONCENTRAT.

D-l E. Drăguşanu, învăţător în com Bogdăneşti, jud. Suceava, sublocot. în rezervă, îmi trimite poezia de mai jos, scrisă de femeia soldatului Gavril Rusu din Dorna-Suceava, în fruntea scri-

sorii ce trimite soţului ei, concentrat. De unde ştie ea această poezie, d-l învăţător n'a putut afla. Cuprinsul ei e acesta:

Cântecul războiului european.

Codrul plânge şi doineşte,
Românaşul mi-l priveşte
Şi-l întreabă cu mirare:
Ce ne facem, frăţioare.
Căci războiul se 'nteţeşte
Şi nu se mai isprăveşte?
Şi iar verde ca şofranul,
Nici nu se 'mplineşte anul
De când am trecut Balcanul;
Am curmat iute măcelul
Ş'am luat cadrilaterul.
Frunză verde mărăcine,
Când credeam să fie bine,
Alt războiu mai mare vine.
An pe la Sfântul Ilie,
Când dă soarele 'n chindie,
Europa cea bătrână,
Par'că nu i-a fost a bună,
Că-mi 'ncinge horă mare,
Peste ţări, peste hotare:
Şi pornind aşa în glumă,
Ţările-au luat de bună,
Căci din horă la 'nceput
Jocu'n brâu s'a prefăcut.
Ce crezi, brâu ca pe la noi?
Brâu de patruzeci şi doi,
S'au mai bine zis războiu.
Când se 'nferbântase bine,
Hop! Austriei îi vine
Poftă mare dar prostească
Să 'nghiţă ţara sârbească.
Dar şi Rusul îndrăcit
Pe loc a şi mirosit
Ş'a trimis mii de cazaci
Să bage pe Nemţi în draci.
Atâta a fost de-ajuns
Că-mi sări Germanu 'n sus
Cu gândul să prăpădească
Franţa şi Ţara rusască.
Şi ca s'arate că-i tare,
Calcă Belgia 'n picioare,
Vrând să meargă la Paris,
Ce-i dăduse naiba'n vis!
Dar nu s'a cam potrivit
De-acasă cum s'a gândit.
Căci Franţuzul, om ciudat,
Nu-l luă la sărutat,
Ci-l luă la scărmănat,
Şi minune să mai vezi!
Dădu strechea şi'n Englezi!
Ş'au pornit cu vitejie
Să facă pe Neamţ piftie,
Neamţul nu se dă bătut,
Şi prin cap ce i-a trecut?
Să 'ntarte pe Turcia
Să se 'ncaire cu Rusia,
Să mi-o 'npingă'n Marea Neagră
S'o mai sperie oleacă.
Turcul mare gogoman
Il ascultă de German.
Şi declară războiu sfânt,
Lumi-i întregi de pe pământ,
Crezându-se tari, măi nene,
In şalvari şi Dardanele.
Dar să vede după joc,
Că nu prea are noroc,
Şi după vechea poveste
Că tot Turcul prost plăteşte.
Şi iar verde lăcrămioare,
Aşteptăm cu nerăbdare
Să vedem ce sfârşit are
Acest sângeros războiu,
Ori ne-aşteaptă şi pe noi?
Căci suntem doriţi de joc
Chiar cu fraţii la un loc.
Că'n această horă mare,
Noi avem trei surioare,
Care luptă cu dreptate.
Pentru sfânta libertate;
Şi ne strigă cu glas tare:
„Scapaţi-ne frăţioare!
„Vin la luptă fără teamă
„Căci mi-i dor de ţara mamă".
Ş'apoi frunză viorea
Nu ştiu zău când vom intra
Şi cu cine-alăturea!

Că poezia e făcută în formă populară de un cărturar, nu mai

rămâne îndoială. Ceea ce se vede din scrisoarea femeiei lui Rusu din Dorna, este că poezia a pătruns în popor şi ceea ce-i mai frumos şi îmbucurător este că ea i-o scrie în fruntea scrisorii, ş'apoi îi spune de necazurile de-acasă. Cred că e bine ca această poezie să se păstreze în „Ion Creangă", căci chiar de-ar fi făcută de un cărturar, trecând prin mai multe guri, poporul o va preface după calupul lui.

M. Lupescu.

UN «FISIOLOG» ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-lea [1].

23.—*Pentru pisica sălbatecă.* Aceasta are acest obiciai: Să teme să treacă drum care e însemnat de roata carului. Şi de să va întâmpla să treacă vreodată de nevoe pe acest drum, îi strepeziaşte tot trupul. Şi de să va întâmpla şi o va ţinea cineva mult cias întru acest drum, moare

Iară de va muşca pe vreun om, aciasta iaste doftoria lui; să ia pământ din calea cea însămnată de car şi să-l pue d'asupra pe rană şi să vindecă.

Iară de nu va pune pe rana lui acest pământ, moare omul, căci că dinţii ei sânt foarte otrăviţi.

24.—*Pentru şoarece* [2]

25.—*Pentru furnici.* Furnicile au această obicinuinţă: Şi când va să să facă foamete, iele cunosc vremea mai nainte şi să nevoiesc să strângă multă roadă. Şi pe aciastea cunosc oamenii anul în care va fi foamete, căci când văd pre furnici nevoindu-să cu silinţă, şi-i adevărat că va să să facă foamete. Incă cunosc când va să fie ploaie, căci atunci scot cât grâu sau orz au netăiat în gaura lor şi-l lasă afară de-l plouă, ca să nu încolţască înlăuntru în cuibul lor, şi să piarză şi cel tăiat.

Iară când trece ploaia, lasă grâul sau orzul la soare şi să uscă şi atuncea iae şi acela şi-l iau înăuntrul în cuibul lor.

In Indiea să află furnici mari ca diorii [3] locului acestuia. Deci acele furnici ale Indiei, când sapă pământul să facă cuib, scot pământul, care iaste ca nisipul argintului locului acestuia.

---

[1] Vezi an. VIII, no. 12, p. 320-4.
[2] S'a publicat în revista an. VII, No. 3, pag. 68.
[3] Dihorii.

Numai, acelea argint nu scoate, făr' decât aur. Şi oamenii cari strâng pământul acela, au mare frică şi osteneală, căci că încarcă cămile în buestri, parte muerească, şi merg cu disagii în ceasul de miasăzi, când odihnesc furnicile. Şi de vor ajunge să ia de acel pământ, fug îndărăt; iară de va simţi, îndată ies afară şi-i rup şi pre ei, şi pre cămilele lor.

26.—*Pentru leu.*[1]

27.—*Pentru lup.* Lupul are obiceai: când iaste sătul şi să va afla între oi, să face şi el ca oaia, căci de sătularea cea multă, să umflă pântecele lui şi nu poate să-şi deschiză gura lui să mănănce.

Când dară să luptă cu taurul, să teme de coarnele lui. Pentru aceasta, să sue în loc înalt şi sărind, îl apucă de gât şi aşa îl biruiaşte şi-l mănâncă. Vede noaptea mai bine decât toate ceale cu 4 picioare. Au acest obiciai: Lupii când vor să treacă vre-o apă, să adună mulţi, apoi pun pre cei mai bătrâni înainte şi unul altuia, ţiind coadele lor în gură, şi aşa trec apa şi nu le e frică să-i ia curgerea apei pre dânşii.

28.—*Pentru căine.* In Indiea să află căine mare ca leu şi când vede pre leu, nu să teme, ci-i stă împotrivă să să oslească. Şi leu sbeară deoparte iară de altă parte latră câinele. Şi atâta iaste de îndrăzneţ căinele, că sare şi răpeaşte pre leul de gât, Şi de-l va apuca bine, îl omoară. Numai de să va afla om aproape să taie picioarele căinelui, îl lasă; iară de nu, îl sugrumă pre leu.

Pentru aceasta, oamenii cei din Indiea pun de să luptă între ei.

Iară de nu va putea să grăbească căinele să apuce pre leu de gât, biruiaşte leu şi omoară pre căine.

In părţile Egipetului să află căini ca aceia şi când vor să bea apă din valea Nilului, nu stau să bea; căci că să tem să nu iasă vre-o hiară şi să-l răpească precum e *crocodelul* şi *ihnemonu*. Pentru aceasta fuge şi trecând pre marginea apei, bea căte puţintică, pănă când să satură,

29.—*Pentru crocodel.* Crocodelul iaste gadină ca şopârla după asămănare, însă iaste mare foarte, de 8 sau 10 coţi.

Are solzi ca pelea broaştei aceştii din mări şi dinţii ca ai căinelui celui rău; zic unii că atâţi dinţi are, câte zile are anul.

Să află mulţi crocodeli în apa Nilului. Să osteaşte tare asupra oamenilor. Incă când îl găseşte scăldându-să în apă, îl răpeaşte ca un lup rău. Ese şi afară la uscat şi doarme în trestii, căci

[1] S'a publicat în revistă, an. VII. no. 2, pag. 37-38.

poate să trăiască şi pe uscat şi pe apă; dar în apă iaste lui mai drag, căci nu să teme acolo de oameni.

Când va să mănânce vreun om, întâi îi duce capul de să sărută cu cealaltă parte a trupului şi atunci şade şi plânge cu multe lacrămi, şi apoi îl mănăncă. Pentru aceasta, când vedem plângând pre cinevaş cu făţărie, zicem că samănă crocodelului.

Când vor să-l tragă, oamenii pun în undiţă vicleşug, carne de om mort şi înghiţindu-o, să prinde.

Insă întru atâtea răutăţi ce are şi face el, are de la Dumnezeu certare, că nu are loc pe jos să-şi scoaţă mistuiala, ci cască tare gura lui, şi iaste în locul acela pui mitutei ce zboară, adecă păsări albe, cât pitulicile. care greceşte să chiamă *teohili.* Aceste pasări umblă zburând toată ziua împrejurul apei, de ar vedea pre vreun crocodel că cască. Şi când îi văd, să pogoară pe gura lui şi intră în pântece şi mănâncă bucata aceluia toată şi iară es şi zbor. Şi crocodelul uşurându-să de greutate, iară cearcă şi caută altă mâncare.

Şi nici pasările acelea cer altă mâncare, nici crocodelul le supără. Iară moartea lui iaste aceasta: face oauă multe şi le clociaşte ca broasca şi deaca le clociaşte, să sfârşiaşte, să fac crocodelii cei mici; iar dintr'un ou de acelea ese *scorpion* şi izbeaşte pre muma lui şi o omoară.

Are şi acest obiceai crocodelul, că ia apă în gura lui şi o tornă pre cale unde trec gadinile şi acelea alunecă şi cad şi până să să scoale, el aleargă şi le mănâncă.

Şi când mănâncă, nu clăteaşte partea cea de jos a lui de la gură; adecă falca cea de jos şade nemişcată, ci numai cu cea de sus mestecă hrana lui.

30.—*Pentru inorogu.* Inorogul iaste şi acesta la Indiea. Iaste atât de mare, cât un asin de cei mari şi are putere multă. Şi când să osteaşte cu omul, izbeaşte cu picioarele lui tare; iară de să va întâmpla ca să-l muşte, îndată moare.

Intoarce şi capul adeseori şi face frică cu cornul lui, care are sus în sprânceană, care corn nu iaste sec ca la alte gadini, ci iaste plin şi tare ca ferul şi drept ca o săgeată şi negru. Coada lui samănă cu a porcului sălbatic; gura lui iaste largă ca a leului.

Când va să meargă, fuge curând şi merge curând în pustietate să nu vază oameni, ci numai sângur va să fie. Şi cătră alte jigănii de alte feluri iaste blând; iară când vede alt inorog parte bărbătească, să sălbătăceaşte foarte tare. Numai la inoroaică să

îmblănzeaşte şi iară dacă îşi face pofta lui cu aceia, o goneşte.

Insă cornul ce-l găsesc oamenii, şi-l iau pentru doftoriea otrăvii, îl găsesc întru acest chip. Gadina aceasta nu are ferbinţială stomahului, precum are şi celelalte jivini, ci capul lui iaste cu ferbinţală prea multă; şi pentru aceasta căldura aceia a bucatilor creşte cornu' lui şi în toţi anii să naşte nou. Şi când creşte cel dedesupt, cade cel de sus, adecă cel mare şi rămâne cel mic. Şi iarăşi într'alt an să face altul şi cade acela, şi în toată vieaţa lui aşa să face. Deci acel corn îl găsesc oamenii şi-l au de mult preţu, de vreame ce biruiaşte puterea otrăvii. Iaste cu anevoie ca să-l găsiască cineva, căci că inorogul să află totdeauna întru pustie adâncă şi hrană nu găsesc oamenii să mănânce până ce vor trece pustiea, şi apă nu e şi drumul iaste plin de alte jiganii. Şi pentru aceasta iaste anevoe a să afla multe coarne.

Are şi alt obiceai inorogul, că înăuntru, întru adâncimea pustiei, nu să află ape purtătoare, ci numai de ploaie să strânge puţintică apă în găvăunele pământului şi aceaia de soare să face amară. Pentru aceasta aşteaptă până când să vie inorogul să bea. Şi când să pleacă, să atinge cornul lui de apă şi să îndulceaşte apa şi bea întâi el, apoi cealelalte gadini. Şi acolo unde sânt, adunate gadinile şi aşteaptă pre inorog, să împreună străine cu străine gadini, şi să fac ceale mai preaslăvite dihanii:

Adecă pardosul să împreună cu cămila şi să naşte această *camilopardos*, adecă *zurnapa*.

Aşişderea şi alte gadine să împreună: lupii cei mari salbatici ai Indiei cu câinii cei mari ai Indiei, iproci.

C. N. Mateescu.

GĂCITORI

790.—Vioara (dipla).

Ţăndărica bradului,
Muzica satului.

791.—Brazdele.

In valea lui Marmarac
Se dau porcii peste cap.

792.—Broiacul.

In tufa lui moş Dan,
Ţipă un pui de ungurean.

Dela M. Mogoş din com. Bărăşlii-de-Vede, jud. Olt.

793.—Viţelul.

Mic cât fusei,
Din patru fluere zisei;
Mare dacă mă făcui,
Pământul răsturnai;
Dacă murii,
In horă jucai.

794.—Cucul.

Sant pasăre, care,
Prin a mea cântare,
Imi spun al meu nume

795.—Ariciul.

Scoboară moşul la vale,
Cu mii de peri în spinare.

796.—Clopotul bisericei.

Pe-o vale în jos,
Urlă un lup bătăios.

797.—Porcul.

Se vaită cocoşatul
Că i-a plecat satul.
Din diferite părţi ale Olteniei.

798.—Vinul.

Întotdeauna nebunul satului
Umblă îmbrăcat,
În cojoc de lemn.

799.—Ariciul.

Pe valea lui Tortoloc,
Vine dracu şomoldoc,
Din Boureni-Doljiu.

N. I. Dumitraşcu.

800.—Urma căruţei.

Ce e lat cât păşeşte găina
Şi e lung cât vezi cu ochii?

801.—Briciul.

Am un câne balan şi paşte
Pe-un munte de ciolan,

802.—Scara.

Am două lemne odolene,
Şi la mijoc mărunţele.

803.—Pirostiile.

Ciontei bontei,
Picioare de cotei.
Dela N. Scorţanu Girav-Neamţ;

203.—Imblăceul.

Epuraş şchiop,
Treeră un snop.

804.—Focul.

Am o pasăre:
Unde ciupeşte
Iarbă nu mai creşte.
Dela elevii şcoalei normale P. Neamţ şi liceu P.-Neamţ.

A. Moisei.

805.—Scaunul.

Cinel, cinel,
Vii la noi,
Şi eu ţi-l torn dinapoi.

806.—Dinţii.

Am o poeţică
Plină de purcei,
Şi nici unul nu iesă afară,

807.—Iepurile.

Şade ghebos,
In rogoz.
Strigi odată,
Şi se'ndreaptă.

808.—Cântarul.

Unghie de gaie,
Coadă de ţigaie,
Creastă de cucoş.

809. Biserica.

Tună, văgăună,
Cioarele s'adună.

810.—Apa.

Dumbră, sumbră,
Fără umbră.

811.—Coasa.

Ştiuca din baltă s'aruncă
Dumbrava o culcă.

812.—Dinţii.

Săcuşori albi,
Sub streşină roşă.

813.—Meliţa.

Am o căţea albă,
Când bate,
Toţi dinţii îi sar din gură.

814.—Cana.

Gălgăuţ,
In păhăruţ.

815.—Capra.

Perică, merică,
Merge la biserică;
Vine acasă,
Şi se vaită.

816.—Călăreţul.

Teapa, leapa,
Pe cărare,
Lungher, pungher
Pe spinare.

817.—Cimpoiul.

Am o gâscă, şoaită,
Boaită.
Cu gurmazul şuiu,
Burluiu.

818.—Biserica.

Am o vacă,
Porumbacă,
Pe la coarne,
Cu icoane,
Pe la nări,
Cu lumânări.
Pe la buze,
Buburuze,
La bărbii,
Cu făclii,
Pe la şolduri,
Cu bolduri,
Pe la pântice,
Cu descântice.

819.—Acul.

Luciu, lucior,
Ii pun coadă de fuior.

820.—Bulia.

Am o găină cucuiată,
O ţin în pivniţă încuiată.
Şi cum intru s'o descui;
Ii pun mâna pe cucuiu.

821.—Scripca.

Am o broască uscată,
In cui acăţată.

822.—Vântul.

Foş, foş, prin păiuş,
Taci, taci, prin copaci.

Auzite de la o şezătoare în Albeşti-Botoşani.

O. Rotundu.

823.—Uşa şi masa,

Am două surori
Una zice; de-ar veni ziua,
Să se împodobească, iar alta;
De-ar veni noaptea să se odihnească.

824.—Dovleacul.

Funii întinse,
Gheme strânse.
Scânduri în gropi,
Şi ochii în plopi.

825.—Luleaua.

Am o vacă de lut.
Cu ţiţa de lemn,
Şi viţelul e om.

Auzile de la Jand. caporali I. Nedelcu şi V. Jigău în oficiu primăriei în ziua de 5 Noembrie.

Miceşti-Tutova. **Gh. Boghiu.**

POVESTIRI ŞI LEGENDE

358.—Ce ne spune mâţa când se gudură pe lângă noi.

Cică pe când era Noe pe ape, «Ucigă-l crucea», s'a prefăcut în şoarece să-i spargă corabia. Da Dumnezău când a văzut, a şi trimis un înger:

— „Vezi colo ce face diavolul? Du-te şi fă din mănuşa cea din mâna dreaptă o mâţă şi dă-i drumul în corabie".

Vine îngerul şi face cum i-a poruncit Dumnezeu.

Da cică de atunci nu s'a mai întâmplat nimic corăbiei lui Noe. Iar mâţa şi-acu se gudură pe lângă noi. Vrea se vede să ne spună că a mâncat şoarecul din corabia lui Noe, de nu ne-am înecat.

359. De ce porumbii au picioarele roşii.

După corb, care nu s'a mai întors, Noe a trimis un porumbel să-i aducă ştirea dacă apele mai sunt încă mari. Dar porumbelul obosind până când să dea de masline, s'a aşezat pe un hoit să se mai odihnească, umplându-şi picioarele de sânge.

Şi de atunci picioarele porumbelului sunt roşii ca sângele,

Pochidia-Sălceni, Tutova.

Pr. G. V. Şuşnea.

URAŢII

47.—Când vine de iea mireasa.

—Buna vremea
Buna vremea,
Horă frumoasă,
Boieri Dumnevoastră,
Bucuroşi sunteţi de venirea noastră?
—Foarte bucuroşi,
Foarte bucuroşi.

—Iar al nostru tinerel împărat
Când de numele Dumneavoastră a auzit,
Foarte bine i-a părut.
Pe alt cal a încălecat,
Şi-prin heiurile D-v s'a plimbat.
Toate heiurile i-a plăcut,
Şi schimb cu jupineasa mireasă a făcut,
Noi nu suntem ciocoi
Să vă luăm boi,
Nici cazaci,
Să vă luăm vaci.
Noi suntem fii dumnezeieşti
De a-l nostru tinerel împărat trimişi,
Iar dacă nu ne credeţi
Poftim şi vedeţi ;
Luaţi seama pe lună şi pe soare,
Că vine şi nunul cel mare.
Toată oastea s'a adunat,
Şi s'a pornit la vânat.
Şi-au vânat
Munţii cu măgurile
Câmpii cu grâile.
Ponoarele cu isvoarele.
Am văzut că steaua ni se lasă,
Ne-am lăsat şi noi la această casă.
Dar stolnicul ist' de casa,
Inainte să ne iasă,
Şi să ne întrebe:
Ce umblăm şi ce cătăm·
Poate n'am nimerit, poate c'am rătăcit.
Fiţi aşa de buni şi ne îndreptaţi,
Dar iar dacă sunteţi Dv. aceia,
Aveţi a vă găti :
Cu doăsprezece copile frumoase,
Cu doăsprezece ialogiţi grase,
Cu doisprezeci bucătari.
--Foarte bine ne-am gătit.
Şălaşul de voinici,
Şi grajduri de cai murgi.
Poftim şi pe prispă ici
La grajduri de cai,
Pe loloacă'n scai,
Că-s mai bune grajduri de cai.

48.—Când închină pocloanele miresei.

Buna vremea
Buna vremea,
Jupâneasă mireasă,

Ce eşti scârbită şi ogilită,
Ori pentru domnul mire eşti gătită ?
Te-ai izbit cu ...... de vatră,
C'ai zis că din astă seară nu mai eşti fată.

49.—Când mireasa vrea să i-a darurile.

Ba, ba, ba, jupineasă mireasă,
Nu te grăbi la luat,
Cum te-ai grăbit la măritat,
Te-ai izbit cu ..... de vatră,
C'ai zis că din astă seară nu mai eşti fată!
Poftim poclon de la jupânul mire
Şal de matasă
Să nu-ţi fie dor de-acasă
Poftim ciuboţele de săftior,
Cu talpa de gâscă,
Ca să le porţi mai uşor.
Flori şi peteală de'nflorit,
Ca de d-l mire pregătit.

50.—Când mireasa dă mirelui daruri.

Buna vremea,
Buna vremea
Domnul mire,
Ce şezi scârbit şi ogilit ?
Că jupineasă mireasa
Când de numele d-tale a auzit
Foarte mare bucurie a avut.
Cămeşuică ţi-a croit.
Cămeşuică de bumbac,
Ca să-ţi fie pe plac
Izmănuţe de fuior,
Răscroite pe-un picior,
Brăcinarul prin ele de tei,
Să nu te mai văd pe la alte femei.
Şi chiar de nu te-oiu vedea
Dar de te-oiu afla,
Cu prăjina te-oiu lua,
Cu câinii te-oiu amuţa.

51.—Când îşi ieau iertăciune înainte de-a merge la cununie.

Ascultaţi cinstiţi nuntaşi,
Care vă aflaţi prin împrejur, prin împrejuraşi.
La astă nuntă, mândră şi cinstită,
Că aceşti doi fii se roagă cu smerenie
Şi cu plecăciune
Ca să le daţi cuvânt de iertăciune.

Iar dumnevoastră ca nişte cinstiţi părinţi,
Peste ai d-v fii blagosloviţi,
Toate'n pământ să le lăsaţi
Pe ai d-v fii să-i iertaţi,
Că blestemul părinţilor
Risipeşte casa fiilor,
Măcar fie temelie de piatră,
Că tot se strică 'ndată,
Toate'n pământ le lăsaţi;
Şi fiii să vi-i iertaţi!

Albeşti-Botoşani. **Octav Rotundu**

DATINE ŞI CREDINŢE

2002.—Să nu baţi pe nimeni, niciodată cu mătura, căci rămâne mic de stat sau nu se însoară.

2003.—Să nu mergi nici odată cu un picior încalţat şi celălalt desculţ, căci câţi paşi vei face, atâţia ani nu te însori.

2004.—Să nu torni niciodată îndărăpt, căci nu-i bine.

2005.—Să nu te uiţi prin sită, că te întâlneşti cu lupul.

2006.—Să nu pui în aceiaş oală, laptele de la două vaci, că le iei mana,

2007.—Cine n'are la ureche cercei, n'are noroc.

2008—Dacă întâiul şi al doilea şi chiar al treilea născut moare, apoi la cei născuţi pe urmă li se pune cercel la urechea stângă ca să aibă noroc.

2009.—Prima aghiazmă făcută de un preot nou, e aghiazmă de leac pentru orice şi aghiazmă cu noroc.

Albeşti-Botoşani

Octav Rotundu.

2010.—Când ai găsit parale şi nu vrei să-ţi încarci sufletul, de te pune să juri, nu păţeşti nimic, dacă juri; numai când juri să ţii una de cinzeci de bani subt limbă şi să juri cu ea în gura.

2011.—Lumânarea care o dai de pomană în ziua de Ovidenie (Intrarea M. Domnului în Biserică) arde şi nu se mai stânge nici odată

2012.—Dacă scoţi aşternutul ziua, să nu laşi să asfinţească soarele pe el, că nu-i bine: noaptea visezi vise urîte.

2013.—Când în ajunul Crăciunului după intrarea preotului, vine în urma lui cel dintăiu bărbat, atunci vaca va naşte un viţel; de vine o femeie, atunci vaca va face o viţică.

Din Nemţişor, Neamţ. **A. Moisei.**

2014.—Când vezi întâi mânz primăvara, şi eşti desculţ, te loveşti toată vara la degete.

2015.—Primavara, când vezi întâi cocostârc, e bine să-l vezi sburând; dacă-l vezi jos te dor şălile la secere.

2016.—Când mănânci întâi brănduşi, e bine să arunci întâi una peste cap.

2017.—Nu se vine acasă cu brănduşe puţine, căci cu câte vei veni, atâţia pui îţi va scoate cloşca.

2018.—După asfinţitul soarelui, nu se mai dă nimic din casă.

Din Pochidia-Sălceni, Tutova.

Pr. G. V. Şuşnea.

BOLI LA VITE LEACURI ŞI DESCÂNTECE

31.—Leacuri contra dalacului.

Pentru a se lecui vita de dalac i se dă spânţ austriac (o buruiană ce samănă la frunze cu bujorul—creşte în grădină—floarea albastră). Se sfarmă în bucăţele rădăcina, se'nvăleşte cu vată şi vata se leagă cu o aţă, şi ca se scape mai degrabă, se moaie în unt de naft. Se măsoară un pod de mână dela piciorul dinainte şi 'napoia lui, se face o bortă cu cuţitul—se jupueşte pielea cât încape motocica cu spânţ. Spânţul în 24 ceasuri scoate o motoşcă mare sub piele în locul lui—adunând tot materialul rău din coşul vitei. Ca să se scurgă acest material, se face în lungul trupului vitei, câte o tăetură cu stricneaua în mai multe locuri de lângă motoşcă şi materialul se scurge prin chicuşuri încetinel.

32.—Pentru a căpăta vitele gustul de mâncare.

Să iea o măsură de praf de puşcă, se pune 'ntr'un pahar plin cu apă pe-un sfert, se freacă cu un băţ pân 'se topeşte tot praful şi i se dă vitei pe gât. Când i se toarnă în gură, nu se toarnă pe nări, ci pe gură.

33.—Cum se stricneşte o vită bolnavă.

Se stricneşte la vâna gâtului, cu stricneaua în lungul vinei, legându-se strâns de gât cu o sfoară groasă, ca să arăte vâna, să dă în vână cu stricneaua şi se cască să curgă sânge potrivit, după cum îi vita de grasă: la cea grasă poţi lua 2 jum. litruri de sânge. Când se sângeră vita, dacă curge sânge negru, acea vită

se vindecă degrabă—fiindcă nu i înlârziată; iar la cele cu sângele schimbat, se vindecă cu greu, fiind trecută cu boala. Vitele au sânge de 2 feluri: grabnic, cari după un cias, o face să moară; moale, care durează 3--4 zile.

De la I. Istrate, Frumoasa-Tazlău, Neamț. **Al. Moisei**

CANTECE

2121.—Foaie verde ca mărarul,
Tot urcând la țața dealul,
Mi s'a despotcovit calul.
Și nu-i vina calului,
Nici a potcovarului,
Și e vina tot a mea
Căci m'am dus cam des la ea;
Și-i vina puicuții mele,
C'a pus casa pe vâlcele,
Și-i greu de trecut prin ele!

2122.—Foaieverde izmă creață,
Am o mândră cam isteață,
Pe tot ceasu-mi dă povață,
Să nui-i fac cu ochiu'n față,
Că s'a făcut lumea hoață:
Nu mai pot iubì de față;
Și să-i fac cu ochiu'n dos,
Să iubesc mai cu folos!

2123.--Frunză verde trei smicele,
Tot ți-am zis, bătut de stele,
Să nu vii seara de vreme,
Când taie dușmanii lemne,
Și să vii mai peste noapte,
Când dușmanii dorm de moarte.
Frunză verde măr gustos,
Să vii seara pe din dos,
C'am o poartă de rogoz.
Cum pui mâna, cade jos!

2124.—Foaie verde de piper,
Mă plimbam cu puica ieri;
Mă plimbam și eri și azi,
Mor dușmanii de necaz.
Dar de m'aș plimbà și mâne,
Ar fi ferice de mine,
Și de mine
Și de ea,
C'așa vorbește lumeà
Că jucăm alăturea
Ca doi pui de turturea.
Altă foaie mărăcine,
Ce-ar aveà lumea cu mine?
Nu fac nici o stricăciune,
De cât dragoste pe lume,
Și la ce le-ar fi năcaz,
Că la masă nu le caz,
Nici paharul nu li-l beau,
Numai ce mi-i drag îmi ieau!
Foaie verde de pelin,
Ș'am auzit din bătrâni
C'are drumul cotituri
Și potec' aruncături,
Până la Marița 'n pruni.
Ochii ei, ca mura coaptă,
Mi-aș da inimioara toată;
Ochii ei ca murele,
Mi-aș da toate zilele!

2125.—Frunză verde foaie fragă,
Departe ești, puică dragă,
Eu departe.
Tu departe,
Două dealuri ne desparte.
Două dealuri și-o pădure,
Cu smeură și cu mure!

2126.—Spune, mândro, mâne-ta,

Să-şi închidă uliţă
Tot cu lin
Şi cu pelin
Noi să nu ne întâlnim
Fără Lunia şi Marţià,
Şi Miercuria şi Joià
Şi Vineria când şi când
Şi Sâmbăta câte-o dată,
Duminica ziua toată!

2127.—Fină, fină şi iar fină,
Mai cobori pe la grădină
Cu coşuleţul de mână,
Să te iubesc ca pe-o strină.
—Măi, naşule, e păcat:
Trei copii mi-ai botezat,
Două fete şi-un băiat,
Pe mine m'ai cununat!
—Finişoară, n'ai păcat,
Că-ţi dau două-trei parale
Şi faci cruci şi sărindare,
Să le pui la drumul mare.
Cine-o trece, să se 'nchine,
Să-i roage finii de bine!

2128. Fă-mă, Doamne, porumbel
La puica pe umerel,
Să mi-o ciugul de cercel.
Fă-mă, Doamne, curcubeu,
Să mă suiu la Dumnezeu,
Să văd cum trăesc şi eu.
Eu trăesc cu zilele
Ca să-mi iubesc mândrele!

2129.—De-asudat
Am asudat,
Dar n'am asudat de gras:
De ciudă şi de năcaz;
Rup gardul şi fac pârlaz
Şi de mândră nu mă las,
Să mai trag pe câte-am tras.
De ciudă şi de mânie,
M'a dat satu'n cătănie!

2130.—Sub poală de ştejărel
Se iveşte-un voinicel,
Cu cuşma creaţă de miel,
Calul sur, porumbăcel,
Mă duc, mamă, după el.

2131. Draga mamii, nu te duce,
Că nu-i aveà viaţă dulce
C'acela-i voinic viclean,
Iubeşte fetele-un an,
Şi le lasă cu copii,
Se duce'n codri pustii!

2132. Trandafir din ceea parte,
Te-aş iubì dar eşti departe;
Tot am zis şi mai zic iară:
De-oiu ajunge'n primavară,
Te-oiu săpà la rădăcină
Şi te-oiu răsădì'n grădină
Şi te-oiu iubì pe hodină!

2133.—Rosmalin de pe cetate,
Spune mândrii sănătate;
De n'are drăguţ, să-şi cate,
Că de mine n'are parte.
Mândro, de când ne iubim,
Galbenă-i frunza'n mălin,
Vremea-i să ne despărţim.
—Frunzuleana şi trei spice,
Dar tu, badeo, cum mi-i zice?
—Tot o pară
Roşioară,
Dulce-ai fost la gurişoară,
Haide să ne iubim iară
Măcar până' la primăvară;
De la primăvara' apoi,
Om vedeà ce-o fi cu noi!

2134. Şi-am zis verde de doi nuci,

Mariţică dintre munţi.
La ce, focul, te măriţi!
—Ba eu nu m'oiu mărită,
Până nu te-i liberà,
Să mă culc pe perna ta,
Gura ta
La gura mea,
Mâna ta
La ţâţa mea,
Ca să-mi scrie dragostea!

2135.—Măi Vasile
Pentru tine,
M'a bătut mama trei zile.
Să mă bată cât de tare,
Pentru tine nu mă doare;
Să mă bată cât de bine,
Măcar are pentru cine!

2136. Frunză verde de chiperi
Unde-ai fost copilă, eri?
—Am fost, mamă'n deal la peri,
Am dat apă la viţei
Şi guriţă la flăcăi;
Şi-am dat apă la mânzaţi
Şi guriţă la doi fraţi!

2137. Fă-mă, Doamne, ce mă-i
|face,
Fă-mă măldărel de tei
Şi m'aruncă 'ntre femei,
Să le-aud taina şi-oftatul
Cum îşi fermecă bărbatul
Cu pământ
De la mormânt,
Să rămâe mut şi surd
Şi la cap cu un dovleag,
La picioare iţele,
Să-i iea dracul minţele!

2138.—Dragele mele de fete,
De v'aş puteà face oi
M'aş pune cioban la voi;
La strungă nu v'aş băgà
Numai v'aş tot sărută;
Nici la strungă nu v'aş duce
Numa'n braţe v'aş tot strânge!

2139. Mocănaş de la mânzări,
Ce stai tot în supărări?
—Da' cum n'oiu fi supărat,
Că n'am muls mânzările
Şi mi-am scăpat fetele
De cuvinte ne'ntrebate
Şi pe ochi nesărutate!

2140.—Frunză verde tiriplic,
Toate nevestele-mi zic,
Să mă prinz un ibovnic
Şi eu mă vait că sunt mic.
Eu sunt mic
Şi de nevoie,
Nu le pot face pe voie;
Să mă lase să mai cresc
Căci pe toate le iubesc,
Şi tânără şi bătrână,
O fac de umblă nebună!

2141.—Frunzuliţă bob năut,
Ştii, puică, ce-am socotit,
Şezând la foc de urît?
O să mă las de iubit,
Şi-o să m'apuc de furat
La neveste cu bărbat,
Să le duc noaptea prin crâng
Să las bărbăţei plângând!

2142.—Frunzuliţă bob năut,
Mărioară de la Prut,
Dă-mi guriţa împrumut,
Că deseară vin la voi
Şi-ţi dau guriţa 'napoi!

2143.—Foicică de hormuz

Duminică pân' la prânz,
Sburà doi hulubi pe sus
Şi tot strigau din guriţă:
--Ieşi afară, mândruliţă,
De-mi dă apă şi guriţă
—Eu guriţă că ţi-aş da,
Mi-i frică că mi-i muşcà
Şi nu m'oiu mai vindecà!

2144.—Când oi zice lemn de sus,
Scoală-te, Mariţă'n sus,
S'a suit soarele'n prânz,
Vacile sbiară de mult
Şi viţeii stau închişi!
—Când oiu zice şi-o sulfină,
Am mas aseară'n grădină
Şi m'a muşcat o albină.
M'a muşcat,
M'a veninat,
Obrazul mi s'a umflat!
—Când oiu zice de doi sfinţi,
Mariţo, cu dinţi mărunţi,
Cum crezi tu c'ai să mă minţi
Că albina are dinţi?
Că albina are cioc
Şi te muşcă dintr'un loc
Şi se umflă peste tot;
Te-o fi muşcat vre-un băiat
De umblă noaptea prin sat!

2145.—Nu s'a pomenit femeie,
Să lese voinic să pieie;
Nu s'a pomenit nici fată
Să ţie dragostea'n ladă!

2146.—Foaie verde trei grăunţi,
Mărioară dintre munţi,
Prea mi-ai fost dragă la mulţi,
Şi mi-ai fost dragă şi mie,
De-am iubit cu lăcomie!
Ce mai am mai drag pe lume
Un cal bun şi arme bune,
Cărăruşă prin pădure,
Prunduită cu alune,
Cu alune
Mărunţele,
Să joace murgul pe ele,
Să-i sune copitele,
Să m'audă fetele,
Fetele
Săracele,
Că mi-s dragi, sărmanele!

2147.—Subt umbrarul din vălceà
Odihneşte mândra mea,
Odihneşte,
Odihneşte,
Şi la mine tot gândeşte.
Eu pun calul şi-l înching,
Cu *sgârbaciul* mi-l împung,
Drept la dânsa că mă duc.
Bate murgul din picior,
Se scoală puica din somn.
—Bată-te focul de cal
Doară eu nu-ţi sunt duşman.
Somnul nu mi-am împlinit,
Visul mi s'a isbândit!

2148.—Du-te, neică, ducu-ţi dorul
Cum duce vântul pârjolul;
Du-te, neică, ducu-ţi mila
Cum duce uliul găina
Prin Slatina, prin Piteşti
Şi mi-l lasă în Bucureşti.
Du-te, neică, şi să-mi vii,
Tocma'ntre Sântă-Mării
Când se coc struguri'n vii!
Cucuruz cu frunza'n sus,
Sărut ochii cui te-a pus,
Că te-a pus cu patru boi,
Sărut ochii amândoi.

Cucuruz stăi la săpat,
Cum stă ea la sărutat!

2149.—Foicică de aclaz,
Cine trece pe la iaz?
Nicuşor cu calul breaz,
Dar Aniţei ce-i aduce?
Cozonaci şi mere dulce
In basmale
Portocale
Şi prin colţuri scorţişoare!

2150.—Fie pânea cât de bună,
Ţi se face clisă'n gură
Şi amară, mătrăgună,
De eşti în ţară străină.
Fie pânea cât de rea
Şi de neagră ca tină,
De amară ca fiereà,
Dulce-ţi pare ca miereà
Dac'o mânci în ţara ta,

2151. Foaie verde grâu mărunt,
Cărăruşa peste Prut,
La drăguţa de demult,
S'a făcut un drum bătut.
Nu-i bătut de car cu boi,
Nici de ciobanaşi cu oi,
Ci-i bătut de ochii mei!

2152. 'Ndeamnă, 'ndeamnă murgule,
Pe cel bot de pisculeţ
Pân' la Slatina'n judeţ,
Că se face-un târguleţ
De fete şi de băieţi,
Să-ţi cumpăr un frâuleţ
Cu ciucurii verzuleţi
C'aşà mi-ai fost drăzuleţ,
De când erai murguleţ!

2153.—Foaie verde merişor,
La ţaţa în foişor
Stă Mariţa cu Ion,
Şed picior
Peste picior
C'aşà-i dragostea cu dor;
Şed obraz
Lângă obraz,
C'aşà-i dragostea cu haz.
Foaie verde iasomie
Şi taie mere felie;
Taie mere şi gutui
Şi le svârle la copii:
—Na la ţaţa, să nu spui!

2154.—Foicică de cicoare,
Ţine, Doamne, noaptea mare,
Că vine ziua cu soare,
Şi m'apucă tot călare;
Că murgul nu-i căpătat,
Ci mi-i murgul de furat,
Ţine, Doamne, ceaţa groasă,
Să-mi piardă urma de-acasă;
Ţine, Doamne, noaptea lungă,
De-acasă să nu m'ajungă!

2155. Dă, Doamne, de-o ploaie mare
Să vie Savaru mare,
Să-mi iea puntea dela vale,
Să se'nnece toţi Savarii,
Să rămâie-o Săvăreancă,
Săvărencile-s frumoase
Şi la iubit drăgostoase.
Săvărelul limpegior
Se vede peştele'n el.
Nişte peşte mărunţel,
Dare-ar, fire-ar focu'n el.
Săvărelu-i cu dulceaţă,
Vine iarna, el nu'nghiaţă,
Numai pe la Bobotează
Prinde puţintică ghiaţă!
Când oi zice mintă creaţă
Săbărelul cu dulceaţă

Trece iarna şi nu'nghcaţă,
Dar când fu la Bobotează
Prinse puţintică ghiaţă ;
Şi când fu la sfântul Ion,
Ingheaţă de-un stat de om.
Venì Săbărencile
Tot cu toporaşele
Să spargă gheţurilè,
Ca să prindă peştelè
Şi s'adape vitele!

2156.—Frunză verde şi-o lalea
Trecu Ioana pe coleà,
M'atinse cu mânecà.
—Pădurice, pădureà,
Lasă-mă la umbră ta!
—Nu te las la umbra mea,
Că mi-e Ioana tinereà
Şi-mi faci păcate cu ea,
De'ngălbeneşte frunzà
Şi se usucă iarbà,
Nu mai cântă cucu'n ea,
Foaie verde şi-o cicoară,
Şi se mută'n altă ţară
Şi cântă de se omoară
Dimineaţa până'n seară!

2157. –Oltule, Olteţule,
Frate Topologule,
Secà-ţi-ar izvoarele
Şi toate ostroavele,
Să s'oprească şeicele
Secà-ţi-ar obârşa ta,
Ca să crească *glenia*
Să fete lupoaica'n ea,
Să dau eu cu puşca'n ea,
Să fac mândrei malotea,
Că e goală, sărmanà
Şi se ţine
După mine,
Şi mi-i ruşine de lume!

2158.—Eu sunt Mincu ciobă-
|naşu,
Viu din codri dela Breazu,
Gluga-mi este a mea casă
Caţa-mi este-a mea nevastă,
Masa-mi este într'un picior,
Aşternut pământul gol.
Imi cânt dorul din cimpoiu,
Că n'am grijă nici nevoi.
Ziua cu oiţele,
Noaptea cu mândruţele.
Şi mi-s dragi oiţele,
Dar mai dragi copilele;
Dragi îmi sunt oiţele
Când le cresc cornițele,
Dar mai dragi copilele,
Când le cresc ţâţuicele!

Din mai multe părţi.

T. Pamfile.

2159.—Şi-am zis verde poamă
|neagră,
Trece-un voinicel, mă'ntreabă,
De sunt fată, ori nevastă,
Ori din cer zână lăsată.
—Nu-s nici fată, nicinevastă,
Nici din cer zână lăsată.
Ci sunt floare, de pe mare,
Cine mă sărută, moere!

Pochidia-Sălceni,-Tutova.

Pr. G V. Şuşnea.

2160.—Străină, maică străină,
Tot ca floarea din grădină.
Dar nici ea nu e străină,
Căci ea are rădăcină.
Străină, maică străină,
Tot ca mierla din pădure.
Dar nici ea nu e străină,
Căci cloceşte, scoate pui.
Şi-şi face vecini destui.

Cine e străin pe lume,
Dă-i Doamne tot mai mult bine.
Căci şi eu am fost străior,
Şi-am dus viaţa plin de dor
Rău e omul străior,
N'are milă n'are dor.

2161.—Când treci bade pe la noi
Bade, bădişor,
Să pui clopote la boi,
Să mi te-aud din război.
Badea pe drum trece,
Mândra mi-l petrece,
Maică-sa n'o lasă,
La badea să iească.
Drăgăşani-Vâlcea.

2162.— Dorul mândrei când
[m'ajunge,
Stau în loc şi 'ncep a plânge;
Dorul mândrii-ajungă-mă
Acas' desculţându-mă,
Mă face a mă 'ncălţă.

2163.—Foae verde de mohor,
Ţine Doamne luna 'n nor,
Să mă plimb unde mi-e dor.
Pe la mândra 'n foişor,
Să-mi dea guriţă că mor.
Mândro, gura de la tine,
Mă usucă, vai de mine.
Mă uscă, mă face iască,
Mă bagă 'n boală cânească.
Rucăr-Muşcel.

G. C. Constantinescu.

2164.—Sărmana nevasta mea,
Sâmbătă, duminică,
Puneà leşie marè:
Şi se lă de Sâmbătă.
Şi ieşi cu capu gol,
Fug vacile din ocol;
Că gândesc că-i boala lor!

2165. Leleo, frumoasă îmi eşti,
Ziua speli, noaptea cârpeşti,
Priminilă, nu mai eşti!
Câte frunze pe-o răchită,
Pe-atâtea locuri cârpită.
Mă rog n'o 'nturna pe dos,
Că-i curg peticile jos.
V. Zargiu, Bodeştii-Precistei.

2166.—Fata mamei lăudată,
Cu cânepa ne lucrată;
A pus-o pe poliţă,
Şi-o căzut în doniţă.

2167.--Foaie verde ciapa cioa-
[rei,
Se mărită fata chioarei;
Ş'o ia Ilie coate goale.
—Da, de zestre ce îi dă?
Coşarca cu fusele,
Ciubăru cu rufele.

2168.—Fetiţ'o din celalt sat,
Cu *mărgeanlu* 'revărsat,
M'aş tocmi la tine-argat,
Dar nu pot că-s blăstămat.

2169.— De sărit tu, liţă, sai,
Nu ştiu-acasă ce mai ai?
Ai o mâţă ş'un căţel,
Ş-un drac de ibovnicel.

2170.— Frunză verde de doi
[brazi,
Hai, puicuţă la Galaţi,
C 'om trăi ne cununaţi
Şi-om găsi un popă bun,
Şi ne-om cununa pe drum.
Şi-om găsi un popă bat,
Şi ne-om cununa pe pat.
Din Dobreni,-Neamţ.

A Moisei.

O SAMĂ DE CUVINTE[1]

2872-2922.

Piersiciu=roz.

Pleneşlil=culcat (despre vite când stau culcate în livadă).

A pomostì=a umple sau a potrivi o gaură cu pământ. Pământul adus de ploi sau de ape revărsate pomosteşte (unde rămâne).

A se pogodì—a cădea de acord asupra unei chestiuni.

Policie=mic. s. e: mare cât o policie=mititel.

Poară=încontra. *S'au lual la poară*=au început să se încontreze şi mai-mai apoi să se certe.

Pocişlanie=veste curioasă, ciudată. Să vă spui o pocişlanie.

Sailoc=care umblă pe sălfale.

A se scălămbăi=a se strâmbà în toate felurile (la faţă).

A se scârciumà=a se mişca încoa şi'n colo.

Scârcium=funie legată de sus de craca unui pom, în felul aparatului de gimnastică numit trapez. Se dau copiii în el.

Scaloalfă=o lovitură de palmă sdravănă.

A scorbeli=a găuri, a căuta pe dedesupt.

A se sfeli=a fi indiscret.

Sileav=răguşit.

A se sprevede=a se vede puţin.

Soloambe=manie.

Il sudoalme=îl biruie.

A se sudumi=a se cufunda pământul.

A sudi=a trage igrasie.

Suliş=dea lungul, svârli băţul suliş, când îl prinzi de la mijloc

A sporogi=a îndrugă verzi şi uscate

A slomni, somni—a începe.

Sliciu=holărîre. s. e. *Am pus sliciu pe el ; n'o să-l mai las.*

A sliciui=a călca struguri.

Şabac=şirul de ochiuri făcute în pânză, (la cămăşi, ciarşafuri). prin smulgerea firelor de urzicală şi înodarea celor din bătătură.

---

1 Rugăm stăruitor pe colaboratorii noştri să scrie cu îngrijire vorbele rari, arătând întotdeauna silaba accentuată. Astfel să se însemne dacă se zice de pildă *paràulă* sau *paraùlă*, după cum ar trebuì, la anumite prilejuri, să se însemne când se zice *bòlnav* sau *bolnàv*, ş. a. Când aceste accente vor lipsí, să ne creadă alţi cinstiţi cetitori că aşa ne-au fost trimise şi că deci, noi n'am putut îmdeplini lipsa, neştiind înşi-ne cum se facem. Şi să ne închipuim că putem avea colaboratori cari n'ar şti să pună accentul, nu putem.

Expresiunea *pă şabac*=însemnează bine, cum trebuie, de pildă; *face Leana un lucru, ştii, pă şăbac*.

Şâşcav=umezeala boabelor de grâu, porumb, fasole.

Şăplar=lat în spete şi voinic. Ex. *un şăplar de flăcău*.

Şişlirit=stricat la minte, de mult (nu tocmai nebun).

Şneap=*şleap*=cotorul unei erboase rămas după secerat.

Şteoalfe=*postali*, pantofi făcuţi otova, boccii.

A şleobâlcăi=a merge prin apă, noroi amestecat cu apă.

Ştremeleag=pomul sau firul de porumb după ce li s'au smuls crăcile sau frunzele, lăsându-se ca un băţ înfipt în pământ.

Şuet=se zice despre coşurile de pe casă (hornurile) făcute în prelung; despre sticlele de lampă (No. 5, 8 sau 11), când are coşul prelungit pe nesimţite din umflătura luminii.

Şut=vită cornută fără coarne (fie că le-a rupt, fie că nu i-a crescut).

Principele Ferdinand, Teleorman. **Pr. Fl. A. Drăghici.**

Prigon=roate, din urătură: acei de la prigon, amândoi într'un corn.

Preinei=potriviţi: în bot preinei, — din urătură.

Opust,=laptele dela aceiaş mulsoare muls în rândul al doilea: In Cândeşti se zice *depus*.

I-un ghibciu=un ţânc, mic la trup şi mare de zile.

A proţăpi=*a horopsi*=a oprì dela cevà.

Stolohan=un bulgăre mare: la arat pe uscat ies stolohani.

Ţuc=vânt rece, curent.

Dodiţă=Gheorghiţă: zis de băeţii mici.

A dihoca=a desface (dar şi a se ruinà cu averea) cheltuind ca băeţii răi).

A oblici=a se ţinea de obiceiul vechi.

A bleoşti=a vorbi stricat, fiind beat ori bolnav.

Joală=jârdie, prăjină.

Umblă cilighiu=fercheş.

Jud. Neamţ. **A. Moisei.**

GLUME JĂTII ŞI TACLALE

390 —Ţiganul la furat oi.

Un Ţigan odată s-a dus la furat oi, la stâna din apropierea satului. Intrând el între oi în miezul nopţii, a început să caute care oaie e mai mare; şi tocmai în acel timp era şi lupul între oi. Şi cum căuta el care oaie ar fi mai mare ca s'o fure, a pus

mâna tocmai pe lup, prinzându-l bine de coadă. Lupul văzându-se strâmtorat, a început a se smunci. Atunci Ţiganul văzând că nu e şagă, că e lup şi nu e oaie, că e cu urechile ţicmanda şi coada *corlacanda*, a început a striga: U-iu-iu şi na-na-na săriţi măi şi nu lăsa, că toate oile v'a mânca. Atunci ciobanii sărind din somn înspăimântaţi şi dând peste *coţormirliţa* de ţigan, au început a tăbărî pe el, aşà că i-a tăiat pofta de a mai fura.

Dela Gh. Cârneala Com. Bivol, jud. Dorohoiu.

D. Urzică.

391.—Urare.

Să trăiţi ani mulţi şi zile patru.
Ce-i băgà pe uşă,
Să scoţi pe fereastră.
Să-ţi dea Domnul:
Fum în casă, şi lumină 'n pod.
Epistola mea, să te găsească:
In cele din urmă momente,
Lung şi rece,
Să n'ai nici bine, nici rău:

Auzită dela d-na Profira Niculescu Dorohoi.

O. Rotundu.

392.—Din iuţeală.

— «Ce ai, bucătar, la cazan pe ziua de azi?
— «Să trăiţi domnule fasolă, avem colonel».

393.—Cu cine te-ai întâlnit, ţigane?

— M'am întâlnit cu un rumân cu spinarea în puşcă, cu brâul în pistoale, cu o mână în ciomag iar cu ceialaltă legătură o mână mare.

Era opincit cu încălţatele de porc şi în căciulă, cu un cap mare de oaie.

Fugea pe colb de sărea drumul!

Miceşti-Tutova.

Gh. Boghiu.

394. Intrat-a Isus.

Preotul era bătrân şi nu prea vedea, da şi sf. Evanghelie veche şi roasă, ruptă şi sdrenţuită, aşa că mare rău se mai necăjia bietul preot, când citea credincioşilor. Aşa odată vine vlădica şi stă de faţă la sf. slujbă. Ajunge preotul să citească sf. Evanghe-

lie, Ajunge într'un loc unde zicea: «Intrat-a Isus» și mai departe era rupt. Nu se dumerea ce să zică acu mai departe. Zice iar de la capăt — Intrat-a Isus. . . pățește tot așa. O iea a treia oară — Intrat'a Isus . , . dădea iar de fila ruptă. — Da unde a intrat mă rog, părinte, întrebă Vlădica răstit?

— Uite aici, Prea Sfinție, răspunse preotul repede, arătând Sf. carte vlădicăi spre încredințare că-i sfredelită de cari Cică Vlădica s'a încruntat rău din sprincene, iar preotul o zăbovit pe la Episcopie vre'o lună de zile cu oare cari treburi. . . .

Pr. P. Gh. Savin.

395.—Domnule chelbos, jupineasă chioară

Un călător mergând la drum lung și ajungând la un han în margine, fiindu-i soarele drept inimă, se abătù să-și ostoiască foamea. Intrând în cârciumă și dând ziua bună, ceru dela negustoriță, ce nu vedea de cât c'un singur ochiu, o sângeacă de rachiu și mâncare. După ce se ospătă bine, ceru socoteala zicând: Hei jupineasă chioară, câte parale face? Crâșmăreasa auzind una ca asta, unde mi-l ia la ocărît și l-a îmbrâncit afară, și amestecându-se și crișmarul ce nu fusese față de la început, se încăfălase boclucul rău, și nu știu zău cum ar fi scos-o la capăt bietul călător de n'ar fi sărit alți drumeți să-l scape. A doua zi, aflând crâșmăreasa că cel ce a batjocorit-o e din satul apropiat, aflându-i numele și având și martori, îl dete în judecată. La înfățișare după ce privighitoriu (judele) ascultă mai întâiu pe jupineasă, care le spuse mult mai pe sus de cum fusese, omul uitându-se drept în ochiii privighitorului, zise: Apoi domnule chelbos, toate câte le spune jupineasa chioară-s minciuni. Eși afară porcule! răcni judecătorul punând mâna repede la cap să nu se mai vadă cusurul. Și de atunci a rămas, că la unul ce are beteșug, doamne ferește, îi zici: chioru, șchiopu, când vorbești despre el, de cât pe nume.

N. I. Munteanu.

396.—Boierul și țiganul.

Acu, cică într'un sat, erà un boier. Intr'una din zile, numai ce-i vine în gând boierului nostru, să se ducă până la un sat din apropriere, la un alt boier, după afaceri. Da boierul ista, aveà un vizitiu țigan și țiganul erà din *cire* cam prost. Acu, chiamă el pe vizitiu și-i spune, să pue caii la trăsură, că au să meargă undeva. Vizitiul, face așà după cum i-a poruncit stăpânul și când totul fu

gata, se suiră amândoi și plecară. O fi mers ei, cât o fi mers, când deodată ajunge la o apă mare, peste care nu erà pod.

— Ehehe, acu ce ne facem noi, zise boierul; ni s'a strâns funia de par! Și zicând aceste vorbe, el trimise pe Țigan, să vadă de-i apa mare. Da țiganul când ajunge acolo, vede niște gâște înotând pe apă și vine de-i spune boerului, că nu i apa mare, că doar de-abea-i la pieptul gâștei. Atunci boerul se mai socotește se mai gândește și la urmă spune țiganului, că de nu-i apa mare, să treacă cu trăsura prin ea, pe celălat mal. Vizitiul se suie pe capră, dă bici cailor, mai merge cât mai merge și intră în apă. Când pe la mijlocul apei, boerul vede că nu-i glumă, că apa dă să intre în trăsură îi zice țiganului;

— Măi baragladină, să știi că de m'oiu îneca, te împușc!

Da țiganul îi răspunde hlizându-se — Aoleu coconașule, să nu faci una ca asta, că de mi-i împușca, nu mai stau nici o zi la dumneta!

Din Trușești, Botoșani. **C. Atanasiu.**

397.—Tot lui moș Geamănă i-a ajutat Dumnezeu.

A fost cică odată o fată frumoasă, frumoasă, cum nu mai avea alta Impăratul cela. Și nimeni n'o putea prinde în cuvânt și deaceia nici nu era chip să se mărite, că Impăratul hotărîse s'o deie aceluia, care a rămânea-o în cuvânt. Și s'au pornit cică la fata ceia de Impărat trei flăcăi și un moșneag, cu chip ca să o înșele și s'o prindă în cuvânt. Da i-a apucat noaptea într'o pădure. Și au făcut ei foc acolo, în pădure, și a scos din traistă care și ce avea de mâncare. Scoate și moșneagul un boț de urs și-l pune pe jăratec ca să se prăjească, da' ce-a făcut, ce-a dires, adoarme bietul moșneag acolo lângă foc. Că dă, pentru unul ca dânsul trebuiau multe *numărături*? Da' flăcăii s'au apucat și au mâncat ursul moșneagului.

Când s'a sculat moșneagut, a văzut bine că nu-i ursul și-a știut că flăcăii i l-au mâncat, da' n'a zis nimica.

—Moșule, fac flăcăii, a ars ursul dumitale! Da moșneagul atunci n'a zis nimica și a tăcut ca chiticul. Și iaca, nu trece mult și ațipesc și flăcăii. In vremea asta s'apucă moșneagul și le iea pistoalele și le svârle frumușel în foc.

Amu, hăt mai târziu, se scoală flăcăii și-i zic moșneagului:

—Moșule, de când stai la focul ista, n'ai găsit vre-o bucată de carne friptă din ursul dumitale? Că tare mi-i foame!

—Da' nu-i nimica, măi băieți, face moșneagul scociorând în

foc cu un băţ; tot a ars, numai ciolanele au rămas. Iaca, de nu credeţi, poftim de vedeţi! Şi le arăta pistoalele lor. Şi au tăcut flăcăii şi nu s'a supărat nici unul, Doamne apără! După asta, face unul dintr'înşii, zice: moşule, stăi d-ta aici, la foc, că noi ne ducem să vedem ce fac caii. Şi s'au apucat flăcăii şi au jupit calul moşneagului la picioare şi i-au suflecat toată pielea de pe picioare de la genunchiu în jos şi răpede, răpede, au dat calul ist suflecat tocmai într'un mâl de pârău. Cum vin înapoi, zic moşneagului:

— Moşule, calul d-tale: zice, s'a vârît în apă şi şi-a suflecat izmenele până la genunchiu, ca să nu să ude.

— Mă duc să-l văd, dragii mei, face moşneagul şi nu se supără de loc, iar flăcăii se culcă. S'apucă moşneagul şi pune câte în căluş de lemn la caii flăcăilor, în gură, îi leagă coadă de coadă pe tustrei şi pe urmă vine înapoi la foc.

— Măi băieţi, dragii moşului bine aţi zis voi, bre, că şi-a suflecat izmenele calul meu; că iaca, sculaţi şi duceţi-vă degrabă, că şi caii noştri s'au prins de mână şi râd de se prăpădesc de al meu! Şi când s'au dus flăcăii şi au văzut cum îi pâcâlise moşneagul, au prins a se teme, să nu-i rămâe la fata Impăratului tocmai moşneagul ista. Şi s'au pornit ei la drum, da' tot calul moşneagului mergea mai răpede, că tot apucase ce-apucase în mâlul pârăului celuia, pe când caii flăcăilor stătuseră cu dinţii la stele şi cu căluşurile în gură, cum ai trage din lulea. Şi dacă au ajuns ei la curtea împăratului, cică întâiu şi întâiu şi-au încercat norocul flăcăii. Moşneagul şedea, săracul, la poarta împărătească cu calul de dârlogi. Şi încă toţi îl luau în râs, că ce-a suflecat izmenele calului? Numai iaca, vine, răspuns ca flăcăii ceia n'au putut prinde în cuvânt fata, şi că li se ia capul. Hai amu vine şi rândul moşneagului, Şi, cum stătea el acolo pe-o buturugă, vede pe fata Impăratului că se dădea pe ghiaţă şi zice răpede:

— Buna dimineaţă, cum te dai pe ghiaţă, fată de Impărat cu capul tărcat! Da' fata zice:

— Mulţămesc d-tale, moşu Geamănă, că barba ta cu capul meu samănă!

— Da', zice, de dimineaţă, te mai dai pe ghiaţă!

— Dă, cam de diminicioară, că am aţâţat foc la plitişoară!

— Apoi, mai rămâi sănătoasă, fată frumoasă! Şi dă moşneagul să se pornească. Da' fata-i şi zice:

— Moşule, moşule, nu ştiu şaua scârţie, ori cărarea pârţie.

— Ba, moşu te-a văzut lată'n şele şi crişcă din măsele!

— Moşule, cum ai trecut d-ta pe cea baltă lata ?

— Ia, zice, am pus şi eu ciungi lângă ciungi tot cât moşu de lungi şi unde nu-mi ajungea, mă sprijiniam în căciulă şi asvârleam câte o azvârlitură.

Vede fata Impăratului că nu-i lucru de şagă cu moşu Geamăna şi-i aduce două beţe tot una de groase la amândouă capetele.

— Ei, de-i gâci, moşule, la care băţ a fost vârful copacului, să ştii că ai să mă iei.

Se duce moşneagul şi dă băţele pe o apă şi rădăcina se ducea înainte iar vârful copacului a rămas la urmă. Şi după asta, vine şi-i arată fetei, unde-i rădăcina şi unde-i vârful copacului.

— Aşa-i, moş Geamănă; da' iea să-mi mai gâceşti, care din ouăle acestea este de găină neagră şi care de găină albă ?

— E, hei, fată de Impărat luminat!.. Da 'ia uite-te drept la mine! Şi se uită fata, iar moşul face:

— Amu, spune-mi, care din ochii mei îi ai mamei şi care-i a tatei ? Şi n'a ştiut cică fata Impăratului ce să mai răspundă. Iar moş Geamănă a făcut nunta cu dânsa; şi eu eram acolo fecior în casă, că aşa a vrut Dumnezeu să fie.

De la moş V. Nedelcu, Bozinei, Dorohoiu. **Pr. D. Furtună.**

CRONICA

C. Rădulescu-Codin : Vine roată la stirbină. Două-zeci şi patru de bucăţi,—poveşti, legende şi snoave din popor, scrise cu grijă deosebită a unui vechiu, cinstit şi conştient culegător, şi tipărite tot astfel. **T. P.**

• D-na inspectoare Ana Conta-Kernbach din Iaşi, sora filosofului nostru Vasile Conta, dă un mănunchiu interesant de ştiri biografice relativ la fratele d-sale în „Viaţa Românească" an. X no. 7-8 p. 190. Noi nu vedem dovada sigură cumcă trebuie să ducem neamul marelui Conta tocmai până la Maestricht-ul Germaniei; cu atât mai puţin primim afirmaţia cumcă Ion Creangă al nostru (de sigur, Român de origină) „nu se simţia" în ceiace priveşte mâncarea şi băutura. Toată opera lui Creangă—spune aceeaş scriitoare—a trecut mai întâiu prin mânile lui Conta. E la mijloc o exagerare de aceeaş natură ?

• „Dimineaţa" an. XII no. 4135 ne vorbeşte despre nişte săteni din Slobozia (ţin. Botoşani) cari—pentru a face să ploaie mai curând—au desgropat trupul unui copil de 14 ani, adus în cimitirul satului lor de peste hotar; au turnat apoi peste mort fiecare câte o cană de apă—nemai având timpul necesar să-i taie degetul cel mic de la o mână şi să-i scoată inima. Au primit din partea tribunalului câte 5 zile închisoare.

Pr. D. Furtună

OBOLUL

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată		1108.90
Dobânda pe 1915		66—
Total		1164.90

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru D. *Prof. D. Holban*, Buzău, 5 lei; D. *C. Patriche*, Zorleni-Tutova, 5 lei; D. *Gr. Vasiliu*, Pipirig-Neamţ, 5 lei; D. *Ignat Ropceanu*, Sinăuţi-Dorohoiu, 5 lei; D. *V. B. Ţirică*, Bârlad, 5 lei; D. *A. Vlahuţă*, 5 lei; D. *I. N. Popescu*, Ştefăneşti-Vâlcea, 5 lei; Păr. *N. V. Şuşnea*, Pochidia-Sălceni-Tutova, 5 lei; *Păr. D. Furtună*, Dorohoiu, 5 lei.

(urmează)

Domniei sale

Domnului Artur Gorovei

Comuna Fălticeni

prin Oficiul *Judeţul*

Prin Redacţia şi Administraţia Revistei „Ion Creangă" se pot dobândi următoarele lucrări:

T. Pamfile:	Sărbătorile de vară la Români	2.00
„	Boli şi leacuri	1.00
„	Cântece de ţară	4.00
„	Agricultura la Români	5.00
„	Povestea lumii de demult	2.00
„	Sărbătorile de toamnă şi postul Crăciunului	3.00
„	Diavolul învrăjbitor al lumii	2.00
„	Un tăciune şi-un cărbune (poveşti)	2.00
„	Cerul şi podoabele lui	1.00
„	şi M. Lupescu: Cromatica poporului român	2.00
M. Lupescu:	Alcătuirea unei gospodării ţărăneşti	0.50
Petru G. Savin:	Clăcăşeşte	0.40
„	Poveşti	1.50
I. I. Ciuncanu:	Doine şi alte cântece	0.30
Dr. Ion Urban Jarnik:	Însemnări cu privire la limba basmelor populare româneşti	0.40
N. I. Dumitraşcu:	Flori de câmp	0.40
	Din Boureni, vorbe de clacă	0.40

Se trimit franco la cerere.

MIRON COSTIN **Revistă de cercetări şi mărturii istorice. Anul III, No. 12 pe Decembrie 1915, cuprinde:**

DOUĂ ACTE PRIVITOARE LA ALEGEREA LUI GHEORGHE-VODĂ BIBESCU.—C. H. Mateescu.

DOCUMENTE.—C. Daniilescu, Artur Gorovei, V. C. Nicolau, Al. Pallady, T. Pamfile, A. Saint-Georges, Ec. V. Ursăcescu.

INSEMNĂRI.—V. C. Nicolau, T. Pamfile.

CRONICA.—T. Pamfile. T. V. Stefanelli: Documente din vechiul ocol al Câmpulungului moldovenesc. — Virg. N. Drăghiceanu: Constantin Brâncoveanu, conte al regatului ungar şi principe al sacrului imperiu roman. — C. Moisil: Efigiile monetare ale Domnilor români.

ILUSTRAŢIUNE.—Pecetea Moldovei din 1793.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacţia şi administraţia în Bârlad, str. Corbului

Anul IX.—No. 2. Februarie, 1916.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BARLAD

Exemplarul:
In țară . . . . 40 de bani
In streinătate . . . . 50 » »

Abonamentul anual:
In țară . . . . 5 lei
In străinătate . . . . 6 »

TIPOGRAFIA ȘI LEGATORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

DE LA REDACŢIE.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece şi gâcitori, datine şi cuvinte rari. şi altele, ci fiecare pe hârtia sa.

-- Scrisul să fie ceteţ, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greşelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* şi pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrise de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame; pentru 150 grame trebue 10 bani. Aceste manuscrise însă, nu trebue să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărţi poştale Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poşta redacţiei dacă nu alipesc o carte poştală sau mărcile pentru răspuns.

Anul IX.—No. 2. Fevruarie, 1916.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA: T. PAMFILE Bârlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL În țară 5 lei În străinătate 6 lei

ADMINISTRAȚIA: M. LUPESCU Zorleni-Tutova

FÂNTÂNILE

Fântâna e lucru sfânt, cine-o poate face. Ferice de-acel ce în viață poate face o fântână, de unde drumeții și vitele să-și stâmpere setea. «Cât trăești, fântână să-ți faci și lumânări să-ți dai de pomană, că fântâna răcorește pe cel ce se duce în *focul cel nestâns*, iar *lumina* te scapă de întunericul iadului.

Fântâna să se facă la drum, și în bătelișteа lumei, căci cu cât va bea din ea lume mai mult, cu-atât și apa-i mai bună; ș'apoi, dacă n'a luà și n'a bea din ea toată lumea, la ce-o mai faci? Numai pentru tine? Care ți-i atunci pomuna?

Nu în tot locul se poate face fântână și nu toate fântânile ce se fac sunt curate și bune. La cele ce au în apropriere *duhuri necurate*, apa din ele-i grea. Când aproape de fântâni sunt comori. adese în ele se *aciuază* necuratul, și ca să fugă de la ea, se face în preajma fântânei și chiar pe ghizdelele semnul *sfintei cruci*, ori se înfinge alături de ea *sfânta cruce*. Pe fântânele acoperite, de-asupra, se pune și-o cruce. Cine poate, îi bine să facă crucea de piatră și să-și scrie numele pe ea, ca să știe însetatul cui să zisă *bodaproste*.

Cine s'apucă de fântână, s'aleagă locul. Alesul locului se face așa: se pune într'o *cățue* jaratec și peste el tămâe ori zmirnă de la biserică, sființită de preot, și cu ea se afumă pe jos. Dacă fumul se împrăștie pe loc, acolo e bine de făcut fântână. Fântânarii bătrâni cunosc și iarba, care crește pe unde pe dedesupt umblă apa.

Locul unde are să se facă fântâna, îi bine să se sfințască de preot, ca duhurile necurate să fugă. Fântânarii apoi, făcând semnul crucii începe a săpa. Cei bătrâni cunosc după mersul hârlețului în pământ, dacă are se găsească ușor apă ori mai greu; asemenea cunosc după pământ, dacă apa are să fie bună ori rea de băut.

La săpatul fântânii se apucă 3, 4 oameni, dintre cari unul e adevăratul fântânariu. Ea se face de mare, după voinţă.

Inainte de săpat, se adună pietrele ori materialul din care se fac. Fântânile făcute din lemn nu-s bune, căci putrezesc, şi se strică apa; cele de cărămidă se risipesc. Cele mai bune sunt cele zidite din piatră. Piatra strînsă se face *picioare* în apropierea fântânii.—şi se adună de prin munţi, de prin păduri ori de prin râpi—dacă se găseşte.

Zvârlitul ţărnei până la adâncimea de un stat de om se face cu hârleţul, iar de aici în jos ţărna se scoate cu ciubărul. Pentru aceasta se pun în două părţi opuse ale gropii 2 furci; în furci se pune un grindeiu de lemn tare, rotund, crestat la capete, ca să nu iasă din furci. Furcile au la mijloc 2 fuştei, puşi cruciş, de care se trage cu mâna. In apropiere de fuştei este şi un cârlig ori un belciug de fer, de care se acaţă *odgonul* (funie groasă) de cânepă; la capătul opus odgonul e legat de un *căluş*, ce trece prin urechile unui ciubăr ca de 5-6 cofe de apă. Cu acest ciubăr se scoate moluzul din fântână. Lucrarea se face aşa: fântânarul se dă pe ciubăr în fântână, 2 oameni ţin grindeiul să nu se *desucească* repede şi când fântânarul e în fântână, începe a lucra punând lutul in ciubăr. Doi oameni, sau 4, când hârdăul e mare, punându-se în acest caz două rânduri de fuştei,- lucrarea făcându-se mai repede,—trag moluzul afară.

Când fântânarul dă de nisip cu prund şi de izvor, lucrarea merge mai greu, căci îl năpădeşte apa; atunci trebue să se lucreze repede.

După ce s'a săpat cât trebue, se începe ziditul fântânei. Jos, pe fundul fântânei se pune *colacul de lemn*, peste care se începe ziditul. Piatra se dă în fântână cu ciubărul; asemenea şi din lut, ca să se zidească bine. Forma lăuntrică a fântânei e cilindrică. Când se face de lemn, se face patrată, încheindu-se capetele lemnelor prin anume crestături, ca la casele de lemn.

Când s'a gătit de zidit, se pun şi *ghizdelele*, ori *ştiubee de lemn* ori pietre mari, bortite.

Din fântâna nu se ia apă până nu se sfinţeşte. Fântânarul se sileşte să facă fântâna cât de bună, căci şi el are pomană de la o fântână bună.

Borta fântânei se face mai largă la gură şi mai strâmtă la fund, ca să nu se risipească pereţii. Dacă fântânarul se teme să nu se risipească malurile peste el, îi căptuşeşte păreţii fântânii cu scânduri.

164.—Fântâna Episcopului Filaret din R.-Vâlcea.

Ca să poată umblă lucrătorii la scosul lutului din fântână, se face peste bortă, *pod*; podul acesta se astupă de tot noaptea, ca să nu dee ceva în fântână şi s'o spurce. La scosul apei din fântână se pot întrebuința şi *gălefi*.

Grindeiul cu fuştei şi cu odgonul se mai zice şi *vârtej*. Pe el se prind cu cue mai multe lemne jur împrejur. ca să fie spornic la sucitul odgonului şi să nu învârtă grindeiul de multe ori.

Când totul la o fântână e gata, ea se sfinţeşte.

Cel ce face fântâna şi o sfinţeşte poate face şi sf. Maslu, ori praznic de sufletul lui. Sfinţirea fântânei se face de obiceiu în zile de post.

La praznicul ce se face la sfinţirea fântânei se poftesc vecinii şi saracii. Preotul face aghiazmă şi sfinţeşte fântâna turnând în ea apă sfinţită.

Fântâna care se sfinţeşte se împodobeşte astfel : în jurul ei se face mare curăţenie. Pe cele patru colţuri ale ghizdelelor se lipesc patru lumânări aprinse, puse în mijlocul a patru colaci, Cine n'are colaci, pune lângă lumânări câte o pâne. Jos unde se face aghiazma se pune o rogojină nouă, iar de bate vânt, rogojina se pune de partea lui, să nu stângă lumânările. Lângă fântână se pune o cofă nouă, cu apă din fântână, pe care preotul o preface prin rugăciuni în aghiazmă. Când preotul *cădeşte* cu tămâe, dă fum şi'n fântână. Aghiazma din coafă se toarnă în fântână în patru răstâmpuri din cele 4 colţuri a ghizdelelor, în formă de cruce. Cine poate, masa pe care se pune vasul cu apă pentru aghiazmă, o dă de pomană. De la ghizdele până la faţa apei din fântână se sloboade pânză de bumbac, de in ori cânepă.

După rugăciuni, preotul, cu lumea adunată, şi fântânarul care a făcut fântâna, stau la praznic dându-li-se rachiu, borş cu carne ori mazere (în zi de post) şi găluşte ; apoi câte un pahar de vin, cine poate. Omul cu avere dă pâne la masă, în loc de malai, iar cine nu poate, dă malai dospit.

«Să fie de sănătatea d-tale, să fie de sufletul morţilor ; să fie de sufletul cui te-a făcut ; s'o vezi limpede şi curată şi pe ceea lume; să-ţi răcorească sufletul, pe ceea lume şi s'o vezi nesăcată» ş. a. sunt dorinţele spuse de cei ce iau parte la praznicul de la fântână, pentru cel ce-a făcut fântâna.

Pânza de la fântână, cofa, rogojina şi chiar masa nouă, se dau de pomană fântânarului, căruia i se mai dă şi un rând de haine nouă.

Evlavia celor ce iau parte la asemenea sărbători, e mare, iar sufletul, inima şi întreaga fiinţă a celui ce-şi poate împlini această dorinţă e numai mulţumire curată, ridicând rugăciuni calde, că l-a învrednicit D-zeu să poată a-şi face fântâna, din care sufletul lui să să răcorească pe *ceea lume*.

Colacii ori pânea de la fântână şi lumânările se iau de preot şi dascali, cari pe lângă acestea mai primesc şi plată pentru serviciul făcut.

Când gospodarul, la sfinţirea fântânei, poate da de pomană unei fete sarace şi-o viţica, ori o juncuţă, sau o vacă, caruia i se pune în coarne două lumânări aprinse, pomana e şi mai mare, mulţumirea lui sufletească şi mai adâncă, iar vestea despre asemenea fapte, cu adevărat bune, se răspândeşte în tot satul şi prin satele vecine, până la mari depărtări.

Scosul apei din fântână se poate face cu cârligul, în care se pune cofa, cu o *trocuţă,* ori teicuţa şi cu găleata, care se pune în *cumpănă* ori cu *roată*. Când apa se scoate cu găleata pusă în roată, atunci roata are un grindei în care se pune un lanţ, sau o funie c'un capăt prins de grindei, iar la un capăt are găleata, Unele fântâni au *scripţ* în loc de grindei, ş'atunci funia ori lanţul lunecă pe el,

Fântânele ce au roţi ori scripţ de scos apă, pot avea şi acoperiş de draniţa ori tablă, ca să nu putrezească grindeiul, roata şi furcile.

Cumpăna fântânei se pune într'o furcă de stejar. Adesa vezi prin sate că în loc de furcă e un copac verde cu două crăci în care se pune *săgeata* cumpenei; de capătul subţire al săgetei se acaţa *prăjina* în care se pune găleata, iar în cel gros se acaţă greutăţi, ca să înlesnească scosul apei. La multe fântâni apa se scoate şi cu funia, de capătul căreia se leagă cofa, iar în cofă se pune un bolohan, ca să fie grea să se cufunde în apă.

Unele fântâni, cele de pe la drumuri, au cerdac acoperit, unde drumeţul poate sta la umbră să se odihnească. Asemenea fântâni fac cei bogaţi şi călugării cu dare de mână.

Mare pacat fac cei ce fură de la fântâni cârligul, cofa, ori vasul cu care se scoate şi se bea apă.

In satele cu bune apucături şi unde oamenii sunt cu frica lui D-zeu, se lasă la fântâni cofe de scos apă şi ulcele de băut, ca să aibă drumeţul cu ce bea. Mare pomană ai când poţi face acest lucru. Asemenea vase se pun şi pe la şipote; în Oltenia la cişmele şi şipote se pun un linguroi mare de băut apă numit *cauc*.

Apa de la fântână, acasă, se duce cu cofele, *mijlociile* (cofe mai mici) cu *garniţe* (cofiţe mici) cu ulciorul, cu bota, cu fedelenul, *vedrele*, cu săcăluţele, cu sacaua, cu hârdăul, cu ciubărul ş. a. Cofele adese se pun în *cobiliţă, coromâslă* ori *jug* şi se duc mai cu uşurinţă.

Adese pe la poalele dealurilor şi ale munţilor, pe văi şi pe coaste sunt izvoare ce curg la vale. Acelor izvoare li se pun teice

lungi ori uluce de lemn şi formează *şipotele*. Dacă izvorului nu i se poate pune uluce, atunci se face o fântâniţă, i se pune o *haşcă* de copac bătrân scorburoasă în loc de ghizdele şi pe o parte i se lasă scurgerea. La şipote şi izvoare e bine să se pue şi câte-o cruce în partea de răsărit, ca necuratul să fugă de el.

Fântânele e bine să aibă acoperişuri, capace, şi sara să se astupe, ca să nu dee în ele *gozuri* ori să cadă şi să se înnece în ele paseri, mâţe, ş. a.

Când în fântână cade o vietate şi să îneacă fântâna se spurcă. Ca să poţi bea apă iar din ea, trebue grijită şi sfinţită. Grijitul se face de fântânari, scoţind apă şi moluzul din fund şi sfinţind-o.

Fântâna se grijeşte şi când se împuţinează apa; se scoate din ea tot moluzul căzut, se adânceşte până la izvor şi la colacul fântânei, şi apoi se lasă de se umple cu apă. Fântânelor din care ia multă lume apă, nu li se astupă izvorul aşa uşor.

Dacă în fântână se îneacă *suflet de om*, din fântâna aceia nu se mai poate luà apă, căci izvorul seacă, şi ea trebue astupată. Unele fântâni după o vreme oarecare sacă; acele fântâni se zic *fântâni părăsite* şi în ele locueşte adese Necuratul. Acele fântâni sunt făcute din bani *de haram*, ori de oameni prea păcătoşi.

Fântânele bune nu sacă niciodată; apa din ele e gustoasă; şi când o bei nu cade rău la pântece. In fântânele bune trag şi broaştele; apa de pe broască nu-i spurcată.

Adeseori în fântâni se găsesc şi *solomâzdre* un fel de şopârle de apă. Vietăţile acestea dacă se beau, trăesc în pântecele omului, se *puesesc* acolo, pântecele omului se umflă şiomul moare. De ele scapi fântâna dacă o grijeşti şi o sfinţeşti.

In ţară la noi sunt mulţime de fântâni vestite cum e cea a Meşterului Manole, Fântâna Boului, ş. a. Mai toate satele au fântâni vestite. In sat la noi, în Spătăreşti din jud. Suceava erau şi şipote vestite ca: Şipotul lui Varganici, al lui Mucileanu, Fântâna călugărului ş a.

Fântânele nu se spurcă; e un păcat din cele mai mari, ca şi moartea de om, de-a spurca fântâna. De *talpă la iad* şi de muncile cele mai cumplite e vrednic cel ce spurcă o fântână.

Din apă de fântână se face sf. aghiazmă, şi aghiazme cea mare de la Iordan; în apă ne botezăm, cu apă din fântână se scaldă mortul, în apă se descântă de felurile boale: de junghiu, de răul copiilor, de răhne ş. a.

Apă neîncepută e aceea, care se aduce de la fântână, fără să vorbeşti cu omul cu care te-ai întâlni şi fără să dai la cineva să guste din ea. In apa neîncepută se descânta de deochiu, de potcă

şi de junghiu. Cofiţele ce se dau de pomană la Moşi, se umple cu apă de fântână, rece şi curată.

Multe fântâni au în ele duh rău. Ca să le poţi cunoaşte de-s cuprinse de necuratul, iei o *lumânare de la paşti,* o aprinzi, o lipeşti de-o prăjină lungă şi-o bagi în fântână. Dacă lumânarea se stânge, în fund este duh necurat; dacă nu se stânge, e curată.

Spre sf. Vasile cine se uită în fântână luminată de 3 lumânări de ceară, ca într'o oglindă, şi dacă are credinţă, va vedea pe *ursitul* ori *ursila* lui, arătându-se în faţa apei, întocmai cum are să fie la cununie.

Când îi săcetă, dacă se fură toacă de la biserică şi se ascunde în fântână, va ploua.

Dacă fântâna îi făcută cu inimă bună şi cuget curat, nu sacă niciodată; dacă-i făcută de fală şi cu bani necuraţi—furaţi ori luaţi cu sila de la cineva—atunci sacă, ori îi apă rea, de nu foloseşte omului.

Apa de gârla ori din pârae nu-i bună de băut, că-i spurcată; ea trece peste lucruri necurate şi nu-i bine s'o bei. Când nevoia te face s'o întrebuinţezi la ceva, să faci cruce de asupra ei. Dacă însă s'a făcut în ea Iordan, opt zile după el, poţi bea apă din gârlă (pârău ori râu) că-i curat.[1]

M. Lupescu

UN «FISIOLOG» ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-LEA

31. Pentru Colun. Colunul iaste jivină ce se află la Indiea ca inorogul. Are părul lui roşu.

Face şi el corn în frunte, însă iaste mai mic decât al inorogului, că iaste numai de un cot şi are lucrare că dacă îl pune cinevaş în vin, căt să bea omul, nu să îmbată. Deci acel vin iaste folositor şi la lepră, adică la stricăciune, şi la cel cu *năvodeală* şi la otravă.

Iaste la rădăcină lat cornul ca un măr de ceale mari, pentru aceasta împăraţii făcea păhar din el şi bea vin.

iaste dară şi foarte grabnic la picioare şi aleargă ca calul şi iaste mai tare decât inorogul şi zvărleaşte cu picioarele în oameni când îl goneşte. Iară de-l va ajunge si să lovească pre om

[1] Credinţele acestea despre fântâni le ştiu de la mama mea din Spălăreşti, din Bogdăneşti şi Broşteni din Succava iar cele despre masa de la sfinţirea fântânei din Zorleni-Tutova.

[2] Vezi no. trecut, p. 8-11.

cu cornul lui, îndată moare. Ii cade şi lui cornul în tot anul ca şi inorogului.

32. Pentru Zgriptor.[1]

33. Pentru Păun. Păunul acesta iaste foarte jivină mândră, căci când vede pre oameni, îşi răşchiră penele lui şi-şi arată frumuseţea lui. Ci nu numai când le întinde, ce şi le izbeşte de fac vâjâituri, ca un om viteaz, ce are tulba lui plină de săgeţi. Şi când merge, aude sunetul acela şi să bucură. Iară când stă la soare, întoarce arăpile şi face umbră trupului lui. Incă priimeşte şi vânt îndărătul arăpilor lui şi are multă umbră şi răveneală trupului lui.

Atâta frumuseţe i-au dat Dumnezeu, cât nici un zugrav nu poate pe larg să ţie minte chipul arepilor lui, căci iaste şi alb ca argintul cel curat; iaste şi verde ca zmaragdul; iaste şi roşu ca rubinul, ci nu sânt despărţite chipurile acestea, ci atâta sânt împreunate una cu alta, cât nu iaste nici un lucru să îl asamăne.

Iaste şi atâta de simţitor, cât de ar lăudă cineva frumuseţea lui, pricepe cuvintele omului şi mai mult îşi deşchide arăpile şi-şi arată frumuseţea lui.

Insă Dumnezeu, cel ce i-a făcut atâta frumuseaţă, i-au dat lui picioarele grozave, ca să să zmerească. Pentru aceasta şi el, când să pleacă, îşi vede picioarele lui, atuncea ţipă cu glas mare.

34. Pentru Iurlurea.[2]

35. Pentru barză. Barza iaste pasăre zburătoare şi iaste împrotiva corbului, căci ea hrăneşte puii ei. Cu toată nevoinţa merge şi să hrăneşte toată zioa şi ce mănâncă, vine de boraşte puilor şi îi hrăneaşte. Atâta varsă, cât să să sature; iară ce prisoseaşte, păzeaşte in guşa ei. Şi de nu va găsi vânat, în cealaltă zi boraşte iară bucatele ceale de ieri şi-i hrăneşte. Aşişderea şi puii lor, deacă să fac mari, hrănesc pre rudele lor. Şi când iaste vremea să treacă marea, au să vie dela Etiopiea în locurile acestea, sau de aici să meargă acolo, atuncea puii cei mai tineri să strâng câte doi şi pun pre tatăl lor cel bătrân şi pre muma lor în mijloc şi zboară. Şi aşa le ajută lor cu arăpile, până când să treacă marea. Hrana lor iaste: şerpii, lăcustele, broaştele şi alte gânganii.

36. Pentru prepeliţă. Prepeliţa iaste pasăre zburătoare şi prea mult curvariţă. Ci de vreme ce mueruşca când face oaole şi le

[1] S'a publicat în revistă, an. VII, no. 3 pag. 69-70

[2] S'a publicat în Calendarul revistei pe anul 1915, pag. 44.

cloceşte nu suferă să să împreune cu dânsul, bărbătuşul văzând aşa, merge şi sfăramă, adecă sparge oaole ei.

Şi mueruşcă vrând să facă pui mulţi, cătră înmulţirea neamului, suferă şi să împreună şi iarăşi sparge şi oaoăle acelea. Iară Dumnezeu, ca să nu piarză neamul prepeliţelor, au dat înţelepciune muieruşcii şi merge de naşte în burueni şi bărbătuşul nu găseaşte oaăle să li mai spargă. Şi când ies puii, îi învaţă prepeliţa cum să umble. Iară când vede mumele lor pre vreun vânător, atunci cu arăpele ei goneşte puii să fugă şi muma lor să tăvăleşte înaintea picioarelor vânătorului. Şi acela vrând să o apuce, fug puii. Apoi după ce să depărtează vânătorul, îi strigă pe puii toţi. Iarăşi când să bolnăvesc puii şi nu au poftă să mănănce, pentru aceasta muma lor merge şi aduce *pământ roşu* şi le dă lor şi aşa îşi îndreptează stomahurile lor şi fac poftă.

Treizeci de zile cloceşte oauăle şi zboară. Moartea lor iaste usturoiul, că numai puţin să mănânce, moare.

37. Pentru chefal. Acest chefal iaste ca şarpele. Cei proşti îi zic *hel.* Iaste peşte, însă are obiceai foarte rău, căci nici odinioară mâncare curată nu mănâncă, până nu va găsi mortăciune să mănânce. Iubiaşte împuţăciunea şi putrejunea toată care va găsi ; pentru aceasta nu ieste bun spre sănătate oamenilor ce au podalghie sau altă boală a trupului. Acest hel însă are şi acest obiceai şi când umblă oamenii ca să-l prinză şi are pui mici, îi înghite, ca să nu-i prinză oamenii.

38. Pentru Carchin. Carchinul iaste acesta ca racul, însă iaste mai mare şi are picioare multe. Are acest obiceai, că iase afară şi umblă pre pământ şi de va găsi şarpe mort, mănâncă carnea lui. Apoi mearge şi găseaşte o buruiană ce să chiamă greceşte *zohion* şi mănâncă de aceea şi nu moare; căci când nu va găsi să mănânce de aceia, îndată moare.

Iară când mănâncă mult, să umflă şi cade coaja lui şi se face moale şi după puţine zile iarăşi face altă pele. Iară cenuşa carchinului ce iaste în apă, iaste foarte tămăduitoare la omul cel muşcat de câine turbat, căci îl ard şi-l face cenuşe şi o dă bolnavului cu vin şi aşa găseşte mare folos. Incă zdrobeaşte unul-doi de cei vii şi-i pune deasupra muşcăturii şi să însănătoşază. Zic unii doftori, că de ar fi cu putinţă să mănânce câinele cel turbat doi carchini, îi trece de turbare şi să mântuiaşte.

39. Pentru pelican.[1]

---

[1] S'a publicat în revistă, an. VII, no. 2 pag. 36-37.

40. Pentru cracatiță. Această cracatiță, iaste știută de noi, are picioare multe. Are acest obiceai, că iarna, când ieste ger mult nu iase afară să să hrănească, ci-și mănâncă singură picioarele. Când vede pre om că are să o vâneze, să asamănă la chip or cu ce ar fi să se întâmple dedesuptul ei; adecă de iaste piatră, se face și ea ca piatra, de va fi iarbă, să face și ea verde; de să va face ca norul marea, să face și ea ca dânsul.

Mănâncă pre peștii cei mici. Iaste foarte războinic vrăjmaș al *piinei*, ce iaste oarbă.

41. Pentru piină. Piina iaste oarbă, însă are doi *caburi* (cabu-rul iaste în felul racului de mare) și aceia o păzesc, căci unul stă aproape de dânsa și altul merge la hrană de aduce piinei demâncare. Și acela ce iaste aproape de dânsa, când vede ce-vaș frică, merge de o îmboldește și ea îndată se închide. Are supărare multă de cracatițe, că o mănâncă. Pentru aceasta ca-caburul, când vede pre cracatiță de departe, boldește pre piină și ea se închide.

Ci dară cum se meșteșugește cracatița, ia piatră în spinarea ei și mergând, o aruncă în deșchizătura piinii și dară nu poate să să mai încuie. Atuncea ea scoate coșul ei și o mănâncă.

Când să întâmplă fulgere mari și strălucește în mare, atuncea caburul, de frică, merge îndată și o înboldește și să încuie. Și câte picături să întâmplă de apă întrânsa, atâtea grăunțe de măr-gărintare să fac. Insă în marea aceasta nu să găsesc bune; iară în cea Persească și în cea Roșie să află piine mari, cu trei părți mai mari de cât acestea. Pentru aceasta acolo să fac mărgărin-tarul cel bun și mare.

C. N. Mateescu

CÂNTECE BĂTRÂNEȘTI.

67.—Badea.

Foaie verde și-o lalea,
Pe dincoace pe dincoà
Umblă Turcii de-aiurea,
Tot de Badea întrebând,
Tot de Badea ispitind.
Cârciumarul buților,
Măcelarul Turcilor.
Foaie verde avrămască,
—De-alde mândră Bădulească,
Bade-al tău nu este acasă?
—Bade-al meu este la vie,
Și-l aștept măre să vie.
Frunză verde și-o lalea,
Turcii dacă auzia,

Navală în casă da,
Şi pe Badea mi-l legà,
Cu trei funii de mătasă,
Cât un braţ voinic de groasă,
Şi pe Badea că-l legà.
Tot la lemnul coşului,
In dogoarea fumului,
Şi în para focului.
Şi pe Badea că-l bătea,
Tot cu fierul plugului,
Cum îi pasă Badiului.
Foaie verde şi-o lalea,
Băduleasa ce făcea?
Poala de galbeni umpleà,
In bătătură ieşeà
Şi 'ncepea de aruncà,
Turcii toţi înnăvălia,
Unul peste altul da.
Şi iar verde şi-o lalea,
Băduleasa ce făcea?
Cuţit în mână lua,
Şi la Badea că mergea,
Funiile că tăià.
Iar, să-i zicem matostat,
S'a văzut Badea scăpat,
Au intrat Turcii subt pat:
Tăia Badeà câte doi,
Băduleasă câte trei.
După ce, măre-i tăia,
In podul case-i punea,
Şi casei foc îi dădea,
Cine pe drum că trecea,
Pe Bade îl văicăra:
—Alei frate Badiule,
Cum s'au aprins casele.
—Las să ardă că nu-mi pasă.
Frunză verde lemn de prun,
C'a fost pusă lângă drum.
Dar nu-mi este nici de casă,
Cât de nişte carne grasă.
Zece porci am îngrăşat,
Şi în pod că i-am urcat,
Şi mi-i ard focurile,
Şi le curg unturile,
Mai mari sunt păcatile.

Auzită dela I. Nedelcu Jandarm-caporal, Miceşti-Tutova

Gh. Boghiu

68. Matei

Printre frunze, printre tei,
Văzui ochii lui Matei,
Şi conteşul lui Andrei,
Giubeluşa lui Piper.
Piper din gură-mi grăià;
—Măi Matei, frate Matei,
Hai să trecem Dunărea,
In oraş la Hârşova.
Pe la moara lui Molan,
Să mergem la baba Sârba,
Că din an, în an, în an,
Ne păstrează câte-un ban,
Şi din lună, 'n lună, 'n lună,
Ne păstrează câte-o rublă
La baba Sărba mergeau:
—Descue babă poarta,
Că nu suntem oameni răi,
Suntem negustori de boi,
Tragem în gazdă la voi...
—Pune mâna pe poliţă,
Că mai am d'o sălbuliţă,
Dată dela măiculiţa.
—Ştii tu Coţofancă, bine,
Când păziam turme la tine;
Veniam să cerem malaiu,
Mă luai cu cânii, *halai*;
Veneam să cei opincele,
Mă luai cu vorbe rele;
Veneam să cer mămăligă,
Chemai câinii după luncă,
Şi mă puneai tot pe fugă,
Măi Matei, frate Matei!
Nu mă lăsà ca să piei,

Că din munculița mea,
Nu-mi lăsași nici o pără,
Să beau rachiuaș de ea;
Nu-mi lăsași nici o *leiță*,
Ca să dau la nepulință:
Că sunt și eu văduviță.
Matei se înduplecă,
Și milă i se făcea,
Trei sute de lei îi dà.
Am auzit c'ai patru boi,
Și din patru, că vinzi doi;
Doi sunt vineți, porumbei,
Doi sunt galbeni, *găngonei*,
Pe cei galbeni, găngonei,
Bun preț ți-om da pe ei.
Ea la preț se bucură,
Și porțile le descuià,
Mâna pe ea că punea,
O canonià, chinuià,
Tot de stâlpul coșului.
De piciorul patului.
Și baba ce-mi grăià:
—Măi Matei, frate Matei,
Nu mă canunì să piei,
Că mai am un putineiu,
Și e 'nțăsată de gălbenei;
Pune mâna după ușă,
Că mai am de-o găletușă;
Pune mâna după ladă,
Că mai am și d'o disagă.

Vâlsănești-Argeș. **G. Florescu.**

69.—Encea Sebeencea.

Prin târgul Odiului,
Plimbă-mi-se, plimbă-se,
Se,. vai, Encea Sebeencea,
Cu *saiaua* prinsă'n brâu.
Cu murgul trăgând de frâu.
Se plimba dar nu tăcea,
Și 'ncepea 'se lăuda:
—«Câte fete'n Țarigrad,
Țarigrad, în Beligrad,
Nici una nu mi-a scăpat,
Ne pupată, ne mușcată,
Pe papucel ne călcată;
Numai una mi-a scăpat,
Stăncuța din Țarigrad,
Nepoțică de 'mpărat,
Ce-i fata vizirului,
Viziru[lui], cadiului.
Ce mi-o fi, mamă mi-o fi,
Și de alta n'oi muri.
Iară mă-sa ce-i grăia:
—«Taci, Enceo, nu te 'ntrista,
Că mă-ta te-o învăța:
Să iei ace, să iei spilce,
Să iei lucruri femeești,
Ca să poți s'ademenești;
Și s'apuci pe ici, pe ici,
La casa cu trei bășici,
C'acolo-s dragoste dulci.
La fereastră te-oi trăgea,
Din guriță așa-i striga;
—«Stăncuțo, vecina mea,
Deschide, Stăncuțo, ușa.
Cine naiba m'a îndemnat,
De mică m'am măritat,
Și-am luat un pustiu beat,
Cu cuțit m'a junghiat.
Iară Encea ce făcea?
Ace, spilce, că lua:
Lua lucruri femeești,
Ca să poți s'ademenești,
Și-apuca pe ici. pe ici,
La casa cu trei beșici,
Unde-s dragostele dulci.
La fereastră se trăgea,
Glasul mare, că-și schimba
Și din gur 'așa grăia:
—«Stăncuțo. vecina mea,
Deschide, Stăncuțo, ușa.
Cine naiba m'a îndemnat,

De mică m'am măritat,
Şi-am luat un pustiu beat,
Cu cuţit m'a 'njunghiat.
Iară Stanca ce-i strigà;
—«Nu ţi-e glasul femeesc,
Şi ţi-e glasul voinicesc.
Iară Encea ce-i ziceà;
—«Stăncuţo, vecina mea,
Bagă mâna pe fereastră,
Dai de ace, dai de spilce,
Dai de lucruri femeeşti.
Iară Stanca ce făcea,
Mâna pe giam că băga;
Da de ace, da de spilce,
Da de lucruri femeeşti.
Atunci Stanca se 'ncredea,
Uşa că i-o deschidea,
Şi 'năuntru că-l băgà,
Şi-i da masul jos pe vatră.
Iară Encea ce-i zicea;
—«Stăncuţo, vecina mea,
Nu-mi da masul jos pe vatră,
Că sunt lemnele de plop,
Şi-or sări şi-oi arde tot;
Dar dă-mi masul lângă tine,
Că-s femee ca şi tine.
Stanca'n casă că-l băga,
La lumină mi-l vedea,
Şi atuncea ce-mi zicea:
—«Săriţi patruzeci de roabe,
Desbrăcaţi-l de giubea,
Şi puneţi-o lâng 'a mea,
Că prea seamănă cu ea;
Că de cine m'am ferit,
Acela m'a nemerit.
De giubea că-l desbrăcà,
Şi'n cămaşă că-i lăsa.
Când fu'n revărsat de zori,
Stăncuţa plângea de zor:
Iară Encea ce-mi făcea?
Mâna pe giubea punea,
Se făcea că se 'mbrăca;
Mâna pe clanţă punea,
Şi uşa o deschidea;
Iară Sanca ce-i striga;
—«Stai, Enceo, nu este-aşa:
Când te culci c'o fată mare,
Ia să-i pui o cârpă'n cap,
Să se cheme cu bărbat.
Nu-i nevastă cu bărbat,
Noaptea ca să-i apuci patul,
Ziua să-ţi încaleci calul.
Encea, dacă auzia,
De mână că mi-o lua,
La biserică mergeà,
Şi cu ea se cununà,
După cum e datina.

Spusă de Mihalache Ţambalagiu, care a învăţat-o dela moş Ruse Zanciu, Afumaţi-Ilfov.

S. P. Colibaşi

POVEŞTI

70.—Călinită fură-ziua şi Toderiţă fură-noaptea.

Amu, cică a fost odată, de mult, hăt demult, o femee frumoasă, cum nu i se mai găsia pereche pe locurile celea, că nu numai femeile celilalte din sat prinseseră ciudă şi *năduh* la inimă asupra ei, da zice că şi soarele, măi frate, se trăsnia cu gândul de

multe ori, că are să-l rămâe de ruşine lumina lui. Şi a fugit biata femee într'o bună dimineaţă şi de gura lumii şi a celorlalte femei şi de ochii soarelui şi s'a dus cu bărbatul ei departe, departe, într'un codru mare, mare, drept în inima codrului celuia, şi a trăit acolo, ca să spun felul adevărului, 20 de ani bătuţi ca pânza cea bună. Azi mai bine, azi mai rău, mâne şi mai bine, da tot mâne şi mai rău, ş'aşa şi poimâne şi cât a mai fi fost, femeia cea frumoasă îşi mâna de azi pe mâne, hai, hai, viaţa cu barbatu-său. Da 'ncaltea femeia erà frumoasă şi, să nu ne uităm cuvântul, că: De cât să 'ntingi în unt şi să te uiţi în pământ, tot mai bine-i să 'ntingi în sare şi să te uiţi la soare. Şi, dă, casa omului îi de când lumea; Şi raiu şi iad. Ş'amu, într'o sară, când să se împlinească *taman* 20 de ani de când se luaseră ei, ce să-ţi deie ochii a vedea? Iaca, aşa cam într'amurg vine la bordeiul lor un om. Şi erà omul ista rupt de oboseală, nu alta. Că, ce socoţi? Uşor şi cu te miri ce şi mai nimică ar fi putut răsbate picior de pământean tocmai în inima codrului celuia, care de soare nu ştia, cum nu ştie iadul de lumina lui Dumnezeu sfântul? Daţi-mi o leacă de apă ş'apoi vă voiu întreba de sănătate! face omul cel rupt de oboseală.

Şi femeia îi aduce un cofăel de apă şi cât ţi-ai face sf. cruce omul ista a tras de duşcă cofăelul, de parcă nici n'ar fi fost.

— Mai daţi-mi o leacă de apă ş'apoi vă voiu întreba de sănătate! zice omul, şi trage încă un cofăel de apă, de par'că turna cu leica pe gât.

— Dacă nu vă supăraţi, zice, mai daţi-mi o leacă de apă, ş'apoi vă voiu întreba de sănătate, soră şi cumnate! Şi nici bine nu şi-a vorbit vorba, şi femeia cea frumoasă îi şi aduse al treilea cofăel de apă şi cât ai sufla, ca să alungi pe ducă-se pe pustii, omul îl soarbe şi se aşează pe prispă. Zice: Dumnezeu să vă deie sănătate, soră şi cumnate, că mi-aţi dat să-mi sting setea şi mi-aţi întărit inima.

— Mă rog de unde şi până unde grăeşti tu, om bun, de soră şi de cumnat, şi de unde şi până unde vii tocmai pe aici? face barbatul femeii celei frumoase.

— De unde viu, de unde nu viu, da eu ştiu, că iaca, ea îmi este soră, iar tu îmi eşti cumnat. Cum, nu mă mai cunoaşteţi? Şi femeii celeia parcă i-a trecut o urzică prin inimă, odată de sus în jos, de două ori de jos în sus şi de trei ori în curmeziş şi zicea că nu-l cunoaşte pe frate-său.

—Eu îs frate-tu, face omul; ştii că am rămas acasă şi tu ai fugit aici, în întunericul codrului istuia. Umblat-am cale lungă şi îndelungată, răzbătut-am până aici, la voi, şi iaca îţi spun cu grai de om şi nu de *arătare*, că ţi-s frate. — Aşa-i, aşa-i, face femeia. Mari ţi-s minunile tale, Doamne. Şi cum ai ajuns, zic, prin părţile noastre, pe aici, frate, şi cum ne-ai cunoscut? Că eu, în veci şi'n pururi nu te-aş fi cunoscut, pace, sănătate!.,. Şi îndată l'a sărutat pe frate-so şi l'a dus în casă şi l'a ospătat, că, dă, ce mai este pe lumea asta ca fratele? Iar omul cel cu bordeiul s'a bucurat mult și el de bucuria nevesti-sa şi de venirea cumnatu-su şi din vorbă în vorbă, face către oaspetele ista a lor;

— Cum îţi zice, mă rog?

— *Căliniţă fură-ziua*, răspunse el. Şi iaca, de înoptam cumva în codrul ista, era vai şi amar de steaua mea. Că eu îs deprins a face lucruri grele mai cu seamă ziua. Şi de aceea, cum vă spun, de n'aş fi dat de voi până în vremea asta, poate că, pacatele mele, nici cu tot Prutul nu mi-aş fi putut trage suflet!...

— Ei, bată-te bucuria să te bată, face cellalt; bre, parcă a tunat de ne-a adunat. Iaca, pe semne-i vrăjit, că şi pe mine mă cheamă *Toderiţă fură-noaptea*. Ei, auzit-ai, poznă? Iţi place?

— Cum nu, îmi pare tare bine, numai să fii om şi să ne dea Maica Domnului noroc, că avem să fim buni tovarăşi!

Şi aşa au ospătat ei bine ş'au închinat sănătos, ştii ca la casa lor, că nicăiri ca la casa omului nu mai este, şi după petrecanie lungă şi după vorbă multă, dur în coace, dur încolo, Toderiţă fură-noapte, cade la învoială cu Căliniţă fură-ziua, să fie de-amu înainte fraţi de cruce şi să purceadă la furat: Toderiţă, la vreme de noapte, Căliniţă la vreme de zi. Şi cât a putea fura unul ziua, să aducă la bordeiul cela din codru, da tot aşa şi cellalt să nu *izărască*, nimic din ceia ce ar fura noaptea, ci tot la bordei să aducă. Iaca-i bun cuvânt, zice femeia, hăt, hăt, bucuroasă. Şi, Doamne iartă-mă, cum putea să fie altfel, când se gândea ea că de-acum zi şi noapte are să-i vie *nadă* şi *mişină* la bordeiu. Tot vorba ceia; Ferice de mielul care suge la două oi!.... Şi s'au pornit ei chiar în noaptea ceia şi s'au întins pe cale la furat şi după o azvârlitură, două, zice Todiriţă fură-noapte;

Căliniţă, eu mă duc la Bancu-Împărat,
Că-i foc şi putred de bogat!

Iar Căliniţă fură-ziua auzind acestea, îndată ci-că a zis!

Toderiţă, am să mă duc şi eu la Bancu-Împarat,
Că-i foc şi putred de bogat!

Şi s'a dus aşa la vreme de noapte Toderiţă ista, s'a tot dus şi a ajuns la palaturile lui Bancu-Împărat. Şi erau palaturile Împaratului istuia făcute *sadea* numai din galbeni, şi podeala pe jos tot cu galbeni erà podită şi cămări fără seamă şi fără număr avea Împăratul ista, toate pline cu galbeni, că n'aveai *cap* să pui măcar un vârf de ac într'însele.

Da Toderiţă se ruga pe drum şi zicea: Maica Domnului, a jută-mi; şi ce-a fi, a fi, ce mi-a face, mi-a face, da numai să nu mă prindă!... Şi cum a făcut, cum s'a învârtit, numai a atins cu iarba tâlharului o leacă zăvoarele cămărilor celora şi ele s'au deschis *vraişte* cât ai clipi şi curgeau galbenii ca popuşoii din *coşăriu*. Repede, Todiriţă înşfacă o desagă de galbeni, şi să te cam duci, duluţă!... Când s'a trezit era tocmai la bordeiul lui din inima codrului.

— Ei, măi frate Căliniţă, ia scoală şi du-te de-ţi încearcă şi tu norocul, că iacă, zorile iesă şi eu iaca ce v'am adus!

— Da ia lasă, măi frate, face Căliniţă, întorcându-se pe cealaltă parte, că eu am să mă hodinesc o *ţâră* şi azi; m'oiu duce eu mâne! Şi s'a culcat şi Todiriţă şi a adormit dus, că din partea asta erà şi el ca şi Căliniţă, tot de ceia, care, bine a zis cine a zis: se culcă seara cu soare şi se scoală de-aprânzul mare.... Da Bancu-Impărat, cum şi-a deschis ochii dezdedimineaţă, se duce iute la cămările cele cu galbeni să vadă cum şi cine a luat dintr'însele. Că avea Împăratul ista aşa un fel de meşteşug, că pe loc cunoştea, de i s'ar fi furat ş'o lescae.

Da vorba ceia: Ia hoţul de unde nu-i şi nu-l lua de unde este. Aşa şi el amu, dă fuga la logofătul Petrea cel năzdrăvan. Zice: iaca ce-i şi iaca ce-i şi cum aş prinde eu oare hoţul, logofete?

— Nu-i tare grea treaba asta, slăvite Împărate, da numai să fii om şi să mă asculţi şi să faci ce ţi-oiu zice eu. Şi iaca ce să faci: Porunceşte slugilor să dureze o groapă adâncă, adâncă, de-alaltul ogrăzii, drept dinaintea cămărilor celor cu galbeni şi să ştii că ai să-l prinzi chiar, nu mai departe, la noapte.

— Bine, Petre. Şi se duce împăratul şi nu iesă din cuvântul Logofătului, iar pe noapte, iaca vine iar la furat Todiriţă fură-noapte. Că, dă, ai mai văzut să-şi lepede el naravul? Şi oiu face şi eu ca cela: Naravul îi ca apa pârâului, de ce merge, de ce nu se prăpădeşte, ci tot mai mare şi mai adânc se face. Şi venind Toderiţă pe cale, se ruga iar la Maica Domnului şi iar îi zicea, că, numai să nu-l prindă!... Da în gândul lui s'a gândit cu gând rău, că de-a mai găbji două desage de galbeni, are să

mătrăşească unul într'un loc, în codru, ştii, ca pentru zile negre şi slăbăciune de putere. He, hei... da cum îşi face omul, nu-i face, cruce de aur, nici dracul! Că, iaca, tocmai când scoase din *chimir* iarba talharului, hăt aproape de cămările cele cu galbeni, aşa prin întunerec, odată se poticneşte şi se prăbuşeşte în groapa ceia, cât mi ţi-i *coblizanul*! Vorba ceia: S'a pornit cu nevoia şi cu gândul cel rău şi s'a întâlnit cu pedeapsa lui Dumnezeu. Şi ci-că i se vedea, săracu, numai gâtul şi înota în şmoală, cum înoată musca prinsă în dulceaţa mierii şi nu i-i ciudă, că măcar îi dulce, bat-o s'o bată de miere! E, hei, sărmane zilele mele, ofta Todiriţă fură-noapte, asta mi-a trebuit mie? Şi făcea tot şovâlc, şovâlc, şovâlc, priu şmoală. Că, dă, s'a fost răpezit el murgul, da şi-a găsit voinicul. Ş'aşa, cătră ziuă, văzând Căliniţă fură-ziua, că frate-su de cruce, Todiriţă, nu mai iesă la lumină, îl şi tae prin cap, că s'a fi luat, săracu, cu ziua târgului şi ducându-se cu graba, s'a fi întâlnit cu zăbava. Şi răpede, răpede, ajunge la curţile Împăratulului Bancu-Împărat şi *dă cu crucea*[1] peste Todiriţă fură noaptea, care, sărmanul, cu zece rânduri de sudori se scălda frământând din greu şmoala din groapa ceia.

(Urmează)

Pr. D. Furtună

BOLI LA OAMENI LEACURI ŞI DESCÂNTECE

318.—Durerea de cap straşnică însoţită şi de inflamaţie se numeşte *brâncă*, care se descântă în mei pisat, tot răsucind degetele 'n el, cât ţine următorul descântec:

Brânca boilor,
» oilor,
» vacilor,
» dalacilor,
» neagră,
» albă,
99 de brânci.
Mă suii din vale'n deal,
Mă 'ntâlnii c'o fată mare.
—Bună seara, fată mare,
Holhoriţă 'mbolboriţă.
—Nu sânt fată mare,
Holhoriţă 'mbolboriţă,
Şă sânt brânca la C.,
La os acioată.
—Dacă eşti brânca la C.,
La os acioată.
Eşi din os în carne,
Din carne'n piele.
Uită-te la scăpătat,
O mare oaste te-a'mpresurat
Ea de frică ieşià.

[1] Află, spre mirarea lui.

La scăpătat se uita,
Şi mare oaste că vedea.
Ea de frică ce făcea?
Pă cel drum mare pleca,
Oastea tot după ea se ţineă.
Ea 'ndărăt, că se uita,
Oastea că o ajungea.
Şi de frică ce făcea?
În mare s'arunca,
Şi se 'neca.
C. rămânea,
Curat luminat,
Ca argintul cel curat,
Ca vinul cel strecurat».

Repetă descântecul de trei ori şi pune tărâţele pe jăratec, ca ca să se afume.

319.— O durere de cap învechită şi care soseşte la anumit timp al zilei (de obicei, când dă soarele'ndeseară) poartă numele de *soare sec*.

Pentru ca să scapi de soarele sec, îţi trebuie 3 pietre bălţate (alb cu negru), pe care le descântă vrăjitoarea pe rând, de câte 9 ori pe fiecare, sau te'nveţi tu descântecul, pe care-l zici astfel: Te duci la o fântână, aprinzi o lumânare, pe care o lipeşti la buduroiu, spre răsărit. Tu stai tot înspre răsărit de *buduroi* şi cu spatele la el. Te ciocneşti c'o piatră'n frunte şi zici:

—Hei, vacă,
—Nu sunt vacă,
Şi sunt piatră bălţată.
—Dacă eşti piatră bălţată.
Scoate doru de la C.,
Din cap,
Fugi soare sec,
Că te 'nec.

Repeţi de 9 ori, ş'arunci piatra 'n fântână peste spate. Faci tot aşa şi cu celelalte două pietricele şi pleci acasă, fără să te uiţi îndărăt.

320.—*Aplecatele* sau stricarea la stomac din cauza îmbuibării se vindecă trăgându-se mâinele pe vine de la glezne spre cot şi descântându-se astfel:

Aplecate, din c...e,
» ţigăneşti.
» tătăreşti,
» ovreieşti,
» din mâncare,
Aplecate din culcare.
» » pofteală,
» » râmneală,
» » moţ de purcel,
» » » » căţel.

Se repetă cât ţine trasul.

321.—Următorul descântec este precedat de trasul cărţilor ca şi descântecul *din sfinte* şi *de 'ntors*. I se zice; *de făcătură*. Se face în apă ne'ncepută, numai Vinerea seara, când se şi spală bolnavul cu apa descântată. Apa o îngroapă la un loc ferit, ca

să nu calce'n ea cineva şi să ia boala. Mulţi îşi aruncă scăldătura la câte un hotar sau la răspântii. Din această cauză există teama de a sta jos pe hotar sau la asemenea răspântii. Iată şi descântecul :

Tu, datule,
» faptule,
» necuratule,
Cine te-a dat,
» » mânat,
La capu, care te-a aşăzat.
D'o fi dă cumnată,
» » surată,
» » vecină,
» » streină.
Să iai de la C.. din cap,
Piele de ţap,
După nas, coajă de rac,
După ţâţă păr de mâţă,
După trup păr de lup,
După picere păr de drac.
Eu le-am descântat,
Şi le-am ridicat,
După trupu lui C., le-am săltat.
Că te-a dat c'o mână,
Eu te dau cu două:
Că te-a » » »
Eu te dau cu trei.
(până la 10, tot ast-fel)
Eu te dau cu zece.
Peste 10 nu mai trece.
Ea te-a dat afânată,
Eu te dau plină şi'ndesată,
D'o fi vie'nbătătură,
Asupra casei ei să fie.
D 'o fi moartă,
Să ducă'n groapă,
C, să rămâe curat, luminat,
Cum Maica Precista l-a lăsat
C., s'a curăţat,
Dă tot faptul, dă tot datu;
Dela cumnată,
» surată,
» vecină,
» streină.

322.—Copillor, cari se sperie noaptea'n somn, plâng, se scoală'n picioare şi vorbesc, li se face de *Mama-pădurii*, în tărâţe de grâu

Te'nchini şi iai copilul în braţe. Il propteşti cu creştetul capului în temeiul coşului deasupra vetrii, pe care ard câţiva cărbuni. Cu degetul mic şi cu inelarul iaï tărâţe dintr'un vas şi le pui pe fruntea copilului descântându-le astfel :

Voi, câini, de la 9 stâni,
Să veniţi astă seară,
Că eu vă dau foc de culcare,
Zahară de mâncare.
Să păziţi pe C.:
De lei, de zmei;
De leoaice, de zmeoaice,
De mama pădurii.

Răsuceşti apoi copilul cu faţa'n jos, potrivind să cază tărâţele pe jăratec. Ii pune alte tărâţe în ceafă, tot astfel şi repetă descântecul. Răstoarnă şi aceste tărâţe pe foc şi iai în urmă copilul,

Se descântă de Muma pădurii și oamenilor maturi; mai cu seamă femeilor, când visează urît; felurile dihănii. orgii, păcătuiri nepermise, care întristează duhul femeii și-i zdrobește trupul. Acestora li se face *baerul*, asupra căruia se zice descântecul de Mama pădurii. Se mai face baer și femeilor, ai căror copii nu trăesc, sau cărora le mor vitele de jug, ori păsările din curte, se face în general pentru pagube, care se țin mână de mână. In baer intră multe marafeturi. Astfel trebue să legi într'o cârpă scoasă din spetele cămășii câte puțin din toate acestea; tâmâie neagră, tămâie albă, piper, silistră, pucioasă, lulachiu, sare, (când se face baerul contra curgerii de ochi), șarpe din coiul armăsarului (vrăjitoarele afirmă că în testiculele armăsarilor, cari se stricnesc există un asemenea șarpe, pe care îl cunosc jugănarii și-l iau de-l vând pentru așa ceva), căpățină de șarpe tăiată cu o para de argint de la șarpe prins în luna lui Martie, broască găsită în gura șarpelui, burueni de lipitură (sau de Muma pădurii, pe care le cunosc vrăjitoarele) păr din ceafa femeii, căreia i se fece baerul, 4 case de păiajen, culese în piez din 4 colțuri ale casii, o țândăriçă din pragul de jos al ușii de la camera de dormit și'n sfârșit 9 boabe de grâu.

Se face numai de Luni până Miercuri și e descântat astfel:

Tu muma pădurii,
Tu, smeoaico,
Tu, leoaico,
Tu, buzato,
Tu, zâmbato,
Tu, muma pădurii.
Dăpărtează dă la C.
Toate spăimurile,
Șâ toate răcorile
Șâ toate suferințele.
Tu să scoți,
Gândul care-l are răspândit,
Din inima lui c. să depărtezi
Toate fiorile,
Toate răcorile.
Să luminezi șâ pâ C. să-l speli
Dă toate răutățile, dă toate visurile.
De toate greutățile,
Să rămâe curat, luminat,
Dum Maica D-lui i-e dat.

Baerul se cârpește și se face legăturică, care este pusă la icoană, unde stă trei zile. In urmă femeia îl ia de la icoană și-l coase la brâu, potrivind, ca să-i cază la șale, când se încinge cu brâul. Acolo îl poartă cât vrea.

Princidele-Ferdinand, Teleorman. **Pr. Fl. A. Drăghici**

323.—De albeață.

Ca să putem lecui vitele sau oamenii de albeață, se pisază al-

bine moarte şi se amestecă cu zahar pisat. Această doctorie se suflă în ochii vitei bolnave de mai multe ori.

Boala se vindecă, după mai multe îngrijiri făcute cu această datorie.

324.—De şarpe.

O ediţă,
Precistă,
Muşcă pe peliţă!
Peliţa de os,
Osu' de-i sănătos.
Omu' să beie apa,
Şi şerpele veninu,
Descântecu' de la mine,
Şi leacu' de la Dumnezeu.

Se descântă cu 9 fire de iarbă luate din rostul gardului. Cu fiecare fir se descântă de 9 ori; iarba se descântă, dându-se prin apă şi apa să dă să se beie.

De la Gh. Pascaru com. Costişa-Neamţ.

325.—De şerpe.

Eliţă,
Prestiţă,
Prinde-te,
De peliţă,
Peliţa de os.
Ca carnea cea sănătoasă,
Chiliac,
Leac,
Cine-o adus vestea,
Să ducă şi povestea:
De la om ori vită (cum îl cheamă)

Se descântă cu trei mlădiţi de alun.

De la Ion Istrate, Frumoasa-Tazlău, Neamţ. **A. Moisei**

326.—Beşica rea (buba rea).

Se descântă: «Beşică neagră, beşică albă, beşică chifticioasă, beşică mâncăcioasă, beşică roşie, beşică înfocată, beşică însecitată, beşică să piei, de aici cuibu se-ţi iei, C. se rămâe curat, luminat şi neusturat ca maica sa ce l'a făcut ca D-zeu ce l-a dat».

327.—De deochi.

La fântâna lui Adam două fete de jidan, una cu ochìi de foc, şi una cu ochii de apă; cea cu ochii de foc aprinde şi faţa i-o rumineşte, cea cu ochii de apă stânge şi din inimă îl slăbeşte; dedeochi prin mirare, dedeochi prin uitare, dedeochi prin mâncare, deochi prin somn, deochi prin băutură, deochi eşi din sfârcu nasului, din umerii obrazului, din gât, de sub gât, din trup, din toată încheeturica, din toată mădulărica şi C. să rămâe curat luminat ca maica sa ce l-a făcut şi D-zeu ce l-a dat.

328.—De gâlci.

Gâlcă, mohorâtă, gâlcă albastrie, gâlcă roşie, gâlcă albă, gâlcă vânătă, gâlcă pestriţă, gâlcă, neagră, gâlcă de 99 defeluri, gâlcă de 99 de chipuri, gâlcă de 99 de ani, eşi din gât de sub gât, de sub fâlci, din piept, de sub piept din toată închieturica, din toate mădulărica, din tot trupul; vârful i-o secat, rădăcina s'o uscat, cât un fir de mac în patru despicat nu a rămas şi C. a remas curat, luminat ca maica sa ce l-a făcut ca D-zeu ce l-a dat.

Jud. Botoşani **D. Urzică**

DE-ALE COPIILOR

457.—Şueratul în degete şi cântatul în frunză. Unii copii ştiu foarte bine, să şuere şi să cânte în degete şi din frunză de fag. Ei şueră dintr'un deget. îndoindu-l; în două, de la o mână; în două, câte unul de la fiecare mână; în trei: unul de la o mână şi două de la cealaltă mână; în patru şi chiar în cinci şi şeaşe degete. Alţii, cântă chiar cântece frumoase din degete,—mai ales acei ce au o bună ureche muzicală. Tot aşa cântă din frunză de fag, tot felul de cântece cunoscute de dânşii,—îndoind marginea de sus a frunzei şi lipind-o de buza superioară. Aceste cântece seamănă, cu cele ce le cântă lăutarii din solz de peşte.

Din Nemţişor-Neamţ.

458.—Cum se scoală mortul în picioare, fără să pună cineva pe dânsul. Acest joc are la mijloc un *înşălăşag.* Cu toate aceste ş'acum copii fac mare haz. Unul din copii mai mărişor, înduplecă pe altul din cei mai mici, să se culce la pământ, cu picioarele întinse şi cu ochii închişi, că-l va scula fără să puie mâna cineva pe dânsul De-l înduplică, totul e gata. Intr'acest caz, copilul mai mare, se'nţelege cu un altul, fără ca ce-l prefăcut mort să ştie, ca să-i aducă o cană de apă. După ce s'asigură, să nu fie, nici unul nici altul văzut, deodată i se toarnă cana de apă pe faţă. Copilul, de-odată se scoală şi fuge după cel ce i-a făcut amărăciunea aceasta. De-l prinde, îi explică, că a fost rămăşag;—iar copilul păcăleşte şi el pe altul.

Din Cândeşti-Neamţ. **A. Moisei.**

459.—*De zis repede.*

Trei prune,
Imprunate,
La mama'n poală aruncate.
Trei în poală,
Trei sub poală.

Auzite de la tatăl meu, Albeşti-Botoşani. **O. Rotundu**

CÂNTECE

2171.—Verzi-s, verzi-s lemnele,
Dar mai dragi fetiţele,
Când le creşte ţâţele;
Ţâţele,
Ca murele,
Jucà-m'aş cu dânsele,
Ca cu gutuiţele!

2172.—Foaie verde de năut,
Mărgăritar îmbumbit,
Cine mi te-a ciumpăvit?
—Grăniceri trecând la rând,
Fete mari după iubit!

2173.—Frunzuleana calapăr,
Face-m'aş floare de măr,
Să mă uite mândra'n păr.
Frunză verde trei smicele,
Face-m'aş şir de mărgele,
Drept la gâtul dragii mele.
Frunzuliţă busuioc,
Face-m'aş brâu cu noroc,
Să-mi prind mândra de mijloc.

2174.—De-ar fi dorul vânzător,
Eu m'aş face negustor,
Şi-aş scoate dorul la drum,
L-aş vinde la rău şi bun.
Aş scoate dorul la poartă,
L-aş vinde la lumea toată;

2175.—Aş scoate dorul în prag,
Şi-aş vinde la dor cu drag!

Foaie verde puiu de nuc,
Vai de mine, mult dor duc,
Ziua dor
Şi noaptea dor,
Dumnezeu mi-i văzător;
Vai de mine cum o duc,
Ziua dor până mă culc,
Dimineaţa când mă scol,
Tot cu sânul plin de dor!

2176.—Floare alb' a bobului,
Lung îi drumul codrului,
Dar mai lung al dorului.
Dorule, arză-te focul,

2177.—Mi-ai făcu ffaţa ca focul.
Dorule, arză-te para,
Mi-ai făcut faţa ca ceara.
Dorule de n'ai mai fi,
Eu n'as mai îmbătrânì,
Ca o floare-aş înflorì!

2178.—Auzi, mândro, ce zic eu,
Ce să fac cu dorul tău?
Că-mi trimiţi tot dor nebun,
De nu pot umbà pe drum;
Trimite-mi un dor curat,
Ca să pot umblà prin sat,

Să m'abat şi pe la voi,
Ca să ne 'ntâlnim noi doi!

2179.- Nană, dorul meu cu-al tău,
Bucuros l-aş sămănà
Şi cu drag l-aş secerà;
Şi l-aş face stog în prag,
Şi l-aş îmblăti cu drag;
Şi l-aş cerne prin sprincene,
Şi l-aş da inimii mele,
Să s'astâmpere de jele!

2180.— Dorul de la mândra mea,
De l-aş puteà sămănà,
La vară l-aş secerà
Şi l-aş face-un snop de grâu,
Să mi-l porţi, mândro, la brâu!

2181.— Dorule, arde-te-ar para,
Mi-ai făcut faţa ca ceara,
Inimioara ca cerneala.
Darule, arde-te-ar focul,
Mi-ai făcut faţa ca racul,
Mi-ai apropiat sorocul!

2182.—Valea suiu, valea cobor,
Imi trec vieaţa tot cu dor.
Puiculiţă, floare'n gură,
Când te văd în bătătură,
Imi uit plugu'n arătură.
Alei, puică, dac'aş vrea,
Ţara 'ntreagă aş arà,
De-ai venì iar la neică,
Ca să'ndulceşti viaţa mea!

2183.—Pe min' cine mă usucă?
Floricica de pe luncă.
Dorul de la ibovnică.
Pe mine cin'mă omoară?
Vioreaua din ogoară,
Dorul de la bălăioară.
Focul de la inimioară,
Potoleşte-l, bălăioară.
—Ce puternică sunt eu,
Să-ţi potolesc focul tău,
Că ţi-i de Dumnezeu!

2184.—Imi spuneà puiculiţă,
Că mi-o fi greu fără ea.
Ş'adevăr a mai grăit,
Că de dor m'am ofilit,
Ş'adevăr a cuvântat,
Că de dor m'am otticat.

2185.—Frunză verde de cicoare,
Cine n'are dor sub soare,
N'are zile 'ntristătoare,
Ci zile de sărbătoare!

2186.—Frunză verde şi-o alună,
Pe sub nouri, pe sub lună,
Trece-un şoim c'un şarpe'n gură.
Nu ştiu-i şarpe, ori îi smeu,
Ori îi dorul ce-l am eu!

2187.—Dorul, mândro, dela tine,
Numai dânsul mă mai ţine;
Nici acela de n'ar fi,
Eu ca ceara m'aş topì,
Pe el de nu l-aş aveà,
Eu ca iarba m'aş uscà,
    Ca iarbà,
    Primăvară,
Când o taie cu coasă,
Şi-o pune ziua la soare,
Mă usuc de pe picioare!

2188.—Foaie verde a bobului,
Lungu-i drumul codrului;
Dar mai lung al dorului;
Drumul codrului sfârşeşte,
Al dorului se lungeşte;
Drumul codrului se gată,

Al dorului nici odată;
Drumul codrului se'nfundă,
Al dorului se desfundă!

2189.—Du-te dor şi nu 'nserà,
Şi de min' nu te legà,
Că te-ai mai legat odată,
Şi-am zăcut o vară toată!

2190.—...morţii tăi de dor,
De te-aş prinde, te omor;
Dorule, bucată rea,
Ieşi de la inima mea;
Dorule, bucată-amară,
Ieşi dela inim'afară.
Amară-i frunza de nuc,
Amar dorul care-l duc
Dulce e frunza de fag,
Amar dorul care-l trag

2191.—Cine s'ar găsì să-i spună
Să grăbească ca să vină
I-aş da tot ce am pe mine,
Şi zavelca şi scurteica,
Numai ca să văd pe neica!

2192—Când îmi vine puiu'n gând
Mă leagăn ca frunza'n vânt,
Ca frunza alunului,
In postul Crăciunului.
Ca frunza curechiului,
In postul Sâm-Petrului!

2193.—Rău mă doare limba' n gură,
C'aştept pe mândra singură.
Rău mă doare limba'n fălci,
C'aştept pe mândra în sălci.
Aşteptam,
Cât aşteptam,
De l' o vreme mă culcam,
Rău-l puseiu căpătâiu,
Cu jale m'acoperiiu,
Vai, că rău mă hodiniiu!

2194.—Codrule, codruţule,
Deschide-ţi cărările,
Să-mi duc supărările,
Căci acasă
Nu mă lasă
Dorul mândrii arzător,
Şi mă face călător!

2195.—Zis-am verde şi-o lăptucă,
Mi-a venit timpul de ducă,
Dor să nu mă mai ajungă,
Şi m'aş duce,
M'aş tot duce.
Dar dorul tot mă ajunge;
Cât ar fi calea de lungă.
Dorul tot să nu m'ajungă;
Cât ar fi calea departe,
Dorul nu se mai desparte.
Dorul nu-i boală cu leac,
Să rămâie pe drumeac,
Şi doru-i otrăvicios,
Ca un şarpe veninos.
Că dorul de cin' se leagă,
Nu-l lasă cu mintea 'ntreagă;
Dorul de cin' se lipeşte,
Să nu mai tragă nădejde:
Se usucă ca coarnă.
Se'ngroapă ca scândură!

2196—Bădiţă, depărtişor,
Lasă plugul în ogor,
Lasă boii la păşune,
Şi mai cearcă pe la mine,
Că de când n'ai mai venit,
Cărăruşa mi-a'nverzit.
Florile s'au scuturat,
Dragostele s'au stricat.
Vin, bădiţă, pe la mine,
Că de când n'ai mai venit,

Cosicioară mi-a albit,
Fețișoara s'a pârlit,
Inima s'a vestejit.
Nu s'a vestejit de un bine,
Și de-un dor ce am de tine;
Nu s'a vestejit de-un rău,
Ci de dorișorul tău!

2197.—Frunză verde trei alune,
Câte focuri ard pe lume,
Nici unul nu arde bine,
Cum arde inima'n mine.
Și arde cu lunile,
Și cu săptămânile,

2198.—De-mi scurge puterile,
Și-mi răpune zilele.
Arde, arde, nu se stânge.
Dorul dragostii mă frige.
Bate vântul, iarba culcă,
Dorul lelii mă usucă;
Bate vântul, iarba scoală,
Dorul lelii mă omoară,
Frunză verde mărăcine,
Nimic se prinde de mine.
De când dorul m'a lovit,
Mințile mi-au rătăcit.
De când dorul m'a cuprins,
Sufletul mi s'a aprins.
Suiu în deal, cobor în vale,
Și-mi pierd ziua tot pe cale,
Nu mai găsesc ce mă doare

2199.—Foicică lemn uscat,
Aseară pe înserat,
Bădiță, te-am așteptat,
Cu cină,
Și cu lumină,
Și cu pat pentru hodină,
Și cu dor de la inimă,
Dac'am văzut că nu vii,
Am pus stânga căpătâiu,
Și cu dreaptă mă'nvăliiu.
Când erà la miez de noapte,
Am visat un vis de moarte:
Năfrămuța ta cea nouă,
Am visat-o ruptă'n două!
Dar bădiț' așà grăià,
Și la mândra răspundeà:
—Floricea crescută'n rouă,
Minți că nu e ruptă'n două,
Da-i ruptă inim.. ta:
Gândești că nu te-oiu luà.
Mândră, mândrulița mea,
De ce te temi nu-i scăpà,
Că atuncea te-oiu luà,
Dacă tu ăi număra,
Iarba de pe două lunci,
Coamele la doi cai murgi,
Părul de la doi voinici.
Când a face jugul muguri,
Din tânjal'or crește struguri.
Și-atuncea 'n două oiu sta,
Lua-te-oiu, mândră, ori ba

2200—Foaie verde lemn cânesc,
Un dor am, c'un dor trăesc,
C'un dor noaptea mă muncesc,
C'un dor zilele-mi petrec,
Dorului mă'nchin și plec,
Jarul dorului să'nnec,
Of, la ce ți-i drag și-ți place,
Niciodată nu se face,
Dor nebun să te împace.
Dorule, măi dor nătâng,
Plânsul inimei mi-l plâng
Pasărelele din crâng.
Și mi-l dau vânturilòr,
Să-l ducă nourilòr,
Cu mirosul florilòr;
Vântului să-l facă roată,
Să mi-l pierd în lumea toată!

2201.- De s'ar face dealul luncă,
Şi crângul poiană lungă,
Să-mi văd puica unde-mi lucră,
Şi de prânz unde-mi mănâncă,
De amiaz unde se culcă,
Să mă duc să-i ţin de umbră,
Să n'o ardă soarele,
Că-i albă ca doamnele!

2202.—Strigă popa din altar:
—Prindeţi sluga că-i tâlhar.
Preoteasa de pe vatră:
—Mai iartă-l părinte-odată,
C'asta nu-i întăiaş dată.
Auzi strig' un gospodari:
—Prindeţi sluga, că-i tălhari,
Da nevasta:—Măi bărbate,
Ia mai lasă-l înc'o dată,
C'a fost slugă cu dreptate,
Se culcă seara la spate.
Când simţià mai fierbincior,
Se lipià de pieptişor!

2203.—Foaie verde, puiu de nuc,
Eu mă duc,
Dragă, mă duc,
Eu mă duc la Bucureşti,
Să 'mbrac haine soldăţeşti.
Du-te, să nu zăboveşti,
Că de-i zăbovì o lună,
Mă găseşti pe câmp nebună;
Şi de-i zăbovì un an,
Mă găseşti moartă'n divan;
Da de-i zăbovì mai mult,
Mă găseşti moartă'n pământ,

2204.- De trei ori potcoviiu calul,
Ca să urc la mândra dealul,
Văleu, deal afurisit,
Calul mi-i despotcovit!
Nu mi-i vina calului,
Nici a potcovarului,
Şi-i vina drăguţii mele,
C'a pus casa 'n delurèle;
Şi mi-i vina şi a mea,
Că m'am dus cam des la ea.

2205.—Lozioară de la Prut,
Pe badea nu l-ai văzut?
—Da măcar de l-am văzut
Poate nu l-am cunoscut!
Ca la faţă-i albineţ,
Da la păr negru şi creţ,
La obraji ca rujile,
Ochi'n cap ca murile,
Cum i-oiu pune numele?
I l-oiu pune «frunză verde,»
Dar mă tem că iar l-oiu perde,
Că l-am pierdut mai odată,
Şi l-am găsit la o fată,
Şi fat' a fost rea la minte,
De-a ştiut şi-al ei părinte,
Şi fat' a fost blăstămată,
Că l-a scos la judecată,
De-a ştiut-o lumea toată!

2206.—Foae verde trei lămâi,
Cuculeţ, de unde vii?
—Dela Jii, de peste Jii.
—De mândruţa ce-mi mai spui?
De mi-ai spune numai bine,
Vino iute'n sân la mine,
Să-ţi dau pâne,
Cu masline.
De mi-ei spune numai rău,
Să te duci cu Dumnezeu,
Să n'aud cântecul tău!

2207.—Mă duc cu catanele,
Şi rămân copilele!
Sămănà-mi-aş numele,
Prin toate grădinele,
Ca să-mi crească florile,

Să miroase fetele,
Fetele,
Nevestele,
Ca să-mi plângă urmele,
Pe toate cărările!

2208. —Cucule, de unde vii?
—De la nişte vii pustii!
—Da de mândra mea ce ştii?
—Ştiu bine că-i sănătoasă,
Şade la masă şi coasă,
Cu arniciu şi cu mătasă.
Lângă pită,
Carne friptă,
Lângă carne,
Două cane,
Una cu vin îndulcit,
Nu-l pot bea de necăjit;
Una cu vin piparat,
Nu-l pot bea de supărat!

2209. —Bate vântul sălcile,
Să pornească luntrile
Să pornesc şi eu cu ele,
De-aici pân' la Sângătin,
Să-mi cumpăr un brâu de in,
Da şi unul de mătasă,
Să-l trimit la mândr' acasă,
De să vadă,
Şi să creadă,
Cum mi-i inima de neagră,
Ca tina de primăvară,
Când o calcă carele,
Boii cu picioarele!

2210. Mă'ntreabă, lelea, mă'ntreabă,
De ce las puşca pe iarbă?
Eu îi spuiu: ca să beau apă,
Să beau apă,
De izvor,
Să-mi treacă de-al mândrii dor!

2211. —Foae verde trei granate,
Bate vântul dintr'o parte,
Tot mă frige şi mă arde;
Bate vântul printre brazi,
M'a ajuns un dor de fraţi;
Bate vântul printre flori,
M'a ajuns dor de surori,
De surori de-o cumnăţică,
Şi de draga ibomnică,
C'o lăsăii plângând la poartă,
Cu gura nesărutată.
Din mai multe părţi.

T. Pamfile.

2212. —Frunză verde măr, cireş,
Măi bădiţă Gheorghieş,
Lung îi drumul pân 'la Ieşi.
Lung e drumul şi pustiu,
Mult mă uit şi nu mai viu.
—Rămâii puică sănătoasă,
Că de mâni mă duc de-acasă,
Cu inimioara friptă arsă,
Rămâii puică sănătoasă,
Ca o pară viermănoasă.
—Mergi puiule sănătos,
Ca un măr putregăios.
—Rămâii puică sănătoasă,
Ca o broască răpănoasă,
—Mergi puiule sănătos,
Ca un câine răpănos.

2213.—Foaie verde mărăcine,
Ce să fac s'o iau cu mine,
Măcar vre-o două trei ziie.
Pe la o jumatate de cale,
Se 'ntâlni cu tatăl lui.
—Bun la cale moş bătrân,
Moşule ce te-aş întreba,
Aveţi crâşmă'n sat, ori ba?
—Fă pe ici, fă pe colea,
Aproape de casa mea,

Se mărită noră-mea.
—Dar pe dânsa cine-o ia,
--Feciorul lui Beizadeà.
—Mai bine dracul mi-l luà.
Auzită dela Gh. Andronic. Albeşti-Boloşani. **O. Rotundu**

2214. —Ş'apoi verde fir de linte
De-aş trăi cât piatra'n munte,
N'aş lua fată de curte,
Că ştie naravuri multe.

Bată-v-ar vina neveste,
Dorul lor mă prăpădeşte.
Bată-v-ar vina de fete,
Când le văd mustaţa-mi creşte.

2215.—De-ar avea fetele minte,
Când oi muri să nu cânte:
Să şadă toate mâhnite,
Că le-am fost băiat cuminte.

2216. —Ş'apoi verde trei masline
Iubeşte-mă puică bine,
Cât oi fi pe lângă tine,
Căci dacă m-oi depărtà,
Tot îi plânge şi-i oftà,
Şi de mine nu-i mai da.

2217. —O leliţă 'ncinsă bine,
Pusei eu dorul pe tine.
De te-oi lăsa să fiu câine!
O, leliţă strug de flori,
Nu mă blăstăma să mor,
De-i blastama ş'oi muri,
Mai mare păcat ţi-a fi.
Dela P. Liciu Răsboeni.-N.
A. Moisei.

COLINDE

50. De când Domnul s'a născut
Şi pământul l'a făcut
Şi cerul l'a ridicat
Pe patru stâlpi de argint,
Mai frumos l'a împodobit:
Tot cu stele mărunţele.
La mijlocul stelelor
Luce luna,
Cu lumina
Şi soarele
Cu razele.
Sus mai sus la grâne verzi
'Mi-este d'albă chilioară;
Dar în ea cine-mi şi doarme?
Doarme Doamna şi cu fiul.
Fiul plânge.
Doamna zice:
Taci, fiule, nu mai plânge,
Că ţi-o da mă-ta, ţi-o da
Două mere,
Două pere
Şi cerul cu stelele
Şi câmpul cu florile.
Câte flori sunt pe pământ
Toate merg la jurământ,
Numai floarea soarelui
Şade 'n poarta raiului
Şi judecă florile,
Florile, garoafele:
Ce-aţi făcut miroasele?
—Ni le-a luat albinele,
Să facă miere şi ceară;
Cu mierea să ne 'ndulcească
Şi lumea s'o veselească,
Şi din ceară să facem lumânări

Să lipim intre icoane la mari boeri.
Mari boeri se pomeniră,
Şi pe noi ne dăruiră;
C'un colac
De grâu curat;
Pe colac, vadra de vin.
C'aşa-i legea din bătrâni,
Din bătrâni,
Din oameni buni.
Trandafir verde pe masă,
Rămâi, gazdă, sănătoasă.

Auzit de la Nicolae Nicolescu, în anul 1885 Ianuarie 8, com. Grindu; jud. Ialomiţa.

51.—Doamnele, icea'n ceaste curţi,
In aceste curţi, aste domnìi.
Doamnele, ceaste d'albe visterìi.
Doamnele,
Crescutu-mi-a, născutu-mi-a,
Doi meri 'nalţi şi minunaţi,
De tulpină-s depărtaţi,
De vârfuri amestecaţi,
La umbră la meri,
Sunt tot mese 'ntinse;
Şi făclii aprinse;
Jur prejur de mese,
Zăţioare dese,
Printre zăţioare,
Rar sunt scăunele,
Stau sfinţii pre ele.
Sus la cap de masă,
Jeţuleţ d'argint,
Intr'însul cine 'mi şade?
Bunul Dumnezeu·
Din gură 'mi grăià:
—„Noi bem, ne cinstim,
Şi nu ne'ntrebăm,
Carele-i mai mare,
Mare de mărire,
Şi mai mic de zile"
Bătrânul Crăciun,
Din gură 'mi grăia:
—Bunul Dumnezeu,
Mai mare-i de mărire,
Şi mai mic de zile.
Ion, Sfânt Ion,
Din gură 'mi grăià:
—„In zile ce-ai născut,
Pe negrul pământ,
Eu m'am prilejit,
Şi te-am sprijinit,
In poale de veşmânt,
Şi te-am botezat,
In apa lui Iordan,
Şi te-am dăruit,
Cu toiag pe mână,
Şi te-am ridicat,
Sus la Livion,
Ca să-mi stăpâneşti
Cerul şi pământul,
Şi pe noi d'a rândul».
Icea ceastă gazdă,
Fie-mi sănătoasă,

Auzit de la flăcăul Silimon Neagu din com. Buca, jud. Ialomiţa, in 6 Ianuarie 1884.

52.—Doamnele, icea 'n ceaste curţi
Şi'n ceaste domnii,
Doamnele.
Mi-este un jeţuleţ dres,
Dres de aurel
Doamnele[1]
Cine îmi şedea în el?
Bunul Dumnezeu,
Mai de-arând cu el,
Mi-este un jeţuleţ dres,
Dres de argintel,

[1] Refren, la câte 2 versuri.

Cine-mi şade în el ?
Bătrânul Crăciun,
Mai de-arând cu ei
Mi-este un jeţuleţ dres,
Dres de stejerel
Cine-mi şade în el?
Ion, Sfânt Ion,
Mai de-arând cu ei,
Stau Sfinţii de-a rândul,
Ion, Sfânt Ion,
Din gură 'mi grăiară:
—«Din noi câte-şi trei,
Care-om fi mai mare?»
Dumnezeu mai mare,
Mare de mărire,
Da-i mai mic de zile,
Bătrânul Crăciun,
El e de demult,
Pe negrul pământ.
Tu când te-ai născut,
Eu m'am prilelit,
De te-am sprijinit,
In poale de veşmânt;
Ingerii s'au lăsat.
De te-au apucat,
Sus te-au ridicat,
Sus la Livion.
La sfântul Ion,
Ca să te boteze,
Să te creştineze,
Numele să-ţi pue,
Domn d 'al cerului,
Şi-al tărâmului:
Sus în cer domneşti,
Pe tărâm primeşti,
Şi ne milueşti;
Şi mai mult cu vreme bună!

Spus de flăcăul Ion Ion din, com. Tonea, Jud. Ialomiţa.

Astă seară-i seară mare,
Seara mare-a lui Ajun
Mâine-i ziua lui Crăciun,
Când s-a născut fiu din maică,
S'a născut Domnul Christos,
Mititel, desfăşeţel,
Înfăşurat în foi de măr.
De mare bucuria lui:
Codrului uscat,
Frunza i-a dat,
Câmp pârlit,
A otăvit,
Isvoare seci a isvorît;
Dar şi câinii de Jidovi,
Ei de veste că'mi prindeà,
Şi'mi pornesc a'l căutà;
Iar şi Maica Precista,
Fiu la braţ că-mi luà;
Sus la munte că-mi urcà,
Urcă-şi munte, urcă-şi doi,
Când fuse munte d'al treilea,
Fiu din braţe jos lăsà,
Când ochii negrii 'şi d'aruncà,
Vedeà pe sfântul Ion,
Strigând tare,
In gura mare:
Mai ia, Maică, fiu la braţe,
Şi mai haideţi puţintel,
Puţintel nu e departe,
Că ştiu, Maică, trei râuri,
Trei râuri, trei pârâuri:
Unu-i vin şi-altu-i de mir,
Şi altu-i apă limpejoară;
In ăl de apă să-l scăldăm,
Intr'ăl de vin să-l botezăm,
Intr'ăl de mir să-l miruim,
Sus la slavă să'l suim;
Să dea drepţii la dreptate,
Şi strâmbii la a lor fapte,
Sănătate în ceastă casă,
La boeri la dumnevoastră!

Auzit de la Silimon Neagu, din com. Bucu, Jud. Ialomiţa în anul 1884.

Dobre Stefănescu

GLUME, JÂTII, TACLALE

398. Ţiganul la călugărie.

Ce-i veni odată în gând unui ţigan, că se duse la o mănăstire şi se făcu călugăr. La început îl făcù ca frate şi-i schimbă numele din Ion în Ioil.

Văzând el de la o vreme, că mâncarea-i proastă, somnu-i puţin şi rugiunea multă, începu să se gândească cum ar face ca să şteargă putina.. Comanacul de pe cap şi rasa, după cum înţelesese el prin citirea molifielor, nu putea să'şi le ia el singur... Ce să facă? Să fugă aşa, nu-i da mâna. Se duse în dosul mănăstirii şi începù a se scărpina până ce dădu comanacul şi cu rasa jos de pe el şi câtând la ele, zise oare cum mulţumit: «Nici nu v'am pus eu, dar nici nu v'am luat eu» şi zicând: «Rămâii Ioil sănătos, că Ion se duce pe dindos!», o luă la papuc şi se duse în lumea lui.

Din Mogoşeşti-Dorohoi.

399.—Sluga preotului.

Intr'o Duminică un preot îşi trimise servitorul la dugheana jidanului din sat cu nişte parale pentru o datorie veche şi, să mai cumpere câte ceva pentru casă tot pe credit; dar, la urmă săvină la biserică şi să-i spună dacă i-a dat. Servitorul se duce la jidan şi-i arată ţâdula, dar degeaba, căci de data asta spuse jâdanul amărît, că voeşte s'o curme odată cu datoriile. După vorba avută, servitorul se duse la biserică să i spună preotului. Când intră el în biserică tocmai atunci preotul cetea evanghelia în uşile împărăteşti şi ajunse la locul: «Şi l-au întrebat zicând: Învăţătorule, Moisi a zis....» Iar el răspunse tare din uşa bisericii: «Moise a zis că nu mai dă pe datorie!» Toţi oamenii au rămas cu gurile căscate, iar preotul sfârşi evanghelia aici.

Pr. N. V. Hodoroabă.

CRONICA

Facultatea de litere din Bucureşti. a câştigat, fireste, cu multă greutate, lumina d-lui Th. D. Speranţia pentru o catedră de literatură populară. Sunt se vede şi instituţiuni, cari au păcate de ispăşit.

Biata cultură românească!

T. P.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru D. *A. Paţica.* 5 lei. D. *C. N, Mateescu.* R.-Vâlcea, 5 lei. D. *Gh. Diculescu*, Cilibia, 2 lei 50 b. (urmează)

Domniei sale
Domnului Artur Gorovei
Comuna Fălticeni

...ciul Județul

...n Redacția și Administrația Revistei „Ion Creangă" se pot dobândi următoarele lucrări:

T. Pamfile: Sărbătorile de vară la Români	— —	2.00
„ Boli și leacuri	— — — —	1.00
„ Cântece de țară	— — — —	4.00
„ Agricultura la Români	— — —	5.00
„ Povestea lumii de demult	— — —	2.00
„ Sărbătorile de toamnă și postul Crăciunului	—	3.00
„ Diavolul învrăjbitor al lumii	— — —	2.00
„ Un tăciune și-un cărbune (povești)	— —	2.00
„ Cerul și podoabele lui	— — —	1.00
„ și M. Lupescu: Cromatica poporului român		2.00
M. Lupescu: Alcătuirea unei gospodării țărănești	—	0.50
Petru G. Savin: Clăcășește	— — — —	0.40
» Povești	— — — — —	1.50
I. I. Ciuncanu: Doine și alte cântece	— — —	0.30
Dr. Ion Urban Jarnik: Insemnări cu privire la limba basmelor populare românești	— — — —	0.40
N. I. Dumitrașcu: Flori de câmp	— — —	0.40
« Din Boureni, vorbe de clacă	—	0.40

Se trimit franco la cerere.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 1 pe Ianuarie 1916, cuprinde:

PRADA TATARILOR, DIN TOAMNA ANULUI 1758. —T. Pamfile.

O CONDICĂ VECHE.—Al. Rosetti.

DOCUMENTE.—N. Apostol. G. Florescu, Artur Gorovei, T. Pamfile, A. Saint-Georges, Ec. V. Ursăcescu.

CRONICA.—T. Pamfile. D. Furtună: Preoțimea românească în secolul al XVIII-lea. Starea ei culturală și Materială.—Alex Lăpědatu: Doi cărturari Brașoveni din sec. XVII și câteva documente împotriva unirii; Un mănunchiu de cercetări istorice.—Mărunte.

ILUSTRAȚIUNE.—Pecetea Bârladului din 1635.

Abonamentul anual 5 lei.
Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

Anul IX.--No. 3. **Martie, 1916.**

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINITRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BÂRLAD

Exemplarul:
In țară . . . . . . 40 de bani
In străinătate . . . 50 » »

Abonamentul anual:
În țară . . . . 5 lei
În străinătate . . . . 6 „

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

DE LA REDACŢIE.

Posta.—D lui *Şt. St. Tuţescu.*—Trimis «Văzduhul» şi răspuns la toate întrebările. *X. Y.*—Urziceni. Scrisoarea Dv. nefiind îndeajuns francată s'a respins.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece şi gâcitori, datine şi cuvinte rari. şi altele, ci fiecare pe hârtia sa.

— Scrisul să fie ceteţ, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greşelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* şi pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrise de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame: pentru 150 grame trebue 10 bani. Aceste manuscrise însă, nu trebue să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărţi poştale Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poşta redacţiei dacă nu alipesc o carte poştală sau mărcile pentru răspuns.

Anul IX.—No. 3. Martie, 1916.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA: T. PAMFILE Bârlad, str. Corbului

ABONAMENTUL ANUAL In țară 5 lei In străinătate 6 „

ADMINISTRAȚIA: M. LUPESCU Zorleni-Tutova

† MĂRIA SA DOAMNA ȘI REGINA ELISAVETA

Cinstitoarea portului românesc, pe care l-a îmbrăcat cu drag, spre a-l ridica la locul de odinioară când îl purtau și-l făceau singure Domnițele Voivozilor; iubitoarea graiului nostru pe care ni l-a tors în «Poveștile Peleșului» și în alte scrieri, ajutătoarea năcăjiților și a orfanilor lipsiți de milă și dragoste; îndemnătoarea la

muncă conştiincioasă, izvorîtoare de fericire; cinstitoarea tuturor lucrurilor ce ne vorbesc de vremurile bătrâne; îngerul îndemnător la tot ce leagă sufletul de pământ şi îl înalţă spre cer, a adormit întru Domnul în ziua de 18 Faur 1916, luând drumul spre iubitul Ei Soţ.

Alături cu toată suflarea românească aducem şi noi în zilele acestea de jale, lângă sicriul Celeia ce ne-a fost Mamă bună tuturora, lacrămi îndurerate, simţiminte de veneraţiune şi rugăciuni creştineşti pentru sufletul Ei.

„Ion Creangă"

PĂSATUL ŞI BULGURUL

«Chiria deprinde pe cărăuş» şi «dascal mai de preţ ca jupânul Nevoie» nu se mai află.

Iată vremurile de astăzi au adus scumpetea peste măsură a orezului. Găluştile, sarmalele, borşul, plachia, pilaful şi mèşniţa, s'au rărit în casa Românului nostru de la sate, deprins de mult să uite folosul *păsatului*, a *malaiului* care, printre alte neajunsuri, are şi pe acela că nu creşte de-a dreptul şi de-a gata, cum creşte orezul în.... prăvălie. Mălaiul trebue arat, sămănat, păzit de vrăbii, spicuit, bătut, vânturat, *făcut* apoi în piuă şi numai după această lungă poveste se poate da.... gurii[1].

Astăzi, în pragul primăverii, fireşte, şi pasatul e îndoit de scump; oricum însă, nu aşâ ca orezul. El se poate înlocui însă cu *bulgùrul*, un alt articol al bucătăriei noastre ţărăneşti, care, fiind naţională, ca ori şi care alt magasin naţional, păstrează, şi la nevoe, când boierul scăpătat întoarce ochii înapoi în preajma celor rămaşi lângă brazdă, îşi deschide uşa şi îl îndeamnă: «Poftim că la noi tot se mai găsesc din toate câte trebue să se găsească la o întâmplare de Doamne-fereşte, cum este scăpăciunea dumitale!»

Ţaranul nostru, al Moldovei de sus şi de mijloc, ştie să râşnească grâul şi boabale numai sfărâmate, sub numele de *bulgùr*, să le întrebuinţeze în bucatele care le-am pomenit.

Nu-i vremea acum de-a îndemnà la alesul grâului. Gospodinile noastre vor şti să facă lucrul acesta la vară: pe urma secerătorilor vor culege de pe mirişte spicele cari au căzut din pricina plinătăţii lor, căci cine nu ştie vorba ceea: «mintea seacă, nu se pleacă». Acele spice au grăunţile mari. Ele se vor freca între pal-

[1] Cf. Pamfile, *Industria casnică*, p. 243-4.

me, li se va suflà pleava şi astfel curăţite, se vor râşnì şi se va dobândì ast-fel bulgûrul. Dacă se cerne, se dobândeşte nişte făină care poate fi folosită în mălaie sau în burci, pentru îndulcirea mai mult a făinei de popuşoi dospite ori nedospite.

Astăzi grâul se poate cumpără cu 30 de bani chilogramul şi se poate face bulgûr. Cui nu-i place coloarea roşcată închisă a bulgurului care şi-a păstrat în sfărâmăturile boabelor peliţa sa, poate trage cu ochii tot la gospodina noastră şi va vedea cum «face grâu»: Curat, grâul se udă puţin, se pune în piuă şi se bate până când pojghiţa i se macină, rămânând numai miezul; apoi se vântură, se usucă şi dacă nu se întrebuinţează ast-fel *făcut*, ca o colivă, sau mestecat cu lapte, se poate uscà şi râşnì după aceasta.

Acestea le-am scris din văzute. Şi dacă se cetesc poveştile, nădăjduim că cetitorii noştri nu vor rămâneà numai la cetit, spre binele lor.

T. Pamfile.

UN «FISIOLOG» ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-LEA[1]

42. *Pentru scroafa sălbatică.* Această scroafă sălbatică are atâta înţelepciune: ziua îşi ascute dinţii ei, iară căinii ce o gonesc pre ea, să feresc de dânsa ziua. Însă noaptea, când iaste lună, fuge înaintea căinilor şi ei o gonesc, până unde merge într'un loc unde sunt copaci mulţi şi fac întuneric.

Şi deacă intră înlăuntru, în umbra copacilor, să întoarce degrab îndărăt şi căinii gândesc că iaste înlăuntru întru desime şi o caută. Atunci ea să întoarce îndărăt şi rupe 2-3 câini şi ceilalţi aud glasul câinilor celor rupţi şi fug. Iaste o buruiană ce să chiamă *iarba trânzelor* (bob porcesc), o buruiană otrăvită. Aciastă buruiană o iubeşte foarte mult să o guste, când iaste îngrecată: însă când o mănâncă, să tae de pre mijloc în jos şi nu poate să umble. Ci dară face pui şi merge în văi curgătoare şi găseşte în apă şi mâncând, să însănătoşază.

43. *Pentru gâscă.* Gâsca aceasta iubeşte să trăiască în apă şi să să scalde. Are această înţelepciune dela Dumnezeu, căci când să bolnăveşte, mănâncă *sălată dumesnică* sau *sălbatică* şi îndată îşi face urinare ca omului curăţenia şi aşa să doftoreaşte.

Zic unii că de ar mânca frunză de ederă, îndată moare,

Are şi altă înţelepciune, că când zboru, gâştele ceale sălbatice,

[1] Vezi no. trecut, p. 39-42.

ţin câte o pietricică în gură ca să nu grăiască şi să strige şi apoi să le auză vălturul sau şoiumul şi viind să le răpească.

44. *Pentru salamandră.* Salamandra iaste jiganie cu 4 picioare, în chipul şopărlii, numai iaste mai mare şi nu iaste verde ci galbenă şi are peceţi negre pe spate.

Insă atâta lucrare are, când de o ar pune cinevaş, pre cărbuni aprinşi, să stinge cărbunii şi ea nu pate nimic, şi cu picioarele ei amestecă cărbunii şi cenuşa şi-i aruncă spre oamenii cei ce o au pus în foc.

45. *Pentru şopârlă.* Această şopărlă iaste verde, însă de să va întâmplă să o tae pre dânsa în doao şi să o laşi, iară se împreună ceale doao bucăţi şi să face, cum au fost întâi, vie şi întreagă.

Când dar intră lemn în piciorul omului, sau într'altă parte a trupului, şi nu pot ca să-l scoaţă doftorii, sfăramă capul şopărlii, numai singur, şi-l pun deasupra pre rană, şi aşa trage afară pre lemn ca magnetul pre fer. Aşişderea vitei când se va înţepa în lemn.

46. *Pentru bărzăun.* Bărzăunul, care iaste parte bărbătească, nu căntă. Numai ceale ce sănt parte muerească căntă. Căt zăduf să fie, atăta mai mult căntă, că roa dimineţii umple arăpile ei şi nu poată să le deschiză, căci bărzăunul acesta nu căntă cu gura, ci cu arăpile. Când e la miază-zi şi să ia roua, atuncea căntă. Iară hrana lui iaste roua cerului.

47 *Pentru şarpe.* Şarpele iaste la firea lui mai înţelept decăţ toate fiarăle, iar mai veninat iarăşi decât toate. Şi putem cunoaşte înţelepciunea lui pe aceasta: pe când merge să bea apă or la fântână, or la vale, boraşte întăi veninul lui pe o piatră de margine şi mergând, bea. Şi aceasta o face cu înţelepciunea, ca nu cândva, cei ce vor bea să să vinineze şi să moară; şi apoi întorcându-să, înghite veninul.

Trebulaşte să ştim că nu are tot deauna, ci ca găina oul.

Şi sănt multe feluri de şarpi, după locuri şi după ani.

Că de va trăi ani mulţi, să face mai mare şi să numeşte *balaur.* Iară de să va întâmpla iarăşi în locuri călduroase, aşişderea trăeşte mult şi să face cumplit. Sănt dară în părţile Etiopiei bălauri mari, care când flămânzesc, cască în văzduh şi scot răsuflarea lor din inimă; şi răsuflarea aceia fac pre păsările care zboru, de cad în gura lui.

Iară noaptea vănează şi oi, şi boi, şi capre şi alte gadini, căci are putere multă. Iaste dat de la Dumnezeu că pre fieşcare

şarpe, de-l vei lovi odată în cap cu trestie, amorţeşte şi în puţin ceas rămâne fără de lucrare. Iară de vei îndoi şi vei intrei lovitura, să sălbătăceşte şi-şi sare asupră, ca să te mănănce. Şi când să întâmplă or ce şarpe să muşce pre om, mai mult în pământ, nu poate să intre, nici îl mai suferă pământul pre acel şarpe, ca pre un ucigaş de om.

48. Pentru alt şarpe. In Indiea se află şarpe şi iaste albu ca laptele şi are corn în cap, care de va muşca pre om, îndată moare, căci, că nu e nici o buruiană pre pământ să-l vindece.

Nici doftorii cei vechi vre'o învăţătură de folos spre aceasta au aflat. Insă auz taină ascunsă: de va lua omul acela un purice din găngăniile ceale mici, ce muşcă pre oameni, şi-l va pune deasupra pre muşcătură, nu să teme că va păţi nimic.

49. Pentru alt şarpe. Se află şi alt şarpe care iaste numai de o palmă. Capul lui iaste alb ca laptele, iară trupul iaste roş închis. Şi cât trăeşte acesta, nu poate să muşce pre om, căci nu are dinţi. Numai lingând ţărâna pământului trăeşte. Pre acest şarpe îl prind noaptea oamenii, pe vreme ce nu muşcă, şi-l spănzură de coadă şi şade spănzurat. Şi aşa curge din gura lui otravă, până când iaste viu (care să chiagă şi se face neagră) şi după ce moare, curge şi atuncea otravă, care să face cărmăjie.

Sănt dar acestea amăndoauă otrăvi de moarte. Cu acestea omoară pre împăraţi şi pre oamenii cei mari.

Căci că din otrava cea neagră, să dea omului numai cât un grăunte de mălai, îndatăş moare; iară de va da de cea roşie deşchisă, într'acestaşi chip iaste moartea: curge tot crierele lui pă nas şi aşa moare acel ticălos om întru această primejdie rea.

50. Pentru alt şarpe. Iaste şi alt şarpe mic şi pestriţ,

Pe acest şarpe dară, cine-l omoară, îndataş moare cu această moarte: putrezeşte întâi haina de pă dânsul şi cade de pe el, apoi vine tot trupul lui şi pică câte puţintel, ca ceara ce să topeşte de foc. Şi aşa să strică tot ticălosul.

51. Pentru vasilisc. Vasiliscul acesta încă iaste şarpe foarte mare, cât iaste bălaurul şi nimenea nu poate ca să-l prinză pre dânsul viu, pentru că măcar de o milă de loc cu vederea lui tot veninează. Săgeată şi otrăveşte pre om cu ochii lui şi moare, că această fiară foarte iaste vrăjmaşă asupra omului ca şi pardosul.

52. *Pentru finix* [1].

---

[1] S'a publicat în Calendarul revistei pe 1914, pag. 44.

53. Pentru vierme. La Indica iaste o apă mare şi să numeşte Indos. Deci întru această apă să fac viermii mari foarte, de 2 coţi grosimea, lungimea lui de 20.

Are numai 2 ochi şi 2 dinţi buni şi poate să sfărâme şi jivină, şi lemn, şi piatră. Deci când va vedea in vale că bea apă vreo dihanie, sau cămilă, sau bou, sau cal, il răpeaşte şi il mănâncă.

Pre acel vierme il prind oamenii cu undiţe întru care pun înşelăciune, carne de oaie. Şi când il prind, il spânzură cu capul in jos şi pică din gura lui otravă galbenă şi are această lucrare, că de or ce lucru s'ar atinge, indată să naşte dintru aceia foc şi arde. Şi nu numai la lemn are lucrarea aceasta, ci şi pietrile le arde. Cu această otravă împăraţii vechi ardeà cetăţile care vrea să le ia.

54. Pentru alt şarpe. Mai iaste şi alt şarpe mare, ce să chiamă *hersidoros* şi poate să trăiască şi pre pământ, şi in apă.

Pre acesta dară, de-l va călca omul, indată moare. Şi de va vrea şi altul, carele iaste sănătos, ca să-l ingroape, şi acela face lepră, însă să vindecă, dar nu moare.

55. Alt şarpe. Mai iaste şi alt şarpe ce să numeşte *lios,* adică *setos.* Şi acesta de va muşca pre om, atâta sete ii aduce, cât de ar pune in gura lui apa Dunării, nu s'ar sătura. Bea fără de saţiu, până ce bând, să umtlă pântecele lui şi crapă.

C. N. Maleescu

COLINDE

53.—Intreabă, mi-şi intreabă
Sfinţi pe Dumnezeu:
—Dar voi Sfinţi mărunţi,
Ce mă ispitiţi,
Că voi bine ştiţi,
Bine ca şi mine
Pe mine m'a prins câinii de Jidovi
Sus, la Rusalim, in poarta raiului,
Şi m'a restignit
Pe cruce
De măr dulce,
Piroane mi-a făcut,
In faţă le-a bătut,
In dos le-a ţintuit,
Şudoarea m'a trecut.
Intâilea la *chince*[1] ii da;
Dar lui ce-i croià?
Cămaşe verde, verde de urzică
Cu ea-l îmbrăcă,
Trupu-i băşică,
Sudoarea-l treceà,
In pământ sprijineà.
Al doilea la chince ii da;
Dar lui ce-i croià?
D'un brâu de măceşi,
Cu el l'încingeà,

[1] Mijlocul corpului.

Sudoarea-l treceà.
Al treilea la chince îi da;
Dar în cap ce-i puneà?
Cunune de spini,
Negrii mărăcini,
In cap i-o puneà,
Cu mâna i-o așezà,
Cu maiul o băteà.
Lacrămi îl podidià.
La tărâm cădeà
Și-mi blagoslovia:
Doamne milostive,
Că d'atunci s'a fapt,
Grâne la câmpuri,
Mir la mănăstiri,
Vinuri la dealuri;
Să se miruiască
Tânăr și bătrân
In ziua de Crăciun
Și de Bobotează,
Când preoți botează,
Lumea creștinează.

Auzit de la Ion Ghiță Luță, din com. Tonea, jud. Ialomița.

54.—Astă seară-i seara mare
[lui Ajun,
Oi leroi dai, leroi Doamne,
Mâine-i ziua de Crăciun
Oi leroi dai, leroi Doamne,
Când s'a născut Dumnezeu
Oi leroi dai, leroi Doamne,[1]
Mititel și'nfășețel,
Infășețel în foi de măr,
Cu fașa de argintel,
Cu scutec de aurel.
Crângului uscat
Frunza i-a dat,
Câmp pârlit
Mi-a odrăslit;
Câmp pârlit cu livezi verzi,
Dar Maica Sfânta Maria
Fiu la brațe își luà;
Urcă-și munte, urcă-și doi,
Când fuse munte d'al treilea,
Puse jos să se odihnească
Și fiul să-și priminească.
Cam la spate
Cam departe,
Zărì pe Sfântul Ion,
Tot strigând
Și *bărăitând;*
—Mai ia, Maică, fiu la brațe,
Hai 'nainte, nu departe,
Că știu, Maică, trei râuri,
Trei râuri, trei pârâuri;
Unui-i de vin, altul de mir
Și altul de apă limpejoară!
Cu vinul să-l botezăm,
Cu mirul să-l miruim,
Cu apa să-l limpezim,
Frumos nume să-i punem;
Numele lui Dumnezeu.
Pe scaun să-l așezăm;
Să-și dea drepții la dreptate
Și strâmbii la a lor fapte.

Auzit de la Nicolai G. Pavel din com. Tonea.

55.—Sus în salva cerului
Hom dai leroi, leroi Doamne,
Jos în poarta raiului,
Ingenuchiată-i Sfânta Vineri
Hom dai leroi, leroi Doamne,
Dinaintea lui Christos;
Plânge, spune lui Christos:
Hom dai leroi, leroi Doamne,[1]
—Da știi, Doamne, da nu știi
Când îți împărțiai legile,
Legile, botezurile,

[1] Se repetă după fiecare vers.

[1] Se repetă la fiecare două versuri.

Mie 'n mână datu-mi-ai
Crucea'n mână, căldăruşa
Şi-o steblă de busuioc;
Pe ţărâm trimisu-m'ai,
Să botez, să increştinez.
Şi-am umblat
Şi-am botezat
Toate legile,
Toate cetăţile;
Câţi s'au dat,
Am botezat.
Cetatea Irodului
Nu s'a dat botezului;
Nu s'a dat,
N'am botezat.
Fost-au câinii de Jidovi
Şi pe mine prinsu-m'au
Şi 'n cazan băgatu-m'au,
Mult în ceară fertu-m'au,
Mult în ceară şi *ruşeală*.
Şi-am făcut
Cum am putut,
Prin cazan m'am strecurat,
Şi-am venit, Doamne, la Tine,
Să-mi dai, Doamne, calul Tău,
Calul Tău, *nastareu* Tău,
Şi la-a Ta
Puterea Ta
Pe Ion, Sfântul Ion,
Pe Ilie, Sintilie;
Pe Ion cu *sfulgerul*,
Pe Ilie cu trăsnetul.
Cu fulgerul să-i ocolească,
Cu trăsnetul să-i prăpădească.
Câte unul, ce-ar scăpà,
Or da 'n mare, s'or 'necà.
Sus in gazda lui Christos
Rămâi, domn bun, sănătos.

Auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân de 70 ani, din căt. Dudeasca com. Armăşeşti (Nenişori), în 1904 Decemvrie.

56. —Şi 'ntreabă, şi 'ntreabă
Sfinţi pre Dumnezeu:
—Doamne milostive,
Tot stau să te 'ntreb:
Din ce mi s'a fapt
Mirul
Şi vinul
Şi rumenul grâu?
—Dar voi, Sfinţi mai mulţi
Şi mai pricepuţi,
Dar voi bine ştiţi,
Vreţi să mă ispitiţi.
Eu când prunc mic eram,
Oi d'albe păziam
Sus la Rusalim
P'o *silişte* vechie,
Vechie jidovească:
Şi eu m'am mânicat
In sfânta Duminică
In d'albă biserică.
Pe mine m'a prins
Câinii de Jidovi
Şi m'a răstignit,
Jos, cu faţa în sus,
Pe cruce de măr dulce.
Cruciş, curmeziş,
Şi unde că-mi bătea
Prin talpe,
Prin palme
Chiroane de fier,
Ţinte de oţel.
In faţă le bătea
In dos le ţintuià,
Sângele curgeà,
La pământ picà,
Se rostogolià,
Tot vin se făceà.
Şi unde mă 'mbrăcà
C'o cămaşe verde,
Verde de urzică,

Rău trupu-mi bășică.
Și unde mă 'ncingeà
Cu brâu de măcieș,
Și unde mă strângeà
Sudoarea-mi curgeà,
La pământ cădeà,
Se rostogolià,
Grâu că se făceà.
Și unde că-mi puneà
Căciuliță 'n cap,
Căciulă de spini.
Verde mărăcini.
Și und'o răsucià,
Lacrămì îmi curgeà,
La pământ trăgeà,
In obraz sprijinià,
In barbă se împreunà,
In pahar se adunà,
Tot mir se făceà.
D'atunci mirul s'a făcut,
Mir la mânăstiri,
Grâuri la câmpuri,
Vinuri prin dealuri.
Și 'n norodul tot,
Sănătate 'n casă,
Boeri dumneavoastră!

Auzit de la Dobre Mihăilă, din căt. Dudeasca.

57.—Câte flori sunt pe pământ,
Toate merg la jurământ,
Numai floarea soarelui
Șade 'n poarta raiului
Și judecă florile
Ce-au făcut miroasele?
Florile că le răspunde:
—Dat-a d'o ploaie cu vânt,
Culcat-a flori la pământ;
Dat-a d'o ploaie cu soare,
Sculat-a florile în picioare,
Ce folos că le-a sculat.
Și mirosul le-a luat?
Raiule, grădină dulce,
Nu mă 'ndur d'a mai mă duce
De mirosul florilor,
De *haulul* albinelor,
De frumusețea pomilor,
De cântecul păsărilor!

Auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân de 70 ani, din căt. Dudeasca, com. Armășești.

58.—Noi umblăm să colindăm
De la casă, pân' la casă,
Pe cea noapte 'ntunecoasă,
Pe poteca-alunecoasă,
Numerim la dumneavoastră
Ia te scoală fată mare,
Și-mi aprinde-o lumânare
Și-o lipește 'ntre icoane.
Că e zi de sărbătoare.
Și-mi 'ntinde-o masă 'n casă,
Pe sub masă grâu revarsă
Pentru Domnul, că se naște,
Se naște la Vifleem
Să mergem ca să-l vedem,
Să credem, să ne 'nchinăm!
Da, acuma cam d'o dată
Să eși cu colac la poartă,
Pe colac vadra de vin,
C'așa-i legea din bătrâni;
Da fie și-o ocă de vin,
Că noi tot ne mulțumim,
Pentru ziua de Crăciun,
Fi către Domnu, amin!

Auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân în etate de 70 ani, din căt. Dudeasca, com. Armășești, în 1904.

59.—Soare 'n cer, soare'n pământ,
Soare 'n curte-a răsărit.
Că 'mi-e domnul adormit.
Cu gutui, la căpătâiu,

Cu işlice puse 'n cuiu
La piciorul patului
Sunt stoluri de porumbei,
Porumbei tot vineței,
Trăsei cu săgeata 'n ei
Şi zburară şi săltară,
Cu doi nori s'amestecară;
Se lăsară 'n prundul mării
Şi luară pietricele.
Pietricele răsunară,
Mari boeri se deşteptară
Şi pe noi ne dăruiară,
C'un colac
De grâu curat;
Pe fața colacului
Jumătatea sfanțului,
C'aşa-i legea din bătrâni,
Din bătrâni, din oameni buni.

Auzit dela băiatul Moise I. Constantin din com. Tonea jud. Ialomița, în anul 1885.

60.—Doamnele, icea 'n ceaste [curți,
Ceaste curți, ceaste domnii,
Ceaste d'albe visterii,
Crescutu-mi-a, născutu-mi-a
Nouă meri, nouă *vârfori*;
La vârfuri, la meri
Imi arde nouă lumânări:
Sus îmi arde, jos îmi pică;
Pică-şi una, pică-şi două,
Picătura cea de-a noua
Mi s'a rupt şi mi s'a fapt
Râu de mir şi-altul de vin
Şi-altu-i apă limpejioară.
Dar într'însa cin' se scaldă?
Scaldă-se bunul Dumnezeu,
Se scăldă şi se'mbăiă,
Cu bun mir se miruià,
In veştmânt alb se primineà.
Mai din jos de dumnealui,
Scaldă-se bătrânul Crăciun,
Se scăldà şi se 'mbăià,
In veştmânt alb se priminià
Cu bun mir se miruià,
De bun raiu că se gătià,
Mai din jos de Dumnealui,
Scaldă-se Sfântul Ion;
Se scăldà şi se'mbăià,
In veştmânt alb se primineà,
Cu bun mir se miruià,
De bun raiu că se gǎteà.
Mai din jos de Dumnealui,
Scaldă-se toți Sfinții d'rândul,
Se scaldau şi se 'mbăiau,
In veştmânt alb se primineau,
Cu bun mir se miruiau,
De bun raiu, că se găteau.
Mai din jos de dumnealor,
Scaldă-se şi cest domn bun,
Cest domn bun, jupân I...
Se scăldà şi se'mbăià,
Cu bun mir se miruià;
Atunci Dumnezeu grăià:
—Cui, Domn bun, te potriveşti?
Ori mie, ori lui Ion,
Ori lui bătrânul Crăciun,
Ori tuturor sfinților?
—Nu, mă, Doamne, potrivesc,
Nici ție, nici lui Ion,
Nici lui bătrânul Crăciun,
Nici tuturor sfinților;
Potrivesc potrivei mele.
Fost-am tânăr şi-am avut,
Mi-a dat mâna şi-am făcut,
Făcut-am casa lângă drum,
Intins-am masa peste drum,
Puțuri reci în câmpuri seci,
Aridic cruci pe la răspântii,
Podurile la tini grele.

Cu casa de lângă drum
Adăpostit-am friguroşi;
Care cum se adăpostea,
Tot mie că-mi mulţumea,
Tot mie şi sfinţilor
Şi mai mult părinţilor.
Cu masa de peste drum
Ospătat-am mulţi flămânzi;
Care cum se ospătà,
Tot mie că-mi mulţumià,
Tot mie şi sfinţilor
Şi mai mult părinţilor.
Cu puţuri din câmpuri seci,
Adăpat-am secetoşi;
Care cum că-i adăpam,
Tot mie că-mi mulţumeà,
Tot mie şi sfinţilor,
Şi mai mult părinţilor.
Cu crucea de la răspântii,
Indreptat-am rătăciţi;
Care cum că se'ndreptà
Tot mie că-mi mulţumeà,
Tot mie şi sfinţilor,
Şi mai mult părinţilor.
Podurele, la tini grele,
Să treacă creştini pe ele;
Care cum treceà,
Tot mie că-mi mulţumeà,
Tot mie şi sfinţilor,
Şi mai mult părinţilor.
—Atunci Dumnezeu grăia:
Ferice. om bun, de tine,
Fapt-ai bine p'astă lume,
Găseşti bine p'aia lume:
Găseşti raiul descuiat,
Intri'n raiu nejudecat,
Ridici pahar neurat,
Iei toiag de judecată
Şi judeci o lume toată,
Să-ţi dai drepţii la dreptate
Şi strâmbii la a lor fapte.
Icea cest domn bun
Fie sănătos,
Gazda lui Christos!

Auzit în anul 1884 de la Silimon Neagu din com. Bucu, jud. Ialomiţa.

Dobre Stefănescu

POVEŞTI

70.—Călinţă fură-ziua şi Toderiţă fură-noaptea
(urmare) [1]

— Cine cioarele ţi-a adus pe aci picioarele, blastamatule?

— Ia, zice, nu mă mai blăstăma, că-s destul de blastamat, păcatele mele cele grele şi scoate-mă mai degrabă de la tâţâna [2] asta, că iaca, se face ziua mare şi nu mai pot! Şi se munceşte, şi se munceşte şi se suceşte Căliniţă, că doar—doar l-ar putea scoate da' degeaba, dacă nu-i chip şi pace. Şi, pe urmă, dacă ar fi fost ziua, e, hei, ai fi văzut cine-i şi cât poate Căliniţă fură-ziua! Da' aşa. zău, bre se vede că aici ai să-ţi îngropi tu păcatele şi zilele. Şi de-odată, cât ai clipi de două ori, *hărşti!* îi tae capul lui Todiriţă şi goana cu dânsul la bordeiu, în inima codrului.

[1] Vezi no. trecut, p. 45-9.
[2] Nevoie, strâmtoare.

Şi care nu I-a fost jalea şi durerea femeei celei frumoase şi cu ce plânsete n'a plâns pe bietul bărbatu-so? Ba, zi mai degrabă să ferească Dumnezeu şi pe puiul cel de sarpe de jălea şi de durerea şi de plânsetele femeei celeia. Că'n zori de ziuă clocoteau văile şi sta codrul în gura ei! Şi de grabă, cum s'a făcut ziuă, vede Bancu-Impărat un trup de om mort în şmoala din groapa ceia.

— Săracu, zice, că erà şi milos Impăratul cela, aista nu-i vinovat. Ci cel ce i-a tăiat capul, acela-i hoţul. Şi n'am să-l las nici în piatra seacă. Şi nici una, nici două, întreabă iar de Petrea Logofătul, ce-i de făcut, cum să prindă hoţul cela? Şi spune Petru, să pue trupul omului celuia pe o *năsălie* şi să-l poarte pe uliţe, şi dacă a plânge vre-un suflet după dânsul, să-l prindă degrabă, că sufletul acela are să-i spue cine-i hoţul şi cine-s tovarăşii lui.

— Bine, Petre. Şi se duce Bancu-Impăratul şi dă poruncă să se facă după cum îl învăţase Petrea Logofătul, ba s'a dus ci-că şi el cu cei ce duceau năsălia. Şi trăgeau clopotele pe la toate bisericile locului celuia şi preoţii toţi ceteau ca la zile mari şi norod fără de număr mergea după mortul cela, după Todiriţă fură-noaptea, cum s'ar zice. Da' de plâns, să zici c'a plânge cineva, pace, sănătate! Şi în vremea asta, Căliniţă fură-ziua spune femeei celeia, să se ducă să bocească pe bărbatu-so la răscrucea unei uliţi. Că, zice, ţi-a fost bărbat şi-i păcat să nu-l boceşti. Da', zice, iea sacul ista cu hârburi şi să stai cu dânsul la răscrucea uliţei celeia şi, când îi boci, să strigi: Vaileu, vaileu, iaca mi-au stricat străchinile! Şi cată, aşa să răspunzi, de te-a întreba cineva ceva, că altfel îi vai şi amar de tine, da' şi de mine! Da' femeia se duce şi cum vede năsălia cu trupul lui Todiriţă fură-noaptea, prinde a boci şi, când a întrebat-o Impăratul, că de ce plânge, ea strigà mereu, că vaileu, iaca hoţii şi *mangosiţii* [1] mi-au stricat străchinile şi vaileu, vaileu, străchinuţele mele, părăluţele mele! Iar la urmă s'a dus femeia înapoi la bordeiu, şi Bancu-Impărat s'a dus la Impărăţia lui, că, dă, dacă nu-i nimeni să-l bocească pe cel mort, ce să faci?

— Prea slăvite Impărate, face Petrea Logofătul, fiindcă nu m'ai ascultat pe mine, n'ai să scapi pe hoţul cela, cum nu scapă lâna oiei de scai şi de *curnuţi*. Vezi, aşa-i că te-a amăgit femeia ceia? E, hei, Impărate luminate, lumea asta nu-i numai bună şi dreaptă,

[1] Ticăloşii.

ci şi ră şi şireată, de n'o ţine pielea. Că, să ştii de la mine: hoţii de zi îs mai răi de cât cei de noapte.

— Adică în ce fel? face Impăratul.

— Iaca, îi răspunde Logofătul, femeia ceia când plângea şi bocea străchinele şi hârburile, pe mortul cel de pe năsălie îl plângea şi-l bocea. D'apoi, pacatele mele, nu-s şi hârburile de lut, cum şi trupul omului îi de lut? Ei, vezi?

— Dă, ai dreptate, Logofete. da' i vorba, ce să iac eu amu, ca să prind hoţul?

— Pune, zice, mortul ista fără cap, aşa cum îi, în mijlocul ogrăzii şi are să vie într'o zi la dânsul tocmai tovarăşul lui de hoţie.

— Bine, Petre Logofete, aşa oiu face. Şi aşa a făcut Bancu-Impărat. Şi numai iaca, la o zi, două, nouă, cât a fi fost, unde se îmbracă, măi, săracu Căliniţă fură-ziua, ştii colea, în strae preoţeşti, şi se porneşte la Curtea Imăratului să aducă, chipurile, birul din ţinutul cela. Că, pe vremea ceia, preoţii strângeau birurile din toată Impărăţia. Şi cum vă spun, iaca şi Căliniţă intră la Bancu-Impărat, in ogradă, cu doi desagi plini chişcă de galbeni, adică, dă, vorba merge, că desagii erau chişcă şi *chitleau* de năsip şi pietricele! Şi, tocmai când Impăratul făcea amează, Căliniţă deşertând iute şi degrabă năsipul şi pietricelele din desagă, bagă tot aşa de iute şi degrabă, într'un desag trupul lui Todiriţă fură-noaptea, iar în cellat desag bagă berbecul cel frumos al Impăratului. Că avea cică Bancu-Impărat un berbec frumos, să-l bată focul de frumos, şi ţinea la dânsul ca la ochii din cap.

— Fiule, zice Căliniţă unui străjer de la poartă, iaca Impăratul hodineşte demează şi nu mă primeşte şi mâne am să viu iar cu galbenii.

— Dă, vă sărut mâna, părinţele, face străjerul. Iar Căliniţă fură-ziua a trecut pe porţile împărăteşti ca Vodă prin lobodă şi s'a dus tot înainte, tot înainte, până la bordeiu, în inima codrului, unde a îngropat cu cinste pe Todiriţă fură-noaptea. Şi au făcut din berbecul cela straşnic praznic: ci-că înotau bucatele în său ca peştele în apă, nu alta. Da' bietul Bancu-Impărat s'a făcut foc şi pară, când a venit Petrea Logofătul şi i-a spus. Zice:

— Impărate înălţate, iaca nu-i nici cel mort, da' nu-i nici cel viu! Şi, vorba ceia, ajunge-o măciucă la un car de oale, că a priceput îndată Bancu-Impărat că a *roit* şi trupul celui mort da' şi berbecul lui cel frumos. E, hei, Căliniţă fură-ziua să trăiască! Şi, dacă l-a văzut aşa tunând şi fulgerând de ciudă, a zis Petrea

Logofătul: Un singur lucru îţi mai rămâne, Impărate, şi după aista încă unul, ş' apoi să ştii că ai să prinzi hoţul. De-aceia, dă poruncă în Impărăţie că-ţi măriţi fata, şi ai să vezi că între peţitori are să-ţi vie şi hoţul cela.

— Bine, Petre Logofete. Şi se duce Impăratul şi trimite crainic să-i vie peţitori la fiica-sa. Şi au venit a doua zi nici mai mulţi nici mai puţin de cât 40 de holtei, da' unul şi unul, ruptă bucăţică, şi pe cât erà unul de chipos şi de frumos, pe atâta erau şi ceilalţi şi cât îi negru supt unghie nu se afla ca unul să fie mai altfel de cât alţii, ci toţi erau par'că de gemeni. Şi socot, că dacă n'ar fi, nu s'ar poveşti. Da-i vorba că toţi, până la unul, veniseră cu gândul să capete fata Impăratului. Ştii, de când lumea omul doar cu nădejdea trăeste ş'apoi, vorba ceia, de la praznic şi de la fata cea frumoasă, cui îi vine să mai iasă? Că, ce-i drept, nu-i pacat, da' fata ceia a lui Bancu-Impărat erà frumoasă, frumoasă, ca luna cea luminoasă, ba ci-că de multe ori stătea şi sfântul soare şi se tot uita la dânsa şi se tot uita şi atunci erà ziua 3 ani, 3 luni şi 3 zile, nu ca amu. Şi, ca să nu-mi uit vorba iaca, văzând Bancu-Imparat că i-au venit 40 de peţitori, tot unul şi unul, tot de un fel şi de un *telişag*, ca să-i ceară fata asta, dă iar fuga şi întreabă pe Petrea Logofătul, ce-i de făcut?

— Apoi, de-acum îţi rămâne Impărate, numai una de făcut ş'apoi de acolo una, ş'ai să găbjeşti hoţul. Dă peţitorilor istora masă mare şi după masă trimete fata la dânşii în odaia ceia, da ea să aibă nişte rumeneală pe mână şi când hoţul are să sară s'o dezmerde în chip de *hârjoană*, să-i spui fetei să-l netezască pe frunte şi aşa ai să ştii care-i hoţul, că el are să îndrăznească întâiu şi întâiu să sară la hârjoană. Şi aşa a făcut Bancu-Impărat.

— Da Căliniţă fură-ziua, îndată ce s'a dus la culcare, a cercat de trei ori cuţitul de frunte să vadă de-i ascuţit şi să-i şteargă sudoarea, că el aşa îşi făcea *tabetul* în toată seara. Şi când a văzut pe cuţit rumineală, s'a şi priceput ce-i şi cum A râs de trei ori, şi de-acolo, hai, hai, hai, hai, toţi holteii, ce veniseră în peţit. Când i-a văzut aşa pe toţi afară de unul muruit cu roş ca stigleţii, şi-a pus mânele în cap Impăratul.

— Iaca ce-i şi iaca ce-i, Petre Logofete; ei, care-i hoţul? Işti muruiţi ori ist nemuruit?

— Impărate înălţate, ist nemuruit îi hoţul. Şi drept nici una nu mai ai de făcut amu: Dă-i fata de nevastă. Altfel, n'ai să-l mai prinzi, că el are ochii de talhar.

— I i i i că bine zici, Logofete. Şi a dat poruncă Bancu-Impărat că dă fata după Călinifă fură-ziua. Da' Călinifă, ca să se arăte viteaz şi straşnic şi să nu-l grăiască de rău lumea, se înfăţişează degrabă la Impărat şi-i zice;

— Impărate, hai ne-om bate:
Ori mi-i bate, ori te-oiu bate,
Ori ne-a fi bataia'n parte!...

Da' Impăratul, ori de spaimă, ori de frică, ori de amândouă, nu-i mai *cânta* a batae şi n'a mai stat mult la cumpene, ci a făcut nunta fiică-sa cu Călinifă fură-ziua. Ş'a fost poftită la nunta ceia şi femeia cea frumoasă de la bordeiu, din inima codrului, da' ea n'a vrut să vie şi plângea, biata, zi şi noapte pe bărbatu-so Todirifă fură-noaptea şi mereu zicea, de ce n'a avut ea parte să-l cheme şi pe dânsul fură-ziua ca şi pe Călinifă. Iar Călinifă trăia bine cu fata Împăratului şi toţi îl cinsteau ca pe un ginere de Impărat. Şi numai Petrea Logofătnl n'are de lucru? Il tot făcea pe Călinifă că are ochi de talhar.

— Lasă, zice Călinifă, că ţi-oiu găsi eu ac de cojoc, n' ai habar! Nu-i mai duce tu viaţă albă de amu, n'ai grijă! Şi iaca, într'o sară, dând Bancu-Impărat praznic, cheamă pe toţi Craii şi Impăraţii şi chiamă şi pe Petre Logofătul.

— Ia amu-i amu, zice Călinifă, şi se duce repede la curtea Logofătui, se desbracă în straele cum l'a făcut mă-sa, aprinde lumânări multe, multe, şi prinde a ceti ca preoţii. Da' un străjăr dă iute de ştire Logofătului de una ca asta şi vine Logofătul, ca'n palmă, tot o fugă, la curte. Când colo, să nu-şi creadă ochilor şi urechilor, nu alta! Că dinăuntru se auzea mereu o voce aşa: Bine-ar fi să fii după cum nu eşti, Logofete! Da' Logofătul, când a auzit aşa, ce să facă? Să intre, să nu intre, da' tot mai bine să nu intre. Şi dinăuntru vocea a mai zis odată: De toate eşti, Logofete, da' numai ceia ce trebue să fii, nu eşti!

— Şi ce să fiu? Strigă Logofătul.

— Intră, zice, că am să te fac sfânt! Şi a intrat Logofătul şi tremurând ca varga, a trebuit să se desbrace şi el în straele, cum îl făcuse mă-sa, că din cuvântul lui Călinifă nu putea să iasă. Şi nu l-a lăsat Călinifă să zică nici *cârc*, şi l-a vârît binişor într'un sac şi să te duci, băete, drept în odaia ceia de la palaturile împărăteşti, unde erà praznicul. Şi cică tot îi zicea celui din sac; Multe trântite şi izbite trebue să mânânci până s'ajungi la Dumnezeu! Şi-l tot *buhnea* de pământ şi de nu l-a trântit de zece ori, apoi să ştiţi că nu l-a buhnit nici odată.

— Da' Petrea Logofătul, celui din sac, i se părea că se sue pe norii cerului, la Dumnezeu. Şi mai *buşându-l* odată, ca pe deasupra, a zis Căliniţă către cei de faţă: Ia amu, pot să zic şi eu că-i dă mâna Logofătului Petrea să zică că-s cu ochii de talhar, că-i sfânt şi cum mai bun de dus la raiu!

Şi, ce-i dreptul, că s'a făcut om de treabă Logofătul şi a ajuns mâna dreaptă a lui Căliniţă fură-ziua, care a luat Impărăţia lui Bancu-Impărat şi erà bucurie straşnică în toată Impărăţia. Da' vorba ceia: După râs vine şi plâns. Şi iaca, cică de câte ori se uita la cămările cele cu galbeni şi-şi aducea aminte de frate-so de cruce, Todiriţă fură-noaptea, plângea şi plângea şi poate plânge şi azi, dacă n'a fi murit. Iar dacă n'a fi murit Căliniţă fură-ziua, ci trăeşte ca să-şi ispăşească păcatul de moarte de om, ce a făcut, apoi trăeşte tot cu fata lui Bancu-Impărat, că şi ea-i blăstămată să nu mai moară. Da' ea nu mai este aşa mândră şi frumoasă, ci urîtă şi hâdă şi soarele nu se mai uită la dânsa, ci-şi caută de drum, iar lacrimile lui Căliniţă fură-ziua îi înmulţesc şi ei zilele în veci.

Ş'amu, când Logofătul Petrea s'a sfinţit,
Şi eu povestea mi-am gătit.
Că m'am suit pe-o nuea
Şi ce-a mai fi, om mai vedeà.

De la Gh. Găleată. Săveni-Dorohoiu. **Pr. D. Furtună**

BOLI LA OAMENI LEACURI, ŞI DESCÂNTECE

329.—De beşica cea ră.

Buba mare nuntă face,
Şi cheamă toate sgămboaiele,
Şi toate buboaele.
Da, beşica cea ră n'o chemat-o.
N'o chemat-o, c'o uitat-o.
Tare s'o suparat,
Şi' napoi că s' o' nturnat.
N'o rămas de leac,
Cât un fir de mac,
In patru despicat,
In mare aruncat,
C. de beşica cea ră o scapat!

Se afumă cu busuioc, cu văzdoage, cu făină de popuşoi, puse toate într'o petecuţă de pânză de cânepă. Petecuţa se aprinde la un capăt şi se descântă (esafumă) beşica cea ră de 3 ori, zicând descântecul de mai sus.

Cu o leacă de scrum de la acea petecuţă, se unge, unde-l doare pe bolnav.

De la Casandra A. Moisei, Lunca-Vânători,-Neamţ.

330.—Bilet contra frigurilor.

Pe o bucăţică de hârtie, şi deasupra i se face o cruce cu cerneală. Apoi pe bilet se scriu cuvintele: Cetat, metat, etat,—de 3 ori fiecare. Dedesubtul lor se scrie: pentru sănătatea roabei (robului) lui Dumnezeu C. Biletul se închide, şi-l poartă bolnavul 3 zile la gât. După 3 zile se înnoeşte biletul, până la 3 ori. Apoi se dă pe apă curgătoare.

+

Cetat, metat, etat.
Cetat, metat, etat.
Cetat, metat, etat.

Pentru sănătatea . . . .

331.—Bilet contra orbalţului (durerea de cap).

La fel cu biletul contra frigurilor, se face şi biletul contra orbalţului. Deosebit este că se scriu alte cuvinte şi anume:

Isus, Hristos, Nica.

Tot de 3 ori fiecare.

Biletul se poartă legat la cap în îndoitura casâncei şi se dă tot pe apă.

332.—Contra frigurilor

Te duci la mormântul cel mai proaspăt, strigi mortul pe nume zicând: Dă-mi hodina ta şi na-ţi răul şi frigurile mele! Se repetă de 3 ori.

Se iea ţărnă de pe mormânt de 3 ori cu mâna, purtând-o cu dânsul 3 zile. Pe urmă se dă pe apă.

De la Presvitera Ana I. Teodorescu, Lunca Vânători-Neamţ.

Arestiţa Al. Moisei

333.—De cel perit.

Se descântă cu un fus sau sulă în unt sau în untdelemn; cu unsorile se ung bubuţele.

«Un boer cu calu negru ponegru, cu şaua neagră poneagră, cu frâu negru ponegru, cu toate negri ponegri s'a dus pe drumu negru ponegru, să cumpere bucate negri ponegri, şi a făcut o masă neagră poneagră şi au chemat toate bubuţele, toate zgăibuţele numai pe cel perit nu l-a chemat, şi el s'au înfocat, şi s'a înbujorat şi pe N. l-a mâncat şi l-a usturat; cel perit mâncăcios, cel perit chifticios, cel perit prin diochi, prin mâncare, cel perit prin somn, cel perit prin mierare, cel perit prin uitare

să eşi din sfârcu nasului, din umerii obrazului, din creştetul capului din toată încheeturica, din toată mădulărica şi să piei, să răspiei, să rămâii cât un fir de mac în patru despicat, în mare aruncat şi N. să rămâe curat luminat ca maica-sa ce l-a făcut, ca Dumnezeu ce l a dat».

Vâful Câmpulu, Dorohoiu.

D. Urzică

334.—De bube dulci.

Se descântă ungând bubele cu baligă de cal alb, aşezând pe bolnav cu fața la apus şi zicând:

Dă Doamne leac,
De la calul cel *bleag*,
Alb ca laptele,
Curat şi luminat,
Ca soarele cel sfânt,
Ce luminează pe pământ.
Să i se usuce lui N. bubele,
Ca frunzele când dă brumele.
Cât de degrabă am descântat,
Aşa de degrabă să fie şi leacul.

335.—De deochi.

Fugi deochiu, dintre ochi,
Din gene, din sprincene,
Din fața obrazului,
Din sfârcu' nasului:
Şi te du pe locurile cele,
Unde popa nu toacă,
Cucoşul nu cântă,
Câne nu latră,
Să rămâe N. luminat,
Ca argintul cel curat.
Descântecul de la mine,
Şi leac dela Maica Domnului.

336.-De te-a deocheat fată mare
Să-i cadă cosița;
De te-a deochiat femee măritată
Să i se umfle țâțele,
De te-a deochiat un flăcău,
Să i se umfle b...le,
De te-a deocheat un barbat,
Să-i crape c..u,

336.—Pentru pocitură.

S'o sculat,
S'o mânecat,
S'o' ntâlnit cu potca cea mai [mare,
Potca potcelor,
Potca l-o oprit,
Cu săgețile l-o săgetat,
Cu țăpuşile l-o'nțăpuşat.
Să meargă N. la descântecător,
C'acela ca cu mâna i-a luă;
Şi-l lasă luminat,
Ca dela Maica Domnului lasat.
(se repetă de 3 ori)

Pentru descântecul de pocitură se iea o frigare sucită de trei țigani, cu mâinele la spate[1]. Se duce cu ea şi cu cofa la fântână; cofa însă să fie cu gura întoarsă, ca să se întoarcă şi răul asupra celui ce l-a făcut.

Auzită de la baba Ilinca Donosoaia, Buimăceni-Albeşti, Botoşani.

O. Rotundu

[1] Am dori un desen al acestei frigări (N. R.)

VRĂJI ŞI FARMECE

79-86.—Ca să nu se poată strica laptele la vacă şi oi.

Se face în mai multe chipuri:

— Dacă prinzi un şerpe, mai înainte de Sf. Gheorghe, îi tai capul, şi'n gura şerpelui îi pui un fir de usturoi, pe urmă îl îngropi în pământ şi-l laşi să facă căpăţină. După ce-l scoţi din pământ, iei 1-2 fire din căpăţină, îl pisezi, îl amesteci cu făină de popuşoi şi-l dai vacii să-l mănânce. Nimenea vacii aceştia nu poate să-i mai strice laptele.

— Alt chip: Când fată vaca viţică, şi-i de soiu bun, se lasă de se sbiceşte, nu se dă la vacă să sugă. Mai întâi se face daraua unei ţolinci, se pune viţica pe ea şi se cântăreşte din nou. Se scoate greutatea ţolincii, iar a viţelei se scrie pe pragul de sus al casei, pe unde intri şi ieşi mai mult (când casa are mai multe odăi).

— Se păstrează (se fixează) locul unde vaca a născut viţelul. Aici se face o groapă şi'n ea se pune omu (cu scaunul); apoi s'astupă groapa .

Se crede: că după cum fuge omu de . . . . şi nu se apropie, aşa să nu se apropie de vacă şi să-i iee laptele.

— Soartea (camaşa viţelului) nu-i bine a se svârli în apă, ori în gunoiu ori îngropată în pământ; ci se dă s'o mănânce un câne (barbat); dacă se dă s'o mănânce o haită (căţea) laptele i se poate lua vacii.

— Ca să nu se tragă laptele, nu trebue ca vaca ori viţelul să miroase doniţa în care se mulge.

— Dacă tot *se trage* laptele, se prind culbeci (melci), se pun la fript, se farmă (sfarmă), se pune în făină şi i se dă vacii să mănânce.

Pentru a cunoaste, pe cel ce a luat mana la vacă:

— Se aduc două nuele de alun. Se pune cu vârful spre trupul vacii. Peste ele s'aşterne o ţolincă. Când vaca începe să ragă e semnul, că laptele-i stricat. Atunci se ia ţolinca la batae cu nuelele. Dacă nuelele-s groase şi baţi mai tare, atunci cel vinovat, moare, căci nu bate ţolinca, ci-l bate pe vinovat.

— Când fată oile, ciobanii pun miei în glugă şi prin descântecul: «nu bat gluga, bat pe vinovaţii cari mi-au luat mana şi sporul», face ca să vie laptele iar la loc.

Dela Ion Istrate, Frumoasa-Tazlău, Neamţ. **A. Moisei**

POVESTIRI ŞI LEGENDE

360.—Fata de păstor, ajunsă Doamnă a ţării.

Un Domn în ţara asta, avea un fecior cam prostuţ şi ca să-i poată trăi feciorul în lume, ba încă să-l lase urmaş, îşi dete cu părerea că trebue să-i găsească nevastă deşteaptă. Da, mai întâiu, îl trimese şi pe el singur, prin lume; să dea cu capul de multe şi să se deştepte. Socotia că doar s'o face mai *ghizdav*.

Aşà. Ii cumpără o sută de *berbeci, toţi tauri*, şi-i grăeşte:

— Du-i, băiete, la câmp, colo departe, să-i paşti. Da uite, îţi puiu *nart*: La toamnă, să-mi aduci toţi berbecii în fiinţă; să-mi aduci apoi din ei carne şi lână, da să-mi aduci şi bani după berbeci. Ai înţeles?

— Inţeles.

— E... acù, vezi-ţi de drum!

Şi feciorul a plecat la drum şi pe urmă, la câmp, tot gândindu-se:

— Bine, bine! Bani o să mai ieau eu din vânzare unei părţi din lână; lână o să mai opresc la tunsoare; dar carne de unde să ieau? Şi sta pe gânduri feciorul: cum să facă şi cum s'o dreagă?

Aşa. La câmp, unde a poposit, a strâns berbecii, i-a tuns şi a pus lâna deoparte. Pe urmă, îşi luase un caval şi, ca să-i mai treacă necazul, mai dârlâia din el, când şi când.

Da, norocul lui. Cum s'a întâmplat, acolo la câmp, era o fată de păstor, tare mândră şi deşteaptă. S'a îndrăgit cu ea.

Intr'o zi, fata l-a văzut dus pe gânduri:

— Ce ai, flăcăule, de stai tot aşa, par'că ţi-a tot nins?

— E... he! De-ai şti tu! Şi 'ncepe să-i deşire.

Atunci, ea:

— Numai d'atâta te vaiţi? Asta-i lucru lesne!

— Cum?

— Ii jugănim şi luăm carea aceea d'o facem păstramă; aşa că or rămâne şi berbecii în fiinţă, vom avea şi lână şi carne şi bani.

Şi s'au aşezat la muncă. După ce s'a făcut cele cerute de Domn, feciorul s'a dus la taică-său:

— Ţine, Măria-Ta, bani; ţine carne, ţine lână. Uite şi berbecii.

— Mare minune! zise vodă. Ai făcut din *proisu'* tău or te-a învăţat cineva?

— Ba m'a învăţat. Erà p'acolo o fată de păstor şi aia m'a învăţat.

— Aşa? Apoi, pe fata aceia s'o iei de nevastă, fiule; că ea n'are să te lase să dai în gropi niciodată şi o să duceţi vieaţă destul de ticnită.

Şi s'a făcut o nuntă mândră. Iar mai pe urmă, fata de păstor a ajuns Doamnă a ţării.

Din Vultureşti-Muscel. **C. Rădulescu-Codin**

361.—Petele de pe lună.

Cică de mult, de mult, un om, avea casa aşezată toemai la marginea pământului, acolo unde răsărea luna. Şi ori de câte ori răsărea luna, pe la spatele casei, omul se înăbuşea de atâta căldură. De teamă ca să nu se facă scrum, într'o zi a luat o balegă mare şi proaspătă, a aruncat-o cu atâta putere, încât a mânjit luna peste tot întunecând-o, iar ea n'a mai încălzit.

Un cioban, care era cu oile noaptea pe câmp, văzând atâta întuneric şi asta din pricină că luna era mânjită (spoită) cu balegă, s'a hotărît s'o curete, Şi-a luat o lopată, iar în seara următoare, pe când răsărea luna, iute aruncă balega de de lună, dar de atâta căldură s'a topit şi s'a lipit de lună.

De atunci şi până în ziua de azi se vede pe lună un om ţinând o lopată în mână, iar ci-că omul acela e ciobanul care a curăţit luna de balegă.

Auzită de la Ion Andrei din Zăicoiu-Dolj, în etate de peste 80 ani.

362.—Dumnezeu, lumea şi lemnele.

Ci-că de mult, pe când lumea nu era coaptă la minte, dar era mai bună ca azi, Dumnezeu ca să fie mai aproape de ea şi s'o ferească de ispitele diavolului, îşi aşezase scaunul cu cer cu tot lângă pământ. Ba îşi făcuse ş'o scară, aşa că dimineaţa se da jos pe pământ, umblà prin lume şi învăţà pe oameni ce să facă iar seara se suia în cer, ca să se odihnească.

Văzând Dumnezeu că oamenii se pătimesc rău cu atâta muncă nefiind învăţaţi să rabde atâtea greutăţi, le-a dat ca ajutor lemnele. Tăia omul un lemn, punea pe el ori câtă greutate, încăleca pe el şi ţipà acasă; tot aşa făcea când avea să se ducă la moară, la câmp, ş. a., lemnele erau şi car şi bou şi cal. Azi aşa, mâine aşa, şi multă vreme au suferit lemnele această muncă.

Intr'o zi, o babă cloanţă sfrijită şi fără dinţi în gură, n'are de lucru şi pune pe lemnul pe care călărea, o şarlă de căţea cu toţi

căţeii ei. A suferit lemnul ruşinea pân'acasă da pe urmă toate'n păr la Dumnezeu:

— Doamne! — se plânseră lemnele — fie-ţi milă de noi şi scapăne de ruşinea de a fi robii oamenilor! Nu le ajunge că le facem toate muncile, îi ducem în spinare, dar mai pun pe noi şi potăile lor să le ducem în spinare, şi uite cum şi uite cum — se jeluesc lemnele de toată ocara.

Dumnezeu le ascultă cu multă bunătate, din fir-a-păr, iar la urmă zice:

— Bine! Aşa să fie! De azi înainte să vă ducă oamenii pe voi în spinare! Ş'aşa a rămas.

Da, cloanţa cea de babă, nu s'a lasat învinsă; când a văzut că n'o mai ascultă lemnele, şi ca să-şi răzbune pe Dumnezeu, a luat o scârnă de copil şi-a aruncat'o să mânjască şi cerul şi pe Dumnezeu.

Dar degeaba! Dumnezeu a săltat cerul sus, şi din ce în ce tot mai sus, până acolo unde se vede azi, zicând:

— Până acum fost-am cu voi, învăţându-vă de toate; de acum să veniţi şi voi la mine de-ţi putea!

Şi nu ştiu de-o fi ajuns vr'unul viu la Dumnezeu; poate sufletul!

Auzită de la Buşoi Călăraşiu din Zăicoiu, 70 ani. **I. Brătulescu**

CÂNTECE

2218.—Foae verde trei masline,
La cea crâşmă din pădure,
Făcută pe patru bârne,
Bea Vasile de trei zile,
—Lasă-mă, maică, să beau,
Că mâni plec ca să le ieu.
Negru-i mamă pământu'
Da-i mai negru urîtù'.
De urît mă duc de-acasă,
Şi urîtu' nu mă lasă,
De urît mă duc prin lume,
Şi urîtu-i după mine.
—Ci-ţi făcuiu eu D-ne Ţie,
De mi-ai dat urîtu' mie?
Că ş'asară l-a 'ntâlnit,
Cu tasmà neagră la gât:
Urît maică mi-o părut!
Un'e calcă urîtu'
Mult mai plânge pământu'.
Un'e calcă cel frumos,
Se 'nverzeşte tot pe jos.

2219.—Leleo muri-ţ' ar copiii,
Rămâe cloşca cu puiii.
—Decât mi-a muri copiii
Mai bine cloşca cu puiii;
Cloşcă cu pui mai găsesc;
Dar, copii cu greu să cresc.

—Lele, muri-ţ-ar bărbatu'
Să-ţi rămâie-amurizatu'
—Decât mi-a muri barbatu',
Mai bine să strice patu':
Amorezat mai găsesc,
Dar, barbat cu greu găsesc.

2220.—Mândrele de la Galaţi,
Cu mânica din cinci laţi,
M'au băut şi m'au mâncat,
Numa'n piele m'au lasat.

2221.—Doină dau şi doină merg,
Şi cu doina mă plătesc,
Ca de-o zi de boeresc.
Tot cu doina cu doiniţă
Scapaiu crângu 'n poeniţă,
După-o biată copiliţă,
Cu păru' lasat pe ţâţe,
Cam pe ţâţe cam pe spate,
De m'o scos din sănătate.

2222.—Nu-ţi mai bea banii voi-
[nice,
Ca să nu zici mâni poimâne,
C' ai băut banii cu mine,
Că banii-s făcuţi la câmp,
Şi pe ploaie şi pe vânt.

2223.—O prins puica a mă teme
Şi de petre şi de lemne.
—Mai stai puică din temut,
Să-mi strâng pânea de-pe câmp
Să mi-o pui la *podăril*,
Ş'apoi să-mi spui de temut.

2224.—Codrule, frunză subţire,
Lasă-mă să intru'n tine,
Nu-ţi fac nici-o stricăciune.
Şapte ani că te-am varat,
Nici o creangă n'am stricat,
O creangă de cioni uscat,
Să fac coadă la baltag,
Nici mai lungă nici mai scurtă,
Numai cât încape'n glugă.

2225.—O 'tu-i legea'n codru des,
Că din tine n'am să ies.
Nici calare, nici pe jos,
Ş'am intrat de mic copil,
Ş'acum sunt mai mult bătrân,
Nici în sat cu oamenii,
Nici pe deal cu iepurii;
Şed în sat, mă fac curvar,
Sui pe deal mă fac talhar.

2226.—Prăvălii ochii la luncă,
Nu mă mai apuc de muncă.
Văzuiu lunca 'mbobocită,
Şi puicuţa, zău, gătiăt.
Să-mi cos curaua la flintă.
Să mi-o ieu la căutare,
Să mi-o pălesc unde-o doare.
Nici-o mândră nu mai zice.
Nu mai bea banii voinice,
Dar eu beau şi veselesc.
Şi din pungă nu gătesc.
De la Petrache Fantaze, Bodeştii-Precistei-Neamţ. **A. Moisei**

2227.—Când aud c'o să mă duc,
Tot ca frunza mă usuc.
Ca frunza porumbului,
Pe margina drumului.
Unde-aud c'o să mă' ntorc,
Tot ca frunza viu la loc.
Ca frunza vizdeiului,
Din mijlocul câmpului,
Sub căldura soarelui.
Şi alt'dată siminoc,
Tot ca frunza viu la loc.
Şi al'dată bob năut,

Că de dor sunt prididit,
Cu mândrele m'am întâlnit,
Şi pe trei că le-am iubit,
De dor nu mi-au folosit,
Şi-ţi spui mândro că mă duc,
Şi mi te las, vezi, plângând,
Din ochi negri lăcrămând,
Şi pe neica întrebând:
--Măi puiule und' te duci?
—Nu ştiu de-oi mai da pe-aici
Dar tu mândro und' te duci?
—La fântâniţa din nuci,
Să dau apă la doi junci,
Guriţa la trei voinici,
Nu ştiu de mai viu pe-aici,

2228.—Foicică, bob năut,
Cine n'are dor în trup,
Să vie să-l împrumut,
Că la daica e dor mult,
Face urme pe pământ.
Că daica l-a *legumit*,
Şi-acum să-l dau împrumut,
Şi cu ochii să mă uit,
La cine e dor mai mult,
Să mă duc ca să mi-l strâng,
Cu batista de matasă
Să strâng dorul să-l fac leasă
Să mi-l samăn la fereastră,
Să răsară'o floare-albastră,
Să mi-o ude puica noastră
Ca s'o poarte şi nevastă,

Auzite de la Ion Căliniţă, Potlogi-Romanaţi.

2229.—Foae verde negară
Mândro nu te mărită
Că vine primv ară
Şi 'nfloare tămâioară,
Şi n'are cine-o purtă.
Foae verde sămulastră
Lasă neică să'nflorească
C'oi purta-o şi nevastă
Pe sub cârpă pitulată,
De frica bărbatului
De mustrarea satului.

2230.—Foae verde de mohor
Câte floricele 'nflor
Toate-mi zic ca să mă 'nsor,
Numai floarea de pe iaz
Zice ca să mai mă las
Să nu-mi leg de cap necaz.

Dela Ion Drăgănescu Vladimir-Gorj.

George C. Constantinescu

2231.—Mă sculai de dimineaţă
Foae ismă creaţă
Pe negură şi pe ceaţă
Foae ismă creaţă
Şi-mi luai puşca 'ntr'o mână
Foae de smochină
Şi mă plimbai prin grădină
Foae de zmochină
Găsii iarba tăvălită
Foae de richită
Şi pe mândra adurmită
Foae de richită
Cu ţol verde-acoperită
Foae de richită
Aş scula-o nu mă'ndur
Foae de alun
Că somnu mândruţi-i bun
Foae de alun
Şi somnul mândruţi-i place
Foiţă de salce.
Bate murgul din picior
Foe de bujor
Să sae mândra din somn,
Foae de bujor,
Se sculă mândra descinsă
Foae lemn de tisă
Gândeam că-i făclie-aprinsă,
Foae lemn de tisă.

Jud. Valcea

C. Daniilescu.

2232.—Câte fete cu ghioci,
Toate aşteaptă să le joci,
Cine naiba le-a jucà,
Că-s bătrâne ca mamă,
Şi de multe-s ca frunza!

2233.—Câte flori pe deal în sus
Toate cu mândra le-am pus,
Duşmanii s'au sfătuit,
Să ne facă de urît.
Auzite dela Mama.

Gh. Boghiu.

2234—Grâuşor de grâu mărunt,
Cărăruşă drum bătut.
Nu-i bătut de boi cu cară,
Nici de oameni drumăreţi,
Nici de caii călăreţi,
Da-i bătut de ochii mei,
Oliolio şi vai de ei!

2235.—Iarna vine, vara trece,
Şi n'am cu cine-o petrece,
Că cu cine-am petrecut,
S'a dus şi n'a mai venit,
A pus capul la pământ
Şi faţa la răsărit.
Iarna trece, vara vine,
Eu rămân ca vai de mine,
Amărît pe astă lume
Că n'avuiu parte la bune.
Şi avuiu parte de rele,
Tot de scârbă şi de jele!

2236. Fă-mă, Doamne-un bumb de-argint,
Să mă duc pe sub pământ,
Până la mândra 'n mormânt,
Să văd nu s'a putrezit
Ochii negri ce-a avut!
Ochii mândri 'nsprincenaţi,
De care-mi eraţi voi dragi!
Ochii negri, obraz alb,
De care-mi erai tu drag!
Dar *jejele* cu inele
Care mă jucam cu ele!
—Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă, Doamne-un inelaş
La nana pe jejetaş,
Pe jejetul cel micuţ,
C'acela-i mai *schilăcuţ*,
Şi când nana s'a spalà,
Să mă spele şi pe mine,
Să fiu şi eu oare cine.
—Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
In mijlocul râtului,
Să mă taie cosaşii,
Să mă strângă *furcaşii*,
Să mă bage în căpiţă,
Toamna să mă duc'acasă,
Să mă bage pe obloane,
Să mă ieie *Daru*'n coarne,
Să mă *ţipe* pe sub el,
Să mă facă gunoiel,
Să mă ducă nana mea,
La *pene* cu albiâ,
Şi să mă fac busuioc,
Să mă puie la *obloc*,
Şi feciorașii în *clop*,
Şi mândruţa mea în păr,
Căci tot de ea mi-a fost dor!

2237.—Frunzuliţă vioreà.
Cântă, cuce, nu tăcea,
C'a venit primăvară,
Cu frunza şi cu iarbă.
Cântă, cuce, nu tăceà,
S'auză şi Leana mea,
Care m'am iubit cu ea,
Din copilăria mea!

2238.—Foae verde samulastră
Cine iubeşte şi lasă,
Crească-i mărăcini în casă,
Bălării pe la fereastră,
Dă-l, Doamne, la grea pedeapsă

Să stea 'n apă pân' la brâu,
Să l mănânce viermi de viu,
Pe pământ să nu-l mai știu.
Cine iubește și spune,
Răpune-l, Doamne, răpune,
Topește-l ca pe-un cărbune.
Și nu-l mai răbdă pe lume!

2239. Eu cu tine râd, vorbesc,
Și tu crezi că te iubesc.
Eu cu tine vorbă fac,
Și tu crezi că îmi ești drag!
Eu cu tine, mânânc, beau,
Și tu crezi c'am să te ieau,
Noi, de dragi,
Să ne avem dragi,
Dar nădejdea să nu-mi tragi!

2240. Frunză verde trei smicele,
Voi, ibovnicele mele,
Cele 'nalte, frumușele,
Să vă strângeți câte trele,
De prin văi, de prin vălcele,
Să-mi faceți de-o sărbătoare,
Că mi-i neica la 'nchisoare,
Cu fiarăle în picioare.
Foae verde și-o lalea,
Vinde, maică, ce-i aveà,
Și mă scapă de-acoleà.
Vinde maică, boii toți,
Și mă scoate dintre hoți,
Și vinde pe bourean,
Și mă scapă de dușman,
Foae verde bob năut,
Că mie mi s'a urît,
Tot urcând,
Și scoborînd,
Cu fiarăle zurnăind,
Cu cătușile sunând!

2241.— Hai noroc,
Și iar noroc,
Toată lumea-i cu noroc,
Numai eu fără noroc,
Cum îs cărțile de joc:
Și țigancă
Și armeancă,
Trupșorel de moldoveancă,
Ce-a vrea Dumnezeu să-mi facă!

Foae verde trei masline,
Mă mir, bădiță, de tine,
Ce pământ, dragă, te ține,
De nu vii seara la mine?
—Mă ține pământ cu lut,
N'am venit că n'am putut;
Mă ține pământ cu iarbă,
Nu pot venì fără treabă.
—Când eram bădiții dragă,
Imi veniai și fără treabă,
Dară de când m'ai urît,
Nu mai vii nici la 'mprumut.
De ți-s dragă,
Fiu-ți dragă
De nu, cararea ți-i largă,
Cată-ți alta și mai dragă,
Să fie cu păr negruț,
Să nu mai aibă drăguț;
C'al meu păr îi gălbior,
Și's drăguță tuturor!

2242.—Rage bălănel pe deal,
Hulubel peste hotar.
Ce ragi tu măi bălănel?
—Cum n'oi rage, porumbel;
Pân' ce-aveam stăpâna mea,
Păşteam în fruntea cirezii,
Și mâncam spicuțul ierbii;
De când n'am stăpâna mea,
Pasc în coada cirezii,
Mânc rădăcina ierbii.

2243. Mori, mândră, să mor și eu
Să ne fac'un copârșeu,
Copârșeu
Din scânduri noi,

Să ne 'ngroape pe-amândoi,
Ca să vază şi lumea,
Câtă ne-a fost dragostea,
Şi n'avem parte de ea,
C'a stricat' o gură rea!

2244. Frunză verde frunzuliţă,
Am avut o mândruliţă,
Cu mult dor şi cu credinţă,
Dar mândra s'a măritat,
Vai, Doamne, mare păcat!
Nu mi-i că s'a măritat,
Dar mi-i că s'a aşezat,
De la noi a treia casă,
Să mi-o văd şezând la masă,
Ies afară,
O văd iară,
Inima-mi arde cu pară!

2245. Frunză verde şi-o sipică,
Cine dragostea îmi strică,
Dumnezeu să nu-i dea pace,
P'und' s'ar duce şi-orce-ar face!

2246.—Cântă cucul pe pârlaz,
Tot a grijă şi-a năcaz;
Cântă cucul pe pârău,
Tot a grijă şi-a ceas rău;
Şi mai cântă pe buluc,
Tot imi vine să mă duc,
Că de când ne-am îndrăgit,
Duşmanii ne-au îngrădit,
Nu cu garduri de nuele,
Numai cu cuvinte grele!

2247.—Am zis verde matostat,
Arză-l focul măritat,
Că, cu drag l-am aşteptat,
Degrabă m'am săturat!

2248. Frunză verde lemn topit.
De ţi-i bărbatul urît,
Leagă-l c'un curmeiu de gât,
Şi du-l la târg de vândut,
Cine ţi-a da o pară,
Ieа-o iute, n'o lăsa,
Măcar fie şi de lut,
Numai să scapi de urît!

2249.—Copiliţă cu părinţi,
La ce, focul, te măriţi,
Că mila de la părinţi,
Viaţa toată n'o mai uiţi,
Iar mila de la bărbat,
Ca frunza de păr uscat,
Când îi vrea să te umbreşti,
Mai tare te dogoreşti!

2250. Frunză verde măr muslos,
Gheorghiţ' al meu cel frumos,
Te-am iubit, nu te mai văz!..
Am lăsat puiul plăcut,
Şi-am luat unul urît,
Să mi-l vezi,
Să nu-l mai vezi,
Par'că-i un scuipat de iezi:
Nu se spală când mănâncă,
Nu se închină când se culcă,
Şi mănâncă nespălat,
Şi se culcă ne'nchinat,
Dimineaţa când se scoală,
Fug boii de prin oboară,
Fug şi cânii de s'omoară!

2251.—Taică, maică, surioară,
Dorul vostru mă omoară,
De cu noapte până 'n zori,
Visez părinţi, fraţi, surori.
Of, drăguţii mei iubiţi,
Vă rog din suflet veniţi,
Tăiaţi poala codrului,
Să-mi văd faţa dorului.
Of, dorule blăstămat,
Mult eşti cânos şi turbat,
M'ai slăbit şi m'ai uscat,
Ca pe-un mare vinovat.
Inimioara mi-ai secat,

Dacă par'că sunt turbat,
De dogorul dorului,
De focul amorului,
Aş cântà, da ori aş plânge,
Inima rău mi se frânge!

2252.—Foae verde de năgară,
Ileana neicăi, Ileană.
Fată de negustor mare,
Ajunseşi secerătoare.
Seceră vara pogoane,
Ziua cu patru parale.
Seceră până la prânz,
Svârlì cu secerea 'n sus,
Şi nu mai puteà de plâns;
Seceră până în seară,
Svârlì secerea 'n secară,
Că nu mai puteà de jale!

2253. Frunză verde şi-o cicoare,
Fata câtu-i fată mare,
Tare-i mai măgulitoare,
Iar după ce se mărită,
Se pune şi te oftică
Dimineaţa cum se scoală,
Nici pe ochi nu se mai spală,
Se duce şi se 'ntâlneşte,
Cu cela ce o iubeşte,
Iar seara după ce vine,
Se pune la foc pe vine,
Şi te strigă tot pe tine:
—Măi bărbate, ori eşti surd,
De trei ceasuri de când strig,
Că tu ca un *balamit*,
Toată ziua mi-ai dormit,
Şi eu ca o păcăloasă,
Mi-am umblat din casă 'n casă
Prin babe, prin vrăjitori,
Să-mi cat boala, să nu mori;
Prin babe şi prin neveste,
Ca să văd ce focu-mi este!

2254.—Foicică matostat,
Copilă de om bogat,
Nu gândì la măritat,
Ca grâul la secerat,
Şi frunza la scuturat,
Primăvara când soseşte,
Frunza iar înmugureşte,
Da' tu fată de bogat,
Odat' ce te-ai măritat,
Nu mai eşti copilă 'n sat!

2255.—Frunză verde bob areu,
Trăesc bine, trăesc rău
Trăesc cum dă Dumnezeu,
Trăesc bine,
Vai de mine,
Nu tae lemne pe mine,
Ci tae pe tăetor,
Maică, eu mănânc sudori.

2256.—Foicică trei ialele,
Tot la poarta puicii mele,
Cântă două păsărele.
Una cântă viers cu foc,
C'aş' a fost al meu noroc,
Una cântă glas subţire,
Să ne spue despărţire!

2257—Puica mea de astă-vară,
Mă roagă s'o iubesc iară.
Eu nu-s frunză de ovăsc,
Să iubesc
Ce părăsesc!

2258.—Şi-o foiţă bob de miei,
Doamne, duşmăneii miei,
Fă-i, Doamne, bolovănei,
Să calc cu cisma pe ei.
M'aş pricepe să fac bine,
Şi duşmanii stau de mine;
Şi sunt mulţi arde-i-ar focul,
De nu-i mai cuprinde locul;
Şi sunt mulţi, arde-i-ar para,
De nu-i mai încape ţara!

2259.—Altă foaie grâu mărunt,
Puică, ştii ce-am pus în gând?
Să te las pe drum plângând,
Şi pe câmpuri alergând,
Din ochişori lăcrămând,
Şi de mine întrebând,
Să vezi cum îi fără mine:
Rău, puicuţă, ori îi bine!

2260.—Un' se culcă urîtù,
Se scufundă pământù;
Unde calcă frumosù,
Creşte iarba ca bozù!

2261.—Foae verde fir mătasă,
Se mărită Leana noastră!
Leano, nu te mărità,
C'a 'nflorit lămâioarà,
Şi n'are cine-o purtà.
—Lasă, nene, să 'nflorească,
C'oiu purtà-o şi nevastă,
Cu inima friptă, arsă!

2262.—Foae verde năutù,
Urît mi-a fost urîtù,
Mi l-a dăruit Sfântù;
N'a lăsat Dumnezeu bine.
Ce-oiu iubì să ieau cu mine.
Şi-a lăsat Dumnezeu rău,
Ce-am urît să fie-al meu;
Să iea urît pe frumos,
Să trăiască mânios;
Să iea frumos pe urît
Să trăiască amărît.

2263.Când s'ar luà dragi cu dragi
N'ar mai fi frunze pe fagi,
Nici iarbă pe sub copaci,
Frunză verde măr mustos,
De-ar fi tot frumos, frumos,
Urîţii ce s'ar mai face?
S'ar duce'n lume săracii!
N'ar mai fi frumos c'urît,
Să trăiască 'năduşit;
N'ar luà urît frumos,
Să trăiască veninos!

2264.—Şi-o foiţă bob năut,
Decât cu salba la gât,
Şi cu bărbatul urît,
Mai bine cu gâtul gol,
Şi bărbatul frumuşel,
Să mă uit cu drag la el!

2265.—Foaie verde trei lalele,
Mă 'nsurăiu să-mi ieau muere,
Mă bucuraiu la avere,
Şi-mi lŭaiu mama mamii mele,
Vai de păcatele mele!
La avere de argint,
La un bou de priponit.
Boul ici, boul coleà,
Boul trece Dunărea.
Averea s'a cheltuit,
Nebuna mi-a' mbătrânit,
Şi eu tot m'am prăpădit,
Par'că fuseiu urgisit,
De Dumnezeu cel iubit.
Bată-v'ar crucea, femei,
M'aţi lăsat încins cu teiu,
Cu toat' averea să pieiu!

2266.—Foae verde trei lipani,
Le-ar fi voia la duşmani,
Să-mi vândă carnea 'n cântar
Şi pielea la tăbăcar.
Duşmanii m'ar drămuì,
Pe mine m'ar prăpădì.
Dar nu-i voia la duşmani,
Ci-i voia la Dumnezeu,
Şi nu suferă p'ăl rău;
Dumnezeu e ca un sfânt,
Culcă duşmani la pământ,
Pe mine m'a miluit,
Tot cu aur şi argint,
Bunătăţi de pe pământ!

Din mai multe părţi.

T. Pamfile

O SAMĂ DE CUVINTE

2923—2940.

Tafl=discuţie neînsufleţită. *S'au strâns la tafl*, o sumă de oameni, cari stau de vorbă în mijlocul şoselii (pentru că n'au ce face acasă).

Tămăşât=eufemismul lui afurisit.

Tamaz=hotărîre nestrămutată.

A târomi=a purta o boală fără să te cauţi, până te trânteşte la zăcere.

A târsâni=a învechi: purtând (o cămaşă, o pereche de ciorapi, etc).

Teferiş=luminiş, în pădure.

Teşman, teşmenit=om la o parte, sucit, bleg.

Teoşat, zăoşât=cu minţile luate.

A se teşi, teşala=a-i păsa. Ex. *nu mă teşăsc eu, că te lauzi să mă baţi*=nu mi-e teamă, nu duc grija...

Tighină=poiană verde (unde nu s'a înfipt plugul niciodată).

Tilivichiu=cel cu gust estetic la îmbrăcăminte, ştie să-şi pună îmbrăcămintea pe el, ca să-i stea bine.

Tor=brazdele de băligar uscat, scoase pentru a face foc.

Torişte=locul de unde s'a scos *torul*, unde mănâncă oile.

Trăncănae=*fierotănii*, cioburi, felurite instrumente mici, (într'o denumire).

Principele Ferdinand, Teleorman. **Pr. Fl. A. Drăghici.**

GLUME, JĂTII, TACLALE

400.—A găsit-o, dar nu vrea s'o dea.

Odată, pe vremea când Turcii erau tari şi mari în ţara noastră, un rumân veneà dela pădure c'un car de lemne având săcurea înfiptă într'un lemn deasupra în car; venind pe drum spre casă, i-a căzut securea din car.

Mai târziu, băgă de seamă că săcurea nu mai e în car; opreşte carul şi plecă îndărăt s'o caute. Pe drum se întâlneşte c'un ţigan care-l întreabă pe rumân că de ce e necăjit.

Rumânul s'apucă de spune şi ţiganului tărăşenia cu săcurea şi-l întreabă şi pe el dacă n'a găsit-o cumva. Ţiganul îi spune că n'a găsit-o.

Uitându-se pe drum, văd amândoi un turc călare venind spre ei.

Rumânul se văită că cum ar face să-l întrebe şi pe turc dacă n'a găsit el securea; cum se vorbească pe turceşte, când el ştie numai rumâneşte.

Da' ţiganul: Lasă rumânico, că-l întreb eu; să vezi!

S'apropie turcul, ţiganul.îi iese înainte şi-i zice:

Bre turceşte,
Tot venind tu călăreşte,
N'ai găsit în drum un toporăşte?

Da' turcul—nici una. nici alta—odată se răsteşte la ţigan de să-l bage 'n răcori:

— Sichi miri, sichirdea (fugi de dinaintea mea).

Turcul plecă şi rumânul îl întrebă pe ţigan:

— Ce zise, mă, turcul?

— Eeei! rumânico: zise că a găsit-o, dar nu vrea să ne-o dea.

Spusă de d-l plutonier major Dobrescu Florea din regimentul Vâlcea No. 2.

Ion N. Popescu

401.—Ţiganul cu musca pe căciulă.

Un ţigan spoitor, intră în ograda unui boier. Vede într'un colţ o tigaie. Se iţieşte în dreapta, se iţieşte în stânga—nimeni.— Toarnă tigaia la traistă, şi gea pe-aici ţi-i drumul.

Tot uitându-se el înapoi să nu-l ajungă cinevà din urmă, numai se împedică de un bulgăre, şi cade jos. Sare traista din gât cât colo, sare şi tigaia din traistă alăturea. Când să se scoale, iacă zuruind o trăsură în care era un boier străin.

— Buna dimineaţa, ţigane!

— Ce tigaie, măi cucoane!

— Măi ţigane, eşti nebun?

— Na-ţi tigaia, iacă'n drum!

Spusă de Simion Lăcustă, Sălceni-Tutova. **Pr. G. V. Şuşnea**

CRONICA

* Insemnăm din *„Duminica Poporului“* an. II No. 20 (24 Ian. 1916) lămurirea că, în Olteni (Gorj) şi satele vecine, „cu 5 zile înaintea Crăciunului, flăcăi şi fete din fiecare casă se duc în pădure şi tac câte 8—12 beţe de alun pe care le curăţă de coajă“, şi apoi, în ziua de ajun, după ce le încing cu „un teiu lat de un deget“, înnegresc beţele acelea cu «fum de *zadă*“ (un lemn ce se găseşte la munte) aşà că rămâne alb numai locul unde fusese legătura de teiu. Beţele acum se cheamă *„colinzi“*. După ieşirea din Biserică, de Crăciun, se dă şi câte o *„colindă“* de acestea. pe lângă vre-un dar, la săraci.

Tot în această foaie (p. 3) e dat şi un cântec al „Vasilchii“, cunoscut că se zice, de la Crăciun şi până la Sf. Vasile, când umblă lăutarii cu „o căpăţină de porc îmbrobodită femeeşte şi împodobită cu cercei, cu salbă de galbeni şi tot felul de flori, care face mare haz şi veselie copiilor“. (Puntea-de-Greci, jud. Dâmboviţa).

* Nişte profesori foarte învăţaţi de la revista „*Farul*“—un felinar în care arde în loc de gaz, ori păcură, ori venin—arată că în culegerea mea „*Cuvinte şi mărturii despre Ion Creangă*“ nu e nici o poezie, nici o pietate, „nimic, nimic“. Are o valoare „pur documentară“; totuşi aceşti oameni foarte învăţaţi îşi aduc aminte de când învăţau în şcoala primară şi nu găsesc în zisa culegere... „nimic, nimic“. Foarte vă mulţămesc, Domnilor învăaţi. La d-voastră şi la alţii se găseşte, fireşte, mai mult, Noi ? „Nimic, nimic“... Mult ne mirăm că aţi găsit măcar atât. Căci, dacă ne-aţi căuta mai bine în pungă, n'aţi găsi nici atât!

Pr. D. Furtună

* D-nii Artur Gorovei şi M. Lupescu, ne trimit **„Cromatica poporului român“**, extras din Revista „*Şezătoarea*“, vol. XV. In josul întâiei pagini se dă următoare însemnare :

„Academia Română fixase un premiu pentru „Botanica populară“ şi asupra lucrărilor prezintate avea să se pronunţe in sesiunea din 1895 sau 1896. Am prezentat şi noi o lucrare, care, în urma raportului defavorabil făcut de regretatul Sim. Fl. Marian, nu a fost primită. Alţi concurenţi nu mai erau.—Manuscrisul a fost, apoi, împrumutat regretatului Marian, care pregătea o lucrare identică, şi voia să întrebuinţeze şi materialul adunat de noi.—Când tovarăşul Lupescu a cerut manuscrisul, Marian i-a răspuns că nu i-l poate restitui, de vreme ce a desfăcut foile şi le-a împrăştiat printre foile manuscrisului său. Nu mi-a părut rău, pentru că materialul adunat de noi, cu multă trudă nu era expus să fie pierdut. O parte din material s'a mai păstrat de noi, în notiţele care au servit la alcătuirea manuscrisului: o mare parte însă, nu-l mai avem. Cel care a mai rămas,—de şi necomplect—l-am rânduit din nou, crezând că ar putea fi de folos, şi am început a-l publica în revista „Ion Creangă“ din Bârlad, iar restul îl publicăm acuma“.

Convorbirile literare pe Noembrie-Decembrie trecut ne-aduc câteva articole. Intâiul e al d-lui *C. Papacostea*, *Mioriţa în Moldova*, capitolul I, poate că tot, pe 37 pagini.... şi pare că nu e tot. In general, d-l Papacostea e greu de urmărit. Ce va putea face cetitorul când tratarea unul subiect de literatură populară va lua dimensiuni înspăimântătoare !

Apoi o poveste maramurăşancă, în versuri şi'n dialect; culegătorul, d-l *Aurel Filimonul*, arată, – cum arată—că are 30 de basme pe care colecţiune „pe care posibil Academia a publica-o şi care conţine la treizeci de basme“.
Voivozii în balada populară e al treilea articol, acesta datorit unui nume nou d-l Const. V. Gerota. După paginile cu totul nesigure ale d-lui Marmeliuc (cf. această revistă, an. VIII, p. 256) şirile cari se ocupă de Neagoe Basarab, (Legenda Mânăstirii Argeşului), Ştefăniţă Vodă („Miu“) şi Ştefan cel Mare („Movila lui Burcel“) se presintă încă mai...

Literatura populară a fost îndrăgită. E lucru sigur. Câtă vreme însă această dragoste va fi supraveghiată de foarte cum se cade persoane, în reviste străine cu totul de viaţa poporului, vom rămâne tot la început.

T Pamfile

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru D. *A. Paţica.* 5 lei. D. *C. N, Mateescu.* R.-Vâlcea, 5 lei. D. *Gh. Diculescu*, Cilibia, 2 lei 50 b. (urmează)

Domniei sale
Domnului Artur Gorovei

Comuna Fălticeni

[Ofi]ciul *Județul*

[L]a Redacția și Administrația Revistei „Ion Creangă" se pot dobândi [ur]mătoarele lucrări:

T. Pamfile:	Sărbătorile de vară la Români	2.00
„	Boli și leacuri	1.00
„	Cântece de țară	4.00
„	Agricultura la Români	5.00
„	Povestea lumii de demult	2.00
„	Sărbătorile de toamnă și postul Crăciunului	3.00
„	Diavolul învrăjbitor al lumii	2.00
„	Un tăciune și-un cărbune (povești)	2.00
„	Cerul și podoabele lui	1.00
„	și M. Lupescu: Cromatica poporului român	2.00
M. Lupescu:	Alcătuirea unei gospodării țărănești	0.50
Petru G. Savin:	Clăcășește	0.40
›	Povești	1.50
I. I. Ciuncanu:	Doine și alte cântece	0.30
Dr. Ion Urban Jarnik:	Insemnări cu privire la limba basmelor populare românești	0.40
N. I. Dumitrașcu:	Flori de câmp	0.40
«	Din Boureni, vorbe de clacă	0.40

Se trimit franco la cerere.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 2 pe Februarie 1916, cuprinde:

FANTANILE DIN RAMNICUL-VALCEA.—T. Pamfile.
O CONDICĂ VECHE.—Al. Rosetti.
DOCUMENTE.—N. Apostol. Artur Gorovei, V. C. Nicolau. A. Saint-Georges. Econ. V. Ursăcescu.
NUMISMATICA.—V. C. Nicolau.
INSEMNĂRI.—A. Saint-Georges.
INSCRIPȚII.—T. Pamfile.
CRONICA.—T. Pamfile.: N. Iorga: Histoire des Romains de Transylvanie et de Hongrie.—I. C. Filitti: România fața de Capitulațiile Turciei.—Buletinul Comisiunii monumentelor istorice.—Revista istorică.
ILUSTRAȚIUNE.—Fântâna Episcopului Filaret din R.-Vâlcea (1784)

Abonamentul anual 5 lei.
Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

Anul IX.—No. 4. Aprilie, 1916.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură şi artă populară

APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

REDACŢIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAŢIA:
M. Lupescu, Zoren-Tutova

BÂRLAD

Exemparu :

In ţară . . . . . . 40 de bani
In străinătate . . . . 50 » »

Abonamentul anual:

In ţară . . . . 5 lei
In străinătate . . . . 6 „

TIPOGRAFIA ŞI LEGĂTORIA DE CĂRŢI, CONSTANTIN D. LUPAŞCU

DE LA REDACŢIE.

Posta.—D-lui *C. F. Dăeni*, nefiind culese din popor, de-adreptul şi aşa cum sunt în popor, nu se pot publica. Poporul nu poate zice de pildă despre lună: „Sferă de ou, corn de bou“.

Lămuriri.—Materialul ce ni se trimete să fie scris pe o singură parte a hârtiei; ar fi bine să se scrie numai pe sferturi de coală.

— Să nu se scrie pe o hârtie mai multe feluri de culegeri, de pildă cântece şi gâcitori, datine şi cuvinte rari, şi altele, ci fiecare pe hârtia sa.

— Scrisul să fie ceteţ, mai ales acolo unde-i vorba de cuvintele rari căci greşelile ce s'ar face punând de pildă pe *u* în loc de *n*, pe *a* în loc de *o* şi pe *c* în loc de *e*, ar fi foarte mari.

— La un plic nerecomandat pe care se scrie «manuscrise de imprimat», ajunge o marcă de 5 bani pentru 100 de grame: pentru 150 grame trebue 10 bani. Aceste manuscrise însă, nu trebue să cuprindă scrisori particulare, cari să se facă numai de-oparte prin cărţi poştale Să se adauge timbrul de ajutor.

— Persoanele cari cer lămuriri, le vor găsi la poşta redacţiei dacă nu alipesc o carte poştală sau mărcile pentru răspuns.

Anul IX.—No. 4. **Aprilie, 1916.**

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA:	ABONAMENTUL ANUAL	ADMINISTRAȚIA:
T. PAMFILE	In țară 5 lei	M. LUPESCU
Bârlad, str. Corbului	In străinătate 6 „	Zorleni-Tutova

REGINA ELISAVETA
ȘI
GRAIUL ȘI CÂNTECUL POPULAR

...Gura poporului e cântecul răpitor al privighitoarei... freamătul vorbitor al codrilor României....

Gura poporului e izvorul cel limpede, care iesă din stânca sănătoasă spre a răcori necurmat sufletele setoase.

Gura poporului e înțelepciunea nesfârșită.

Iar cântecul popular e cea mai înaltă poezie, căci el dă vieață și viața-i suferință.

Cântecul popular este poezia cea mai sublimă, căci nimene nu știe cine l-a făcut. Fiecare l-a cântat pentru întâiaș dată și pentru întâiaș dată sute de ani în șir.

Cântecul popular este cea mai profundă poezie, căci fiecare l-a simțit pentru întâiaș dată. El curge din veselie și din strigătul de durere, din nădejde și din suferință; și numai acela se poate numì poet, care a dat de acest sunet...

...Lumea basmelor românești m'a înconjurat cu tot farmecul lor și versul românesc a cântat în inima mea...[1]

[1] Din cuvantarea ținută în Aula Universităței din Iași, la sfințirea acestui măreț locaș. Din ea se vede cât iubià de mult Regina poetă graiul și podoabele neamului nostru.

DE PAŞTI

In satul Spătăreşti, ţinutul Suceava, la aceste sfinte şi dumnezeeşti sărbători, pe când eram băet, erau tare mândre şi creştineşti obiceiuri. A le cunoaşte şi urmaşii noştri, cred că nu-i rău.

De cum se disprimăvără, toţi sătenii greblau gunoaele dimprejurul caselor. Vornicul satului, din porunca boerului Alecu Millo, proprietarul moşiei, fratele marelui artist Matei Millo, om cu durere şi dragoste de ţărănime, umblà prin sat şi arăta dorinţa boerului, ca fiecare să-şi curăţe ograda de gunoae.

Pe la jumătatea postului mare, de cum începeau zilele frumoase ale primăverei, gospodinele se întreceau care mai de care la grijitul caselor pe afară. Intr'o săptămână ele râdeau de curate, iar prin case nu se mai vedea necurăţenia iernei.

In Sâmbăta lui Lazăr—ajunul Floriilor—preotul chiamă fete de grijau biserica, iar băeţii aduceau «mâţişori»— crănguţi de lozie— pentru ca să aibă ce ţineà lumea în mână în ziua de Florii. Care băet aducea crănguţe mai bune, primia lauda şi un colăcel mai mare dela părintele Vasile, preotul satului. Moş Grigore a lui Mihai, dascalul şi pălimarul bisericei, om bătrân şi cuminte, stătea cu fetele la grijitul înlăuntru, iar părintele spovedi a oameni, babe, femei şi copii, cam cătră sară, când grijitul bisericei era gata.

In Duminica Floriilor, gospodarii din Spătăreşti, după biserică, se risipeau în târgul Folticenilor după cumpărături de Paşti şi sara satul era plin de făină de grâu, ţaică, mirodenii, şi tot ce trebue pentru Sf. Paşti.

Noi băeţii cari rămâneam acasă, strângeam urzici, ca să le facă mama făcăluite cu mujdei şi hrean ras, căci în săptămâna mare nu se mânca nici masline, nici untdelemn, nici fiertură multă. Rachiu ori vin nu se lua în gură şi tutun nu se fumà. Mai toţi oamenii nu mâncau de cât odată în zi, sara, căci cine posteşte săptămâna aceasta, îl iartă Dumnezeu de pacate.

Serile mai tot satul erà la denie, căci părintele Vasile de şi la sat, avea poronca lui cuconu Alecu Millo să facă slujba ca la târg, pentru care-l plătia cu anume sâmbrie, cu angajament de la oameni, 8 fălci de loc arabil şi 8 de fânaţ şi cele cei mai aducea şi biserica. La deniile de Joi sara şi Vineri sara venia adese şi cuconul Alecu Millo, cu cucoana Săftica şi duducele şi cei doi coconaşi, ce-i avea, Matei şi Eugenia, cari de aceste mari

166.– Arhanghelul Mihail, după luarea sufletului, cântăreşte faptele răposatului (gravură veche).[1]

sărbători se întorceau de pe la şcoli. Era mare frumuseţă şi mare evlavie, când satul vedea la biserică pe boer cu toată casa lui. Când cântecele se urmau frumos, ajuta şi boerul. Şi în faţa altarului boerul era una cu clacaşul, cum sunt una când omul se întoarce de unde-a fost luat.

In Vinerea mare, la îngroparea aerului, boerul punea un galbăn în farfurioara darurilor pentru slujbaşii bisericei şi dădea tuturor oamenilor câte o lumânare de ceară.

Cu sufletul plin de bucurie şi de pioasă mulţămire se întorcea de la «aer» tot satul, cu făclii aprinse şi cu dorinţa de-a ajunge

[1]) Cf. Pamfile, *Mitologie românească*, I, p. 37.

aşa sărbători în cât mai mulţi ani. Iar pentru boer, tot satul nu avea de cât vorbe bune.

In săptămâna mare de lângă Paşti, un fecior boeresc chema fete, băetani şi băeţi la curăţit ţinterimul bisericei şi livada boerească de frunze, crăci ş. a. Cu ei sta grădinarul curţii şi adese veniă printre fete şi băeţi şi cucoana Săftica cu duducele, căci cuconii se duceau cu puşca la vânat cu Vasile Puşcaşu. Şi era bună la suflet cucoana Săftica, ramură din familia lui Forăscu, căci de două ori pe zi, pe lângă altă mâncare dădea fetelor şi băeţilor câte o felie mare de pâne, mângâind pe cei mai slăbuţi, lăudând pe cei mai harnici, desmerdând pe fetele frumoase şi pe băeţii dolofani.

La câte 2-3 fete sarace de Paşti le cumpără fuste de târg şi barizuri, la vadane le dădea făină de grâu şi brânză de oi, iar saracii nu eşiau cu mâna goală din ograda boerului. Vadanelor sarace le văra vitele la suhat fără plată, iar la câte 2, 3 femei, năcăjite şi cu copii, le ernă vacile în vitele boereşti.

La curăţitul ţintirimului, a curţii şi a livedei boereşti, venia mai tot tineretul satului, căci pentru această treabă cei ce veniau erau învoiţi să care din pădure, cu sarcina, cu spatele, lemne uscate pentru vatră. Şi se cărau atâtea uscături, de mulţi aveau pe toată vara.

Din Joia mare se începea făcutul paştilor şi se închistriau ouăle ori cu «chişiţa» ori cu «pămătuful» muet în ciară topită.— Când mama ne punea la aşa treabă, bucuria noastră nu era proastă.

Mama făcea Joi cozonaci şi pâne de frupt ca să aibă de Paşti, iar Vineri făcea paştile şi înroşia ouăle.

In Sâmbăta paştilor «cotilia» prin casă, feţuind curăţenia.

Aluatul pentru cozonaci îl plămădia mama, Mercuri sara, după ce venea de la denie, iar cel pentru pască Vineri sara. In toată vremea coacerei cozonacilor şi a paştelor, noi băeţii eram pe lângă mama.

Mirosul frumos al paştelor cozonacilor şi pânei dela Paşti, nu-l mai poate uita nici odată cel ce a crescut în curata viaţă dela ţară, iar rostul acelor zile rămân pentru totdeauna aducătoare de sfinte şi duioase amintiri.

Când paştele şi cozonacii erau gata, mama le punea clit sub icoane, iar noi băeţii nu îndrăzniam să le ciupim, c'al nostru era dracu.

Vineri dimineaţa, în «Vinerea-sacă», mama ne scula înainte de

a răsări soarele şi ne trimetea să ne spălăm pe obraz şi pe gât la fântână, ca să nu se prindă de noi bolfele, bubele, ş. a., iar cine le aveà de se spala aşà, scapa de ele.

Ziua de Paşti, în Spătăreşti, era zi împărătească.

Pe la 11 noaptea pălimarul sunà clopotele de deşteptare. In multe ogrăzi ardeau butuci groşi, dacă nu era vânt, iar în curtea boerească vase cu păcură. Cum ne sculam, mama punea să ne spălăm, turnându-ne apă dintr'o cană ori cofiţă în care era un ou roş şi un ban de argint. După asta ne îmbracam cu hăinuţele, care le aveam mai curate, şi apoi cu câte o lumânare în mână, mergeam la biserică, mama ducând jertfă: o pască care era mai frumoasă, cu atâtea ouă, câte suflete erau în casă, şi un cozonăcel.

La biserica din Spătăreşti erà frumoasă regulă. In partea dreaptă în străni, stătea boerul, cucoana, duducele, cuconii, vechilul, şi vatavul; in partea stângă stăteau gospodarii satului: bătrânii in strane, căci părul alb era respectat, în frunte gospodarii aşezaţi, apoi cei tineri, şi la urmă flăcăii, iar după flăcăi stătea băeţii. Intre barbaţi şi femei era un prag. Şi aici erà rânduială: în partea dreaptă, în strane, şedea preoteasa, vichiliţa, vătăjiţa şi dăscăliţele, iar în stânga, în străni, babele şi apoi gospodinele bătrâne, cele tinere, fetele şi copilele.

De la intrare până la altar era întotdeauna o carare ce nu se ocupa de nimene. In partea dreaptă, cum intrai în biserică era o piatră mare, unde era înmormântat Spatarul Vasile Millo, fostul proprietar al moşiei, tatăl lui Matei şi Alecu Millo, şi a trei surori, care erau călugăriţe la Mănăstirea Războeni. In partea stângă între barbaţi şi femei, era o masă pe care se punea jertfele ce se aduceau la biserică. Acolo punea şi mama pasca şi ouăle aduse la Paşti.

Când cântau cocoşii de miezul nopţii, la Paşti, biserica era plină de oameni. Un dascal cetia. După ce venea boerul la biserică, căci eu nu ţin minte să fi lipsit vre-o dată dela Inviere, şi venea drept la 12 noaptea, preotul făcea întuneric în biserică, de rămânea numai candelele aprinse şi eşia cu lumânarea aprinsă în uşa altarului. De la el aprindea întâi boerul şi după el gospodarii satului; şi de o dată biserica — dintr'un întunerec necuprins — se scaldă într'o mare de lumină Feţele se înveseliau, iar preotul în cântece eşia în faţa bisericei de făcea Invierea. Când se cânta «Hristos a înviet» întâi, puşcaşii satului şi flăcăii sloboziau puşti şi pistoale, după care intrând în biserică, se începea slujba.

Boerul şedea până la «axion», şi punând doi galbeni în talgerul de la iconostas, bacşiş preotului şi dascalilor, dând cu gospodarii satului «Hristos a înviet», se ducea la curte, bucuros şi chefos. Gospodarii stăteau până ce luau nafură, şi apoi cu lumânările aprinse se întorceau plini de bucurie acasă, mulţumind lu Dumnezeu c'au ajuns şi sfânta Inviere din anul acela.

Biserica era cum îi lacrima de curată de Paşti, căci fetele şi nevestele se întreceau în a o curăţi şi împodobi, iar ţintirimul era curat ca în casă, căci e pacat ca sf. Paşti să găsească mormintele fraţilor, părinţilor, moşilor şi bunicilor plin de gunoiu şi necurăţit. Icoana Maicei Domnului o împodobiau cu toporaşi şi viorele.

La toate mormintele de Paşti erau aprinse lumânări, aşa că cimitirul părea o grădină preserată cu stele. De nu era un fecior să aprindă lumânare la capul părinţilor, erau datori oamenii, fiecare casă, că după ce punea o lumânare la capul rudelor, să pue trei lumânări şi la capul celor ce nu aveau lumânări aprinse, streini ori morţi fără rude ori copii.

Şi era o frumuseţă să priveşti măreţia acestui tablou în întunerecul nopţii, printre nişte frasini, tei şi nuci urieşi puşi în cimitir, la capul morţilor.

La noi acasă, cum ajungeam, tata şi mama işi făceau cruce la icoane, mama săruta mâna tatei şi dădeau «Hristos a înviat» tata săruta pe mama pe frunte iar noi copiii sărutam mâna mamei şi tatei, zicând «Hristos a înviat». După ce ciocniam cu toţii ouă roşii, în bucuria curată a acestor sfinte zile, mâncam pas că, cozonaci şi ouă, şi câte o leacă de lapte şi ne culcam.

Pe la amiază, începea să sune clopotele pentru *Invierea a doua*; când lumea era adunată, venia şi preotul de făceà slujba. Când eşiau din biserică, toate gospodinele trăgea clopotul, ca să le crească cânepa.

De la biserică flăcăii se duceau în partea de apus a ţintirimului, pe un tapşan, de jucau mingea, ţicu în 4 ori în 8. De hazul flăcăilor, se strângeau şi fetele. nevestele in afară de copii şi încet, încet se adunau şi gospodarii. Câte-odată, aşa de un chef, se prindeau şi gospodarii mai tineri la minge şi adese ori le făceà cinste şi preotul, păr. Vasile cu psaltul Dumitrache, cântăreţ bun şi tipicar ales, şi veselia erà mare, mai ales când dădea Dumnezeu o vreme mândră.

Tot în ziua de Paşti, gospodarii mai bătrâni se sfătuiau şi despre chipul cum să ducă boerului colaci de Paşti.

A doua zi de Paşti, după ieşirea din biserică, gospodarii satului, 20-30 de oameni, duceau boerului colaci cam 100 de ouă roşi, doi miei graşi şi două curci. Boerul îi primea cu multă bunăvoinţă, primea colacii gospodarilor, ciocnia şi el şi cucoana cu fie care gospodar ouă roşi, şi cinstea cu ei un pahar de vin. In vorbe bune şi cu bucurie, petrecea părintele satului, boerul între gospodarii aleşi, le mai dădeà unele poveţe, şi la cei năcăjiţi ajutoare, şi cu voe bună în suflete se despărţiau: unii — gospodarii — că au un părinte, un stâlp, un ajutor la nevoie şi un cuvânt bun; altul, boerul, mulţumit că în satul lui trăesc oameni muncitorii cinstiţi şi supuşi.

In sat fiind numai o singură crâşmă, cea boerească, boerul dădea celor ce le duceà colaci 3-4 vedre de vin, să le iee acasă şi să le bea cu nevestele lor. La crâşmă nu erà voe de băut. Pe cei ca-i găsia ziua stând la crâşmă, îi dojeniă şi-i avea de rău.

Tineretul — flăcăii şi fetele — în sărbătorile Paştelor se ducea la scrânciob în târg, căci boerul nu le da voe la crâşmă să-şi facă *acăslăi*, să se primejduiască.

Gospodarii tineri, se duceau a doua zi de Paşti, cu pască la naşi şi la părinţi. Când se duceau la naşi, luau cu ei şi finii. Dusul cu pască — o pască, 3-4 ouă şi un cozonăcel — cine făcea, dădea prilej de înblânzire între copii şi părinţi, între fini şi naşi, iar cine aveà urechi de auzit şi înţeles să fie bun gospodar, auzia multe sfaturi înţelepte. Gospodarul, la care veneau finii ori copii lor cu pască, îi primeau cu cuvinte bune, cu inima curată şi cu păhăruţe pline.

Aşà se petreceau pe vremea când eram eu copil, Paştele, în satul Spătăreşti din ţinutul Sucevei.

M. Lupescu

UN „FISIOLOG" ROMÂNESC DIN VEACUL AL 18-LEA [1]

56 Pentru onochentavron. Acest onochentavron se află la Indiea şi iaste dela brău în sus ca un bărbat cu faţă, cu chip şi cu păr, fără de barbă. Are şi ţiţe mari; iară dela brău în jos, iaste tocma ca un măgar. Ci nu umblă ca alte jivini, ci totdeauna aleargă; şi când să odihneşte, şade şi oftează ca omul.

Când dară îl prind oamenii, nu voiaşte ca să trăiască nici cum, pentru căci nu mânâncă nimic bucăte, în ce chip aşa moare.

[1] Vezi no. trecut, pg. 67-70.

Şi mai bine voieşte moartea, decât să să robească în mâinile oamenilor.

57. *Sirina*. Iaste o minune în mare. Până la brău este fată şi în jos peşte.

58. *Schela*. Schela iaste în mare fiează cu 7 capete de câine, iară părul iaste de muere şi coada de şarpe. Şi lăcuiaşte în *Haribdis*, adică în zmârcul mării.

59. . . . . . . [1] Se află în apa Indiei un peşte mic carele până ce trăiaşte, nici odată nu-l văd oamenii, căci şade pururea în adâncinea apei.

Iară după ce moare, iase afară în faţa apei, ca o foaie sau ca un lemn uscat. Acel peşte numai îl văd oamenii, dar să-l apuce cu mâinile lor nu îndrăznesc, căci carele îl va apucà neştiind, moare moarte rea, căci că putrezeşte trupul lui şi să topeşte deşăvârşit.

60. *Pentru rândurică*. Rândurica are acest obiceai că de ar scoate cinevaş ochii puilor ei, să duce şi găseaşte o buruiană carea să chiamă *helidonios*, adică iarba rânduricii şi cu aceia le freacă ochii şi iarăşi văd. Are şi această înţelepciune, că de ar cerca cinevaş să văpsiască ouăle sau puii ei, până nu au arăpi, ea merge şi aduce altă buruiană şi-i freacă şi să fac iarăşi negri ca întâi.

Iară când va să-şi facă cuibul, deacă nu are tină, merge in apă şi udă arăpile ei, apoi să tăvăleaşte pă ţărână şi într'acestaşi chip face tină şi zideaşte. Şi în zidirea ei pune înăuntru şi fân uscat, sau pae, precum pun şi meşterii în ziduri ca să fie tare zidirea.

61. *Pentru lebădă*. Această lebădă iaste asemene pelicanului dar iaste mai mare. Se află spre părţile Eghipetului multe şi mănâncă scorpii ce să află în părţele acelea şi şarpii cei ce sânt cu arepi.

Pentru aceasta Eghiptenii, în vremea veche, cinstea pre această lebădă ca pre un Dumnezeu, căci îi mântuia de scorpii şi de şerpi. Insă cuibul ei nu şi-l face sus în copaci, ca alte păsări, ci sus în finic, căci că *jderul* şi *năvăstuicile* foarte fac supărare puilor.

Şi pentru aceasta face cuibul în finic, căci că are ghimpi mari şi jderul nu să poate sui ca să-i vatăme. Are şi alt dar dela Dumnezeu şi când mănâncă mult, nu poate să iasă mâncarea pe jos, căci că stomahul ei iaste foarte fierbinte şi rămâind mânca-

[1]) Lipseşte titlul.

rea într'ânsa, să face ca o piatră. Atuncia ia apă sărată din mare, sau din alte ape sărate în părțile Eghipetului.

Și de această apă ia cu gura ei și întoarce ciocul către *afendronul* lui și așa varsă apa cea sărată înlăuntru în pântice. Și așa dară, fără de a-i trebui *clistirul lui Diascorid*, se doftorește singură, căci purcezându-să pe jos, își scoate mistuirea.

62. Aerida [1]

63. Isopul. Numele oare căreia ierbi iaste, cu care stropindu-se Jidovii, sufletește curați rămâneau.

64. Pilda pentru pil [2].

65. Pentru endrop. Endropul iaste în mare domn peștilor.

Iaste capu' lui ca și calul. Are *fiùl* (coamă) și coadă ca și calul, iară pre spate iaste ca peștile și umblă împrejur toată marea. Și iaste întru un loc în mare un pește mic ce-l chiamă *peşte de aur*, care iaste împărat peștilor și stă la un loc și nu umblă. Și vine și endropul la dânsul cu toți peștii și să închină lui ca unui împărat într'un an odată și să duc apoi fieșcare pește la locul său. Și mergând, merge parte bărbătească înainte și după dânșii vine parte muerească. Și partea bărbătească când merge înainte, își aruncă sămânța; iar partea muerească viind pe urmă, ia sămânța aceia și rodesc.

Endropul acesta să chiamă învățatoriul bisericii, iară peștii, noroadele; iară peștele de aur, credința creștinească, carea vine și să închină în biserică. Pentru aceia, tot creștinul pre împăratul ziua să-l cinstească iară lui Dumnezeu noaptea să se roage; că împăratul judecă trupul, iară Dumnezeu și trupul și sufletul. Și cel ce place împăratului, și de Dumnezeu va fi cinstit.

66. Pentru hineia. Hineia iaste în mare și nu are nici picioare, nici pene, ci iaste ca un trunchi peste tot. Iară pelea ei iaste văroasă ca de broască țăstoasă și stă tot la un loc. Iară când cunoaște că va să să turbure marea, adună pietri și să acopere, ca să nu o lepede afară marea, pentru că nu poate să să mai întoarcă la locul ei.

Așa și tu, omule, aibi viață bună și fii bun cu vecinii tăi, ca când te vor afla scârbele și nevoile tale, să te acopere prietenii tăi ca să nu pei.

Și să nu zici: Bogat sânt și am voe la domnul acesta; Și nu te uita ponciș la cei săraci și la cei mai mici ai tăi, pentru că nu știi când vei fi împovărat cu năcazul.

[1] S'a publicat în revistă No. 3 din an. VII pag. 70.
[2] Idem pag. 68-69.

67. Pentru gheonoie [1].

68. Pentru pupuză. Pupăza iaste pestriță și cu coroană în cap frumoasă. Cuibul și-l face sus în copaci și scoțind puii săi, și-i hrănește.

Și după ce zboară puii, cad arăpile părinților și să fac golași ca și puii. Iară puii hrănesc pre dânșii păcând le cresc penele și să întăresc de zboară, apoi să despart.

Așa și tu, oame, să faci cu părinții tăi. Că de nu vei hrăni pre părinții tăi la vreme de rugăciune, nici Dumnezeu nu va căuta spre tine cu îndurare ca să te hrănească, ci urmează măcar pasării pupezii.

69. Pentru potărniche. Această potărnice iaste pasăre meșteră și-și tocmește cuibul său. Și nu-i ajunge oauăle ei, ci fură și dela vecinele ei oauă.

Și mai mult să bucură de oauăle cealei străine decât de ale ei. După aceia scoate pui și-i hrănește pre ei; iară ei deacă zboară, își cunosc mumele lor și să duc după dânsele, iară ia rămâne întru mare năcaz. Așa și tu, omule, când iai ciale străine, te bucuri mai mult decât de ale tale. Și apoi nu știi când să va grămădi și te va afla pre tine năcazul și mai mult vei păgubi.

(Sfârșit)

C. N. Mateescu

COLINDE

61.—La vârfuri la nouă meri
Hai leroi dai, leroi Doamnele.[2]
Imi arde nouă lumânări.
Sus îmi arde, jos îmi pică;
Picătura ce-a picat,
Ruptu-mi-s'a,
Faptu-mi-s'a,
Râu de mir
Și-altul de vin
Și altul de apă caldă:
Dar în râu cine se scaldă?
Se scaldă bunul Dumnezeu.
Se scăldà și se' mbăià,
Intr'alt veșmânt se priminià,
Cu sfânt mir se miruià,
Frumos de raiu se gătià.
Mai de-arând cu Dumnezeu.
Se scăldà sfântul Ion:
Se scăldà si se'mbăià,
Intr'alt veșmânt se priminià,
Cu sfânt mir se miruià,
Frumos de raiu se gătià.
Mai de-arând cu dumnealor.
Se scăldà bătrânul Crăciun,
Se scălda și se'mbăià.
Intr'alt veșmânt se priminià,

[1] S'a publicat în Calendarul acestei Reviste de pe anul 1914, pag. 44.
[2] Se repetă după fie-care două versuri.

Frumos de raiu se găţiă.
Mai de-a rând cu dumnealor,
Se scăldau sfinţii de-a rândul.
Se scăldau şi se'mbăiau,
Intr'alt veşmânt se priminiau,
Frumos de raiu se găliau.
Mai de-a rând cu toţi sfinţii,
Se scăldă şi-acest domn bun.
Domn bun, jupân . . .
Se scăldă şi se'mbăiă,
Intr'alt veşmânt se priminiă,
Cu sfânt mir se miruiă.
Dumnezeu atunci grăiă:
—Cui, domn bun, te potriveşti?
Sau mie, s'au lui Ion,
Sau la sfinţii toţi de-a rândul?
—Nu mă, Doamne, potrivesc,
Nici ţie, nici lui Ion,
Nici lui bătrânul Crăciun,
Nici la sfinţii toţi de-a rândul;
Mă potrivesc faptei mele.
Fost-am tânăr şi-am putut,
Făcut-am casa lângă drum,
Intins-am masa peste drum,
Făcut-am puţuri la câmpuri,
Ridic cruci la răspântii,
Făcut-am podurèle,
La tini grele.
Cu casa de lângă drum,
Incălzit-am friguroşi:
Auzit-am mulţămite,
Mai bogată-i bogdaprostea.
Cu masa de peste drum,
Ospătat-am flămânzii;
Auzit-am mulţumite,
Mai bogată-i bogdaprostea.
Cu puţuri de la câmpuri,
Adăpat-am secetoşi;
Cu cruci de la răspântii,
Indreptat-am rătăciţi;
Cu poduri de la tini grele;
Trecut-au creştini pe ele;
Care trece-mi mulţămeşte.
Auzit-am mulţămite,
Mai bogată-i bogdaprostea!
Atunci Dumnezeu grăiă:
—Fapt-ai bine p'astă lume,
Găseşti bine p'aia lume,
Când la raiu mergeă-vei,
Găseşti raiul descuiat,
Intri'n raiu nejudecat,
Şezi la masă nechemat,
Iei din masă ne'ndemnat.
Bei pahar neurat,
Iei toiag de judecat,
Să dai drepţii la dreptate,
Şi strâmbii la strâmbătate!
Asta-i gazda lui Christos!

Se numeşte *colindul cel mare* este auzit de la Dobre Mihăilă, bătrân de 70 de ani, din căt. Dudeasca, com. Armăşeşti.

62. —Am plecat în ceste case,
Ceste case mari şi'nalte,
De la Dumnezeu lăsate;
Dar în ele cine şade?
Un fecior de boier mare,
Cu pistoale la picoare,
Cu arme la căpătăiu,
Cu işlice puse'n cuiu,
La piciorul patului,
E un stol de porumbei;
Trase cu săgeata'n ei;
Tot săltară şi sburară,
Cu doi nori s'amestecară.
Pietricèle'n degeţèle,
Pietricele ridicară,
Mari boeri se deşteptară,
Şi nouă ne dăruiară.
Un colac de grâu curat;
D'asupra colacului,
Jumătatea sfanţului.

C'un colac de grâu curat,
Şi c'un fir de ibrişin,
C'aşa-i legea din bătrâni.
Din bătrâni, din oameni buni.

Auzit de la copilul Pavelescu G. Nicolae din com. Tonea, în anul 1896.

63.—Dai Domnului Doamne,
Să se scoale-o fată mare,
Dai Domnului Doamne, [1]
Să ne-aprinză-o lumânare,
S'o lipească' ntre icoane,
Intre icoane, între obloane.
Dar pe masă ce să fie?
Un colac de grâu curat,
C'aşa-i legea din bătrâni,
Din bătrâni, din oameni buni.

Auzit de la Giurgiu I. Coman, din com. Tonea, jud. Ialomiţa în anul 1896.

64.—Mai pe sus pe lângă cer,
Cu flori d'albe de măr,
Este-un negru de norèl,
Cu flori d'albe de măr;
Dar nu-i negru de norel,
Cu flori d'albe de măr,
Şi e . . . . . . tinerel,
Cu flori dalbe de măr,[2]
P'un cal vânăt porumbel,
Cu şeaua de argintel,
Cu scările de-aurel,
Cu *pohii* cusuţi cu fir,
Cu frâul cu *străgalii*,
Cu gârbaciu cu măciulii.
Ş'unde-l strânse.
Ş'unde-l frânse,
Sări'n vânt,
Şi dă'n pământ,
Sări'n poarta raiului,
Soare-acasă nu găseară,
Numai floarea soarelui,
Şi cu spicul grâului,
Şedea'n poarta raiului,
Şi judecă florile,
Să ţie miroasele.
Dar . . . . . . făt frumos,
El să-mi fie sănătos.

Auzit de la Dobre Mihăilă, din satul Dudeasca, com. Armăşeşti.

65.—Voi, zoriţi de ziuă[1]
Şi de miez de noapte,
Nu vă siliţi,
De vă răvărsaţi,
Că noi n'am umblat,
Nici n'am colindat,
Şi noi crez c'am fost,
Departe la câmp,
La câmpul curat,
La locu' nflorat.
Noi n'am *cioral*,
La doi vulturi,
Suri;
Unu-i de aur,
Şi alalt de argint.
Noi i-am ciorat,
De i-am apucat,
Şi noi i-am adus,
Crez la dumneavoastră,
C'aveţi feţi şi fete.
Fetele să-l poarte,
Să-l poarte'n cosiţă,
Băeţii'n işlice.
Bună dimineaţa.
La mulţi ani!

Spus de Ion Ghiţă din com. Tonea, jud. Ialomiţa.

66.—La trei d'albe mănăstiri,

[1] Se repetă după fiecare vers.
[2] Refrenurile „Cu flori d'albe de măr", se repetă după fie-care vers.

[1] Probabil, „zorii zilei".

Sunt trei d'albi preoți bătrâni,
Ler Doamnele;
La trei d'albi preoți bătrâni,
Sunt trei mici de grămătici,
La trei mici de grămătici,
Ler Doamnele,
Dar preotul . . . . zise
La cel mai mic din grămătici:
—Ieși afară, săi pe scară,
Ler Doamnele, [1]
Te urcă'n clopotnicioară,
Bate'n toacă de trei ori,
Și'n clopot de nouă ori,
Ca s'auză tot norodul,
Să vie la sfânta rugă,
Să se' nchine, să se roage.
Să le ierte din păcate,
Din păcate jumătate,
Din greșeli a treia parte!
Dar cel mic de grămătic,
Nici în toacă nu bătură,
Nici clopotul nu-l sunară,
Ci ochi negri-și aruncară,
Pe sub raza soarelui,
Pe luciul apelor.
Și-mi zări d'o corăbioară,
Ce de valuri e bătută,
Și de maluri e trântită.
Dar într'însa cine erà?
Era soarele și luna,
Și cu doi luceferei.
De departe se zăriară,
De-aproape s'apropiară.
Și veniră și sosiră.
Șchelea la marne[2] traseră;
Dar nu-i soarele și luna,
Și e preotul (cutare).
Și cu d'alba-i preoteasă,
Și cei doi luceferei,
Sunt ai lor logofeței.
Și veniră și sosiră,
La sfânta rugă mergeară,
Să se'nchine, să se roage,
Dar cel mic de grămătic,
Bate'n toacă de trei ori,
Și'n clopot de nouă ori,
Ca s'auză tot norodul,
Să vie la sfânta rugă:
Să se'nchine, să se roage,
Să le ierte din păcate,
Din păcate jumâmătate,
Din greșeli a treia parte.
Dar preotul . . . . .
Cu-a lui d'albă preoteasă,
Cu-ai lor feți de logofeți,
Ei să fie sănătoși!

Spus de flăcăul Drăghici N. Matache din com Grindu, jud. Ialomița, în 1895.

¹ Refrenurile „Ler Doamnele", se repetă după fiecare trei versuri.
² Marne=margine.

67.—Și-l întreabă tot mereu,
Hai lerum, la mari boeri[1]
Boerii mari pe flăcău:
—Ce ți-e calul asudat,
Asudat, prin apă dat?
Ai gonit, ori ai fugit?
—N'am gonit, nici n'am fugit,
Ciuta-Lină mi-am scornit,
Nici prea mult nu am gonit.
Din câmpul Gilotrului,
Până'n malul Oltului.
Ciuta trage cam la vad,
Eu dăduiu din jos de vad;
Cu ciuta m'alăturaiu,
In suliță mi-o luaiu,
Pe zvântat o aruncaiu,
De pe cal descălecaiu;

¹ Refrenurile „Hai lerun, la mari boeri", se repetă după fie-care două versuri.

Ingenuncheiu,
De-o junghieiu;
Zăboviiu
Pân-o cojiiu.
Dăduiu pielea la tăbăcari.
Sânge roşiu la ogari,
Carnea'n târg la măcelari.
Păr negru la postăvari,
Oscioarele la dulăi,
Unghiile la păhărari,
Să facă pahare din ele,
Să bea mari boeri din ele
—Da nu-l credeţi, mari boeri,
(Prunca mică mi-l pâraşte),
C'are-o greacă ibovnică.
Şi mi-e cale depărtată,
E cale de nouă zile,
El mi-o face în trei zile,
Da nu-l credeţi mari boeri,
Cătaţi-l în buzunări,
Şi veţi da de o bazmà;
Bazmaua-i de la dânsa.
Cătaţi-l în degeţel,
Şi veţi da de un inel.
Cătaţi-l în işlicel,
Işlicel de zăhărel,
Şi veţi găsì cununa;
Cununà-s'ar el cu ea,
El cu ea, cu doamnă-sa!

Spus de Silimon Neagu din com. Bucu jud. Ialemiţa, în luna Ianuarie 1884.

68.—Dar şi . . . al voinic,
Hai lerum, la mari boeri,
El de când îşi flăcăeşte,
Bun căluţ îşi hărăneşte,
Hai lerum, la mari boeri, [1]

[1] Refrenurile „Hai lerum, la mari boeri", se repetă după fiecare două viersuri.

D'un căluţ, d'un ogăruţ.
Şi d'un vineţel şoimel.
Eşì Joi în vânătoare,
Şi scornì d'o ciută-lină,
Ciuta-lină fără splină.
Dar de unde mi-o scorniară?
Din malul Siretului.
Până unde mi-o goniră?
Până'n apa Oltului.
Ciuta dete mai prin vad,
Dar (cutare) făr'de vad,
Lângă ea s'apropiară,
Roată ciutei că-i dedeară,
Intr'o scară se lasară,
In suliciòară-o luară,
Zăbovì de mi-o *coşi*,
Mi-o coşì, mi-o despuiară;
Luă inima şi ficaţii,
Şi'n buzunar le băgară.
Pielea, carnea ce-o făceà?
Pielea'n târg la tăbăcari.
Carnea'n târg la măcelari,
Părul pe la trăistari,
Oasele la păhărari,
Să facă d'un păhărel.
Să bea la masă cu el.
La mari boeri că mergeară,
O felică mi-l grăiară:
—Ia'ntrebaţi-l, mari boeri,
Ia'ntrebaţi-l pe (cutare).
De ce i-e calul asudat,
Asudat, prin apă dat?
C'are-o greacă ibovnică.
Departe de nouă zile,
El mi-o face de trei zile.
De trei zile pe trei cai:
Cu unul la ea se duce.
Pe unul la ea-mi *prujaşte*,
Pe unu' ndărăt se'ntoarce.
—Nu mi-o credeţi, mari boeri!
Atunci, (cutare) voinic.

Mâna'n buzunar băgă.
Scoase inima, ficaţii.
Şi pe masă mi le-aruncă.
—Nu mi-l credeţi, mari beri;
Cătaţi-l în degeţel,
Că găsiţi inelul ei.
Căutaţi-l în buzunar,
Că găsiţi batista ei.

Dar şi (cutare) voinic,
El să-şi fie sănătos,
Cu-ai lui fraţi,
Cu-ai lui părinţi!

Variantă spusă de Draghici N. Matache din com. Grindu jud. Ialomiţa în 1896 Ianuarie.

Dobre Ştefănescu

DATINE ŞI CREDINŢE

2119. Femeea îngreunată să nu dea foc nimănui, că nu poate naşte, pân' n'o da cu cărbunele pe gura cămeşii.
2020. Să nu tragă de ciobote, că face greu.
2021. Să nu şadă pe sac, că pân' nu s'o da taval pe sac, nu naşte.
2022. Să nu toarne nimănui, că pân' nu i-o turna acela pe mâni, nu naşte.
2023. Să nu stea pe prag, că pân' n'o da cu piciorul în prag, nu naşte.
2024. Să nu taie lemne pe prag, că face copilul cu buza despicată.
2025. Să scoată cerceii din urechi, si să se descheie de toţi bumbii, ca să se desfacă trupul
2026. Să nu pună aţa în gât, în Sărbătorile Crăciunului, că face, copilul cu buricul după gât.
2027. Lutul de lipit după facere, nu se calcă, că-i rău de ducă-se pe pustii.
2028. La botez să nu se *şişie* copilul, că-i rău de ducă-se-pe-pustii.
2029. Când merge la botez cumătra cea mare, să nu se ducă afară, că-i curg copilului urechile.
2030. După naştere, femeea nu trebue să iasă din casă nouă zile că se deoache.
2031. La scăldatul copilului după botez se pun în scăldătoare tot felul de bunătăţuri, să aibă parte de ele în viaţă, afară de pene de raţă, să nu fie beţiv.
2032. Cu banul pus pe frunte la botez să se cumpere sare, să aibă bielşug în viaţă.
2033. Dacă copilul face păduchi, cel întâi se omoară pe aramă, să cânte bine.
2034. Banii dăruiţi copilului la luatul din păr, i se dau când se

duce ziua întâi la şcoală, şi să lase se cumpere ce va vrea el, de care va şi avea mai mult parte în vieaţă.

Din Sălceni-Tutova. **Pr. Gh. V. Şuşnea**

2035. Să nu calci pe tăvălitură de cal, căci nu mai creşti; iar dacă ai călcat, să scuipi pe dânsa.

2036. Când şede cineva culcat, să nu-l păşeşti, iar de l-ai păşit, să-l despăşeşti, căci nu e bine.

2037. Când cineva pune o cloşcă, e bine să se împrumute, căci îi merge bine.

2038. Până nu pui cloşcă, să nu împrumuţi ouă, căci nu poţi creşte puii.

2039. Primăvara, când vezi întâiul miel negru, îţi merge rău sau te îmbolnăveşti.

2040. Când începi să semeni, e bine să iei o sticlă de aghiazmă şi s'o îngropi pe tarla.

2041. Când te întâlneşti cu un preot, să-ţi înozi cureaua sau batista, altfel ţi se întâmplă ceva rău.

2042. La omul care se dau (latră) câinii fără întrerupere când intră în vre-o casă, se zice că e un hoţ sau că ţi-i duşman.

2043. Nu e bine să citeşti culcat.

2044. Când cântă caragaţa îţi vin oaspeţi.

2045. Tot aşa când merge pe brânci cineva.

2046. Când se întâmplă ca în ziua cununiei a o pereche de oameni, să le moară vre'una din rude, zice că cei ce s'au cununat, nu vor avea traiul bun.

2047. Dacă bagi o aşchie sau jugul boilor în foc, acel care a băgat-o nu poate să-şi dea sufletul până nu i se pune o aşchie de jug la cap.

2048. Să nu mănânci în sfinţiala soarelui, că faci *frâne*.

2049. Să nu calci pe târâtură de cal mort, căci faci bătături la picioare.

2050. Mai înainte de a pleca, de se intâmplă să scapi din mână vre-o cană sau altceva, îţi merge rău.

Dăeni-Tulcea. **C. Frecuş**

BOLI LA OAMENI LEACURI ŞI DESCÂNTECE [1]

337. — De şerpe.

Se iau 3 crenguţi de alun, se pun pe rând într'o cană cu apă ne 'ncepută, zicând la fie-care:

[1] Descântecul publicat în no. trecut, p. 80, este cules dela *Casandra A. Mariei*. Cu acest prilej mai îndreptăm: acea pagină, rândul 5 de jos, să se cetească *se afumă* în loc de *esafumă*, iar la p. 96 rândul 10, *Botanică*, în loc de *Cromatică*.

Tiță, etiti, pestriță. Osul ți-i de carne, carnea ți-i de os, șerpele-și bè veninul!

Cu această apă se spală locul mușcat de șerpe.

Pentru somnul copiilor.

338. —Se iea copilul sara, se duce cu dânsul la lumina ce vine dintr'o casă unde nu sunt *priminiți* oamenii (au numai o cununie). Se arată copilul cu fața înspre lumină, zicând mama aceste cuvinte:

—Du-te dragul mamei, încălzește-ți mânuțile și picioruțile, lasă-ți răul tău și plânsul acolo și vin' la mama 'ncoace!

Se zice de 3 ori și copilul doarme noaptea.

E bine să nu te vadă stăpânul casei cu lumina.

339.—Se iea 9 băliguțe de cal, înainte de apusul soarelui. Se ia copilul de mână, sau în brațe dacă e mic. Se iea și o măturiță părăsită, se duce la un loc unde se vede soarele bine.

Iai câte o băliguță înconjurând copilul împrejur, pe urmă o arunci, plesnind-o cu mătura înspre soare, zicând:

—Soarele după deal, răul lui cutare în baligă de cal!

Se repetă de 9 ori.

340. Se iea copilul într'o mână și corciova într'o mână. Ajungând la poiata găinilor, zice mama:

—Buna seara cucoșule!

Na-ți plânsul și răul băetului meu (sau fetiței) și dă-mi somnul și hodina nevestelor tale! Iai câteva pene de pe jos, și se afumă copilul.

Se zice de 3 ori și se afumă tot de 3 ori.

Dela presvitera Ana I. Teodorescu, Lunca-Vânători, Neamț.

341.—Cum se descuie lacata.

Leac contra încuierei la om ori vită. Se pune apă ne 'ncepută într'o strachină. Iai o lacată în mână cu cheie și vârându-le în apă, zici:

—La fântâna lui Iordan,
Sunt 3 fete de Jidan,
Una 'ncuie, una descuie, una dă drumul apelor!

Se descuie lacata în apă de 3 ori. Cel bolnav, bea apă de aceia și se spală.

De la mătușa Safta lui Ioniță Gâniu din Nemțișor, Vânători-Neamț.

Arestița Al. Moisei

342.—De bubă rea.

Sfânta Maria mare,
S'o suit pe-un deal mare;
O tăiat un cal mare,
Ş'o făcut un praznic mare.
Pe toate bubele le-o chemat:
Toate, câte-s pe fața pământului,
Le-o ospătat şi adăpat;
Numai pe buba cea rea n'o chemat-o,
Ea s'o suparat foarte tare,
Incât vârful i-o crăpat,
Tulpina i s'a uscat.
Aşa să cheie,
Şi să răscheie;
Ca roua de soare,
Şi scuipatul din picioare.

Se afumă, când se descântă, cu pânzătură, cânepă în cânepă.
De la S. Istrate, Frumoasa-Tazlău, Neamț.

343.—Pentru încuere.

Pentru ca să-ți treacă de încuiere, să bei de trei ori pe zi, cel puțin o jumătate de lună: dimineața, seara şi la amiază, înainte de masă, câte-o litră de *opust*, nefert, (lapte din mulsoarea de-a doua). Se mulge vaca întâi, se dă vițelul a doua oară, şi se mulge. Acesta-i opust. El e mai gros şi mai untos, de cât cel dintâi.
Dela G. Plăcintă. Nemțişor-Neamț.

A. Moisei

344.—De deochiu.

Sub răchita răsădită,
Şede o fată despletită,
C'un ochi de foc,
Şi cu unul de apă.
Şi-a stâns ochiul cel de foc,
Şi-a aprins pe cel de apă.

Cum s'a stâns ochiul acel de foc, aşa să se stângă deocheturile şi pociturile dela N. şi el să rămână curat şi luminat ca Maica Domnului ce l'a lăsat.

Se descânta în apă cu o trestie aprinsă, care fiind băgată în apă, se stânge din ce în ce.

345. De bube dulci.

Se descântă cu o baligă de cal, ungându-se gura cuptorului şi descântându-se ast-fel: «Soarele după deal, bube dulci în baligă de cal.»

Se descântă de nouă ori când apune soarele.
Ghergheşti-Miceşti, Tutova.

G. Boghiu

346.—De înculat.

La fântâna lui Iordan,
Nouă fete de jidan.

Trei încuià,
Trei descuià,
Trei cu sapile dădeà,
Toate vinele lui N. slăbià.

347—De deochiu.

La o salcie răsădită.
Şede-o fată logodită.
Cu un ochiu de foc,
Şi c'unu de apă.
Cel de apă stinge pe cel de foc
Să rămâe alb şi luminat.
(Se descântă şi la *albine*).

348.—De guşter.

Stolnic pomelnic,
Stolnic pomełnic,
Se făcu o nuntă mare,
Toţi guşterii îi chemară.
Numai guşterul N. nu l-a chemat,
Şi el s'o mâniat şi 'napoi o dat.

Dăeni-Tulcea. **C. Frecuş**

349.—De obrinteală.

S'a dus omu negru, ş'a tăiat un copac mare negru; omu negru s'a dus la casa neagră, şi-a făcut cărbuni negri, şi s'a dus la ţiganu negru ş'a făcut un plug mare negru; l-a dus omul negru la casa neagră şi a înjugat boi mari negri ş'a pus jugu negru, boilor negri şi s'a dus pe câmpia neagră ş'a tras brazdă neagră, ş'a sămănat porumb negru ş'a *ogărît* porumbul negru ş'a cules porumbul negru şi l-a dus la casa neagră ş'a curat porumbu negru, şi l-a dus la moara neagră, a măcinat mălai negru ş'a venit la casa neagră ş'a făcut mămăligă neagră ş'a pus la obrinteală N. şi-a fugit obrinteală.

Auzită de la N. Gîrlan. Brebu.

350—Descântec de junghiu.

Fugi junghiu că te junghi; de-o fi de dimineaţă, şi de prânz şi de seară, să iasă şi să se ducă pe pustii; acolo sunt mese întinse, pahare cu vin pline, făclii aprinse; acolo e locul vostru, unde popa nu toacă şi cocoşul nu cântă şi oaia nu sbiară şi cânele nu latră şi porc nu guiţă, şi vacă nu rage, şi vrăbii nu ciripesc, acolo este locul vostru.

V. Vermeşanu

URAŢIE

52 - *Iertăciune, pe filele unei cărţi vechi (c. 1820).*

Mai marel[e] şe prea putenecul (=*puternecul*) D[u]mnezeu întru sfatul înaltu şe minunatŭ lucru, dă[n]tăi au făcutŭ ceri şe pământu şe au înfrumoşatŭ ceri[ul] [cu] soarel[e] şe cu luna şe

cu stelile de lumină zio șe noaptea iară pământul cu verdeața șe cu tot felu de lucru. Și văzu D[u]mnezău că nu este bine să fie pământu fără de oameni. [Și luă] D[u]mnezeu din pământŭ și au zidit pre strămoșul nostru Adam, din opt părți: trupul din pământ, oasele din piatră, sângele din mare, ochi[i] din soare, cugetul din lumină, pricepirea din nour, înțelepciunea [din] văzduhŭ, sufletul de la duhul sfânt. Și văzu D[u]mnezeu că nu iaste bine a fi omu singur pre pământ, ci au adormit pre strămoșul nostru Adam, ș'au luat din c[o]asta lui și au zidit pre strămoașa noastră Eva. Iar strămoșul nostru Adam deacă s'au sculat din somnŭ au văzut pre strămoașa Eva ș'au cunoscut, și i-au părut bine și au zis: Mulțămescu-ți ție, Doamne, Dumnezeul mieu că am văzut os din oasele mele, și trup din trupul mieu. Pentru aceia va lăsa omul pre tatăl și pre mamă-sa și să va lipi de soțiia sa și va fi amândoi un trup. Și tinse D[u]mnezeu măna cea puternică, ș-au blagoslovit pre dânșii și le-au zis: creșteți și vă înmulțiți și împleți pământul, ca stelele cerului și ca nisipul mării și umpleți pământul și stăpâniți pre dânsul! Și pentru aceia trăgându-se neam și în neam și din rod până în rod până ajunsem și la cești doi cucernici fii ai dumneavoastră, carea să pleacă cu genunchii la pământ și să roagă dumneavoastră să-i ertați și să-i blagosloviți, precum au blagoslovit D[u]mnezeu nunta în Cana-Galilei[i] de au făcut apa vin, pentru că blagoslovenia părinților, întărește casele fiilor, iar blestemul răsipește casele fiilor. Și stând în genunche iar să roagă dumneavoastră, să-i ertați și să-i blagosloviți, pentru că nici o dată nu să roagă omul cu inima curată la Dumnezeu că i-ar da D[u]mnezeu, ci iarăși stând în genunche să roagă dumneavoastră să-i iertați și să-i blagosloviți, precum au blagoslovit Dumnezeu pre Avram cu Sura, și pre Iacov cu Rahila și pre Moise cu Anisefta. Aceia blagoslovenie să fie în casele fiilor acestora, a naști coconi și a crește și să aveți a vă bucura și a vă veseli de ve[dere lor...].

Originalul la păr. Iosif Voiculescu, com. Dragodănești, jud. Dâmbovița: o foaie ce făcuse parte din legătura unei cărți. Urației îi lipsește sfârșitul.

Al. Saint-Georges

CÂNTECE

2267.—Foaie verde matostat,
Să-ți spun drept și-adevărat,
Și cu sufletul curat:
Câte lacrămi am varsat,
Făceam o fântână'n sat,
Fântână cu cinci izvoare:

Două dulci şi trei amare,
Să bea duşmanii să moară,
Să bea şi duşmanca mea.
Să s'aline gându'n ea:
Să s'aline, să se arză,
Ce-o vedeà să nu mai crează!

2268.—Jeluì-m'aş şi n'am cui,
Jeluì-m'aş codrului,
Codrul are frunza lui,
Şi nu crede nimănui;
Codrul are crengi plecate,
Şi la dânsul n'am dreptate.
Jeluì-m'aş câmpului,
Câmpul are pelinită,
Nici la dânsul n'am credintă.
Câmpul are iarbă verde,
El pe mine nu mă crede.
Jeluì-m'aş casei mele,
Casa mea-i plină di jele,
De jos şi până'n podèle!

2269.—Foileana bobului,
Streinel ca mine nu-i,
Decât puiul cucului,
Când îl lasă mama lui
In mijlocul codrului,
Şi'n calea pustiului!
Străin sunt, Doamne, pe lume,
Ca şi-o floare din pădure,
Străin sunt, fără de mamă,
Ca şi câmpul fără mană;
Străin sunt, fără de tată,
Ca câmpul bătut de piatră;
Străin sunt, fără de fraţi,
Ca şi munţii fără brazi;
Străin sunt făr'de surori,
Ca şi câmpul fără flori.
La casa străinului,
Ca la umbra spinului:
Dinafară-i văruită,
Dinăuntru-i otrăvită;
De ce dai să te umbreşti,
Mai tare te dogoreşti;
Dar casa mămuţei mele,
Dinăuntru-i fag, de miere!

2270.- Cine-i streinel ca mine?
Numai mierla din pădure,
Dar nici dânsa nu-I străină:
Cloceşte şi scoate pui,
Şi-şi face vecini destui;
Şi mai are,
Tot mai are,
Tot pe sturzul văr primare
Şi pe cucul verişor,
Şi-şi trece de-amar şi dor!

2271.—Foicică mărăcine,
Satule, eu plec din tine,
La duşmani le pare bine,
Numai mie-mi pare rău,
C'am lăsat trei mândre'n el:
Una'n deal şi una'n vale,
Cu guriţa de migdale;
Una'n vale, una'n deal,
Cu guriţa de zahar,
Şi una peste pârău,
Zice lumea, zic şi eu,
Că moare de dorul meu!

2272.—Foaie verde matostat,
Când am ieşit eu din sat,
Ziua bună mi-am luat,
Dela fir de mintă creaţă,
Dela părinţi cu dulceaţă,
Dela fraţi, dela surori;
Dela grădina cu flori,
Dela părul cel cu pere;
Dela veri şi dela vere;
Dela fir de lămâiţă,
Dela fete din uliţă;

Dela fir de busuioc,
Dela flăcăii din joc!

2273. Foiliță și-un pelin,
Rău-i maică prin streini,
Ca vara desculț prin spini!
Streinii se pun la masă,
Eu le țin lumina'n casă;
Mă pun și eu să mânânc,
Lacrămile'n gură-ajung,
Când să 'mbuc a doua oară,
Lacrămile dau năvală!

2274. Pagubă c'am 'bătrânit,
Că de zile nu-s de mult,
Ci necazul m'a mâncat,
De când eu m'am însurat!
Cum în lume să trăesc,
Că n'am mamă, n'am nici tată,
Gândeşti c'am crescut din piatră;
Că n'am frați, că n'am surori,
Pare-ți c'am căzut din flori;
Nici n'am neamuri, nici vecini,

2275. Cugeți c'am căzut din strini
Mâncatu-s, Doamne, de strini,
Ca iarba de boi bătrâni;
Și mâncatu-s și d'ai mei,
Ca iarba de boi *șurei*,
Călcatu-s, călcatu-s tare,
Ca tina de primăvară,
Când o calcă multe cară,
De care vașcăonești,[1]
Ori de boi împărătești.

2276. Maică, inimă de piatră,
Mai scoboar' din cer odată,
Să vezi traiul ce-l trăesc,
Să vezi cum mă chinuesc!
De-aș ști, maică, că-i venì,
Drumul ți l-aș pardosì.
Cu aur și cu-argint.
Să vii, maică mai curând:
O zi bună, zece rele,
Așà trec zilele mele!

2277. Frunză verde trei grănate,
N'am avut în lume parte,
Nici din soră, din din frate,
Numai din străinătate,
Nici din frați, nici din surori,
Numai din negrii străini.
De streină, ce-s streină,
Mare apă nu mă mână;
De săracă ce-s săracă,
Mare apă nu mă'neacă.
Și-s streină ca și-un cuc,
N'am milă unde mă duc.
N'am milă, nici o miluță,
Că n'am tată, nici mămuță.
Singură-s și străinuță,
Căci nici cucul nu-i strein,
Cu merla îi văr prea bun.,
Și pupăza-i surioară.—
Bucovină, Bucovină,
Vai, străină, ești streină.

2278. Foaie verde și-o lalea,
Maică, măiculița mea,
Când erai cu mine grea,
Tare bine-ți mai păreà!
Dar de când m'ai creștinat,
Mult, mamă, m'ai blăstămat;
Și m'ai blăstămat cu foc,
Să n'am în lume noroc.
Dare-ar dracu'n el noroc:
De l-aș prinde, să-i dau foc!
Și m'ai blăstămat cu pară,
Să umblu din țară'n țară.
Ș'apoi verde trei masline.
Cine-i mai strein pe lume?
Numai cucul din pădure!
Numai puiul cucului,

Rătăcit de mama lui,
In mijlocul codrului,
Fără aripi, fără pene,
De n'are nici o putere!

2279. Străinel sunt, vai de mine,
Mult ca cucul din pădure,
Şi-s strein, şi-s supărat,
Că mă văd înstrăinat,
De satul meu depărtat.
Şi mă port tot mânios,
Că-s la nimeni de folos,
Ca un pom la drumul mare,
Unde trece orişicare,
Şi folos de el nu are,
Că e pom neroditor,
Şi nu face vara flori,
Nici umbră la călători!

2280. Păsăruică cu cunună,
Nu-mi cântà sara pe lună,
Că inima mea nu-i bună,
Că-i încinsă cu curele,
Şi-i plină de-amar şi jele,
Ci te du, pasere mândră,
In pădure şi tot cântă.
Pe cine-i aveà mânie,
Blastămă-l, strein să fie,
Că nu-i trebue-altă sfoară,
Ca străinătatea'n ţară;
Şi nu-i trebue-altă funie,
Ca străinătatea'n lume!

2281. Foaie verde grâu mărunt,
Latu-i Prutul şi adânc,
Câtu-i de lat şi de-adânc,
Mă mir eu cum l-am trecut.
L-am trecut,
Cu meşteşug,
Pe trei snopuşori de stuf,
Când eram la jumătate,
Puica mă plângeà de moarte
Surorile pe de-o parte,
Din ochi negri lăcrămà,
Şi din gur' aşà ziceà:
—Nicule, Nicşorule,
Sămănà-ţi-aş numele
Pe toate drumurile,
Să răsară florile,
Pe toate cărările,
Să culeagă fetele!

2282. Frunză verde viorea,
De-ar şti, neică, cinevà,
Cum mi-i mie inimà,
Ar sta'n loc şi s'ar mirà.
Cu milă m'ar întreba:
—De ce ţi-i inima rea?
—Is strein ca pasăreà.
Milă n'am la nimeneà,
Şi-s străin ca puiu de cuc,
Milă n'am unde mă duc

2283. Striior mai sunt pe lume,
Floare ruptă din grădină.
Dar nici ea nu e străină,
C'o poartă fetele'n mână!
Striior mai sunt pe lume,
Cuculeţ de prin pădure,
Dar nici el nu e striin,
Că ouă şi scoate pui,
Face tovarăşi destui!

2284. Foaie verde de dudău,
Trenule, sufletul meu,
Blestemà-te-ar Dumnezeu,
Nici mai bine, nici mai rău,
Numai cum oiu zice eu:
Să nu ai parte de roate,
De roate,
Şi de obade,
Şi de şina de sub roate,
Şuruburi să se desfacă,
Vagoanele să se spargă,
Când ţi-a fi lumea mai dragă!

Zis-a luna către soare,
C'a venit Dunărea mare.
—Las' să vie,
Să mă mâie;
Că n'am tată să mă ție,
Nici mamă, să mă mângâie,
Că n'am frați să mă *grădească*,
Nici surori să mă plivească,
M'a'mplut buruenile,
Și m'au păscut oile.
Să fi fost de-o viță rea,
Oile nu mă păștià,
D'aș'am fost de-o viță bună,
Și m'a scos din rădăcină!

2285. Frunză verde odolean,
Toată lumea-i dintr'un neam,
Numai eu pe nimeni n'am;
Toți au frați și cu surori,
Numai eu căzut din nori.
Toți au frați și surorèle,
Numai eu căzut din stele.
Toți cu frați și cu soție,
Numai eu ca cucu'n vie.
Toți cu tată și cu mamă,
Numai eu stau să-mi fac samă!

2286. Păsărică de pe lac,
Nu mă blestema să zac,
Că n'am pe nimeni cu drag,
Să-mi pue mâna la cap,
Să mă'ntrebe de ce zac.
Păsărică de pe Jii,
Da' de neicuța ce știi ?
—Bea la vin și mâncă pâine
Și gândește tot la tine!

2287. Și-am zis foaie și unà,
Mă duc puică'n Neicovà,
Unde-i codru ca sârmà,
Și frunza ca parauà,
Puică, puiculița mea.
Spală-mi năfrămioara mea;
Mi-o'ntinde pe-o piatră mare,
Cu cruciuța către soare.
De-i vedea că se'nălbește,
Mai trage puică nădejde:
De-i vedeà că s'a'nnegrit,
Trage nădejde'n pământ!

2288. Foicică păpădie,
Cântă-mi, cruce, numai mie,
Pân' la anul, cine știe,
Poate plec în haiducie,
Poate mor, poate trăesc,
Poate mă îmbolnăvesc,
Ori pe mândruța jelesc;
Poate trăesc, poate mor,
Nu știi! Omu-i călător!

2289. Frunzuliță lin, pelin,
Ce-mi ești, cucule, hain,
Nu cântași vara deplin
Cântași vara jumătate,
Și-o sbughiși în altă parte
Venì luna lui Sâmpietru,
Mi-a'ncetat cucul bungetul,
Și păsăreaua,
Vâlceaua,
Și mândruța poteceaua!

2290. Frunză verde de masline,
Arsă-i inimioara'n mine.
Arsă-i, arsă-i, la oricare,
Dar nu-i ars' așà de tare;
Arsă-i, arsă-i la oricine,
Dar nu-i arsă ca la mine,
Că la mine-i arsă rău,
Știe unul Dumnezeu!

2291. De amar și de pelin,
Sufletelul mi-este plin;
De scârbă și de durere,
Inimioara'n mine piere!

2292. Cântă-ţi, lele, cântecù,
Că mi-i drag ca sufletù;
Cânţă-ţi, lele, dorul tău,
Că-i pornit odat' cu-al meu;
Cântă-ţi, lele, jalea ta,
Să-mi jelească inimà,
De când băteam cărareà,
Şi ne spuneam durereà;
De când băteam colnicù,
Şi ne cântam cântecù!

2293. Foaie verde bob de bob,
Cucule de Topolog,
Coboară din deal în Olt,
De mi mai potoleşte-un foc!
—N'am ce foc să-ţi potolesc,
Nici n'am glas să-ţi *hăulesc*.
Că mi l-a lŭat mândra'n crâng
Când eram copilaş mic
Ş'acù n'am cu ce să-ţi cânt!

2294. Ş'apoi legea brad ciungit,
Ce te legini fără vânt?
— Dar cum nu m'oiu legănà
Că mi-i putredă tulpina,
Şi mi se sboară inìma!

2295. Floricică floare-albastră,
Dela deal de casa noastră;
Dela deal de floricică,
Pasc caii lui Ionică;
Dela deal de caii lui,
Doarme singur dumnealui.
Murgul paşte şi nechează
Ion doarme şi visează,
Ce fololos de visul lui,
Dacă nu-i şi nu-i şi nu-i
Norocul la vremea lui
Şi omul la locul lui!

2296. De-ar şti omul ce-ar ajunge
Tot ar suspinà şi-ar plânge;
De-ar şti omul ce-ar păţì,
Mai din pripă s'ar păzì,
Nici din casă n'ar ieşì!

2297. Foaie verde trei masline,
Eu mă duc, măicuţă'n lume,
Inimioara mea rămâne.
Ia-o, maică şi mi-o strânge,
Şi mi-o strânge şi mi-o leagă,
Intr'un colţ de basma neagră!

2298. Numai foaie antonică.
Cine are-o ibovnică.
Ştie luna când se urcă
Şi noaptea cât e de mică
Cine-a avut şi-acu n'are,
I se pare
Noaptea mare
Şi pernuţa drob de sare!

2299. Pelin beau, pelin mânânc
Pe pelin sara mă culc;
Dimineaţa când mă scol,
Cat la cofă să mă spăl;
Cat la cofă apă nu-i,
Sticla cu pelin în cuiu!

2300. Frunză verde trei alune,
Cine n'are scârbă'n lume,
Vie să-i dau dela mine,
Cine scârba mi-ar luà,
Şi cămeşa eu i-aş da,
Şi sumanul de pe mine,
Numai să n'am scârbă'n lume!

2301. Cine are noroc mare,
Pune piatră şi răsare;
Eu am pus şi busuioc,
Şi n'a răsărit de loc!

2302. Şi iar verde liliac,
Largă-i lumea, eu nu 'ncap;
Nimănuia rău nu fac,

Că de-aş face rău cuivà,
M'ar prinde şi m'ar legà,
Şi'n temniţă m'ar băgà

2303. Foae verde trei alune,
Câte focuri ard pe lume,
Nici unul nu arde bine,
Cum arde inima'n mine.
Frunză verde şi-o lalea,
Sărmana inima mea,
Iar prinse a mă dureà,
Vai de ursitoarea mea!
Nu mă doare,
Cum se doare,
Mă doare,
Aşà de tare,
De nu pot sta pe picioare,
Nici călare, nici pe jos,
Cum e omul păcătos!

2304. Of, inimă, inimioară,
De te-aş măcinà pe moară,
N'ai mai fi cum ai fost iară.
De te-aş măcinà pe Prut,
N'ai mai fi ca dedemult.
Inimă, pământ şi lut,
Multe *afturi* mi-ai făcut,
Că de afturile mele,
Şi lui Dumnezeu i-i jele!

De prin mai multe părţi

T. Pamfile.

2305.—Foaie verde lozioară,
Sub poala de luncuşoară.
Ion mustră o fecioară:
—Bădiţă, nu mă mustra,
Că nu este vina mea,
Şi-i vina măicuţii mele,
Căci ea m'a făcut frumoasă,
De iubesc voinici din plasă.
Şi m'a făcut bălăioară,
De iubesc voinici din ţară,

2306.—Frunză verde şi-o năgară
Dragă mi-i noaptea de vară,
Că dorm nevestele afară;
Eu mă duc să le deştept,
Şi le' ntreb, de mă iubesc.

2307.—Ghiţişor, mustaţă rară,
Ce ţi-am hotărît aseară,
Să-mi scoţi şaua din camară,
Să mi-o pui pe prisp' afară,
Ca s'o bată vânt de vară,
Să mi-o bată la oblânc,
Să vină murgul din câmp,
Să-l înching şi să mă duc.

Auzite dela fetele Olimpia şi Clemensa Dumbravă, Miceşti-Tutova.

Gh. Boghiu

2308.—Bate vântul Oltului,
Pe deasupra codrului;
Bate vântul brazi şi meri,
Şi desparte fraţi şi veri:
Bate vântul brazi şi fragi,
Şi desparte oameni dragi.
Pe noi cin' ne a despărţit,
Fi-i-ar moartea din cuţit,
Să moară nespovedit,
Şi de popă ne citit,

2309.—Mariţică de la munte,
Nu lăsa părul pe frunte,
Că ţi-or eşi vorbe multe.
—La' să-mi iasă că nu-mi pasă,
M'a făcut maica frumoasă,
Şi mă ţine' nchisă'n casă,
Cu ochi negri la fereastră.

2310.—Şapte săptămâni în post,
De când la mândra n'am fost:
Să mai treacă trei din dulce,
Şi la mândra nu m'oi duce,

2311.—De cine mie mi-e dor,
De Ghică și de Ion,
De Ion ca de Ion,
Dar de Ghică mă omor.
Că-i miroase gur' a somn,
Și buzele' a micșunele,
Mușcar'ar *laica* din ele,
Ca dintr'un fagur de miere.

2312.—Mai încet, mai binișor,
Am o bubă la picior,
M'am tăiat într'un cosor,
Și cosorul ruginit;
M'am tăiat de m'am topit.

2313.—Nevasta cu ochii verzi,
Nici odată să n'o crezi.
Când o zice zău și zău,
Atunci tu s'o bați mai rău.

Corabia-Romanați.

Gh. Constantinescu

2314.—Foae verde de negară,
Sfântă e ziua de vară,
Se culcă mândrele-afară,
Și bărbații-s duși în țară,
Vin băeți la ele sara,
Și mi le găsesc în cergă.
Și stau cu ele de vorbă.
Dar acum de când a nins,
Toate mândrele s'a'nchis,
S'au închis toate la sobă,
Nu mai ai cu ele vorbă,
Că-ți face spinarea tobă.

2315.—Băeții din alte părți,
Sunt ca niște logofeți,
Cu căciule stogoșate,
Și cu haine roși pe spate,
Și mustăți de varvaric.
Cum stă bine la voinic.

2316.—Foae verde sămulastră,
Se mărită Ioana noastră,
Se mărită și ne lasă,
Cu inima friptă, arsă.
Ioană nu te mărita,
C'a' nflorit tămâioara,
Și n'are cine-o purta!
—Lasă, neică, să' nflorească,
C'oi purta-o și nevastă,
Dacă mi-a fost mintea proastă.

2317.—Foae verde sălcioară,
Niște friguri mă omoară.
De friguri zaci și te scoli,
De dragoste zaci și mori.

2318.—Cine are fată mare,
Să nu prea-i pue zorzoane.
Că cu zorzoanele ei,
Mă face vara să piei.

Jud. Vâlcea. **C. Daniilescu**

DE-ALE COPIILOR

459.—Pocnetul subsuoară.

Când copiii se joacă într'acest fel, așează mâna dreaptă subsuoară având fața către trup și ținând-o lipită bine de el. Cu mâna stângă, ce o râdică îndoit de la cot, lovește în șir de mai multe ori, pe mâna dreaptă. Prin lovire s'aude, un sgomot, o pocnitură. Copii îi zic, strănutatul cailor, sau că fac cum face calul. Uneori acest joc e însoțit, de mersul într'un picior și când se iau la întrecere, țin până să trudesc de-al binelea.

460.—Ca huhurezul.

Copii strâng pumnul în formă de cuc[1] potrivind deschiderea degetelor cele mari şi arătăloare, iau pe celelalte închizându-le bine. Apoi suflă. Prin suflare, cari o fac în răstâmpuri, s'aude un sunet plăcut. Copiii zic atunci, că fac ca huhurezu: că, sunetul, face: hu.. hu... hu! hu... hu... hu!..

Când îs mai mulţi, fac pe rând ca huhurezii, îngânându-se. Şi potrivesc aşa fel cântecul, că totul pare un cântec plăcut şi pentru alţii ce-i ascultă.

[1] Uneori în loc să facă în pumn ca huhurezu, fac într'un ulcioraş, făcut din pământ galben numit cuc. El îi gol înăuntru; iar la o parte are o vrană. Suflând, produce un şuerat gros.

461.—Toţi într'o bortă.

Fiecare la borta lui.

La acest joc rolul cel mare îl are atenţia, iuţala mâinei şi dibăcia.

Pe o scândură ori pe o masă se face în mijlocul ei un cerc mare cu cretă ori cu altăceva. Lângă dânsul şi pe margeni se fac alte cercuri mai mici (borte). Se fac atâtea cercuri câţi jucători sunt. Fiecare jucător ţine degetul arătător dela mâna dreaptă în cercul lui (borta lui, cum îi zic băeţii), la începutul jocului, cercul din mijloc rămâne gol. Unul dintre jucători n'are bortă (cerc); el e comandant, căci conduce jocul. Cercul cel mare numai la comandă trebue să fie umplut cu degetele tuturor jucătorilor. Jocul se face prin comandă, mutându-se degetele din cercurile mici în cel mare. Cel ce comandă jocul zice repede: «Fiecare la borta lui, toţi într'o bortă» ca se producă zăpăceală. In acest timp, comandantul mută degetul arătător al mâinei stângi depe marginea scândurei, în borta din mijloc şi viceversa. In mâna dreaptă are o batistă ori altă ceva făcută *iuşcă* (nod). Cei ce nu-s atenţi, ori întârzie la mutatul degetului la comandă, din bortă'n bortă sunt pedepsiţi după greşală: cu 1—3 iuşti la palmă. Pe comandantul o pot face pe rând, ori după înţelegere, fiecare dintre jucători. Acel jucător însă e mai dibaciu, care prin iaţala comenzei, purtarea degetului, pe scândură, invers cu comanda, şi zăpăceşte mai mult pe jucător—acela-i mai bun,- şi copii atunci fac mai mult haz, de cei ce se pedepsesc. Nu-i vorbă, că le vine rândul la fiecare şi la pedeapsă, cu toate că ei caută să fie cât de băgători de samă.

Din Nemţişor-Neamţ: ştiut dela Iaşi. A. Moisei

462.—Arza
Barza,
Joia dimineaţa,
Impunge cu acu',
Du-te la dracu!

463.—Iancu merge la vânat,
Iancu singur s'a 'mpuşcat,
Ş'acum stă întins pe masă,
Ca o floare de mireasă!

464.—Ala ripu, ripu,
C'a murit Dumitru,
Pe-o scândură lată,
Cu buza crăpată!

465.—Uni, doni, trini, pani,
Cinci carnuşca,
Paparuşca,
Tirichi, pichi.

466.—Ace, pace, dobitoace,
Nu lăsà porcu' să c.ce,
Nici în drum, nici în cărare,
Numa'n nasu' dumitale.

467.—Ala, mala,
Portcocală,
Treia, ruga,
Ţuţuruga,
Solomon,
Socotoň,
Cât îi chila de sopon,
Trei lei şi-o parà
Alunică pe tablà.

468.—Una mija, maţicà,
Sabia cu taticà,
Limbrici,
Cotilici,
Ieşi afară boţ.

469.—Şade ursul[1] pe salteà,
Şi pofteşte o cafeà,
O cafeà cu caimac,
Hopai ţupai şi-un gândac.

470.—Und' te duci, băbuţă?
La bisericuţă!
(Le repetă copii în jocuri)

Pr. D. Furtună

[1] Unii zic: Turcul.

O SAMĂ DE CUVINTE
2941—2972.

Prodaciu, prodaşiu=cel trimes înaintea unei armate, pentru a strânge pâne (provizie).

Îngurluel=încurcat, trăeşte ne legitim.

Guz=om prost, tăcut, îndărătnic.

Năsălnic=abraş, rău, cârcotaş.

Ceacadae, şeacadae=om nesuferit, nestatornic, în înţeles de batjocură.

Cololan, cololancă=pantalonar, în batjocură celui sau celei ce şi-a lăsat portul şi obiceiurile curate gospodăreşti şi a împrumutat pe cele orăşeneşti.

Godârvaci, codârvaci=oameni porcoşi, necuviincioşi, ca batjocură pentru cei ce-şi trag obârşia din Ruşi.

Estăc, estec=răsadniţă de zarzavat.

T. Popovici

Trăzvit=s'a trăzvit (mâncarea sau băutura), s'a stricat.
Treasc=gunoaie de paie sau de fân.
Treşuchiat=om cam pe-o ureche, nebun.
Troonoc, luhoc, luonoc=gunoaie de paie sau de fân, strânse cu mătura şi amestecate cu ţărână.
Tulnic=cu minţile duse, cu creerul turburat.
A lupăngi=a bate pe cineva, cu pumnul.
Ţâvloae=retezătură de trestie, de pană de pasăre, de luger de cereale.
Ţâuaş=Om care nu uită răul pe care i l-ai făcut.
Urduburdu=cum o fi, prost. *Curătură urduburdu*, cum a dat Dumnezeu.
Udrubă, udubae, udubleajă=femeie sau fată voinică, din plin.
Upit=fără putere, din cauza nemâncării, leşinat.
Vârlav=copilaş cu putere, sănătos şi viu.
Vâşman=om înalt, osos şi puternic.
Vâşpan= » » » » »
Vraşilă, a vrăşuli=a împrăştia, risipi.

Principele Ferdinand, Teleorman. **Pr. Fl. A. Drăghici.**

PLUGUŞOR

22.—Plecarăm într'o sfântă joi,
Cu plugul cu 12 boi.
Boii dinainte,
Cu coarnele poleite,
Boii din mijloc,
Cu coarnele de foc;
Boii de la roate,
Cu coarnele' mbelciugate,
Boii streinei,
In coadă cudălbei,
Să aibă neica parte de ei.
Trăsniţi măi!
hăi....
Cu plugul *ferecat*,
Cu *caleni* de fer legat,
Cum este bun de arat.
Eşirăm la câmpul mare,
Cam în răsărit de soare,
Şi pământul măsurarăm,
Măsurarăm şi-l ararăm;
Joile, văile,
Miercurile, şesurile,
Că aşa ne-au fost locurile.
Trăsniţi măi!
hăi....
După ce-l ararăm,
Il grăparăm,
Şi grâu curat sămănarăm,
Grâu de vară cu năgară,
Să răsară'n primăvară.
Trăsniţi măi!
hăi....
Am mai ura, am mai ura,
Dar nu suntem de ici, de colea,
Suntem de la munţi,
Unde sunt fraţi mulţi.
Unde paiul de grâu e mai mic,
Şi Românul mai voinic.

Trăsniți măi!
hăi....
Pământul e cam uscat,
Şi fiarele s'au cam ros,
Şi veselie acum aşteptăm,
Pentru osteneală, oaspăț luăm.

Din Vârful-Câmpului, Dorohoi.
D. Urzică

GLUME, JĂTII ŞI TACLALE

402.—Boeru-i tot boier.

Acu. ci-că 'ntr'un sat trăiă un gospodar. De unde şi până unde gospodarul nostru se îmbolnăveşte, iar într'o bună dimineață îl găsesc ai casei țapăn şi rece... mort ca toți morții. Ii fac toate rânduelele creştineşti şi-l pornesc la groapă. Când să-l dea înăuntru, minune dumnezeiască, mortul se scoală din sicriu şi începe a-şi face cruce şi a povesti celor din jurul lui cele ce-a văzuse pe ceea lume. Ce se întâmplase? El fusese numai leşinat.

Auzind şi moşierița satului—căruia îi murise soțul—de cele întâmplate şi de cele ce povesteşte înviatul, l-a chemat la curte şi l-a întrebat să-i spună dacă a văzut şi pe boerul ei,

— Hei, cucoană. cum să nu-l văd. l-am văzut şi pe cuconaşul Ş'acolo boeru-i tot boer.

— Bine, dar cum, ce făcea? mai întreba cucoana, plină de bucurie, când auzi că şi pe ceea lume, boeru-i tot boer.

— Poi, ce să facă. Cuconaşul sta culcat pe un crivat de fier, în mijlocul unei văpăi de foc, iar eu—tot slugă—puneam lemne şi-i dam foc pe dedesubt. Vezi că oriunde, boeru-i tot boer.

T. Popovici

403.—Țiganul cinstit.

La un Crăciun Țiganul, dădu hala pe la cumătru-so, un român de treabă—şi ce făcu, ce drese, ciordi o bucată bună de slănină, şi-acasă la copii!

Românul se dumeri şi numai aduce jândarii. Da țiganul repede când aude, isbeşte iute pe Piranda şi pe danciul cel mic, finul românului, pe-o uşă de dindos, ia slănina la iuțală o înfaşă cu scuticele danciului, o pune în albie, şi începe a legăna cu piciorul. Iaca şi jândarii. Caută prin pod, caută prin supat, nu găseşte nicăierea. Mai caută pe-afară pe la paie, pace.

— Să-l punem la jurământ, îşi dădu cu părerea românul.

– Cumetre,—zise țiganul oarecum supărat—să mănânc pe finu-to din albie fript, de-oi fi luat eu slănina.

Nimenea n'a mai avut nici o îndoială de cinstea țiganului.

Auzită dela Ion I. Tabacaru-Sălceni. **Pr. Gh. V. Şuşnea**

CRONICA

Editări nouă a unor vechi învinuiri, din cea mai nouă cărticică a Societății „Steaua“: „Copii de țâță mor mai ales din neîngrijirea în care au fost născuți din pricina felului cum o babă neștiutoare a tăiat buricul copilului cu câte o ceachie ruginită“ în vreme ce „moașele și doctorii se plâng totdeauna că sătenii sunt îndărătnici“. Recunoaștem: faptul întâi se petrece la noi în țară, dar al doilea. întrebăm: e vorba tot de noi? Mai departe vin sfaturile: să se uite pentru totdeauna zicala: *așa i-a fost scris* și să se întroneze alta: *cum îți vei așterne, așa vei dormi*! Pentru aceasta este nevoie să se lese „credințele deșarte“, adică, le știți: alergarea după babe descântătoare, bune „pen-oameni proști“, nemăsuratul mare număr de duhuri, zilele de sărbătoare peste samă de multe, cărțile proaste; adăugim: cinematografiile proaste, crâșmele otrăvite, administrația publică mizerabilă, învățământul și clerul pe alocuri cum îl știm... Tu, țăran ticălos, *pricepe* și ocolește toate acestea! Ce focul negru! Ți-a mers buhul că ești *doștept* doară!

• *Universul* din 20. III. 1916: un sătean din jud. R.-Sărat, înspăimântat că nevasta i-a născut un copil cu 6 degete la o mână, i-a tăiat prisosul, și se vede că din pricina curgerii de sânge, a adus moartea pruncului.

• Aceleaș gazetă, no. din 28. III. 1916: „Monitorul Oficial“ ungar a publicat zilele trecute o ordonanță ministerială prin care se distruge o frumoasă și veche tradiție. Primul ministru ungar a interziz adică roșirea ouălor la Paștile din anul acesta. Cei cari vor roși ouă sau vor vinde astfel de ouă, vor fi pededsiți cu închisoare până la două luni și o amendă până la 600 coroane. Ordonanța ministrului ungur motivează această măsură prin faptul că în Ungaria e o lipsă foarte mare de ouă, iar câte se mai găsesc, au fost acaparate de speculatori, cari încearcă să le vândă cu prețuri fabuloase...“

• *Din scrisoarea unei colaboratoare a noastre*: „Despre descântecul de desfăcătură ce trimet, mi-a spus baba, dela care l-am scris, că nu-i altul mai bun ca el. C... dela B... în timpul când trăia rău cu C... a venit la A... la B... și acolo a adus pe femeia aceasta dela noi din... și i-a desfăcut. Cum și-a gătit descântecul de 3 ori, a și venit C... și-a cumpărat casă în N... și s'au împăcat. De-atunci trăiesc bine. De mult o tot chem eu la mine să mâie Duminecă; acum, am văzut-o că vine. I-am spus întâi c'am chemat-o să-i dea să-mi țâse cevà (că de alt-fel a fost o bună lucrătoare). Sub impresia a 5-6 pahare de rachiu, mi-a spus descântecul. Femeile aici în sat, o numesc *drăcăriță*. Știe multe de toate însă m'a rugat s'o iert că acum în post, nu-mi spune de acele, c'apoi nu se poate împărtăși, în câșlegi am să i le fur pe toate. **T. P.**

• „*Universul*“ din 19 Februar a. c. ne aduce știrea că Soc. pentru protecția animalelor a intervenit la comandamentele de jandarmi din capitalele de județe să se ia măsuri pentru oprirea dării câinilor în tărbacă și a jocului *Cucilor* care se obișnuește prin Muntenia Luni, 22 Februarie, a doua zi după lăsatul de sec.

• In „*Viitorul*“ din 12 Martie a. c. se aduce vorba despre obiceiul mâncărilor bune la Români în zilele de prăznuire: la praznic, la tot felul de pomeni la naștere, la Patruzeci de Mucenici ș. a. Ar fi aceasta „din pricină că popoporul nostru mănâncă prea rău și prea puțin“. Deci el și-ar „inventa“ singur prilejuri de a „*păcătui*“ mâncând. Nu e exact de loc. Și cel bogat, la zile mari tot cu mâncări și cu băuturi mai bune își arată starea sufletului. Și, apoi, să se îndemne singuri la păcat, numai ai noștri nu-s. **D. F.**

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru D. *G. Ionescu*, Brăila 9 lei 90 b., D. *I. C. Petrescu*. Mărgăriteşti, R.-Sarat, 10 lei; *Onor. Biblioteca «D-r C. I. Istrate»*, Câmpina-Prahova 5 lei, D. *C. Darius*, Dobreni-Neamţ, 5 lei, D. *N. Stoleru*, Baia-Suceava 25 lei. (urmează)

Prin Redacţia şi Administraţia revistei noastre se pot dobândi următoarele cărţi folositoare:

Revista «ION CREANGĂ» An II.	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. III.	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IV.	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. V.	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VI.	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VII.	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. VIII. (lipsă no. 2)	6.—
Revista «ION CREANGĂ» An. IX	5.—
T. Pamfile: Povestire pe scurt despre Neamul Românesc	0.20
„ Jocuri de copii I.	1.40
„ „ „ „ II.	1.60
„ „ „ „ III.	1.50
„ Văzduhul	2.00

A apărut : T. PAMFILE

VAZDUHUL

După credinţile poporului român.

Ediţia Academiei Române.

Bucureşti, 1916; 180 p. **2 Lei**

Se poate dobândi prin redacţia revistei «Ion Creangă» Bârlad, str. Corbului.

BIBLIOGRAFIE

Delavrancea: *Norocul dracului*, (No. 1 din publicaţia săptămânală «Scriitorii Români», Director, A. Vlahuţă), Librăria Alcalay & Co. Bucureşti 32 pp. 20 bani.

Prof. N. I. Apostolescu: *Istoria literaturei moderne*, II (1866-1900), Bucureşti 1916 (No. 45 din Biblioteca Societăţii «Steaua»), 96 pp. 20 bani.

Victor Anestin: *Povestea ştiinţei*, Bucureşti 1906 (No. 46 din Biblioteca societăţii «Steaua» 96 pp. 20 bani.

Octav Minar: *Eminescu în faţa justiţiei*, Edit. C. Sfetea, Bucureşti, 90 pp. 1 leu.

Al. Brătescu-Voineşti: *Niculiţă Minciună*, (No. 2 din publicaţia săptămânală „Scriitorii Români"), Librăria Alcaly & Co. 32 p. 20 bani.

Domniei-sale
Domnului Artur Gorovei

Comuna Fălticeni

prin Oficiul .... Județul ....

Anul IX.—No. 5. Maiu, 1916.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară
APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BÂRLAD

Exemplarul:

In țară . . . . . . 40 de bani
In străinătate . . . 50 » »

Abonamentul anual:

În țară . . . . 5 lei
În străinătate . . . . 6 „

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

DE LA REDACŢIE.

Posta.—D-lui *C. F. Dăeni*. Nu putem publica nimic din ceea ce ne-ai trimis. Cântecele sunt fleacuri culese din cărticele pe cari le cetesc fetele ori băetanii proşti. Gâcitorile sunt alcătuite, ca şi vorbele înţelepte, de d-ta, ori le-ai auzut de pe la prieteni. Şi în bucata despre comori sunt părţi străine de popor. In poveste şi în celelalte sunt cuvinte cari n'au ce căuta acolo: *signor*, *condiţie*, *problemă*, *cauză*, *rezolvare*, şi altele. D-ta nu vezi cum scriu culegătorii noştri?

Prin urmare altceva: culege de-a dreptul din poporul bun, — şi nu adăogi nimic dela d-ta.

Supliment la Revista „Ion Creangă" anul IX. no. 5 pe Maiu 1916.

Bârlad, 20 Aprilie 1916.

Imprumutul Național 5°|₀ din 1916.

Potrivit legii din 6 Aprilie 1916, Guvernul român este împuternicit să facă înăuntru Țării un împrumut de cel puțin 150,000,000 lei, desfăcut în *Titluri de rentă la purtător*, putând avea fiecare titlu valoarea de 100, 500. 1000, 10,000 sau 20,000 de lei.

Acest împrumut va fi scutit pentru totdeauna de orice dare prezentă sau viitoare; prin urmare dobânda ce se va cuveni cuiva pentru titluri, nu va suferi nici o scădere.

Cine va avea asemenea titluri, le va putea pune ca garanție la toate băncile, putând astfel dobândi, pentru o scurtă nevoe, bani cu procent mai mic ca de obiceiu.

Fiecare titlu va avea 80 de cupoane. La fiecare 1 Octombrie și 1 Aprilie urmează să se tae un asemenea cupon, care se primește la toate casele statului drept bani. Valoarea unui cupon este de 2 lei 50 bani de fiecare sută, ceea ce însemnează că pe an, fiecare sută de lei, pusă în împrejurări ca cele de astăzi, la îndămâna Țării noastre, ne aduce o dobândă de 5 lei.

Pentru fiecare sută de lei, Statul nu iea decât 84 de lei, ceea ce însemnează întăi că cel ce ajută la acest împrumut, câștigă de o dată 16 lei, cât îi va plăti Statul pe titlul său atunci când acesta va eși la sorți ca să fie plătit (răscumpărat). Deci cei 84 de lei vor aduce 5 lei pe an, ceea ce însemnează că dobânda este de 6 la sută.

Inscrierile se fac:

IN BUCURESTI:

1. La Ministerul de Finanțe, la Casa de Depuneri și Consemnațiunțiuni și la toate Casele publice;

2. La Banca Națională a României;
3. « Bank of Roumania Ltd.;
4. « Banca Marmorosch. Blank & Co;
5. « Banca Românească;
6. « Banca Agricolă;
7. « Banca Generală Română;
8. « Banca de Credit Român;
9 « Banca Comercială Română;
10 « Banca de Scont din București;
11 « Banca Ilfov;
12 « L. Berkowitz

Subscrierile se vor mai putea face şi la alte Case de Bancă, cari se vor indica prin publicaţiuni speciale.

IN PROVINCIE:

1. La Sucursalele şi Agenţiile Băncei Naţionale;
2. « Administraţiile Financiare;
3. « Sucursalele Băncilor mai sus arătate;
4. « Banca Comerţului din Craiova şi Sucursalele speciale;
5. « Băncile populare;
6. « Orice alte Case de bancă, care se vor indica prin publicaţiuni speciale.

Sătenii au prin urmare ca loc de înscriere mai aproape, Băncile populare.

Subscrierile la împrumut se fac dela 21 Aprilie, până la 5 Mai, seara.

Să nu se uite însă că Guvernul poate închide subscrierile şi mai curând; ca urmare toţi acei ce vor dori să-şi pună agoniseala lor la loc cu totul sigur, cu folos pentru dânşii şi pentru Ţară, să nu stea nici o clipă la gânduri.

Plata sumei subscrise se poate face sau toată deodată, adică vărsând pentru fiecare sută de lei, câte 84 lei, sau în rate şi anume:

20 lei la suta de lei nominal, la subscriere
20 « « « « « « 1 Iulie 1916
20 « « « « « » « 1 August 1916.
24 « « « « « « « 15 Septembrie 1916.

Insă, fiindcă Statul va începe să plătească dobânda socotită de la 1 Aprilie 1916, cine va face vărsământul după 5 Maiu, va plăti şi dobânda de 5 la sută la suma ce mai are a vărsa pe timpul de la 1 Aprilie şi până la facerea vărsării.

Plata în rate vine în folosul celui ce nu are banii toţi acum.

Dumnevoastră, luminaţi şi luminători ai satelor, cei ce conduceţi gloata cea numeroasă a Ţării româneşti, stăruiţi pe lângă cei ce n'au auzit şi nu ştiu ce va să zică această chemare a Guvernului, să-şi depună prisosul la îndămâna Statului, deprinzându-să astfel cu economia, care este întâiul stâlp de temelie al ţărănimii.

Faceţi, cu acest prilej, pe fiecare purtător de titlu să simtă îndreptăţita mândrie, că **este şi el cu umărul** *la carul Statului în vremuri ca acestea.*

Suma subscrisă înainte de închiderea poruncită de guvern, nu se mai poate micşora, cum se întâmplă de obiceiu, când se subscriu sume mai mari de cât cele de nevoie. Cine vrea să îşi aibă toţi banii săi puşi la loc sigur, să se grăbească.

Vărsământul II se face tot unde s'a făcut și întâiul, dându-se cuvenitele dovezi.

Vărsământul al III-lea și al IV-lea se va face la Ministerul de finanțe, la Banca Națională în Centrală și la toate sucursalele și agențiele sale—la Administrațiile Financiare și la orice alte Case ale Statului cari se vor vesti din vreme prin publicațiuni în Monitorul Oficial și în alte ziare. - — — —

In caz când subscriitorul nu va fi făcut la timp vărsămintele sale, Ministerul de Finanțe este în dreptul său să vândă îndată cum va crede de cuviință, în socoteala subscriitorului, fără somațiune, punere în întârziere și fără nici o formalitate judecătorească, titlurile rămase spre a se acoperi de toate pagubele pricinuite prin nefacerea la timp a vărsămintelor hotărâte mai sus sau să ceară o dobândă de întârziere de 7%

Subscrierile se vor face pe formulare, ce se vor pune fără plată, la îndămâna subscriitorilor.

Pentru întâiași dată Guvernul Țărei noastre, care ar găsi cu mult mai mulți bani și cu mult mai eftin, în străinătate, cheamă pe Români să subscrie. Grăbindu-ne cât mai mulți, cu cât vom putea fiecare, vom da semnul dorit că am ajuns, după sfărîmarea lanțurilor de robie politică, să le rupem și pe cele economice și să rămânem cu totul de sine stătători, stăpâni pe prezentul și viitorul nostru.

Subscrieți la cel dintăiu împrumut național!

«ION CREANGĂ»
Revistă de limbă, literatură și artă populară

Funcționarii băncilor au poruncă să dea orice lămuriri ce li s'ar cere.

Imprumutul Național 5% din 1916

Banca Națională a României plătește 25 de bani de fiecare sută la sumele subscrise pentru Renta 5% din 1916.

Subscrierea va începe în ziua de joi 21 Aprilie 1916 și va urma până la 5 Maiu inclusiv s. v.

Imprumutul național și Băncile Populare

Imprumutul național fiind nu numai o chestiune de economie politică, dar totodată și o mândrie a noastră națională, cred că la această patriotică operă băncile populare au neapărată menire de a contribui în o bună măsură.

Două sunt mijloacele prin cari ele pot da prețiosul lor concurs:

1. A sfătui și încredința pe săteni de a subscrie cât mai multe sume la acest împrumut.
2. De a subscrie însăși băncile populare o parte din sumele ce le au disponibile și mai ales fondul lor de rezervă.

Averea toată a băncilor noastre populare fiind de aproape 200 milioane, fondul lor de rezervă e aproximativ 16 milioane, care subscriindu-se în întregime, ar fi o sumă destul de însemnată.

Prin aceasta Băncile populare vor îndeplini nu numai scopul economic local, dar ajutând acum direct și statul, vor fi mândre că au îndeplinit și un interes și mare scop, acel național.

M. St. Burghelea
Invățător, Răducăneni—Fălciu.

Comitetul «Cercului Central comercial și industrial, întrunit în ședința extraordinară, a hotărît să apeleze călduros și stăruitor către membrii din Capitală și la toate organizațiile din țară, să participe cu tot entusiasmul la «Imprumul Național», întru cât pe lângă avantajele și garanțiile sigure pe cari le oferă Statul pentru acest împrumut, bunii Români au ocazia să participe la o manifestație atât de înălțătoare în aceste împrejurări, dând dovadă că Patria se poate încrede îndeajuns pe dragostea fiilor ei, pe munca și pe isvoarele ei economice și naționale.

I. P. S. Mitropolitul Moldovei, a făcut către întreaga preoțime o călduroasă chemare, ca să ajute fiecare după putință, la împrumutul național.

Anul IX.—No. 5. **Maiu, 1916.**

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA	ABONAMENTUL ANUAL	ADMINISTRAȚIA:
T. PAMFILE	In țară 5 lei	M. LUPESCU
Bârlad, str Corbului	In străinătate 6 „	Zorleni-Tutova

SIBILE ŞI FILOSOFI
în
Literatura și iconografia românească.

I.

In toate vremurile și la toate popoarele, viitorul a atras luarea aminte a omului într'o măsură mai mare decât trecutul și prezentul, și dacă puternicii zilei,—stăpânii lumești,—au fost mai mult cinstiți sau temuți, împrejurul acelor ce puteau deschide tainele viitorului,—zei și organe ale lor,—a fost totdeauna mai multă mișcare și ca urmare, mai multă literatură.

Pentru a ne încredință de acest adevăr nu-i nevoie numaidecât să ne adâncim în cercetarea mitologiilor vechi. cari, așà cum ne-au rămas, trebuesc socotite mai mult ca o literatură făurită în legătură cu o anumită școală filosofică și anumite rânduieli administrative. In locul acestor mitologii oficiale, mai folositor ar fi să cunoaștem însăși credințile grecești și romane, de pildă, cari, departe de cetatea și de templul ce reprezentau o artă, o poezie, stabiliau legăturile reale între om și firea nemărginită; și în locul acestora, ca și în locul oricărui lucru care nu mai este și care nu se mai poate aflà, credem că va fi de ajuns să ne mulțămim cu credințile «păgânești» ale popoarelor de astăzi, cum ar fi și cele ale noastre, și cari, în substanță, sunt ale tuturor.

La toate popoarele viitorul este scormonit pentru aflarea unei căi mai sigure care să ducă la repedea și buna îndeplinire a nevoii, și prin urmare, la ușurarea traiului; la toate popoarele, cu vremea, s'a alcătuit o gnomonică naturală cu atâtea despărțiri, câte sunt și acele ce alcătuesc firea văzută sau închipuită. Soarele întâi, luna și stelele după dânsul, nourii, vântul, verdeața pământului, toate vietățile și însuș omul alcătuit din ochi ce se pot «bate», din gene ce se pot «clăti»,—toți și toate au fost întrebate să spună ce știu despre viitor?

Fireşte, nu este locul aici să analizăm răspunsurile, dar se poate spune acest lucru: *răspunsurile dobândite sunt religiunile popoarelor din toate timpurile şi vor fi pentru toate cele viitoare.*

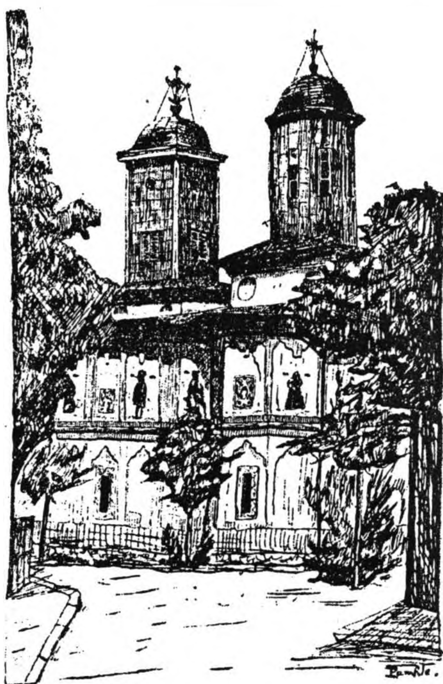
Zeii, ca genii conducătoare întruchipate, muţi şi reci, n'au putut trăì fără ca să îndeplinească această firească dorinţă a celor ce i-au cioplit,—cugetători şi magistraţi. Numai certificatul isprăvilor olimpice n'au putut fi nici odată un îndreptariu de veneraţiune pentru zeii cari n'aveau legături statornice cu cetatea. Astfel s'a înfiripat instituţiunea tuturor preoţilor cari urmau să facă puntea între zei şi cetate, care aduceà la altar rugăciunea poporului şi porniă de-acolo porunca zeului; astfel au apărut şi *Sibilele* greco-romane, unelte speciale pentru răspânditul în lume a voinţei şi-a poruncilor zeilor, cu mijloace mai mult sau mai puţin la adăpostul criticei.

Sibilele deci, fac parte din mitologia greco-romană care n'aveà decât o slabă legătură cu religiunea firească a popoarelor; *şi dacă şi în creştinismul formal vom aflà urme sibilice, ele nu vor aveà nici o legătură, iarăş, cu marea religiune ilicită pe care nici o oficialitate nu va puteà-o înăbuşi sau desrădăcinà uşor.*

Sibilele, nici odată în număr hotărît, dar ridicându-se până la 12, erau socotite ca nişte fecioare inspirate de zei pentru a destăinuì viitorul, de unde vine şi una din etimologiile greceşti ale denumirii. Romanii le socotiau ca nişte înţelepte, numite astfel dela diminutivul italicului *sabus* sau *sabius*, înţelept. Legate de anumiţi zei, a căror voinţă o şi arată de multe ori scrisă pe frunze de stejar, Sibilele au fost numite după localitatea sau regiunea în care au trăit. Astfel, denumirile lor sau înmulţit îndestul, ca apoi gruparea să se facă îndestul de anevoioasă. Aceastã greutate a fost mărită în urmă şi de faptul că vieaţa unei Sibile a fost socotită cu sutele, ba şi cu mia de ani, petrecută în mai multe localităţi. Astfel despre Sibila Eritreică se zice că a trăit şi la Samos, Claros, Delos, Delfi şi Troada, unde a şi murit, purtând prin urmarè, în lunga-i vieaţă şi numele de Atheneis, Herofila, Demofila, Dapfne, Manto, Amaltea, ş. a.

Rămânând în literatura apusană, iată după Cronica lui Neukler şi alţii, ed. 1544 ce se află la Academia Română izvodul celor 10 Sibile:

„*Persica*, despre care face pomenire Nicanor care a scris isprăvile lui Alexandru;

147.—„Biserica cu sfinţi“ sau „Toţi sfinţii“, din Bucureşti, în ajunul măsurilor de restaurare.

Libica, despre care aminteşte Euripides;

Delfica, de care [pomeneşte] Chrysippus;

Cumaeana, din Italia, pe care o arată Nevius în cărţile despre răsboiul punic;

Eritreana, despre care Apolodorus încredinţează că a fost concetăţeană cu dânsul şi că ea a prezis Grecilor cari căutau [să iea] Ilionul, că Troia va pierì;

Samiana, despre care [pomeneşte] Eratosthenes;

Cumana, în alte părţi Amalthea, pe cari alţii o numesc Demophila, şi despre care se zice că a adus nouă cărţi la regele Tarquinius Priscus;

Helespontica, născută în pământul Troei, în zilele lui Cirus;

Frigiana, care a proorocit la Ancyra;

Triburtina, cu numele Albumea, care este onorată la Tibru»[1].

Originea unora dintre Sibile erà destul de înaltă. Astfel Sibila

[1] Fol. 115; cf. I. Bianu, *Insemnări autografe scrise într'o carte veche de Dosoftein Mitropolitul Moldovei (1663—1686)*. Bucureşti 1915, p. 4.

de Delfi se socotià ca având tată pe Jupiter și ca mamă pe Lamia, fiica lui Neptun.

Proorociile acestor fecioare se adunau și alcătuiau *cărțile sibiline*, cărți, cu ajutorul cărora să puteà pătrunde tainele viitorului, fireşte, tot prin mijlocirea preoților, întocmai cum și astăzi poporul nostru crede că se poate întâmplà cu anumite «cărți bătrânești» cari se pot deschide de anumiți «preoți bătrâni». O astfel de culegere sibilină a cumpărat bătrânul Tarquinius, —unii adaugă: dela Sibila din Cumes, — cum se arată mai sus. Ea se alcătuià din 3 cărți din cele 9 de toate, cu cari Sibila îl îmbià pentru 300 de filipi, pe care le-a ars, ca să iea apoi, pe 3, prețul care îl ceruse pentru 9. Tarquinius instituì o gardă compusă din 2 magistrați la început, — duumviratul, — care mai tâziu a ajuns decemvirat și quindecemvirat, pentru paza cărților. In 671 sau 677 focul din Capitoliu le-a mistuit și atunci a fost trimisă în Grecia o ambasadă compusă din Gabinius, Octacilius și și L. Valerius ca să le reconstituiască. Ambasada a strâns 1000 de cântece și acestea au fost depuse întâi în templul lui Jupiter și apoi sub Apollon Palatin. Un alt foc le nimicește și iarăș le reconstitue Tiberiu. La 363 d. Hs iarăș ard, ca și la 395 sau 399 pentru a patra oară. Aceste edițiì nouă însă, cuprindeau și profeții nouă, cerute de împrejurările timpului, cum a fost acea de pe la jumătatea veacului VI, privitoare la asediul Romei de către Goți. In acest timp edițiile neoficiale făceau o adevărată concurență celor sfinte; ele au fost socotite ca nişte mari impietăți, și de aceea, împotriva lor s'au ridicat goane furioase, cari le strângeau și le aruncau în foc.

Vremurile erau prea înaintate ca producțiunile unui păgânism nereal să mai poată dăinuì; astfel, iată și pe Creștini, cum arată Celsus, în întâia jumătate a veacului al II-lea, că spre a dobândì arme împotriva păgânilor prigonitori, pun Sibilele să proorocească despre venirea Mesiei.

Felul cum s'a întins astfel puntea de legătură între păgânătate și creștinism va fi avut mare răsunet în creştinătatea întâilor veacuri, pentru ca să auzim pe Sf. Ieronim strigând:

Teste David cum Sibilla....

iar mai tărziu, Renaşterea[2] să ne dea studii și opere în cari Sibilele să fie miezul de căpetenie.

[1] Neukler, *loc cit.*: „Haru omnium Sibyllarum carmina ferentur omnes autem unum Deum praedicant".

Fără a înşirà atâtea tratate, cari numai întâmplător vorbesc despre Sibile, este de ajuns să pomenim ediţiile sibilice: Betuleius (Birken) 1545, Seb. Castalid (Chateillon) 1555. Opsopaeus (Paris) 1599, Servatius Gallaeus (Amsterdam) 1689, Angelo Mai 1817 şi 1828, Alexandre (Paris) 1841-1857, Friedlieb (Leipzig) 1853. Cele mai de samă picturi sunt ale lui Della Porta în biserica din Loretta (Italia), ale lui Raffael in Santa Maria della Pace, în Roma, ale lui Van Eyck şi mai ales ale lui Michelangelo în Capela Sixtină unde Sibilele sunt învrâstate cu profeţii Ieremia, Esechiel, Ioil, Zaharia, Isaia şi Daniel, în bisericile franceze din Sens. Clamecy, Aix, Autun, Auch. St. Quen. catedrala din Amiens (opt Sibile aflate sub tencuială) şi din Brou, unde Sibilele se văd în ceata celor ce însoţesc pe Hristos. ridicându-se la cer, după Inviere[1]. Să nu se uite apoi, numeroasele basso-reliefuri,— unul din 1520 numără 12 Sibile,—şi sculpturi. toate în apusul catolic, şi vom vedeà dacă şi răsăritul ortodox puteà să rămână neînrâurit de acest element iconografic.

Paralel cu Sibilele trebuiau găsiţi în literatura păgână şi anumiţi bărbaţi, fireşte, cu mult mai pe jos decât proorocii vechiului testament; ei au fost aflaţi între filosofii păgânătăţii greceşti şi romane. In scrierile lor se puteau aflà cu oarecare trudă frânturi cărora li se puteau da un sens dogmatic creştin. Astfel a fost aflat *Apollonius* care ar fi zis: «Eu vestesc în trei pe un singur Dumnezeu înalt stăpânitor, al cărui netrecător cuvânt va fi conceput într'o fecioară nevinovată. Acesta va... prinde vie toată lumea şi va oferì-o Tatălui ca dar». Alţi filosofi, ca: *Solon, Thuchydides, Plutarch, Plato, Aristotel şi Philo*, zic câte altcevà.

Iconografii bizantini adaugă şi pe *Thules*, rege egiptean, care ar fi strigat: «Tatăl este Fiul, şi Fiul este Tatăl fără trup; trup a devenit Dumnezeu stăpânitorul»

De asemeni au şi pe astronomul *Valaam*.

Biserica apuseană nu-i cunoaşte în pictură; catedrala din Ulm însă, zidită spre sfârşitul veacului XV-lea, păstrează în jilţuri pe *Plato, Aristotel, Pytagora, Socrate, Cicero, Terenz, Quintilian* şi *Ptolomeu*. Insă aflăm în răsărit, la biserica Maicii Domnului din Sfântul Munte pe *Plutarch, Thuchydides, Sophocles, Plato, Aristotel* şi *Solon*[2].

[1] Dr. Elie Miron Cristea, *Iconografia*, Sibiiu 1905, pp. 123-4. In Apus, în cinstea Sibilelor se făceau sau se fac şi astăzi procesiuni, cum este cea din Sevilla, la Vinerea mare, care cuprinde cele 12 fecioare cu insignele caracteristice, precum şi „Passionspiele"-le germane, cum sunt cele din Oberammergarten de lângă Münich.

[2] *Ibidem* pp. 121-2.

II.

Literatura noastră bisericească pomeneşte Sibilele în mai multe locuri. Incepând cu Hronografele, ele ne vorbesc despre *Regina de Saba* sau *Şeba* Arabiei, despre care Biblia, numind-o *Savà*, povesteşte că a mers la Ierusalim, ca să se încredinţeze însăş despre înţelepciunea lui Solomon, ispitindu-l cu «întrebări grele», «cu cuvinte ascunse».[1] Honografele, ce nu-s mai vechi decât mijlocul veacului XVII, o numesc *Sava*, «ce se ziceà elineaşte *Sivila*, împărăteasă mare de la marginea pământului»[2], sau *Savelia* ori *Savila*.[3] Ea pune pe Solomon, ca în atâtea izvoare începând cu veacul V, să aleagă dintr'o ceată de fete şi coconi îmbrăcaţi la fel, pe unii de-oparte, şi pe alţii de alta.[4]

Invederat, aici n'avem de-aface cu o Sibilă. Acest nume, dat Reginii de Şeba, este un împrumut nedibaciu, înlesnit de-a uşoară asonanţă.

Când aceste Hronografe vorbesc despre Sibile, ca slujitoare la altarele păgâneşti, le numesc *vrăjàlniţe*; astfel este aceea cu care împăratul August stă de vorbă[5].

Al doilea izvor este *Legenda sfintei Cruci*. Sibila vine, şi aşezându-se pe lemnul Crucii, prooroceşte lui Solomon despre venirea Mântuitorului.

Chipul cu totul întâmplător în care apare Sibila în această legendă, dovedeşte fiinţa unei alte bine cunoscute povestiri despre această proorociţă. Aceasta credem a fi al treilea izvor, deci aceea care dă Sibilii, în mod foarte curios, ca părinte pe David,— legendă îndestul de studiată, pe care, ca variantă o dăm şi noi după un manuscript din veacul XVII[6].

Al patrulea izvor este cartea *Cheia înţelesului*, lucrarea lui Ioanichie Galetovschi, mai târziu arhimandrit de Cernigor, care la «1665 luna lui De[che]mvrie 12, lumii s'au arătat în tipografia Livovului».

Prin grija Mitropolitului Varlaam[7] ea se traduce şi se tipăreşte în Bucureşti la 1678. Exemplarele acestei ediţiuni însă vor fi fost

---

[1] Nicodem, Scriban şi Savin, *Mica Biblie*, p. 127.—*Regii*, I, 10, 1-13.

[2] M. Gaster, *Literatura populară română*, Bucureşti 1883, p. 326.

[3] Idem, *Chrestomatie română*, II, p. 71.

[4] Idem, *Literatura pop. rom.*, pp. 327-8.

[5] Anexa II

[6] Anexa I.—Cf. Gaster. *Lit. pop. rom*, pp. 338-9.—Tot astfel se naşte şi *Inţeleptul Escop* din vecinătatea unui călugăr (*Şezătoarea*, VIII, pp. 72-6).

[7] Cf. Bianu şi Hodoş, *Bibliografia românească veche*, I, pp. 218-21.—Iorga, *Istoria bisericii româneşti*, I, p. 399.

puține, vor fi fost rău distribuite sau alte împrejurări a grăbit împuținarea lor, căci peste un veac, la Iași, cartea ar fi putut fi «scrisă de preosfinția sa Gheorghe Mitropolitul Moldovii, la let 7231 Fev. 31 (*sic.*)»[1]. Textul, în urmă, ajunge în mânile episcopului de Huși, Iacov Stamati, care hotărăște tălmăcirea lui «din limba slovenească» în 1787[2].

Această carte începe cu «*Minunile Maicii Domnului*», cuprinzând prorociile Sibilelor despre Maica Precurată și despre Nașterea Mântuitorului.

Textul acestei traduceri se dă în anexe[3], cu o variantă a sa, altă traducere, după alt text, care cuprinde minunile în număr mai mare[4].

De sigur însă că nu este aceasta toată literatură bisericească, ce va pomeni, în graiu românesc, Sibilele. Cam pe vremea apariției *Cheii înțelesului*, Dosofteiu Mitropolitul, de pildă, cetind *Chronica* latină tipărită la Colonia în 1544, face însemnări pe margeni, între cari se găsește pe fol. 115 cuvântul scris cirilic: SIBILE iar pe fol. 167, cuvântul:SIVILA[5] ceeace, după d-l Bianu, arată că «în text se vorbește de persoane sfinte de o deosebită -însemnătate după credința lui Dosofteiu și a vremii lui»[6].

Și cu toate acestea, între credințile poporului român, așà de mult înrâurite de literatura bisericeasc, nu găsim pomenindu-se nimic despre Sibile.

III

Aflăm totuș în iconografie Filosofii și Sibilele.

La *Sucevița*, în Bucovina, ctitoria lui Eremia Movilă, se vede *Aristotel*, *Plato*, *Sophocles*, *Pitagora*, *Anaximanarie* și *Porfire*[7] cum și *Sibile*, cari «poartă coroane de împărați» alături de Iesei culcat jos, din care «iesă împletirea de ramuri verzi în care se cuprind cei din neamul lui David, până la Mântuitorul»,[8]—toți, bine păstrați în zugrăvirea de-afară[9]. Zugravii nu-i știm.

---

[1] Anexa III.
[2] Idem.
[3] Idem.
[4] Anexa no. IV.
[5] Bianu, *op. cit.* p. 4.
[6] *Ibidem* p. 8.
[7] Cristea, *op. cit.*, p. 121.
[8] Iorga, *Neamul Românesc în Bucovina*, București 1915, p. 160.
[9] *Ibidem*, p. 158; chipul bisericii pe p. 159.

In Bucureşti se mai află încă, în ajunul unei restaurări, în răspântia a trei străzi sguduite de tramvaie, grav crăpată, *Biserica cu sfinţi* sau «*Toţi sfinţi*», zidită în 1728 [1] a cărei pisanie spune că: «... s'au zugrăvit şi s'au înfrumuseţatŭ precum să veade, cu toată cheltuiala preasfinţitului Mitropolit al Ungrovlahiei, chir Daniil...» Pictura exterioară, despre care nimic nu ne spune că n'ar fi cea plătitită de ctitorul ei, înfăţişează de-asupra brâului mijlociu, 19 chipuri de Filosofi şi Sibile cetite astfel de d-l Bianu[2]:

1. *Filosoful Tales*; 2. *Filosoful Ermis*; 3. *Filos. Aristotel*; 4 *Filosofu Stoici* [3]; 5. *Sivila Persica*; 6. *Sivila Delfica;* 7. *Sivila Helespontica*; 8. *Sivila Himeria*[4]; 9. *Sivila Xantea* (numele nesigur, aproape şters); 10. *Filosoful* (tencuiala căzută); 11. *Filosofu Plutarh*; 12. *Sivila Tiburtina*; 13. *Sivila Livina*[5]; 14. *Sivila Frighie*; 15. *Sivila Cumea*; 16. *lui Dumnezeu Sivila Ertiia*[6]; 17. *Filosofu Foki...dis*; 18. *Filosofu Platon*; 19. *Filosofu Tuchidid*[7].

Pictura, fără o remarcabilă valoare. Biserica s'a dat în figura de pe p. 131, după o fotografie; o altă fotografie, a peretelui de miazănoapte nu ne-a reuşit.

Cu câţivà ani mai târziu, Episcopia Râmnicului Noul Severin, în 7259 îşi căpătà, prin cheltuiala Episcopului Grigorie, *Paraclisul*, a cărui zugrăvire s'a terminat la 7262 August 25. O restaurare i se aduce de Episcopul Ghenadie în 1860, «în condiţiunile unei adevărate restaurări, iar nu schilodiri sau distrugeri, cum de obiceiu e înţeleasă la noi restaurarea. Episcopul Ghenadie a păstrat cu sfinţenie» de sigur şi zugrăveala veche care se poate preţuì ca şi ce dela pomenita biserică bucureşteană.

I-am putut vedeà numai peretele de miazăzi şi spatele altarului, din mijlocul căruea porneşte spre răsărit, un zid înalt, care lasă cealaltă jumătate de clădire în grădină.

Incepând dela uşă spre altar, sub streşină, cetim următoriii Filosofi şi Sibile:

1 (Şters); 2. *Filosof Emi*; 3. *Filosof Istoio;* 4. *Filosofosul Pllato;*

[1] Iorga, *Incripţii din Bisericile României*, I, p. 279., dă ca dată 1 Aprilie 7234 (1726); d-l Bianu revăzând data din *Insemnări*, p. 8, a cetit 1 April 7236 (1728).

[2] *Op. cit.*, p. 9.

[3] Am cetit: *Stoicii.*

[4] Am cetit: *Himerie.*

[5] Poate că pentru: *Libica.*

[6] Poate că pentru: *Eritreia.*

[7] Am cetit: *Thuchidid.*

[8] *Istoricul Eparhiei Râmnicului Noul Severin*, Bucureşti 1906, pp. 189-90.

5. *Achilin Filosof;* 6 *Sib[i]la Pe[r]sica*; 7. *Sibila Libica;* 8. *Sibila Asfica*; iar sub acestea:
9. *Sibil[a] Hilderil*. 10. *Samii Sibila*; 11. *Sivila Helna*; 12. (Cei trei Magi); 13-17(Şterse).

După cum se vede, zugravul,—se poate chiar un înnoitor care nu cunoaşte nici literile cirilice,—este departe de a cunoaşte numile sibilice; tot astfel de greşite mai sunt scrise şi pasagiile pe foile ce întind Filosofii şi Sibilile.

Sămănătoare Paraclisului episcopal în zugrăveala exterioară, este una din bisericile «Câinenilor de Argeş», anume cea de miazănoapte, ridicată în anul 1807[1]. Intre brâu şi streşină, începând dela uşă pe peretele de miazăzi până iarăşi la uşă, se cetesc.

1. *Filosof Sant*; 2. *Filosof Erifŭ;* 3 *Filosof Platon*; 4 *Filosof Etimne;* 5 *Săbila Pelagia*; 6. *Săbila Felfica*,—pentru «Delfica» care întinte extractul: «*Văzat-am pre Domnul cel mai înainte de cât toţi*»; 7. *Săbilia Levica*; 8. *Filosof Deghie*; 9 *Filosof Afrodilimie*; 10 *Filosof Stoică*; 11. *Filosof Aripie*; 12. *Săvila Persica*; 13. *Săvila Hemeriia*; 14. *Filosof Ipogratisŭ*; 15. *Filosof Evindu*; 16. *Filosof Ertimie*, 17. *Filosof Rovim*; 18. *Filosof Daftanu*; 19. *Prorocul David;* 20. *Prorocul Solomon;* 21. (Icoana Buneivestiri, la mijlocul altarului); 22. *Prorocul Ioilŭ*; 23. *Isacu;* 24. *Avramu;* 25. *Iacov*; 26. *Iosif sin Iacov*; 27. *Veniamin sin Iacov*; 28. *Asir sir Iacov;* 29. *Gadu sin Iacov;* 30. *Neftan sin Iacov;* 31. *Dan sin Iacov*; 32 *Iuda sin Iacov*; 33. *Zavolon sin Iacov*; 34. *Isahar sin Iacov*; 35. *Levi sin Iacov*; 36. *Simeon sin Iacov*; 37. *Rovin sin Iacov;* 38. *Sf. Filotiia;* 39. *Sf. Varvara*; 40. *Sf. Hristina*; *Sf. Minodara;* 41. *Sf. Tecla*; 42 *Sf. Efimiia.*

Sub Filosofii Erifu şi Platon se însemnează data: «1808 Agost 2», probabil ziua isprăvirii zugrăvirii, şi apoi urmează alt rând de sfinţi sub brâul mijlocaş.

Scrisul cirilic este foarte defectos.

Valoarea zugrăvelii este mică, ceeace înseamnă că meşterii erau cei obişnuiţi, ai bisericilor de sate şi de aceeaş putere cu cei ce zugrăviseră Paraclisul din Râmnicul Vâlcea. Din contractul de învoială între aceşti meşteri şi ctitorii bisericii, pe care am avut norocul să-l găsesc la parohul bisericii, păr. Gh. Canini, —fost în neam «Câineanu»,—reiesă şi alt lucru: zugrăveala a fost lăsată cu totul la bunul plac al zugravilor. Intr'adevăr, za-

[1] Cf. *Miron Costin* an. IIII, p. 60. Anul trebue cetit „18[0]7".

pisul din 1807 Iunie 11, pune ca preț a lucrului 800 de lei și prevede: «2 rânduri de Sfinți jur împrejur»; și «neplăcându-i lucru ce vom face», ctitorului Frangu Daneș, «să n'albă a ne da nici un ban»[1].

Deci, peste tot aceste zugrăveli cu Sibile și Filosofi, amestecați cu Prooroci și Sfinți mai puțin însemnați, se lasă în sama zugravilor, neavând aici nici un amestec cunoștințile hagiografice ale ctitorilor.

Credințile populare rămân și după aceste reprezentări grafice, cu totul neînfluențate, după cum rămăseseră și după cetirea izvoadelor pomenite.

(Urmează anexele în no. viitor) **T. Pamfile.**

PLUGUȘOR

23—Bună vreme, bună vreme,
Logofete!
—Ce mi-i spune, măi băete?
—Ia ț-oi spune
Tot de bine,
Mă stăpâne,
C'o purces sfântu Vasile,
Intr'o sfântă joi
Cu feciorii cu-amândoi
Cu un plug cu 12 boi;
Boi bourei,
In frunte țințăței,
In coadă cudălbei,
In trup de-o mie de lei.
Mânați măi!
Hăi!! Hăi!

S'o purces la mărul durat
La câmpul rotat
Să cate loc, de arat și sămănat:
Loc de arat și sămănat
Indestulat.
Ș'o arat în lungiș
Și 'n curmeziș
Cât cu ochii cuprinziș:
Grâu de var'o samanat,
Gârâu de vară
Cu negară
Dee Domnul să răsară
Până 'n sară.
Grâu mărunt
Cu arnăut
O dat Domnul s'o făcut.
Până 'n sară o răsărit
De la lună la osfințit (?)
Mânați măi!
Hăi, hăi!

Dar jupâneasa gazda
La luna
La săptămâna
Se ducea să vadă grâul de frumos
Era în spic ca vrabia
Iar în pai ca trestia.
—Mă femee, mă femee!
Grâul nostru stă să piee!
—Nu te teme, mă bărbate,
Că eu știu a descânta
De nici un fir n'a pica:
Mânați măi! hăi, hăi!!

[1] Anexa V.—Tot în Oltenia mai avem o biserică zugrăvită cu Sibile.

Şi jupâna gazda, de dimineaţă
|s'o sculat
Pe ochi negri s'o spala,
Murgu şi l-o înşăuat,
Biciu în mână l-o luat,
Şi pe cal o încălecat;
Şi s'o dus în târgurèle
Să cumpere săcerele
Cu mănunchi de viorele;
Nici mai mari şi nici mai mici
Numai bune de voinici;
Ş'o luat şi mititele
Pentru fete tinerele
Şi neveste frumuşele
Să se joace badea cu ele.
Ş'o strâns finii
Şi vecinii
Şi v'o trei babe bătrâne
Care ştiu rândul la pâine.
Voincelul cel mai mare
Mâna snopul până 'n vale;
Nepoţelul cel mai mic
Mâna snopul vălătuc
Argaţii carele încărca,
La arii le ducea
Şi din grajd iute-mi scotea
Zece epe
Tot sirepe,
Şi de par că le lega
Grâul iute-l treera
Flăcăii mi-l vântura,
Şi mi ţi-l felezuia,
Cu stambolu 'n car punea
Carele mi le 'ncarca
Şi la moară le pornea
Mânaţi măi!
Hăi, hăi,

Dar curva cea de moară
Când a văzut atâtea cară
Incarcate cu *pohoară* [1]

[1] Pohoară-povoara-greutate.

O pus coada pe spinare
Ş'o fugit la lunca mare.
Lunca mare,
Frunză n'are;
Lunca mică
Frunza-i pică
Dai un galben ş'o ridică.
Dar moraru meşter mare
... moaşa cui mi-l are,
S'o încis cu un *dup* [2] de lână
Ş'o luat ciocanu 'n mână
Ş'o dat boc
Ş'o dat trosc
Ş'o aşezat moara la loc;
Şi i-o trântit un pumn în şăle
Şi mi-o pus-o pe măsăle,
Şi i-o ars un pumn în splină
De mi-o pus-o pe făină;
Ş-o turnat în coş
Grâu mărunţel de cel roş
Grâul cădea pe peatră,
De pe peatră în covată
Curgea făină curată.
Mânaţi măi
Hăi, hă!:

Iar jupâneasa gazdă
S'o dus din camară, în camară
Până într'a noulea camară
Ş'o ales o sită deasă
De mătasa;
Ş'o bătut în sită şi 'n covată
De-o cernut făină toată
Ş'o făcut colaci îndată.
Iar pe ceala mai frumos
L'o pus în cuiul din jos
Să fie la plugăraşi de scos
Şi nu era ca de unu, de doi,
Ca de un plugăraş de boi
Ci pentru toţi plugăraşii şi bă-
|eţii.

[2] Dup sau ghiţ.

Şi l-o rupt în două
Şi ni-o dat şi nouă
Şi l-o rupt în trei
Ş'o dat şi lui Andrei
Şi l-o rupt în patru
Şi-o dat şi celui de pe vatră ;
Să nu mai şadă cu gura cas-
Cu buzele umflate, [cată,
Cu ochii ca sticla,
Cu dinţii ca grebla,
Cu pantalonii pestriţi,
Cu ochii boldiţi,
Şi cu *pipa* în dinţi,
Mânaţi măi !
Hăi, hăi!!

Peste casă,
Peste masă,
Peste cofele frumoase,
Peste *struţ*[1] de busuioace
Dumnezeu să vă dee noroace.
Peste struţ de busuioc
Dumnezeu să vă de noroc.
Câtă *şperlă* în vatră
Atâţa peţitori la fată;
Câţi cărbuni în cuptor
Atâţi gonitori în ocol:
La anu când vom veni
Să vă găsim înfloriţi
Ca merii,
Ca perii,
Pe la mijlocul primăverei,
Ca toamna cea bogată
De toate îndestulată.
Aho!!

Culeasă de la Gh. Japailă din Bogdăneşti jud. Suceava.

M. Lupescu

[1] Struţ sau mănunchiu.

COLINDE

69—Mari boeri la masă-mi şade
Şi-mi întreabă pe . . . .
—Ce ţi-e calul d'asudat,
D'asudat, prin apă dat;
Ai gonit ? Ori ai fugit ?
—N'am gonit, nici n'am fugit;
Vânătoare fostu-mi-am,
Vânătoare, zi de vară.
Indărăt când mă'ntorseiu,
Peste-o mică ciută-mi dădeiu
Şi la goană mi-o luaiu,
Din câmpul Solotrului [1]
Până'n malul Oltului;
Cu malul m'alăturaiu,
Frumos capul i-l tăiaiu,
In suliţă îl luaiu,
Şi pe mal îl aruncaiu.
Dat-am carnea la măcelari,
Oasele la păhărari,
Iar pielea la tăbăcari,
Şi sângele la ogari.
—Nu mi-l credeţi, mari boeri,
Că nu mi-e mare credincios,
Ci e-un mare mincinos,
Să-l căutaţi în buzunar,
Şi să-i găsiţi batista,
Care-a dat schimb cu dânsa;
Cu dânsa, cu doamnă-sa.
Să-l cătaţi în degeţel,
Să-i găsiţi ineluşul,

Care-a dat schimb cu dânsa,
Cu dânsa, cu doamnă-sa!
La mulți ani!

Altă variantă, spusă de Petre Stancu în etate de 40 ani, din com. Tonea, jud. Ialomița.

70.—Dar și . . . . făt frumos,
Hai leroi la mari boeri.
El d'un bun cal hărănește,
Hărănește, nu-l vestește.
Hai leroi la mari boeri,
Calul cu ce-l hărănește?
Cu fân tocat și orz pisat.
Hai leroi la mari boeri,
Și prin saramură dat,
De bea apâșoara cu plac.
Hai leroi, la mari boeri.
Ogar cu ce hărănește?
Cu păsărele gălbioare,
Hai leroi la mari boeri, [1]
Impușcate de pe mare.
Dar șoim cu ce-l hrănește?
Cu carne de miel sugărel.
Fuse Joi de-o sărbătoare.
Eșì . . . . . . la vânătoare.
Vâna Joi pân' mai apoi:
Când dete soarele spre seară,
Imi scornì d'o ciută-lină,
Ciuta-lină, fără splină,
Nici prea mult nu mi-o goniară,
Din câmpii Solotrului
Până'n apa Oltului.
Dete ciuta cam cu vad,
Dete (cutare) făr'de vad,
Cu ciuta s'a alăturat,
Și în suliță mi-a luat-o,
Pe uscat mi-a aruncat-o,
Și stătù d'o jupuì.
Zăbovì d'o petrecù:
Ii dete carnea la măcelari,
Piele'n târg la tăbăcari,
Perișor la trăistari,
Urechi la ai lui ogari
Luă limba ș'un rinichiu,
Și le bagă'n buzunar,
Și' ndărăt când se' ntorceà,
Boeri sta și se *slotià*.
Și pe . . . . îl întreba:
—Ce ți-e calul asudat,
Asudat, prin apă dat?
Ce-ai scornit și ce-ai gonit?
Iar . . . . . le răspundeà?
—Ce-am gonit,
Mi-am izbutit.
O mică pruncă mi-l pârà:
—Nu mi-l credeți, mari boeri,
C'are-o greacă ibovnică,
Și-i cale de nouă zile,
El mi-o face de trei zile,
De trei zile pe trei cai;
Pe unul se duce ș'ajunge,
Pe unu' nturnătoarea-și face,
Pe unu'mi prujaște[2], se'ntoarce.
Boerii stà și-l întrebà,
. . . . . . iar le răspundeà;
—Nu mi-o credeți, mari boeri!
Mâna'n buzunar băgà,
Scoase limba ș'un rinichiu,
Și le puse pe oblânc;
Asta-i limba de la ciută!
Mica pruncă mi-l pârà:
—Nu mi-l credeți mari boeri;
Cătați-l în buzunar,
Că veți găsì basmaua,
Care-a schimbat el cu ea!
. . . . iar le răspundeà!
—Boeri, boeri mari, boeri,

[1] Refrenurile „Hai leroi la mari boeri", să se repete după fiecare două versuri.

[2] Prujaște=slujește, face slujbă.

Eu voiu spune-adevărat:
Naşu când m'a botezat,
Cu cal bun m'a dăruit,
De ce voiu fugi, să scap!»
Pinteni calului puneà,
Cu gârbaciu-l încingea,
Leasă pe boeri făceà,
Nimenea nu-l mai vedeà.
El să fie sănătos.

Altă variantă, spusă de Dobre Mihăilă din căt. Dudeasca, com. Armăşeşti, jud. Ialomiţa.

71.—Descalecă, măi voinice,
Şi leagă calul de-aicea,
Deaicea, de *cemede*, [1]
Cemedeaua de măr dulce,
Că de aici nu se mai duce;
Şi şeaua cu ghiocei,
Şi biciul cu ciucurei!
Câte flori sunt pe pământ,
Toate merg la jurământ,
Numai floarea soarelui,
Şi cu spicul grâului,
Şade'n poarta raiului,
Şi păzeşte pe Christos,
Ca un trandafir frumos,
Când îl bate vântu'n dos,
Umple locul de miros;
Când îl bate vântu'n faţă,
Umple locul de dulceaţă.

Auzit de la Giurgiu I. Coman, din com. Tonea, jud. Ialomiţa.

72.—Colea'n vadul Brăilei,
Mărul cu flori d'albe; [2]
Dar de cine-i sloborîtă?
De . . . . . . făt-frumos,
Şade'n apă,
Până'n sapă;
Şi'n noroiu,
Până'n turluiu,
Şi se ceartă cu Turcii,
Să le ia caicele.
Se certară,
Se luară,
D'aia parte le trecură.
Când se uită dintr'o parte,
Tare-mi vine-o fată mare,
Păr galben dărăpănând.
Dar . . . . . . făt-frumos:
—Nu te iau, roabă să'mi fii,
Ci te iau, doamnă să-mi fii;
Chelăreasa banilor,
Stăpâna argaţilor,
Cumnăţică fraţilor!"
Dar . . . . . . făt-frumos,
El să-mi fie sănătos.

Spus de Marin Ion Tulpan din com. Tonea, jud. Ialomiţa.

73.—La spate de domn,
Domn Constantin Vodă,
Imi şade . . . . . bun voinic,
Cu paharul în dreapta,
Cu năframa în stânga.
El aşa-şi oftară,
Păharul vărsară,
Pe spate de domn.
Domn Constantin Vodă,
Din gură grăiară;
—„Măi băiete, mă!
Tu gândeşti mie rău,
Rău la capul meu,
Ca să mor, zău, eu,
Să-ţi rămâe ţie
Doamna şi domnie,
D'alba visterie!"
—„Ba eu m'am gândit,
Peste munţi cărunţi;

[1] Ramură.

[2] Refrenurile „Mărul cu florile dalbe" se repetă după fiecare vers.

La ai mei părinţi.
Părinciorii mei,
Prânzul ce-l prânzesc
N'or putea prânzì,
Tot de focul meu,
Şi de dorul meu,
Şi eu m'am gândit,
Peste munţi cu brazi,
La ai mei buni fraţi;
Fraţiorii mei,
Caii ce hărănesc,
In grajduri se spetesc;
Nu i-ar puteà purtà
Tot de dorul meu,
Şi de focul meu.
Şi eu m'am gândit,
Peste munţi cu flori,
La dalbe surori.
Surorile mele,
Coroane ce'mpletesc.
Flori se vestejesc.
Nu le pot purtà
Tot de dorul meu,
Şi de focul meu!"
Constantin Vodă,
Din gură grăiară:
—«Măi . . . . . . mă!
Tu-mi slujeşte mie,
Pân'la Sf. Vasie[1],
Că eu ţi-oi da ţie,
Caii telegari,
Şi buni armăsari,
De negri ca corbul,
Şi de iuţi ca focul.
D'o *cocie* verde,
Verde şi smolită,
Cu aur poleită.
Şi tu că te-i duce,
Peste munţi cărunţi,

[1] Sfântul Vasile.

La ai tăi părinţi:
Părinciorii tăi,
Prânzul ce-l prânzesc,
L'or putea prânzì,
In dragostea ta.
Şi în fala ta.
Şi tu că te-i duce,
Peste munţi cu brazi,
La ai tăi buni fraţi.
Fraţiorii tăi,
Cai ce hărănesc,
I-or puteà purtà,
Tot în fala ta,
Şi'n dragostea ta.
Şi tu că te-i duce,
Peste munţi cu flori,
La dalbe surori;
Surorile tale,
Coroni ce' mpletesc,
Le-or puteà purtà,
Tot în fala ta!
Şi . . . . . . bun voinic,
Fie-mi sănătos,
Cu fraţi, cu părinţi,
Şi cu noi cu toţi.

Spus de Ion Petre Brăgăreasa din com. Grindu, jud. Ialomiţa, în 1884.

74.—Eşi, Doamne'n vânătoare
Şi-mi vânără, ce-mi vânără?
D'un *bohor*, d'o fiară neagră.
Dar pe unde mi-l gonià?
Pe la curţile lui . . . . .
Şi . . . . . . mi-l vedeà,
Fuga'n casă că-şi dădeà,
Cheia'n mână şi-o luà,
Grajd de piatră descueà,
Şi la murgu că-mi intrà,
Cearcă'şi murgii, cearcă-şi negrii,
Găsì pe murgul cel mai bun,

Cel mai bun şi mai blajin,
Şi mai iute de picior,
Şi afară mi-l scoteà.
Frumos şeaua mi-o puneà,
Şi pe el că' ncălecà,
Mâna'n buzunar băgà,
Şi îmi scoase d'un gârbaciu,
Şi odată-mi aduceà,
Pe murgul mi-l atingeà,
Cam la ii, cam la sulac,
Unde-i vii la cal de hac,
Şapte moşii că-mi sărià,
Cu Domnia se' ntâlnià.
—Bună ziua ţie, Doamne!
—Mulţi ani ţie, măi voinice!
—N'ai văzut, Doamne, p'aicea,
D'un bohor [1], d'o fiară neagră
—De te-i duce, pe cum vii,
Pe bohor că mi-l sosìi!
El atuncea-mi auzià,
Mâna'n buzunar băgà,
Şi îmi scoase d'un gârbaciu,
Şi-odată ce-mi aduceà,
Pe murgul îl încingeà,
Cam la ii, cam la sulac,
Unde vii la cal de hac.
Şapte hotate că-mi sărià,
Cu bohor s'alăturà,
De trei ori roată-i dădeà,
Intr'o scară se lăsà,
Cu patru suliţi mi-l tăià.
Zăbovl,
De mi-l cojì.
Mititel focşor făceà,
Bune bucate gătià;
Atunci Domnia sosià.
—«Haideţi Doamne, s'ospătăm!»
—«N'am venit să ospătăm,
Ci-am venit să te'ntrebăm,
De' ţi-e murgul de vânzare,
De vânzare, de schimbare;
De trei ori cu gălbiori,
Şi-odată cu bani mărunţi.
Să vii la curţile mele,
Că am 50 veri primari,
Hărănesc tot la jugani.
Şi-am 50 de unchi bătrâni,
Hărănesc tot la cai buni,
Nu ca murgul, şi mai buni!
Să eşim Joi
La războiu!»

Auzit de la Ion Petre din com. Grindul, judeţul Ialomiţa, în anul 1884.

75.—Pe sub zări de soare,
La cel paltin mare,
Sus mi-e frunza deasă,
Jos mi-e umbra groasă;
Jos la tulpiniţă,
La a lui umbriţă,
Oşti mi-a tăbărît,
Oşti moldoveneşti,
Multe 's muteneşti.
Ale munteneşti
N'au domn, nici stăpân,
Domn să le domnească,
Să le stăpânească.
Umblă-şi doi boeri
Tot din plasă 'n plasă
Şi din casă 'n casă.
Află l'acest om
C'are d'un cocon
Cocon pe . . . . .
Mari boeri mi-l cere:
—«Dă-ni-l, taică,
Dă-ni-l maică;
Că e bun de domn!»

[1] Bohor. Acesta se crede a fi bourul ce se găsia prin munţii Moldovi'

Taică-său mi-l da,
Maică sa nu vrea.
—Dă-ni-l, maică, dă-ni-l
Că-i lesne d'a domnì
Şi d'a 'mpărăţì;
La masă să-mi şează,
Să bea să mânânce.
Pahar să-mi ridice.
Cal bun să 'ncalice,
Pe poartă să-mi iasă,
Pe poartă domnească,
Oşti să 'nşiruească;
El să le împărţească:
Lii la lifegìi,
La ostaşi d'ai lui!
. . . . . , făt-frumos,
Fie sănătos.

Spus de Silimon Neagu din com. Bucu, judeţul Ialomiţa, în anul 1884.

76.—Leroi, leo!
Pe drumul cel mare
Mai pe lângă mare
Leroi, leo!
Trec, mi se petrec
Leroi, leo![1]
Voinici călători,
Greci neguţători.
Mama lui N . .
Cu iia de sârmă
Cu rochia de lână,
De lână seină
De păr de cămilă
Din drugă 'ndrugând,
Din gură 'ntrebând:
—Maică măiculiţă,
N'ai văzut p'aci
D'un drag fiu al meu?
—Noi că l am văzut,
Nu l-am cunoscut».
—Maică, măiculiţă:
Feţişoara lui
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui
Spicul orzului;
Sprâncenile lui
Pana corbului;
Ochişori lui
Două muri coapte;
Coapte la pământ,
Ne-ajunse de vânt:
Coapte la răcoare,
Ne-ajunse de soare.
Căluşelul lui
Puiul leului.
Iar suliţa lui
Falca zmeului.
Frâuleţul lui
Doi balauraşi
De coadă 'nodaţi,
De guri încleştaţi.
Pofilaşii lui,
Doi balauraşi!
—Maică măiculiţă,
Noi că l-am văzut
In vadul Diului
La un colţ de masă
Bea şi ospătează,

Oşti înşiruiază,
Oşti moldoveneşti,
Multe munteneşti!».
N . . . . ăl voinic
Fie sănătos
In gazda lui Christos.

Spus de Ion Petre din comuna Grindu, judeţul Ialomiţa în anul 1884.

Dobre Stefănescu

[1] Refrenurile de: „Leroi, leo!" se repetă după unul şi două versuri.

POVESTIRI ŞI LEGENDE

363.—Mai cu nedreptul.

Zic oamenii că creştinii trebue tot cu dreptul să umble. Nu mai este bine aşa. Că, cică, era odată un om, care mergea tot cu dreptul; aşa vroia el; da în toate părţile nimerea rău, vorba ceia: cel cu dreptatea tot cu capu spart. Intr'un rând, lehemetuit cum era de atâta neajutor din partea lui D-zeu, se întâlneşte pe drumu împărătesc cu Sân-Gheorghi. Frumos era sfântu, ce-i drept: un îngeraş de om, pe un cal alb ca spuma, înşeuat cu o şe de aur. Cum îl vede, omu îşi mai uşurează sufletu; acu şi-o găsit şi el sorocu.

— Sân-Gheorghi, face el, ian dacă mergi la Dumnezeu să-i faci întrebare şi dinspri mini, ce-i de nu-mi merge, şi doară umblu numai cu dreptul?

— Bine, oi întreba.

— Ba, ai să uiţi Sân-Ghiorghi, că aşa sânteţi voi aişti mari; da, ca să-ţi aduci aminte, iaca eu iţi eu scara ast de aur, că dacă ii ajunge acolo şi-i zăpsi că-ţi lipseşti scara, are să-ţi vie în minte pe loc, şi ai să-m' faci trebuşoara asta!

— Bine, ie-o!

Se duce Sân-Gheorghi la Dumnezeu; când ajunge şi dă să se descalice, nu-i scara, îşi aduce aminte de cuvinţelu cel de cinste a omului drept şi-l întreabă pe D-zeu.

Se încalică, după ce o luat porunci pentru ostaşii buni *pămînteni*, şi porneşte să ducă răspuns şi omanaşului nostru.

— A zis D-zeu, începe sfântul, ca s'o mai cotileşti şi cu strâmbu, că are să-ţi se mai întoarcă.

— Bun cuvânt, aşa oi şi face chiar.

— Hai, dă-mi scara înapoi, face sfântu.

Omu aşiş o începi a întoarci pe strâmbu. Dă-i cu tăgada şi cu tăgada, că nu i-o dat nici o scară şi Sân-Ghiorghi îl lasă în plata Domnului că doar el aşa l-o învăţat. Se duce omu la un negustor cu scara:

— Giupâne, dă-mi părali cât ii socoti pe scara asta; da, dacă mă crezi, eu pot să-ţi aduc toată şaua de aur a lui Sântu-Ghiorghi şi, ca să n'o scapi din mână, dă-mi parale pentru dânsa. Negustorul nepăţit, îi dă. Il mână el cu vorba aşa din zi în zi' până ce într'o bună dimineaţă, îl dă în judecată. Aproape de *vadè*, vine omu nostru la negustoriu:

— Giupâne, m'ai dat dumneta în giudecată-i drept, da nu şede, zău-că, cinste obrazului dumitale, să te giudeci cu un jerpelit ca mine.

— Dar cum ?

— Fă-mi şi mie un rând de strae ca a dumitale şi apoi ne judecăm, c'apoi ţi se şede şi dumitale alăturea cu mine. Negustoriu ii face. La giudecată negustoriu îşi varsă tot focu lui; da omu faci :

— Ce te potriveşti, domnule judecător; omu ista spune cai verzi de pe păreţi; acuş a spune că şi straile de pe mine îs a lui

— Da, poate, nu-s a mele ?

— Ei, vedeţi? Ii om în toată *cirea* aista? Şi o câştigat omu, iaca aşa cu strâmbu.

Auzită de la Alecu Purice. Ungureni-Boloşani. **V. Moisiu**

364. — Din ce a făcut Dumnezeu pe Ungur?

S'a apucat Dumnezeu într'o zi, cu sfântul Petru, să facă fel şi fel de neamuri de oameni ca să-i împrăştie pe suprafaţa pământului spre a-l locui.

Şi s'a gândit Dumnezeu, sfătuindu-se şi cu sfântul Petru, de a face aceste naţii în mai multe *firi*. spre a nu fi toţi la fel; deci alegea obiecte ce se potriviau firei naţiei ce voia a înfiripa.

Aşa, pe Turc, l-a făcut din *trântor* (de albine), pe femee din coadă de pisică, pe Jidan din păduche, pe Român din pâine şi pe alţii din altele.

După ce face aproape toate naţiile şi-aduce aminte că a uitat să facă pe Ungur. Deci din ce să-l facă şi pe el, din ce..., numai ce sfântul Petru vede un c... de câine şi-l arată lui Dumnezeu zicând: Hai, Doamne, să-l facem din asta. Aşa să fie, Petre, a răspuns Dumnezeu ; a zis şi ţuşti Ungurul în picioare, mărinimos şi fălos.

Şi de aceia e Ungurul aşa de câinos la inimă, atât de lacom, dar fără preţ ca orice aruncătură.

365.—Unde e mai bine ?

Intr'o zi s'au întâlnit pe cale *mucii* cu *papucii* şi-au dat bună ziua, apoi s'au întrebat fiecare încotro şi din cotro :

— Ia, mă duc la oraş, au zis mucii, căci am auzit că o să trăim bine. Boerii, se zice, că numai în batiste scumpe ne înfăşoară şi ne ţine la buzunar, la căldurică, pe când afurisiţii de ţărani

unde ne suflă odată puternic din nas, între degetele mâinei lor și ne trântește cu capul de pământ de ne crapă ochii când plesnim, și acolo ne lasă.

— Așa o fi, frate, răspunseră papucii, dar de noi e rău la oraș, căci jupânesele toată ziua nu ne slăbesc, ci într'una ne freacă, pe caldarâm, pe când la țară am auzit că femeile și fetele nu ne încalță decât de Joi în Paști, ne curăță frumos, ne ung cu grăsime și ne păstrează în ladă ca pe orice lucru de preț.

— Tocmai așa e. Țăranul umblă aproape și iarna desculț, căci n'are pe ce-și cumpăra mereu încălțăminte. Deci să ne fie într'un ceas bun mutările noastre și să auzim de bine.

Au plecat fiecare înainte, au ajuns la locul țintit și au trăit bine.

Auzite la Sanatoriul Bârnova. **S. P. Colibași**

366.—Vlaicu.

Vlaicu-ăla care a speriat lumea cu minunile lui; a fost și el, ia, un țăran ca noi, cu zeghe, cu cojoc și cu opinci. Erà de dincolo, de peste munți. De mic, ci-că l-a dus taică-său și maică-sa la un Neamț, să învețe meșteșugul fierăriei. Da el a învățat și mai mult de cât Neamțul și a venit în București cu minunile lui. Se cruciau toate limbile când vedeau ce iese din mâna flăcăului nostru.

Intr'o zi, ce i-a trăsnit prin cap lui Vlaicu? — Ia să fac eu o mașină de sburat.

Și după multă trudă, a făcut-o și i-a zis *airoplan*. A început să sboare cu el pe sus, de rămânea lumea cu gura căscată, când îl vedea prin nori ca o pasăre.

Și-a sburat Vlaicu de multe ori, în țara Ardealului și a sburat în Bulgaria în timpul războiului cu Bulgarii și tot așa a vrut el să treacă numai în sbor munții, să se ducă pe la părinți, că, Doamne, tare i se făcuse dor de ei.

Dar a greșit și s'a suit cu airoplanul mult mai aproape de cer decât trebuià și așa nu l-a răbdat Dumnezeu. A căzut bietul Vlaicu, d'acolo din slava cerului și s'a făcut jos, praf și el și mașina de sburat. Pe urmă? L-au luat boierii ăi mari și l-au dus la București de l-au îngropat cu mare cinste, ca pe un împărat.

Fetele și flăciii nu l-au uitat pe Vlaicu și i-au făcut un cântec tare frumos, care se aude așa:

—Vlaicule, tu de-acas' când ai plecat,
Mâna cu mă-ta n'ai dat;
Airoplan ți-ai luat,

In sus cu el mi-ai sburat!
Când ai vrut să treci Balcanii,
Rău te-au duşmănit duşmanii,
Da mi-ai spăimântat Bulgarii.
Vlaicule, când ai vrut să treci
Carpaţi,
Să dai mâna cu doi fraţi,
Dracu', naiba te-a învăţat?
Airoplanu' l-ai urcat.
Vlaicule, Dumnezeu că n'a voit:
Benzina s'a isprăvit.
Şurupur'li s'a slăbit,
Airoplanu' s'a stricat
Şi jos, frate, mi-ai picat,
Vlaicule, şi trei fete te vedeà,
Un jandar că se 'ntâmplă...

Frunză verde sălcioară,
Cântă cucu' sus pe moară,
Vlaicu trage ca să moară:
Un chibrit că aprindeà
Şi'n mână că i-l puneà:
Lumânare nu găsià.
Telefonu că sunà,
Pă toţi, frate, că vestià.
Boierimea se strângea,
Oştirea că s'aduna...
Iată, mă-ta că sosia,
D'un leşin că mi-o găsià
Toată lumea suspina,
Sicriaş că îţi făceà,
Cu spirt că te spirtuia,
Dricu', frate-l aduceà,
Majistatea porunceà:
In Bucureşti te duceà.
Tot oraşu' te plimbà...
Vlaicule, iată soru-ta sosia,
Surioara a mai mare
Cu păr galben pe spinare.
Cu amar ea că plângeà,
Toată lumea suspinà:
—Frate frăţiorul meu
Cui ne laşi cu dorul tău?
Că viaţă c'a dumneta,
In lume nu mai erà:
Rău ne-ai secat inima!

De la nişte lăutari din Budişteni.
C. Rădulescu-Codin

367.—Vulpea şireată.

Vulpea nu 'ncape'n piele de şireată şi de vicleană şi de şugubaţă. Aşa, dacă nu ştiţi, ascultaţi ce şiriclic i a mai trăsnit codoasei prin cap. Se 'ntâlneşte, om bun, c'un motan sălbătăcit, care avea la gât o zgardă şi de zgardă avea legată o custură. Nişte băeţi tâlhăroşi s'apucaseră şi de trebuşoara asta. Vulpea, ca omul cel şiret, se 'mprieteneşte degrabă cu motanul. Şi se iea cu dânsul şi iese la primblare prin pădure. Da' motanul dârz, nevoe mare! Custura cea de la gât făcea tot balanc! balanc! balanc! şi trăncănind şi bălăncănind aşa, arăta prietenul vulpei că-i cine ştie ce beizedea. Amu, după ce s'a despărţit de motan, se 'ntâlneşte cumătra vulpe cu cumătrii ei mult doriţi: Ursilă, Lupan şi porcul cel sălbatec.

— Bun *ajunsa!*

— Bun *ajunsa*! Da, mă rog, cu cine te primblai *mai nainte*, cumătră vulpe? întreabă lupul.

— E hei! Acela-i vrednic soldat, cu sabia de gât legat!

— Araaa! Cum se poate? Şi tae rău sabia ceia?

— Apoi mai întrebaţi?

— Cumătră hăi! Da cum l-am putea vedea noi mai de-aproape? strigă cu toţi într'un glas.

— Tare uşor. Şădeţi ascuşi aici, lângă *copaciul* ista, că eu am să trec pe aici cu dânsul la primblare. Să nu mişcaţi şi să nu crâcniţi cumva, că acela-i vrednic soldat, cu sabia de gât legat! Şi se duce vulpea. Iar cei trei căutau, care'ncotro, să s'ascundă mai bine. Ursilă şi cu Lupan s'au acăţărat cum a dat Dumnezeu în copaciu, da' porcul cel sălbatec s'a acioat la rădăcina copaciului, acoperindu-se cu frunze. Nu multă zăbavă, şi iaca vine vulpea la primblare cu motanul; zice:

— Vere motanaş! Ia să ne mai hodinim supt ist copaciu. Şi s'au tologit o leacă pe ierbuşoară, la rădăcina copaciului. Vorbind aşa, ba de una, ba de alta, motanul zăreşte mişcându-se prin frunze codiţa porcului şi, socotind că-i vre-un şoarec, odată hut! se răpede s'o înhăţe. Şi când a sărit de supt frunze porcul şi când a coviţat odată, bietul motan era să-şi iasă din minte şi, ţuşti! s'asvârle 'n sus, în copaciu. Măi săracu!... Când au văzut una ca asta Ursilă şi cu Lupan, socotind că vine soldatul să-i pue şi pe dânşii la cale, au sărit tocmai de-acolo, din vârful copaciului, de-a crăpat şi râna 'ntr'înşii. Cumătra vulpe ştiu că se spintecă de râs. Ş'avea de ce râde: Dacă erau proşti şi fricoşi, cogemite mătăhăle mari şi de nici o brânză!

De la D. Zalomir. Oniceni, Roman. **Pr. D. Furtună**

GÂCITORI

826.—Scripca.

Intr'o scorbură uscată,
Ţipă o purcea turbată.

827.—Acul cu aţa.

Ştefănache mititel,
Cu buricu după el.

828.—Răsboiul de ţesut.

Mama şi cu mă-ta,
Două guri fauri.
Tatu-to şi cu tata,
Doi boi tauri.
Din picioare, ropo, ropo,
Şi din mâni şomâltoc.

829.—Ferestrăul.

La râpa lui Ciocă-Boacă,
Este-o vulpe hartă-moartă,
Pâr-pâr-pâr în c.. albastru.

830.—Biserica.

Tărtăguţă vânătă,
Ţuguetă cumătră.

831.—Vatra, focul, pirostiile horna și hogeagul.

Am o babă crăcănată,
Deasupra crăcănatei,
Trei picioare.
Intre picioare,
Roș-poroș,
Deasupra lui roș-poroș,
Buhu,
Deasupra buhului.
Sac răsturnat.

832.—Bostanul cu semințele.

Am o casă,
Fără uși, fără ferești,
Intăuntru plină de băeți.

833.—Peptenile de peptănat lână.

Am două mâțe,
Cari se trag de mustăți,

834.—Paianjenul.

Am un frate,
Țese o pânză minunată,
Fără ițe, fără spată.

Din Vârlezi-Covurlui.

835.—Moara.

Muncă de om,
Poruncă de domn,
Șarpe încolăcit,
Cui de fer bătut.

836.—Soarele când răsare.

Pana cocostârcului,
Bate'n fața târgului.

837.—Oglinda.

Străchinuță verde,
Unlul mi se vede.

838.—Nasul când îi bute.

Tărtăcuță roșie,
Plină de cârmoșie.

839.—Iepurele.

Sub o tufă de târtan,
Șăde-un băet de muntean,
Unge c... cu râșină,
Să nu scape vre-o b...

840.—Gura cu dinții

Am un coteț,
Plin de miei albi.

841.—Oul cu albușul și gălbenușul.

Am un văsucior alb,
Țin în el vin roș și alb.

Spuse de moș Ion David Sălceni-Tutova.

Pr. Gh. V. Șușnea

842—Coasa.

Am o cățea albă,
Toți câmpii aleargă,
Când ajunge la drum, stă.

843.—Varza.

Șede curca la izvor,
Numai într'un picior.

844.—Cerul cu stelele.

Este în lume o ghiață lată,
Cu mazere înpestrițată.

845.—Roata morii.

Am o rață neagră.
Ce mereu tot stă în apă,
Și nu se mai face albă.

Auzite de la D-l Alexandru Vasiliu, Mircești-Tutova.

Gh. Boghiu

846.—Capra.

Terică, merică,
Merge la biserică,
Vine acasă şi se vaită,

847.—Cocoşul.

Din piatră albă,
Filozof s'a născut,
Când cântă, te'nviază,
Când moare, te bolează.

848—Ceasornicul.

Am un om,
Şade şi bate,
Şi arată şi spune,
Dar nu mâncă.

849.—Iepurele.

Cinel-cinel,
Ciuciuluţ-câmpel.

Culese de la elevi.

850.—Iepurele.

Şade moşul ghebos,
In rogoz,
Strig la el odată,
Şi se'ndreaptă.

851.—Călăreţul.

Treapa-leapa pe cărare,
Hungher-pungher pe spinare.

852.—Cărbunele.

Pe apă înoată,
Şi'n pământ nu putrezeşte.

853.—Boul.

Cine se naşte cu barbă?

854.—Puricele.

Ce e mic mititel,
Şi-şi îndreaptă Vodă hainele pentru el?

855.—Mămăliga.

Pe valea lui Ghidănac,
Se dă dracul peste cap.

856.—Acul.

Luciu-lucilor,
Ii pui coadă de fuior.

857.—Biserica.

Am o vacă porumbacă,
Pe la coarne cu icoane,
Pe la nări cu lumânări,
Pe la buze buburuze,
La bărbii cu făclii,
Pe la şolduri cu bolduri,
Pe la pântece cu descântece!

858.—Toba.

Hurdubae-bae,
Bună de bătae.

859.—Ariciul.

Am un moş bătrân,
Când pleacă pe cărare,
Sue cu aracii'n spinare.

860.—Briciul de ras.

Am un cal de fier,
Paşte pe un munte de os.

861.—Buliea cu vin

Am o găină cucuiată,
O ţin în pimniţă 'ncuiată,
Şi cum intru şi-o descui,
Ii pui mâna pe cucui.

862.—Buliea.

Alunu ţine gorunul,
Şi gorunul ţine balta.

Culese de la elevi R.-Vâlcea.

C. Daniilescu

VORBE ADÂNCI

1682-1690.

A aşteptà ca porcul, la Crăciun, muchea toporului=Când te aştepţi la bine, la bucurie şi inimă bună, atunci dă necazul peste tine.

Gura cânelui cu os de ros s'astupă=Celui îndârjit, ce face gălăgie, cum i-ai astâmpărat nevoia, dându-i ciolanul, nu-l mai auzi zicând nici «cârc».

Zorleni-Tutova. **T. Popovici**

De cât m-oiu uita la soare ş'oiu întinge în sare, mai bine'n pământ, să înting în unt.

Pentru chefu lui hatâr, merge roata dâr, dâr, dâr.

Lucrul lasat, pute a spurcat

Nu mă' mbăta de cap=zăluzi, înebuni.

Parcă-i muscă'n lapte acru=haimana, feştelit.

Is făcută' ntr'o mie. Nici o ţâră nu pot şedeà=harnică.

De cât în raiu cu calicii, mai bine în iad cu vlădicii.

Jud. Neamţ **A. Moisei**

CÂNTECE

2319.—Foaie verde ş'o lalea,
Cine-a făcut dragostea,
N'ar avea parte de ea,
Că mult e dulce şi bună,
Şi'n urmă este nebună:
Şi iar verde trei cucute,
Căci dragoste sunt mai multe,
Unele sunt trecătoare,
Altele amăgitoare;
Ori în care vei cădea,
Tot îţi seacă inima,
Te usucă ca pe-un pom,
Te lasă din om, neom.
Şi iar verde trei migdale,
Intri'n iarnă ca o floare,
Te scoate la primăvară,
Galben ca turta de ciară
Te văz umblând ca un prost,
Cu capul lăsat în jos.

Dăeni-Tulcea. **C. Frecuş**

2320.--De-ar fi dorul vânzător,
Şi badea cumpărător,
Eu pe dorul vinde-l-aş,
Pe badea cumpăra-l-aş,
Ca să-mi fie de-ajutor,
Să mă apere de dor.

2321.—Foaie verde alior,
Zice mama să mă'nsor,
Eu de fete nu duc dor.
Am o mândră, nu prea mândră,
Dar mi-i dragă, că m'ascultă.
Poartă mândră ce-i purta,
Că dacă m'oi libera,
Eu mi-oi vinde tunica,
Şi tot ne-om face nunta.

2322.—Foaie verde mărgărint.
Teişorul a'nflorit,
A'nflorit, s'a scuturat,

Teişorul a plecat,
A plecat cam supărat,
Că pe braţ nu l-am culcat,
Şi n'am stat la sărutat.
Foae verde fir negară,
Unde-o fi badea' n as' seară,
Unde-o fi şi-o însera,
Pe perna ce s'o culca,
N'o fi moale ca a mea,
Şi gura ce-a săruta,
N'o fi dulce ca a mea.

Din Vârlezi-Covurlui.

Pr. Gh. V. Şuşnea

2323.—Foaie verde bobareu,
Mândro, dorul mieu şi-al tău,
Să-l facem de-un ferăstrău;
Ferăstrău cu pânza nouă,
Taie muntele prin două,
Să-mi aleg de-o mândră nouă;
Fierăstrău cu pânza veche,
Taie muntele prin zece,
Să văd pe mândra când trece,
Cu cana la apă rece;
Apă rece de la Lotrul
Să-mi mai domolească focul;
Ferăstrău cu dinţi mărunţi,
Taie douăzeci de munţi:
Să scobor la Leana'n brânci,
Să ne măsurăm de lungi,
Ea numărând stelele,
Şi eu ei mărgelele.

2324.—Verde foae sălcioară,
Mi-a venit o veste-aseară,
Două vorbe' ntr'o scrisoare:
Că drăguţul mi se'nsoară.
Insoar'-se cu Dumnezeu,
Că mie nu-mi pare rău,
Nici aşà bine nu-mi pare,
Numai la ficaţi mă doare.

2325.—Floare verde iasomnie.
Păsărică albăstrie,
Spune mândrii ca să-mi vie,
Că s'a copt struguri'n vie.
S'au copt şi s'au rumenit,
Şi mândra n'a mai venit,
Căci s'a' nvăţat păsările,
Să mănânce boabele.
S'a' nvăţat şi-o mierlă neagră,
Mi-a' mâncat o vie' ntreagă.

S. Manole

2326.—Foaie verde de trei cepe,
De-ai fi om şi te-ai pricepe.
Dragostea din ce se' ncepe,
Din bete şi din inele,
Şi din buze subţirele.
Vara din' busuioc verde.
Dragostea din ce se face,
Din omul care nu tace;
Dragostea din ce-i făcută
Din omul cu vorbă m ultă..

V. Vermesanu

GLUME, JÂTII ŞI TACLALE.

404.—Ţiganul şi lupii.

Odată, un român se întâlni c'un ţigan, care fugeà de-i sfărâiau călcâele, par'că-l goniau Tătarii.

—«Ho! mă balaure! Ce te-a apucat de fugi aşa?»

—«Haoleoo!! Românico, mânca-te aş! Erà cât p'aci să mă mănânce, iahaşa, o sută de lupchi!».

—«Unde mă!?.»
—«Ia colea, mânca-ţi-aş sufleţelu, ia în ha *padure!*».
—«Ei? şi câţi erau mă?».
—«Hapoi de... pe nenumărate să tot hi fost ho sută dacă nu şi mai mulţi».
—«Mă ţigane spui prostii; tu n'ai văzut bine; o fi fost mai puţini, o fi fost 20?».
—«De Romănico, ştiu eu, o hi fost şi 20, da erau mulţi».
—«Fugi mă ţigane c'au fost 5.—A fost!».
—«Mă a fost unul!».
—«A fost, a fost, brr!! da tare mi-i frică Romănico!».
—«Mă ţigane, fugi cu lupii tăi, c'a fost vr'o mierlă, care te-a speriat aşa!».
—«Hapoi de, Romănico, lup a fost, miermură a fost, de fost tot a fost ceva. Da, mânca-te-aşi: Miermură, nemiermură văd că trupu-mi tremură».

Auzită în Zăicoiu-Dolj dela tata, **I. Brătulescu**

CRONICA

G. Pascu: Sufixele româneşti (ediţiunea Academiei române). Volumul de aproape 500 de pagini înfăţişază subiectul care a dobândit în 1915 premiul Nasturel. Nu ne priveşte tehnica lucrării şi nici competenţa autorului, pentru care d-l Philipide are atâtea cuvinte de laudă. D-l Pascu, de bună samă va ţine socoteală de acele oare cari „lucruri controversate" şi în studii viitoare va întări părţile mai uşoare ale acestei lucrări. Pentru acele studii viitoare, unde îşi vor da contribuţia şi cele 9 volume ale acestei reviste,—cele multe înainte!—necunoscute astăzi d-lui Pascu, însemnăm cele ce urmează: *bătrâneţă* (p. 27) are şi forma *bătrâneaţă* (Pamfile, *Mitologie*, II, 6); *frumuseţă* (28) îşi are pe *frumuseaţă* (Tutova) iar *mândreţă* pe *mândreaţă* (Tecuciu); *galbigit* de sub *păleaţă* (29) e greşit copiat pentru *gălbigit*; *pesmet* (32) l-am dat undeva şi ca poreclă pentru ofiţerul de administraţie; *mulsoare* (50) însemnează şi cantitatea de lapte mulsă la un prânz; *prinsoare* (51) l-am dat şi pentru *loc îngrădit* sau *luat în stăpânire* (*Agricultura*, 17); *canun* (51) l-am dat şi pentru *rost, înţeles, justificare*; *îndrugătura* (61) trebue explicată altfel (*Cântece de ţară*, 349 şi *Industria casnică*, 318); *căzătură* (62) e şi un om sau o vită prea neputincioasă); *frântura* (63) e şi numele unei *boli lumeşti*; în *Jocuri*, II, 156 am dat *nart şi nărtos* (cf. 76); *gâtarul* (83) este cureaua căpăstrului ce vine pe sub gâtul calului; *fătare* (84) ori şi formă *fătar* (*Agricultura*, 114); *pătrare* (89) îl are pe *pătrar*; pentru *tuvlar* (fabricant de cărămizi) (92) am dat nu de mult *tulă*; *Văratic* (102), cf. *Văzduhul*, 48; *ai Moviloae* (112) trebue înţeles ca un genetiv singular, *a* sau *al* Moviloaei; cf. *Miron Costin*, III, 156; *stupitoare* (126) e şi depreciativ, *gură*; *strănut* (138) e greşit explicat, pentru *pată albă pe botul calului*; *fălcele* (145) sunt şi curelele frâului ce vin pe fălcile calului; *nantusel* (149) e greşit copiat în loc de *nănluşel*; *oleacă* (158) trebue scris *o leacă*, de oare ce se zice izolat *leacă*, *lecuţă*: avere strânsă cu *lecuţa*, cu puţinul, cf. *leac, de leac* (puţin); *moşan* de sub *moşneag* (205) însemnează copărtaş într'o moşie; sub *şotorog* (215) să se adauge *şont* şi *şonţ, şotroagă*; *oarzăn* (218) trebue să fie explicat *alb-*

rumân (Mitologie, I. 389); *răbduriu* (223): la *cenuşerniţă* (245) să se adauge *năsipernită*; existenţa sufixului *eşniţă* (245) trebue socotită ca sigură (cf. *mleşniţă*, *Sărbătorile de vară*, 227); *motoşcă* (271) are şi pe *motoaşcă*; la sufixul *otină* (276) se va da derivatul sigur *pârţotină* (*pârţ* + *otină* (tinereă aşà şi aşà); pentru *ghiloteiu* (312), cf. *bilă* (*Industria casnică*, 109); *sandâc* (335) trebue cetit *sândâc*: *şoltic* (335), *priceput la înşelăciune*, trebue apropiat de *şoaldă*, *viclenie*, *înşelăciune*: pentru *chilăman* (341) cf. *chilos*, scurt, îndesat; *vâjdău* (418) trebue scos, fiind o învederată greşeală de tipar în izvor. Mai putem adăugi că *mângulita* (261) nu e nume de scroafă ci nume corupt de rasă, şi ca în alte părţi se confundă numele animalelor cu rasa lor. In sfârşit credem că unele sufixe trebuiau semnalate chiar când se sprijiau pe un singur exemplu. Astfel nu s'a trecut în folositorul izvod *imănos*, din *curimănos* (342). Semnalarea în indice a tuturor formelor înlesneşte mult căutarea; n'am găsit pe *ărime* (*plodărime*), *işancă* (*vêrişanca*, cf. verişan, mocan-mocancă), *oàşchină* (*globoaşchină*, gloaba de cal prea rea) şi *uliu* (*grijuliu*).

Nu ştiu cum va primi d-l Pascu aceste însemnări, din care o parte nici nu privesc prea interesanta şi frumoasa d-sale lucrare; le dau mai ales pentru culegătorii din preajma acestei reviste, ca să afle sau să se întărească în credinţă că unghiurile noastre de cercetat sunt mai numeroase decât s'ar părea.

N. Pora: Taina cea mare. No. 47 din Biblioteca Societăţii „Steaua" aduce un mănunchiu de vioaie *povestiri*, potrivite locului unde se află. In «Taina cea mare" Tudora ca şi în alte povestiri ale finului Sfântului Arhanghel sau al Morţii, are darul de a şti ceasul răposării; „Ispas credinciosul" are temelia populară; în „O dată Ilie" întâlnim pe profetul zilelor de astăzi: „La ispaşa cerească",—care, fiind că-i adunare pentru împărţiri de daruri, nu poate fi *ispaşă* vin tot soiul de vietăţi ca să-şi primească însuşirile: le recunoaştem, şi despre *câni* am publicat nu de mult o variantă (an. VIII, pp. 231-2). Şi tot astfel până la sfârşit. Şi astfel ajungi să te intrebi: iţi este îngăduit dumitale, scriitor, chiar în cărticele mărunte pe cari confraţii nu le citesc de obiceiu, să te înspiri din spusele poporului, fără ca să spui acest lucru?

Te „jenez"? Ţi-a fost teamă că conducătorii Societăţii nu ţi-ar fi cumpărat manuscriptul dacă ar fi văzut subtitlul „din popor"? Sau ţi-ar fi fost ruşine de acest adaos? Sau nu corespunde în totul aceasta codiţă în fruntea bucăţilor cărora d-ta ai crezut nimerit şi le mai ciopleşti şi să le mai spoeşti?

Astfel d-l Dragoslav are tovarăş, iar greşala d-lui M. Dragomirescu o urmează „Albina" şi „Biblioteca Societăţei" „Steaua". **T. Pamfile**

* In „Ilustraţiunea" (Dech 1915) d. N. Iorga vorbeşte despre culegerea lui Bouquet intitulată: „Album valaque", vues et costumes pittoresque de la Valachie, desines d'après nature par Michel Bouquet», Paris, 1843. Reproducere şi în „*Rev. gen. a învăţământului*" an. XI (Mart 1916) p. 372. In această lucrare a desemnatorului francez ni se păstrează cea dintâi serie de porturi populare

Mai departe şi tot în aceleaşi numere de reviste, se văd observaţiile d-lui I. Nistor, asupra albumului de broderii şi ţeseluri populare publicate de E. Kolbenhey fostul director al şcolii de meserii din Cernăuţi.

* Vrednice de amintire sunt, în „*Sofia*" (an. I. No. 7 din 20 Mart 1916) noua foaie literară din Bucureşti a d-lui R. S. Dragnea,—expunerile datorite d-lui Şt. Berechet asupra „Poeziei populare sârbeşti". Scrie un om priceput şi pregătit din punct de vedere ştiinţific; el cunoaşte bine limba şi literatura sârbească. Deci de mai mult folos ne vor fi asemenea studii decât lungile înşirări nesfârşite ale culăror cercetări nouă. **D. F.**

OBOLUL

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru D Dr. *V. C. Vasiliu* Ploeşti 5 lei. D. *E. Drăguşescu* Bogdăneşti. Suceava 5 lei. Păr. *C. Bobulescu* Iaşi 5 lei. D. *A. Lalu* Bârlad 5 lei D. *St. Popescu* Călăraşi 2 lei 50 b. (urmează)

BIBLIOGRAFIE

Charles Wagner: Să fii om! Convorbiri asupra purtării in vieaţă, trad. de Laetitia V. Ghidionescu (No. 969-70 din «Biblioteca pentru toţi»), 164 pp. 60 bani.

N. Gane: Aliuţă, Şanta (No 3 din publicaţia săptămânală «Scriitorii noştri», director A. Vlăhuţă), Libr. Alcalay & Co Bucucureşti, 36 pp., 20 bani.

N. Pora: Taina cea mare, Povestiri (No. 47 din Biblioteca societăţii «Steaua», Libr. C. Sfetea, Bucureşti, 1916. 96 p. 20 b.

N. Iorga: Oamenii cari au fost, (No. 4 din publicaţia săptămânală «Scriitorii noştri», director A. Vlăhuţă), Lib. Alcalay & Comp. 32 pp., 20 bani.

P. Dubois: Raţiunea şi sentimentul, trad. de Paul Constantinescu (No. 3 din Biblioteca «România viitoare»), dir. D. Munteanu-Râmnic, Ploeşti, 1916, 42 pp. 30 b.

Domniei sale
Domnului Artur Gorovei

Comuna Fălticeni

...ul Județul

...apărut:

T. PAMFILE

Mitologie românească:

I

DUSMANI SI PRIETENI AI OMULUI

Ediția Academiei Române

400 pp. **3 lei**

Se poate dobândi de la autor, Bârlad str. Corbului.

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări şi mărturii istorice. Anul IV, No. 3 pe Aprilie 1916, cuprinde:

CÂTEVA INSEMNARI REFERITOARE LA UN MANUSCRIPT GRECESC DE MUZICĂ ORIENTALĂ.
C. N. Mateescu.
O CONDICĂ VECHE.—Al Rosetti.
DOCUMENTE —C. Daniilescu, G. Forescu, Artur Gorovei, C. N. Mateescu, T. Pamfile, Al. Saint-Georges, Iuliu Tuducescu, Econ. V. Ursăcescu.
NUMISMATICĂ.—V. C. Nicoau.
INSEMNĂRI.—Econ. V. Ursăcescu, C. N. Mateescu.
CRONICA.—T. Pamfile: N. Iorga: Amănunte din istoria noastră în veacul al XIX-lea.
ILUSTRAȚIUNI Dintr'un manuscript grecesc de muzică orientală.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

Anul IX.—No. 6. Iunie, 1916.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATA PE LUNĂ

CUPRINSUL

REDACȚIA: T. Pamfile, Strada Corbului

ADMNISTRAȚIA: M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BÂRLAD

Exemplarul:		Abonamentul anual:	
In țară	40 de bani	În țară	5 lei
In străinătate	50 » »	În străinătate	6 „

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

INTEMEETORII: PR. EC. I. ANTONOVICI, ST. CAPŞA, G. A. COSMOVICI, N. I. DUMITRAŞCU, PR. D. FURTUNĂ. PR. GH. GHEOLDUM, P. HERESCU, DR. I. URBAN JARNIC, G. T. KIRILEANU, N. L. KOSTAKI, M. LUPESCU, C. N. MATEESCU, A. MOISEI, N. I. MUNTEANU, I. NECULAU, A. NEGOESCU, T. PAMFILE, P. PĂNOIU, T. POPOVICI, PR. P. G. SAVIN, A. TENEA. ŞT. ST. TUŢESCU, G. TUTOVEANU, I. ZOTA.

Anul IX.—No. 6. Iunie, 1916.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA	ABONAMENTUL ANUAL	ADMINISTRAȚIA:
T. PAMFILE	In țară 5 lei	M. LUPESCU
Bârlad, str Corbului	In străinătate 6 „	Zorleni-Tutova

SIBILE ŞI FILOSOFI ÎN Literatură și Iconografia românească.[1]

. . .

ANEXA I

Academia Română, *Manuscriptul românesc* 469, pp. 427 v° și urm.

Cuvîntŭ de prea înțeleapta Sivila.

David prorocul lui Dumnezîu avea pohtî mare cît eșiia vrătuia lui, adicî podul lui, și punea un vas pica în casa. Iarî Intr'o zi un nașu a lui ștearse *plodul*[2] cu niște buruiane și-l aruncî afarî. Și eși o gânscă și mîncî buruianile, și cum le mîncî, îndatî oò un ou. Și crepî oul, și din ou eși o pruncî parte muerească. Și pre ascunsu spuseră lui D[a]v[i]du înpăratŭ de aceasta. D[a]v[i]dŭ bine înțelese pre cum se fîcu aceaia și zise de ascuns. Erî fata aceaia întru pîmîntul Ugorscului și crescu și învîțî carte, și fu înțeleaptî mai vrătos de câtŭ toți oamenii ce petrecea în toatî lumea. Și cu înțelepciunea ei dobîndi țara Ugorscului toatî, și înpîrîți în Rîmŭ, și socotiia zisele prorocilor cum zise Dumnezîu lui Dvdŭ: Din sîmînța ta voi pune scaunul tîu și al altora proroci (*necetet*). Numele ei era Mariia, și pentru înțelepciunea ei îi ziserî Sivila, și trîgea nâdeajde cî dintru dînsa să va naște H[risto]s. Și feri feciorița sa 38 ani pînî cînd vîzurî o sutî de boiari mari toți un vis. Atuncia înțelese Sivila că nu iaste aceaia ce nîdîjduiaște. Și să adunarî toți boiarii și ziserî: Blîmați la înpîrîteasa să spunem visul ce am vîzut. Și venirî cîtrî însî și ziserî: Să ertați, împîrîțiia ta, iată cum am vîzut noi o sutî de boiari iatîi un vis. Sivila zise: Spusuțŭ visul și ei îu voiu deslega. Domnii ziserî: Vîzut-am noao sori rîsîrind. Iară Sivila zise: Spuneți-mi cum [erau] acei sori. Ei ziserî: 1. Soarele dintîi [era curatŭ și lin

---

[1] Vezi n-rul trecut, pp. 129 și urm.

[2] Pentru *plodul* paserilor, cf. *Ion Creangă*, VI p. 19.

rîsîriia, şi noi foarte cu drag îl aşteptam şi-l socoteam. 2. Al doile soare de trei ori întunecî şi-s ascunse lumina 3 Al treilea soare cu zîri negre pregiur dănsul. 4. Al patrule soare ca o parî de fum negru. 5. Al cincile soare arsŭ şi fierbinte era noao a-l socoti. 6. Al şasele soare luminî avea ca zîpada. 7. Al şaptelea soare cu zare roşie şi în mijlocŭ mîn avea. 8. Al optulea soare zîrile lui 20 era line şi curate. 9. Al noaolea soare de toţi era mai groaznicu: spîmatŭ era şi fierbinte. Sivila zise: Noao sori sănt noao roduri. Cel soare dintîi iaste rodul Bîlgarilor, bunŭ şi iubitori la oaspeţi şi credincioşi, cea dreaptă credinţî creştineascî lui Dumnezîu au închinatŭ. Al doilea soare săntŭ Grecii că ei de trei ori credinţa sa au lepîdat, şi cu toate limbile să amestecî; iubitor de argintŭ şi luotori de adîmant. înpărăţia lui Dumnezîu deaderî. Al treile soare sîntŭ Frîncii, ce ei vor cîlca toate limbile. Eşi-va dintru dînşi om de 2 roduri, şi numele lui va fi Constantin şi acela va cîlca toate limbile şi va face rîzboae mari pre pîmîntŭ, şi i să va arîta lui semne pre ceri şi va ridica Grecii, şi va face împîrîţie între Greci, şi va zidi întru dânşii cetate şi se va chiema Ier[u]s[a]limul nou, ograda Grecilor şi rîpaosul sv[i]n[ţ]ilor. Şi mîni-sa i să vor arîta crucile lui Hs ce la le va face semne multe pe pământ. Al patrulea soare aceştiia sănt Arcadei ce vor birui Frîncii şi vor cîlca Rîmul şi iarî va fi Rîmul. Şi acela om într'apî va muri. Al cincile soare aceştiia săntu Sîrîceneştii ce vor puştii Ier[u]s[a]limul şi vor cîlca Siriia 6. Al şaselea soare, aceştiia sănt Sirianii ce ţinurî Ier[u]s[a]limul şi perdurî scaunul său şi pîmîntul lor, şi va pustii trei sute de ani. 7. Al şaptelea soare, aceştiia sănt Jidovăi. Eşi-va o muiare dintru dînşii şi va naşte fiiu din ceri, şi vor zice numele lui Isus. Şi fata ce-l va naşte va fi totŭ fecioarî curaţî. Scaunul lui este cerul iarî pîmîntul iaste aşternutŭ picioarele lui. Numele Fecioarei va fi Mariia. Aduna-sî-vor toţi Domnii şi toţi giudecîtorii şi-l vor da spre rîstignire, îngropa-l-vor pre dînsul şi a treia zi va înviè şi se va sui în ceri şi va trimite 12 bîrbaţi, şi aceia legia noastră vor rîsîpi şi a lor lege vor întîri. Şi aceaia lege va înpîrîţi dela rîsîritul soarelui pînă la apus. Atunci ziserî popii jidoveşti şi toţi boiarinii: Taci, înpîrîţiia ta, cî încî una te vom întreba: Poate aceaia a fi ca să pogorî Dumnezîu din ceri şi să-s nascî din fecio[a]rî şi să spargî legea noastrî. Atunci Sivila [a] zis: O! nebun rodul meu cel mare şi minunat! Nu vă miraret de aciasta, ci socotiţ că înţelepciunea voastră, ci socotiţ pre ce stî ceriul aninatu şi pîmîntul întîritu şi neclintitu? Iarî legea voastrî nu spre

bine stă, cî şi eu pînî acum m'am nîdîjduit că dintru mine să va naşte Hs şi mi-am feril fecioriia mea în [3]8 de ani iară acmu cunoscu că nu-s eu aceaia. Al optulea soare aceştiea sănt Iverii drepţi şi iubitori de oaspeţi, beseareca pîzîscu, de Dumnezîu să tem şi cuvintele svinţiei salale cearcî. Şi pentru fîrî de rîutate unora ca acestora le zâce Dumnezîu: Ferice de ceia ce să pleacî: aceia vor dobîndi spesenia. Al noaolea soare, aceia. săntŭ Tîtarii ce varsî sînge pre pîmîntu şi nimia înaintea lor nu vor sta. Mînca-vor toate ţîrîle şi pînî la o vreme atîta puteare vor avea, cîtŭ înnaintea lor din limbi nimia nu sî va putea protivi. Iarî cîndu va fi mai pre urmî, cu numele lui Arhanghel Gavriil iar de oameni vor peri. Slavî pîrintele lui şi Fiuilui şi Dhului svnt acum şi pururea şi întru veaci de veaci.

ANEXA II

Academia Română, *Manuscriptul românesc* 86, p. 429.

Pentru cum au întrebat Avgust Chesariu pre duhuril[e] necurate la vrăjălniţa, la capiştea lui Apolon D[u]mnezău şi ce răspuns au luat.

Pre vremea [a]cè era înpărat samodărjeţu acesta înpărat Avgust Chesariu şi oblădui toată lumea supt ascultarea lui, precum ne spun svintele scrisori a besearecii. Şi în zălele acestuia au fost şi naşterea Domnului nostru Hs. şi precum spune şi Stii Evsăvie Pa[n]filŭ de întru videniia care au văzut Daniil Proroc ne spune la pisaniile sale şi arată şi pre Avgust Chesariu cum au fost şi el un înpărat de în cei patru înpăraţi mari ce au văzut, adecă când au văzut Daniil ceale patru gadene mari înpărăţăi, şi o înpărăţae de într'acelea aratî să fie una aceasta a lui Avgust Chesariu. Căci că şi acesta înpărat încă au înpărăţăt lumea toată. Aşijderea spune aceasta Evsăvie precum aceasta înpărat Avgust Chesariul pre vreme ce înpărăţaia, s'au dus la nişte Eleni ce se chema Delfii. Şi acolo în cetatea Delfilor au fost o capişte a lui Apolon D[u]mnezăŭ. Şi era acoleà la capişte şi vrăjialniţa, de-ş vrăjiia Elenii capişte rătaciţă. Deci oamenii grăiia, iară dracii răspundea de ce-i întreba. Şi aşa credea Elenii că sănt dumnezăirii de le răspunde şi le grăescu. Şi le era pre voe de le căuta sau nu le da nădiajde; şi într'acesta chip îi cuprinseasea de era a lorŭ precum să rătăcisă de le slujiia. Iar înpăratul acesta dac'au

mărsu la vrăjialniță, acolo la capiştea lui Apolon la Delfi, au întrebat cine va înpărăță pre după dănsul ? Iar vrăjialnița nemic nu vrea să răspunză, ce tăcea. Iar înpăratul Avgust întreabă oare că ce tace vrăjialnița de nu-i răspunde. Şi iarăşi mai întrebî o datî după dănsa, să-i spue cine va înpărăță. Iar vrăjialnița i-au răspunsă zăcăndu aşea: Ficioru de Jidovi mă oblăduieaşte D[u]mnezău a fericițălor înpărață, şi aceasta casă va lipsă, şi drum bătut de sărgu să va face. Ce te du de-aici, de la a noastră casă!

Iată că şi Duhurile necurate au mărturisit pentru Hs că va înpărăță lumea, şi cea de sus şi ceastă de giosu, şi viilor va fi înpărat şi morților.

Şi într'aceasta chip şi-au luat Avgust Chesariu răspunsul şi s'au dus. Şi auzără şi alțăi mulți carii s'au prilejit acolo de aceasta şi mult s'au minunat.

ANEXA III

Academia Română, *Manscriptul românescu*, 3692, pp. 9v₀ şi urm.

Ceriu nou şi cu stele luminoasă făcute, care este prea blagoslovitei Fecioarei Mariei, Născătoarea de D[u]mnezău, cu minuniile sale.

Prin osărdie mai micului slugii sale Ieromonah Ionichie Galatovschii, rector şi egumen Franților.

1665 luna lui Dec[he]mvrie 12, lumii s'au arătat în tipografia Livovului.

Minunile

A presfintei Născătoare de Dumnezeu între Sabelii, proorocițe păgâneşti, cărora înainte de zămislire ei, prin arătare d[u]mnezăiască au cunoscut ele şi în cărțile sale pre aceia o au scris şi noroadelor o au propoveduit şi au vestit.

Minune 1.

Sabelie Persască, cu d[u]h[u]l prorocesc de la Dumnezeu fiind plină, aceste cuvinte pentru Precurata Fecioară în scrisorile sale au scris: Veni-va în lume mare prooroc din locuri înalte, prin noor şi să va naşte din fecioară curată, şi pre noi cu D[u]mnezeu tatăl ne va înpăca.

Minune 2.

Sabelia Libica din pronię d[u]hului sfănt, așà pentru precurata fecioară au propoveduit: Veni-va zioa luminii și va răsipi tot întunericul, in care cias, vecinicul cocon, pentru păcatele tuturor va fi triimis în lume. Cu trupul va trăi, stăpăn pre dănsul îl va aveà. cu țitele sale îl va hrăni Aceste sănt taine d[u]mnezeești.

Minune 3.

Sabeliia Delfica avănd in săne d[u]hul sfănt, aciasta proorocie au scris pentru precurata Fecioară: O, omule, să știi pre stăpănul tău. Prooroc va veni pentru izbăvire ta. Acela cu învățătură toată lumea luminează ca să aibă fiiștii care pre dănsul în cugetul său. Prin lucrare d[u]mnezeiască, din fecioară să va naște și credincioșilor săi minunile va luminà.

Minune 4.

Sabeliea Xameriia de la d[u]hul sfănt fiind învățată, aceste, pentru Născătoare de D[u]mnezeu cuvinte au scris: Fecioară în vărstă tănără va fi în cinste omului. Noi toți pre dănsa vom cinsti: Pre înpăratul pre măini îl va purta, căruia vor aduce daruri trei credincioși crai.

Minune 5.

Sabeliia Samiia, prin tocmire duhului sfânt așà au proorocit, Iată în lume la noi va venì cocon bogat din ceriu, se va naște din curată fecioară. Fiiarăle laudă lui îi vor da, cerul și pămăntul și îngerii îl vor vesti.

Minune 6.

Sabeliia Cumiia așa proorocire au avut pentru precurata Fecioară, dăndu-să ei d[u]hul sfănt: Acele cuvinte ale mele de pe urmă sănt adevărate și vecinice vor fi, care noao prin înpăratul însemnează, care în pace va trăi cu noi și la toată lume drag va fi. Lua-va asupra sa trup omenesc și Domnului D[u]mnezeu aceasta va fi cu plăcere. Pre Fecioara luà-va luiș maică. Ne va întrece foarte pre noi cu vrednicie Fecioara, cu înțelepciune și cuvinte minunată.

Minune 7.

Când Rămlenii în Răm au zidit capişte D[u]mnezeului său mincinos Ianos, într'acel cias au întrebat pre Sabeliia Tiburtina pără cănd are să stea această capişte. Au răspuns Tiburtina: pără cănd va naşte Fecioara fiiu, precum s'au şi împlinitu căci acè capişte a lui Ianos au stătut pără când au născut Fecioara prea Hs Domnul, iar cum s'au născut, îndată capişte aceia la Răm au căzut la pământ.

Minune 8.

Cănd Octaviian Chesariul vrănd ca să se numească pre sine Dumnezeu, într'acel cias Sabilia Tiburtina, proorociţă păgânească au arătat lui în ceriu pre Fecioara ţiind pre măinile sale pruncul şi i-au zis: Acel oltariu este fiul lui Dumnezeu Pentru aceiia au arătat lui Octaviian cănd au proorocit ia, că Precurata Fecioară are să naşca pre Hs.[1]

ANEXA IV.

Academia Română, *Manuscriptul* 3231, pp. 124 şi urm.

Minunele prea sfintei Născătoarei de Dumnezău între Sebilele carele au fostŭ la păgăni prorociţe, carele mai nainte de înceaperea ei cu arătarea lui Dumnezău o au ştiutŭ şi o au scris în cărţile sale şi o au mărturisit oamenilor şi o au slăvit.

Minunea dintăi.

Sibilla Persica cu d[u]hul pr[o]cescŭ de la Dumnezău fiind plină, au scris aceste verşuri despre precurata fecioară: Va veni în

[1] Urmează apoi textul manuscriptului, ce se încheie la p. 161 cu: «Iar acmŭ prin oserdie şi poronca preosvinţii sale chiriu chir Iacov, Episcop Huşului s'au tălmăcit din limba slov[e]nească pre limba moldovenească. Şi tălmăcitori au fost: eu Toma Stamati, nepot preaosfinţii sale şi cu sfintiia sa Ieromonah Teofan eclisiiah episcopie Huşului, iar scriitoriu au fost dlui Lupu Agărici ot episcopie Huşului, la let 1787, Sept. 10».

Pe p. 163:

„Această istorie ce s'au aflat în scrisorile Mitropoliei scrisă de preosvinţie sa Gheorghie Mitropolit Moldovii, la let 7231 Fev. 31 (*sic*).

Iar acmŭ din poronca preasvinţii sale chirio chir Iacov, Episcop Huşului, s'au scris într'aciastă carte la leat 1789 Noemv. 6."

lume prrocul cel mare den marginile de sus prin nori. Din fecioară curată să va naşte şi pre noi cu Dumnezău tatăl ne va inpăca.

Minunea a doao.

Sibil[a] Libica cu deşteptarea duhului sfintŭ aşa au prrocit despre precurata Fecioară: Iată va veni zioa cea luminoasă care vreme Dumnezăul cel de veaci pentru păcatul tuturor va fi trimis şi după trup va viţiui: o giupăneasă pre dinsul va avea, hrăni-l-va pre dinsul cu ţitele sale, că aşa iaste maica dumnezăiască.

Minunia a patra[1]

Sibilla Himeriia, de duhul sfăntu fiind învăţată, au scris aceste cuvinte despre sfinta născătoarea de Dumnezeu fecioara: In veacul cel tănăr va fi intru cinstea omului. Noi toţi o vom cinsti pre dinsa. Pre înpărat il va ţineà în măini, căruia vor aduce daruri trei crai drept credinciosi.

Minunea a cincea.

Sibilla Samiia cu îndreptarea duhului sfintu au prrocit despre Sfinta fecioară întru acest chip: Iată la lume va venì cătră noi Domnul cel bogat din ceriu. Naşte-se-va din sirimană fecioară. Aşa să cade, cum hăerile lui laudă să-i dea; ceriul, pămăntul, îngerii il vor încungiura.

Minune 6.

Sibilla Cumea într'aceasta chip au prrocit despre Preacurata Fecioară, de la d[u]hul sfăntŭ: Aceaste cuvinte sintu ceale bune şi carele ne însemnează noao pe înpăratul şi ne făgăduescu venirea lui în lume, carele cu pace va lăcuî şi spre toată lumea va fi milă. Va priimi el pre sine trup omenescŭ. Domnul Dumnezeu lui e foarte cu milă. Pre fecioară o va lua de-i va fi lui maică, că o va vedea pre dînsa în stat derept. Adevărat ne va întreace pre noi fecioara aceia cu destoiniciia, cu faptele ceale bune şi cu curăţiia. Pentru aceia aici va dobăndi pre Domnul său în păntecele său cel curat din ceriul cel înalt.

---

[1] Astfel sărită, numerotaţia urmează.

Minune 7.

Sibilla Helespontica cu duh de prrocie aşa au scris despre Născătoarea de Dumnezeu Fecioară: Când am chebzuit despre nişte lucruri, văzuiu pre Fecioara întru mare cinste de aceastŭ darul său, destoinică fiind cu rânduiala Domnului celui înţelept. Aşa va cumpăni Domnul pre slujnica sa cum va veni în pântecele ei ca întru o cămară. Este foarte însemnat: aşa cum cu tocmeala lui Dumnezeu dinaintea oamenilor iaste ascunsă. Care minune se va arăta când va spune Fecioara lucru ca acesta.

Minune 8.

Sibilla Frigica cu învăţătura d[u]hului sfântŭ au izvodit verşuri despre Născătoarea de Dumnezeu: văzut-am pre Domnul cel mai înalt de cât toţi fiind foarte mânios spre făcătoarea de rău lume. Vrut-au pre oamenii cei răi să-i piiarză şi iarăş va face frăţie cu dînşii. Trimite-va la fecior pre Ingerul său ca cu credinţă să-l priimească pre dînsul Lui Dumnezău celui mai denainte de veaci foarte iaste drag ca să ia trup den fecioara şi să-l facă jirtvă el pentru ăi săi şi va pe oamenii cei căzuţi să-i pue la bine.

Minunea 9.

Sibilla Evropeia cu rânduiala d[u]hului sfintŭ au prorocitŭ despre Născătoarea lui Dumnezău în lume: Aşà va venì în lume cuvântul cel den veaci, ca să fie de folos credincioşilor săi. Den cer de la Dumnezău va fi trimis în pântecele Fecioarei cei înbunătăţite, şi va trece pren munţi şi prin văi mari, şi va fi aici puţină vreme.

Minunea a zeacea.

Sibilla Liturtina fiind plin[ă] de d[u]hul lui Dumnezău au scris aceste cuvinte de Preacista în verşurile sale: Dumnezăul cel drept mi au dat mie aceste voroave ca să arăt lumii pre fecioara cea minunată care va naşte în Viflaem prunc uşor şi fecioriia sa nu va vătăma. Sfintă iastă şi destoinică iaste şi norocită, care va hrăni de la sine pruncul său.

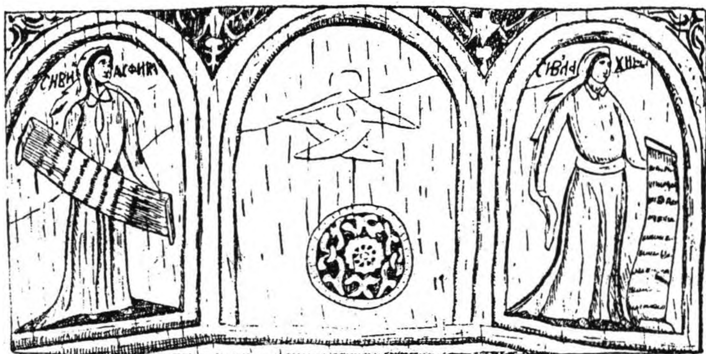
Minunea a unsprezeacea.

Păgânii când au zidit în Roma capiştea lui Ianus dumnezăul

său celui mincinos, întru acea vreme, păgânii au [în]trebat pre Sibilla Teburtina până când va sta acea capişte. Iar Sibilla Teburtina au răspuns: Păn când va naşte Fecioara. Şi aşa au şi fost. Păn' atunce au stătut capistea lui Ianos, păn' când n'au fost născut Preacista cui pre Hs, iar în dată ce au născut Preacista pre Hs, îndată şi în Roma s'au surpat capiştea aceaia.

Minunea doaosprăzece.

Octaviian înpăratul Romei, când au vrut să [să] numească pre sine Dumnezău, întru acea vreme Sibilla Teburtina prorociţă

148. Amănunt din zugrăveala Paraclisului Episcopiei de Râmnic Noul Severin.

i-au arătat lui pre cer pre Fecioară ţiind pruncul în măini, şi i-au zis lui: Acela iaste oltariul lui Dumnezău. Şi pentru aceia Sibilla au arătat pre Fecioară ţiind pruncul în măini, că au prrocit cum va să nască Precista pre Hs şi va să-l ţie în măinile sale.

ANEXA V.

Zapisul zugrăvirii bisericii din Câineni, jud. Argeş.

Incredinţăm cu acest zapis al nostru la măna Frangului Daneş ot Căineni, precum să s[ă] ştie că ne-am tocmit la o sfăntă biserică ce s'a făcut acum ca să o zugrăvim, însă oltarul, i biserica cea mare, i tinda fămeelor, cum şi advonul; căt, pă dinafar' 2 rănduri de sfinţi de jur înprejur. Insă jugrăvelile să fie frumoase, iar şi cu aur şi cu argint, dupe cum să cade. Insă la tămplă căt şi la pandogratur căt şi fămei, la Maica Precista sub cunună, cu aur, cum şi la advon iar, şi sus la Emanuil, iarăş cu

aur. Afară la hram iarăş cu aur. Şi turnu care este să-s facă dupe cum să cade, să avem a face. Tocmeală ne-au fost cu mai sus numitu Francu, 800 de lei, adecă opt sute şi să ne dea dlui mâncare şi băutură, însă 2 oca de vin pă zi şi 1 de rachiu pe fieşte zi. Şi să avem să ne aducem şi un salahor. Să aibă dlui a-i plăti pe lună câte tl. 5, mai sus numitulu Frangu. Iar neplăcândŭ lucru ce vom face, să n'aibă a ne da nici un ban; neplăcându lucru ce vom face să nu ne de un ban, numai făcându-se socoteală după lucru ce vom face, aşă să ne dea mai sus numitu. Şi pentru mai bună încredinţare, ne-am iscălit mai jos, ca-s crează. Şi am primit arvun[ă] în mâna noastră tl. 50; şi ceilalţi bani şi din bani să ne dea cât ne va trebui la văpseli cât ne va trebuì (*sic*). Iar sorocu ne-am pus să venim la Sfinţii Apostoli Petru i Pavel, să avem a ne apuca de lucru după cum ne-am legat mai sus. Acestea ne-am legat mai sus. Acestea ne-am legat de a noastră bunăvoe şi ne-am iscălit.

1807 Iuni 11.

Manoli zugrav ot satu Tuţi (?). Dan zugrav. Dumitrache Mart[or]... martor.

Iar întâmplându-să a nu veni la numitu soroc şi a nu săvârşi, de să va întâmpla şi să vie după noi, câtă cheltueală să va face, să aibă a o căota la noi. Aceasta.

Tal.	par.	Bani ce s'au priimit dintru acest zapis 1807 Sept 5.
50	—	Primiţi întâi arvună după cum arată zapisu.
72	—	Ipac târguelile osebit jugrăveli celi dintâi.
100	—	Ipac.
76	20	Ipac.
4	—	Ipac.
2	20	Ipac la Titeşti.
33	—	Ipac daţi vameşului pentru mine.
338	—	Adică trei sute trei zeci opt am primit.
tl.	40	am mai primit acum când au venit şi-am jugrăvit turnu(?).

T. Pamfile

COLINDE

77. — Leroi leo, leroi Doamne
Sus la munte ninge, plouă,
La şes cade rouă.,
Leroi leo, leroi Doamne,
Rupta mi s'a fapt
P'o margine de lac
Leroi leo, leroi Doamne[1],
Drum la iezărele,
Crescutu-mi-a născut
Trestică măruntă
Răchită 'nflorită.
D'acolo se ţine
D'o droaie de ciute,
De ciută măruntă
Şi nepricepută
— «Tu ciută mioară,
La păr gălbioară
La bot zmedioară,
Tu de ce nu paşti,
Nici nu te adăpi,
Numai 'mi strejueşti,
Streajă de trei părţ*i*,
Din trei dimineţi ?
Voi, ciute mărunte,
Voi ştiţi, ori nu ştiţi ?
N . . . . . ăl voinic
De când flăcăeşte,
Cal bun hărăneşte
Şi s'a lăudat
C'o să iasă Joi,
Joi încoa de spre noi
Şi-o să vă *zgornească*
Şi-o să vă gonească
Pân' la lacul roşu ;
Lac roşu n'a fost,
Lac roşu va face
Din sânge de ciută.
Ce'ţi mai rămânea
In goană vă va lua,
Şi-o să vă gonească
Pân' la lacul alb.
Lacu alb n'a fost,
Lacu alb va face
De lapte de ciută.
Ce'ţi mai rămâneà
In goană vă va lua
Şi-o să vă gonească
Pân' la pod de os ;
Pod de os n'a fost,
Pod de os va face
De oase de ciută,
De ciută măruntă
Şi nepricepută.
Ce'ţi mai rămâneà,
In goană vă va lua,
Şi-o să vă gonească
Pân' la podul de piei ;
Pod de piei n'a fost.
Pod de piei va face
Tot de piei de ciută,
De ciută măruntă
Şi nepricepută.
Ce'ţi mai rămâneà,
In goană vă va lua,
Şi-o să vă gonească
Pân' la munţi cărunţi ;
Munţi căruntţi n'a fost,
Munţi căruntţi va face
Tot de păr de ciută,
De ciută măruntă
Şi nepricepută !
Cea ciută mioară
La păr gălbioară,
La bot zmedioară,
Ea s'a lăudat :

[1] Refrenurile se vor repeta după unul şi două viersuri.

—Numai eu să scap
Sub stană de piatră
De cal bun călcată,
De biciu urzicată,
De şioimel pişcată,
Şi de câini lătrată !
Spus de Ioniţă Drăgoiu din com. Grindu, jud. Ialomiţa în anul 1884.

78.—Leroi leo,
I . . . bun voinic,
De când flăcăeşte
Leroileo,
Bun cal hărăneşte,
Leroi leo,
D'un cal, d'un ogar,
D'un vânăt şoimel.
Leroi leo,
Hrana calului
Leroi leo,
Cu ce'l hărăneşte ?
Tot cu orz pisat
Şi cu fân tocat
Hrana şoimului,
Cu cel hrăneşte ?
Tot cu lapte dulce,
Dulce de junice.
Hrana ogarului,
Cu ce'l hrăneşte ?
Tot ciosvârţi de miel,
De miel sugărel
Şi de *plecăţel*.
I. . . . bun voinic
Cheia şi-o luà
Şi la grajd mergeà,
Grajdul descuiară,
La murgul intrară,
Din gură-i grăeară :
—«Rozi, murgule, rozi,
Rozi de mi te 'ngraşi !»
Murgu-atunci grăià :
— «Ce-o să roz, stăpâne,
Că un spurcat de şoim
Zidul mi l'a spart,
Fânul mi-a mâncat
Şi s'a lăudat
Că o să mă rămâe.
Stăpâne, stăpâne,
Eu mă rog de tine
Ca de Dumnezeu,
Pe noi să ne scoţi
Joi de dimineaţă,
Pe nor şi pe ceaţă,
La puţu cu gard,
La măru *urat*.
Unul lângă altul
Drumul să mi-l tai.
Murgul s'a rugat
D'o ploae cu vânt ;
Şoimul sus în vânt,
Murgul isbândind,
La poartă sosind.
Din picioare bătând,
Din gură grăind :
—Stăpâne, stăpâne,
Ia eşi, de ne vezi,
Cum ne-a fost rămasul !
Dar I. . . . bun voinic
Afară eşiară,
De frâu mi-l luară
Şi îl mai plimbară
Pân' se răcoreară ;
In grajd mi-l băgară,
Fân îi răvărsară,
Orz că mi-i pisară,
Atunci şoim soseară,
Din gură grăeară :
—*Ţivleşte*, ţivleşte,
Grăeşte voiniceşte.
I. . . . bun voinic
Afară eşià,
Barda şi-o luà.

La şoim că mergeà,
De aripă 'l luà,
La prag mi-l trăgeà,
Aripa să-i taie,
Ochişori să-i scoată;
Aripa din dreapta
Ochişor din stânga.
Atunci murgu grăià:
—Stăpâne, stăpâne,
Nu sluţi tu şoimu,
C' o să-ţi vie rude
Şi-o să te petreci,
Călare pe mine
Cu şoimi după tine;
Cu şoimi, ca ogari,
Prin satele rari
Pe la fetele mari,
Prin satele dese
Pe la jupânese.»
I. . . . bun voinic,
Fie sănătos
Cu fraţi, cu părinţi
Şi cu noi cu toţi!
Spus de Ioniţă Drăgoiu din com. Grindu, Jud. Ialomiţa, în anul 1884

79.—La ce cruce de măr dulce
Frumos sbor că mi se stânge
Tot de fete, de neveste,
Mai rar cruce de voinici.
Jucă ziua, toată ziua;
Când fu soarele 'n diseară.
Cam despre soare răsare
Văzù păun cu coada verde;
Da nu-i păun cu coada verde
Ci-i N. . . . tânăr voinic.
Bună ziua mi-şi dădeà,
Nimeneà nu-i mulţumeà,
Fiind având ibovniceà.
Ea cu greu îi mulţumeà.
«Mulţam, voinice, de călare,
Mult îmi pare ziua mare.
Descalecă boereşte,
Leagă calul voiniceşte,
Vino 'n zbor şi mi te prinde;
Nu te prinde lângă mine,
Ci te prinde-a treia mână,
Să cătăm faţă la faţă,
C'aşa Dumnezeu ne'nvaţă!»
Descălecă boereşte,
Leagă calul voiniceşte,
Mergeà în *sbor* şi se prindeà:
Se prindea a treia mână,
Să cate faţă la faţă,
C'aşa Dumnezeu-i învaţă.
Şi jucară cât jucară,
Murgul din gură grăeară:
—«Joci stăpâne, te veseleşti
Şi la mine nu gândeşti;
Eu de foame zabaua 'mi roz,
Şi de sete balele 'mi beau!»
Stăpânul atunci grăiară:
—«Mai stai, murgule legat
Cât am stat eu june 'n sat,
Ne 'nsurat, necununat;
Că dacă m'oiu însurà,
Ţie drumul că ţi-oiu da
In luncile Argeşului,
In gura ghizdeiului;
Şi îi paşte ce-i cunoaşte
Şi 'i bea apă, când ăi vrea!»
O 'nchinăm spre sănătate!
Auzită în anul 1884 Ianuarie 4 în comuna Bucu, jud. Ialomiţa.

80.—La cel păr mare rotat
Frumos zbor s'a adunat;
Zbor de fete, de neveste,
Mai rar cruce de voinic.
Când se uità dintr'o parte,
Tare vine d'un păun.
Nu-i păun cu coada verde,
Ci e (. . . . .) făt-frumos
Călare p'un cal galben;

Nu-i galben de felul lui.
Ci-i galben de spuma lui.
La horă că'mi ajungeà,
Bună ziua că'şi dedeà :
—«Buna ziua, zbor de fete,
Zbor de fete, de neveste,
Mai rar cruce de voinic!»
Nimenia nu-i mulţumeà
Decât numai ibovnica.
—«Buna ziua, călăreşte,
Descalecă voiniceşte ;
Leagă calul de colea,
De colea, de cea mlădeà,
Cea mlădiţă de măr dulce,
De aci nu se mai duce!
Hai la horă să jucăm,
Să jucăm faţă la faţă,
C'aşa Dumnezeu ne 'nvaţă!»
Şi juca ei, cât juca,
Pàn' urmele s'amestecă.
Bate negru din picior :
—«Bei, stăpâne, chefueşti,
De mine nu mai gândeşti ;
De foame roz zabalele
Şi de sete spuma beau!»
Dar (. . . .) ce grăeară?
—«Rabdă, negrule, legat,
Cum răbd şi eu june 'n sat.
Că dacă m'oiu însurà,
Ţie drumul ţi-l'oiu da
Pe lunca Argeşului
Şi pe malul râului ;
Ii bea apă de pe piatră
Şi te-i face lat în spată!»
Dar (. . . .) făt-frumos!
El să-mi fie sănătos.

Spus in anul 1865 de Stancu Oprea din com. Tonea, jud. Ialomiţa.

81.—Leroi leo Doamnele,
Pe luncile cele lungi
Nu-i *scobor*, nu-i câmp frumos
Leroi leo Doamnele,
E (cutare) făt-frumos
P'un cal galben mângâios ;
Leroi leo Doamnele,
Lac de spumă, alb de brumă,
Sulicioara proptă 'n mână.
Leroi leo Doamnele.
Şi'mi plecară 'n vânătoare
Şi'mi vânară zi de vară,
Seroi leo Doamnele,
Zi de vară, primă-vară,
Până soarele 'n diseară.
Leroi leo Doamnele,[1]
Sbor de fată s'arătară,
Naintea lui hori făceară,
Bună ziua că'şi dădeară ;
—«Bună ziua, felelor,
Fetelor, nevestelor!»
Nimenea nu-i mulţumeà
Numai d'alba ibovnicea.
—«Descalică voiniceşte
Leagă calul d'o mlădiţă,
D'o mlădiţă de măr dulce
Şi te prinde 'n cea horiţă,
Cea horiţă a treia mână,
Să jucăm faţă la faţă,
C'aşa Dumnezeu ne'nvaţă,
Şi sprincene la sprincene
Ca doi porumbei la pene!»
Bate calul din picior :
—«Joci, stăpâne, te înveseleşti
Şi de mine nu gândeşti!
Eu de foame zabă roz
Şi de sete balele 'mi beau!»
—«Rabdă, murgule, şi taci,
Cum răbd şi eu ne'nsurat,
Ne 'nsurat, necununat.
Co un jinicel în sat ;

[1] Refremurile se repetă după fiecare două versuri.

Că dacă m'oiu însurà,
Ţie drumul ţi-l'oiu da
Şi ăi paşte ce-i cunoaşte
Pe luncile cele lungi,
In coasta costreiului
Din frunten ghizdeiului;
Şi-i bea din năstrapă
Şi te-i face lat în spată,
Lat în spată, coada 'nvoaltă
Bată-ţi coama chişiţe
Şi coada călcăile!»
(Cutare) făt-frumos
Să fie sănătos!

Spus în anul 1887 Ianuarie 4 de flăcăul Sava Nicolae din com. Grindu, jud. Ialomiţa.

82.—Doamne, icea 'n ceste curţi,
Ceaste curţi, ceaste domnii,
Ceaste d'albe visterii,
Mi-a născut şi mi-a crescut
Doi meri, da 'mpletiţi,
De toamna sediţi,
De vară 'nfloriţi.
La tulpină la meri
Mese de boeri
Şi de negustori;
Beau şi-mi chiuesc,
Dansuri dănţuesc.
Danţul cine'l trage?
Icea cest om bun,
Bun jupân . . . . .
Cu ocaua 'n dreapta,
Cu toiagu în stânga;
Toiag răsuceşte
In sus mi-l d'asvârleşte
In palme'l sprijineşte,
Stă, se ferice.şte:
—«Ferice.am de mine
Şi d'ai mei părinţi!
In zile ce-am născut
Parte mi-am d'avut
De taică, de maică,
De doamnă tânără.
De cât m'a luat,
Bine m'a purtat,
Cu cămaşi de in,
Guler *baibazir*.
Şi 'ncă mai mă poartă
Cu zăbune albe,
Albe de bumbac,
Cu nasturi *cutaţi*,
Pe piept răvărşaţi!»
Sus la vârf de meri
Prin d'albele flori
Legat mi-e un leagău,
Intr'însul cine şade?
Doamna dumnealui,
Coase, 'mi chindiseşte,
Brâu verde 'mpleteşte;
Trage-şi câte-un fir,
Rupe-şi câte-un măr;
Mărul răsuceşte,
In sus îl d'asvârleşte,
In palme 'l sprijineşte,
Stă, se fericeşte:
—«Ferice.am de mine
Şi d'ai mei părinţi,
In zile ce am născut
Parte mi-am d'avut
De taică, de maică,
De domn tinerel!
De când m'a luat,
Bine m'a purtat
Cu rochi *răjluile*,
In spate răscroite.
Şi încă mai mă poarta
Cuţiţe cu zale
Lăsate pe şale,
Cuţiţe cu bolduri
Lăsate pe şolduri!»
Icea cest domn bun,

Bun jupân . . . . .
Fie sănătos,
El şi doamna lui.

Spus de Silimon Neagu din com. Bucu jud. Ialomiţa în anul 1884 Decemvrie 24.

Dobre Stefănescu.

POVESTIRI ŞI LEGENDE

368.—Mânăstirea Bociuleşti.

Judeţul Neamţ e presărat cu atâtea localităţi istorice, încât aminteşte şi dovedeşte prea îndeajuns fie căruia în fiece moment străşniciea şi vitejia celor vechi.

Iar ca pecetluire şi mulţumirea lui Dumnezeu, Vodă înălţă tot într'acest judeţ cele mai multe locaşuri sfinte, mai mult chiar de cât în toate celelalte judeţe Aşa : în preajma localităţii Orbic, se află două mânăstiri : una în comuna Tazlău—în stare bună—aşezată sub coasta dealului numit «Masa lui Ştefan», iar a doua se află în apropriere de comuna Podoleni– pe dreapta râului Bistriţa—în stare de ruină şi cunoscută de săteni sub numele de «Mânăstirea Bociuleşti. Pe când eram copil mic şi luam parte la priveghiuri, auziam povestind pe bătrâni, între altele, lucruri înfricoşătoare despre această mânăstire, de câte suferise, şi cari ascultându-le, mă făceau să rămân înlemnit.

Spuneau, că pe unde-s ruinele acestei mânăstiri azi, în vechime era un sat mare şi se numea Bociuleşti (Borcileşti)—dela Borcilă. Că acest sat era de pe vremea lui Ştefan Vodă şi că mânăstirea era frumoasă pe dinafară şi pe dinăuntru. Avea lucruri scumpe, toate lucrate din aur şi de argint. Aveà icoane îmbrăcate numai în aur, salbe numai de aur şi de argint, atârnate la gâtul, Maicei Domnului. Dar, apa venind mare, oamenii s'au dus de-acolo ; iar pe mânăstire au stricat-o apele Bistriţei, când veneau mari şi după ce s'a mutat matca. Pe timpul haiduciei, haiducii i-au furat toate lucrurile scumpe, iar mai pe urmă s'ascundeau într'însa. Ei stăteau ascunşi în lunea Bistriţei, călări, cu săbi şi carabini şi după ce prădau la drumul mare—şoseaua Bacău-Piatra,—pe cărăuşii, ce aduceau vin şi alte buculucuri din ţara de jos—s'ascundeau în lunca râului Bistriţa şi 'n zidurile mânăstirei şi de aici, apoi apucau drumul codrilor.

Auzite de mine la priveghiul moşului meu Ouă (îi zicea aşa, că ere bătrân ş'avea o barbă mare şi albă.)—Neculai Lazăr.

Din Cândeşti-Neamţ

A. Moisei.

369.—De ce cânii când se întâlnesc se miroasă la coadă?

Se zice că odată şi odată,—când o fi fost vremea ceia—cânii au făcut şi ei un praznic, ca pentru cei răposaţi. Toate ar fi fost bune, numai un lucru îi cam dădea de sminteală: nu aveau chiper. Ce să facă? Hai, să găteşte un câne, care era mai ţanţoş, să se ducă după chiper. A plecat el şi a lăsat vorbă, că are să se pue luntre şi punte, ca să aducă chiper şi are să-l ascundă chiar sub coadă, să nu mai oblicească nimeni să i-l iee,—pe vremea ceia chiperiul era în mare căutare. Praznicul stătea pe loc; vezi! tot aşteptau pe cel cu chiperiu. El nu mai venea însă. Se vede că dădusă cine ştie ce *nejdie* peste el, ori dăduse peste alt praznic. Cei lalţi câni înciudaţi foc, au hotărît să lese baltă praznicul şi să caute pe cel cu chiperiu, şi, de l'or găsi, să-i deie o sfântă de cheptănătură, care s'o pomenească şi'n ţărnă. Şi de atunci tot îl caută pe cel cu chiperiu şi nici că l-au mai găsit.

370.—De ce câinii când se udă ridică un picior în sus?

Cânii când se udau—la începutul lor—Dumnezeu nu li a dat să ridice piciorul, cum fac acu. Mai hăt târziu, unul trecând pe lângă o şură (poate cel cu chiperiu?) s'o udat, şi chiar în clipita ceia s'o dărâmat şura şi o omorît pe bietul câne. De atunci au ei obiceiu ca să ţie piciorul ridicat, că, dacă, D-ne fereşte, se dărâmă şura, să o sprijine cu piciorul

Din Ungureni-Botoşani. **V. Moisiu**

CÂNTECE DE STEA

26.—Bucuria mare avem,
Tot neamul pământului,
De înălţimea cerului,
De naşterea Domnului.
Veseleşte-te tu cer,
Şi te bucură pământ:
Că s'a născut Domnul sfânt,
Oamenilor pe pământ.
Nădejdea creştinilor
Bucurie tuturor.
De la Tatăl c'a venit,
Vicleemul cel smerit.
Frumuşel şi'mpodobit.
Insuşi cu puterea lui,
Sdrobi capu' şerpelui,
Şi puterea iadului.
Şi de-acum până'n vecie,
Mila Ta Doamne să fie.
Cu dar şi bucurie,
Intru mulţi ani boeri să fie.

27.—Trei Crai de la răsărit,
Cu steaua călătorind,
Când în cale purcedea,
Steaua înainte mergea,
Steaua de la răsărit,

După dânsa au venit.
Şi mergea spre apus,
Iară lui Irod nu i-au spus.
Dar Irod, mare împărat,
Auzind s'a tulburat,
Ca un leu mare turbat.
Şi în Vitleem a intrat,
Şi mare poruncă a dat.
Pruncii toţi i-a secerat,
Paisprezece mii de prunci,
De doi ani în jos mai mici,
Ca să afle pe Hristos.
Pe Hristos nu l-a aflat,
Duhul sfânt l-a aparat.
O naştere fericită.
Fost-a lui Irod urîtă.
Toţi oamenii se 'nspăimântară
Vitleemul se 'ntristară,
Ţipete şi tânguiri,
Glasuri în Roma s'auziră.
Arherei plângându-şi fiii,
Nu putea săi mai mângâie.
Şi de-acum până'n vecie,
Mila Ta Doamne să fie,
Cu mult dar şi bucurie.

De la N. Liciu, Răsboeni-N.

A. Moisei

28.—Omu' în lume cât trăieşte,
De moarte nu se gândeşte,
Dar moartea, la el când vine,
Îi scurtează a sale zile.
Iar la groapă când îl duce,
Norodul întreg îl plânge,
Şi se roagă toţi în parte,
Ca să-i ierte din păcate.
Iar la sfânta judecată,
Când lumea e adunată,
Pe cei răi Domnul desparte,
Dând pe cei buni de o parte,
Pe cei buni îi răsplăteşte,
Pe cei răi în iad trimete,
Unde dracii îi chinuesc,
Cu bici de foc îi lovesc,
De aceia cat trăiţi,
La moarte să vă gândiţi;
Şi să plătiţi sărindare.
Să scăpaţi din munci amare,
Şi să miluiţi săracii,
Să nu vă muncească dracii,
De vreţi să vă fie bine.
Săvârşiţi tot fapte bune,
Şi de vraţi în rai să fiţi,
Rele să nu făptuiţi

Gherghești-Micești **Gh. Boghiu**
Tulova,

DATINE ŞI CREDINŢE

2051.—Lazărul. In satele cu populaţie şi bulgărească, cum sunt cele din jurul capitalei—veniţi în România la anul 1812—se obişnueşte a se umbla cu Lazărul. In nici un sat de Români n'am văzut a se practica acest obiceiŭ. Lazărul se face în Sâmbăta lui Lazăr, de fete, până la vârsta de 14-15 ani. Una se face mireasă, cu beteală pe cap şi cu voal pe ochi (*barabon* cum zic ei); iar alta închipue mirele (ginerele), gătit cu camaşă înflorată, încins cu bete, cu ciucuri şi căciulă cu *mangâri* (bănuţi de alamă în chip de icosari). In timp ce alte 2-3 fete cântă următoarele, mirele şi mireasa joacă cruciş :

Lazăr mare la Florii[1]
Lazăr de mult s'a sculat,
Pe ochi negri s'a spălat.
Are Lazăr două fete:
A mai mare-i
Mai domoale,
A mai mică-i
Mai voinică.
Pe-a mai mică mi-a scăldat-o;
'N foi de nucă mi-a 'nfăţişat-o,
Şi-a scăldat-o'n lapte dulce,
Şi-a suit-o'n trei copaci.
Copacii s'au clătinat,
Vermişorii mi-a mâncat.
Dela Bucureşti la vale,
Mi s'aude-un sgomot mare,
De boeri şi de cucoane,
C'a murit o fată mare,
Fată mare logodită,
Cu toată zestrea gătită.
Dela cap pân' la picere.
Numai flori şi micşunele;
Dela cap pân' la guriţă,
Numai flori şi garofiţă.
Trage dricul mai la vale,
Că s'aude-un sgomot mare,
De boeri şi de cucoane.

Scrisă după lazăriţele din Afumaţi, azi 2 Aprilie 1916, în Sămbăta lui Lazăr.

2052.—In seara de Ajunul anului nou, înainte de a gusta din piftie şi plăcită, se tămâie cu fierul răriţei.

2053.—Luni, Marţi şi Miercuri după Crăciun, nu se lucrează fiindcă «Nu e botezat Isus», nu s'au sorcovit apele şi nu s'a troznit cu bicele.

2054.—De asemenea nu se spală nimic până ce nu auzi bicele troznind şi atunci aduni iute şi speli totul ce trebue, ca să nu le găsească anul nou murdare.

2055.—In ziua de anul nou fiecare fin trebue să ducă o gâscă, două, sau curcan, naşului.

2056.—In plăcintă se pune bani şi spice de grâu; cine brodeşte banul, e semn că va căpăta bani tot anul; cine spicul, are parte de holde frumoase.

2057.—In ziua de Crăciun nu se mănâncă carne de porc până ce nu se mănâncă de vrabie, ca să fii uşor ca vrabia, nu greoiu ca porcul.

2058.—In seara anului nou să dă copilului celui mai mic câteva nuci şi se trimete după uşă să le clocească, ca să ai parte de căzutul cloştilor.

2059.—In ajunul Bobotezei, moaşa umblă prin sat pe la nepoate (acele ce le-a moşit) şi strânge bani şi orice-i dă, acestea

[1] După fiecare rând se strigă „Lazăre".

ca dar, invitându-le totdeodată pentru a doua zi să le cinstească la cârciumă.

2060.—In noaptea de 7 Ianuarie se scaldă la gârlă, sau şgheabul puţului, toţi Ionii şi însuraţii acelui an.

Afumaţi-Ilfov. **S. P. Colibaşi**

2061.—Ca să nu te mai prindă frigurile, după ce vii de la biserică, să iei un vârf de urzică şi frigându-l să-l mănânci.

2062.—După ce vii cu vadra de la apă, să nu uiţi *oglamnicul* pe cap, fiindcă o să te bată soacră-ta, o să te cerţi.

2063.—După ce se mulge vaca, se mai ia niţel lapte din oală şi se dă pe vacă, ca să nu-i pieie laptele.

2064.—Când visezi viermi, găseşti bani.

2065.—Când visezi struguri, ai să plângi.

2066.—Când vin de la biserică şi dă să intre mireasa'n casă, să i se dea să bea apă, fiindcă va face copii lesne.

2067.—Tot în acest scop, de a face copii lesne la naştere, când e însărcinată, să frângă surcele.

2068.—Iarna, la lăsatul postului, să împarţi piftii de pomană şi sara îngropi o strachină cu piftii la spatele casei şi strigând câinii, zici: Uiu... nea... cine s'o apropia de casa mea, să tremure ca piftia. Aceasta se face pentru a feri casa de hoţi.

2069.—Hoţii umblă cu mână de om mort, ca să amorţească pe cei cari-i jăfuiesc.

2070.—Vinerea să nu te lai, că e rău de durere de cap.

2071.—Să nu bei apă dată pe fereastră, că e rău de turbare.

2072.—Femeia însărcinată să nu iese noaptea afară cu capul gol, fiindcă e rău de moarte.

2073.—Cine are unghiile stricate, e de neam rău. Mai inainte vreme, când se împeţia o fată, aveau grijă ca să se uite la degetele fetii.

2074.—Peste fată ori băiat, să nu dai cu mătura, căci se căsătoreşte anevoe.

2075.—Când se uită mămăliga nesărată, e bine că se fac bucatele.

2076.—Când îşi face cineva casă, trebue să încerce dacă lo-

cul acela e bun şi pentru aceasta să facă o pâine şi să dea de-a dura cu ea peste loc; dacă va cădea cu faţa'n sus, atunci locul e bun, iar dacă va cădea cu partea despre vatră'n sus, e semn că acel loc nu e bun.

2077.—Despre cel care are păr mult pe trup, se zice că a trecut mamă-sa peste pisică când era însărcinată cu el.

2078.—Pe lângă hotar nu e bine să treci, să calci prin acel loc, fiindcă acolo sunt aruncate feldefel de scăldături şi făcături.

2079.—Seara să nu te uiţi înapoi peste umărul stâng, ci peste umărul drept.

2080.—Când sfârâie focul în vatră, e rău de pagubă.

2081.—Să nu mânânci coji afumate, că e rău de oftică.

2082.—Duminică să nu te lai, că e rău de durere de cap.

2083.—După ce se face logodna, să nu se mai toarcă în casele tinerilor fiindcă se întorc vorbele.

2084.—După ce se naşte copilul să-l spele cu apă din oală nouă, ca să aibă glas la cântat.

2085.—La răspântii să nu-ţi faci casă, că nu e bine.

2086.—Când visezi maşină umblând, are să-ţi vie musafiri.

2087.—Când tunzi copilul, să nu-i arăţi moţul, că e rău de moarte.

2088.—Cine fură fierotenii, le duce în spinare pe lumea cealaltă.

Spuse de soţia mea Florica. Voiceşti-Vâlcea. **Ion N. Popescu**

2089.—Pentru a face pe cineva să nu spună o taină, pui un gologan în gura unui câine mort, apoi îl scoţi din gură şi îl speli. Cu această apă se face cafea neagră care se dă persoanei care trebue să tacă.

2090.—Pentru a te scăpa de o duşmancă primejdioasă, pune servitoarea să se facă că din greşală calcă pe rochia ei la un bal, şi în timpul când i-o coasă la loc, să o ungă cu ceva care miroase rău. Din acel moment rivala displace bărbatului sau prietenului tău şi acesta se reîntoarce la tine.

Auzite la Botoşani. **A. Saint-Georges**

BOLI LA VITE, LEACURI ŞI DESCÂNTECE

34.—Descântec de şarpe.

Se descântă în apă neîncepută, în care se pun trei cărbuni şi trei nuele de alun, şi învârtind cărbunii cu nuelele şi cu un cuţit de găsit, se zice de trei ori «La fântână'n Iordan, şade un şarpe spânzurat, cu gura căscată, şi Maica Precista l-a întrebat, de ce şade cutare vită; şi liacul este crucea cu trei beţe de alun şi-un cuţit de găsit». Cu apa aceia se spală cel muşcat de şarpe la rană.

Auzit în Bucovina. **V. Vermeşanu**

BOLI LA OAMENI LEACURI ŞI DESCÂNTECE

351.— *Descântec contra junghiurilor*. Se duc 9 haragi, se rup numai rădăcinele care au fost în pământ (lăsându-se şi deasupra o parte, care n'a fost în pământ ca să poţi ţineà cu mâna). Se pun în foc de se aprind la vârful care a fost în pământ. Şi luând câte 3 odată în mână, se sting pe rând in apa ne'ncepută, pe fundul unei cofe sau căldări (întorcându-se cofa ori căldarea cu fundul în sus).

Tot în acea apă, se mai sting pe rând câte una, după ce au fost înfierbântate, 3 săceri rele, 3 potcoave de cal (poate să fie şi jumătăţi) şi de găsit, 3 potcoave de bou tot rele sau de găsit, 3 letce (fuse flung de fier, pentru depanat sculele pe mosoare): 3 cuţite rele (sunt bune cele de găsit) şi 3 sfredele rele. La urmă, se stinge frigarea (o bucată de fier moale făcută la ferar de 15-20 c. m.) după ce întâi a fost asvârlită de pe horn în vatră şi unde a căzut, acolo pui cărbuni pe ea de se înfierbântă. Toate se sting de 3 ori; iar apa se pune într'o cană. Eşi afară cu ea, se deschide fereastra şi o torni de-afară'n casă pe-o coasă, aşa fel ca să curgă apa într'o strachină. Acest lucru se face de 3 ori. Această apă descântată, o suge bolnavul c'un pai din strachină, după ce paiul a fost vârît într'un fus borlit în grosime aproape de măciulie. Suge din strachină de 9 ori; iar cu o parte din apă se spală pe unde are junghiuri. Restul de apă se toarnă la un loc curat.

Frigarea se pune sub căpătăiul bolnavului. Celelalte se pun sub patul bolnavului. Descântecul se face de 3 ori, odată la 3 zile.

Culeasă de la Casandra A. Mariei, Lunca Vînători Neamt.

Nemţişor-Vânători-Neamţ. **Arestiţa Al. Moisei**

352.—Descântecul râii.

Se face unei alifii întocmită din: 9 grăunțe (cățel) de usturoi curățate, din 9 miezuri de la 9 nuci, cu desăvârșire întregi și din pucioasă—ca 4 degete lungime din pucioasă, care se vinde bețe. Aceste trei ingrediente sânt pisate la un loc și fierte într'o oală cu untură. Cât fierbe oala, baba descântă:

Râie cânească,
Râie gâscărească,
Râie găinească,
Râie rățească,
Râie ogărească,
Râie măgărească,
Râie ursărească,
Râie rudărească,
Râie letinească,
Râie ovreiască,
Râie turcească,
Râie căldărărească,
Râie costorărească,
99 de limbi,
Sânt 99 dă râi.
Și-a ieșit de la C.
Din creerii capului,
Din măduva osului,
Din grumajii gâtului,
Din spinarea lui,
Din inima lui,
Am soorocit toate.
Iar C. rămas, curat, luminat,
Cum Maica Domnului l-a dat.

După descântec, alifia se dă bolnavului, spre a se unge.

353.—Spuzătura.

Băieții mici suferă câte-odată din cauza murdăriilor, care se depun pe preput. Li se zice că s'au spuzit. In acest caz li se descântă cu pâine întinsă în sare, ocolindu-se prepuțiul într'una cât ține acest descântec:

Maicilor, sfinților,
Nu vă 'nduraţi,
Cum a îndulcit pâinea soarea
Și sarea pe pâine,
Așa voi să nu vă'nduraţi,
Dă C. să nu vă'nduraţi,
Leacu lui C. să i-l dați.

Bucățica de pâine o moaie în apă și-apoi o aruncă în trocul găinilor; făcând astfel bubulițele seacă.

354.—Scoaterea dracului.

Parte din descântecele, spuse până aici, pot fi știute și de multe femei, care nu trăiesc de pe urma vrăjitului, ci se folosesc de ele numai pentru cazuri de boală în familie.

Există un singur descântec de care nu se folosesc pentru toată lumea, fie ce femeie. Acesta este descântecul, care poate *să scoată pe Ucigă-l-toaca*. Cum se vede, aici necu-

ratul este în joc deadreptul, şi din această cauză poartă cu el urcăciuni şi produce groază. Chiar vrăjitoarele de frunte fac uz de acest descântec numai în cazuri care prezintă o gravitate excepţională, cum ar fi: furturi de vite mari, spargeri de case, indicarea locului, unde este ascunsă vre o comoară, căutată în multe rânduri, de multă vreme şi de multe rânduri de generaţiuni, etc. Bine înţeles, că trebue multă doză de curaj cuiva, ca să aibă îndrăzneală şi putinţa unor astfel de spectacole înspăimântătoare. (Pentru că veni vorba de ivirea pe tărâmul nostru a necuratului în forme materiale, vizibile şi pipăibile, pot spune că'n copilăria mea de multe ori n'am fost ferit ca să n'ascult fatasmagorii de acestea cu blestămăţii petrecute pe marginea lacului, şi urăţenii care sbârliau carnea pe trup şi-ţi umplea trupul de frică până şi la vârsta de 18 ani). Aste povestiri fantastice de sigur că folosiau cum şi acum acestor fiinţe, care inspiră frică credulilor. Ele chiar sânt în primul rând isvorul de unde pleacă aste prostii din lume, oare nu putem să ne închipuim imediat că atmosfera aceasta de grozăvenie le prieşte lor minunat de bine? Asigurându-se cu înfricoşarea astor rele, ele pot fi sigure, că nimeni din casa celui care a chiemat ajutorul necuratului prin intervenţia ei, n'are s'o pândiască, spre a se încredinţa de adevăr. Şi de ce am înşira atâtea? N'o chiamă pentru aşa ceva numai cel care crede în puterea necuratului? De sigur. Atunci el temându-se de drac, ori-ce-i vei da n'are să stea să vază chipul. Să fim siguri de aceasta, cum sânt sigure şi vrăjitoarele noastre.

Când am întrebat pe mama Ivana, dacă într'adevăr es lighionile astea necurate, ea m'a 'ncredinţat, c'o mină plină de crezare, că ies cu adivărat pe cât e spuză şi iarbă. Ea nici odată nu se sperie de ei şi le suferă fără supărare toate drăcoveniile lor. Dacă cineva s'ar încumeta să-i priviască, cu siguranţă că nu mai poate să fie om în minţile lui. Pe cât am putut eu am silit să nu-mi trădez lipsa mea de crezare acestor spuse ale mamii Ivanii, zău! dar bine ştia să le mai încondeieze!

E foarte uşor de scos drasul—pentru cine ştie. C'un par de la topilă, care are legată la cap o viţă de cânepă de vară de la mănuşă uitată pe loc, mişcă într'un lăculeţ sau în baltă—iar la rigoare şi'n trocul găinilor. Mişcând zici de trei ori descântecul acesta:

Eu mişc paru,
Paru mişcă lacu,
Lacu să scoaţă pă dracu.
Să scoală pă Stan,
Să-i scoală lui Stan,
Toţi muţii lui.

Toți orbii lui,
Toți ciungii lui,
Toți *ameregilorii* lui,
Şâ pă Stan,
Şi pă Ivan,
Şi pă Ghica,
Şi pe Gherca Paşaitan,
Cu coarnele mari,
Că ştie sama la divan.

—Ştiți cine-a luat cutare lucru? (se întreabă aici, ce vreai),

—Ştim; ce ne dai?
—Mi-l aduceți (sau mi-l găsiți)
—Ți-l aducem, ce ne dai?
—Vă dau de dimineață,
O rață,
Dă prânz, un mânz
In sărățăl, un cucoşăl,
Dă cină, o găină,

La sfârşit ies toți şi dau toate desluşirile de care vrăjitoarea are nevoe.

O condițiune neaparată, de care trebuie să se ție vrăjitoarea este că nu trebuie să clipească din ochi de când începe descântecul, până ce n'a primit toate desluşirile de la necurați. Cum clipeşte, pe dată şi pier

Necuratul poate să fie scos şi'ntralt mod. Merge vrăjitoarea la o rădăcină de pelin, cu trei îmbucăturele de pâine întinse în sare. Privind fix la rădăcina pelinului şi fără să clipească iară i, până la sfârşit, rosteşte vorbele acestea:

Buna dimineața (sau buna sara)
pe in amar,
Eu îți dau pâine şi sare,
Tu să-mi scoți toți muții tăi,
« « « « ciungii «
« « « ameregitorii «
Să-mi pleculi pe cale pă cărare,
Să scoateți şi pă cornea ăl mare
Să scoateți şi pă Stan,
« « « « Ivan,
« « « « Ghica,
« « « « Gherca Paşaitan,
Cu coarnele mari,
Că ştie sama la divan,
Să-mi aduceți (cai sau boi furați)

Repetind de trei ori, lasă îmbucăturelele la rădăcina pelinului şi aşteaptă. Se ivesc la rând, unu câte unu, până la 24. (Numai pe marginea lacului, când se descântă cu par dela topilă, ies mulți). Cât îi vezi, ei iau toate chipurile de animale, afară de al oii.

Principele Ferdinand, Teleorman. **Pr. Fl. A. Drăghici**

CÂNTECE

2327.—Frunză verde trei măsline,
Trece vara ca o pâne,
Vine iarna ca un câne,
Trece vara șoimancă,
Vine iarna dușmancă,
De-ar puteà ea m'ar mânca;
Și de lucru n'aș lucra.

2328.—Frunză verde măzărean,
La poarta lui Todirean,
Ieste-un pat mândru rotat;
Da pe pat cine-i culcat?
Todirean e farmat.
Da cine l'o farmacat?
Două puice dìn cel sat.
Și cu ce l-o farmacat?
Cu sulcină,
Din grădină,
Și cu apă din fântână,
C'o-așchiță,
Din portiță,
Cu păr galbăn din cosiță.
Puica lui așa i-a zis:
—Zaci puiule ori te scoală,
Sau îmi dă și mie-o boală,
Să zăcem alăturea,
Ca doi pui de turturea,
Tu pe-un pat și eu pe-un pat,
Ca să vadă ori și cine,
C'am trăit amândoi bine.
Pas, puiule, și te scoală,
Că eu am să mă mărit,
Că mie azi mi-o venit,
Pețitori,
Din nouă țări.
—Fată, nu te mărita,
Că nu ți-i încă vremea,
Că nu ești fată stătută,
Nici vremea nu ți-i trecută.
Iar dacă ți-i mărita,
Să-ți faci cruce'n patru părți.
Și te uită pe la toți.
Când îi ajunge la prag.
La min' să te uiți cu drag.
Vai de mine ce păcat,
Da eu cum m'am înșelat.

2329.—Frunză verde trei fire,
Ce are lumea cu mine,
De mă ceartă în toate zile?
Puteà-u-a lumuța face,
Nouă să ne dee pace?
Puteà-u-a lumea să facă,
Grija mea să nu mai aibă?

2330.—Ș'apoi foae de doi nuci
Tu te duci bădiță duci,
Tu te duci cu oi la munte
Și mă lași cu vorbe multe,
Tu te duci cu oile.
Și mă lași cu vorbele;
Te duci puiule sileace,
Eu cu dorul tău ce-oi face,
—Îi face puicuță bine,
Că tu ești în sat la tine;
Ia de mine-i puică greu,
Că nu sunt în satul meu.
—Tu te duci la București,
Să 'mbraci strae jăndărești,
Te rog să nu zăbovești.
Că de-i zăbovi vre-o lună,
Mă-i găsi pe câmp nebună,
Și de-i zăbovi vr'un an,
Mă-i găsi moartă'n divan;
De vei zăbovi mai mult,
Mă-i găsi moartă'n pământ.
Ș'apoi foae de-un agud,
Am să las cu jurământ.
Să vii la al meu mormânt,

Să dai ţărna într'o parte,
Să vezi amurul ce poate.

M. Lupescu

2331.—Vineri mama m'a făcut
Sâmbătă m'a botezat,
Duminică m'a 'nsurat,
Luni cu Mariţa m'am plimbat,
Marţi ordinul mi-a picat,
Miercuri a venit, m'a luat,
Şi în negru' m'a 'mbrăcat.
Şi iar verde şi-o lalea,
Plânge codru' şi iarba,
De călătoria mea,
Şi săraca puica mea.
Căci rămâne singurea,
Şi n'are pe nimenea.
—Taci puică, nu mai plângea,
Căci te ia, neica, te ia,
După ce m'oi libera,
Că de-aş şti că nu te aş lua,
Din armată-aş dezerta,
Şi iar verde măr sălciu,
Na la neica, bea rachiu,
Eu mă duc şi nu mai viu,
Nouă ani şi nouă luni,
Şi vre o şease săptămâni,
Dac'oi vedea şi-oi vedea,
Tu atunci te-oi mărita,
Eu acas' când am venit,
Pe tata l-am întrebat.
—Ori aveţi vre-o nuntă'n sat?
Dar tată-mio cam râdea:
—Se mărita noră-mea.
—Dar, tată, pe cine ia?
—Ficiorul primarelui.
Stă'n mijlocul satului..

2332.—Eu cu tine, râd, vorbesc,
Şi tu crdzi că te iubesc,
Eu cu tine vorbă-mi fac,
Şi tu crezi că-ţi mor de drag.

2333.—Cât oi fi şi-i mai trăi,
Fată mare n'oi iubi.
Fata mare se mărită,
Rămâi cu inima friptă,
Foaie verde şi-o lalea,
Păcat de dragostea mea
Eu o fac altu mi-o ia.
Şi iar verde trei lămâi,
Să nu crezi flăcăului,
Căci flăcăul este câine,
Râde astăzi, râde mâine,
Râde o lună de zile,
Până mişcă puiu'n tine,
Şi iar verde mărăcine,
Cine mă puse pe mine,
Să fac dragoste cu tine,
Cu tine un călător,
De mă lasi în drum să mor.

2334—Foaie verde izmă creaţă
Femeia care i iubeaţă,
Se scoală de dimineaţă,
Şi dă puţină roşaţă,
Şi iea doi-trei bobi în poală,
Şi strigă'n guriţa mare:
—Pui, cu daica, pui-pui-pui,
De-aţi mânca, de n'aţi mânca
Zor de voi n'oi mai avea,
Căci al dracului bărbat,
Îi dau urzici îngroşate,
Şapte feluri de bucate,
Mă înjură şi mă bate.
Ibovnicu: unt cu ouă,
Şi nu mai zice nici două.
Şi iar verde de-avrămească
De ţi-i nevasta frumoasă,
Să-i dai drumul să iubească,
Să nu se mai bolnăvească,
C'astă vară n'a iubit,
Şi-ai văzut ce ai păţit;

Toată vara a zăcut;
Iar dacă e mai urîtă,
S'o dai dracului de râpă,
Că nici câinii n'o mănâncă.

De la Alecu Gheorghe de 34 ani, plugar din Spanțov-Ilfov.
C. Georgescu-Munteanu

2335.—Foaie verde de piper,
Corbule de grănicer,
Arde-te-ar focu' din cer,
Arde-te-ar focu' pucioasă,
Mi-ai furat puiu de-acasă,
Mi-ai lăsat fata frumoasă,
Cu ochi negrii la fereastră.
Uite-o dusă'n calea noastră!
—Cine trece puntea mare?
—Costică la țâitoare
—Cine trece puntea mică?
—Costică la ibovnică!
—Cine trece punțile?
—Pădurari cu slugile!
Fugi, urîtule din prag.
Să vie cine mi-e drag!

Auzit dela Folescu Gh. cl. IV Inăleşti

2336.—Foaie verde bob năut.
Cum aş face să mă duc,
Să-mi mai treacă de urît!
—Fugi, urîtule, din prag,
Să-mi vie cine mi-i drag,
Să-mi puie mâna sub cap.
Să mă 'ntrebe de ce zac:
De friguri zac şi mă scol,
De dragoste zac şi mor!

2337.—Foae verde de bujor,
Trandafir după răzor,
Cu mijlocu' roşior,
Pe margine verde'nchis,
Ce mai amurez am prins,
Nu l-am prins din înadins,
Şi l-am prins într'o 'ncercare.
Să vedem ce minte are,
Mintea lui copilărească,
Nu ştie să mă iubească,
Nu ştie să se păzească.

2338 —Eu mă duc,codru rămâne
Plânge frunza după mine,
Altul nu mai plânge nimeni,
Că n'am făcut nici-un bine,
Şi dacă am făcut rău,
Singur mi l-oi trage eu,

Auzite dela Ceprezaru N.
Jud. Vâlcea C. Danilescu.

2339.—Foicică, foileană,
Pentru tine mândră dragă,
Mi-a perit iarba'n poiană,
Şi polog de nouă care,
Pentru tine, mândră hăi,
Mi-a pierit iarba'ntre văi,
Şi polog de nouă clăi.

2340.—Barbatul lucră ziua toată
Eu prin crâşmă moartă beată,
Barbatul lucră ziua'n câmp,
Eu prin crâşmă nu-mi dau rând
Câte păhăruțe beu,
Atâtea ciomege ieu;
Căte păhăruțe pline,
Atâtea ciomege'n mine,

2341.—Jele-i Doamne cui e jele
Jele-i inimioare mele,
Şi-a jeli cât va trăi,
Ce-a perdut nu va găsi,
A pierdut un pui de om,
Ce-l visez noaptea prin somn.
Noaptea tot prin somn dormind
Şi ziua pe drum mergând.

2342.—Tu bădiță te-i însura.
Şi bogată ți-i lua,

Bogatul ţi-a jurui,
Opt bouţi la plug de pus,
Şi-o sută de oi de muls,
Lângă oi ţi-a da şi-o vacă,
Şi ţi-o da şi loc de iarbă,
Casa ţi-i vinde-o la dobă.
Vaca ţi-i frige-o la sobă.
Oile ţi-i duce'n munte,
Şi toamna, când ţi-i aduce,
Ţi le-a mânca toate lupii.
Tu băditţă-i rămânea,
Sărac ca inima mea,
M'ai luă şi nu-i putea.

Auzite în Bucovina.

V. Vermeşanu

2343.—Şi-am zis verde iasomie,
S'a dus barbatu'n chirie,
Duce-s'ar să nu mai vie,
Trupuşoru să-i rămâie,
Numai numele să-i vie.
Să-i rămâie numai boii,
Boi şi cu proţapu
Pe barbat să-l i-a dracu.

De la Ion I. Tabaru.

2344.—Spune mândro, mergi nu mergi,
Din două-una-ţi alegi,
Spune mândro, vrei, nu vrei,
Că colea mă roagă trei,
Aideţi mândr o să fugim,
Unde-om putea să trăim,
Că satu ni s'a urît,
Şi nu mai e de trăit,
Unde-s doi, ori unde-s trei,
Vorba ieste tot de noi,
Şi fac sfaturi pe ascuns,
Să ne facă vre-un neajuns.
Vino mândră mai curând,
Că de nu te las plângând,
Şi mă duc peste Muscel,
Unde n'am duşmani de fel,
Că n'am ce împarte cu el,

Pochidia-Sălceni.

Pr. Gh. V. Şuşnea

2345.—Eu mă duc neico cu bine
Dorul rămâne cu tine,
Să-l păstrezi şi să-l ţi-i bine.
Să mi-l legi în trei basmale,
Să-l dai pe apă la vale.
De-i vedea c'a tras la mal,
Să ştii neico că-s în deal,
De-i vedea că s'a 'nnecat,
Să ştii-i că m'am depărtat,
De străini m'am săturat.

Auzit de la mama.

2346.—Frunză verde ş'o năgară,
Ghiţişor mustaţă rară,
Ce ţi-am hotărît aseară,
Să scoţi şaua din camară,
Să mi-o pui pe prispă afară,
Ca s'o bată vânt de vară,
Să-mi o bată la oblânc.
Să-mi vină murgul din câmp.

Dela Gh. Nistor.
Miceşti-Tutova, **Gh. Boghiu**

2347.—Foae verde trei granate,
Imparate, împarate,
Incetează de-a te bate,
Că-ţi perzi catanele toate.
Că de când batae ţii,
Au rămas câmpii pustii,
Au rămas maice bătrâne,
Şi copii fără de pâine,
Şi de când tu ţii răsboi,
Lacrămile merg şiroiu,
Sângele Românului.
Până'n glesna murgului,
Sângele Muscalului

Până'n coama calului,

2348.—Foae verde de nagară,
Pornit-a trenul din gară,
De cu sară până'n zori,
Geme trenul de feciori,
Tineri ca iarba din luncă,
Au plecat cu Rusu'n luptă,
Patru zile s'au tot dus,
Făr' a mai găsi vr'un rus,
Şi pe jos o săptămână,
N'am lăsat arma din mână,
Neamţule, mânca-te-ar cânii,
Nu ţi-a ajuns cu bătrânii,
Că i-ai dus cu miile,
Ş'au venit cu sutele,
De-au umplut spitalele,
Imparate, împarate,
Nu ţi-i frică că te-or bate,
Lacrimile de prin sate,
Şi plâng mamele feciori,
Nevestele soţiori,
Surorile frăţiori,

Dela un fecior bucovinean.

D. Urzică

2349.—Tot pe loc! pe loc! pe loc
Să răsară busuioc,
Busuiocul fetelor,
Dragostea nevestelor,

2350.—Şi pe stângul şi pe dreptul,
C'a făcut ţaţa băietul,
Şi l'a făcut pe gunoiu,
Şi le vară face doi,
Icha! icha! ha! ha! ha!

Culese de **Petru Păsculescu**

O SAMĂ DE CUVINTE
2973-2987

Zabăr=porunca imperioasă a necesităţii. *A apucat-o zabărul naşterii*=i-au venit durerile naşterii (în loc şi timp nepotrivit, fără veste).

Zâmbre=poftesc mult, când văd pe altul că mănâncă de pildă, ceva.

Zăltat, zăoşat, teoşat=sărit din minţi.

Zătărît=oprit.

Zăreaţă=n'are pic dă zăreaţă=anemie cu desăvârşire.

Zângloabă=arătare, vorbe caraghioase şi fără rost.

Zăpor=zidul de ghiaţă sau zăpadă, care se pune în drumul apii, stavilă, piedică.

Zboişte, boişte=locul unde-şi fac jocurile boi, lupii, elele etc.

Zgâmşi=a căuta ştiuletele (druga de porumb, dacă a făcut boabe (îi desface foile, care-l acopere).

Zgârţa=sila încercată de a da ceva sau a face ceva.

Zganţoi=copil nebunatic.

Znagă=putere în trup.

Principele-Ferdinad-Teleman **Pr. Fl. Drăghici.**

GLUME, JÂTII, TACLALE

405.—Paguba Ţiganului.

Îi murise Ţiganului un danciu din acei şapte ce-i aveà, în vreme ce Ţiganca erà 'n nouă luni, aşteptându-şi ceasul să facă. S'a dus Ţiganul de şi-a îngropat odorul şi când s'a întors de la cimitir, găseşte Ţiganca că făcuse doi danci de gemene.

Ţiganul prinde a-i desmerdà, căinându-şi paguba aşa:

— Dragii tatei, dragi ; cum aţi rămas din şapte opt!

Auzită de la Pr. Econom D. Blanaru, din Bârlad.

406—. Un răspuns prichit.

Un Ţigan erà slugă la un ciocoi. Intr'o zi boerul se aflà supărat. Ţiganu neştiind de supărarea lui stăpânu-său îl tot întrebà mereu :

— «Da ce mâncăm noi azi boerule?».

Boerul se făceà că nu-l aude şi tăceà. Ţiganul dă unde dă, şi iar îl întrebà: «Cucoane nu te supra că te întreb; da ce mâncăm noi astăzi?»

Boerul cât de năcaz, cât că-l luară gura pe dinainte îi răspunde răstit: Un cela, ţi-am spus?

— Bine, dumneta, zice ţiganul. Dar eu?.

Auzită de la Alecu Holban, Invăţător, Pensionar şi Cântăreţ, Bârlad.

V. B. Ţirica

407.—Ţiganul la Imparat.

Un Ţigan se hotărî să ducă plocon la împarat. Până a plecà se sfătuì cu dancii ce să-i ducă de plocon şi cum să facă acolo.

— Mă dancilor, ce să ducem noi plocon la împăratul? zise cel bătrân către cei doi copii ai lui.

— Hapoi ce să-i ducem teteo. Să-i ducem roşcove, nu face da mai bine să-i ducem o hoală cu lapte dulce.

— Haşi, lapte dulce i-om tot duce, da mai bine să-i ducem una cu de hăl bătut, că dea hăla n'a mâncat de mult».

— Haoleo tateo! că bine zici, mânca-ţi-aşi suflengheru!

— Mă dancilor — zice bătrânul, voi n'aţi fost la împăratul, să nu faceţi vre-o prostie, ascultaţi la tetea să vă inveţe. Eu am să merg înainte cu laptele şi când oiu intrà la împăratul am să zic: Trăiască Măria Sa! Tu, adresându-se celui mai mare — să mergi după mine şi să zici: «Şi cocoana d-lui!» Iar tu — celui mai mic — vii după frate-to şi zici: «Şi copiii d-lor!»

— Aşa facem teteo!

Ajungând la împăratul, ţiganului celui bătrân i se deslegase o nojiţă la opinci şi când să păşească peste prag. fiu său cel mare îl calcă pe ea, iar ţiganul cade în brânci în mijlocul casii, spărgându-şi oala şi umplând tot de lapte. Atunci furios, se întoarce la fiu-său şi . . .

— Firreafurissitt!!!

— Şi cocoana dumnealui! Zice fiu-său.

— Şi copchii dumnealor! Adaugă cel mic.

Ş' aşa cu cinstea ţigănească, după ce umplură casa de lapte, îl mai deteră şi dracului pe bietul împărat.

Auzită mai de mult. Gherceşti-Dolj. **I. Brătulescu**

CRONICA

H. N. Ţapu, Din iesle pe cruce. D-l *Şt. St. Tuţescu* vechiu culegător de folclor, editorul *Ghiluşului* care a încetat de-a apare după doi ani, şi a *Bibliotecei folcloristice* care rătăceşte în vremea din urmă din oraş în oraş, tipăreşte cărtica d-lui Ţapu, ca formând no. 1 dintr'o *Biblioteca literară*. Ne întrebăm: de ce a murit *Ghiluşul* şi *Biblioteca folcloristică?* Nu sunt acestea cetite în popor, nu pot acestea înlocui pe deplin—*Haiducii* şi *Dorurile?* Ori moartea lor se datoreşte altor împrejurări, şi atunci această bibliotecă literară va fi ferită de o astfel de împrejurare? Sau d-l Tuţescu vrea să desfacă literatura originală de cea populară; atunci se poate să-şi aleagă bucăţi în versuri şi proză ca cele ale d-lui Ţapu: *Buna vestire, Legenda naşterii Mântuitorului* (o *culegere* de acum 25 ani din gura unui bătrân „ştiutor de slovă veche" care cunoaşte sărbătoarea pogânătăţii din «*ziua cărnurilor*»), *De Bobotează, Din iesle pe cruce* (cu intercalări de versuri populare, se pare), *Legenda ouălor roşii* şi *Invierea Domnului?*

Ca numere viitoare se vestesc tot din producţiile d-lui Ţapu şi anume *Aga Bălăceanu* şi *Scripcarul Şerban*, pe cari le mai cunoaştem până acum încă din 3 sau 4 locuri.

Nouă, curat, ne pare rău de truda d-lui Tuţescu pe aceste cărări.

D-l **N. Iorga** în **Neamul romănesc**, XI, 18, p. 4, col. 1: „...Ceea ce se va arăta îndată este în conflict, desigur, cu teoria „păstorului valah": toată lumea ar fi stat aşezată la locul ei, neguslorul, meşterul, boierul, iar păstorul valah[1] cu fluerul în gură, cu oile după dânsul, nu-şi găsia astâmpăr, şi azi era aici, mân, dincolo, zice Miklosich în „Wanderungen der Walachen". Şi nota dată de străini ne-a plăcut să o repetăm în cursul desvoltărei istoriografiei noastre moderne. Dar nu e aşa: ciobanul nu e un vagabond; ciobanul nostru de acum face tot ce făcea şi ciobanul de acum 2000 de ani şi mai mult. Ciobanul nu e vagabond: aceasta e o noţiune geografică elementară astăzi, dar nu era şi acum câţiva ani, ceea ce explică foarte multe greşeli de atuncea. Ciobanul nu e vagabond: el este un om cu două locuinţe, şi atât. Ciobanul nu poate sta tot anul în acelaş loc, şi iarna şi vara: el are un anotimp în care poate petrece într'un loc—orice mocan poate face teoria aceasta cu mult mai bine decât un istoriograf sau un geograf—şi alt anotimp pe care-l va petrece în alt loc. Nici nu există om mai conservativ decât ciobanul în obiceiul locuinţii lui".

T. Pamfile.

O B O L U L

Prietenilor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru: D. *D. Evolceanu*, prof., Bucureşti, 5 lei. D. *C. Adriescu*, inst., Iaşi, 5 lei. D *Căpit. C. Iliescu*, Focşani, 5 lei. D. *G. L. Dimitriu*, consilier la Curtea de apel Constanţa, 5 lei. D. *D. Constandache*, mare proprietar, Bârlad, 5 lei. D. *Subl-l C. I. Georgescu*, Turtucaia, 7 lei. D. *N. Capiţă*, înv., Răchiteni-Roman. D. *A. Vasilescu*, Tătăruşi-Suceava, 5 lei. (urmează).

BIBLIOGRAFIE

—In publicaţia săptămânală „Scriitorii români" de sub direcţia d-lui A. Vlahuţă, depozitul Alcalay et. Comp. Bucureşti, au mai apărut:

No. 5. *G. Coşbuc, Drumul iubirii*, 32 pp., 20 bani.
No. 6. *C. Dobrogeanu-Gherea. Amintiri*, 32 pp., 20 bani.
No. 7. *Octavian Goga, Două morminte*, 32 pp., 20 bani.
No. 8. *I. L. Caragiale, Succes*, 32 pp., 20 bani.
No. 9. *Ion Gorun, Fata cea frumoasă*, 32 pp., 20 bani.
No. 10. *A. Vlăhuţă, Predare*, 32 pp., 20 bani.

—In publicaţiunea săptămânală, Biblioteca „Lumea", depozitul la aceeaş librărie.

No. 1. *Emile Zola, Sângele*, 16 pp., 20 bani.

Pr. N. V. Hodoroabă, Preoţimea şi armata. Datoria preotului de păstorire în timp de războí şi Datoria preotului de armată în timp de pace şi în timp de răsboi, Iaşi, 1916, 44 pp., 50 bani.

H. N. Ţapu, Din iesle pe cruce, (No. 1 din Biblioteca literară, director Şt. St. Tuţescu, Balota-Dolj, unde e şi depozitul), 32 pp., 30 bani.

Domniei-sale
Domnului Artur Gorovei

Comuna Fălticeni

prin Oficiul .... Judeţul ....

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări şi mărturii istorice. Anul IV, No. 4 pe Maiu 1916, cuprinde:

STIHURI PENTRU PEIREA LUI GREGORE GHICA VODA.—Pr. C. Bobulescu.

DOCUMENTE.—N. Apostol, G. Florescu, Artur Gorovei, V. C. Nicolau, Al. Saint-Georges, Ec. V. Ursăcescu, D. Urzică.

INSCRIPŢIE.—N. Apostol.

INSEMNĂRI.—C. N. Mateescu.

CRONICA.—T. Pamfile: N. Iorga: Iordache Olimpiotul, vânzătorul lui Tudor Vladimirescu.—D-r Onisifor Ghibu: Din istoria literaturii didactice româneşti: I. Bucoavnele.—Convorbiri literare.—Inştiinţare.

ILUSTRAŢIUNE.—„Biserica cu sfinţii" sau „Toţi sfinţii" din Bucureşti, în ajunul măsurilor de restaurare.

Abonamentul anual 5 lei.

Redacţia şi administraţia în Bârlad, str. Corbului

Anul IX.—No. 7. Iulie, 1916.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară
APARE O DATĂ PE LUNĂ

CUPRINSUL

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BÂRLAD

Exemplarul:
În țară . . . . . . 40 de bani
În străinătate . . . 50 » »

Abonamentul anual:
În țară . . . . 5 lei
În străinătate . . . . 6 „

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

Anul IX.—No. 7. Iulie, 1916.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură şi artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACŢIA
T. PAMFILE
Bârlad, str Corbului

ABONAMENTUL ANUAL
In ţară 5 lei
In străinătate 6 „

ADMINISTRAŢIA:
M. LUPESCU
Zorleni-Tutova

SCRISORÈLE DIN BUCOVINA

Domnul Serafim Ionescu, pensionar din Fălticeni, îmi trimete scrisorélele de mai la vale, primite de o fată din Bucovina de la fratele şi drăguţul ei. Atât cea de la frate, cât mai ales cele de la drăguţ cuprinzând simţiri sufleteşti vrednice de a se păstra în această revistă, le publicăm precum urmează:

«Mai întâi de toate vei şti despre mine. Artenie, că mă aflu sănătos şi voios, şi în care sănătate mă aflu, eu rog pe bunul D-zeu să-ţi dăruiască şi ţie draga mea şi scumpa mea soră[1]. Şi te rog dragă soră, să mai vii acasă că tare mi-i dor de tine, şi să vii de Crăciun.

Şi vei şti despre mama şi despre tata şi despre fraţi şi despre surori, că se află sănătoşi cu toţii dimpreună, şi vei şti şi despre soră-mea Ileana că au făcut un copil... Şi vei şti despre Costan şi despre *Racila* şi despre copiii lor, că sunt sănătoşi; şi Costan i-acasă; şi tata n'au vândut nemică; le ţinem pe toate vitele.

Şi vei mai aflà ce veste mai este pela noi: pe la noi îi foarte rău, că nu se mai face o pace între împaraţi!

Şi să mai aude că ar să mai *cie*[2] o răvizie dela 16 ani şi şi până la 56, amù după anu nou şi atunci mă duc şi eu; şi poate mă duc şi eu în armată şi nici ziua bună n'am luat cu tine dragă soră. Şi te rog să vii acasă de Crăciun.

*

Şi aceste brifuri[3] le-am scris eu Maxân, tovarăşu lui Artenie,

---

[1] Scrisoarea lui Artenie e făcută de drăguţul fetei; prin urmare în ea varsă dor şi din sufletul lui, osebit de scrisoarea în versuri ce-i trimete. Punctuaţia scrisorei e pusă de mine; încolo nu-i schimbat nimic.

[2] Fie.

[3] Nemţeşte *brief*=scrisoare.

dacă nu m'ai uitat. Şi te sărutăm de mii de ori şi te dorim să vii acasă.

Şi-alte cele n'am ce scrie, numai dor şi bucurie; şi-alte cele n'am ce spune, numai dor şi vorbe bune. Şi vei şti adresa mea: Maxân Cozaciuc, Pripasna poşta, Stroeşti, beţircul[1] Suceava; Bucovina.

Sărutări de mii de mii de ori.

Şi îţi mai scriu pe altă bucată de hărtie. Şi mata ai scris că ai trimes 3 brifuri, dară noi n'am capatat numai unu, amu pe urmă; şi ai zis mata când ai plecat de acasă, că ai să ne trimeţi poza matale, şi n'ai *trimesu*, dar trimeti-u te rugăm foarte frumos, c'apoi şi noi ţ-om trimete, că noi *ne-am pus în poză*. Şi tot am aşteptat să vie de la mata; dragă Mariţă, te sărut.

*

Punem pană 'n pălărie şi încep cu dor a scrie, cu dor dela inimioară, te sărut cu mare jale. Mai întăi de la 'nceput, te cuprind şi te sărut. Şi se aflä în mica mea epistolă, până în ziua de a face această epistolă, mă aflu sănătos şi voios, în care sanatate mă aflu eu; rog pe bunul D-zeu, să-ţi dăruiască şi matale draga mea şi scumpa mea; şi-ţi mulţumesc foarte frumos, pentru că te-ai închinat cu sanatate şi la mine Macsân; poate mă ştii, acela ci ţ-o dat adresa când ai plecat de-acasă.

Liţă foae trei granate, îţi trimet puicuţă carte, şi mă 'nchin cu sanatate; şi te rog mândră frumos, de gândeşti că drag ţ'am fost, de gândeşti că ţ-am fost drag şi dacă nu m'ai uitat, şi altul nu te-a 'nşelat, să-mi trimeţi o cărticeà ca mata de frumuşeà, ca să-mi stâmpăr inima.

Frunză verde de trifoi, cá şi eu trimete-ţi-oi, ce-i mai mândru pe la noi. Lasă, lasă, puic'aleasă, eu suspin, ţie nu-ţi pasă; da o veni vremea-aşà, că şi tu îi suspinà, da nici mie nu mi-a păsà. Sărutări multe de la mine!

Mândra mea, mândră iubită, nu-ţi fie voia urîtă şi inima rău scârbită, că de-o fi în lume v'o pace, iar acasă m'oi întoarce şi ţi-oi scrie puică carte.

Frunză verde de pe pom, mare-i noaptea şi nu dorm, tot mă 'nvârt şi mă întorn, ca peştele 'n apă lină, ca omu 'n ţară străină! Şi vai puică ce dor duc tocmai sara când mă culc; aşa pe'n somn eu te sărut, de nu pot să te mai uit, dar îndată mă trezesc şi eu patul chipuesc, dar de nime nu găsesc, şi Doamne, rău mă năcăjesc!

*

[1] Nemţeşte: Bezirk=ţinut, judeţ.

149. Fântână în părţi de munte.

Of! pădure 'naltă eşti, puicuţă departe eşti; când aş şti că te-aş vedeà, eu pădurea aş tăia!

Sărutări!..

Hai puicuţă pân la trin, să dăm mâna să bem vin, amândoi să sfătuim, două vorbe să vorbesc, inima s'o răcoresc!

Cucule de pe-arătură, hai puicuţă şi dă-mi gură; de când nu te-am sărutat, buzele mi s'au uscat!

Du-te carte şi te lasă, la Mariţa mea pe masă; du-te carte cum te-i duci, voe bună să-mi aduci; du-te carte şi sileşte pe Mariţa o găseşte şi aşà îi povesteşte: foae verde peliniţă, sărutare de guriţă; mai rămâi dragă cu bine şi aşteaptă-mă pe mine; şi te sărut cu bucurie ca să vii pănă la mine.

Mândră, când nu te ştiam, nopţile deplin dormiam, dar amù de când te ştiu, nopţile nu pot dormi».

M. Lupescu.

SPICUIRI DIN TRECUT[1]

XXI.

„La *Mănăstirea dintr'un lemn*, autorul. — Vaillant, în cartea sa *Romanie*, p. 348,— culege legenda că icoana a fost ridicată neatinsă dintr'un stejar trăsnit și că s'a făcut biserica veche întreagă din altul"

(N. Iorga în *Buletinul Comisiunii Monumentelor istorice*, VIII, p. 125).

XXII.

Datină la zidirea unei biserici,—Costuneni-Iași,—în 1858: când la temelii, în capul altarului, supt fereastă, s'au pus o piatră mare săpată în mijloc, unde s'au îngropat un șipŭ de aghiasmă mare, o candelă aprinsă ș'un galbăn, spre știința monedii, și testament scris pe pergament, vreme începerii zidirii», nume de dregători și ctitori, spre pomenire.

(*Revista Istorică*, II, 17)

XXIII.

O Movilă a jidovilor este la Grindeni-Dolj, unde s'au găsit căldări, vase, ș. a.

(*Anuarul Comisiunii monumentelor istorice* pe 1914, p. 112).

XXIV.

„Toma Tivadar de Bedeu se plânge și spune în fața congregației că, încredințându-și de soție pe fata muierii lui Mihail Vajnaghi, preoții ruși din Bedeu n'ar vrea să-i cunune, pentru că tatăl mirelui petente ar fi cumătru cu mama fetii; după ce nici legea țerii, nici legea dumnezeească nu spune că cumetria ar fi piedică de căsătorie, ci dimpotrivă e obiceiu ca cumetrii să se căsătorească, se hotărește ca preoții din Bedeu pe soții pomeniți, fiind persoane libere, să-i cunune sub pedeapsa adesea improtocolată". Data: 21 Febr. 1680.

(Al. Cziple, *Documente privitoare la Episcopia din Maramureș*. București 1916, pp. 59-60).

XXV.

In „datoria ce se afla făcută de Ilarion egumenul [de Hurez] de când s'au pus egumen păn acum într'un an" (c. 1725) se trece

[1] Vezi *Ion Creangă* VIII, pp. 259-61.

că „o vacă cu vițel au dat-o popei Tomei care i-au cântat la masă".

(N. Iorga, *Studii și documente*, XIV, p. 40).

XXVI.

Dintr'o scrisoare, vestind sosirea, unui părinte la fiul său, din 12 Ian. 1747. Sosirea va fi «Joi de prănzu negreșit» și prin urmare e nevoe de «ceva chiverniseală de peaște dă Vineri, fiind zi de post». Și după iscălitură se anină îndată și Paharnicul Nițu: «Și eu mă închin dumitale cu sănă[ă]tate și soru-mea Măricăi mă inchin cu zece povară de săn[ă]tate. și eu te pohtesc pentru un diplașu, bun să fie, că să știi că nu venim puțini, ci cu toate sahanile...».

(*Ibidem*. p. 305.

XXVII.

Pe un manuscript bucovinean, vechiu, se pare un descântec de mușcătură de șarpe:

«Uitiți pestriți deadi de pelițí. usturimea prinsă macul catri hi leacul, să fie cine au măncat găndacul. Cine au adus veste. să ducă poveste».

(S. Fl. Marian. *Inscripțiuni de pe manuscripte și cărți vechi din Bucovina*, I, Suceava 1900, pp. 19-20).

XXVIII.

Semn rău in intăia Domnie a lui Antioh Vodă, după Ion Neculce Cronicarul:

«La această Domnie a lui Antioh Vodă, s'au născutŭ unŭ vițălŭ cu două capete și cu patru ochi. la Andrei Stegaru, în târgŭ în Iași. Și apoi curândă vreme i-au venit și mazilie, Septemvrie 14 zile la veleatul 7209.

(*Letopisețe*, II. p. 44).

XXIX.

Alt semn rău la începutul celei de-a doua Domnii:

«Intr'acest anu [7213.] s'au născutŭ unŭ copil în Branișțe, la unŭ omŭ anume Toader, fără mâni și fără cerul gurii, și aŭ trăitŭ numai o săptămână și au muritŭ. Povestesc oamenii, unde se facŭ de aceste semne, nici de unŭ bine nu este».

(*Ibidem*, p. 52).

XXX.

Şi la sfârşitul acestei Domnii:

«Atunce aproape cu vro zece zile mai înainte de mazilie, două semne i s'au arătat proaste, şi nime n'au socotit că nu este a bine. Intâia, şezând Antioh Vodă pe unŭ scaun den afară de corturi, bândŭ tiutiunŭ, iară un Turcŭ au datu cu puşca, zicŭ, într'un vânatŭ; aşa au datŭ Turcul samă dacă l-au prinsŭ şi au începutŭ a-l bate, iară glonţul au trecutŭ văjiindŭ aproape pe deasupra capului lui Antioh Vodă, care îndată spăimântatŭ fiindŭ, au săritŭ şi au strigatŭ să-l prinză. Ce fiindŭ Turcu, l-au cam bătutu şi l-aŭ datŭ la Paşa.

A doa, venindu-i veste bună de la Ţarigrad de la fratele său Dumitraşco-Vodă şi de la Capichihăi, şi de voie bună făcăndŭ masă mare şi veselindu-se cu toţi boerii şi zicându surlarii şi trâmbicerii, iară un căne de ogarŭ merse alăturea cu mehterii, şi el de urla şi-l goniă; iară el până în de 3 ori au tot venitu de au urlatu. Iară la săptămâna după aceea i-au venitu şi mazilie».

(Ibidem, p. 54).

XXXI

«Când vei vrea să faci cerneală roşie, să eai un dram de pucioasă şi un dram mercurion, să le pui într'o oală smălţuită într'ânsa până se va încălzi bine, şi pă urmă să le freci pă peatră şi să le pui iară în oală; şi să le pui pe foc până se va roşi bine, şi pă urmă să amesteci pă piatră. Şi cu puţintel vin să pui şi puţimică zmirnă cu apă sau rachiu. Şi vei scrie bine».

(Manuscriptul românesc no. 187 dela Academia română, p. 70).

XXXII.

«Pentru pete de cerneală.

Să pui într'o tingire apă curată, să fierbi şi să ţii haina cu pata de cerneală pă deasupra aburului acèi apă şi să pui puţintică zamă de lămâe, şi sare foarte măruntă pă pată şi pă urmă să speli cu apă limpede pata, şi îndată să va curăţi».

(Ibidem).

XXXIII.

„Pentru pete de ceară.

Să iai rachiu tare şi să freci acea pată până va eşi de tot».

(Ibidem).

XXXIV.

O apă pentru pete foarte bună, cât nu-i stă nici o apă împotrivă :

Să iai o jumătate de ocă de apă curată şi un pumn de cenuşe den drojdie de vin şi puţintel potaşe şi doao lămîi tocate, să le pui într'o sticlă să stea 24 de ceasuri şi pe urmă să strecori apa aceea şi să o pui într'altă sticlă şi să o păstrezi. Şi când oi vrea să scoaţă vre-o pată, să uzi cu apă din sticlă pata şi pă urmă să cureţi cu apă limpede». **T. Pamfile.**

(Ibidem, p. 70 v⁰).

INTERJECŢII

In numerile 6 şi 8, an. VIII, s'a dat la iveală o samă de interjecţii, de chemări sau goniri a animalelor mai ales, cărora ţăranul român se adresează scurt, căci multele munci mai ales vara, l-au făcut până şi în vorbă a fi scurt. Cu toate că cele publicate au fost culese din aceiaş parte a ţărei totuşi diferă de cele ce voi arăta; deci fie-care judeţ pot zice, nu fiece localitate, are multe şi felurile interjecţii.

Hăis, hăis, ceală=îndemni boii la mers, ori cârmeşti la dreapta ori stânga.

Hi! hi! hi! de! de! de!=mâi calul.

Na! na! na!=chemi calul.

Pîru, pîru, pîru, sît, sâî, şii=opreşti calul.

Gchii, gchii, gchii=îndemni calul la mers mai iute.

Bâr, oiţă, bâr, bâr=mâni oile.

Na, na, oiţă, na!=chemi oile.

Ţâgă, ţâgă, ţâgâlie=chemi capra.

Ţa râie, râioasă=goneşti capra.

Ciucceo, ciucceo, gâcii, gâcii=chemi porcul.

Hâidea, ho!=goneşti porcul.

Na cuciu, cuciu=chemi cânele.

Ho, to, ţâne mă=asmuţi cu câinele

Hoche, hoche=să dea înapoi boii.

A hohoho, hoa!=opreşte boii.

Pâs, pâs, pâsâlică, bâzoancă ori *pâsoancă*= **chemi şi desmierzi pisica.**

***Câţ, câţ dihanie*=goneşti pisica.**

Miau, n'au n'am=aşa miaună pisica, zice că n'are totdeauna.
Pui, pui, puişori, pui mamei=aşa se chiamă păsările la mâncare.
Hucio, huşio, huş, huş=goneşte păsările.
Bii, bii, bii, bibiloi sau *copii, copii, copii*=chemi puii de curcă.
Brâ, brâ, brâ=goneşti curcile.
Uli, uți, uți=chemi rațele.
Hali, hali, hali=goneşti rațele ori gâştele.
Bobocei, bobocei sau *toc, toc, toc*=chemi gâştele.
Fi, fi, fi=desmerzi bobocii când îs mici.
Chiau, chiau, chiau=fac curcile când li-i foame.
Hacioa, hacioa=goneşte porcul.
Culese din Bursucani şi satele vecine, Covurlui. **N. I. Munteanu**

COLINDE

83.—Prunduleţul mărei Negre,
D'ai vântul mă lină,
Mi-a crescut un merişor,
Face mere,
In toate vere,
D'ai vântul mă lină;
Geaba face,
Nu le coace.
Duh de mare s'a 'văţat.
D'ai vântul mă lină,
S'a 'nvăţat de le mânâncă;
Nu mânâncă, cât le strică.
D'ai vântul mă lină,
Strigă tare,
In gura mare:
—Cine 'n lume s'a aflà,
S'o aflà, s'o adevără.
Să'mi săgete duh de mare!
Nimeni în lume nu s'aflà.
Numai N... se aflà,
Prinse mărul a strigà.
Se aflà, s'adevărà,
Cărăruia'şi apucà.
De-a dreptul la grajd de piatră
Incearcă-şi negrii,
Incearcă-şi murgii;
Găsì pe negrul cal mai bun,
Cal mai bun şi mai blajin.
Frumuşel mi-l ţesălà,
Şeaua pe el o puneà,
Pe dânsul încălecà;
Luă arcul din *cordaciu*,
Şi-o secreată
De săgeată.
Cărăruia 'şi apucà,
De-a dreptul la duh de mare.
Păzì ziua, toată ziua,
Zi de vară, până'n seară;
Când fu soarele'n diseară,
Eacă pare,
Duh de mare.
Saltă'n vânt,
Saltă'n pământ,
Saltă'n vârf de merişor.
Prinse mere a mâncà,

[1] Refrenurile: „Dai vântul mă lină" se repetă după fiecare două viersuri.

Nu mâncà, câte strică.
Rău frunza-i dărăpănă.
Dar N... bun voinic.
Tinse arcul din cordaciu.
Şi-o secreată,
De săgeată.
Prinse duhul a strigà:
—Stai N... nu mă săgelà,
Că noi am fost nouă frați,
Şi-au murit toți săgetați,
Numai eu că mi-am scăpat,
Numai eu şi-o sor' mai mică.
Fie-ți ție dăruită.
Dăruită de la mine,
De la mine, pentru tine!

Spus de Silimon Neagu din com. Bucu, jud. Ialomița, în 1884 luna Ianuarie.

84.—Prin cel cel, prin cel
Prin cel verde vişinel. Inucel,
Leroi, Doamne.
Legănel de d'argințel;
Dar într'însul cine 'mi şade?
Leroi Doamnele,
Stă E... d'ochi-şi negri.
Şi nu şade, ca să-mi stea,
Leroi Doamnele,
Ci'mi coase şi-mi chindiseşte,
Intr'un guler şi 'ntr'o batistă,
Leroi Doamnele;
Gulerul e al frate-său.
Leroi Doamnele, [1]
Şi nu-mi coase, ca să-mi tacă,
Ci'mi cântă d'un cântecel;
Da nu-i cântec mojicesc,
Ci-i cântec împărătesc.
Impărăteasa'mi auzeà,
Soli la dânsa trimiteà,
Tot tulori, după tulori,
La mijloc mănunchi de flori,
Şi din gură-aşa'mi grăià:
—Facă-şi (cutare) atâta bine,
Atâta bine pentru mine,
Numai cânte cântecul,
Că nu-i cântec mojicesc,
Ci-i cântec împărătesc,
Şi'mpăratul nu-i acasă,
Ci se duse la vânat,
La vânat peste Bârlad!
Dar E... ce'mi grăia?
—Impărăteasă, minte proastă,
Nu cânt eu în vre-o pofidă,
Ci eu cânt, că'mi pare bine;
Astăzi, mâine nunta'mi vine.
Mari boeri, de nu credeți,
Ia eşiți voi de'mi vedeți,
Cum s'aud trâmbițele
Şi se văd carâtele,
Strălucind ca soarele.
Şi se lasă colăcerii,
Ştii, ca vara flutureii.
Nu mă ia roabă să-i fiu,
Ci mă ia doamnă să-i fiu;
Doamnă lui şi curții lui,
Nor' bună părinților,
Cumnățică fraților,
Leicuță surorilor,
Chelăriță banilor,
Stăpâna argaților!
Dar E... d'ochi'şi negri,
Ea să fie sănătoasă,
Cu ai ei frați,
Cu ai ei părinți.

Spus de Silimon Neagu din com. Bucu, jud. Ialomița, în anul 1886.

[1] Refrenurile „Leroi Doamne" se repetă după fiecare două rânduri.

85.—Ferice, Doamne, ferice,
Leroi leo, leroi Doamne,
Cest domn bun, jupân...

Leroileo, leroi Doamne,[1]
El şi-are d'o fată mare,
Fată mare pe . . . .
Şi mi-o cere Sărdar mare,
Sărdari mari, boeri mai mari.
Dar în zestre ce-i dedeà?
Tot velinţe, tot pestriţe,
Şi perine cu chicăţele,
Cusute cu orboţele.
Tot mai cere zestre, cere.
Cere-o sută oi cornute
Şi-o mie d'ale mărunte.
Tot mai cere zestre, cere,
Cere pe murgul din grajd,
Inşelat şi înfrânat,
Cum e bun de'ncălecat.
Tot mai cere zestre, cere:
Cere plug cu boi plăviţi,
Cu argaţi cu pogonici.
Tot mai cere zestre, cere:
Cere mori pe supt pământ,
Să macine la argint,
Şi altele mai la vale,
Să macine la secară,
La secară, grâu de vară.

Spus de Ion Petre din com. Grindu, jud. Ialomiţa, în anul 1884.

86.—E . . . . d'ochişi negrii,
Ea de când feteşte,
Grădină'şi găteşte,
Grădină cu flori,
Cu flori de tot feluri;
Mai mult busuioc,
Cel peşte de mare,
In mare a născut,
In mare a crescut;
El s'a scociorît,
In bătaie de vânt,

[1] Refrenurile se repetă după fiecare două versuri.

La marne a eşit,
In grădin' a sărit,
Flori d'albe a păscut,
Mai multe a *dârât*,
De cât a păscut.
E . . . d'ochi'şi negri,
Ea se pomeneară,
Disdedimineaţă
In răvărsat de zori,
In glas de cântători;
La grădină'şi merge,
Văzù flori păscute,
Mai multe dârâte,
De cât flori păscute.
E. . . . d'ochi'şi negri,
Rău ce îi păreà,
Acasă'şi mergeà,
O *bleană*[1] 'mpleteà,
Bleană de mătase,
In ochiuri tot în şase.
In grădină 'şi merse,
La pârleaz le puse,
Peste flori le'ntinse.
Cel peşte de mare,
In mare-a născut,
In mare a crescut,
El s'a scociorît,
In bătaie de vânt,
La marne-a eşit,
In grădin' a sărit,
In bleană s'a'ncurcat,
In ochiuri s'a'nodat,
E. . . . d'ochi'şi negri,
Ea se pomeneà
Disdedimineaţă;
In răvărsat de zori,
In glas de cântători:
La grădină'şi merse,
Văzù peşte dat,

[1] Plasă.

In ochiuri încurcat,
In bleană 'nodat.
Ea se fericeà:
—Feriveam de mine,
Şi de cine m'a făcut.
Parte ce-am avut,
De laică,
Şi de maică,
De vânat frumos.
Eu cu oasele lui,
Casa'mi îmboldesc:
Şi cu carnea lui
Nunta mi-o nuntesc;
Cu solzişorii lui
Casă'mi şindrilesc;
Cu sângele lui,
Casă'mi zugrăvesc!
E.... ochi'şi negri,
Fie-mi sănătoasă,
Cu fraţi, cu părinţi
Şi cu noi cu toţi!
Spusă de Ion Petre din com. Grindu, Ialomiţa, în anul 1884.

87. —Leroi leo, leroi Doamne,
G... de când flăcăeşte,
Leroi leo, leroi Doamne,
Bun cal îşi hărăneşte,
Leroi leo, leroi Doamne,
Hărăne, nu-l vesteşte,
Leroi leo, leroi Doamne,
Numai Joi la joc îl scoase.
Leroi leo, leroi Doamne.[1]
Jucă Joi, jucă şi Vineri,
Şi Sâmbătă până'n prânz.
Când fuse soarele'n diseară,
De pe cal descălecară,
Calul la apă mi-l dedeară.
Frâu din colţ că mi-i luà,
Şi pe cal încălecà,
Prinse cal d'a înferbânta;
Sus la munte că'mi urcară,
Jos la vale scoborară,
Livezi verzi, isvoare reci.
Dete'n apă,
Până'n sapă,
Şi'n noroiu,
Până'n ţurloiu,
Şi în fânuri,
Până'n brâuri,
Şi în flori,
Până'n subţiori.
Nimeni nu-i dete în urmă,
Când din flori dedeà să iasă,
De pe cal descălecară,
D'albe *ibânci* aşterneară.
Şeaua căpătâiu puneà.
Băgă calu'n *pălivan*,
Pălivan de găitan.

. . . .

Prinse părinciorii'n seamă,
Incep a'l cântà prin munţi,
Ai lui fraţi prin brazi mărunţi,
Şi surori prin d'albe flori,
Nepoţei prin brebenei.
Nimeni nu-i dete în urmă.
Numai d'alba logodnică,
De dimineaţă se sculară,
Cofa'n mână şi-o luară,
La fântână că mergeà,
Apă'n cofă că-şi luà
Şi acasă că-mi veniă,
Pe ochi negri se spălà,
Pe năframă se ştergeà,
La icoană se 'ntorceà,
Lui Dumnezeu se rugà:
—Indreaptă-mi, Doamne, cărăruia
Pe *ciupila* murgului,
Pe copita calului,

. . . .

[1] Refrenurile: „Leroi leo, leroi Doamne" se repetă după fiecare vers.

Sus la munte că-mi urcară,
Jos la vale scoboară,
Livezi verzi,
Isvoare reci.
Dete'n apă,
Până'n sapă,
Şi'n noroiu,
Până'n ţurloiu,
Şi'n fânuri,
Până'n brâuri,
Şi'n flori,
Până'n subţiori;
Acolo văzură pe ....
Pe din josul lui dedeară,
Din papucei pliciind,
Din rochiţă fâlfâind,
Din sălbuliţă *zărzăind*.
Atunci .... se pomeneară:
—De, de, de, murgule de!
Că nu ţi e de vre-o streină,
Ci îţi e bună stăpână!
Şaua pe cal că puneà,
Şi acasă că plecà,
Şi cu ea se cununà,
Nuntă lungă ei făceà.
I .... bun voinic,
Fie sănătos.
Cu ai lui fraţi,
Cu ai lui părinţi,
În gazda lui Christos!

Spus de Ioniţă Drăgoi din com. Grindu, în anul 1883.

88.—Strigă fata din cetate,
De trei ani şi jumătate:
—Carii, mări, s'o aflà,
S'or d'aflà, s'o adevărà,
Să dea marea d'a 'notà!
Nimenea n'o auzià,
Numai I.... făt frumos,
O-auzià, o 'nţelegeà
Şi pe cal încălecà,
Drept la mare că plecà.
Intră'n mare,
Ca o floare,
Eşià 'n vad
Chiar ca un brad;
Legă calul de cel gard.
Prinse'n horă d'a jucá,
Şi-mi jucà, cât îmi jucà.
Urmele s'amestecà.
Murgu'ntinde şi nechiază;
Dar I.... făt frumos,
Din gură ce-mi şi grăia?
—Rabdă, murgule, legat,
Cum stau şi eu june'n sat,
Că dacă m'oi însurà
Eu drumul că ţi l'oiu da,
Pe lunca Argeşului,
Să paşti floarea ghizdeiului.
Şi-i bea apă dintr'o piatră,
Şi te-i face lat în sapă;
Coama'ţi bate chişiţa,
Şi coada genunchile!
Dar I.... făt-frumos,
El să-mi fie sănătos.

Auzit de la Ion Dobre în etate de 73 de ani, din com. Tonea, jud. Ialomiţa, în anul 1896.

89.—Dar N... frate-al nostru.
El de lucru nu'şi aveà,
Se spălà, se premeneà,
In vânătoare că'şi plecà,
La vânat,
Peste Bârlad.
Toată ziua că'mi umblà,
Mai nimica nu-mi vânà.
Când fuse la 'ntorcătoare,
Zări leul adormit,
Lângă-o tufă de *schinduf*.

Să-l săgete ?
Nu se'ncrede.
Să-l impuşte ?
Nu se'ndură.
Mâna'n buzunar băgà,
Tabacherea scoteà,
Tabacherea cu tabac,
Dădù murgului la nas.
Prinse murgu'a strănută
Şi leul se deşteptà,
Ogarul după el se luà.
Cu măciuca'l măciucia.
Cu năpârca'l năpârcià,
Până leul se muià,
De urechi îl apucà,
De oblânc că mi-l legà.
Şi acasă că'mi veneà,
Din gură că mi-şi grăià:
—Ia eşi, taică, ia eşi, maică,
De vezi maică, ce-ai scăldat,
Ce-ai scăldat, ce-ai înfăţişat,
Ţi-a adus leul legat,
Leul viu, nevătămat!
Nimenia nu auzià,
Singură logodnica,
Logodnica....
Calul din mănă-i luà,
Şi'ncepea de mi-l plimbà,
Până calu se răcoreà
In grajd de piatră'l băgà.
Şi N.... făt-frumos,
El să fie sănătos.

Auzit în anul 1896 de la Alexandru Ghiţă Udrea din com. Tonea jud. Ialomiţa.

Dobre Ştefănescu

POVESTIRI ŞI LEGENDE

371.—De ce cânele are ciudă pe mâţă şi mâţa pe şoarec.

La început intre câne şi mâţă—fraţi buni de cruce—era o mare prietenie: cânele era gospodar pe afară, iar mâţa gospodină în casă. Intr'o vreme, cânele supărându-se pe om, a făcut un zapis (înscris) cu el, ca să nu-l năcăjască atâta şi să mai dele şi pe mâţă afară, iar pe el în casă. Dă hârtia în laba mâţei să o pue în ladă la pastrare. Faraonu de şoarec—cărturar bun o aflat ce spune în hărtie—de bucurie că scapă de mâţă, fuga la ladă şi macină tot zapisu, ca să-l ştie pe de-a rost, să-l spue şi la alţii. Vezi că asta-i cetania lui. Când s'a împlinit sorocu, hai să facă cum zice înscrisu. Aleargă cânele la *păsăroanca* noastră, ia înscrisu, dacă ai ce. Şi de atunci cânele are ciudă pe mâţă, crezând că i-o afurisit ea zapisul, iar mâţa are ciudă pe şoarec, pentru că, prin stricăciunea ce a făcut, a stricat-o cu frate-su de cruce, cânele. Tocmai rău tare, tare, nu-i prea pare mâţei de prăpădirea zapisului, numai îşi cam face obraz către câne, căci cu prileju ista s'o încredinţat că tare-i bună carnea de şoarec (cu zapis).

372.—De ce jâdanii nu mânâncă carnea de porc.

După ce o înviet D. Is. Hr. Jâdanii. ca să-l cerce dacă-i adevărat D-zeu, ori nu, l'o chemat într'o casă, unde o jidaucă chiar atunci făcuse un copil și ei ascunseseră pe copil și jâdaucă sub o alghie de subt un pat. L'întreabă acu ei pe D. Is. Hr.

— Dacă ești fiul lui D-zeu, ia spune ce-i supt alghia asta ?

— Ce să fie, răspunde D. Is. Hr. la o scroafă cu purcei.

— Nu-i așa, ziseră harharii. Ia'n vedeți! Au descoperit și adevărat, jâdauca se făcuse o scroafă cu un cârd de purcei, cari o sugea.

Și de atunci așa li s'o întors, că nici nu pot să vadă carnea de porc.

(Bălăceana din Bucovina și în Ivănești-Botoșani și Dorohoi)

373.—Din ce-s făcuți oamenii?

Ciolanele din piatră, carnea din pământ, ochii și frumusețile din soare, iar sufletul de la Domnul Sfânt. Numai Românii cari vorbesc limba noastră și au o lege cu noi îs așa. Celelante lifte îs făcute tot din ceva deosebit. Așa Rusu și Lipovanu îs făcuți dintr'un bostan.

Mergea Dumnezu cu Sf. Petru odată așa pe o vale. Vede Sf. Petru un bostan pe câmp și zice:

Ià uite-te, Doamne, un bostan.

Asta nu-i bostan, Petrule, da îi un lipovan (rus). Și pe loc din bostan s'a prefăcut într'un lipovan, cu un hârleț pe umărul stâng El își face o cruce mare, da tot nu ca oamenii, și să te duci, măi tată, la deal. Mai merg ei, ce mai merg și vede Sân Petru o baligă de cal.

Ia uite-te, Doamne, o baligă de cal și nu văd nici un cal pe aici.

Nu-i baligă de cal, ci-i un neamț și-l cheamă Friț. Și la moment ese o *friță*, un *farfanar* de neamț, cu mânile în buzunar, cu capu strâmb și cu pălăria pe o ureche se duce repede pe drum ca un șui.

374.—Cine a făcut focul și cine fumul ?

Toate cele bune și cu folos pentru om sunt făcute de Dumnezeu; cele rele însă sunt adăușaguri de-ale Necuratului. Dumnezeu a făcut de la început focul și i l'o dat omului ca să-i fie de fo-

los la încălzit și la făcut mâncare; dar, vezi l'o făcut fără fum. Dracu vine și el se uită, se sucește, se învârtește, ce să facă el s'o cârnească și pe asta. Hai repede trage o b..... în foc și începe a eși fumul.

Focul e darul lui Dumnezeu, iar fumul e b..... Necuratului

V. Moisiu.

VRĂJI ȘI FARMECE

87.—Mana vacii.

In ce zi se poate lua mana mai degrabă de la vite?

Mana se ia mai degrabă de la vite în Prierul lui Sft. Gheorghe și în dimineața lui Sft. Gheorghe.

Cum face? Leagă sitișca de picior, ia donița în mână și 'n doniță pune zăgârna în care face brânză. Leagă tot de picior și strădăloarea, în care pune un boț de mămăligă și unul de sare ș'apoi pleacă pe imașul pe unde pasc vitele și ia mai întăi mana câmpului, ș'apoi pleacă prin sat, pe unde-s vaci cu lapte și se duce acasă la el; după ce se întoarce de pe câmp și de prin sat și dă mămăliga și sarea la vacile lui de-o mănâncă, le descântă intăi așa: «că nu v'am dat mămăligă și sare; v'am dat mana câmpului, a florilor, a ierbei și de la vacile megieșilor, cari pasc acolo.

88.—Pentru a aduce mana vacilor înapoi.

Se ia o bucată de mămăligă și cu sare, se leagă intr'o peticä: începerea se face luni dimineață până în ziuă, te duci la un moșinoiu de furnicari. Acolo când ai ajuns, dai buna dimineața zicând: «Buna dimineață furnicari și vouă furnicilor, vrednicelor și harnicelor!» Se face apoi cruce spre răsărit și trei metanii, apoi faci o bortă in furnicar și îngropi mămăliga și sarea așa cum îs legate, în petică. Apoi se zice: «v'am adus pâne și sare: voi să-mi aduceți mana macii mele (spui numele ei), să umblați să alergați pe toate câmpiile, pe la toate ocoalele, ca s'o găsiți, că vacii mele părul i s'o 'ntors, ochii i s'o 'mpainjenit, laptele i-o scăzut. Și mergea pe drum și s'o întâlnit cu Maica Domnului ș'o 'ntrebat'o: De ce ragi? De ce boncălueşti? Părul de ce ți s'o întors? Ochii de ce ți s'au paenjenit? Mana și untu' de ce l-ai pierdut? Iar Maica Domnului a rânduit pe Sft. Gheorghe și pe voi ca să

căutați și lăcățile să farmați: pe la toate beciurile, pe la toate pivnițile, să umblați să alergați și să cătați și prin doniți și prin zăgârni și mana vacii mele (numele) să adunați, mana, brânza, untu, și laptele. Păru să i se netezească, ochi să i se lumineze. Dumnezeu să vă ajute!

Joi adică la 3 zile—pe aceiaș vreme—faci ca și luni: se face cruce și 3 metanii, și zice: «Buna dimineață, furnicăraș și vouă furnicilor, vrednicelor și harnicelor!" Se descântă și zice: V'am adus pâine și sare ca să vă plătesc munca și truda și voi să-mi dați mana vacii mele (cum o cheamă) să fie veselă, și sănătoasă. Se ia sarea și mămăliga care s'au dus legată și se dă în făină câte o leacă vacii s'o mănânce începând în trei răstâmpuri. Luni Joi și Sâmbătă.

A doua oară să începe Joi, a treia oară Sâmbătă. In răstâmpul întâi, i se dă Luni, Marți și Mercuri; al doilea Joi, Vineri și Sâmbătă; al treilea Sâmbătă, Duminică și Luni

Nemțișor-Neamț. **A. Moisei**

89.—Descântec de desfăcătură (Când se leagă orice rău de capul omului.)

Se descântă în apă ne'nceputå adusă într'o cană din 3 vaduri, luată în josul apei (adică cum cum curge apa). Când se ia apa, să dă ceva pe apă: o bucățică de pâine sau mămăliguță, asta e plata apei. In cana cu apă se pune un ban de argint, dacă nu-i bortit; iar dacă banul e bortit, atunci se leagă la mănunchiul de busuioc cu care se descântă în apă.

Lună luminată și Maica Domnului, care luminezi cerul și stelele și pământul tot și vezi toate câte se fac pe pământ Vedeți pe acest om bolnav, care nu-și poate găsi leacul, că de-acest om bolnav nu-i bine. Ii legat, și-i fermecat și-i trimăs cu lucru rău, cu dureri mari, cu junghiuri înfocate: Aista om, eu sunt care desfac; eu îi desfac de-a fi fermecat de barbat. De-a fi legat de femeie, eu îl desleg. De i-a fi trimes de fată, eu i'ntiresc fărmăcătura și legătura și trimesătura și junghiurile cele grozave. Iară de la lume, ciuzile, mâniele, scârbile, pârâturile, apăsăturile, îndemnăturile cele râle, să iasă din părul omului ist bolnav, din schicul părului, din cap, din minte, din creier, din gând, din față, din gură, din limbă, din buze, din barbă, de sub barbă, din gât, de după gât, din umere, din coate, din palmi din degete, din piept, din spate, din pântece, din șăle, din inimă, din fiere, din rărunchi, din maiuri, din mațele lui, din trupul lui, din casa lui, de la masa lui, din ograda lui: să iasă'n ulița satului, să se

ducă drept la casa vinovatului, mai mare şi înfocat. Da de nu i-a fi de la mână de om, ci i-a fi de la Dumnezău, să se ducă pe văi, pe pâraie, pe butuci, care nu trebuiesc nimărui. Şi ist om bolnav să rămâie curat şi luminat, prin argint şi prin aur strecurat. Se zice descântecul de 3 ori în apa aceia. Cu apa se spală bolnavul şi bea de 3 ori, apoi o toarnă în cap, să curgă pe tot trupul. Se descântă de 3 ori, din 3 în 3 zile.

Spus de Maranda Neculai Darie de 65 ani din Nemţişor-Neamţ.

Arestiţa Al. Moisei

90.—De adus lapte.

Câte odată unor vite de lapte li se împuţinează laptele. Vrăjitoarea se 'nsărcinează să le aducă înapoi tot laptele, numai în zi de Joi sau Sâmbătă. In acest scop ia trei pumni de tărâţe, pe care le amestecă cu aluat plămădit din noaptea Crăciunului, fărămiţat cu trei vârfuri de salcie, şi zice cât mestecă:

Joi dă dimineaţă mă sculai,
Pă ochi, pă mâini mă spălai,
Luai ărdău, *roşii, preroşii*,
La ceastă vacă (ce vită e) mă dusăi
Cu limba că discântai,
Laptile, că i-l mulsăi.
Şi lapte mult mulsăi.
În putinei băgai şi-l bătui.
Şi la târg mă dusăi,
Şi negustori veniră,
Şi bani îmi deteră,
Cum să plămădeşte, aluatu'n căpistere,
D'o mătuşă curată,
Şi să plămădeşte:
Viţălu'n vacă,
Mânzu'n iapă;
Copilu'n muere,
Turmacu'n bioliţă.
Căţăii'n căţa,
Purceii'n purcea,
Plamada'n vac'asta.
Îţi plămădesc inima,
Dă la toate fermecătoarile.
Şi dă la toate lăutoarele.
Şi laptele i-l adunai.
Că ea când i l-a luat,
Prin privăţi l-a aruncat
Stârvuri, cai morţi pin şanţuri a scăldat.
(Se închină). Eu cu cruce m'am închinat,
Toate stârvurile le-am scuturat,
Şi tot laptele l-am adunat.
Şi eu l-am dăscântat.
Şi l-am curăţat:
Dă scârbi, dă făcături, dă urăciune,
Ş'am curăţat astă vacă.
Că eu am curăţat-o dă toate scârbile,
Dă toate lăuroasele.
Cum salcia să plămădeşte in apă.

Când cade şi creşte.
Aşa să se plămădiască şi să se întoarcă laptile ăştia vaci,

Se descântă de nouă ori şi se dau vacii sau bivoliţii (ce este), ca să mânânce aceste tărâţe.

91.—Pentru ca să nu moară de boală oreteniile din curtea femeei, vrăjitoarea o învaţă să facă astfel:

Să cureţe boabele de pe nouă drugi de porumb şi să le coacă în spuza focului la care s'au făcut piftiile pentru anul nou. Treaba aceasta o poate face numai în ajunul sf. Vasile seara. Când plesnesc boabele în foc, femeia să zică:

Pui, pui,
Mani. mani,
Gusiu. gusiu,
Tincu, tincu.
Nene, nene;
Ubdi, vacă,
Pui. pui,
Ale mele
Ouătoare şi scânteitoare,
Şi clocitoare şi necloncănitoare;
Ale vecinilor:
Cântătoare şi neouătoare.
Şi cloncănitoare şi neclocitoare

Iar dimineaţa să dea boabele acestea la păsări şi să repete vorbele de sus, când li le asvârle.

92.—De câştigat la judecată.

Când cineva pleacă la judecată, spre a fi sigur că-şi câştigă cauza, merge de dă vizită vrăjitoarii, care-i face în apă, descântând.

«Tu *amoi* din gunoi
Gura tutulor s'o moi
A scriitorilor, a judecătorilor, vorba tutulor.
Baligă dă oaie
Gura tutulor să moaie
Baligă de vacă
Gura tutulor să tacă»

Ia vrăjitoare 9 aşchii, 9 pietroi şi 9 fulgi de gâscă sau de raţă (de pasăre înotătoare) Continuă:

«A plecat C. la judecătorie,
Ca să-l bage 'n puşcărie,
Să fie vorba tuturor a judecătorilor, a scriitorilor.
Să fie toţi muţi şi surzi.
N. ce-o spune 'n samă nu i s'o lua.
«Pă C. l-a scăpat.

Vorba lui C. să fie ca fulgu pe pă apă (dă drumul fulgului pe apă),
Vorba martorului să fie ca piatră (sloboade piatră 'n apă).
Lui C. să-i fie cuvântu ca mierea şi ca untu.
Şi vorba pârîtului cu piatra şi ca pământu»
Se repetă de 9 ori pentru fiecare fulg şi pietricică.

Pârâtul îşi ia baligă de oaie sau de vacă, ce a fost descântată. Au grijă s'o fărmiţeze, când intră în sala de şedinţă şi s'o împrăştie binişor pe jos fără să fie găsit. Mai are în sân şi marmură şi cleştar, descântate astfel:

«Tu, marmură, să-i îmărmureşti
Tu, cleştar, să-i încleştezi».

Pe cărarea capului a fost atins cu puţină miere şi-i s'a zis atunci:

«Când o deschide cuvântul
Să-i fi ca mierea şi ca untu».

Şi'n sfârşit trebue să-şi întoarcă de acasă ismenele pe dos, înodându-şi şi brâuşorul la spate.

Principele Ferdinand, Teleorman. **Pr. Fl. A. Drăghici.**

CÂNTECE

2351. Frică mi-i că mor curând,
Rămân toate la pământ:
Făcute,
Şi nefăcute.
Dar mai multe nefăcute!
Că zilele omului,
Ca florile câmpului:
Dimineaţa 'mbobocesc,
Mai pe zic se veştejesc,
Mai pe seară se topesc

2352.—Foiliţă foi de nuc,
Vine vremea să mă duc.
Să mă duc
De-aici cu dor,
Ca şi luna pe sub nor;
Să mă duc de-aici cu jele,
Ca şi luna printre stele;
Să mă duc din satul meu,
Şi buna ziua să-mi ieu
De la frunze de pe munţi.
De la scumpii mei părinţi;
De la frunza de pe brazi,
Şi de la scumpii mei fraţi;
De la grădina cu flori,
De la dulcele surori!

2353.—Foaie verde captalan,
Câte zile-s într'un an,
Toate le petrec cu-amar;
Câte le-am petrecut bine,
Toate-anume ţi le-aş spune!

2354.—Bună mi-i vremeă,
Rea mi-i inimă,
Ca tina de vară
Şi de primavară,
Călcată de cară

Şi de dobitoace,
Pe la iarmaroace,
Incolo şi'ncoace!

2355—Foaie verde trei masline,
Cine n'are scârbă 'n lume,
Vie să-i dau de la mine,
Că i-oiu da şi-mi mai rămâne.
Cine scârba mi-ar luà
Şi cămeşa eu i-aş da;
Cămeşuică mi-oiu mai face,
Scârbă'n lume n'oiu mai trage!

2356. Uit'te, puică'n barba mea,
De vezi mustaţa cum dă;
Şi nu dă de vorbe bune,
Şi dă de amar pe lume;
De amar ce-s amărît,
Nu văd iarba pe pământ,
Nici luna pe cer mergând!

2357.—Aşa-s eu plină de jele,
Ca şi cerul plin de stele;
Şi-aşa-s eu de supărat,
Ca şi ceru' nnourat.
Peste toate satele,
E senin ca laptele.
Numai peste satul meu,
A venit un nour greu!

2358.—Foaie verde mărăcine,
Frăţior, frate peline,
Amară-i frunza pe tine,
Ca şi inimioara'n mine.
Inimioară ca la mine,
Nu mai da, Doamne, la mine,
Că destul mi-ai dat-o mie,
Din mica copilărie!

2359. Viaţa mea îi grâu de vară,
A ta, lele-i de secară;
Viaţa mea îi grâu ales,
A ta, lele-i de ovăz:
De l-ai coace,
Cât l-ai coace
Pâne de grâu n'ai mai face!

2360.—Ce hazna de tine dragă,
Că eşti albă şi spalată,
Şi trăeşti tot supărată:
Eu sunt negru şi smolit,
Şi trăesc tot veselit!

2361. Spune, bade ce gând ai,
Şi cu ce inimă stai?
Spune, bade, ce gândeşti,
Şi cu ce inimă eşti,
Că de mine nu grăeşti?

2362.—Puicuţa cu brâul lat,
Pe mine m'a blăstămat,
Să n'am noroc ici în sat,
C'am iubit şi am lăsat;
Nu ştiu'n şagă ori *dedins*,
Dar blăstămul rău s'a prins!

2363.—Altă foaie trei masline,
Auzita-am, dragă, bine,
Că vrei să te laşi de mine.
Lasă-te cu Dumnezeu,
Că mie nu-mi pare rău.
Nici bine, nici rău nu-mi pare,
Numai sufletul mă doare.
Nu mă doare,
De durere,
Ce mi le-a spus o muiere,
Una 'naltă, supţireà.
Face-o ar dracul luleà!

2364.—Verde, verde ca nalbă,
Aci 'n vale 'n Valea-rea,
Frumos cânt o presureà.
Cum mai cântă săracà,
Cum mai cântă cu guşà.

Să-mi spuie rânduealà.
De e bună, de e rea,
Mi-ascultă mândra la ea.
Cântă-l dragă presureà,
Cântă-i mândrii, nu tăceà,
Cântă-i de inimă rea,
Că nu mai e cu neicà,
Spune-i mândrii sănătate.
Să-şi caute 'ntr'altă parte,
Că de mine n'avù parte,
Cântă mândrii, cântă-i bine,
Să-i ţină trei ani de zile,
C'acù nu mai e cu mine!

2365.—Copiliţă de pe coastă,
Părul lung şi mintea proastă;
De ţi-ar fi mintea ca părul,
N'ai grăì cu tot mişelul,
Ş'ai grăì cu voinicelul,
C'acela ţi-i norocelul!

2366. Trandafir cu creanga'n râu,
Ce vii, Ghiţă-aşà târziu,
Că nu-i glodul pân' la brâu.
Glodul pân' la brâu de-ar fi,
Târzior nu mi-ai venì,
Ori ţi-i uliţa glodoasă,
Ori ai alta mai frumoasă;
Ori ţi-i uliţa cu tină,
Ori ai alta la inìmă!

2367.—Mire-se, badeo, lumeà,
De tine, de casa ta,
Precum s'a mirat de mine.
Că m'ai făcut de ruşine
Pe tot neamul, şi pe mine.
Nu-s nici fată la mamà.
Nici noră la mâni-ta.
Da-o-ar, bade, Dumnezeu,
Dacă nu ţi-am plăcut eu,
Să-ţi rămâie capul tău,
Unde-a fi locul mai rău.
Să-ţi aduci, bădiţ'-aminte,
Că-i blăstăm de oareunde.
Nu-i blăstăm de la măicuţă,
Şi-i blăstăm de la drăguţă;
C'ai lăsat-o *singuriţă*
Şi-ai ars-o la inimuţă!

2368. Foaie verde lemn de corn,
Bădiţă, de ţi-ar fi dor,
M'ai strigà noaptea din corn.
Eu cât de bolnav'aş fi,
In *vătrariu* m'aş sprijinì
Şi'nainte ţi-aş ieşì.
Inima ţi-aş răcorì
Şi cărarea ţi-aş plivì.
Şi de iarbă,
Şi de nalbă,
Ca să-ţi fiu, bădiţă, dragă.

2369. Du-te, mândro, dela mine,
Tu te duci şi alta vine,
Mai frumoasă de cât tine,
Potrivită pentru mine;
Potrivită la statură,
Tot să fiu lumii de gură;
Potrivită la obraz,
Tot să fac lumii năcaz!

2370.—Foicică lozioară,
Măriucă, Mărioară,
Cu rochiţa roşioară,
Cu cosiţa gălbioară,
Te-am iubit un an şi-o vară,
Şi-o dragă de primăvară.
Arde-ar rochiţa pe tine,
Cum arde inima'n mine.
Arde inimioara'n mine,
Ca un cuptor roş de pâne;
Arde, arde, nu se stinge,
Nici cu apă, nici cu vin,
Numai cu ţâţa din sân!

2371.—Cine strigă dragosteà,
Rupă-i dracul inimà;
Să n'aibă altă dulceaţă,
De cât numai jale'n viaţă;
Ardă-i casa toată'n foc,
El rămâie şchiop şi orb,
Să iea straiţa în spinare
Şi s'apuce drumul mare,
Să meargă din casă'n casă,
Cerşind cojile rămase
De la alţii de la masă;
Şi la casa mea să vină,
Două coji să-i dau de milă!

2372.—Şi-am zis verde arţăraş,
Dragul ţaţei băieţaş,
Te-am iubit de copilaş,
Şi acum te'nsori, mă laşi,
Insoar'-te cu Dumnezeu,
Căci mie nu-mi pare rău,
Dar nici bine nu- mi prea pare,
Căci inimioara mă doare.
De-i luà-o mai frumoasă,
Dumnezeu să-ţi ţie casă;
De-i luà-o bălăioară,
Să dea Dumnezeu să moară,
Să viu şi eu la pomană,
Să ciupesc din colivioară!

2373. Du-te, bade, dar gândeşte,
La mândruţa ce iubeşte;
Du-te, bade, puiu de leu,
Dar te-ajungă dorul meu;
Şi te-ajungă jalea mea,
Un' ţi-a fi calea mai grea!

2374.—Foaie verde lămâiţă,
Neculai, Neculăiţă,
Plesnì-ţi-ar calul, neicuţă,
Să rămâie numai şeaua,
Ca puica cu poteceaua;
Să rămâie frâuleţul,
Ca puica cu gânduleţul!

2375.Pân'am fost de-avuiu avere,
Avuiu parte de muiere;
Şi de-am fost de-am sărăcit,
Muierea m'a părăsit.
Părăsi-o-ar Cel de-sus,
Că'n rea stare m'a adus.
M'a adus la sărăcie,
Să trăesc în văduvie!
Tot am zis, maică, am zis,
Să pui măr dulce'n grădină,
Să mă dai să-ţi fiu vecină,
D'ai pus acru, pădureţ,
Şi m'ai dat să nu mă vezi.
Vai măicuţă, maica mea,
Tare mi te-ai mai temut,
Să nu-ţi viu după 'mprumut.
Dar eu în furcă torceam,
Şi 'mprumutu-ţi aduceam!

2376.—Cântă cucu'n doi molizi,
Îs singură la părinţi,
Şi părinţii mi-s cu-avere,
Eu le sunt de mângâere:
Şi-a venit un om din sat,
Tinerel şi mai bogat,
Şi mămuţa nu m'a dat.
Şi-a venit unul din lume,
Tinerel' mai cu mult bine,
M'a dat mănuţa pe mine!

2377.—Cuculeţ de pe sleja..
Ţi-am plătit să-mi cânţi un an,
Nu mi-ai cântat nici un an.
Cuculeţ cu pana sură,
Ţi-am plătit să-mi cânţi o lună
Mi-ai cântat o săptămână!

2378.—Frunză verde de sulcine,
De prin văi de prin coline,

S'aud valuri de suspine.
Multe cu durere pline.
In piept inima-i se frânge,
In gât glasul i se stânge.
Din ochi lacrămile-i curge
Şi din gură aşà zice:
—Dă Doamne pâine şi vin,
Celora ce-mi dau venin;
Dă-le lor, Doamne, mult bine,
Celor ce mi-aduc suspine.
Dă Doamne zile frumoase,
Celor ce-mi dau boale'n oase;
Dă, Doamne, pâne şi sare,
Celor ce-mi dau zile-amare;
Dă-le, Doamne, mângâiere,
Celor ce m'adap cu fiere!

2379.—Frunză verde de doi fagi,
Fost-am, puicuţă, doi dragi;
Fost-am, dragă, doi iubiţi,
Ca doi meri mândru' înfloriţi,
La izvoare răsădiţi.
Duşmanii s'au sfătuit,
Şi pe noi ne-au despărţit.
Cin' ne-a despărţit pe noi,
Aibă parte de nevoi,
Aibă hrana racului,
Şi casa gândacului,
Şi hodina vântului,
In creştetul muntelui,
Cine desparte doi dragi,
Tragă-i corbii carnea'n fagi,
Oasele pe sub copaci;
Cine desparte iubiţi,
Tragă-i corbii carnea'n dinţi,
Oasele pe sub răchiţi!

2380. Foaie verde şi-un lipan,
Ştii, mândruţ' acum un an,
Ne'nvăliam într'un suman!
Ştii, mândruţ' acuma doi,
Cum trăiam noi amândoi!
Amărît e omul, Doamne,
Când se culcă şi n'adoarme,
Dar mai amărît e-atunci,
Când îşi dă boii pe junci!

2381.—Cine are noroc, are,
De când naşte, până moare;
Dar eu, neică, n'am avut,
Putrezire-aş în pământ!

2382.—Foicică bob năut,
Am să fac ce n'am făcut,
Am să bag cu cucu'n plug,
Pistoalele să le'ncing,
Iataganul,—fierul lung,
Cormană,—cea săbioară,
Să se ducă vestea 'n ţară,
C'am simţit de primăvară!

2383.—Foaie verde bob năut,
De cinci ani eu sunt haiduc
Şi la vară iar mă duc;
Nu mă duc de sărăcie,
Ci mă duc că-mi place mie!

2384.—Şi iar verde mărgărint,
Când văd pe Murgu ciulit,
Din picioare, ţăcănind,
Din potcoave zornăind,
Nu mă ţin om pe pământ!

2385.—Frunzuliţă de gutuiu,
Bată-te legea făguiu,
Ţie-ţi dete frunza'ntâiu,
Şi mie nu vrei să-mi spui,
Să-mi ieau armele din cuiu,
Flinta de sub căpătâiu,
Să le'ncing pe lângă mine,
Să vezi, codre-mi şade bine
Cu doisprece după mine,
Toţi armaţi şi 'mbrăcaţi bine,
Cari ndrăznesc la pădure,

Mult sunt negri și pârliți.
Dar fug cu potera 'n dinți!

2386.—Foaie verde matostat,
De la Jii până'n Banat.
Codrul mi s'a lăudat,
Că'și ține frunza iarnà,
Verde ca primăvarà.
Codre, nu te lăudà,
Că-ți ții frunza și iarnà,
Verde ca primăvarà,
C'o veni Vinerea mare,
Te-i pălì, codre, pe poale;
Frunza-ți cade mototoale.
Și-o venì luna Undreà,
Toată frunza ți-o cădeà.
Crivățul te-o desbrăcà.
Frunzuliță trei smicele,
Codrule, hainele tele,
Le-aruncă vântu'n vâlcele,
Zace zăpada pe ele,
Ce păcat, Doamne, de ele!

2387.—Frunză verde și-o laleà,
Doi voinici pe drum treceà:
Doi voinici,
Pe doi cai murgi.
Nu știu cai-s frățiori,
Ori voinici-s verișori
Născuți din două surori.
Nu știu caii sunt fugari,
Ori voinicii sunt tâlhari.
Nu știu caii sunt sumeți,
Ori oameni-s îndrăsneți,
Dar și caii sunt fugari,
Și voinicii sunt tâlhari!

2388.—Bate vântul vârfurile,
Și pe neica gândurile.
Teiule cu frunza lată,
Nici un vânt să nu te bată,
Ce bine mi-ai prins odată,
Când de poteră fugiam,
Sub frunza ta m'ascundeam.
Puneam masa și mâncam,
O ploschiță destupam,
Pe mândra mi-o sărutam,
De poteră nici visam!

T. Pamfile.

2389.—Foaie verde ș'un lipan,
Mă căznesc, de vine-un an,
Să fac pelinul zahar.
2390.—Și iar verde măràcine,
Vine cucul de trei zile.
Tot prin văi și prin coline,
Și n'are pe ce se pune;
Se puse p'o rămureà,
Aproape de casa mea
D'ar fi cucul d'un voinic
L'aș prinde d'un ibovnic;
Dar e cucul păsăreà,
Nu mă pot iubi cu ea.
Cântă, cruce, nu'ncetà,
Că mi-ai secat inima,
Și mie și multora:
Cântă, cruce, limba-ți pice,
S'o ia țața, s'o mănânce
Duminica'n lapte dulce!

Auzit de la flăcăul Niță Lache Tudor din com. Grindu jud. Ialomița.

2391.—Foicică de năut,
Fir'ar ceasu-afurisit,
Când m'am luat de iubit,
C'am fost mic și n'am știut,
Și-am dat dragostea'mprumut,
Și-acum cu ochii mă uit,
Și-aș da bani, și-aș cumpăra,
Dar n'am de unde luà.
Și iar verde de năut,
Și-am fost pe unde-am iubit,
Și-am găsit locul pârlit;

Fir de iarbă n'am găsit.
Făr' un fir de trandafir.
Trandafir foaie subţire,
Şi-aş iubì, şi mi-e ruşine;
Trandafir cu foaia lată.
Şi-aş iubì, dar nu se poate.
Şi iar verde de trei fire,
Până iubiam la copile.
Mai erà ceva de mine,
Tot creşteà carnea pe mine;
Dar acuma la neveste,
Văz carnea că nu mai creşte.
Mustăcioara se lungeşte,
Barba, văz, mă pridideşte,
Păru'n cap mi se răreşte.
Şi urmele se'ndeseşte,
Copilele mă urăşte.
Şi relele mă soseşte.
Şi iar verde sămulastră,
Dumnezeu să te păzească.
De dragostea femeească,
Te bagă'n boală câinească,
Te uscă, te face iască;
Te face din om neom,
Te usucă ca p'un pom,
Ca p'un pom neroditor,
De nu face vara flori;
Nu nfloreşte, nu rodeşte,
Numai mi se pedepseşte;
Te scoate pe primăvară,
Galben ca turta de ceară,
Mi te dă de iamană[1]
Şi te vinde 'ntr'o pară.

Auzit de la Gheorghe Dobre Bordea din com. Grindu jud. Ialomiţa.

2392.—Foaie verde iarbă neagră,
Dorul de cine se leagă,
Nu'l lasă cu mintea'ntreagă,
Şi de mine s'a legat,
Multe lucruri am mai dat,
Şi nici cu-atea n'am scăpat.
Foaie verde salbă moale,
Şi-o să fac d'o vânătoare,
Să prind pe puicuţa'n cale,
Şi-o s'o ţin în colivie,
Ca să-mi cânte numai mie.

Spus de Stancu Oprea din com. Tenea din jud. Ialomiţa.

2393.—Foaie verde trei smicele,
Năiţă, Năiţă!
Pe d'asupra casei mele,
Năiţă, Naiţă!
Zboară două păsărele;
Una'mi zboară şi se duce,
Alta'mi rămâne şi plânge,
Că soţioara-i se duce
Şi iar verde trei aglice,
Stai, puiule nu te duce,
Că te scald în lapte dulce!
—Fie, puică, şi'n zahar,
Eu mi-am pus şeaua pe cal,
Şi mâna pe *ciochinar*.

Auzit de la flăcăul Niţă Lache Tudor din com. Grindu jud. Ialomiţa.

2394.—Foaie verde rug de mure,
Pe subt deal, pe subt pădure,
Se duce-o femee'n lume;
Se duce de la bărbat.
Cu pruncul nebotezat.
Pruncu'mi plânge,
Mă-sa'i zice:
—Taci cu mama, nu mai plânge.
Că te scald în lapte dulce.
—Fie măcar şi'n zahar.
Trupul meu e tot amar!

Auzit de la flăcăul Niţă Lache Tudor din com. Grindu jud. Ialomiţa.

Dobre Ştefănescu.

[1] *De iamană*=de pripas, de găsit. (Un cal de gloabă la oborul comunei, a venit un cal de pripas).

2395.—Şi iar verde merişor,
Arde-te-ar focul Târgşor.
Din tălpi până'n căpriori,
Să-ţi rămînă zidul tău.
Zidul tău'mi-este cam nalt,
Mi-e frică că nu mai scap
Şi iar verde şi-o lalea,
Regină, Măria Ta,
Mai retează-mi *puţiinţa*,
Graţiază-mi osânda.
Căci mie mi s'a urît.
Tot umblând pe subt pământ,
Cu fiarele zornăind.
Fiarele mi-au ruginit,
Mânile mi-au putrezit.
C'am venit de mic copil,
Şi-acum sânt moşneag bătrân:
Barba-mi bate braţele,
Mustaţa umerile,
Şi chicuţa spatele.

2396.—Foaie verde, foaie lată,
La cruciuliţa de piatră.
Se strâng fetiţele ceată.
—Ce să ne facem surată,
C'a lŭat băeţii'n armată.
Şi-am rămas nemăritate?
Şi scria, scria pe-o carte,
Să-mi dea statu'n judecată,
C'a lŭat băeţii 'n armată,
Şi-am rămas nemăritate.
Da hârtii,
Prin primării,
Şi răvaşe;
Prin oraşe,
Şi scrisori,
Pe la ciocoi,
Să daţi drumul la flăcăi,
Să ne mărităm şi noi.

2397.—Firel de iarbă neagră,
Aleargă dorule-aleargă,
Până când ţi-i lunca dragă,
Căci dacă n'oi alerga,
Guriţa n'oi săruta,
Nici trupşor n'oi desmierda.

2398.—Amorule, amoraş,
Vede-te-aş călugăraş,
La biserica din Iaşi.
Să te văd la mânăstire,
Cu ochii după copile.
Să te văd în Călăraşi,
Cu ochii pe flăcăiaşi.

De la Alecu Gheorghe de 34 ani, plugar din Spânţov-Ilfov:

C. Georgescu-Munteanul

GLUME, JÂTII, TACLALE.

408.—Ţâganul bogătaş.

O baragladină s'apucă şi se duce la prasnicu' unui bogătaş strein de satu' lui. Cu dânsu mai era un sabadaş a unui cumătru de-a lui, care chipurile făcuse stână. Ţiganul avea şi el două oi la stâna cumătru-so: una albă şi una neagră. Printre bucate, ca la prasnic, oamenii vorbiau despre afacerile lor. Numai ţiganii stăteau muţi. Fiindcă vorbele se 'nteţise, ca să nu tacă şi să-şi arate şi ei arama încep: cutare o luat atâtea chile de lână, cutare atâtea de lână, cutăruia i-a murit câte-va oi;

— Şi dumitale ţi-au pierit vre-o câteva: Ţiganul de colo, cu gura mai mare ca să fie auzit:

— Daa..a din care mi-o pierit, din cele albe, ori din cele negre?

— Din cele albe. Ii pierise şi lui oaia cea albă.

Dela moş I. Ghimpu, Nemţişor-Vânători-Neamţ. **Al. Moisei.**

409.—Judecată.

Un ţigan s'a fost băgat şi el slugă la stăpân pe timp de un an. După ce făcu şi el o săptămână cu chiu cu vai, târîş-grăpiş, zise oftând:

Am făcut p'ăl mult, mai am p'ăl puţin, 11 luni şi 3 săptămâni zău, aşa.

Auzită dela mama, Voiceşti-Vâlcea. **Ioan N. Popescu**

410.—Şiretenia vulpei.

Vulpea-i şireată de când lumea şi tot şireată are să piară. Că de cât să-şi schimbe năravul, ea face ca şi lupul, şi-şi schimbă numai părul, când năpârleşte.

Şi iaca, într'o zi, se 'ntâlneşte ea c'o oae rătăcită. Oaia erà din cârdul pădurarului. Bietul pădurar n'avusese noroc de oi. Că toate-i perise de galbază şi numai una îi rămăsese, adică aceia care rătăcea amu prin pădure. Ş'aşa, din două-trei vorbe, vulpea se împrieteneşte cu oaia şi hai, se duc ele la plimbare, vezi Doamne, prin poenele pădurei. Da' se vede că vulpea şi-a pus binişor la cale pântecele şi s'a şters frumuşel pela dinţi cu carnea prietenei sale, de vreme ce îmbla, cătră sară, singură şi voioasă şi se tot lingea pe botişor. Şi se 'ntâlneşte cu lupul.

— Doamne, cumătră hăi, Doamne! Cine-i, mă rog, aceia cu care te plimbai hăt mai 'nainte?

— Ei, iaca ce mă mai întrebi, cumătre Lupan! De când eşti natură n'ai mâncat? La sf. Mânăstire n'ai fost? zice vulpea.

— Nu, cumătră, n'am fost de când sânt. Da' ce-i?

— Apoi aceia-i vară-mea şi-i călugăriţă la sf. Mânăstire—răspunde vulpea.

— Cum se poate! face lupul.

— Ba, aşa cum îţi spun eu, că vorba mea-i sfântă!

— Ei, cumătră, şi cum aş face eu s'o văd?

— Tare lesne, cumătre Lupan. Hai cu mine, mâne dimineţioară, la sf. Mânăstire, că tot îi şi sf. Duminică. Ai s'o vezi acolo cât de straşnic ceteşte vară-mea.

— Bine, da' câtă să mergem! zice voios lupul. Şi, a doua zi dedimineaţă, îl iea vulpea şi-l duce la o capcană pusă 'n pădure de-un vânător.

— Ia, vezi cumătre? Aici îi sf. Mânăstire. Treci d-ta întâiu, una că eşti mai în vrâstă şi, al doilea, că eu am a vorbi cu părintele şi dascalii.

— Da' care dascali şi care părinte? întrebă lupul.

— Iacătă-i-i! strigă vulpea, arătându-i spre vânător care venea cu trei ogari după dânsul.

— Da intră, cumătre Lupan, intră mai iute. Lasă că i-i vedea mai bine când or sluji, intră!... Şi lupul s'a potrivit şi-a intrat în capcană.

— E! Da' tare-i întuneric aici, cumătră vulpe! mai icnea lupul din groapă.

— Lasă, cumătre, că nu-s aprinse lumânările. Da' vară-mea-i pe acolo, mă rog?

— Da' nu văd nici o vară, nici o călugăriţă nimic. Hai vină şi d-ta aici, cumătră vulpe, şi-om căuta-o! zice lupul.

— Nu, cumătre Lupan, nu. Ci de-amu şăzi d-ta aici la sf. slujbă, că iaca vine şi părintele şi dascalii şi ţi-or ceti şi ţi-or cânta şi-i asculta sf. Evanghelie. Că eu mă duc s'aduc lumânări de său deacasă dela vară-mea. Ş'am să vin cu dânsa, ş'avem să-ţi aducem şi prescure, să-ţi deie 'ncaltea şi nafură părintele. Da, vina d-tale de ce n'ai luat de-acasă un colac măcar ş'o lumânare, ca pentru o zi mare ca asta? Şi s'auzim de bine!... Vulpea a rupt-o de fugă şi nici colbul nu-i eşea de sub picioare. Şi când a venit înapoi pe la capcană, tocmai a doua Duminică, pielea lupului era grijită şi zvântată pe culmea vânătorului.

Dela D. Zalomir, Oniceni-Roman. **Pr. D. Furtună.**

411.—Tot o treabă de-a ciobanului.

Se duce odată un cioban la biserică. Ceilalţi ciobani îl învăţase ca să facă şi el ce-a vedea că fac ceilalţi oameni.

Când ajunse acolo la biserică era mare desime, însă ciobanul nu ţinea socoteală de aceasta şi mergea ţanţoş printre oameni ca «Vodă prin lobodă». Un om, văzând că ciobanul a ajuns aproape de altar unde era preotul, îl trase înapoi. Ciobanul nu uitase învăţătura ce 'i dete ceilalţi ciobani şi de aceia întinse mâna la o femeie ce era înaintea lui, o trase de rochie aşa de puternic, încât căzu peste el.

Soțul femeii văzând îndrăzneala ciobanului, îi arse două palme zdravene.

Ciobanul nu se lăsă mai pe jos; întorcându-se îndărăt plesni un ciomag unui om ce era în dosul său, zicându-i:

— Dați măi cu toții, că așa a zis popa!

El credea că oamenii au să facă tot ca el; dar de unde?

Au tăbărît pe cioban, l-au dat afară, pe urmă îi dete și o sfântă de bătaie.

Auzită dela D-l Haralamb Popa. Micești-Tulova. **Gh. Boghiu.**

412.—Țiganul la stână.

Un țigan s'a dus la stână; când aproape ca se ajungă, îl zerește baciu care sta în comarnic. Ca se vadă cât e de cinstit țiganul, baciu se ascunde între găleți și stă lupilat ca să nu'l zărească nimeni, pândind ce are să apuce țiganul. Apropiindu-se țiganul de stână se oprește în loc, căutând în toate părțile de nu-l zerește nimene, apoi zice:

— Bună ziua stână! hat! cașul la mână. Dar tu urdă, Domnul să te audă.

Iar când a dat la ținți (zară), zicând că tare îi place însă e sarată și cu floace, căci a nemerit în galeata cu dubală, apoi punând mâna pe caș și cum l'a atins, cașul a început să se învârtească lovindu-l pe țigan peste mână (vârtejul dela strecătoarea cașului) țiganul răspunzând:

— Hârjobate, cârjobate, haide afară și ne-om bate, nu ca curva: poc și fugi!

Atunci țiganul de ciudă luă caldarea cea mare in cap și a prins a bate întrânsa strigând în gura mare să se ferească toți căci vine împaratul; iar baciu eșindu-i înainte făcându-se bolnav pe podu care urma să treacă țiganul și prinzând a se văita spunând că îi doare capul. Ajungând țiganul pe pod unde stătia baciul i-a spus baciul țiganului zicându-i:

— Imparate, luminate, fă-ți pomană cu un biet bolnav; sunt, pățit și «piorât».

— Da de unde mă cunoști că sunt împarat?

— Da te cunosc pe roapetele cailor și pe sunetele clopotelor, zicându-i ca să-i deie o leacă de apă din caldare ca să se spele că are să-i fie de leac și cu pletile împaratului să se șteargă.

Țiganul nu se gândi mult și făcu după cum îl rugase; când ajunse lucrul să se șteargă baciul de pletele țiganului îl înhață

bine de plete şi a prins a-l scutura; şi când s'a făcut că-l scapă, a tulit-o ţiganul de fugă. In drumul lui întâlnindu-se cu o tabără de cară, strigând în gura mare să nu meargă pela podul cel mare căci este o haramniţă oarbă; nu ştiu e oarbă ori să face că de păr cu draci mai trage, căci pe mine mama m'a făcut şi bunica m'a urat că am să ajung mare împărat, dar tocmai când m'am încoronat şi pe podul cel mare am trecut, am dat peste pacat căci coroana mi-a luat şi bataie am mâncat.

Culeasă dela soldatul Cârnială Gh. Comuna Bivol Jud. Dorohoi.

D. Urzică.

413.—Purântee! Iar te-ai fucât cal?

Un ovreiu avea un cal pe care îl cumparase pe preţul de 300 de galbeni dela un bâlciu. Stăpânul calului îl vânduse, fiind-că îi era frică să nu i-l fure cineva, sau să nu-l dioache, că de, ochii lumii îs lacomi; ce e în colo în coace dar calul era bun nevoe mare astfel că jidanul căuta a-l cumpara numai decât. Nişte hoţi cari dădeau târcoale pe acolo, cum aflară că este al ovreiului nu mai puteau de bucurie căci ştiau că uşor va pune mâna pe el. Pândiră ei până într'o zi, când era ceaţă şi bine de a umbla voinicul şi după ce se sfătuiră ca căpitanul şi cu vre-o trei să-l ţie de vorbă pe jidan în prăvălie, vre-o trei să stea la pândă, doi să-l ducă la codru, iar sarcina cea mai grea fu dată unuia mai pehlivan din toţi, care ceru să-i s'aducă nişte haine preoţeşti şi când toate fură bine chibzuite, aşa în amurg plecară toţi la lucru.

Toţi ştiură a-şi îndeplini bine sarcina dată: cei doi ce scoase calul din grajd cu mare îngrijire puse căpăstrul şi şeaua pe hoţul travestit popă, îl legă în locul calului şi o şchialmă (şterse).

După ce plecară şi cei ce-l ţinuse de vorbă cu căpitanul, jidanului îi trecu ca un fer roş prin inimă, căci cu una alta uitase de bietul cal, care aştepta răbdând de foame de atâta timp. Cum ajunse ovreiul în grajd ce să vezi, nici nu mai putea să creadă dacă vede bine cu ochii sau visează, făcând feţe fete, scuipă şi blăstăma pe ducă-să pe pustii!

Se apropie mai bine ştergându-se la ochi şi văzând că samănă a om zise aşa cam cu puţină teamă.

— Ce-i, mu rog, purântee, ce cauţi la mini în grajd, mu rog?!

— Vino de-mi dă drumul, că ţi-oi spune istoria mea, zise hoţul cam schimonosit.

Când văzu că-i om ca toţi oamenii şi nu cine credea, se apro-

pie mai bine îi scoase căpăstrul din cap şi holbând ochii, ascultă zisele hoţului:

— Eu jupâne în vremea mea am fost preot. Şi având nevoi şi familie grea, a trebuit să dau în pacate aşa că furam şi cai. Se vede treaba că D-zeu care vede toate şi nu lasă nimic fără răsplată m'a pedepsit pentru faptele mele şi într'o bună zi m'am trezit şi eu cal şi că voiu fi descărcat odată de pedeapsă. Blăstămul se vede că mi s'a înplinit tocmai la d-ta; fă cu mine ce voeşti.

— Aşa să fii mu rog?

— Cum mă vezi?!

— Atunci pintrâ astâ mergi sănătos dija!

Şi plecă mulţumind ovreiului. Trecură mulţi ani la mijloc. Calul furat pentru că să nemerise cât se poate de bun, era a căpitanului. Dar vorba ceia «lucrul bun odată să strică».

Intr'o goană hoţească de a lor, calul se poticni de un picior şi rămase numai cu trei, aşa căpitanul a trebuit să-l trimeată la bâlciu să se desfacă de el. Tocmai atunci, jidanul, fostul stăpân, după groaza ce pățise odinioară, căută iarăşi un cal cum îl zări îl şi cunoscu se duse numai de cât şi spuse cam în şoaptă la urechia calului: *Purântee; iar te-ai fucât cal dija?* Toţi răse de prostia şi de pâcâleala ovreiului.

Auzită dela tata. Bursucani-Covurlui. **N. Munteanu.**

414.- Jidanul fălos.

Trăia odată într'un sat un jidan căruia îi cam plăcea să se cam laude. El zicea că dughiană ca a lui nu se mai află.

Orice cauţi, aceia găseşti în prăvălie la mine. Eu pot vinde şi ochi de om.

Şi era fudul jidanul de mama focului. Un ţăran care ştia că jidanul e fălos, voi să-l facă de ruşine, şi să-i arăte că n'are totul de vânzare.

— Buna ziua jupân Iţic!

— Mulţumesc bade, zise jidanul bucuros, frecându-şi mânele şi clipind din ochi. Ei badeo, ce vrei, ce pot să-ţi dau?

Ţăranul nu zise nimic şi se uită cu băgare de seamă prin dughiană ca să găsească ce-i trebue.

— Apoi jupân Iţic n'ai ce-ţi voi cere eu. Mă uitai eu să văz dar pace!

— Vai de mine bade, nu zi aşa vorbă că faci păcat. Eu îţi pot vinde şi ochi de om, d'apoi ce cauţi d-ta să n'am?

— Poţi să vinzi şi oameni nu numai ochi, dar ce caut eu n'ai.

— Nu mai glumi, bade, şi spune ce-ţi cere inima.

— N'ai şi pace bună! Ce să-ţi mai spun de geaba.

— Spune mă rog ce vrei.

— Apoi jupâne să-mi dai nişte spini de grapă, că mi-ar trebui.

— He, he, zise jidanul râzând cam în silă, aiştia se găsesc la pădure.

Ţăranul eşi râzând din dughiană.

De la tatăl meu. Gohor-Tecuciu **V. Gh. Beldie.**

415.—Iconarul prin sat.

Un iconar intrase odată într'un sat cu nişte icoane de vândut. O femee îl întrebă:

— Mă rog, d-le, eu vrau să-mi iau o icoană, din Sf. Neculai şi Maica Domnului, care zici d-ta că-i mai bună?

— Ori Sft. Neculai, ori Maica Domnului, tot un drac!., răspunse iconarul, ci ia-ţi şi d-ta una din două.

Mogoşeşti-Dorohoiu **Pr. N. V. Hodoroabă**

416.—Intre Crasna şi Huşi.

O ştie toată lumea, şi cine n'o ştie, o află îndată, când treburile îl abat să meargă la Huşi, cu trenul cel mic, pe linia cea îngustă:

O babă urcă grăbită pe cararea de pe lângă drumul de fier, spre Dobrina la deal. Inaintea ei suia din greu, oftând şi pufăind, trenul de Huşi. Baba ajunse trenul, trecù pe lângă maşină şi zori înainte, când maşinistul îi zise:

— Hei, mătuşă! Sui ici în tren, că te-or fi durând picioarele!

Iar bătrâna îi răspunse:

— Mulţumesc dumitale, domnule; nu pociu, că mi-i în grabă. Vreu să apuc târgul mai de dimineaţă, neapărat, că rămân cu ouăle nevândute! Nu pociu! Nu! **T. Pamfile.**

CRONICA

C. Rădulescu-Codin: Ghiţă Bondoc. Un mănunchiu de povestiri, mai toate culese din popor, după cum, de asemenea, mai toate sunt cunoscute cetitorilor noştri din paginile acestei reviste.

D-l Pericle Papahagi, Profesor secundar, a fost ales membru corespondent al Academiei Române în secţiune literară. D-sa este cunoscut pentru culegerile şi cercetările pe tărâmul folclorului macedo-român: Marele volum *Din literatura populară a Aromânilor*, mare culegere de *Basme aromâne*, două memorii despre Megleno-români,—folclor şi etnografie—, o culegere de *Graie aromâne*, şi alte cercetări mai mărunte, folcloristice şi istorico-literare.

T. P.

O B O L U L

Prietenlor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru: D *Dr. Socrat Lalu*. Iaşi, 5 lei. D. *Doctor Elefterescu*, Bucureşti, 5 lei. Onor. *Banca Populară «Muncitorul»*, Leurdeni-Muscel, 5 lei. (urmează).

Domniei-sale
Domnului Artur Gorovei

Comuna Fălticeni

prin Oficiul . . . Județul . . .

MIRON COSTIN **Revistă de cercetări și mărturii istorice. Anul IV, No. 6 pe Iunie 1916, cuprinde:**

ASUPRA CELUI DIN URMĂ PREOT HIROTONISIT PESTE DUNĂRE.

DOCUMENTE.—N. Apostol, G. Florescu, Artur Gorovei, V. C. Nicolau, T. Pamfile, Al. Saint-Georges. Ec. V. Ursăcescu, D. Urzică.

INSEMNĂRI.—Ec. V. Ursăcescu.

CRONICA.—T. Pamfile: N. Iorga: Două contribuții la Istoria bisericească a Românilor —H. W. Steed: L'effort anglais.—N. A. Constantinescu: Cetatea Giurgiu.—Revista Albina.—Mărunte.

ILUSTRAȚIUNE.—Amănunt din zugrăveala Paraclisului Episcopiei de Râmnic Noul Severin.

Abonamentul anual 5 lei.
Redacția și administrația în Bârlad, str. Corbului

BIBLIOGRAFIE

In publicația săptămânală „Scriitorii români“ de sub direcția d-lui A. Vlahuță, depozitul Alcalay et Comp. București, au apărut:

No. 10. *A. Vlăhuță, Predare,* 32 pp., 20 bani.
No. 11. *N. Gane, Petrea Dascalul,* 32 pp., 20 bani.
No. 12. *M. Sadoveanu, Printre gene,* 32 pp., 20 bani.
No. 13. *D. D. Pătrașcanu, Inzăpădiți,* 32 pp., 20 bani.
No. 14. *Jean Bart (Eugeniu P. Botez), In cușca leilor,* 32 pp., 20 b.
No. 15. *G. Topârceanu, Balade vesele,* 32 pp. 20 bani.

N. Iorga. Povestea unui băiat de la țară («Biografia lui Vasile Mateescu») scrisă de el însuși, București, 1874. Ediție refăcută și corectată. Vălenii de Munte. 1916, 92 pp. 756.

H. N. Țapu, Aga Bălăceanu (legendă istorică) No. 2 din Biblioteca literară, director Șt. Tuțescu, Balota-Dolj, unde e depozitul, 32 p. 30 bani.

C. RĂDULESCU-CODIN:

GHIȚA BONDOC

No. 19 din publicația «Căminul» 104 p. 30 bani

Anul IX.—No. 8. August, 1916

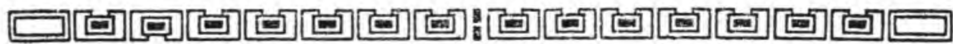
Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE O DATA PE LUNA

CUPRINSUL

REDACȚIA:
T. Pamfile, Strada Corbului

ADMINISTRAȚIA:
M. Lupescu, Zorleni-Tutova

BÂRLAD

Exemplarul:

In țară . . . . . . 40 de bani
In străinătate . . . 50 » »

Abonamentul anual:

In țară . . . . 5 lei
In străinătate . . . . 6 „

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI, CONSTANTIN D. LUPAȘCU

Dela Redacţie

Poşta. D-lui *C. St. G. M.*: Am publicat şi publicăm aproape tot ce primim. Din câteva categorii de material, îndepărtăm părţile cari se repetă.

COLABORATORII NOŞTRI sunt rugaţi să nu ne uite cu culegerile.

ŞEZĂTOAREA. An. XXIV, 3-4. Iunie-Iulie 1916. Vol. XVII. *Teodor Bălăşel*: Colinde de Moş-Ajun. -*N. I. Munteanu*: Obiceiuri şi credinţe.—*I. Mihalovici*: Scrisoare din răsboiu.—*I. Gh. Şiadbei, A. Selaru, N. Stamati, Şt. Tuţescu, Gh. Balan, N. I. Munteanu, N. I. Dumitraşcu*: Cântece.—*Al. Moisiu (V. Moisiu)*: O samă de cuvinte.—*A. G.*: Leacuri.

Anul IX.—No. 8. August, 1916.

ION CREANGA

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA
T. PAMFILE
Bârlad, str Corbului

ABONAMENTUL ANUAL
In țară 5 lei
In străinătate 6 „

ADMINISTRAȚIA:
M. LUPESCU
Zorleni-Tutova

DIN LITERATURA POPULARĂ SCRISĂ

Istorie pentru hotărîrea carea au dat Pilat Domnul Iudeii, boiariu al lui Teberie Chesariul asupra Mântuitorului Hs., adecă ca să se omoare pre cruce; care hotărîre, cu cele întru dânsa scrise, s'au aflat în anii aceștea, la leat 1580.

I

Patrieșind în Țarigrad Ieremia, s'au adus hotărîrea cea dată de Pilat Pondieanul asupra Mântuitoriului Hristos, care s'au găsit în cetatea *Acola* (sau Achiliea) într'o pieatră prea frumoasă; întru care pieatră eră un sepetaș de fier și într'însul alt sepetaș minunat de marmură având într'însul închisă această hotărîre scrisă evreește pe membran.

Deci Patriearhul au pus de au tălmăcit în limba elinească și este așa: In anul al șaptesprezecelea al împărăției lui Teberie Chesariul împăratul Romanilor, singur stăpânitoriului și prea nebiruitului, întru Olimbieada 121 și întru obzecea *(sic)* Ilieadă dela zidirea lumii (după cum obișnuiesc Râmlenii a număra veacurile și anii cu Ilieadă); iar după hronologhia Evreilor anii 4174 și în anul șaptezeci și treilea de începutul împărăției Romanilor, și în anul al optzecilea al slobozeniei robiei Vavilonului, și în anul al noaozeci și șeptelea dela stricarea sfintei împărăției a Evreilor (*sic*).

In zilele împăraților norodului râmlenesc Luchie a lui Pizon, Marcu a lui Pavsenic și a proipatului Iliriei Valerie Palirestera, și celui de opște ocărmuitoriu cetății Iudeilor (Ierusalimul) Domnul Flavie, și în vremea domniei cetății Ierusalimului de prea puternicul Domn Pilat epistatul Galileii cei de jos, și a lui Irod Antipatrului, și în zilele înălțatei Arhierii a Anii și Caiafei, alinații și prea marelui Mail boieriu bisericilor Rambam Amabel Piontioo, și în zilele lui Cornilie sutașul, Sublica Sextul, Bobelie Rufa sutașul ipatul Râmlenilor și a cetății Ierusalimului, în luna lui Martie în 25 de zile.

Eu Pilat Pondieanul, cu puterea şi voia împărăţiei Râmlenilor, înlăuntru divanului Domniei mele judecarăm şi hotărăsc spre moarte pre Isus carele să zice Hristos Nazarineanul şi din moşiea Galileii, om turburătoriu legii lui Moisi şi protivnic marei cuviinţii împăratului Tiberie Chesarul, rânduesc şi hotărăsc, pentru acestea pricini, ca moartea lui să fie pre cruce, însă cu piroane după rânduiala făcătorilor de rele, fiindcă să adună el cu mulţi oameni bogaţi şi saraci şi nici au încetat de a face turburări în toată Iudeia, făcându-se pre sine fiul lui Dumnezeu şi împărat lui Israil; înfricoşind cu surparea Ierusalimului şi a sfintei biserici, nevrând a şti de frica Chesarului. Şi încă au îndrăznit să intre cu stâlpări şi cu alaiu de norod, ca un craiu, în cetatea Ierusalimului şi în sfânta biserică.

Pentru aceasta dar, poruncim celui întâiu sutaş al nostru, chir Cornilie, să-l prinză şi să-l aducă în cetatea Ierusalimului legat şi bătându-l, îmbrăcat fiind cu porfiră şi încununat cu cunună de spini, având în umere şi pre singură crucea sa, ca să fie pildă tuturor făcătorilor de rele. Şi împreună cu el voesc să să prinză şi doi tâlhari ucigaşi şi să iasă pe poarta Tovarola, care acum se chiamă Antoniana.

II.

Istoria judecăţii Mântuitorului.

Judecata cea vărsătoare de sânge adecă nelegiuită a jidovilor asupra lui Isus Hs. mântuitoriul lumii. Pilat din Pont ighemonind.

1. *Simon leprosul*: Să se pue în judecata pravilii în carea să osândesc răzvrătitorii.

2. *Ravaam*: Dar pentru ce s'au pus pravilele, fără numai să se păzească?

3. *Ahias*: Cel ce iaste supt judecată, nu se dă morţii, când vina lui nu iaste dovedită.

4. *Suvah:* Nici o pravilă nu holăraşte fără dreptate asupra cuiva moarte. Ce graşală dar au făcut omul acesta?

5. *Rosmofin*: Pentru ce s'au pus pravilele, dacă nu se păzesc?

6. *Pulifaris*: Amăgitoriul turbură patria şi norodul; drept aceea, iaste vrednic de pierzare.

7. *Rilar*: Pravelile nu s'au pus, fără numai împotriva făcătorilor de răle. Drept aceia, dovedească-se vinovăţiea omului acestuiea şi pre urmă să se osândească.

8. *Iosif Arimateul*: Cu adevărat netrebnic lucru iaste şi fără

dreptate, deaca nu va fi din toți orășenii cineva, carele să ajute pre dreptul acesta.

9. *Ioham*: Pentru ce să lăsați pre omul acesta să se osândească morții, de vreme ce iaste drept?

10. *Eiris*: Cu toate că iaste drept, dar să moară, mai vârtos că turbură norodul prin a lui învățătură.

11. *Nicodim*: Oare legea noastră osândeaște pre cineva, când nu se dovedeaște pricina judecății?

12. *Diarabias*: Fiindcă cu adevărat amăgește pre norod, vrednic iaste de moarte.

13. *Sameas*: Să prăpădim pre răzvrătitoriul, carele s'au născut spre prăpădenia patriei.

14. *Rabnit*: Sau drept de va fi sau nedrept, fiindcă n'au ascultat pravilele ceale strămoșești, nu iaste de suferit.

15. *Iosafat*: Să se pue în temniță legat și în legături să se păzească deapururea.

16. *Ptolomeu*: Sau drept sau nedrept, ce ne zăbovim și nu-l osândim ori morții, or surghiuniei?

17. *Peras*: Mai bine iaste ori să-l osândim surghiuniei, ori să-l trimitem la Chesariul

18. *Mesas*: De iaste drept, să ne milostivim asupra lui; iară fiind nedrept, să-l izgonim dela noi.

19. *Sameh*: Intru acest chip să ne învoim cu dânsul, ca adecă să nu se mai prigonească cu noi, deacă voiește a nu să pedepsi.

20. *Caiafa*: Voi nu știți ce sfătuiți; că mai bine iaste să moară unul, de cât să pieară tot norodul..

21. *Pilat ighemonul*: Dar ce rău au făcut? Eu nici o vină nu aflu în omul acesta; deci certându-l, îl voiu slobozì.

22. *Strigarea norodului*: De vei slobozi tu pre acesta, nu ești priiatin Chesariului ... .răstignește-l, răstigneștel pre el!

23. Deci văzând Pilat că nimic nu folosește, ci mai multă gâlceavă să face, și cum că nu va fi priiatin Chesariului, hotărăște pre Isus Hristos spre răstignire. Și luând apă își spală mâinile înaintea norodului zicând:

24. «Nevinovat sânt eu de sângele dreptului acestuia; voi veți vedeà.

25. *Norodul*: Sângele lui asupra noastră și asupra fiilor noștri.

26. *Hotărîrea lui Pilat*: Eu Pilat Pontieanul, judecătoriu în Ierusalim supt preaputernicul Chesar Teberie, a căruia preaputernică împărăție să-i fie sfârșitul întru tot și de tot fericitul bine,

şezând pre scaunul divanului, hotărăsc tuturor şi adunării jidovilor; fiindcă s'au cunoscut vina ce s'au adus împotriva lui Isus Nazarineanului pre carele jidovii mi l-au adus legat, aşa găsesc cu cale; Fiindcă cu cuvinte lăudătoare s'au făcut pre sine fiiu lui Dumnezeu şi s'au publicarisit de împărat al jidovilor, cu toate că se trage din părinţi proşti, şi au zis că va strica biserica lui Solomon, să fie dară osândit pre cruce împreună cu doi tâlhari.

27. Iscălitura.

28. Iată Mielul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii se dă în mâinile călcătorilor de lege jidovi să se răstignească.

Insemnare. *Această carte populară se află într'un manuscript nedatat, dar care pare a fi scris pe la finele veac. al 18-le sau începutul veac. 19-le. O variantă a fost tradusă şi publicată la 1857 de A. Geanoglu-Lesviodax într'o carte a sa. Aceasta însă e mai veche şi cuprinde multe schimbări şi întregiri pe alocurea, cari nu se află în Lesviodax.*

Traducătorul este anonim şi traducerea s'a făcut după un original grecesc.

C. N. Mateescu.

PORECLE DIN GHERGHEŞTI-MICEŞTI, TUTOVA.

Bâţu, Bursuc, Busai, Buşmachi, Bolfan, Bolfosu, Blegu, Buzatu, Bălan, Budalău, Blangu, Bâlbâitu, Bot de câne, Bumbu, Belibabă, Barabulă, Bonbonică, Colonogu, Coptu, Ciofu, Cârnu, Căscatu, Ciuntu, Corbu, Curcă, Ciolacu, Crâmpu, Cloşcă, Chiufu, Cotarlă, Chiţigoi, Cocoloş, Cobză, Cocoş, Doapa, Fuioagă, Fâţu, Gângavu, Gâjâitu, Ghioagă, Ghijogu, Gâtlan, Găină, Găluşcă, Gulie, Jâdanu, Jârjău, Lobodă, Mucosu, Michiduţă, Motanu, Mormăială, Modoranu, Negrilă, Nebunu, Ostropăţ, Omidă, Păpuncă, Purcel, Pâsău, Raţă, Roşu, Răpănosu, Rânjâtu, Şontu, Ţurlui, Zorilă, Zăpăcitu.

G. Boghiu, H. Popa.

POVESTIRI ŞI LEGENDE

375.—Despre cuptorul lui Nastratin-Hogea.

Nastratin-Hogea şi-a făcut şi el un cuptor, afară, în bătătură, să aibă omul unde să-şi coacă pita şi mălaiul. Şi l-a zidit din

[1] *Antichităţi despre crucea Domnului*, pag. 30-34.

cărămidă bună, şi l-a lipit cu lut şi când l-a văzut gata, a chemat pe vecinul din dreapta să i-l arăte. C'aşà-i omul!

— Iaca vecine, cuptorul meu! Mare, trainic şi frumos...

Şi vecinul din dreapta, după ce l-a măsurat cu ochii şi l-a înconjurat de două-trei ori, i-a răspuns:

— Bun! Bun cuptor: şi mare, şi trainic şi frumos! Numa, păcat că nu l-ai făcut cu gura la vale! Vezi, cum îi el cu gura la deal, Doamne fereşte.. se întâmplă să vie odată o apă mare şi te pomeneşti că ţi-l înneacă! Şi-i pacat de munca dumitale!

Nastratin, ca om între oameni, a stat ce-a stat, s'a cumpănit cu capul şi şi-a zis: «Poate să aibă omul dreptăţile lui; am să-i fac gură încotro m'a sfătuit creştinul cela»!

A stricat cuptorul şi tot în locul dintâi face altul, tot aşa de mare, de trainic şi de frumos, dar cu gura la vale! Chiamă după asta pe vecinul din stânga gospodăriei lui şi-i zice:

— Priveşte acuma cuptorul meu şi spune-mi cum îţi pare?

Iar vecinul, ca vecinul, vorba ceea: «bine, bine, da-i păcat că nu-i la mine!» zice:

— N'am ce spune: frumosu-i frumos, mare-i mare, bunu-i bun; da eu, vezi dumneata, l-aş fi aşezat într'a altă parte cu gura. Cum l-ai pus dumneta cu gura la vale, când a bate vântul, tot focul, să ştii, are să ţi-l sufle de pe vatră; şi bagă de samă, că vara pe la noi. mai totdeauna bate vântul de la vale. Incolo, n'am ce zice: bun cuptor ţi-ai făcut!

Nastratin stă iar pe gânduri. Omul poate să aibă dreptate: vine un vânt şi ţi-i mai mare ciuda că-ţi suflă focul din vatră; şi, Doamne apără, te pomeneşti că ţi-l svârle pe casă şi-i mai mare primejdia!

Hai, strică aşezarea cuptorului şi-l face a doua zi cu faţa în sus. Şi-i era mai mare neastâmpărul, să vadă ce-or mai zice oamenii.

Chiamă dar a doua zi pe vecinul din spatele casei şi i-l arată.

— Iaca; întâi l-am făcut cu gura la deal şi unul mi-a spus că nu-i bine; pe urmă l'am făcut cu gura la vale şi altul şi-a dat cu părerea că nu-i bun nici aşa. Apoi, eu, ce mi-am zis cu mintea mea: «La miază-noapte nu; la miază-zi nu; hai acuma să-l aşez cu gura în sus, spre apusul soarelui. Ce zici?

— Ce să zic! Bunu-i şi-aşà, de cât un lucru nu-mi place. Tot gura-i rău aşezată. Cum l-ai pus acuma, toţi câţi or trece pe ici pe drum, toţi or căscà gura şi s'or uita să vàdă ce-ţi fierbe pe vatră şi ce coci înăuntru. Şi nu-i bine. Omul la casa lui, când are, când n'are, trăeşte cum poate şi cum dă Dumnezeu. Aşa şi dum-

neata; era mai bine dacă-i făceai gura cuptorului in jos!

Lui Nastratin iar îi pieri tot cheful. Când să zică şi el c'a nimerit-o, atunci i-a picat coaptă şi răscoaptă. Şi nu i-i ciudă de alta, cât îi pare că vecinul are dreptate: prea i-i cuptorul în vileagul tuturora.

De-asta, a doua zi, cum s'a sculat, a dărâmat lucrul lui şi l-a făcut cu gura 'n jos, spre răsărit. Şi Nastratin, după ce l-a isprăvit, şi-a şters fruntea şi şi-a zis singur:

— Acù, slavă ție Doamne, că mi-a venit gândul cel bun; nici dracul nu-i mai poate găsi nod în papură!

Şi repede chiamă vecinul din fața casii să-şi arate isprava:

— Ce zici?

— De, ce să zic! vorba ceea:

Cum s'o dau, s'o zic,
Treaba să n'o stric!

Bună ispravă; mare, frumos şi trainic cuptor. Ştiu c'ai să scoți dintr'însul nişte malae, să te lingi pe bot. Şi vatra bună, şi arcuiala-i minunată, dar eu, drept să-ți spun, i-aş fi dat altă aşezare. Cum l-ai făcut dumneata cu gura la vale, ți-i cu totul peste mână; trebue să-l încunjuri ca să pui o oală pe vatră, şi nu-i bine. Poate ai treabă prin casă: de-acolo vezi când îți dă oala în foc ori când se stânge focul.... De... Asta-i. Dar vorba ceia: omu-şi face ce-i place lui...

Da Nastratin, vedeți, nu era dintr'aceştia. El vrea să aibă lucruri cari să placă şi altora. Şi de aceia într'a cincea zi, de dimineață cu noaptea 'n cap, şi-a stricat cuptorul şi l-a făcut pe patru roate, ca să-l întoarcă în toate părțile, după gustul vecinilor.

T. Pamfile.

376.—De când îi dracul şchiop.

După ce dracu o scos pământ din fundu apelor, Dumnezeu o făcut o turtiță, care tot o crescut şi s'o lățit cât o fațare de arie. Cum era cald şi Dumnezeu ostenit, îşi rupe un păr din cap, îl *infibge* în *pomînt* şi se face un copac nant şi umbros, care se chiamă de-atuncia «păr» şi Dumnezeu se culcă sub dânsu. Ce se gândeşte dracu! Măi, ghine ar mai ci, să-l înec pe D-zeu, să rămân eu pe lume singur domn. Hai, ie pe Dumnezeu de picioare şi-l asvârle spre răsărit în spre apă: pămîntu se lățeşte; către miază-noapte tij, către amează tij, către asfințit tij.

Nu-i chip de scos la capăt cu fârtatu ista, se gândeşte Dracu

Il pune iar sub păr şi să apucă de meşterit: face pe om şi pe lup. Când se scoală, Dumnezeu vede pe om şi pe lup. Omu era făcut tare urît de dracu: toată hărcăiala din chept şi toată lichitura din nas, dracu i-o făcuse pe deasupra trupului. Dumnezeu i-o dat suflare omului, da l'o întors pe dos aşa cum îi acu. Dracu de ciudă *hăsăeşte* pe lup asupra lui Dumnezeu. Lupu sta tot de lut acolo. Dumnezeu zice lupului:

— Mănâncă lupule pe dracu!

Lupu căpătă viaţă şi după dracu. Dracu fuga la un arin. Lupu l'o putut apuca numai de un picior, i-o rupt călcăiu, şi de atuncea dracu-i şchiop şi lemnu arinului o rămas roş de cât sânge o curs din picioru dracului.

De la C. Jeşcu.

377.—De când caprele ţân coada bârligată în sus?

La început oile erau a lui Dumnezeu şi caprele a Dracului. Ei aveau stână amândoi la un loc. Ce să facă Dracu să capete el şi oile? Spune lui Dumnezeu:

— Hai să facem o învoială pe ziua de azi. Cine a eşi dintăi cu turma dela strungă, a aceluia să rămâe amândouă cârdurile.

La amează oile o mers regulat grămăgioară şi li-o muls Dumnezeu.

Da Dracu crăpa de ciudă, că caprele—cu voia lui Dumnezeu—s'o împărţit prin pădure care încotro, ca treaba lor. Dracu tot dădea să le strângă la grămadă, tot le trăgea de coadă.

Şi de atuncia ţin ele coada in sus. Şi aşa o rămas şi caprele a lui Dumnezeu.

Tot de la acela. **V. Moisiu.**

DATINE ŞI CREDINŢE

Colinde cu siva (silca, vasilca).

2091.—D-nele şi domn din cer,
Ce'mi-e'n cer şi pe pământ?
Sfinte d'albe mânăstiri,
Doamnele şi domn din cer;
Dar în ele cine'mi şade?
Şade bunul Dumnezeu,
Doamnele şi Domn din cer,[1]
Cu toţi sfinţii lângă el.
Mai d'a rând cu dumnealor,
Şade Maica Precista,
Şi'mi judecă pe Siva:
—Sivai-leo, vasilca-i leo,
Ce-ai mâncat şi ce-ai băut,
De'mi eşti grasă şi frumoasă,

[1] Refrenurile se repetă după fie-care două viersuri.

Intre ochi negră, mângâioasă?
—Fiindcă-aţi stat,
Şi m'aţi întrebat,
Sus la munte c'am urcat,
Şi la vale-am scoborît,
Apă rece mi-am băut.
Apă rece, sloiu de ghiaţă;
La noroiu c'am noroit,
Şi Românii m'au văzut.
Sărit'au Românii cu topoarele
Şi noi meşterii cu baroasele.
Am sărit, am luptat,
Frumos capul i-a tăiat.
Luat'au Rumânii carnea grasă,
Şi noi meşterii căpăţâna;
La dulgheri că mi-am dat-o.
Dulgherii au dulgherit-o;
Noi meşterii-am împodobit'o:
Am cercetat'o, mărgelat'o,
Cu basmale am legat'o,
La dumneavoastră am adus'o,
Să staţi şi să mi-o priviţi.
Mai frumos s'o dăruiţi,
Cu doi, trei galbeni înfloriţi;
C'un colac de grâu curat,
Pe colac vadra de vin,
C'aşa-i legea din bătrâni,
Din bătrâni, din oameni buni!
Să vă lăsăm sănătoşi,
Sus în ştirea lui Christos!

Spus de fierarul Ioan Dragomir Dan din com. Grindu, jud. Ialomiţa, în anul 1894.

2092—Se'nlunică şi'mi mânică,
La d'alba biserică,
Şi'mi trage şi clopotul
Să'nţeleagă norodul.
Cine'mi cântă litrosul,
Litrosul şi-aghiosul?
Şi mi-l cântă sfântul Ion,
Sfântul Ion, bătrânul Crăciun.
Tămâioasa babelor,
Busuiocul fetelor,
Măr de aur junilor,
Junilor mărunţilor.
Dinaintea cestor curţi.
Frumos creşte-un chipăruş.
Chipăruş, miros frumos;
Dar în vârf de chiparos.
Mi-este un leagăn de mătase.
Dar în leagăn cine'mi doarme?
Doarme puiul sivei.
Ninge plouă, de mi-l unge.
Plouă, plouă, de mi-l scaldă.
Bate vântul, de mi-l scaldă.
Bate vântul, de mi-l leagănă.
Dinaintea cestor curţi,
Frumos creşte-un trandafir
Ceste case mult sunt 'nalte,
Nalte, nalte, minunate,
De la moş Adam lăsate!
Vă lăsăm sănătoşi,
Sus în ştirea lui Christos,
La mulţi ani cu sănătate!

Spus de fierarul Ion Dragomir Dan din com. Grindu, în 1896.

2093.—*Sorcova.*

Sorcova,
Vesela,
Peste vară,
Primăvară,
Să trăiţi,
Să mărgăriţi,
Ca un măr,
Ca un păr.
Ca un fir,
De trandafir,
Tare cu fierul,
Iute ca oţelul;

Tare ca piatra,
Iute ca săgeata.
La anul și la mulți ani.

Auzită în anul 1884 Ianuarie în com. Grindu.

2094.—Sorcova,
Morcova,
Să trăiți,
Să 'mbătrâniți,
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca un fir,
De trandafir,
Tare ca piatra,
Iute ca săgeata,
Tare ca fierul,
Iute ca oțelul,
La anul
Și la mulți ani!

Auzită în anul 1880 Ianuarie în com. Bucu, jud. Ialomița.

2095.—Sorcova,
Vesela,
Peste vară.
Să trăiți,
Să mărgăriți,
Ca perii,
Ca merii,
In mijlocul
Verii
La anul
Și la mulți ani!

Dobre Ștefănescu

2096.—Dacă Luni dimineața îți merg bine treburile, toată săptămâna îți va merge bine; de ți se croește rău de Luni, toată săptămâna vei fi necăjit.

2097.—Nu-i bine să croești cămeși Marța și Sâmbăta, că numai morților li se croesc în aceste zile.

2098.—Măduva din falcă de porc părăsită e bună de uns bubele, că se întorc.

2099.—Slănina de porc, dusă și sfințită în ziua de Paști la biserică e bună de multe leacuri.

2100.—Fierea porcului nu se zvârle, ci se strânge că-i bună de leac.

2101.—In zile de post, Luni, Mercuri și Vineri, nu se dă din fruptul alb, ca să dă mana.

2102.—In zile de post să nu se arunce cenușa afară că dă uliul în găleți.

2103.—In zile de post nu se vând ouă, nici nu se ieu ouăle din cuibar, că nu-ți merge bine la gospodărie.

2104.—Când ți se fură din ouă ori din sare nu-i a bine.

2105.—Cine postește Lunea și nu coasă, Vinerea nu-l dor niciodată ochii.

2106.—Marţa nu se începe nici o treabă, că e ziua morţilor şi nu-ţi merge bine.

2107.—Sara şi noaptea nu se mătură prin casă, că-ţi mături norocul.

2108.—Să nu te răsteşti asupra femeei îmgreunate că rămâne copilul cu sămn.

2109.—Femeea îngreunată să nu poarte în sân lucru de furat, alune, masline, flori, că rămâne copilul cn semnul lucrului ce fură.

2110.—De cine se cântăreşte un an de zile nu se prind farmecele şi vrăjile de el.[1]

2111.—Copilul când se scaldă să-l strângi de nas, să *sumuţi* din buze şi să-i faci 3 cruci.

2112.—Când unui copil îi creşte întâi dinţii de jos şi apoi cei de sus, va muri.

2113.—Copilul care mănâncă de sub el, are noroc la peşte.

2114.—Copilul care pune mărgele la gât când e mic, va plânge când va fi mire.

2115.—Cine calcă desculţ în trântitură de cal (când calul se tăvăleşte) face la picior trântitură.

2116.—Când cele 2 lumânări de la cununie, ce le ţin nunii în mână, n'au ars de-o potrivă; aceluia ce a ars mai tare, va muri mai degrabă.

2117.—Cine moare greu a pus pe foc jug de boi.

2118.—Când măsura gropii şi cămeşa mortului se greşesc prea mari, va mai muri cineva din casă.

2119.—Când stă mortul pe pat, în casă, nu se mătură.

2120.—Copilul ce se scapă în pat să-l baţi c'o mătură părăsită şi aprinsă.

2121.—Cel ce moare în bătălie (războiu) i se iartă pacatele, căci bătălia e claca lui D-zeu.

2122.—Cine visează un mort ruda—tată, mamă, ori frate—să-i dai ceva de pomană, că cere.

2123.—Când să ia foc împrumut şi în casă este copil mic, să laşi un cărbune, c'apoi nu doarme copilul.

M. Lupescu

[1] Cf. „*Miron Costin*", IV, p. 282.

2124.—Dacă îţi cade din gură nu din mână vre-o bucată de pâine. se zice că te doreşte cineva. Alţii spun că e bine să o iai de jos, mai cu seamă fetele, cărora li se spun că dacă o vor lăsa jos i-se vor întoarce peţitorii din drum.

2125.—Este obiceiul să se beie din oală de pământ nouă, că se spune că mustul va fi mai cu gust.

2126.—Vasele noui este obiceiul să fie opărite cu apă mai înainte de a fi folosite în gospodărie.

2127.—Când sughiţi se zice că în clipa aceia vorbeşte cineva de tine.

2128.—Când se nimeresc doi la aceiaşi vorbă este obiceiul ca să-şi deie unul altuia un număr. Litera din alfabet care cade la acel număr, este iniţiala numelui aceluia (acelia) care te pomeneşte sau se gândeşte la tine.

2129.—Când se iveşte lună nouă e obiceiul să-ţi faci de trei ori cruce că-ţi vine o veste.

2130.—Tot atunci să nu te uiţi la ea, dacă nu ai bani în buzunar şi dacă ai, să dai cu un argint pe la barbă ca să ai toată luna bani.

2131,—Hainele nouă când li iai pentru prima dată pe tine, e obiceiul să pui bani în ele, căci atâta vreme cât li vei purta, vei avea bani.

2132.—Este obiceiul în totdeauna când se aşează temelia unei case să se zidească într'un colţ al casei o sumă oarecare de bani (argint) dimpreună cu căpăţâna unui cocoş sau a unui miel, aceastia spre norocul caselor

2133.—La Paşte, când te reîntorci de la înviere cu lumânarea aprinsă, e obiceiul să'ncunjuri casa de trei ori şi la fiecare colţ să te închini de trei ori şi atunci se zice că acea casă va fi apărată în anul acela de foc. Tot atunci, dacă nu ţi se stânge lumânarea pe drum, e semn că vei avea noroc tot anul.

2134.—Când te întorci din drum, îţi va merge rău.

2135.—Tot aşa când uiţi ceva acasă, când ai plecat la drum lung.

2136.—E obiceiul ca oalele ce nu mai folosesc să nu li lepede ci să li pună în parii de la garduri. De aceia prin satele noastre vedem în gardurile curţilor o sumedenie de oale vechi; acela se zice că-i norocul casei.

2237.—Când îţi trece iepurele prin faţă la un drum, îţi va merge rău.

2238.—Copilul născut după un altul care a murit, e obiceiul să poarte la una din urechi o toartă ca la femei, în caz că nu i se pune se zice că va muri şi copilul acela.

2239.—Când pătimeşte cineva de tusă măgărească, e obiceiul a i se da bolnavului carne de cioară şi lapte de măgăriţă ca să-i treacă tusa.

2240.—Când cineva pune ouă subt cloşcă (cloţă) e obiceiul să se treacă ouăle mai înainte de a fi pus în coş, printr'o căciulă, căci atunci vor eşi din toate puii.

2241.—Când pleci undeva e obiceiul să calci cu piciorul drept pragul uşii, căci atunci îţi va merge bine.

2242.—Când îţi muşti limba în gură, se zice că te vorbeşte cineva de rău.

Jud. Olt. **C. Georgescu-Munteanu**

2243.—Când nechează un cal în dreptul unei case unde se află o fată sau un flăcău, mare, se zice că se mărită sau se însoară.

2244.—Când îţi cade dumicatul de la gură să-l pui sub pernă că visezi pe cel ce te doreşte.

2245.—Noaptea nu e bine să scoţi apă din puţ, că vezi pe necuratul.

2246.—Când mături şi laşi în urmă gunoi, se zice că iei bărbat uricios.

2247.—Când se tae pânza în război, fetele ţin de cele din urmă fire, stând pe sul, ca să iea bărbat frumos.

Urziceni-Ialomiţa **Elena Ştefănescu**

BOLI LA OAMENI, LEACURI ŞI DESCÂNTECE

355.—Descântec de deochiu.

I.... de o fi deochiat
De nevastă:
Să'i crape ţâţele,
Să'i cază cosiţele,
S'o râză *răsoaţele*.
Să-i curgă laptele.
Să iasă deochiul
Din sgârciul nasului,

Din fața obrazului,
Din băirele inimei,
Din tălpile picioarelor:
Să rămâie curat
Luminat
Ca argintul strecurat.

Auzit în anul 1882 dela femea Ioana Iancu din comuna Bucu, județul Ialomița.

356.—De'i fi deochiat de om,
Să'i crape pieptul,
Să'i curgă sângele.
De'i fi deochiat de nevastă,
Să'i crape țâțele,
Să'i curgă laptele.
De'i fi deochiat de fată,
Să'i cază cosițele,
S'o râză răsoatele.
99 de deochiuri,
99 de mâncături,
Să eșiți din creștetul capului,
Din băirele inimei,
Din măduva osului,
Din os, în piele:
Din piele, să se spele.

Auzit în anul 1889, dela Mitana T. Andreescu, în etate de 70 ani, din com. Grindu, jud. Ialomița.

357.—De aplecate.

Voi plecăcioase
Mâncăcioase
Să vă luați,
Să vă duceți
La fata lui Roș împărat;
Că a poruncit,
Că a lăsat
O vacă grasă
Să vă ospăteze,
Căci.... (cutare)
Nu știe a vă ospătà,
Nici adăpà,
Nici așterne,
Nici culcà,
Nici odihnì.

Spus de femeea Ioana Iancu din com. Bucu, jud. Ialomița, în anul 1882.

358.—De năjit.

Năjite, pricăjite,
Eși din fundul urechii,
Din piele, din carne,
Din măduvă și din ciolane;
Eși d'asupra și fugi
Departe de la acest om,
Și te du în munți și în prăpăstii,
In urechia ursului,
Că acolo ți-e locul tău,
Nu ți-este la om.
Să rămâie omul curat și luminat
După cum Dumnezeu l-a lăsat,
In numele Tatălui, și al Fiului
și al Sf. Duh.
Amin.

Se descântă cu cârpa de la pămătuful cu care curăță cuptorul de pâine, și cu baligă de vacă, lipită în gard în ziua de Mărina; se aprind și se ocolește urechia în care e năjitul.

Spus de Gligore Manolache zis și Șopârlan, în etate de peste 90 ani, din com. Bucu jud. Ialomița, în anul 1882.

359.—De viermi.

Câți popi în raiu,
Atâți viermi în bubă;
Cum cade țărâna,
Așa să cază viermii.

Se descântă astfel; se ia ţărână dintr'un muşuroiu nou de cârtiţă şi se asvârle câte puţină ţărnă de aceea peste bubă in care sunt viermi (la animal). Aceasta până de trei ori, zicând şi vorbele de sus tot de trei ori.

Auzit în anul 1884 de la Dinu Mavru, din com. Bucu, jud. Ialomiţa.

360.—De năjit.

Eşi năjit,
Pricăjit,
Din dinţi
Din măsele,
Din cap
Din gură,
Din auzul urechilor,
Din mirosul nasului,
Din creerii capului,
din *răgăoacele* ochilor.
Să fugi,
Să te duci
La *năroagă*,
Că te-aşteaptă
Cu mese întinse,
Cu făclii aprinse
Şi cu pahare pline;
Să rămâie N.... curat
Ca steaua din cer,
Ca roua din flori.

Se descântă tot cu acelaşi materal ca la cel dintâi.

361.—De şerpoaică.

Idiţă, idiţă
Prinsă 'n peliţă,
Peliţa de carne,
Carnea de ciolane,
Carnea şi de os,
Osul sănătos,
Dă veninul jos.
Idiţa *samdihul*.
Să-şi bea veninul.
Cine duce vestea,
Vestea şi povestea,
Să bea veninul
D'odată cu *dihul*.

362.—De judecată.

99.—Cum fusele stau părăsite
Şi aici în pământ înfipte,
Aşa judecata **lui**...
Să stea înfiptă şi părăsită.
Cum stau fusele astea pline,
Aşa să fie plină judecata lui..
Şi să meargă, cum merge uşa

363.—De pocitură

Păsărică albă
Cu aripa d'albă,
Din piatră ai crescut,
Din piatră ai crescut,
Cu norii te-ai bătut.
Trei picături din tine a picat:
Una de lapte,
Una de vin,
Şi una de venin.
Cel-ce a băut laptele,
S'a săturat.
Cel-ce a băut vinul,
S'a îmbătat;
Iar cel-ce a băut veninul,
A crăpat.
Aşa să piară pocitura
Din pocit.

Până 'ntr'o clipă să fie lecuit
Şi să rămnie ca pomul înflorit

364.—De şarpe.

Rău peste rău.
Tu târâşiu,
Ce ai avut cu această vită
De ai muşcat-o,
Ai muşcat-o şi veninat-o?
Că vita nu ţi-a făcut ţie nimic.
Ia veninul dela această vită,
Că nici de tine nu va fi bine.
Ia-ţi veninul şi otrava,
Să rămâie vita curată şi luminată,
Cum Dumnezeu a zămislit'o
In pântecele maicei sale.
In numele Tatălui şi al Fiului
Şi al Sf. Duh, Amin!

Se descântă în apă ne 'ncepută, cu un fir de boziu, apoi cu boziul ud se stropeşte umflătura. Se descântă şi cu lemn de corn, căci se crede, că atunci, când pe şarpe l-a blestemat Dumnezeu să se târască, el nu s'a temut de cât de lemnul de corn că'l va ucide.

Auzit în anul 1883 Iulie, de la Grigore Manolache Şopârlan din com. Bucu, jud. Ialomiţa.

365.—Tot de şarpe

Boule, cine te-a muşcat?
Şarpe ori şerpoaică,
Câine ori căţeà,
Lup ori lupoaică?
Pasăre pistrue,
Pe copac se sue.
Buduruş,[1] găleată,
Umflătură de şearpe desumflată
Păsăruică pestricioară,
Pe butuc se suià,
Butucul crăpà,
Şearpele plesnià.

Auzit în anul 1889 de la baba Ileana Dinu Ursu din com. Grindu, jud. Ialomiţa.

366.—Tot de şarpe

Prinsu-s'a *dihul* de păr,
Păru-i prins de piele
Şi pielea de carne
Şi carnea de os.
Osule sănătos,
Dă veninul jos
Şi şarpele dihul
Să-şi bea veninul.
Cine duce vestea,
Vestea şi povestea,
Să bea veninul
D'odată cu dihul.

367.—De gâlci.

O gâlcă
Ş'o modâlcă,
O molfă,
Ş'o bolfă,
O babă
Ş'o fată,
O *năgăilă*
Ş'o pârlăită.
Două gălci,
Două modâlci,
Două molfe,
Două bolfe,
O babă
Ş'o fată,
O năgăilă
Ş'o pârlăită.

[1] Buduruş=Un hârdăiaş mic de lol.

Trei modălci
Trei bolfe
et., etc.

368.—De ăi răi.

Se sculară un om mare
Roşu, proşu,
Şi plecară într'o pădure mare
Roşie, poroşie.
Să taie un copac mare
Roşiu, poroşiu;
Maica Precista îl întrebară:
— Unde-ai plecat, om mare,
Roşiu, poroşiu,
Cu topor mare
Roşiu, proşiu?
— In pădurea mare
Roşie, poroşie,
Să taiu copaciu mare
Roşiu, poroşiu,
Să'l curăţ de *hinciuri*,
De clinciuri.
— Nu curăţă copaciul,
De hinciuri,
De clinciuri,
Curăţă pe.....
De ăi răi,
De dureri,
De ceas rău,
De toate răutăţile
Şi-'l lasă curat, luminat,
Ca argintul de curat.

Auzit în anul dela baba Ileana Dinu Ursu din com. Grindu, jud. Ialomiţa.

369.—De junghiu.

Maica Sf. Maria,
De dimineaţă se sculă
Doi boi, fraţi, negri 'njugă:
—«Voi, doi boi fraţi,
«Să vânaţi,
«Sa 'l adunaţi,
«Prin toate vinele
«Prin toate încheieturile:
«Prin rânză,
«Prin osânză,
«Prin creerii capului
«Prin sgârciul nasului.
«In faţa obrazului.
«Să'l vânaţi,
«Să'l adunaţi,
«Să'l daţi jos;
«Să'l înjunghiu,
«Cu cuţitul Domnului Christos.
«Să rămâie curat
«Şi luminat
«Ca argintul strecurat».

Se descântă în rachiu şi se bea, sau în baliga de vacă şi se coace în spuză şi astfel fierbinte se oblojeşte cu ea partea ce suferă. Se mai descântă pe locul unde e junghiul, înţepându-se locul cu vârful unui cuţit.

Auzit la 14 August 1884 dela femeia Ioana I. Dumitrescu din com. Bucu jud. Ialomiţa.

370.—Tot de junghiu.

Junghiu din răceală,
Din osteneală,
Din călcătură,
Din spăimântătură.
Fugi junghiu, că te-ajung,
Cu cuţit te împung,
Cu secura te secer,
Cu coasa te cosesc

Junghiu de spăimântătură,
Să eşi din capul ficaţilor,
Din creţul maţelor,
Din creerii capului,
Din sgârciul nasului.
Din faţa obrazului!

Auzit în anul 1899 dela Mitana T. Andreescu, moaşă, din com. Grindu jud. Ialomiţa.

Dobre Ştefănescu

371.—De beşică ră.

S'o strâns toate beşicele cele mici de prin ţară, ş'o făcut o masă mare; şi pe beşica cea mare, n'o poftit-o la masă.

Acea mare, de scârbă, de ciudă şi de mânie că n'o poftit-o la masă, de tulpină o sacat, de vârf s'o uscat, pliu! acu să cheie şi şi să răscheie!

Se afumă îndărăpt unde-i beşica; cu petică de cânepă; şi când zici: pliu! acu să cheie, şi să răscheie, să întinge cu petica în pământ. Unele duc la mână. Da zice că nu-i bine. Se poate beşica să treacă la mână. Se zice de 3 ori.

372.—Descântec pentru junghiu.

O bucată de fuior de cânepă de vară ales cum s'o ales junghiul omului care-l doare. Din cânepa ceia, torc o aţă, da n'o torc, ci 'ntorc junghiul omului. Şi pe urmă 'i fac 9 noduri: 3 îs pentru junghiuri, 3 pentru cascare, 3 pentru strigare. Acù; s'o strâns toate junghiurile cele mici de prin ţară, ş'o făcut o masă mare şi pe junghiul cel mare nu l'o poftit. Junghiul cel mare s'o suparat, s'o scârbit, s'o'nciudat că nu l'o poftit la masă. Din tulpin'o sacat. de vârf s'o uscat, pliu acu să cheie, acu să răscheie.

Cu aţa aceia care a fost numai sucită aşa în mână şi pe care s'au făcut 9 noduri, se leagă omul care are junghi De-i junghiul în dreapta, cu aţa se leagă în stânga cruciş peste pept; iar de-i în stânga, se leagă în dreapta. După 3 zile, aţa o rupe; când o rupe, cum o legat-o n'o desleagă şi o dă pe apă.

373.—De şarpe.

Solomâzdriţă, pestriţă, muşcă de peliţă. Peliţa-i de carne, carnea i de os. să curgă veninu 'n jos.

Se zice de 99 ori cuvintele acestea. Se descântă locul muşcat cu petică nouă de cânepă, se afumă locul muşcat, se învârte pecetea îndărăpt şi la urmă se fierbe o buruiană zisă «Coada calului» şi 'n apa aceia se fac 3 descântece de aceste.

374.—Descântec de năjit (durere de cap şi urechi).

Se afumă pe la urechi şi pe la cap, cu: coji de ceapă şi cu lână laie zicând cuvintele:

Fugi năjite, pricăjile:
Un 'te-ajung, acol te 'npung.

Descântecul se zice de 3 ori:

Tot de năjât se mai fierbe şi o buruiană numită «năjălnic» ce creşte cam pe la garduri agăţătoare, cu frunza rotundă. Cu zama se spală pe la urechi şi cap tot de 3 ori.

Dela Maranda N. Darie, Nemţişor-Neamţ. **Arestiţa Al. Moisei**

375.—De beşica cea rea.

Beşică albă, beşică neagră,
M'am suit în deal
Şi am tăiat un cal,
Şi am făcut praznic
Şi-am chemat
Toată bubele, toate relele
Iar pe beşica cea rea nu am chemat-o
Iar ea s'a supărat
La rădăcină s'a uscat
Şi dela N.... a plecat.

Se descântă cu o petică aprinsă afumându-se partea cu beşica.

376.—De orbalţ.

Nouă fraţi, de nouă taţi, cu nouă securi, cu nouă topoare, unde vă duce şi unde mergeţi?

— Ne ducem să tăiem codrul mare şi să facem o corabie mare.

Voi nu tăiaţi codrul mare, tăiaţi orbalţul dela (cutare)... iar el să rămâe curat, cum Domnul l'a lăsat

Se descântă în făină, care se moaie ori se leagă cel bolnav.

Ghergheşti-Micesti. Tutova. **Gh. Boghiu**

377.—Descântec de albeaţă.

Albeaţă roşie, ieşi din măduvă în os, în piele, din piele să piei; cu cuţitul te-oiu tăià, cu mătura te-oiu mătură, în pământ, te-oiu îngropà să rămâie ochiul curat, luminat, ca argintul stricurat, ca roua de soare, ca spuma de mare.

378.—Descântec de «soare răsare».

Când cineva e bolnav de soare răsare să iea o mătură de pelin şi un cuţit în mână, întoarcem bolnavul spre soare, răsare şi zicem :

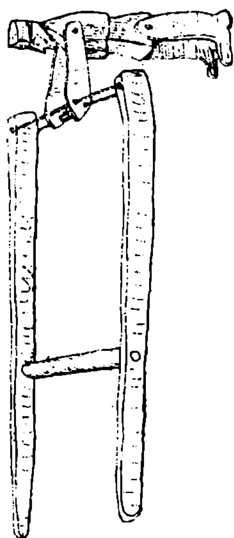
«Soarele de nouă zeci şi nouă de ori iea nouă, lasă nouă; iea opt, lasă opt; iea şapte, lasă şapte; iea şasă, lasă şasă; iea cinci lasă cinci; iea patru, lasă patru; iea trei, lasă trei; iea două, lasă două; iea unu, să rămâie nici una, şă iasă junghiurile din creierii capului din faţa obrazului şi din vârful nasului, să se risipească pe mare şi prin alte ţări, să rămâie cutare curat, lumiuat ca argintu stricurat ca Maica precista de luminat.

Auzite în Bucovina. **V. Vermeşanu**

DE-ALE COPIILOR

471.—Vasilache.

Figura alăturată înfăţişează un *Vasilache*. Se face astfel:

150. „Vasilache".

Se ieau două lemne lungi cam de-o palmă şi jumătate, se cioplesc făcându-se scândurèle. Ceva mai jos de mijloc li se dă două găuri, unde se pune o punte mai groasă în găurèle, iar la celalt capăt, în lăţime, se dau alte două găuri subţiri cât firul unei sforicèle. Vasilache este cioplit din lemn: are trup, picioare şi mâni prinse în cuişoare.

Se poate şi boi cu cerneală.

Prin capetele celor 2 lemnişoare şi prin mâni se petrece o sforicică iar ca mânile să nu se apropie, se pune între ele numai pe una din sfori, un căluş găurit.

Dacă se apropie cu degetele capetele slobode, de jos, sfoara se întinde şi Vasilache stă precum se vede în figură. Dacă se slăbeşte de capete, Vasilache se lasă în jos. Strângând şi slobozind de capete, Vasilache face gimnastică, mişcându-şi mânile şi picioarele «de-ţi vine să te strici de râs».

472.—De-a clopotele.

Joc din patru copii asemenea de mari. Doi se aşează jos în coate şi genunchi, unul cu capul la picioarele celuilalt, unul lângă altul. Apoi al treilea se pune pe spate cruciş peste cei doi de jos. Al patrulea se duce lângă capul celui ce stă cruciş, îşi vâră capul între picioarele sale şi se lasă încet peste el,

pe foale, şi îl prinde de picioare vârîndu-i şi el capul între ale celui din jos de el. Cel din jos se ţine bine de picioarele celui ce stă peste el. şi se scoală în picioare, se întoarce, aşa ca cel ce fuse peste el, să fie din jos, iar el ajunge din sus, lăsându-se peste cei doi de jos. Se scoală celalt în picioare, se întoarce şi iar ajunge cel ce fuse dintâi jos. Se face iute; cand unul e cu capul în jos, când altul. Apoi se schimbă cu cei de jos, punându-se ei jos.

In Ardeal.

473.—Când merg copii undevà, unul din ei zice:

Cine-i dinainte,
C'un c. în dinte,
Cine-i de napoi,
Cu doi!

Cei denainte se trag înapoi iar cei dinapoi vin nainte; şi aşa se trudesc toţi să ajungă la mijloc

In Ardeal.

474.—La şcoală:

— Vrei să fac din 5, 15?

— Vreu, dar n'ai să poţi; din 5 nu se poate face 15.

Cel ce-a spus că poate, scrie cu crida pe tablă numărul 5; pune apoi palma peste el şi apasă, ca numărul de pe tablă să se iea şi pe palmă şi zice:

— 5 (de pe tablă) şi cu 5 (de pe palmă) fac 10.

Apoi, uşor, trage o palmă peste obrazul celui ce nu crede şi adaugă arătându-i numărul ce a rămas pe obrazul lui:

— Şi cu 5, fac 15!

Din Ţepu-Tecuciu, comunic. de fratele meu Vasile.

475.—*Biserică.* Cinci sau şase inşi se fac roată, ţinându-se cu mânile împreunaţi pe dinapoi. Alţi câţiva se suie şi stau pe umerii lor, în picioare iar deasupra acestora se urcă unul.

Gluma nu lipseşte: unul vine şi se isbeşte de biserică, ori chiar unul din stâlpi se clatină şi fireşte, biserica se dărâmă.

T. Pamfile

476.—De-a florile.

Copii stau jos înşiraţi pe-un rând. Inaintea lor stau 3 copii: (unul spunător, altul Dumnezău şi altul Diavol).

Spunătorul, pune fiecărui copil câte-un nume de floare, chemându-i la el de-oparte—spunând să n'audă nimenea numele pus. Spunătorul stă drept înaintea copiilor, Dumnezeu stă la

dreapta mai înapoia spunătorului; diavolul la stânga—în drept cu Dumnezeu. Intâi vine Dumnezeu, şi bocăneşte în spatele spunătorului, cu mâna dreaptă: boc! boc!

Spunătorul îl întreabă:

-- Cine-i acolo? Copilul răspunde:

— Dumnezeu!

— Ce vrei! întreabă spunătorul.

— Dumnezeu! răspunde copilul.

— Ce vrei! mai întreabă spunătorul. Atunci Dumnezeu, spune că vrea o floare: De se potriveşte numele floarei—spuse de Dumnezeu cu cel ce-l are copilul pus de spunător—atunci—Dumnezeu îşi ia floarea, iar de nu; nu-l ia şi Dumnezău se duce. Apoi vine şi Diavolul şi la fel bocăneşte în spatele spunătorului. De nimereşte numele floarei—ia pe copil cu acest nume; de nu, se duce. Şi Dumnezeu şi Diavolul vin de mai multe ori. Copii luaţi de Dumnezeu, ori de Diavol, n'au voie să spuie numele florilor ce le au ceilalţi copii.--Cine dintre copii spune, îi dat afară din joc şi n'are voie să se mai joace.

De la Maria I. Grecu, elevă cl. III primară M. Eminescu, P. Neamţ.

477.—De-a vulturul.

O feliţă s'aşează în picioare în mijlocul ogrăzei pe un scaun, altele (2-3) ţin de acest scaun (ca să nu cadă). Ea are la gât o cordică; iar în gură ţine un lanţ ori altă cordică: ei, i se zice *că-i vultur*. Imprejurul ei, sunt alte fetiţi în cerc (ele sunt păseri) Fetiţile din cerc dau din mâini (ca semn că sboară) şi zic din gură fiecare pasere (vrabia, ca vrabia; găina, ca găina, etc) Vulturul dă din mâni—cătând a prinde câte-o pasere. Imprejurul cercului de fetiţi (păseri) este alt cerc de fetiţi, care se ţin de mâini, şi cântă:

O pasere vine,
Şi-o carte ţine în cioc,
Dela maica la mine,
Şi s'aşează pe loc.
Vulturii vin cârâind.
Şi se duc spre codrii mari,
Pe păduri şi munţi înalţi
Trec hotarul României
Şi se duc în ţări departe,
Unde este cald şi bine.

De la Maria L. Grecu, P.-Neamţ.

478.—Venirea Doamnei din Bucureşti.

La joc trebue să fie cel puţin 6 fetiţe. Ele s'aşează pe 2 rânduri—una în spatele celeilalte. Inaintea lor sunt 2 fetiţe, cari stau

la o ţancă şi se ţin de mână; apoi s'apropie de cele 2 rânduri şi zic.

— A venit o Doamnă din Bucureşti. Cele 2 rânduri se scoală, întind mânele şi zic în cor:

— Dio, dio, dam! Atunci cele 2 fetiţi se retrag la ţanca lor; astelalte din rând, cu rându, caută să le prindă: de n'o prinde, vin iar la loc. Cele două fete se răpăd din nou la cele 2 rânduri şi zic:

— Ce vrei, Doamnă, ce pofteşti? Cele 2 şiraguri se răpăd la cele 2 fete şi zic:

— Nu pot că-i închisă în casă! Cele 2 şiraguri se răpăd la cele 2 fetiţe, şi zic, în cor:

— Dio, dio, dam! Cele 2 fetiţe se răpăd la cele 2 şiraguri şi zic:

— Stă pe scaun şi lucrează! Cele 2 şiraguri se răpăd la cele 2 fetiţi şi zic:

— Dar în casă ce voiu face? Cele 2 fetiţi se răpăd la cele 2 şiraguri şi zic:

—Mâna dreaptă voiu lua-o. Cele 2 fetiţi iau de mâna dreaptă pe-o fetiţă şi o duce la dânsele. Şi tot aşa, pân ce cele două fetiţi iau cât mai multe fetiţi din cele 2 şiraguri,

De la Maria L. Grecu.

Al. Moisei

479.—Coiul se potrivea cu ţuica,[1] deosebindu-se numai la asvârlirea băţului. Aici cel cu coiul nu asvârlia băţul suliţis, ca la ţuica, ci-l asvârlia svârlitură adevărată, ca şi tovarăşii cari asvârliau în el.

480.—Boul se deosebia ceva mai mult. Aici dă cu băţul deasvârlita în pământ, căutând ca după imbonghinătură să se depărteze dându-se peste cap de câte ori mai mult. Din locul unde se îmbonghinase băţul, toţi ceilalţi jucători, pe rând, îşi svârliau beţele, prinzându-le de mijloc, bănănăindu-le de câteva ori şi slobozindu-l să cadă peste bou. Câţi loviau, atâţia boi i se băgau (ca şi la ţuică, ca şi la coiu). De nu lovia niciunul cel cu boul îşi alegea băţul care căzuse pe vre-un teren neplat şi care ar fi avut loc slobod pe sub el. Işi prindea şi el băţul de mijloc slobozindu-l binişor, ca să intre pe sub băţul ales, dar să nu treacă de tot. Câţi pumni, pe băţul lui trecuseră dincolo de băţ, atâţi boi rămânea băgaţi stăpânului băţului aceluia. Dacă trece de

[1] Vezi an. VIII, p. 332.

tot nu băga nici un bou, ci rămânea tot el să dea ciomagul *dă'nbou*.

Jocul acesta mai avea o mişcare, ce se găseşte şi la *masa*.[1] Anume, dacă boul era ciocnit stăpânul băţului care ciocnise trebuia să-şi moaie degetul în gură foarte repede. Într'altfel rămânea încărcat cu toţi boii băgaţi până atunci celui cu boul ciocnit, dacă acesta muia mai înainte. Cine mai alegea, care fusese primul? Mai întotdeauna cel cu mai mulţi prieteni. Dar ca să nu se mai întâmple ceartă mulţi aveau grijă să-şi aducă imediat degetul în gură după ce sloboziau băţul înspre bou. Ce-i pasă lui că nici nu lovia boul, ci cădea băţul la 3-4 metri depărtare. Se asigura băiatul în contra lucrurilor rele. Şi-apoi de cât să rămână de batjocură că are să doarmă noaptea care vine, cu atâţia boi băgaţi şi nescoşi, mai bine să-l ia în râs că prea se păzeşte să nu se frigă şi cu apă rece.

Principele Ferdinand, Teleorman. **Pr. Floarea A. Drăghici**

CÂNTECE

2399.—Foicică de cicoară,
Pe min' cine mă omoară?
Brebenei de primăvară,
Iarba verde pe ogoară.
Pe min' cine mă usucă?
Brebeneii de pe luncă.
Şi răchită
'Mbobocită!

2400.—La umbră de păducel,
Feciorul lui Cupărel
Mănâncă carne de miel
Şi friptură de purcel.
Inchină frate cu frate,
Ca să aibă sănătate!

2401.—La mijloc de codru verde
Zare de foc mi se vede,
Şi la zarea focului.
Stau haiducii codrului.
Mulţi îs mulţi, bătu-i-ar focu',
Zău, că nu-i mai ţine locu':
Peste sută mai trec zece,
Şi-mi tot frige un berbece.
Şi nu-l frige
Cum se frige,
Şi-l întoarce pe belciuge
Ca să-i fie carnea dulce.
Doi se luptă,
Doi se trântă,
Doi sărut' o cruce sfântă!

2402.—Frunzuliţă foi de fag,
M'ai făcut, măicuţ', un drac,
Codrilor m'ai lepădat.
Codrule, codruţule,
Frate, frăţiorule,
Mult mă rog eu dumitale
Ca la un frate mai mare;
Ia mai lasă-ţi cele poale,
Să-mi acoper cele arme,
Că sunt arme gălbioare,
Când le vezi noaptea pe zare,

[1] Vezi anul VIII, pp. 330-2.

Strălucesc ca sfântul soare.
Codrule, codruţule
Frate, frăţiorule,
Tu destul m'ai ascultat
Cât la tine am cătat,
C'am intrat un biet copil
Şi-acu de-abia merg pe drum

2403—Foaie verde salbă moale,
Mi-a venit *Vinerea mare*,
Cade frunza mototoale,
Scoboară haiduci de vale,
De vale
La lunca mare,
Ca să 'mpărţească parale.
Tot parale
Gălbioare,
Ce lucesc ca sfântul soare.
— Căpitane Constantine,
Impărţeşte banii bine,
Nu te bucura la mine,
Să nu trag cu flinta 'n tine.
Căpitanul de-auzià,
La toţi partea le dădeà,
Primăvara când venià,
Tot cu toţii se strângeà,
Din Giurgiu şi din Galaţi,
Din Găeşti, din Căciulaţi,
Din Cerneţi şi din Urlaţi,
Din Dunăre şi Carpaţi,
Toţi veniau ca nişte fraţi,
In codru ce sunt juraţi!

2404.—Foicică liliac,
Mă mir singur, se să fac,
Că sunt singur şi sarac!
Na ştiu: slugă să mă bag,
Nu ştiu: la codru să trag!
Dar de cât să slugăresc,
Mai bine să haiducesc
Sluga-i rob fără simbrie,
In codru-i de haiducie;
Când n'ai straie, n'ai parale,
Ieşi la potecă, la vale
Şi faci straie, faci parale!
Arde-te-ar focul, pădure,
Cu toate lemnele 'n tine,
Să rămână doar stejarii
Unde-au conăcit tâlharii.
Primăvara mugureşti
Şi voinicii ispiteşti.
Lasă lucrul şi nu lucră,
Şi-i apucă dor de ducă.
Primăvara mi-i primeşti,
Toată vara mi-i păzeşti,
Şi cu frunzişoara ta,
Tu faci poterii perdea.
Iarna vine, vara trece,
Şi mi-i frig şi bate vânt,
Frunza pică la pământ.
Pică frunza, pică jos,
Şi voinicii merg la gros.
Şi pe patul grosului,
Blastămă norocul lui,
Blastăm' frunza codrului!

2405.—Foaie verde bob năut,
De când maica m'a făcut
Codrului m'a juruit,
Până mare m'am făcut,
Ţâţă la ciulă am supt,
Nu m'a văzut soarele,
Numai căprioarele.
Căprioară,
Surioară,
Nu fii rea, nu fii *marghioală*.
Sue-te 'n două picioare,
Şi roade codrul pe poale.
Roade poala codrului,
Să văd calea Oltului
Şi drumul ciocoiului!

2206. Ş'altă dată solz de peşte,
Foaia 'n codru 'ngălbeneşte,
Frunza mereu se răreşte.
Vremea 'ntr'una se răceşte,
Voinici spre casă porneşte,
Că *levinţi* nu mai găseşte.
A 'ngălbenit codru'n poale,
Aideţi voinicei la vale.
Când nu stă codrul frumos,
Frunza putrezeşte jos;
Ea a umplut văile,
Voinicul temniţilè!

2407. —Luncă,
Luncă,
Mult mi-eşti lungă.
N'am voinici să mi te-ajungă;
Luncă, luncă, mult mi-eşti lată,
N'am voinici să mi te treacă.
N'am voinici să îndrăznească,
Nici cai bun să te gonească.
N'am voinici de sama mea,
Să-mi saie săritoareà,
Şă-mi şoptească şoapta mea,
Şi să calce 'n urma mea,
Voiniceii codrului,
Basmarghiolii Lotrului,
Caimacamii târgului,
Stâlpii Ţarigradului,
Sfetnici' împăratului!

2408. Codrule, frunză rotundă,
Lasă-mă să stau la umbră,
Că nimic nu ţi-oiu strică.
Num'o creangă ţi-oiu plecà,
Şi-o frunzică ţi-oiu lua,
Când oiu prinde-a şuerà,
Nemţii s'or cutremurà,
Mulţi copaci s'or răsturnà!

2409.—Foaie verde viorea,
Oltule, pe matca ta,
Pe unde merge luntreà,
Dare-ar Maica Precistà,
Şi sfânta Duminică.
Să-mi răsară trestià,
Să 'mpuieze lupoaicà,
Să-mi ieau puşca la cătare,
Să mi-o rănez drept la şale,
La mijlocul trupului,
Unde-i pasă lupului.
Eu *ciorăsc*, puşca pocneşte,
Lupul cade şi lungeşte!

2410.—Frunzuliţă de trei fire,
Codrule, umbră subţire,
Lasă-mă să trec prin tine,
Cu baltacul la Balcâne.
Să mai suiu un deal şi-un plaiu,
La Căpitan Neculaiu,
C'are herghelii de cai.
Vedeţi, fraţi, şi lüaţi aminte:
Vineţica dinnaimte,
Gălbioara dela roată,
Bine-ar sta la *oţi* furată!

2411.—Foaie verde dedeţel,
La umbră de păducel,
Feciorii lui Curcudel
Mânâncă carne de miel,
Şi costiţă de purcel,
Şi beau vin din *burduşel*,
Inchină frate cu frate,
Ca să aivă sănătate![1]

2412. Frunză verde de năgară,
De-ar venì mai iut' cea vară,
Să mă suiu la munte iară,
S'aud vânt prin brazi bătând,
Păsărelele cum cânt'.
De-or cântà ca şi ast'vară,
Voiu mai duce o câtvà iară
Iar de nu, în jos pe şfară!

2413.—Foaie verde mărăcine,
Când îmi văd vara că-mi vine,
Saltă inimioara'n mine,
Mult mi-e drag şi-mi pare bine.
I-auzi, neică, pupăză,
Ieşi afară, nu mai sta,
Ica-ţi cotu' şi foarfecea,
Şi-mi croeşte-o ipingeà,
Să samene cu frunză,
Cu frunză
Şi cu iarbă,
Să intru'n codru cu ea.
Iauzi, neică, grăngurei,
Ia croeşte-mi *polurei*,
Verzi ca şi frunza de tei,
Să intru 'n codru cu ei,
Cu doispre'ce voinicei,
Să-mi apăr ţara cu ei,
Toţi voinici, înalţi ca mine,
Imbrăcaţi şi 'narmaţi bine!

2414.—Căprioară, căprioară,
Săltă-te 'n două picioare,
Roade mugurul pe poale,
Să văd capul codrului,
Cotitura Oltului,
Unde Oltul ocoleşte,
Şi apa se *vultureşte*,
Ghimiş calul potcoveşte.
La Dedìu, meşter bun,
Că-i din toţi cel mai bătrân,
Lucrează fără tăciuni,
Fără foc, fără cărbuni.
— Măi Dedìu, meşter bun,
Măi Dedìu, hoţ bătrân,
Calul mi l-ai potcovit,
Tare bine mi-a părut,
Un bine nu mi-ai făcut:
Vezi bine ăl băltăgel?
Să mi-l faci mai subţirel,
Ca să mă slujesc cu el.
Vezi bine şi măciucă,
Să mi-o faci mai gogoncă,
Că intru 'n codru cu ea!

2415 Frunză verde, verde, verde,
Sub poale de codru verde
Mâţâţăl foc mi se vede.
Şi 'mprejurul focului,
Stau voinicii codrului,
Unul tânăr, tinerel,
M'a chemat să *mărg* la el,
Şi m'a pus pe un *genunce*,
Şi mi-a dat vin roşu, dulce,
Dintr'o ploscă mică, verde,
De-o sută cincizeci de vedre

2416. —Oltule, câne spurcat,
Ce vii, măre, turburat,
Ori vre-un mal ţi s'a surpat,
Ori vre-o oaste s'a 'nnecat,
De vii mereu turburat?
Mi-aduci pietre şi butuci,
Scânduri multe şi uluci
Şi căpestre de cai murgi.
Ce făcuşi, râu blăstămat:
Nu-ţi fu milă şi păcat,
Să spargi podul de umblat,
Tot cu voinici încărcat?
Dare-ar bunul Dumnezeu,
Să crească pe malul tău,
Numai iarbă şi dudău,
Ca să pască murgul meu,
Să mă odihnesc şi eu!

2417. Foaie verde foi de mure,
Arde-te ar focul pădure,
Şi mi-ai cădeà sub secure,
Să se facă drum prin tine,
Să iasă focul din mine,
Să se ducă unde-i vine,
Arză lemnele din tine,

Cum arde inima 'n mine.
Arde-mi-te-ar, codre des,
Şi să te schimbi într'un şes,
Că de mine s'a ales,
Din tine eu nu mai ies,
Nici călare, nici pe jos,
Nici cu murgul sănătos.
Am intrat fără mustaţă,
Acuma sunt sloiu de gheaţă;

2418.—De când mama m'a făcut.
Pentru codru sunt clădit,
Şi în el cât am stătut,
Nimenea nu m'a văzut,
Fără numai soarele
Şi cu căprioarele!

2419.—Foaie verde foi de *rută*,
Codrule, foaie măruntă,
Paserile 'n tine cântă,
Vin mândrele de te-ascultă.
Vine, vezi, şi mândra mea,
Care m'am iubit cu ea,
De când erà mititea,
Să-mi asculte patimà,
Patima inimii mele
Şi-a sufletului durere!
Cum mai cânt'o păsărea,
Nu m'aş mai duce la ea,
Şi-aş şedeà, codrule 'n tine,
Ca să fac la săraci bine!

2420.—Bată-te legea răchită,
Când te-aş mai vedea'nfrunzită,
Să-mi jupoiu cureà la flintă,
Să-mi pun flinta între spete,
Să mi-o plec la codru verde,
Să văd: bine mi se şede?
Să-mi împuşc un puiu de cuc
Cu untura de pe cuc,
Puşculiţa să mi-o ung!
Cu untura de pe şele,
Să-mi ung puşca la oţele,
Să mă duc prin târgurele
Să-mi împuşc mândrele mele!

2421.—Oltule, câne turbat,
Ce vii aşa turburat,
Ori la coadă te-a-plouat?
Plăvioare ce-mi aduci,
Ori căpestre de cai murgi,
Şi chivere de haiduci?
Oltule, pe malul tău,
Dare-ar bunul Dumnezeu,
Să crească numai dudău;
Oltule, pe matca ta
Dare-ar Maica Precistă,
Şi sfânta Duminică,
Pe unde umblă luntreà,
Să sece toată apà,
Să se 'nalţe pulbereà,
Să 'nfiorească richità,
    Richità,
    Şi trestià,
Să mpuieze lupoaicà,
    Lupoaica
    Şi ursoaica,
Să dau eu cu flinta 'n ea,
Să-i ieau pielea de pe ea,
Să fac mândrii maloteà,
Că e goală, sărmanà,
    Că se ţine,
    După mine,
Şi mi-e ruşine de lume;
Din pielea de pe picioare,
Să-mi fac tocuri de pistoale,
Iar pelea de după cap,
S'o fac teşilă de praf.

2422.—Foaie verde siminic,
M'ai făcut maică, voinic,
De-aţiu calea la colnic,
Ştiu caii unde să-i duc.

Când cântau cocoşi-odată,
Eram la cai la baltă,
Aruncam drobul de sare,
Sar cârlanii să m' omoare.
Luam iapa şi mânzù',
Vin cârlanii cu cârdù',
Ii vând pe la Botoşani,
Umplu chimirul cu bani!

2423.—Frunzuliţă trei masline,
M'a făcut maica pe mine,
M'a făcut numai pe mine,
Şi tot sunt pădur'le pline,
Dar dacă făceà mai mulţi,
Erà 'n codru mulţi haiduci,
De o tufă câte cinci,
De tot fagul câte doi,
Cari 'ndrăznesc la ciocoi!

2424. Frunză verde de molotru,
Ce sgomot s'aude 'n codru?
Se ceartă cucul cu corbul,
Cum să stăpânească codrul.
— Corbule, câne spurcat,
Mânânci hoit ne 'njunghiat,
Şi de puşcă ne 'mpuşcat.
Frunză verde ruguleţ,
Iar eu sunt un cuculeţ,
Iernez iarna la Olteţ,
Vara mă trag la judeţ,
Cânt în codru fără preţ!

2425.—Ce cânţi, puiul cucului,
In pădurea Clujului,
Ori ţi-i foame, ori ţi-i sete,
Ori ţi-i dor de codru verde?
— Nu mi-i foame, nu mi-i sete,
Ci mi-i dor de codru verde,
Şi mi-i dor de primavara
Să văd plugul arând ţara,
Pogonici, boii mâncând,
Mumâni cu prânzul venind!

De prin mai multe părţi.

T. Pamfile

2426.—Ungurean dela Suceavă,
Cu opinci pe scroafă neagră,
Cu cojoc de bou bălţat.
Căciulă de câne 'n cap:
Opincele grohăie,
Cojocul boncăluie,
Cuşma 'n cap îi hârâie.
Ungurean de pe *vălie*,
Cu opinci de ciocârlie.
Ungurean de pe pârloage,
Şede jos şi puşcă 'n broaşte.
Ungurean de pe izvoară,
Şede jos şi puşcă 'n cioară,
De păleşte,
Nu păleşte
Tot o zamă *plăzueşte*.

Auzită dela Nastase Creţu din Drăguşeni-Suceava.

2427.—Foicică lemn de nuc,
Eu mă duc, maică, mă duc;
Eu mă duc în ţări străine
Unde nu cunosc pe nimeni.
Unde nu-i firuţ de grâu,
Faci sângele până 'n brâu;
Unde nu-i firuţ de iarbă,
Faci sângele până 'n barbă.

2428.—Plânge măicuţa la poartă,
Eu mă duc în lumea toată;
Plânge maica prin grădină
Inima mi-i dor şi plină!
Arză-vă focu păduri
Să rămâie numai tei,
Să mă uit la dragii mei;
Să-mi fac ochişorii roată
Să mă uit în lumea toată,
Să văd pe maica la poartă:
Cu mătura măturând,
Cu lacrămi din ochi stropind,
După mine jeluind.
Arză-vă focu păpuri

Să rămâie numai parii
Să se înțăpe ghinărarii,
Ghinărarii și maiorii,
Să nu ne mai ia feciorii...

Auzită dela Maria lui Ion Șandru în vrâslă de 60 ani din satul Suplac Comitatul Târnava-Mică din Transilvania, care îi venită de 30 de ani în comuna Victoria-Brăila.

2429.—Foaie verde di-asomie,
Mă suii în deal la vie,
Mă uitai în Slobozie
Văzui casa mea pustie.
Numai una nu-i pustie,
Ș'aceea-i cănțelărie
Șed doi logofeți și scrie.
Toată ziua scriu la cărți
Iară noaptea pun peceți,
Să trimită 'n alte părți:
'N-alte părți și 'n alte sate,
La flecăi ca să se gate;
Cu cămeși mari, guleri late,
Păiării cu copuri 'nalte;
Cu cordele stânjenii
Să plece în bătălii!

Auzit de la Nastasă Crețu care il știe dela bunicul lui de loc fiind din Ardeal.

Cardaș Gh. Gheorghe

2430.—Foiliță iarbă neagră
Eu mă duc măicuță dragă.
Tu prinde dorul și-l leagă
Intr'un colț de basma neagră
Și-l dă pe apă să meargă.
De-i vedeà că merge lin
Să știi puică c'am să vin;
De-i vedea că se cufundă
Mărită-te și fă nuntă.

2431.—Saracu norocul meu
L'au băut boii 'n părău
Nu știu boii l'au băut
Ori de loc nu l-am avut,
Cine n'are noroc, n'are,
De cum naște până moare.
Că nici eu nu l-am avut
De când mama m-a născut.

2432.—Lasă, lasă, mândră, lasă,
Eu suspin ție nu-ți pasă,
Dar tu când vei suspinà
Nici mie nu mi-a păsà.

2433.—Măriuță, Măriuță
Vin, te chiamă badea 'n frunză
In frunzuța părului
In gura părăului;
In frunzuța fagului,
In gura izlazului.

(Auzite în Bucovina).

V. Vermeșanu

2434.—Foaie verde și-o lalea,
Neică, marei-i Dunărea,
Duce corăbii pe ea
Și duce și flotilă,
Unde 'mi mânânc eu viață.
Și iar verde și-o lalea,
Puică, puiculița mea,
Roagă-te la Dumnezău,
Să mă scape de ăst rău;
Și te roagă și la soare
Să mă scape din prinsoare;
Ba te roagă și la lună,
De vrei să fim împreună,
Că eu, puică, de-oi scăpa
Cu tine m'oi cununa
Și-om face-o nuntă de-argint,
Cum n'a mai fost pe pământ...

(Dela un marinar pe Dunăre).

2435.—Este-o fată într'un sat
Care-ar vrea să-i fii bărbat;

Trupu-i e ca beldià,
Capu-i e ca banița,
Gâtul gros ca și coarda.
Spinarea ca și cobza,
Dreaptă-i ca cobilița,
Albă ca dihonița,
Ochii ca și cepile,
Dinții ca lopețile,
Buzele de-un lat de mână,
Du-te bade de o ia
Şi cunună-te cu ea,
Că aia-i de nasul tău,
Să te bată Dumnezeu
De pârlit și nătărău.

(Buzești-Olt).

C. Georgescu Munteanu

GLUME, JĂTII, TACLALE.

417.—Unul care a plecat să găsească beleaua.

Era odată un boer bogat, care tot auzea pe unul și pe altul spuind: Se țin belelile de mine, sau am dat de altă belea ș. a. Boerul tot întreba pe toți cum e beleaua aceea, sau cum este când dai de belea. Intrebare la care i se răspundea:

— De boerule, dă și d-ta odată de ea și ai să vezi cum e.

Pasămite, acel boer, era și puțin cam prostuț, căci după ce a văzut că oamenii de pe moșia lui nu-l poate face să cunoască beleaua, a plecat în lume să dea de ea. Pe unde trecea, nu întreba de altceva de cât, unde poate să găsească și să cunoască și el beleaua. Intr'o zi, a ajuns la o apă; a descălecat, a lăsat calul și hainele pe mal și a intrat să se scalde în gârlă. In timpul acela, au venit niște hoți, i-au luat calul și toate hainele și au plecat. Când a eșit iea hainele și calul de unde nu-i!

A mers bietul om, în pielea goală, până în satul vecin de unde a cerut niște haine, povestind oamenilor ce i s'a întâmplat.

— Ei, beleaua dracului, spuse unul.

— Apoi tocmai după ea plecasem, răspunse boerul; unde aș putea s'o găsesc?

— Apoi n'ai găsit'o, ce mai umbli după ea, ii spuseră sătenii.

Se duse acasă vesel că a dat și el de belea.

Urziceni-Ialomița. **Elena Ştefănescu**

418—Țiganul și Popa.

Intr'o zi, anume nu știu care, un țigan având treabă în satul vecin și-a înhămat telegarii la căruță și-a pornit într' acolo. Dar între satul lui și satul vecin erà un deal, pe care țiganul nostru trebuia să-l urce. Când ajunse el în vârful dealului, numai iaca

că i se strică o roată şi bietul ţigan rămase cu căruţa în mijlocul drumului, cucuiet pe deal.

Se mai sucì, se mai învârtì, dar tot degiaba, că roata n'o mai putù drege la loc. Acù, ce să facă el. Se gândi c'ar fi bine să se întoarcă la popa din satul lui şi să-l roage, ca să-i împrumute o roată. Indată ce i-a venit una ca asta în gând, ţiganul şi-a lăsat[1] căruţa cu caii pe muchia dealului, sub paza danciului—căci am uitat să vă spun că-l luase şi pe dânsul—iar el a pornit să se scoboare 'nspre sat. Cât o fi mers el nu ştiu, atâta ştiu doar, că pe drum s'a gândit cum să-i vorbească şi ce să-i spuie popii. Tot gândindu-se s'a hotărît în cele din urmă să i zică aşa:

— Părinte, mi s'a stricat o roată şi am venit la Sfinţia ta, că poate ai vre-o roată părăsită pe lângă casă, să mi-o împrumuţi, căci mi s'o stricat căruţa 'n vârful dealului şi-mi stau epele 'nhămate cu hamurile 'n spate.

Tot rostind ţiganul vorbele istea se trezì deodată în poarta popii, faţă 'n faţă cu Prea sfântul. Atunci se fâstâcì ţiganul rău de tot şi începù a grăì popii repede:

— Părinte roată stricată, poate ai vre-un popă părăsit pe lângă casă, să mi-l împrumuţi, căci mi s'o stricat dealul în vârful carului şi-mi stau hamurile 'nhămate, cu epele în spate! Apoi cred că vă închipuiţi ce a căpătat ţiganul în loc de roată.

Din ţinutul Iaşului. **C. Atanasiu**

419.—Miaua pământului.

Acu ci-că Barabulea, puradelul bunului, umblà şi el cu caii la păscut. Intr'o zi vine el supărat acasă şi zice către tatu-su, bunul:

— Dadă hăi! nu mă mai duc cu câmpii 'n cai.

— De ce ciuşmandelul dadei? mânca-ţi'aş!

— Hapoi, Cristea breazu bătu-l-ar obrazu, tot zice:

Hârţ, bârţ, be ţigane, be!... Şi miaua pământului:

— Zâi aşa! zâ-i aşa! zâ-i!...

420.—Hârlabotoeşi.

— Măi ţigane! zise într'o zi un rumân unui ţigan, ian zi într'un cuvânt: Hârlău, Botoşani şi Eşi.

— Hârlabutoeşi! romanico, mânca-ţi-aş!

421.—Jidanul hoţ.

— Inchi sî vezi ci m'am ghindit iu: sî mî prifac în tulhuroi. Şi

când mî ghindeam iu, iacî treci Ghicî Vodî pi pud pi la Timişeşti. Iu io-am işit înăinti.

— Stai Ghicî Vodî!

Il u zis:

— Ce vrai măi jidane?

Iu am zis:

— Dî bani, Ghicî Vodî!

Il chind a auzit aşî, undi nu m'o înşfâcat odatî di barbî di u culcat cu mine vr'o două trii fâlci di iarbî....

Cardaş Gh. Gheorghe

CRONICA

Econ. M. Iliescu: O cuvântare inaugurală şi o conferinţă despre superstiţii. O cărticică de 40 de feţe, luxos tipărită, ceea ce pare că lămureşte lunga şi mlădioasă dedicaţie către d-l Gârboviceanu, „neobositei şi rodnicei *Sale* activităţi... *Care*... printre *Cei Cari*...“ Nu ni lămureşte necesitatea sufletească a superstiţiilor, cari ar fi în totalitatea lor moştenite de la Romani, şi prin urmare nici folosul şi nici mijloacele de combatere, cari trebue să fie curat creştineşti, nu ni se dau. In schimb avem încredinţarea că sf. sa cunoaşte superstiţiile. *Tărbăcirea cânilor* se mai numeşte şi *Tivicul cânilor* (p. 16) cu cari prilej se arată că pe olocuri gâştile se poartă în triumf (p. 17) ca unele cari deştepaseră pe Manlius la venirea Galilor, lucru ce nu-l făcuseră cânii cei somnoroşi! Autorul pune în sarcina lui Solomon *solomonitle* prin cari se pot alunga dracii (p. 21) dar nu se spune ce face datina bisericii noastre astăzi, oficial, spre acest scop. In colo, une ori foarte bun material.

• In **Arhiva Dobrogii,** Revista Societăţii pentru cercetarea şi studierea Dobrogei, ce a început să apară subt îngrijirea d-lui *Const. Moisil* cuprinde: pentru vol. I, între altele Cântece bătrâneşti; Iancu Vodă (pp. 14—6) Marcoş-paşa şi Crivăţul (pp. 104—6) şi Badea (p. 107); Versuri din ajunul Bobotezei (p. 100): Ghicitori (pp. 109—11) şi Obiceiuri de nuntă la Românii din Tulcea (p. 111). Ii urăm vieată lungă şi spornică.

• Revista franceză **L'Effort,** care apare la Brăila, în no. său pe Iulie, dă traducerea legendei noastre din no. 5, p. 147: „Din ce s'a făcut Ungurul“. Şi se adaogă şi cea a Bulgarului:

„Când Dumnezeu a făcut pe Bulgar, i-a zis:

—Cere-mi ce-i vrea, şi am să-ţi dau, dar am să dau şi vecinului tău de două ori pe-atâta.

Şi Bulgarul, fără să se gândească mult, i-a răspuns:

—Crapă-mi, Doamne, un ochiu!

T. Pamfile

Ajunşi la no. 8, credem că putem ruga pe cinstiţii noştri cetitori să ne trimită micul cost al abonamentului de 5 lei. Adresa: M. Lupescu, Zorleni-Tutova.

OBOLUL

Prietenlor Revistei «ION CREANGĂ» pentru strângerea fondului

Bustul lui Ion Creangă la Bârlad

Suma adunată 1164.90.

DE LA ADMINISTRAŢIE

Adeverinţe. S'au primit sumele şi s'au tăiat adeverinţele pentru: *D. G. Cardaş*, Drăguşeni-Suceava 5 lei; D. *S. P. Colibaşi*, Afumaţi-Ilfov, 5 lei; D. *C. Daniilescu*, Râmnicul-Vâlcii, 5 lei.

POSTA

D. *Gav. N. Popescu*, Runcu. Cărţile vi s'au trimis.

Prin Redacţia şi Administraţia revistei noastre se pot dobândi următoarele cărţi folositoare:

Revista „Ion Creangă" Anul II	6.—
„ „ „ „ III	6.—
„ „ „ „ IV	6.—
„ „ „ „ V	6.—
„ „ „ „ VI	6.—
„ „ „ „ IX	6.—
Calendarul revistei „Ion Creangă" Anul II	1.50
„ „ „ „ „ III	1.50
„ „ „ „ „ IV	1.50
M. Lupescu. Alcătuirea unei gospodării ţărăneşti	0.50
T. Pamfile, Jocuri de copii, I	1.40
„ „ „ „ II	1.60
„ „ „ „ III	1.—
„ Povestire pe scurt despre Neamul Romănesc	0.20
„ Industria Casnică la Români	10.00
„ Sărbătorile de vară	2.00
„ Sărbătorile de toamă şi Postul Crăciunului	2.00
„ Crăciunul	3.00
„ Boli şi leacuri la oameni, vite şi paseri	1.00
„ Cântece de ţară	4.00
„ Agricultura la Români	5.00
„ Povestea lumii de demult	2.00
„ Un tăciune şi-un cărbune	0.60
„ Diavolul învrăjbitor al lumii	1.00
„ Cerul şi podoabele lui	2.00
„ Văzduhul	2.00
„ Duşmani şi prieteni ai omului	3.00
„ Comorile	1.00
„ Sibile şi Filosofi în Literatura şi Iconografia românească	0.40
„ şi M. Lupescu Cromatica poporului român	2.00
„ „ V. C. Nicolau, Moşia, Satul şi Biserica de la Strâmba	0.50
„ „ „ „ Aşezarea preistorică de la Strâmba	0.30
St. St. Tuţescu, Colinde	0.30
P. G. Savin, Poveşti	1.50
„ „ „ Clăcăşeşte	0.40
N. I. Dumitraşcu, Flori de câmp	0.40
D. I. Urban Jarnic, Limba basmelor româneşti	0.40
A. M. Nour, Descântece şi vrăji	0.40
I. Ciuncanu, Cântece	0.40

(Se trimit la cerere şi contra ramburs, franco la adresă).

Domniei-sale
Domnului Artur Gorovei
Comuna Fălticeni
prin Oficiul .... Județul ....

MIRON COSTIN

Revistă de cercetări şi mărturii istorice. Anul IV, No. 7 pe Iulie 1916, cuprinde:

UN COIF VECHIU.—C. N. Mateescu.
PRĂJINA ŞI POGONUL MOLDOVENESC LA 1797.—T. Pamfile.
DOCUMENTE.—N. Apostol, G. Florescu, Artur Gorovei, V. C. Nicolau, T. Pamfile. Al. Saint-Georges, Ec. V. Ursăcescu.
INSEMNĂRI.—C. N. Mateescu, Artur Gorovei.
INSCRIPȚII.—Artur Gorovei.
CRONICA.—T. Pamfile: N. Iorga: Legăturile Românilor cu Ruşii apuseni şi cu teritoriul zis „ucrainic".—Alex. Lăpădatu: Documente şi lămuriri istorice cu privire la desfacerea proprietăților moldovene de peste Prut, după pierderea Basarabiei.—Dr. Onisifor Ghibu: Din istoria literaturii didactice româneşti. III. Abecedarele. — C. S. Mironescu; Mănăstirea Adam (jud. Tutova).—Arhiva Dobrogii.
ILUSTRAȚIUNE.—Un coif vechiu.

Abonamentul anual 5 lei.
Redacția şi administrația în Bârlad, str. Corbului

BIBLIOGRAFIE

In publicația săptămânală „Scriitorii români" de sub direcția d-lui A. Vlahuță, depozitul Alcalay et Comp. Bucureşti, au apărut:
No. 16—18 *I. Paul, Florică Celeraşul*, 94 pp., 60 bani.
No. 19. *M. Eminescu, Crăiasa din poveşti*, 32 pp., 20 bani.
No. 20. *Marin Stroescu, Constandin Pupăză*, 32 pp, 20 bani.
No. 21. *I. A. Basarabescu, Nenea*. 32 pp., 20 bani.
H. N. Țapu, Scripcarul Şerban, Schiță populară No. 3 din Biblioteca literară, director Şt. Tuțescu, Balota-Dolj, unde e depozitul, 32 p. 30 bani.

ARHIVA DOBROGEEI

Revista Societății pentru cercetarea şi studiarea Dobrogiei. Publicată sub auspiciile Casei Şcoalelor şi sub ingrijirea d-lui *C. Moisil*. Vol. I (1916), 160 pp. cu o hartă.

Tipăritură mai târzie pentru:
Anul X.—No. 1—12. Ianuarie-Decembrie 1917.

Ion Creangă

Revistă de limbă, literatură şi artă populară
APARE ODATĂ PE LUNĂ

Redacţia:	Abonamentul anual:	Administraţia:
T. PAMFILE	In ţară . . . . 9 lei	M. LUPESCU
Bârlad, str. Corbului	In străinătate . 11 „	Zorleni-Tutova

MĂNUNCHIU NOU DE POVESTIRI POPULARE

CU PRIVIRE LA

ŞTEFAN CEL MARE

Osteneală închinată bunului şi duiosului meu frate
VASILE,
mort în anul 1917, apărând cinstea neamului şi pământul copiilor săi.

PREFAŢA

Că după moartea lui până astăzi îi zic **Sfântul Ştefan-Vodă,** nu pentru suflet, ce este în mâna lui Dumnezeu, că el încă au fost om cu păcate, ci pentru lucrurile lui cele vitejeşti, carele nime din Domni, nici mai nainte, nici după aceia, l-au ajuns
(**Letopiseţul Ţării Moldovei, până al Aron-Vodă,** ed. C. Giurescu, Bucureşti, 1916, p. 91).

La 2 Iulie 1904, românimea de pretutindeni a prăznuit cu toată cuviinţa împlinirea celui de al IV-lea veac dela moartea lui Ştefan cel Mare. S'au înălţat rugăciuni în toate bisericile, începând cu Mânăstirea Putna, locaşul său de veşnică odihnă, şi încheind cea mai umilă bisericuţă de sat; s'a căutat să se întruchipeze la Iaşi, la Bucureşti şi la Borzeştii copilăriei sale,

vremurile şi oamenii de pe-atunci; s'au ascultat cuvântări; s'au bătut medalii comemorative, — dar ceea ce s'a făcut mai mult şi cu mai mare folos pentru viitorimea ce îşi cere necurmat izvorul care să nu sece şi lumina care să nu pâlpâe numai o zi,— s'a scris.

«Poporul» a cetit epopeia anilor de închegare şi-a zilelor de bărbăţie moldovenească, — **Istoria lui Ştefan cel Mare** de N. Iorga [1], o «strălucită» carte, cum o numeşte St. O. Iosif, însuşi el scriind poemul istoric **Din zile mari** [2]. Povestiri lungi, povestiri mai mărunte, închinări şi cântări de mărire, a dat apoi fiecare, după cât a crezut că trebue şi după cât a putut. Ca rod al unei osteneli începute atunci, abia în 1913 apar, cu o desăvârşită îngrijire, **Documentele lui Ştefan cel Mare** [3], publicate de I. Bogdan. E păcat că alături de aceste învederate legături dintre popor şi marele Domn, nu s'au strâns şi acele multe pizanii, săpate în zidurile bisericilor Moldovei şi pe-aiurea, în lespezile cetăţilor ca şi cele turnate în doagele clopotelor, bătute 'n vase sfinte, ţesute în prapure şi odăjdii, ca să avem astfel în atât cât s'a putut păstra print'atâtea vifore, toate mărturiile rămase dela acest Voevod neîntârzielnic recunoscător al milei lui Dumnezeu şi grabnic răsplătitor al vredniciei poporului său de ţărani şi boeri.

Colindând Moldova dela un capăt la altul, fie pentru a întâmpina îndată pe duşman, fie pentru a-l urmări după bătaie, fie pentru a întări din vreme hotarele, — ori făcând dreptatea care o cerea nesfârşitul lanţ de osteneli şi de jertfe, — nu se putea ca în sufletul poporului să nu se sape adânc şi temeinic numele lui Ştefan cel Mare, pentru ca după patru veacuri să nu-i aflăm amintirea însă puternică. Ea se găseşte în mulţimea de povestiri cu privire la bătăliile, ctitoriile şi dăniile sale, în marele număr de legende, pe cari numai închipuirea le poate îndreptăţi, ca şi în simplele pomeniri ale numelui de «Ştefan-Vodă» până la care, depărtarea în vreme, nu are nevoe să fie cea adevărată.

---

1. Bucureşti, 1904, inst. „Minerva".
2. Tot acolo, 1905.
3. Două volume, în edit. Comisiei Istorice a României.

Din toate acestea, prăznuitorii anului 1904 au putut ceti chiar atunci pioasa culegere a învăţătorului S. Teodorescu-Kirileanu, **Ştefan-Vodă cel Mare şi Sfânt** [1], în care de bună samă, din pricina lipsei de mijloace, autorul a fost silit să dea pe scurt aceea ce uneori este cu totul trebuincios să se reproducă. Puţini apoi, foarte puţini, au putut ceti al doilea mănunchiu de amintiri, datorit unui alt învăţător, acesta din părţile bistriţene ale Ardealului, Teodor A. Bogdan [2], cel care a trebuit să îndure, ca răsplată, prigoana vechilor duşmani ai neamului nostru [3].

In anii acela, am ajutat după putere culegerea d-lui Kirileanu, când într'o ediţie a Ministerului de instrucţie [4], a reapărut, cu bucăţi mai puţine, şi având, ca lucruri noi, numai şase bucăţi trimise de mine, şi alte vre-o două, aflate în alte locuri.

De atunci a trecut destul, şi acele cărţi, — una tipărită în sărăcie, alta împiedicată şi nimicită, — nu se mai întâlnesc. Dacă a le socoti folositoare este de sigur adevărat, a le cere dela cei ce le-au întocmit, ar fi o necuviinţă; de asemeni ar fi o trudă zadarnică dacă ne-am îndrepta cu acest gând în oricare altă parte. Astfel, în împrejurări ca ale noastre — de demult şi de azi, fără unitate în vederi şi fără perseverenţă în cele începute, când ceea ce trebue să se facă rămâne la ceea ce fiecare în parte crede că trebue, — în astfel de împrejurări apare acest mănunchiu, cu un cuprins care nu se află în celelalte două culegeri pomenite. Povestirile şi pomenirile ce urmează s'ar fi putut înmulţi, aşteptând; n'am crezut însă că pot trece peste anul când pentru întâia dată ne-a fost îngăduit să îngenunchem la mormântul desrobit al Voevodului dela Putna, şi de-aceea, ele apar aşa cum sunt şi câte sunt.

Inşirarea lor s'a făcut luând ca fir de curgere, după cât s'a putut, însăşi vieaţa Voevodului, lăsându-se tocmai la urmă simplele pomeniri, pentru cari aşezarea în timp, este cu neputinţă.

1. Focşani, 1904, 238 pp.

2. **Ştefan cel Mare,** tradiţii, legende, balade ş. a., culese din gura poporului, Brassó, 1904, 72 pp.

3. N. Iorga, **Pomenirea lui Ştefan cel Mare,** Bucureşti, 1904 p. 92–3.

4. **Amintiri ale poporului despre Ştefan cel Mare,** Bucureşti 1904, 186 pp.

Socotind orice bucată ca un document care poate cuprinde în afară de ceea ce ne interesează aici, încă şi alte lumini, m'am ferit de rezumate sau de adausuri: din acest punct de privire, rostul meu este cu totul neînsemnat.

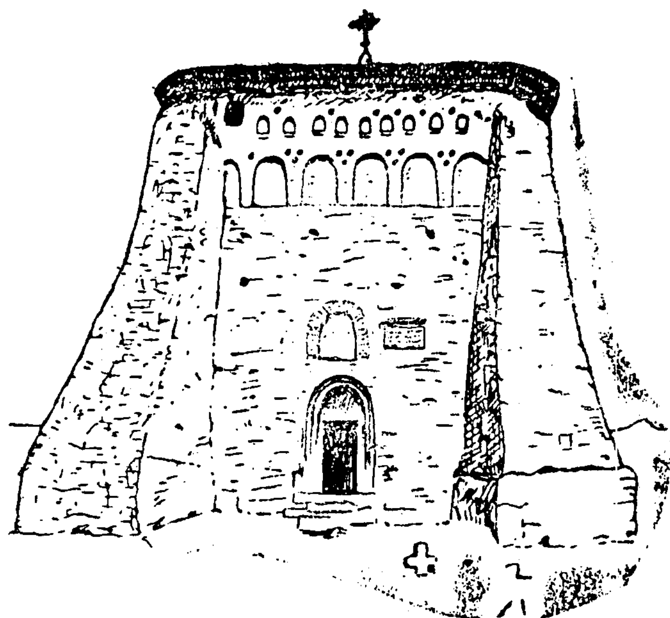
In sfârşit, cei ce vor crede, — cum se şi cade — ca acest fel de culegeri trebuesc necurmat ţinute la curent, se vor putea sluji de indicele care încheie aceste pagini.

Chişinău, 2 Iulie 1919

Tudor Pamfile

I. Biserica din Borzești [1]

1. — ...Ștefan, ca copil, se juca odată cu alți băeți de-a resbelul. Pe Ștefan îl aleseseră craiu. Băeții formaseră două tabere: tabăra românească și cea inamică. După bătaie, — se înțelege, după victoria armatei române, — a-

Biserica dela Borzești, înainte de restaurare.

duseră la picioarele craiului Ștefan pe comandantul armatei inamice făcut prizonier. [Acesta] [2] fu judecat și condamnat să moară prin ștreang. Pe dâmbul unde se petrecuse jocul copiilor era un nuc bătrân ce-și întindea

1. Este ridicată de Ștefan cel Mare în anul 1493. Inscripții în Iorga, **Inscripții din bisericile din România**, I, p. 26—7. Descriere și fotografii în Dr. Istrati, **Biserica și podul din Borzești**, Buc. 1904.
2. Parantezele colțurate cuprind întregiri ce lipsiau din texte.

groasele lui crângi umbroase. De una din acele crângi băeţii acăţară în glumă pe camaradul lor.

Iată însă că dintr'un tufiş sare un iepure, apucând la vale. Copiii se răpăd şi uită în ardoarea lor pe condamnat.

Când se întoarseră sub nuc, care le fu spaima? Camaradul le era mort.

Se zice că în urmă, Voevodul Ştefan, în amintirea acelui epizod al tinereţii sale şi spre a ispăşi păcatul comis, a ridicat pe acel dâmb, în locul nucului, biserica din Borzeşti [1].

2. — [Legenda Stejarului din Borzeşti] [2]. In localitate mi s'a spus chiar că sfânta masă din altar ar fi pusă pe trunchiul vechiului stejar tăiat [3].

3. — Unii spun că Ştefan ar fi ridicat această biserică întru aducerea aminte a unei biruinţe asupra Tătarilor.

II. Ştefan-Vodă este de-aici, din Borzeşti

Se spune din bătrâni că în vremile acelea a trecut prin meleagurile estea un Voevod mândru, cu oaste multă. Apucându-l noaptea pe-acolea, s'a abătut el şi cu curtea lui în satul ista, Borzeşti, cu gândul să mână la vreo casă de creştin. Numai iacă aude că în sat, nu tare de mult, murise preotul, şi preoteasa rămăsese tânără şi frumoasă. Voevodul a tras la preoteasă. In zori de zi Voevodul a purces la drum spre casă, lăsând preotesei drept dar un inel de aur, cu coroana Ţării şi cu iscălitura lui pe el.

1. O. Racoviţă, **Dicţionarul geografic al jud. Bacău**, p. 168; izvorul îl arată şi S. T.-Kirileanu, **op. cit.**, p. 231.

2. Nuvelizată de N. Gane, şi reprod. în Kirileanu, **op. cit.**, p. 21 — 7. E ciudat însă cum Alexandri, stăpânul moşiei pe vremuri, a spus lui Gane că hramul bisericei e **Sf. Gheorghe** în loc de **Adormirea Maicei Domnului.**

3. Dr. Istrati, **Biserica şi podul din Borzeşti**, p. 273; deci stejarul s'a fost ars. A se vedea povestirea a II-a.

De-acolea a trecut o vreme îndelungată. Preoteasa făcu un băiet şi-i puse numele de Ştefan, — un băiet bălălor, avalnic şi cu prube de om mare. Mă-sa, văzându-l că samănă cu tată-său, îl crescu cu mare băgare de samă, povestindu-i adesa că are să se facă împărat.

Acu, Ştefan ajunse ca de 10 ani, voinic şi frumos cum rar se vede, şi se juca pe tapşanul ista, unde-i biserica acu, în preajma stejarului. Era cu mai mulţi băieţi, mai mari şi mai mititei, şi se jucau de-a soldaţii. Luptându-se aşa, numai ce prind un vrăjmaş. Il legă burduf, îl acăţă de-o creangă a stejarului, şi-l spânzură. Lupta a mers înainte, şi până să se întoarcă, băietul muri. Oamenii satului au bănuit că Ştefan l-a omorît, că doar el fusese împăratul soldaţilor, că el îl judecase. Numai că mi-l ieau pe Ştefan, cu mă-sa cu tot, şi cu oamenii din sat, şi purced spre Suceava, să-l judece la Domnie.

Ajungând acolo, se pun boierii să-l judece. Numai ce vine ştafeta dela Vodă ca să se lese de judecat, şi pe oameni să-i trimeată pe la vetrele lor. Preoteasa arătase lui Vodă inelul, şi Vodă văzând pe fiu-său, aşa de isteţ încă de mic, l-a luat pe lângă el de-a crescut mare, de-a ajuns şi el Vodă, de-a bătut toate liftele, de-a făcut atâtea biserici şi mânăstiri [1].

Ştefan a fost fecior de ţăran de-ai noştri; de aceea a fost aşa de cuminte şi ne-a ajutat atât de mult [2].

---

1. Cf. **Herodot**, ed. N. Iorga, Vălenii de munte, 1909, p. 45-9. Şi copilul Mandanii, fiica lui Astiag persanul, scăpat dela moarte de Arpag medul, creşte între ciobani şi bate la joacă pe fiul unui „om de folos, între Midi". Dus la judecată, copilul Chiros este recunoscut de Astiag, bunicul său.

2. Legenda e auzită dela un locuitor din Bogdana, sat vecin cu Borzeştii, în ziua de 2 Iulie 1904, şi publicată de d. Tabacaru în **Şcoala**. (1908), p. 11-2.

Variantă, Teodorescu-Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 21-7.

III. Mânăstirea din Tazlău, Masa lui Ştefan şi Mânăstirea Bociuleşti

Ca pecetluire [a străşniciei şi vitejiei celor vechi, şi pentru] mulţămirea lui Dumnezeu, [Ştefan-]Vodă înălţă într'acest judeţ [Neamţul] cele mai multe locaşuri sfinte, mai multe chiar decât în celelalte judeţe. Aşa, în preajma localităţii Orbic se află două mânăstiri: una în comuna Tazlău [1] în stare bună, aşezată sub coasta dealului numit **Masa lui Ştefan**, iar a doua se află în apropiere de comuna Podoleni, pe dreapta râului Bistriţa, în stare de ruină şi cunoscută de săteni sub numele de **Mânăstirea Bociuleşti** [despre ale cărei pătimiri îngrozitoare, se povesteşte şi astăzi: năvăliri de ape şi prădăciuni de haiduci] [2].

IV. Ştefan-Vodă şi fata lui Călin

Una din cele mai frumoase ape ale bătrânilor Carpaţi este Bistriţa. Această fata frumoasă a Carpaţilor noştri pletoşi, nu samănă de loc cu celelalte surori ale ei. Cursul ei sălbatec, mai cu samă după ce atinge graniţa [care a fost] între Bucovina şi România, murmură ca un uriaş mânios, blăstămând pe cine a despărţit acest pământ în două părţi.

Locul cel mai pitoresc pe valea Bistriţei este dela cătunul Călineşti [din] Bucovina şi până la Broşteni, [în] România [veche]. Această fată frumoasă căreia îi putem zice că-i cu părul de aur, a trebuit să aibă mult de luptat până ce şi-a deschis drum prin livezile tatălui său Carpat. Tot a învins, nu i-a păsat, nici nu-i pasă de

1. Cf. S. T. Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 203. Inscripţia în N. Iorga, **Inscripţii**, II, p. 220—1 ; cf. şi **Ist. Bis. rom.** de acelaş, I, p. 96.
2. A. Moisei in **Ion Creangă**, IX, p. 172.

stâncele uriaşe cari o păziseră pe de-amândouă părţile, cari se pare că vor gata să se arunce asupra ei.

In acest loc, unde sunt astăzi cătunele Călineşti, Ciril şi Cojoci, trăia acum câteva sute de ani un moldovan cu numele Călin. Ca toţi muntenii, atât cât în timpurile de demult, ca şi în timpurile de acum, şi Călin trăia din ţinerea vitelor, dar mai cu samă oi şi capre. El avea o fată şi un fecior. El păzia oile şi fecioru-său caprele pentrucă era mai iute de picior. Fata şedea în târlă (stână), spăla, mătura, — mai pe scurt ţinea târla în rânduială.

Intr'o zi spre seară, iată că ies doi oameni tineri, călări pe cai, de credeai că-s nişte crai, dar unul din ei avea un cal de nu-ţi puteai închipui de frumos ce era; era năzdrăvan, nu cal. După ce s'au apropiat de stână, s'au dat jos de pe cai, lăsându-i pe lângă **nimăt** (ocol) să pască. Fata şedea şi cosea la nişte altiţă cu ceiţă (găurele), şi când a pus ochii pe cei doi vânători, a trăsărit, — acul din mână i-a sărit. Unul din cei doi tineri

De frumos ce era
Minţile ţi le fura;

s'a oprit în pragul stânei şi a întrebat pe fată, dacă nu poate rămânea la ea de mas. Fata le-a spus să aştepte până ce va veni tată-său cu oile, şi poate i-a primi.

A venit Călin cu oile, dar când a văzut cei doi cai pe lângă nimăt păscând, s'a cam speriat, gândind că iară a mai venit cineva să-şi iee bir fără să-l întrebe pe dânsul. Acel bir era un berbeciu care era mai gras, caş şi urdă cât puteau duce doi oameni în spate.

A intrat în stână, şi când a dat cu ochii de cei doi vânători, a văzut că nu-s nişte oameni de rând. Unul din ei era frumos îmbrăcat, de credeai că-i în aur scăldat, dar de zece ori mai frumoasă îi era faţa decât îmbrăcămintea. Când vorbia ceva cu tovarăşul său, acela îi zicea „Maria ta“.

S'a primit Călin de mas, i-a ospătat cum a socotit el mai bine, ca să fie mulţămiţi. A venit şi feciorul lui Călin cu caprele, — un fecior înalt şi spătos, ca un brad care-i mai frumos.

A trecut noaptea. Cei doi tineri vânători s'au sculat disdimineaţă, au încălecat pe cai luându-se

Pe-o potec' aleasă,
Prin pădurea deasă.

Unul din cei doi vânători era Ştefan-Vodă, iar cellalt, unul din cei buni tovarăşi ai săi de arme. Vodă-Ştefan, în timp de pace, se ducea prin ţară ca s'o cunoască mai de-aprope; dar vânătoarea era pentru el sufletul lui...

După ce a pornit Ştefan din stâna lui Călin, i s'a părut că o parte din inimă a rămas acolo. A umblat dealuri şi munţi, a vânat cerbi şi căprioare, dar fata lui Călin nu-i ieşi din gând. S'a hotărît atunci, când s'a înturna spre casă, să mearga pe la ea s'o mai vadă. Aşa a şi făcut. Incărcat de vânat, dimpreună cu tovarăşul său, s'au luat pe apa Bistriţei în jos. Când a fost aproape de stâna lui Călin, a auzit pe cineva cântând. Fata şedea pe pragul stânei şi cânta un viers de dor:

Frunză verde de pe fag,
De-a veni cine mi-i drag,
Păr negruţ aş pieptăna,
Faţă alb'aş desmerda,
Ochi negruţi aş mângâia!

Ştefan-Vodă, auzind fata cântând, a început şi el a cânta tot cu acelaş viers:

Foiliţă de cicoare,
Al tău puiu vine călare
Cu ploscuţa la oblânc,—
Vin drăguţă să te strâng;
Să te strâng la pieptul meu,
Să m' ating de sânul tău!

După ce-a cântat Ştefan-Vodă acest cântec, s'a dat jos de pe cal, a strâns pe fată în braţe, i-a dat un sărut mai dulce decât mierea şi mai fierbinte decât focul.

Când a venit Călin seara cu oile dela păscut, iară a aflat pe ce-i doi vânători la stână; unul îi ţinea fata pe braţe şi unul cânta dintr'un fluier de văile răsunau, codrii vechi îi desmerda.

Vânătorul cel tânăr, pe care-l știm cine era, ar fi voit ziua ceea să nu se mai sfârșească, dar ce-i folos că totdeauna ce-i dulce și plăcut, nu durează mult.

Cei doi vânători iară au mas la stâna lui Călin. S'au sculat iară de dimineață, și când au fost să plece, cel frumos, ce-a ținut fata în brațe, când a încălicat pe cal, a chemat fata la el și i-a dat o pungă de galbeni. Fata a rămas înlemnită și cei doi vânători s'au îndepărtat, cântând, pe coasta muntelui Rarău.

A trecut mult timp, și Ștefan-Vodă n'a mai venit prin munți la vânătoare, că nevoile ce veniseră peste Țară, nu l-au lăsat.

Având o dată o hărțuială cu Ungurii, cari năvăliseră în Țară, Ștefan-Vodă i-a bătut, și bătându-i, i-a alungat până departe, în țara Ardealului, ca să le treacă pofta de a mai năvăli în Moldova.

Inturnându-se Ștefan-Vodă înapoi, după ce a bătut bine pe Unguri, nu s'a dus pe drumul Câmpulungului, ci a luat apa Bistriții în jos, însoțit numai de doi căpitani ai săi. Gândul lui a fost să meargă pe la Călin și să vadă dacă mai este frumoasa fată de odinioară.

Timpul era cam în toamnă și Călin nu ședea la stână cu oile; își făcuse o casă bună, grajduri și **corle** (târle pentru vite), așa că Ștefan-Vodă, puțin mai cunoștea din ceea ce știuse.

A întrat în casă. Călin era mult mai bătrân, fata lui Călin nu mai era fată, ci era mamă a doi copii. Un băiețel frumos de vre-o patru ani, frumușel ca un trandafir, ședea în brațe la moșu-său și se juca cu mânuța prin barba în doi peri a lui Călin.

Uitându-se bătrânul Călin la Ștefan-Vadă și la băiețelul pe care îl ținea în brațe, a zis:

—Doamne, da cum îi samănă!

Și într'adevăr, băetul, bucată-bucățică era tot Ștefan-Vodă!

[Aceasta este toată povestirea] rămasă din strămoși la moși, și din moș la tată, și din tată la fiu, până ce a ajuns la mine care scriu [1].

---

1. Teofil Bizom, în **Ion Creangă**, III (1910) p. 300—2.

V. Păstoriţa şi Ştefan-Vodă

...„Că el încă au fost om cu păcate".

Grigore Ureche

Turma de mioare paşte, şi prin flori în mersul ei,
Pare-o ceată luminoasă de nori albi şi mărunţei,
Iar talangei lor urmează pacea unei lungi tăceri,
Ca şi când pe plaiu ar trece însişi norii de pe ceriu.

Printre ierburi înflorite păstoriţa după oi,
Cu obrajii arşi şi rumeni, cu ochi limpezi şi vioi,
Singură pe plaiu se 'ndeamnă şi culege flori doinind,
Iară ochi săi cei limpezi, când se stâng, când se aprind...

Trece fata 'n urma turmei, oile păşesc de-abia,
Dar acuma înainte, cine, Doamne, îi stătea?
— Cine eşti şi ce te-aduce pe la noi, voinic străin,
Unde duşmani sau prieteni niciodată nu ve vin?

— Floare mândră dela munte, fie-ne 'ntâlnişul bun!
Cine sunt, n'aş vrea de'ndată să te speriiu şi să-ţi spun,
Insă află că pornisem după urşi şi căprioare,
Dar acum doresc atâta: să mă 'ntorn de-aici c'o floare!».

Rumenindu-se copila zice:—Lesne e ce vrai;
Pleacă-te şi iea oricâte, că-s destule flori pe plaiu,
Iea-le singur, însă pleacă; n' am putea să stăm mai mult;
Bine nu-i, mi-a spus ea mama, pe drumeţi aşa s'ascult!

— Să ieau flori, dar, floare mândră, cea mai dragă îmi eşti tu,
Mult slăvit să fie ceasul ce pe-aici mă abătu;
Teamă n'ai, vorbesc din suflet... Iată-mi mâna, dă-mi pe-a ta
Şi 'nsoţiţi pe totdeauna, lumii ne vom arăta.

Zice fata 'mbujorată: —Nu-s, voinice, cum îţi par;
Ursitoarele-mi dădură un noroc cu mult mai rar...
O lupoaică peste mine, a sărit şi m'a cruţat,
Şi-mi tot spun c'o să mă ceară un fecior de împărat!

Astfel povestiră mamei vrăjitori şi vechi tălmaci...
Tu iea-ţi florile şi du-te că n'ai soartei ce să-i faci!...

. . . .
. . . .

— Bine cuvântată soartă! Ea trimise-această zi,
Când norocul pân'la tine paşii îmi călăuzi...
Vracii şi tălmacii, mândro, au cetit ca 'ntr'un izvod,
Mâna lui ţi-o dă'n credinţă însuş Ştefan-Voevod!...

— Ştefan-Vodă zici? Şi umbli după urşi şi căprioare?
Altele să-ţi creadă, bade, vorbele înşelătoare...
Sate, ţarini, turme, oameni, prunci la sânuri şi soţii
Pradă-s liftelor păgâne şi tu Domn pe-aici te ţii?

La o altă vânătoare ştiam eu voinicii azi;
Acolo ar fi în frunte, locul unui Domn viteaz...
Insă tu, uitându-ţi fraţii, lepezi flintă şi băltag,
Şi ai vrea să-ţi cred cuvântul, şi-ai dori să te am drag?...

Zice fata şi porneşte,—dar e tot adevărat,—
Voevodul însuş pleacă cu obrazu 'mpurpurat,
Şi coboară coasta 'n fugă de-i sar pletele-i în vânt,
Iar în gând şi 'nchină Ţării traiu 'ntreg, cu jurământ! [1]

VI. **Rariţa de la Hârlău**

[In Târgul Frumos],—Târgul [care] cu multă vreme mai înainte avea o poziţie foarte frumoasă, fiind înconjurat cu păduri mari şi dealuri acoperite cu tot soiul de flori, de unde i-a şi rămas numele de **Târgul-frumos**, — aici se întâlnia Ştefan cel Mare, cu mama lui Petru Rareş [2] care era o negustoreasă frumoasă din Hârlău [3].

---

1. O. Carp în **Sămănătorul**, V (1906), p. 565—6; subtitlu: **„Legendă din Ardeal"**. — Cf. T. Bogdan, **op. cit.**, p. 12—5.

2. In Pomelnicul Mănăstirii Bisericani, din Iorga, **Stud. şi doc.**, XVI, p. 235; „o fămee, **Rălesoaie** ce o luase el [**Ştefan Voevod cel Bun**], mai 'nainte, până a nu fi Domn".

3. Ic. N. Dărângă, **Monografia Comunii Târgul-frumos**, Iaşi 1916, p. 6. —Cf. Teodorescu-Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 152.

VII. Ştefan-Vodă la petrecerile norodului

Ştefan-Vodă cununa, boteza şi petrecea la cumătrii alăturea cu ţăranii [nu ca azi, când, dacă se vâră boierii în joc şi joacă laolaltă cu ţăranii], îi ieau alţii în râs, pe toţi laolaltă, şi strigă, ca pe sub Cetatea Neamţului:

Gioacă nurcă[1]
Lângă burcă [2]
Şi papuc lângă opincă [3].

VIII. Mai mare decât Vodă

S'a fost războit Ştefan-Vodă de-avalma cu oştenii mai multe zile, numai să scape Ţara de urgia păgânului. Şi nu i-a fost munca în zadar, căci duşmanul, răsbit de oastea moldovenească, şi-a luat tălpăşiţa, şi pe-aici ţi-e drumul. Vorbă ceea: fuga-i ruşinoasă, dar e sănătoasă.

După atâta trudă ar fi vrut şi Vodă să aibă o noapte de ticnă, sub un acoperemânt creştinesc, şi de aceea a chemat pe-un boier de credinţă şi l-a trimis într'un sat din apropiere, să-i caute o gazdă.

— Dar vezi, să fiu eu mai mare în casa acea! a adăugat la urmă Ştefan-Vodă, surâzând pe sub mustaţa-i groasă.

— Aşa voiu face, Măria ta! zise boierul plecându-se cu umilinţă.

Nu târzie vreme, boierul porni în goana calului, aşa că îndată se pierdu în zare. Dar, cu cât se depărta

1. „Blană a cuconelor"
2. „Un straiu ţărănesc ca ţundra, care e un fel de sarică fără mâneci, cu ghiţe pe marginea de jos"
3. Gh. T.-Kirileanu, în **Convorbiri literare**, XLIV, p. 661.

de tabără, cu atât contenia din mers, până se calu-i abia mai păşia pe cărăruşa îngustă şi cotită.

Trebuia să îndeplinească porunca lui Vodă, şi încă fără greş, căci cu Măria sa nu era de şăguit. Ferit-a Sfântul să-l fi mâniat, că apoi foc şi pară!

Şi de aceea a contenit, lăsându-se în voia gândurilor:

„Gazdă mai bună ca la boierul de sat, nici că se mai poate... Dar dă, ştiu eu!... Dacă el o fi umblând cu gânduri ascunse asupra Domniei?... Şi numai asta trebue să fie, căci ce-a putut să înţeleagă Măria sa, când a zis: Să fiu eu mai mare!...»

O întorcea în felurite chipuri, doar l-a tăia capul ce să facă, să fie bine.

Calul lăsat în voie, apuca din când în când câte o gură de iarbă, că se găsia, slavă Domnului, cu îmbielşugare pe marginea drumului.

A mers aşa o bucată bună, când de-o dată, faţa boierului se însenină, dovadă că-i venise în gând ce avea de făcut. Struni calul, dându-i pinteni, şi apucă în goană, să ajungă mai degrabă în sat, căci acum nu era departe.

Cât ai scăpăra, a şi fost la marginea satului.

Soarele era pe la toacă.

La cea dintâi casă, boierul striga la poartă. A ieşit femeia.

— Acasă ţi-e gospodarul, nevastă?

— Acasă! răspunse femeia îngânând vorba.

— Spune-i să vie o leacă afară, că are să vorbească cu mine!

In vremea asta, omul auzind că-l chiamă, n'a mai aşteptat poftă, şi a ieşit.

— Plecăciune, boierule! Cum e porunca?

— Porunca e asta: să te pregăteşti, căci Ştefan-Vodă, mândrul nostru Domn, vra să găzduiască în astă noapte la tine.

— Se poate una ca asta? au zis de-odată bărbatul şi femeia, de oarece nu le venia a crede.

— N'am venit să mă joc de-a pâcâlitul.

— Dar iar m'oiu întoarce şi-oiu zice: se prea poate, bărbate; ce, nu vezi că Măria sa Vodă-Ştefan mai mult

spre norod se abate? Hai să ne pregătim; ce stai, parcă eşti de piatră!

— Apoi, spune Măriei sale să vie sănătos!

Boierul, după aceea, întoarse calul şi porni înapoi spre tabără.

Ce mai pregătire la casa omului! Şi n'avea dreptate? Doar stăpânul Ţării trebuia să vie la el. In scurt, toate erau rânduite; ograda măturată iar dela uşă până la poartă, aşternute lăicere nouă nouţe, scoase atunci pentru întâia oară din **clidul** de pe ladă. D'apoi în casă! Adevărat: sfântă-i femeia şi bine cuvântată-i mâna ei! Intr'o mică de ceas schimbase totul, de nici să mai cunoşti: scuturat, de să nu găseşti un fir de colb, iar pe păreţi stau bătute scoarţe cu fel de fel de alesături, **chimpoşăte** de dânsa încă de când era fată mare. De jur împrejurul casei, **păretarii** în felurite feţe se întreceau cu lăicerile şi pernişoarele de pe laiţă.

După ce-au mântuit cu dereticatul, gospodarii s'au apucat să înjghebe şi de ale gurii.

Vestea că vine Vodă, se răspândi ca fulgerul în sat. Lumea a început a curge care încotro. Vedeai moşnegi şi babe, gârboviţi de povoara anilor ce-i purtau în spate, cu nepoţei de mână, grăbind pasul ca şi cei mai tineri, ca să fie şi ei de faţă la venirea Măriei sale.

Cei ce veniau de la muncă, uitau de casă şi se opriau şi ei. Mai mare dragul să priveşti: mulţime multă de oameni, iar pe de-asupra capetelor, străluciau coasele în bătaia soarelui.

Puteai să juri că e o oaste ce aşteaptă să-i vie căpitanul.

Soarele sta mai să scapete după dealuri, când iată că se arată în zare mare alaiu. Fie care ar fi vrut să vadă mai bine ce-i; copiii se înălţau în vârful degetelor, bătrânii puneau mâna dreaptă streaşină la ochi.

— E Vodă!

— E Ştefan-Vodă!

— Viteazul nostru Domnitor!

— Vodă!

— Vodă!

Sbucni mulţimea. Pornesc cu toţii înainte.

Incet, încet, alaiul s'a apropiat.

Odată, ca un singur glas, răsună:

— Ura! ura! Trăiască Ştefan, viteazul nostru Domnitor! Ura! ura!

In depărtare, văile şi pădurile răspund: ura! ura!.. de par'că şi firea se bucură de venirea Domnului.

Soarele asfinţise. Sătenii s'au împrăştiat pe la casele lor; doar câţiva copii mai stau căţăraţi pe gard, înălţându-se să vadă pe Vodă.

Oamenii din casă nu ştiau cum ar umbla mai repede, să pregătească cele trebuitoare pentru oaspeţi.

Vodă, în casă, sta de vorbă cu boierii tot despre treburi de-ale Ţării.

Când vorba era mai în toiul ei, de odată se aude un ţipet de copil mic...

Tiii! uitasem să vă spun că gazda avea un băieţel. Să fi fost de vre'un an, dar arăta de doi, aşa era de răsărit şi grăsuţ şi rumăn.

Mă-sa îl acioase mai de cu vreme în albiuţă, colo pe cuptior.

Plodanul, auzind vorbă, se trezise şi o ţinea a lui înainte: ţipa cât îi lua gura.

Femeia, vrând să-l liniştească mai de grabă, i-a pus mâna la gură.

— Ce faci, nevastă? zice Ştefan-Vodă; lasă-l în pace!

— Mă iartă, Măria ta, dar din pricina lui nu te-ai putea stăvi în casă.

— Trebue să-l sufăr, căci **copilul e mai mare în casă!** a adăugat Vodă, privind o clipă pe boierul ce-l trimisese să-i caute gazdă.

Apoi, uitându-se cu drag la băieţel, adăugă:

— Viteaz oştean al Ţării! [1]

---

1) D. V. Ştefănescu, în rev. **Făt-frumos**, I (1904), p. 120—3, cu însemnarea: „povestită de tata“.— Variante, cari nu cuprind numele Voevodului, în **Ion Creangă**, I, p. 141—3; una din acestea e reprodusă în Pamfile, **Firişoare de aur**, p. 9-11 şi **Ion Creangă**, VI, p. 176. — D. Furtună, **Vremuri înţelepte**, p. 68—9.

IX. Ştefan-Voevodă, pârcălabul Gangură şi satul Gangura din Basarabia

Pe valea Bâcului[1] în sus, spre satul Răzeni, cale de un ceas de la satul Căinari, închis în semicerc de movile mărunte de pământ, se află satul Gangura[2] ... Până la intrare în satul Gangura, la vre-o jumătate de vârstă, pe un bot de deal, sunt risipite câteva case — Alexandrovca-nouă, îi zice — locuite astăzi în mare parte de Bulgari şi Ruşi şi numai de câţiva Moldoveni.

[Povesteşte moşul:]

Apoi din aistea cărţi, cari sunt amu, nu gândesc eu c'a hi aşa scris; ia'n hrisoavele cele vechi şi cu bucvă bisericească, poate hi aşa **cievai** [că Gangur pârcălabul ar fi fost pus aici de Ştefan-Vodă[3]]. Când nu era stăpânire rusească pe aiste locuri şi când Vadul Turcului era **pâr** la moghilile cele mari a lui Trăian, cam pe la Sălcuţa şi Taraclia[4], satul era aşezat pe botul cela de deal unde este amu satul Alexandrovca-nouă. Tot stricându-se gospodăriile de [către] Tureţchii[5] ceia, când dădeau năvală printre sate, norodul s'a scârbit de atâta nevoie şi-a prins a grămădi gospodăriile în ceea parte, şi-a pus temelie satului unde este şi-amu.

---

1. In text: **a Botnei**, ceea ce este greşit.

2. Intreaga bucată fiind un dialog între autor şi „moş Alecu Ursu din Gangura", nu s'a păstrat de cât ceva din descriere şi răspunsurile bătrânului.

3. N. Iorga, **Istoria lui Ştefan cel Mare**, Bucureşti 1904, p. 124 — 5: „In urma duşmanilor,—Tatarii,—Ştefan luă măsuri nouă de asigurare. Incă din Octomvrie — 1469 — era un Pârcălab, un păzitor de margine la Orheiu, o cetate care fusese anume clădită pe ţărmul Răutului, nu departe de vărsarea apei în Nistru, că să împedice altă dată trecerea Tatarilor jefuitori. Acest pârcălab se chema Gangur; el fusese printre cei dintâi boieri a lui Ştefan; mamă-sa, „**Găngureaia cea bătrână**" avea moşie lângă Puhoiul, în ţinutul Lăpuşnii, tot peste Prut".

I. Bogdan, **Documentele lui Ştefan cel Mare**, I. p. 287 — 8: Maluşcă, Neicea, Cozma Răzan şi Draguş erau ostaşi din ceata lui Gangur, pârcălab de Orheiu şi lor le da Vodă la 8 Iunie 1484 dreptul să-şi facă sat în loc pustiu pe Vişnovăţ, unde-s azi Răzenii.

4. Este vorba de Valul lui Traian ce porneşte de pe la Leova şi merge prin Căuşani, spre Tighina.

5. Rusism: **Turcii**.

[Că Ştefan-Vodă a trecut cu oastea prin locurile acestea], dă... de atâta vreme, cine mai gândeşte şi la asta? Grăesc şi-amu oamenii de un **Ştefan-Voevodă.** Mă tem că el a hi, şi că s'a rupt o şaică [1] din oastea lui şi s'a abătut pe Bâcu [2], aşezându-se aici la noi. De aiasta treabă încă se mai pomeneşte şi-amu. Dar cum spun, nici satul acela n'a durat multă vreme, că din pricina Turetchilor, l-au părăsit şi s'au cam tot dus mai în sus, iacă colo, spre Răzeni, — la Sălişte, îi zice.

De-amu, a rămas acolo multă vreme şi a fost sat mare, că şi ţintirim era, dar că oamenilor le venia tot mai ghine să se tragă pe dealul aista. Şi aşa au prins a cărăbăni gospodăriile lor pe hatul aista. Dar multă vreme nu trecea şi se pomeniau creştinii iară cu năvală în sat, şi iară ei făceau bejenie.

Şi iacă aşa s'a tot mutat satul aista, Gangura, de acolo-colo de vre-o 5, 6 ori, şi din bejenie în bejenie a dus-o pân'amu... De satul Sălişte nu se mai pomeneşte; pe-acolo este toloacă, de pasc vitele Găngurenilor. Au mai rămas semne de ţintirim numai. Nu da Doamne,—aşa nevoi erau pe-acele vremuri, spun bătrânii noştri...

Dela Gangură s'a început împărţeala moşiilor. De la el a rămas şi o biserică, dar care amu nu mai este; a irosit-o vremea. Stă scris cu slovă veche, prin hârtiile pământenilor de veci, că boierul cela Gangură a dat moşiile lui Beni, iar aista a dat altui boer, Baloş, — îi zicea şi Paloş; aista a dat lui Moruz, iar aist Moruz a dat lui Crupenschi, cari amu nu mai ştiu cui o mai hi dat...

Ia'n vezi colo; peste dealul cela, este şi amu o **locniţă**; acolo a tăbărît oastea lui Sultan-paşa şi aista avea un fecior: **Baiazide** îi zicea. A stătut ei multă vreme sub Gangură dar n'a întrat în sat. Ce-i veni lui Baiazide aista că s'a adăpostit în sat, la o casă de gospodar, dar când l-au simţit moscalii [3] creştini, l-au

1. Parte.
2. Iarăşi greşelă recunoscută: Botna.
3. Ostaşii.

pus pe goană. Iar el din fugă încalecă pe cal cu spinarea spre botul calului și el n'a știut unde-l duce. Creștinii îndată l-au prins și l-au ucis. Dar ca să nu se mânie **Sultan-pașa** pe norodul din sat, a prins a se grămădi gospodarii, și preotul a început a bate mătănii de iertare, și fiind și la grea nevoie, a scris și-o hârtie, și a pus-o într'o prăjină mare, și a mers așa la pașă ca cum să arăte că iacă cum s'a 'ntâmplat pricina aiasta. Dar pașa, om drept, nu le-a făcut **niic** lor, și nici satul nu l-a stricat, dar strașnic s'a mâniat de atâta scârbă. Ba le-a spus că bine i-au facut creștinii, că așa i-a și trebuit după a lui purtare. L-a îngropat în locnița cea mare, în marginea satului, unde și-amu este [1].

X. Ștefan-Vodă și Turcii [2]

Bucovina, înainte, era a Turcului, și Maria Terezia a scos-o dela el. Turcii erau înainte cei mai puternici pe locurile acestea; de dânșii toți se temeau. [Alții spun însă altfel]. Nu Maria Terezia i-a alungat, căci ea într'una îi bătea pe mare și pe uscat și nu-i putea birui, dar era la Suceava un călugăr, un craiu tânăr. El a mers la bărbatul Mariei Tereziei, care era bătrân, și i-a spus:

— Ce fel de bărbat ești tu, că femeia se bate pentru tine? Ce-mi dai mie, să scot eu Bucovina dela Turci și dela Muscali?

Apoi s'a luat cu oastea lui și-a bătut pe Turci și pe Muscali. Dar Muscalul i-a zis:

1. V. Dumitrescu, în ziarul „Sfatul Țării", Chișinău, no. din 9 Maiu 1919.
2. Alungarea Turcilor și Muscalilor, cum se va vedea, o face un călugăr. De sigur că autorul a scăpat din vedere să spună că el este Ștefan însuș, căci pune titlu: „Ștefan Vodă și Turcii"; îi zice mai departe: „un călugar, un craiu tânăr" și încheie cu însemnarea: „Călugărul, în închipuirea [povestitoru]lui, e un sfânt". — Cf. titlul lui Ștefan: „cel sfânt".

— Eu îţi dau Bucovina de bună voie, numai dă-mi pe Sf. Ion [dela Suceava]!

Sf. Ion a fost şi la Cernăuţi, — dacă n'a vrut să şadă! I-a zis [Sf. Ion] călugărului:

— Eu dela tine nu mă duc!

Atunci el i-a făcut mânăstire în Suceava şi şede acolo până astăzi.

Şi acela a alungat de pe locurile acestea pe Turci [1].

XI. Cetăţuia Stăncuţii

Supt aripa de'ntuneric a amurgului, Valea Siretului aţipise de mult. Trudită de drum lung, oastea moldovenească poposise în desişul de luncă ce se făcea în sus de vărsarea Trotuşului, iar Vodă-Ştefan cel Sfânt, neobosit ca totdeauna, trecu supt ochi toată orândueala taberii.

Dădu în toate părţile porunci straşnice de linişte şi pază, şi-şi alese apoi o mână de voinici, cari să-l însoţească peste dealuri în iscoadă.

Intr'o clipă călăreţii erau la poruncă. De-o parte şi de alta lângă Voevod iau loc cumnatu-său, bătrânul şi nedespărţitul tovarăş de lupte, Şendrea, şi Radu, odrasla cea mai tânără a acestuia, iar în spate, se'nşira o mână de voinici călări pe cai odihniţi, cari în fiorii neastâmpărului sforăiau, frământând pământul cu copitele...

Vodă-Ştefan mai aruncă o privire asupra taberii în linişte, îşi iea seara bună dela ostaşii de pază şi-apoi purcede în galop spre soare-apune.

I se dăduse veste la timp despre navala Ungurului în Ţară, dar până aici nu-l întâlnise în cale. Şi ca să se încredinţeze de starea lucrurilor, iscusitul Voevod plecă să iscodească singur pe plaiurile despre Trotuş.

1. El. Voronca, **Datinele şi credinţele poporului român**, Cernăuţi, 190 p. 709 — 10.

După o goană voinicească făcută prin codrii plini de întunerec, se pomeneşte de-asupra Făurelului, în luminiş de poiană.

Spre răsărit luna se ridicase de câteva suliţi... Plină şi curată ca un taler de argint, se oglindeşte în unda tremurătoare a Siretului din vale.

Vodă, cu-ai săi, poposesc o clipă ca să răsufle fugarii. In jur, cât cuprindeau cu ochii, valuri mirositoare de iarbă se plecau în adiere de vânt, iar pe de margini, departe, se ridica umbra codrilor străvechi...

Pe vale, în tabără, şi în preajma lor e linişte... Spre apus însă, în marginea poienii, două umbre se strecoară spre poala codrului. Ochii Voievodului scânteiară, aruncând priviri cercetătoare... şi pintenii se'nfig în coastele armăsarului...

Intr'o clipă ajunseră cu toţii la locul de bănat... Nici urmă de om; dar în codri departe, răsună tropot de cai.

Nemerind o potecă, intrară în desiş. După puţin mers în trap, începu coborîşul pe coasta ce se lăsa în valea Făurelului. Pădurea rărindu-se, în jurul lor se lumina din ce în ce mai mult.

Jos, pe prundul mărunt, pârăiaşul veşnic neobosit îşi frânge trupul de cristal, iar de-o parte şi de alta, pe coastele împodobite cu bielşug de fâneaţ, se'nalţă falnici mesteacănii cu trupurile lor îmbrăcate în alb.

De ceea parte, pe zarea dealului, fugarii abia se zăresc. Biciuesc caii de foc, dar suie cu greu prin iarba înaltă ce bate în pieptul cailor. Is prea departe de Moldoveni; totuş, Vodă-Ştefan se opreşte în clinul de coastă şi pregăteşte arcul să tragă în tichiile ungureşti, dar n'apucă a-l încorda, şi de cealaltă parte a văii şuieră o săgeată doborînd un fugar. O altă scânteie în bătaia de lună, şi celalt cade.

— I-a chitit vre-un voinic de Moldovan! îngână Vodă răsuflând uşurat.

— Vreun puiu de Buzdugan, de bună samă! răspunse bătrânul Şendrea de-alături. Pe cât mi-aduc aminte, prin meleagurile acestea stăpânesc Buzdugăneştii.

Mărite Voevod [1]. Din neamul lor au ieşit ostaşi vrednici. De-o fi să dăm de cuibul lor pe aici, ei ne vor fi de folos în iscoada din noaptea asta!

N'apucă să isprăvească vorba bătrânul războinic, şi de pe vale răsunară fluierări păsăreşti. Tovarăşii lui Vodă le'nţelese şi răspunse în aceeaşi limbă.

S'au înţeles degrabă.

Voinicul Moldovan îi chema la vale.

Când aproape să scoboare în albia Făurelului, din umbra unui tufiş s'auzi un glas:

— De sunteţi oameni buni, opriţi-vă şi spuneţi ce căutaţi în vremea asta pe aici, iar de-ţi fi oameni răi, luaţi înapoi potecile codrilor, căci altfel nu-i bine de voi!...

— Oameni buni, voinicule, oameni buni! Cel cu care vorbeşti e Voevodul Moldovii, Ştefan, care cu ceata lui de ostaşi cere găzduire.

— Să trăieşti, Mărite Doamne; să fii binevenit la noi! răspunse atunci un tânăr voinic, care ieşi călare în poiana scăldată de lună.

Ajuns în faţa Voevodului, descălecă armăsarul chipeş, şi-i aruncă frâul după gâtul încordat. Prinse arcul în oblânc, şi apoi se apropiă de Vodă, îngenunchind, sprijinindu-se în sineaţă.

— Ertaţi-mă, mărite Doamne, că v'am bănuit de oameni cu gând rău! Suntem călcaţi pe fiecare clipă de duşmani, şi m'am temut!..

— Nu te iert, voinice, ci te binecuvântez. Aşa trebue că se poarte orice Moldovan. Incalecă-ţi dar negrul şi prinde-te tovarăş cu noi!

Tânărul, voinic şi frumos, se aruncă într'o clipă pe cal şi se alipi cu fugarul neastâmpărat lângă tânărul Radu Şendrea:

— Sunt la porunca Măriei voastre!

— De când v'au călcat Ungurii, flăcăule?

— De cât s'a desprimăvărat, mărite Doamne, am stat numai într'o harţă. Nu trec două zile bune la nijloc,

1. Nu pot şti dacă scriitorului i s'a spus despre Buzdugăneşti; astăzi alde Buzdugan stăpânesc la Scurta, Orbeni şi Satu-nou, pe valea Siretului, între Adjud şi Bacău, la mijloc.

şi ne pomenim cu cete de duşmani cari ne pradă turmele şi tot avutul. Am fugit din sat aici în inima codrilor, cu gând că doar om scăpa măcar cu ceva din vite, dar se vede că ne-a fost scrisă soartă rea! Din patru voinici ai casei, am rămas numai eu, urma. Alde taica şi trei fraţi mai mari au pierit rând pe rând, luptându-se cu duşmanii. Toată Valea Trotuşului au pustiit-o, stăpâne; mai mare jalea!

— Le vom răsplăti, voinice, cu vârf şi'ndesat! răspunse Vodă-Ştefan, care ieşi cu calul din rândul tovarăşilor, şi s'apropiă de tânărul Moldovan.

Bătându-l apoi prieteneşte cu mâna pe umăr, îi zise:

— Până să ne fii de-ajutor în răsplata vrăşmaşului, ai putea să ne dai adăpost de odihnă în preţ de cât ar păşi luna de câteva suliţi pe cer?

— Cum să nu, mărite Ştefan! Casa mi-i la câteva bătăi de arc şi acolo veţi găsi loc de odihnă şi chiar ceva de gustat. Voiu trece dar eu înainte ca drept călăuză, iar Măria voastră cu voinicii ceilalţi mă veţi urma.

Tânărul dădu apoi pinteni calului şi ceilalţi înşirându-se după el, pieriră în umbra aninilor de pe albia pârăiaşului.

Buzdugăneştii, neam de vechi răzăşi de prin satele Scurta şi Orbeni, pe tot timpul de năvăliri duşmane se ascundeau departe de sate, în desişul codrilor, pe unde îşi aveau gospodării întemeiate chiar cum se cade. Unul din ei, Manea Buzdugan, scoborîse cu turmele hăt la vale de satele lor până pe culmea Făurelului. Venit de tânăr prin partea aceasta de loc, copiii aici îi fusese născuţi şi crescuţi. Dintr'un belşug de vlăstare ce-i dăruise Dumnezeu, abia rămăsese în urmă cu trei feciori şi o fată, care le venise tocmai la urmă ca mângâiere batrâneţelor. Dar în timpul din urmă au pierit de mâna duşmanilor unul după altul, părinţii şi cei trei feciori.

Singură Stăncuţa, fată frumoasă şi voinică, scăpată ca prin minune, rămăsese să stăpânească gospodăria părintească, cu plaiurile ce-o 'ncunjurau. Imbrăcată băr-

bâteşte ca un îndrăsneţ flăcău, scobora din când în când din cuibul ei de vultur pentru a săgeta duşmanii cari-i călcau moşia, răsplătindu-le cu aşa măsura, moartea alor săi.

In seara aceea tocmai simţise o ceată de Unguri cari treceau un cârd de vaci peste dealuri, spre Trotuş. I-a vânat unul câte unul din ascunzişul desişurilor şi înainte de a se întâlni cu Vodă şi ostaşii lui, trimise pe lumea cealaltă pe alţi doi, cari îndrăznise a rătăci până la miez de noapte prin codri.

Acum, bucuroasă că mai dăduse ochii cu voinicii Moldoveni, nu ştia cum să-i primească mai bine, ales că în fruntea lor era Vodă-Ştefan, acel stăpân al Moldovei, despre care tatăl lor le povestise atâtea minuni.

După un trap bunicel făcut pe poteca cotită a pârăului, frumoasa voinică, ascunsă în haine de flăcău, îşi opri calul la piciorul unui deal cu coastele repezi, de să nu le poată urca nici fiarele sălbatece.

Aici descălecând, luă calul de dârlogi şi purcese în urcuşul coastei pe o tăietură îngustă şi primejdioasă. Vodă-Ştefan şi tovarăşii făcură la fel, înşirându-se unul după altul pe cărăruşa care până să ajungă în vârful înalt, încingea dealul de mai multe ori.

Câţiva câni simţiseră oameni străini şi începură să latre pe creastă de-asupră-le, făcând să răsune văile. Un şuerat uşor al stăpânului îi făcu s'amuţească.

Ridicaţi de-asupra, o vedere minunată li se înfăţişă dinaintea ochilor. Vârful unde se găsiau era cel mai înalt din toate împrejurimile. La poale, văi adânci, iar în depărtări, dealurile scoboară din ce în ce mai mult, până se zăreşte spre soare-răsare, lunca de argint a Siretului. Aşezătura pe care călcau acum era destul de întinsă, umbrită de tei frunzoşi şi acoperită cu iarbă crescută din bielşug, iar pe margeni, spre coastele repezi, e înconjurată de tufani deşi de aluni. In fund, spre soare-apune, se zăreşte, sclipind în bătaie de lună, albul curat al căsuţii pe care o ascund teii în braţele lor stufoase.

— Adevărat cuib de şoimi! îngână Voevodul Ştefan.

— O cetate minunată ! repetară ceilalţi voinici, cari, lăsând caii să pască, nu se mai săturau privind în toate părţile spre coastele prăvalite, cari, în vremuri grele, ar fi adăpostit aici sute de oameni.

In timpul acesta, cât Vodă-Ştefan cu ceata-i de tovarăşi cerceta piscul cu deamănuntul, voinica stăpână a cuibului de şoimi întra în căsuţa, în guduratul şi chelălaitul cânilor credincioşi, Scoase repede afară o frumoasă scoarţă aleasă de lână şi-o aşternu pe prispa curată de lut, iar pe bătătura de iarbă mirositoare din faţa casei, întinse o faţă de masă pe care împărţia din bielşug merinde ce se puteau găsi la aşa vreme : pâne de săcară, bujăniţa de căprioara, lapte şi vin.

Apoi, c'o grijă parcă de-a nu fi cunoscută că-i fecioară, cum se găsia singură şi în umbră, îşi mai ridică sub căciula ţurcănească bogăţia de păr negru care cuteza să se coboare mult în jos de umeri, iar pe spate îşi aruncă un straiu de lână mai lung şi destul de larg, spre a putea ascunde cu uşurinţă sânii tineri cari se ridicau îndrăzneţi sub pieptarul de oaie înflorit.

La urmă îşi atârnă la un şold tolba de săgeţi şi la altul arcul, încrucişând cele două curele astfel de-asupra hainelor, încât cu greu s'ar mai fi desfăcut spre a da de bănuit înalţiior săi oaspeţi, iar în mâni îşi luă sineaţa, pe care o atârnase în teiul din faţă, şi astfel gătită ca un voinic ostaş de luptă, se prezintă plecându-se până la pământ în faţa lui Vodă-Ştefan :

— Masa v'aşteaptă întinsă, Mărite Domn ; veniţi şi gustaţi !

— A, bine că ne aduseşi aminte, voinice. Noi, minunându-ne de măreţia cuibului vostru, iutasem de odihnă şi ospătare. Dar fie ! Cât ai săgeta un duşman, ospăţul e gata ; odihnă, preţ de-un vis de isbândă, şi apoi goană pe poteci, spre Trotuş !.. Aşa-i, flăcău frumos ? Ce zici ?

— Cum va fi voia Măriei tale ! răspunse vlăstarul Buzdugăneştilor, luând înaintea Domnului o adevărată chipeşie de ostaş.

Şi cum stătea drept în lumina curată a lumei pline,

fața ei tânără s'arătă de o frumuseță rară. In umbra părului negru ce se lăsa în creți până la umeri, și supt sprincenile mari și bine arcuite, ochii scânteiau ca două lumini momitoare.

Vodă privi o clipă din tălpi și până'n creștet trupul voinicului și apoi apropiindu-se, îl bătu prietenește pe umăr :

— Și cum ți-i numele, puiu de șoim?

— Stancu, să-mi ziceți, Mărite Doamne, c'așa mă chiamă din botez.

— Să trăești, voinice Stancule, dar bine ți-ar fi prins să te cheme Stăncuța! zise Vodă râzând, și îndreptându-se cu tovarășii spre masă.

Tânăra fată nu mai zise nici o vorbă. Plecă capul în jos, se'ndreptă gânditoare și cu pași domoli pe urma oaspeților săi. Prin mintea ei trecau fel de fel de gânduri. Nu-și putea da samă ce-l făcuse pe Domn să bănuească că-i chip femeiesc! Și la urma urmei, chiar de le-or spune că ea-i Stăncuța, vlăstarul din urmă al lui Manea Buzdugan, ce rău poate să-i cășuneze purtarea ei? Ea-i urmașa acelui Buzdugan care a pierit cu feciorii apărându-și moșia, iar ei sunt frați Moloveni în frunte cu Domnul Țării și oaspeți ai casei unei fiice de oștean.

Și tot gândind fel și chip, ajunse în preajma oaspeților cari începuseră a gusta din bucate.

Un mârâit vrăjmăsesc al cânilor pitiți în tufele de pe marginea coastelor o făcură să-și întoarcă pașii spre tufișul dinspre soare-apune. La apropierea stăpânii, animalele credincioase tăcură, dar ochii le erau ațintiți tot jos în vale. Privi cu luare aminte în toate părțile, nu zări însă nimic. Vroi să se'ntoarcă la oaspeți spre a nu-i lăsa să ducă lipsă de ceva, dar cânii se mișcară nerăbdători, și'ncepură a mârâi și mai întărâtați. Ii ținu de rău, de teamă să nu înceapă a lătra și se răzimă în sineață ascultând cu băgare de samă.

Cânii nu se înșelaseră. Din valea adâncă s'auziau șoapte neînțelese și strănut de cai.

Se sui repede în teiul înalt din coastă și căută cu

privirea de-amăruntul. Intr'un desiş de plopi găseşte o ceată de vrăjmaşi cari poposiseră în preajma unei cirede de vite. Coborî repede din copac şi duse veste oaspeţilor.

Vodă-Ştefan, care tocmai se sculase dela masă şi se lăsase într'un cot, sări drept în picioare. Făcându-şi semnul crucii, îngână:

— Is mulţi, voinice?

— Poate mai mulţi decât îndoitul voinicilor Măriei tale!

— Pe ei, flăcăi voinici! In preţul odihnei ce era să facem, să-i trimetem pe cealaltă lume!

— Ba poate chiar mai degrabă le-om face răvaşele! îngânară ostaşii cari cu caii de dârlogi se'ndreptară spre poteca de scoborîş în urma Domnului.

Călăuziţi de Stancu, care nu s'arăta mai puţin îndrăzneţ, ajunse în preajma duşmanilor mai în grabă de cum şi-ar fi închipuit.

Opriţi o clipă pe loc, Vodă grăi în şoapte către ai săi:

— Ei, voinicilor; care s'apropie s'aducă veşti de statul taberii duşmane?

Din ceata Domnului ieşiră mulţi ostaşi cari să facă slujba cerută, dar călăuza şi tânărul Şendrea rugară pe stăpânul Moldoviei să nu trimită pe alţii, căci vor da ei dovadă de iscusiţi cercetaşi.

La un semn al Voevodului, amândoi tinerii se furişară pe supt poala de codru.

Nu după lungă zăbavă, cercetaşii se'ntoarseră.

— Ce veşti, flăcăilor?

— Is mulţi, stăpâne! răspunse Radu. Mă tem de n'or trece chiar de împătritul nostru.

— Cum, numai atâţi? — şopti Vodă. Şi ce fac? Au prăzi cu ei?

— Prăzi multe, pe cat am putut zări, dar afară de străjeri, grosul taberii doarme fără grijă!

— Apoi, dacă-i aşa, pregătiţi-vă săbiile şi rânduiţi-vă în două aripi de-o parte şi de alta a mijlocului, care l-oiu bate eu cu Şendrea; iar tu, Buciumaş, să suni cu foc

năvala, pe dată ce ne-om fi apropiat de ei. N'aş voi la urma urmei să se jăluească Sfântului Petru că i-am trimis fără veste în raiu! Şi acum, cu Dumnezeu înainte, voinicilor!

N'apucă Vodă să isprăvească cuvântul însoţit de semnul crucei, şi gonacii împunşi în coastă de pintenii călăreţilor, sburară ca nălucele. Codrii răsunară o clipă de ropotele cailor, clocotiră în buciumatul ostaşului şi ţăncănitul încrucişărilor de săbii... Pocniturile de sâneţe şi urletele de moarte înfiorară codrii, de-asupra cărora nu stăpânia decât ochiul blând de lună plină.

Indrăzneţul Voevod şi ceata-i de voinici trecură ca fulgeri de moarte prin tabăra duşmanului. N'a rămas nici suflare de Ungur, dar şi ceata lui Ştefan se ştirbise.

Buciumaşul căzuse mort, iar călăuza eră rănită greu.

Şendrea, feciorul, prinzind dragoste de voinicul lăstar al Buzduganilor, luptase alături, luându-se parcă la întrecere. Dar tocmai în toiul luptei, văzu cu groază cum tovarăşul se clatină gata să cadă. Sări atunci în grabă de pe cal, îl prinse în braţe şi fugi în desiş.

Sfârşindu-se lupta, Vodă cu Moldovenii s'adunară în jurul celor doi căzuţi. Buciumaşul murise, călăuza însă tot mai sufla. Cum stătea întinsă pe iarbă, cu faţa în bătaea lunii, bătrânul Şendrea se plecă de-asupra-i, ca să-i caute rana. Bonda care-i acoperia pieptul era străpunsă de sabie şi plină de sânge.

— Pare să fie lovit de moarte! îngână bătrânul, care îngenunchiă lângă trupul rănit. Ii desfăcu încetişor cojocelul din noduri pe la subsiori şi îi dădu pieptarul la o parte.

Sânii ei tineri de fată voinică s'arătară atunci tuturora, aburind de bielşugul sângelui cald care gâlgâia din două împunsături de sable. Rănile erau adânci şi facute în partea dreaptă a pieptului. Cercă să le astupe cu scamă de câlţi, dar fu în zadar, căci îşi dădu sufletul curând.

— Dumnezeu să-i odihnească sufletul cu bine! — îngână Vodă-Ştefan, făcând semnul crucii. A fost fecioară! Ochii mei nu mă'nşelau! Dar fie, a luptat pie-

rind ca un viteaz! I se cuvine dar, voinicilor, să-i facem înmormântare cu cinste vitejească, colo sus, în cuibul lor de şoimi!

A doua zi, armata moldovenească, trecând spre Trotuş peste dealuri, se opri şi la piciorul Făurelului. A făcut mare cinste de îngropare Stăncuţii, iar de atunci şi până azi, piscul acesta poartă numele de **Cetatea Stăncuţii** [1].

XII. Ştefan-Vodă şi Ungurii

Ştefan-Vodă umbla prin Ţară să vadă cum trăesc oamenii, cum se poartă bogaţii cu săracii, cum ţin popii slujba la biserică, mai pe scurt, voia să ştie tot ce se petrece în Ţară; şi pentru aceea il iubia poporul, pentru că nu[-l] lăsa să fie jăfuit de boieri, după cum se întâmpla subt alţi Domnitori, înaintea lui şi după el. Când năvăliau păgânii în Ţară, toţi săriau la luptă, fără să aştepte poruncă dela Vodă, că pentru ţărani, Ştefan-Vodă era al doilea după Dumnezeu, căci ca Dumnezeu era bun şi drept.

Odată au năvălit Ungurii în Ţara de sus, ca să **prede** şi să jăfuească Ţara, şi după ce se vor încărca cu prăzi, să se întoarcă înapoi în ţara lor. Tocmai în timpul acela, după cum am spus, Ştefan-Vodă umbla prin Ţară, îşi schimbase hainele de Domn în haine de ţăran, şi venise pe valea Bistriţei în sus, să vadă cum trăesc ţăranii în părţile muntelui. A venit până în satul Cruci, pe-o zi frumoasă de vară, când pe nimeni nu-l mai prinde vremea să mai stee în casă.

Pe la amiazi, iacă vine un călăreţ de pe vale în sus, cu calul numai spume, şi din capul satului începe a striga:

— Vin Ungurii!

1. I. Ciocârlan, în **Făt-frumos**, I (1904) p. 130—3 şi 145—50 cu subtitlul: „din spusa poporului". S'a reprodus de autor şi în una din cărţile sale de nuvele.

Tot satul s'a spăriet; fiecare căuta încotro să fugă, temându-se de sabia tâlharilor de Unguri. Ştefan-Vodă tocmai atunci era în casa unui gospodar, pe care îl ruga să-i dee ceva de mâncare, că-i călător, dar auzind vestea că vin Ungurii, a lăsat mâncarea, a ieşit afară, văzând oamenii fugind în toate părţile.

Inţelegând frica oamenilor, aleargă repede în calea lor, şi nu-i lasă să fugă, zicându-le:

— Ce va zice Ştefan-Vodă, când va auzi că voi muntenii, înalţi ca brazii şi tari ca smeii fugiţi de nişte tâlhari Unguri?

Atunci oamenii s'au ruşinat când nu auzit vorbele astea din gura unui străin, şi-au luat toţi, cari ce-au putut: topoare, furci, coase, măciuci, — şi-au ieşit înaintea Ungurilor, pe muntele Rarăului.

Cum s'au întâlnit cu Ungurii, au şi început lupta, care cu ce avea în mână. Şi după o luptă crâncină, i-au învins, luându-le toate prăzile ce le aveau cu ei.

După ce au învins pe Unguri, Ştefan-Vodă a spus că cine-i, şi tot odată a pus de s'a făcut o bisericuţă în locul unde-a fost lupta cu Ungurii, şi din bisericuţă s'a făcut mai pe urma mânăstire, care e şi în ziua de astăzi: Mânăstirea Rarăului.

Aşa spun bătrânii [1].

XIII. Ştefan-Vodă şi Ţiganii.

Zice că înaintea luptei lui Ştefan cel Mare cu Ungurii la Baia, hotarul Ţării Moldovei era la Vamă, comună rurală din jos de Câmpulung, şi ca la orice vamă, acolo se vămuiau mărfurile dintre Moldova şi Ardeal.

După învingerea [Ungurilor de oastea] lui Ştefan-Vodă, bătând pe Unguri şi alungându-i până departe

1. Teofil Bizom, în **Ion Creangă**, VI, p. 14. — In „tradiţiile" publicate „dintr'o condică ce se află la schit" de d-l M. Lupescu, în **Şezătoarea**, XVI, p. 16 — 22, nu se spune nimic.

în ţara ungurească, hotarul Ţării Moldovei s'a urcat în sus până la Bistrita şi Răchita-albă, în Maramureş. Aşa spun cei dedemult, că hotarul cel vechiu al Moldovei iară se va înnoi vreodată până acolo unde l-a aşezat Ştefan-Vodă.

După ce s'a făcut pace între Unguri şi Moldoveni, dând Ungurii partea de ţară de mai sus numită Moldovenilor, fiecare naţie a aflat de cuviinţă să ducă ceva plocon lui Ştefan-Vodă, Domnul Moldovenilor. Românii i-au dăruit un cal năzdrăvan, un arc şi o suliţă de corn împodobită cu argint. Saşii, felurite farfurii şi tacâmuri, iar Ţiganii din Bistriţa [1] au aflat şi ei de cuviinţă, să ducă şi ei ceva. Au făcut ei sfat că ce să-i ducă lui Vodă? Unu spunea una, unu alta, dar un Ţigan bătrân a zis:

— Stiţi ce? Noi să-i ducem o bărbânţă de lapte acru lui Vodă, un purcel fript Doamnei, şi lui Vodă hăl mâţâţăl, un căţel, să se joace cu el.

— Bun sfat! strigară ceilalţi Ţigani; şi hai la drum cu ploconul.

Când au ajuns aproape de curte, au început a se sfătui care cum să între; nu ştiau ei cum ar fi mai potrivit: să între toţi odată, ori pe rând? Iar tot cel mai bătrân a zis:

— Nu! Pe rând, ca să arătam lui Vodă că cu noi n'a mers nimeni. Intâi am să întru eu cu laptele; şi oiu striga: «să trăiască domnu' Vodă!», iar tu cu purcelul, să strigi: «trăiască doamna vodeasa!» iar tu, cel cu căţelul, să strigi cât ţi-a lua capul: «trăiască vodă hăl mâţâţăl».

Cum au zis, aşa cu şi făcut. Se înfăţişă aprozilor domneşti şi îi roagă să-i lese, că şi ei ar duce ceva plocon lui Vodă; au spus [apoi] că de unde vin şi cine sunt. Aprozii atunci i-au lăsat să între.

1. „Ţiganii din Bistriţa (Ardeal) sunt cei mai şarlatani de[n] toţi Ţiganii iar ca număr sunt mulţi; de aceea se şi zice: Bistiţa e târg ţigănesc. Mai nainte erau un fel de robi, cum erau în Moldova, cei mănăstireşti".

Intră mai întâi cel cu bărbânța cu lapte; și cum mergea întins în spre tron, se împiedecă de un covor, pică jos și vărsă laptele. Atunci Țiganul supărat zice:

— Fire-ai al dracului, să fii!

Intră pe ușă cel cu purcelul. Strigă:

— Și doamna vodeasă!

Iar cel cu cățelul:

— Și Vodă hăl mititel!

Iaca, aceste plocoane le-a avut Ștefan-Vodă de la Țiganii din Bistrița. S'a plinit proorocia Țiganului cel bătrân, că, cum or întra ei la Vodă, să nu intre nime [1].

XIV. Satul Viltotești

Despre satul Viltotești dela ținutul Fălciului se spune din moși-strămoși că se trage de pe vremea lui Ștefan cel Mare. Prin părțile acelea s'a dat pe atunci o bătălie mare, unde printre alți viteji, s'a ales cu nume bun Viltot cu frații lui cei doi, Samson și Soare. De aceea, când Dumnezeu a îngăduit o leacă de răgaz lui Ștefan-Vodă, a miluit pe cei trei voinici, cu pământul care se vede azi în preajma satului. Unde-i azi satul, pe atunci era poiană, și acolo s'au asezat cei trei frați, cu turnele lor mari și frumoase, că pe semne erau mocani și crescători de vite.

Acolo a dat Dumnezeu și le-a mers bine, turmele lor s'au înmulțit, dânșii s'au îmbogățit, s'au însurat cu fete din satele vecine și așa numărul le-a crescut; din bordeie, s'au ridicat case, și așa s'a făcut satul. Acu, n'a fi fost el așa de mare ca azi, dar oricum, or fi fost oamenii mai altfel [2].

1. Teofil Bizom, în **Ion Creangă**, VI, p. 303—4.—Varianta, pomenind însă numai pe „Vodă", în N. A. Bogdan, **Povești și anecdote**, Iași, p. 48 — 9

2. Culeasă din Viltotești. — De fapt, I. Bogdan, **Documentele lui Ștefan cel Mare**, I, p. 344: „Ștefan confirmă lui Ivanco și Gavril satul **Vitoltești** dela gura Bujorului, de amândouă părțile Ialanului, cumpărat dela One și sora acestuia Crăstina, copiii lui Jurj, cu 105 zloți tătărești"

XV. Ştefan-Vodă [boier, mântuitor de Tătari]

Ştefan-Vodă a fost de mult, de mult tare, poate aproape de vremea lui Dumnezeu şi a lui **Sânchetru** [1], — pe lângă Domnia Moldovii la Iaşi, ca **dvorian**, adică boier cinstit şi faţă strălucită şi scumpă.

Pentru că tot veniau şi prădau Tătarii Ţara fără de astâmpăr, el a cerut de la Domn să-i deie lui sub mână pe toţi hoţii din ostroave (temniţe), şi el a hotărît că alungă pe Tătari.

Şi s'a ţinut de cuvânt şi drept că i-a alungat şi i-a svântat în bătaie.

Norodul, ca drept răsplată a strigat să le fie Domnitor; şi a fost bună bucată de vreme; şi multe mânăstiri a durat şi răsboaie a purtat cu voinicie [2].

XVI. Poiana Tătarilor

Se spune că în vremurile de demult, pe când trăia Ştefan-Vodă, năvăliseră Tătarii în Ţară.

Tot jăfuind în dreapta şi în stânga, o parte a năvălitorilor ajunse cu jaful până în valea Bicazului. Nişte plăeşi de-ai lui Ştefan le sinţiră apropierea. Ei se frământară ca să găsească un mijloc spre a-i face să se întoarcă îndărăt. Planul le fu gata. Câţiva se aşezară în dosul unor copaci uriaşi, cu săgeţile la arcuri, având

1. Sân-Petru.

2. Culegere din Basarabia, publ. în, Vasile D. Moisiu, **Ştiri din Basarabia de artăzi**, Bucureşti, 1915, p. 178. Acelaş la p. 79 scrie: „Amintirea marelui şi sfântului **Domnitor, craiu, vodă, împărat, voinic**, se păstrează încă la răzăşii orheeni, bălţeni, — din fostul ţinut al Iaşilor (iaschii uezd), — hotineni, etc., ca unul ce le-a dat pământ. [Ei zic:] Noi avem nadeluri, da pământul ni-i dat dela Ştefan-Vodă; de pe vremea aceea ii şi datina asta printre noi că ne zicem unul la altul **„căpitane"**; şi alţii să ne zică tot aşa, că-i **ocaz** straşnic pentru asta.

cu ei și vre-o trei buciumași, iar ceilalți trecură apa Bistriței pitulându-se și ei în dosul unor copaci tot cam cu atâția buciumași. Când se apropriară Tătarii de ascunzătoarea Moldovenilor, o ploare de săgeți porni asupra liftelor, iar buciumași, începură a răscoli măruntaele codrilor cu huetul buciumilor. Tătarii, crezând că au dat piept cu oastea lui Ștefan, se îngroziră. Cum nu vedeau pe nimeni, și neîndrăznind să meargă înainte, o croiră de fugă pe unde veniseră, urmăriți de săgețile Moldovenilor. Cum dădură [cu] ochii de grosul celorlalți Tătari, le spuseră că Ștefan e pe urmele lor, și cu toții o porniră îngroziți, înapoi spre țara lor.

Prăzile și robii luați au rămas în voia Domnului. Toți se grăbiau să iasă mai degrabă din culcușul ghiaurului de Ștefan, despre a cărui vitejie mersese faima peste nouă țări și nouă mări.

Așa scăpă Țara de Tătari.

Locului unde s'a întâmplat ciocnirea între Tătari și săgețile moldovenești i-a rămas numele de **Poiana Tătarilor** [1].

XVII. Satul Vadu-lui-Vodă

1. — Pe Nistru, în ținutul Chișinăului, este satul Vadu-lui-Vodă, care, după tradiția bătrânilor din aceste locuri, este din vremea lui Ștefan-Vodă cel Mare.

Moș Ambrozie Danu din Căușani-Tighinea mi-a povestit legenda satului astfel:

Ci-că odată Ștefan-Vodă se întorcea acasă dela o luptă cu Tătarii de peste Nistru. Tătarii îl fugăriau din urmă, căci aflaseră că el are iapă și nu cal, și Vodă-Ștefan a trecut apa Nistrului deadreptul, de ceea parte, unde era vad. Acolo s'a odihnit puțin.

1. I. Popescu-Băjenaru, **Prin codrii Ceahlăului**, București [f. a.], p. 54.

De-atunci vadul cela se numeşte Vadu-lui-Vodă, şi s'a făcut acolo sat.

Moş Dumitru din Goian, judeţul Chişinăului, mi-a povestit-o cu acest adaos:

Ştefan-Vodă gonise cu oastea lui pe Tătari până departe peste Nistru. La întors acasă, după ce a trecut apa de-a călare, s'a oprit la vadul din spre apus al Nistrului, ca să răsufle iapa o leacă. Iapa Domnului s'a pişat, şi din pricina oboselii, a murit.

Tătarii se ţineau scaiu de urma lui şi stau gata să treacă Nistru; Vodă-Ştefan luă alt cal şi-şi urmă drumul spre casă cu oştenii lui.

De-atunci se chiamă locul cela de trecere: Vadu-lui Vodă, şi Domnul a zis să aşeze acolo sat de pomenire, ca a scăpat cu viaţă.

Satul de acolo se chiamă şi azi tot Vadu-lui-Vodă [1].

2. — O urgie mare s'a lăsat pe Ţară;
Vine tătărimea ca să prăde iară.
Foc şi jale-amară e pe urma lor:
Oameni, femei, fete şi copii omor.
Gemetele grele prin văzduh străbat,
Pân'la Vodă-Ştefan, până la palat —
Atunci cu mânie Ştefan a strigat:
— O să-şi iea răsplata, vecin blăstămat!
Şi pe cal s'aruncă, din trâmbiţa sună,
Într'o clipă 'ndată oastea lui s'adună;
Spre hotar el pleacă cu multă grăbire,
Pe Tatar s'ajungă şi să-i dea lovire.
Şi-aproape de Nistru, într'o luncă mare
Îi ajunge Ştefan şi îi bate tare;
Mulţi s'aruncă 'n apă, puţini la mal scap
Cu calul lui trece, al Nistrului vad,
Urmat de o ceată de oşteni, ce cad
Ca trăsnet din ceruri peste tătărime,
Omorînd dintr' înşii o mare mulţime.
Şi de-atunci Tătarii îngroziţi prea tare,
N'au călcat Moldova lui Ştefan cel Mare.

---

1. A[postol] C[culea], în **Şcoala Basarabiei**, I, No. 6, p. 44—5, după ziarul „Sfatul Ţării", II, (1919), No. 285.

Oştenilor cari aici au luptat,
Răzăşie, Vodă, pământuri le-a dat;
Sat frumos acolo au întemeiat,
Şi Vadul-lui-Vodă [1] satul s'a chemat [2].

XVIII. Chilia de piatră dela Mânăstirea Putnii

Nu departe de locul unde se răvarsă pârăul Viţeul în părâul Putna, se află pe o coastă de deal, în dreptul Viţeului, o stâncă mare de piatră. In ea este scobită cu dalta o bisericuţă cu trei despărţituri şi anume: pronaos, naos şi altar. Lungimea întregului loc scobit în piatră este de 9, 25 m. iar lăţimea de 2 m. Sub stâncă se află alt loc deşert, şi acesta scobit în piatră, care se pare că a fost locuinţa sihastrului Daniil, despre care zice tradiţia că el a săpat aici în piatră bisericuţa cât şi chiliuţa de desuptul ei, în care să fi locuit mai mulţi ani.

Despre Daniil tradiţia locală din Vicovul-de-sus istoriseşte că el a locuit mai întâi în mânăstirea Sf. Laurentie care se afla în vechime pe teritoriul Laurei de astăzi, adică a cătunei din Vicovul-de-sus. Fiind el osândit de stareţul mânăstirii sale pentru o întârziere avută în Siret, să nu iasă din mânăstire vreme mai îndelungată, se retrase, după ce-şi îndeplini canonul, în codrul cu acea stâncă de lângă părâul Viţeul şi scobi în vârtoasă piatră, cu multă trudă şi răbdare, o bisericuţă pentru rugăciune şi o chiliuţă ca locuinţă pentru sine. Pe lângă această stâncă să se fi rătăcit odată Ştefan cel Mare, şi să fi mas la sihastrul Daniil, în chiliuţa-i din stâncă. In acea noapte se zice că sihastrul să fi înduplecat pe Domnul Ţării să ridice în aceste locuri un falnic locaş lui Dumnezeu, promiţindu-i că

1. „Sat mare pe dreapta Nistrului, ţinutul Chişinăului. Legenda am cules-o din gura bătrânilor".
2. Grigore Gh. Şoltuzu, în ziarul **România nouă**, II, p. 65 (7 Apr. 1918) cu neînsemnate schimbări la cele din urmă 4 versuri.

Dumnezeu bine va primi osteneala şi râvna lui creştinească şi-l va ajuta întru toate întreprinderile lui.

Mai departe, spune tradiţia, că zidind Ştefan cel Mare falnica mânăstire din Putna, unde se adunase mulţime de călugări, şi devenind locurile de pe lângă chilie, prin înmulţirea oamenilor, cercetate şi nu izolate şi nepătrunse ca mai înainte, Daniil să fi părăsit chilia, şi locul lui de rugăciune din stânca de aici, şi să se fi retras într'o pustietate şi mai mare, adică într'un loc pustiu pe pârăul Voroneţului, numit şi apa Corbului [1].

XIX. Dealul Crucii

Ştefan-cel-Mare, când a mers să aleagă locul unde să zidească mânăstirea [Putna], şi-a luat arcul cel mare care se încoarda cu vârtej şi trei alţi săgetători vestiţi, adică pe vătavul de copii şi doi copii de casă, şi s'a dus cu o mare mulţime de popor pe un deal depărtat de locul unde avea să zidească mânăstirea. De acolo şi-a slobozit săgeata mai întâi vatavul de copii şi unde a căzut săgeata lui, s'a făcut poarta mânăstirii; unde a căzut săgeata întâiului copil de casă, a făcut clopotniţa, iar săgeata copilului al doilea de casă a mers foarte departe şi a căzut pe Dealul Sion, unde era atunci o bisericuţă de lemn; iar unde a căzut săgeata lui Ştefan-Vodă, într'un paltin vechiu, s'a zidit altarul bisericei.

Se spune că al doilea copil de casă întrecuse pe Ştefan-Vodă cu săgetătura, şi poporul vorbia acum că el ar fi mai meşter decât Vodă; de aceea se spune că Ştefan ar fi pus să-i taie capul, dar nu se ştie de sigur.

Acest arc cu vârtej al lui Ştefan cel Mare, lăsat de însuş Vodă în amintire la Mânăstirea Putna, s'a

1. D. Dan, **Mânăstirea şi comuna Putna**, Buc., 1905, p. 113—4, reprodusă şi în O. Densuşeanu, **Tradiţii şi legende româneşti** (No. 600 din **Biblioteca pentru toţi**, p. 6—7. — Despre chilia lui Daniil Sihastru şi despre aceasta, cf. **România Nouă**, an. I (1907), No. 6—7, p. 240—2.

păstrat acolo până la anul 1686, când regele Poloniei, Ioan Sobieschi, ocupă Moldova, şi între alte prădăciuni, răpiră Polonii şi acest arc al lui Ştefan-Vodă [1].

XX. Ştefan-Vodă, Pusnicul Daniil şi Mânăstirea Putna

Şi a fost [2] acea sfântă biserică [de lemn, făcută de Dragoş-Vodă, la venirea sa din Ţara-ungurească, la locul numit Volovăţ] acolo [3] ani, până în zilele blagocestivului şi de Hristos iubitorului, prea viteazului Domn al Moldovii, Io Ştefan Voevod. Atunci, în zilele acestui viteaz Domn, a fost aici în ţinutul Sucevii, în ocolul Vicovilor, aproape de apa Putnii, un prea cuvios părinte anume Daniil Sihastru, care trăia într'o chilie săpată în piatră, întru care era şi sfânta biserică, după cum se vede şi până astăzi [4]. Şi ne-au spus părinţii [din mânăstirea Putna] că acest părinte Daniil, de-asupra locului unde este acum zidită mânăstirea Putna, de multe ori ar fi văzând mulţime de îngeri luminaţi, cântând, ţiind în mâni făclii aprinse, de care lucru acel fericit părinte mult s'a mirat. Şi rugându-se lui Dumnezeu ca să-i descopere de această minune ce văzuse, i s'a arătat îngerul Domnului în vedenie zicându-i: «Bine să ştii, că întru acest loc unde ai văzut îngeri luminaţi, robul lui Dumnezeu, Ştefan-Voevod, fără zăbavă va să facă o sfântă mânăstire foarte iscusită, întru numele Prea curatei de Dumnezeu Născătoare şi pururea Fecioară Măriei, şi va aşeza întru acea mânăstire mulţime de călugări, ca să proslăvească pe Dumnezeu şi pe Prea curata lui Maică». Şi după aceasta fu nevăzut.

1. Vl. Mironescu, **Note de călătorii prin Bucovina**, publ. în **Arhiva**, Iaşi, XX (1909), p. 213—4. — Variantă, S. Teodorescu-Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 38—40.
2. In text: „a stat".
3. Loc alb în text.
4. 1761.

Iară fericitul Daniil foarte s'a bucurat şi-a mulţămit lui Dumnezeu şi Prea curatei lui Maice [1].

Şi după acea vedenie ce văzuse sfântul Daniil, milostivul Dumnezeu a pus cuget bun la inima prea viteazului Domn Ştefan-Voevod întru al zecelea an al Domniei sale, că să facă o mânăstire mare întru numele Prea curatei de Dumnezeu născătorei şi pururei fecioare Maria, pentru a sa veşnică pomenire [2].

Şi s'a rugat lui Dumnezeu, ca să-i arăte loc ca acela bun, şi a purces cercând multe locuri, iară mai pe urmă s'a suit şi pe apa Putnii, ce este în ţinutul Sucevii, în ocolul Vicovelor. Şi văzând între munţi loc neted şi frumos, şi depărtat de târguri şi de sate, precum se cade vieţii călugăreşti, foarte i-a plăcut. Şi întru acel loc, aproape de apa Putnii, află şi pe fericitul Daniil Săhastrul, într'o chilie săpată în stâncă de piatră. Şi dacă l-a văzut, foarte s'a bucurat. Şi după multă sufletească vorbă ce-au avut amândoi, a spus fericitului Daniil şi cugetul său cel bun, cum că va să facă o sfântă mânăstire mare, întru numele Preacuratei de Dumnezeu nascătoarei şi pururea feciorei Maria, a cinstitei sale Adormiri, pentru ca să lăcuiască mulţime de călugări într'însa, şi să o înzestreze cu odoare scumpe. Şi cum că a cercat câteva locuri, iară ca aicea, nicăeri nu i-a plăcut. Auzind de aceasta fericitul Daniil, foarte mult s'a bucurat, şi îndată începu a-i spune vedenia ce o văzuse peste acel loc, şi în ce chip i-a fost descoperit Dumnezeu prin înger. Şi pentru ca şi mai mult să se încredinţeze acest fericit Domn, s'a rugat fericitul Daniil milostivului Dumnezeu, ca să se arăte aceşti sfinţi îngeri şi înaintea acestui fericit Domn. Şi Dumnezeu a ascultat ruga robului, şi îndată în locul acesta, unde este acum sfânta mânăstire Putna, s'a pogorît mulţime de îngeri luminaţi, cu făclii aprinse prin mâni, şi cântând cântări dumnezeeşti. Şi fericitul Domn Ştefan-Voevod s'a învrednicit a-i vedea, şi din tot sufletul s'a bucurat. Şi îndată a purces cu fericitul Daniil, şi

1. Se arată că până aici s'a scris „din spusele părinţilor".
2. Se arată că aceste rânduri s'au scris „din letopiseţul Moldovii".

viind la acel loc, unde văzuse pe sfinţii îngeri, a însemnat locul şi luând blagoslovenie de la fericitul Daniil, s'a întors cu bucurie în scaunul său, în Suceava.

Chipul lui Ştefan cel Mare, pe evanghelia din biserica dela Voroneţ, Bucovina.

[Incepe zidirea la 6974 Iulie 10, după letopiseţ]. Şi fiind că un lucru mare ca acesta, în scurtă vreme nu se putea face, până ce se va isprăvi această sfântă mă-

năstire mare, a socotit să aducă cea mai sus numită biserică Vovedenia de la Volovăț, aici la Putna, să-și strângă părinți și să facă sfânta rugă. Și îndată a poruncit de aduseră acea sfântă biserică de lemn din Volovăț în Putna și-a așezat-o aproape de mânăstirea cea mare ce se lucra. Și făcând împrejurul acelei sfinte biserici câteva chilii, a așezat călugări ca să facă sfânta rugă. Și a numit-o **Mânăstirea veche**, ce și aceasta s'a făcut tot din pronia lui Dumnezeu, după cum anume este arătat mai înainte pre amănuntul.

[După letopiseț, urmează stiri privitoare la gătirea și sfințirea mânăstirii cu cei 64 de preoți]. După acestea toate, a voit acest blagocestiv Domn ca să cinstească această sfântă mânăstire cu cinstea cea mai înaltă decât toate mânăstirile ce sunt in Moldova. Și a arătat dorința sa preasfinților arhierei și tuturor părinților și tuturor senaturilor săi și celorlalți părinți arhimandriți și igumeni de pre la alte mânăstiri mai vechi. Cari dacă au auzit de aceasta, au arătat Măriei sale cum că nu este cu cuviință să se facă un lucru ca acesta, de una vreme că ale lor mânăstiri sunt mai de mult zidite; și cu cuvință este, care mânăstire este mai veche, aceea să aibă și cinstea cea dintăi. Măria sa încă au arătat cum că pe dreptate au socotit părinții și așa se cădea să fie, însă întâi să-i adevereze Măriei sale de este mai veche biserică în toată Moldova decât cea de lemn ce a fost în Volovăț, iară acum este în Putna.

Și știind toți, că acea biserică este făcută întâiaș dată de întâiul Domn Ion Dragoș Voevod, numai ei s'au mirat de înălțata minte a Măriei sale. Și îndată au primit cu toții. Și întru acest chip s'a hotărît acest lucru, de este mânăstirea Putna mai înaltă cu cinstea decât toate mânăstirile din Moldova.

Iar fericitul Domn Ștefan Voevod de toate a dat laudă lui Dumnezeu și Preacuratei lui Maice, și s'a întors cu mare bucurie în scaunul său în Suceavă [1].

---

1. Toate acestea cu lămurirea: „din spusul părinților".
Scoatere din „Istorie pentru sfânta mănăstire Putna" scrisă de Vartolomei Măzăreanul, și publ. în **Analele Academiei Române**, IX. ist., p. 57—9, de V. A. Ureche.

XXI. Dealul Crucii şi Izvorul lui Ştefan cel Mare

Dealul Crucii [din vecinătatea Putnii bucovinene] a fost numit aşa pentru că pe vârful lui se află o cruce, pe locul de unde Ștefan-Vodă a tras cu arcul spre a hotărî locul pentru altarul mânăstirii.

La poalele acestui deal curge un limpede izvor. Despre împrejurimea lui și despre dânsul, poporul din Putna istorisește că Ștefan-Vodă când venia, mai ales vara, cu familia sa și cu curtenii săi, să petreacă câtva timp departe de grijile lumii, în singurătatea romantică a mănăstirii Putna, avea obiceiul că punea să-i întindă masa pe iarba verde de pe un dâmbuţ, alăturea cu izvorul amintit. Aici sedea el cu ai săi şi ospăta sub cerul senin și albastru, și apoi bea cu mare plăcere apă rece şi curată ca lacrima, din acest izvor. De aceea, acest izvor și astăzi se numește „Izvorul lui Ștefan cel Mare". Aici, zelosul ieromonah din Putna, Dorimedont Nichitovici, a ridicat o cruce de piatră cu o înscripţie, care pe trecători îi lămurește că Ştefan-Vodă obişnuia să bea apă din acest izvor [1].

XXII. Ulmul cu Săgeata lui Ştefan-cel-Mare

In altarul mânăstirii Putna se păstrează într'un postament de marmură vânătă o bucată de trunchiu de ulm în care săgeata lui Ştefan cel Mare s'ar fi înfipt. In trunchiul găurit la mijloc stă înfiptă o înaltă cruce procesională [2].

1. D. Dan, **Comuna şi mănăstirea Putna**, p. 9—10
2. **Ibidem**, p. 13, nota 6.

XXIII. **Paharnicul Negrilă**

In cotuna Porcăreţii [ţ. Vasluiu], pe şes, în apropiere de moară şi iaz, se zice că acolo a fost aşezarea. păharnicului Negrilă, unul din boerii lui Ştefan cel Marea, Acest Negrilă a avut aici şi târguşor, numit Negrileştii. Se cunosc şi astăzi movile, şi când ară ţăranii, scot cărăminzi de format mare. Acest Negrilă a avut capul tăiat de Ştefan cel Mare la Vasluiu, la anul 1471 Ianuarie 16 [1].

XXIV. **Focşanii**

Numele de Focşani se trage dela familia Focşa, Moldoveni drepţi şi vechi, încă din vremea lui Ştefan cel Mare. Căci după statornicia hotarului Ţării prin gârla ce au tras-o prin Focşani [2] la întâlnirea Domnului acolo, au făcut masă mare şi la sfârşitul mesei au ales doi oşteni, unul muntean şi altul moldovean şi i-au pus la luptă cu paharele. Şi a biruit moldoveanul. Şi pentru lauda lui au dat nume târgului ce atuncea au hotărît să-l înfiinţeze la hotar, Focşani, că oşteanul acela se numia Focşa [3].

XXV. **Podul şi via lui Ştefan cel Mare dela Cănţălăreşti**

1.—Din sus de oraşul Vasluiu, la o departare de una oră şi jumătate cu trăsura, se află [pe şoseaua ce

1. S. Hrisoscoleu, în **Buciumul român**, III (1882), p. 212. — **Letopiseţi**, I, p. 156: „In anul 6979 Ghenarie 16 au tăiat Ştefan-Vodă pe Negrilă Paharnicul şi pe Aletsa Stolnicul şi pe Isaia Vornicul, în târgul Vasluiului“ — pentru înţelegere cu vrăjmaşul Domn muntean.
2. **Letopiseţe** I, p. 162; după luptele cu Domnul Ţării-româneşti.
3. Pahar. C. Sion, **Arhondologia Moldovei**, p. 339.

duce pe valea Bârladului] un pod de piatră pe care locuitorii îl numesc **Podul de piatră al lui Ştefan cel Mare** [1], şi se numeşte şi astăzi tot aşa [2].

2. — In cotuna Cănţălăreştii se află podul de piatră construit de Ştefan cel Mare, şi de-asupra lui se afla până mai anii trecuţi o vie sădită asemenea de acest Domn [3].

XXVI. Postul lui Ştefan cel Mare şi sfânt

Din sus de târgul Vasluiului, la Podul Inalt, ce-i mai zice şi al lui Ştefan-Vodă, tăbărîse oştile turceşti, multe ca frunza şi iarba...

Ştefan cu puţinii lui oşteni, le aţine calea... Dar cum să se încumeteze el, să sfarme o oaste atât de înfricoşătoare, când unui moldovan era să i se împotrivească trei Turci?

— Doar o minune dumnezeiască mă va mântui! grăi Ştefan inimoşilor săi oşteni din jurul lui.

Sultanul turcesc, avea la îndemână călăreţi neîntrecuţi, pe cai arăbeşti iuţi ca săgeata, tunuri îndămânatice cărora cele mai mari cetăţi nu le stătuse în cale, ieniceri plini de îngâmfare, obişnuiţi cu războiul şi cu biruinţa...

Ştefan se încumetă să ducă în fata unei oştiri atât de puternice, mai mult muncitorii pământului strămoşesc: oameni de sapă şi de plug, cari aveau drept podoabă minteanul şi sumanul zilelor de sărbătoare.

1. Lucrul acesta l-am auzit şi eu în 1916, fiind în gara Bârzeşti.
2. T. T. Burada, în **Revista pentru istorie, arheologie şi filologie**, an. I, vol. II, p. 428 — 30. De fapt, podul este făcut în 7144 pe hatmanul Gavriil, fratele lui Vasile-Vodă Lupu, şi soţia lui Liliana; cf. şi Melchisedec, **Notiţe istorice şi arheologie**, Bucureşti 1885, p. 135. — D-l Burada identifică acest pod cu „podul înalt" din sus de Vasluiu, legat de bătălia din 6983, pomenit de cronică, pe care l-ar fi putut face însuş Ştefan-Vodă, cu „podul inalt, pe Bârlad", pomenit în Călătoria lui Vasile Lupu şi ginerile său Timuş, spre Ţara românească, şi cu marele pod de piatră, pomenit de Paul de Alepo.—Gavriil Hatmanul fereca o cruce în 7147 ce se află la Mân. Putna (D. Dan, **Mănăstirea şi com. Putna**, p. 50).
3. G. Hrisoscoleu, în **Bucimul român**, III (1882), p. 213.

— Cu Dumnezeu înainte, dragii mei oşteni, căci dela Dânsul numai, va putea să ne vină mântuirea! strigă Ştefan voinicilor săi.

Şi iute şi neastâmpărat cum era, sări cel dintăi în mijlocul Turcilor.

Ş'atunci minune!

S'au clătinat ienicerii nebiruiţi, s'au înfricoşat călăreţii oţeliţi şi au ameţit tunurile, — iar Sultanul a luat-o la fugă în josul Ţării cătră Dunărea bătrână, pe unde venise.

Iar Ştefan s'a 'ntors fără mândrie în târgul Vasluiului, tot aşa cum pornise, şi a'ngenunchiat înaintea altarului, aducând lui Dumnezeu laudă pentru acea biruinţă.

A chemat apoi în jurul său pe toţi vitejii dela Podul Inalt, le-a dat ranguri mari în oştire, făcând boeri pe plugarii săi. Le-a poruncit să postească toţii cum va face şi el timp de 4 zile, numai cu pâne şi cu apă. A dat veste în toată ţara, ca nimeni să nu-i dea lui biruinţa aceea, ci numai lui Dumnezeu, că el, Ştefan, nu poate să se mândrească cu aşa minune.

A postit Moldova toată după porunca lui Ştefan-Vodă, şi l-a numit poporul său drept credincios **„Sfântul Ştefan"**, aşa cum i se cădea [1].

XXVII. Mintea Moldovanului cea de pe urmă

Stăpânia Ţara Moldovii într'un rând un Domn mare întru toate, şi numele lui era Ştefan-Vodă. Şi neamul nostru o ducea bine, şi de aceea sămânţa pismei încolţise în inima liftelor străine. Sculatu-s'au Leşii şi Tătarii, şi la urmă au purces şi Turcii mulţi ca frunza codrilor şi pe atâta încă mai mulţi, şi au întrat în Ţară

1. **Povestiri vitejeşti** (No. 9 din publicaţiile cercului „Deşteptarea sătenilor") ed. II, Fălticeni, p. 29 — 31; culegerea este a d-lui. S. T. Kirileanu.

pustiind şi pârjolind, iar mai apoi, prinzându-ne şi oastea noastră, o sfărâmară şi-o împrăstiară.

Şi se făcea prin locurile acelea o pădure deasă, şi'n faţa pădurii o gârlă lată şi plină de stuhăriş. Ştefan-Vodă îşi adună puţinele rămăşiţi în dosul lor, făcu sfat, şi din sfat ieşi poruncă să meargă mai înainte câtiva surlaşi şi să deie bucium de strângere. Surlaşii începură chemarea, iar Vodă-Ştefan cu ostaşii lui începură să chiue. ca şi cum ar fi fost de-o mie de ori mai mulţi.

Turcii pe dată crezură că acolo-i gloata cea mare a norodului de oaste, şi dădură năvală peste gârlă, unde rămaseră înămolite o mulţime de tunuri şi rânduri de oaste.

Moldovenii atâta aşteptau. Repede sar ca nişte lei-paralei, peste capul păgânului, şi-l strivesc, şi-l buchisesc, şi pe urmă îl lasă să se'ntoarcă în ţara lui, pe drumuri scurte, cu ce mai rămăsese neatins.

Turcii s'au întors cu nespusă mânie în suflet, şi mânioşi au rămas împotriva noastră până astăzi. Spun cei ce ştiu că de câte ori se închină Turcii, în loc de **amin**, zic, până'n ziua de astăzi:

— Dă-mi, Doamne, mintea Moldovanului cea de pe urmă! [1]

XXVIII. **Cetatea de la Grăjdeni, ţ. Tutova**

Mai la Răsărit de Mânăstirea Grăjdenilor, pe culmea dealurilor cari din ţinutul Tutovii merg până pe sub Iaşi, se află urmele unei cetăţi de la Ştefan cel Mare [2].

1. T. Pamfile, **Firişoare de aur**, p. 35—6.
2. Culegere dela un bătrân din Grăjdeni, ţ. Tutovei în Iulie 1919.

XXIX. Cetățuia de pe Chetrosu

In apropiere de satele Chetrosu și Corodești, pe coama dealului care desparte ținutul Tutovii de al Vasluiului este un loc numit **Cetățuia.** Este o movilă acolo pe care harta o arată că are 488 de metri înălțime de asupra mării și de pe care se vede toata Valea Rahovii.

De-aici a privit și-a poruncit Ștefan-Vodă, când cu bătalia de pe valea aceea. O parte de oștire se afla pe dealul Hârșovenilor, iar alta, cu dânsul, pe Chetrosu, în pădure, de unde s'a repezit asupra Turcilor cari întraseră în strâmtoarea văii.

Lângă movilă este o **groapă**: acolo se zice că și-ar fi păstrat Vodă-Ștefan bucatele pentru armată.

Și **comori** sunt în groapa aceea, dar peste ele a pus **diavolul** stăpânire. Și nimeni nu se poate apropia de dânsele fără anumită jertfă.

Intr'un rând, stăpânul moșiei a săpat până'ce-a ajuns la o ușă de fier unde s'a'ntâlnit c'un călugăr.

— Ce-i Străjescule? — c'așa-i ziceau stăpânului moșiei. De geaba te trudești, că de-aici nu-i putea lua nimic. Dacă ți-i gust de avere, dă-mi mie copilul tău cel mai mic, și slobod ești!

N'a săpat apoi fără folos și învățătotul de la Poeni?

Mai spun oamenii că după ce i-a biruit aici, s'a'ntors și le-a ieșit înainte pe valea Bârladului [1].

XXX. Cetatea lui Ștefan-Vodă din Poenești

1. Pe înălțimea de de-asupra cătunului Valea-caselor din comuna Poenești, jud. Vasluiu, [este un loc] numit **Cetatea lui Ștefan-Vodă** [2].

1. Culegerea d-lui V. C. Nicolau din Bârlad.
2. Ec. I. Antonovici, **Istoria Comunei Bogdana,** Bârlad 1906, p. CXXIII.

2. In această comună [Poenești, ț. Vasluiului] se văd niște întărituri de pământ din timpul lui Ștefan cel Mare [1].

XXXI. Cetatea de la Paiu, ț. Vasluiu

La Paiu se află urmele unei Cetăți din timpul lui Ștefan cel mare [2].

XXXII. Valea Oanei

Se ținea bătălia pe Rahova, înainte de a-i fugări pe Turci pân' pe la Siret, la Ionășești, la Vadul-Turcului, când au trecut apa Dumnezeu știe cum. Se ținea bătălia, și Ștefan-Vodă era lângă satul Miceștii de la ținutul Tutovii, pe-o vale. Atunci, i-a fost venit vestea că s'a născut, dintr'o dragoste lăturașă, fata lui, Oanea. Și de atunci a rămas că valea se chiamă și până'n ziua de astăzi: Valea Oanii.

Și satul Valea Oanei, tot dela Ștefan cel Mare se ține că este.

XXXIII. Drumul lui Ștefan-Vodă

Pe muchea sau zarea cea ascuțită a acestui deal [coama Porcului, comuna Bogdana, ținutul Tutovii] se află și astăzi urmele adânci ale unui drum vechiu, căruia oamenii îi zic **drumul lui Ștefan-Vodă** și spun că pe acest drum au umblat mai de mult poștele! [4].

1. G. Hrisoscoleu, in **Buciumul român**, III (1882), p. 213.
2. **Ibidem**, p. 218.
3. Culegerea d-lui V. C. Nicolau.
4. Ec. I. Antonovici, **Istoria Comunei Bogdana**, Bârlad 1906, p. V.

XXXIV. Ştefan-Vodă pe Dealul Taberii

La Râpa-Buftii de pe Dealul Taberii [comuna Bogdana, judeţul Tutova], s'a ascuns odată Ştefan-Vodă. In poienile pădurilor de pe aici, — Floreşti, acelaş judeţ, — şi-au păscut caii odată oştenii lui Ştefan-Vodă [1].

XXXV. Podul Arapului

Spre Puşcaşi [ţ. Vasluiu] se află Podul Arapului, unde se zice că a fost ucis un arap, în bătaia de la 1475.

XXXVI. Dragomireştii şi Vindereii de la ţ. Tutovii

Şi despre aceştia se spune că-s întemeiaţi de Ştefan-Vodă. Se ştie şi veleatul. La 1477 Ştefan a fost la Vasluiu la sfinţerea bisericii cu hramul Sfântului Ion. După sfinţire, a luat-o pe Valea Rahovii până la Trohan, dincolo de Pungeşti, şi-apoi a trecut dealul în Valea Lipovii, unde a pus început Dragomireştilor. De-aici a mers mai departe şi-a făcut satul Vindereii [3].

---

1. Ec. I. Antonovivici, în **Făt-frumos**, I (1904), p. 104: *se dau împrejurările istorice ale anului 1476, Iulie 16 — 18, când Ştefan-Vodă s'ar fi putut afla prin acele două localităţi vecine.* — Reproducere şi în **Istoria com. Bogdana** de acelaş, p. LVI.
2. G. Hrisoscoleu, în **Buciumul român**, III (1882), p. 214.
3. Culegerea d-lui V. C. Nicolau.

XXXVII. Bătălia de la Rahova.

Localitatea aceea [Pungeştii, de pe Valea Rahovii, ţ. Vasluiului] se chiamă «la ţintirim» şi se crede că acolo sunt îngropaţi cei căzuţi la bătaea de la Rahova, de la anul 1475.

XXXVIII. Stâlpul Rotăraşului

Se spune că spre miazănoapte şi apus de **biserica veche** de pe hotarul moşiei Ţăpu, a picat într'o luptă un vornic de frunte al lui Ştefan-cel-Mare, anume Rotăraşu, căruia i-a ridicat Domnul, după bătălie, o cruce de lemn în chip de stâlp, cu slove săpate pe dânsa, ca să-i veşnicească numele. Stâlpul a putrezit cu vremea, dar locului i-a rămas numele aşa: **la stâlpul Rotăraşului**. Şi de uitat tot nu s'a uitat numele acelui viteaz ostaş al lui Vodă-Ştefan [2].

XXXIX. Avram Huiban

Sub Domnia lui Ştefan-Vodă, un anume Avram Huiban, ce locuia la munţi, fiind rânduit ca soldat daraban să caute nuele de corn pentru coarde de arcuri, nemereşte cu o ceată de voinici tocmai pe valea unde astăzi sunt Avrămeştii [3] şi găseşte cornis îndestul. Locurile acestea, acoperite de păduri şi nestăpânite de nimeni, i-au plăcut prea mult şi s'a hotărît a le cere

1. G. Hrisoscoleu, în **Buciumul român**, III (1882), p. 211.
2. Culează din Ţepu-Tecuciu.
3. Din jud. Tutova.

dela Ştefan-Vodă ca răsplată de vitejie, dacă norocul îl va ajuta în lupta ce avea să se dea cu Turcii.

Dându-se bătălia de la Rahova, şi Turcii fiind învinşi, după bătălie, Ştefan-Vodă, la cererea soldatului Avram Huiban, recunoscându-i vitejia, l-a făcut călăraş şi i-a dat drept răsplată ca răzăşie, **Valea-mărului** cu megeşiile ei.

Venind el aici, s'a asezat la poiana dealului unde este astăzi biserica Sfântul Neculai, poiană înconjurată de teiu şi acoperită cu iarbă numită **avrămeasă.** S'a căsătorit cu Ileana Mărăscu din satul Bogdăneşti, judeţul Bacău; fetele le-a măritat după păstorii vitelor lui, iar băeţii după fete din sate depărtate de la munte, ce-i erau cunoscute lui. Aşa, satul lui Avram s'a tot mărit, averile i-au crescut; prisaca lui număra 5000 de matce şi vitele umblau şase luni de vară până la hotarele moşiilor lui, iar urmaşii lui, împărţindu-şi moşia, au alcătuit cu timpul noi sate şi anume: **Mărişeşti,** numele ginerelui său Gheorghe Mărăscu, după care măritase pe fiica cea mare, Ileana; **Cristeştii,** după numele de botez al fiului său Cristea Avram Hiuban, pe care l-a căsătorit după Safta Ionaşcu din Suceava; **Rădenii,** după numele ginerelui său Ion Rădeanu, după care măritase pe Sanda; **Dealul Maftieştilor,** după numele fiului său Maftelu Avram Huiban, pe care îl căsătorise cu Vasilca din Hârlău; **Găneştii** după numele lui Vasile Ganea, ginerele său, căruia îi dăduse în căsătorie pe Vochiţa, fiica sa mai mică, şi **Avrămeştii,** după numele lui şi al fiului său mai mic, Avram Avram Huiban, pe care îl căsătorise cu Nastasia Sion [1].

---

1. Din C. Solomon, **Monografia Comunei rurale Avrămeşti, din jud. Tutova,** Bucureşti 1904, p. 3—4. Cartea fusese lucrată, fireşte, ceva mai înainte, adică tot pe când autorul trimetia d-lui S. T. Kirileanu, o legendă asupra aceluiaş Avram Huiban, însă cu deòsebiri mari, faţă de o trecere de vreme prea mică, de la scrisul unui text, la scrisul celuilalt. In cealaltă legenta (ed. S. T. Kirileanu, p. 175—7, se pomeneşte de-un aprod hotarnic, care ar fi aşezat ca semn despăţitor o icoană într'un stejar bătrân. Pe nevasta lui Avram o chema Safta iar pe fiul său Gheorghe. Despre ginerii de mai înainte, acolo nu se scrie nimic.

Mai de mirare însă este altceva. Astăzi răposat, învăţătorul C.

XL. Bătălia din preajma Teţcanilor

Prin părţile de miază noapte a Teţcanilor din ţinutul Bacăului, a avut Ştefan cel Mare o bătălie: morţii cari au rămas după dânsa se află îngropaţi supt o movilă, care se vede şi astăzi. In movilă se află şi un stejar [1].

XLI. Piciorul Dragolii

Turcii veniseră la noi câtă puzderie, da Domnitorul de pe atunci, Ştefan-Vodă, i-a bătut şi dus din Ţară.

La oamenii cari au fost în oastea lui, le-a dăruit pământ, de şi-au făcut case pe el. De atunci se zice că-i sat pe aici, pe unde-i satul nostru [2]; bătrânii spun că au apucat satul mai la răsărit pe unde-i azi lutăria.

Şi pân' să-i bată Vodă pe păgâni, păgânii şi pră-

Solomon dă în monografia sa şi un suret de pe vechiul uric domnesc arătându-l a fi fost scos în 1610 de un Stăvărăche Huiban şi pe care l-a „cetit şi **tălmăcit**" locuitorul Niculai Dobraniş! Iată acel „uric domnesc" care poate fi cuprins într'un mănunchiu de povestiri populare ca acesta:

„Eu Ştefan Voevod, bozie, Domn moldavschi: Cu mila lui Dumnezeu, Eu Ştefan Voevod, Domnul Ţării Moldovii, înştiinţăm cu această carte a noastră pe oricine o vedea sau auzi, cum că acestui adevărat Avram Huiban i-am dat în susul Bârladului, la Apa-mărului, Valea-cornilor-de-arce, pe unde este judele Sion, i-am dat lui acest uric cu dreptul de răzăşie, însă atârnare de la curtea noastră domnească din Vasluiu, pentru vitejia lui în bătălia cu Turcii, din susul Vasluiului; cunoscându-l daraban de munte, l-am făcut călăraş, să nu plătească nici un bir; această moşie să fie pentru el, copiii lui, fraţii lui, nepoţii lui, strănepoţii lui, până unde ajunge vita în şase luni de vară, şi pentru tot neamul lui, neclintit în veci. Amin".

In sfârşit tălmăcitorul Dobraniş a văzut pecetea cu capul de bou şi veleatul, 12 Maiu, 1475!

1. Dela d-l căpitan Cojan, şeful ocolului silvic din Scorţeni, ţ. Bacău. — Peste câteva sate, spre miază-noapte, se află satul **Cetăţuia**.

2. Este vorba de satul Cândeşti „întemeiat de Ştefan cel Mare după lupta dela Orbic".

daseră și omorîseră pe cei cari n'avuseră vreme să se ascundă. O cucoană se vede că n'avuse vreme să se ascundă. Nu-i vorbă că a fugit ea din calea lor, dar tot au prins-o. Cucoana s'a ascuns în pădure, și ca să n'o găsească Turcii, s'a suit într'un copac. Cum s'a făcut, că un Turc a trecut pe sub copacul în care se suise cucoana; se uită în sus, și-o zărește. Turcul iute scoate paloșul și-i taie un picior cu paloșul.

De-atunci dealului istuia îi zice **Piciorul Dragolii** [1], că așa o chema pe cucoană: Dragolea[2].

XLII. Doamna lui Ștefan-Vodă în peștera din preajma Ștefăneștilor

Năvăliseră odată Turcii în Moldova, cu oaste multă, puzderie, hotărîți că de rândul ăsta, să răpuie capul lui Ștefan-Vodă.

Și fiind că Vodă nu era acasă, Doamna a rupt-o la fugă încotro o vedea cu ochii, să-și caute loc de ascuns; dar a fost aflată de Turci.

Au fugărit-o prin munți, pe dealuri și prin păduri, până ce, biata de ea, și-a găsit refugiul într'un loc pe malul Prutului. Acolo, cu puterea lui Dumnezeu, s'a urcat și s'a ascuns într'o peșteră de pe malul apei, la vreo treizeci de stânjini înălțime, aproape de Ștefănești.

Se pot vedea și astăzi urmele scării pe care s'a urcat Doamna, acolo unde azi nu se poate sui nimeni.

In peștera aceea a stat Doamna vreme lungă, până a vrut Sfântulețul de s'a potolit răsmirița în Țară. Se pregătia și ea de plecare spre casă, când iată că se întâlnește cu Ștefan-Vodă care venia cu oaste multă, s'o iea de unde se ascunsese. Era vesel peste măsură Dom-

---

1. In apropiere este **Cetatea lui Dragoș-Vodă**: se văd șanțuri; apoi este **podul lui Dragoș** și pârăul **Dragova**.
2. A. Moisei, în **Ion Creangă**, VIII, p. 111 și, cu neînsemnate schimbări, în vol. XII, p. 24—5.

nul, că bătuse pe Turci, şi povesteşte şi Doamnei isprăvile lui. Apoi o iea şi o duce acasă la Hârlău.

Târziu, târziu de tot dela ieşirea Doamnei din peşteră, cu mare greu s'ar fi urcat unii oameni acolo sus, unde şezuse Doamna Ţării, şi ar fi văzut uşi de piatră şi lăcate mari tot de piatră. Tot acolo, ci-că sunt comori ascunse, rămase până azi dela Doamna fugărită de Turci.

Iar stânca aceea, cum şi satul dimmejurul ei, se chiamă d'atunci **Stânca Doamnei** [1].

XLIII. Casa Doamnei din apropierea Ştefăneştilor

Treci prin sate aşezate pe-o parte şi pe alta a Başeului, şi nu-i cu putinţă să nu auzi un cuvânt prin care să se aducă închinare sfântului şi slăvitului stăpânitor [Ştefan-Vodă]. E un semn că ne apropiem de locul **Palatului domnesc**, din apropierea Ştefăneştilor, târg înstrăinat, dar care ţine şi o biserică de-a lui Vodă-Ştefan, ca şi multe pomeniri despre dânsul. Măcar atât bine poţi zări şi pe blăstămata vale a Prutului.

Ce-o fi **Stânca Doamnei**? E o stâncă, dar deosebită de alte stânci: are tainiţe în cari raza soarelui vrea, şi n'ar putea răzbate; şi 'n ele mulţi ar căuta să-şi trimeată piciorul şi s'o privească înăuntru, dar acolo-s căi nepătrunse de alt ceva decât de fiori şi groază.

Priveşte **Cetatea lui Ştefan**! Ca'n zile mari, de pe vremea viteazului «Părinte», ca'n faţa unui mormânt, care ar ţine sufletul şi trupul său, aşa se opreşte mândru dar parcă şi smerit totodată, piciorul călătorului în faţa **Stâncei** sau **Casei Doamnei**. De ce această smerenie? Apoi, aici a fost palatul **Domniţei lui Vodă**; aici şedea zile 'ndelungi şi 'ngândurată, aici cosea, torcea, ţesea..., aşteptând să răsară, în sunet de clopot şi de surle ori de buciume, de pe plaiul de dinaintea zării...

1. C. Rădulescu-Codin, **Legende, tradiţii şi amintiri istorice**, Bucureşti 1910, p. 69—70. — Cf. Teodorescu-Kirileanu, op. cit., I p. 171.

Şedea zile şi nopţi aşa. Când se va fi dus ea de-acolo? Dar de ce s'ar fi dus? Ţinuturile-s aşa de mândre, viile aşa de rodnice, râul alăturat sclipeşte aşa de răcoros, şi numai viaţă e împrejurul locuinţei ei... Şi-i vreme de vitejie. De-aceea povestea nu greşeşte şi spune că acolo Domniţa, nu numai c'a aşteptat bătută de gânduri, şi nu numai că Voevodul a venit, dar buciumile şi strigătele de bucurie ale oştenilor vestiau petrecere la palatul domnesc. Vinul curgea, că avea de unde, şi Vodă petrecea, că erau şi zilele bucuriei de după isbândă. Ce vremi erau! Tinerii, zice-se, creşteau sub stăpânirea domnească, — fiii «Domnului» şi nu ai altuia erau, iar bătrânii n'au murit, fără numai atunci când s'a vestit, ca un fulger ucigător, că săgeata Tatarului a ţintuit drept în pieptul fraged şi blajin al Domniţei care şedea zile întregi şi privia, de se pierdea 'n zare cu ochii... Iar zarea era îngândurată şi ea, fără sfârşit... Căci Domnul de-acum n'avea să mai vie... Vodă murise, şi ea de ce ar mai fi trăit?

Auzise Domniţa clopotul jumătate de an trimeţind vecinătăţii nesfârşite lăcrămi pentru Vodă-Ştefan, ca doar-doar s'ar scula... Zadarnic! Biserica, «Mănăstirea» lui, rămăsese ca un copil drept, plângând în urmă-i... Dar el? Dar Domniţa?

A plâns cât a plâns şi ea împreună cu clopotul din deal, şi parcă tot ar fi nădăjduit că va veni iară... Săgeata duşmanului a venit însă în locul lui. Mai bine! Dar locuitorii care se deprinseseră a-i sluji ca fii, şi a-i vedea pururi strălucind alături cu ei? Se zice că tocmai târziu au aflat de moartea Domniţei, cu care-şi mângâiau durerile. Cum? Să nu-i fi simţit lipsa? Da, dar ea, deşi murise, şedea drept pe scaunul de aur, de pe care totdeauna îşi privia poporul. Ţinea ochii deschişi, gata să-l plângă pe Vodă. Din ei porniau lacrămi grele, lacrămile poporului care nu îndräznia să-i turbure clipele de durere.

Şi-a stat aşa trei zile şi trei nopţi. Tot blândă şi bună părea, ba mai iertătoare încă. Şi ceva mai tristă. În colo, aceeaşi, Domniţa Ruxandra din vremile de de-

mult, singuratecă şi furată de visuri, aşteptând veşnic pe Vodă.

Clopotele îşi urmau în deal plânsul... Iaca numai că vine către palat bătrânul preot al Mânăstirii.

— Ce-o fi cătând părintele? — zice unul.

— Dar de ce să-i turbure durerea?—zice altul.

— Ba vrea s'o mai îmbărbăteze! — face altul.

Bătrânul suia cu greu scările de piatră albă. Il apăsau în jos anii şi vederile-i rămăseseră de mult în slovele rugăciunilor. Dar iată-l înaintea Domniţei... Se pleacă, îşi ridică încet sprincenile cu cârja bătrâneţei şi zice:

— Domniţă! Fie-ţi plânsul de ajuns; linişteşte-te!

Domniţa nu răspunde.

— Domnul să-l aibă sub a sa blândă pază! Iată s'au împlinit săptămânile de jale. Linişteşte-te!

Domniţa nu răspunde.

— Domnul să vă aibă sub scutul dreptăţii sale... Fie-ţi milă şi de noi! Linişteşte-te!

Domniţa tot nu răspunde... Dar cuvântul bătrânului abia acum nimerise. Era aşa de liniştită doar Domniţa! Ochii cât de slabi ai bătrânului, descoperiră săgeata... Era de-acum nevoie de rugă fierbinte, pentru ca Domnul să-i aibă sub scutul dreptăţii sale! Aceasta a făcut-o poporul întreg, căci bătrânul preot, cu pletele albe şi ani mulţi pe umeri, a murit în acea clipă şi l-au găsit cu mânele cruciş pe piept. Clopotele au plâns multă vreme şi pentru Domniţă şi pentru dânsul. Şi mult vor plânge, aducând aminte drumeţului de Stânca Doamnei, cu comori şi taine multe, de **Piatra popii** cea dărăpănată de Prut, care par'că n'are alta de lucru, fără decât să se năcăjească a isbi cu mânioasele-i valuri în spatele locuinţei lui Vodă-Ştefan.

Turbate valuri, înstrăinate locuri, feţii mei! [1].

---

1. D. Furtună, **Firicele de iarbă** (No. 808 din „Biblioteca pentru toţi", p. 23—7.

XLIV. Icoana Sfântului Gheorghe, dăruită de Ştefan cel Mare mânăstirei Zogrof din Sfântul Munte

1.—Şefan, Voevodul Moldovalahiei, precum se ştie, a avut dese războaie cu Turcii. Intr'un timp se adunase împotriva lui nenumărate cete turceşti cu scop hotărît [1]

Prapur (steag de oaste) de la Ştefan cel Mare, cu chipul Sf. mucenic Gheorghe, aflat în Sfântul Munte. 2.

de a-l nimici cu totul. Ştefan văzând nenumărata mulţime a necredincioşilor adunată împotriva lui, se îndoia

1. In text: **decisiv.**
2. Inscripţia slavonească de prin prejur se traduce (N. Iorga, în Ca-

și se temea. Intru durerea inimii, cu lacrimi s'a îndreptat [1] el către Dumnezeu cu rugăciune, și-a cerut ajutorul lui asupra vrăjmașului crucii lui Hristos.

După o rugăciune osârdnică, despre aceasta el a ațipit și printr'un vis nesămuit [2] i se arată marele martir Gheorghe. Din ochii lui strălucea o lumină minunată, și slava raiului îl înconjura. Un tremur de taină [3] a străbătut trupul [4] lui Ștefan care se mira de vedenie.

— Cutează cu Domnul! i-a zis lui marele martir ce i se arătase; nu te înspăimânta de această mulțime, ci dimineață, întrunind cetele toate, trimite-le asupra vrăşmaşilor lui Hristos cu glas de trâmbiță, și solemn acum vei cunoaște puterea lui Dumnezeu care totdeauna îți ajută, căci eu de aceea sunt trimis la tine, ca să-ți arăt cine este învingătorul și să-ți arăt puterea lui cea mare, care lucrează întru tine, și să-ți ajute în lupta aceasta. Dar și tu să înoești mânăstirea mea cea pustiită, care se cheamă Zograful ce se află la sfântul munte al Atonului și să trimiți acolo icoana mea care o ai cu tine.

Ștefan, înviorat prin arătarea Sfântului Gheorghe, purtătorul de liniște, și prin făgăduința lui de ajutorul ceresc, a adunat cetele sale și având cu sine sfânta lui icoană, cu glas de trâmbiță [5], ca un vifor a năvălit asupra oștilor turcești, le-a lovit fără nici o îndoială și sub înalta [6] comandă a Sfântului, răbdătorului de chinuri, i-a înfrânt pe [Turci] desăvârșit. Mulți dintre cei vrednici s'au învrednicit de a vedea cum Sfântul Gheor-

---

lendarul **Regina Maria**, 1918, p. 118—9: „O sfinte îndurătorule și biruitorule, mare Gheorghe, care în nenorociri și în năpăști, dai grabnic și călduros ajutător, și celor năcăjiți nespusă bucurie, primește dela noi această rugăciune, dela smeritul rob al lui Dumnezeu, Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovii, și ține-l nevătămat în acest veac, și în veacurile viitoare, pentru rugăciunele celor ce ți se închină, ca să te slujim vecnic. Amin. In anul 7008, iar al Domnei sale, al treizeci și șaptelea".

1. In text: **adresat.**
2. **subtil.**
3. **misterios.**
4. **membrii.**
5. Amintire din Sf. Scriptură: căderea Ierihonului.
6. In text: **suprema.**

ghe slăvit şi minunat a înfrânt atunci pe vrăjmaşii credinţii şi ai crucii lui Hristos.

Ştefan, mulţămitor Sfântului şi marelui martir, încurând, spre împlinirea voii aceluia, a trimis icoana lui la Sfântul Munte, a reînoit mânăstirea Zografului şi i-a făcut multe binefaceri [1].

2. — Iar autorul **Scrisorilor din Orient**, despre această miraculoasă icoană a Sfântului Gheorghe, se exprimă aşa :

In veacul al 15-lea s'a arătat binefăcător Zografului încă şi Ştefan, renumitul Voevod al Moldovalahiei, care de multe ori s'a oştit contra Turcilor şi totdeauna a fost învingător. Numai odată când l-au împrăştiat nenumărate cete de necredincioşi, el a socotit să caute mântuirea în zidurile cetăţii, iar pe zid i s'a prezentat mama lui şi i-a zis :

— Nu voiu porunci să-ţi deschidă porţile, până ce nu vei birui pe vrăjmaşi, pentrucă dacă nu poţi sta împotriva lor la câmp, puţină nădejde este dela tine, şi după ziduri !

Turburatului Ştefan i s'a arătat în aceeaşi noapte în vis Marele martir [Gheorghe] şi i-a făgăduit biruinţă, dar i-a poruncit ca acea sfântă icoană pe care Ştefan totdeauna o purta cu sine, să o trimită la mânăstirea Zograful şi să o înoiască după pustiire.

Cum şi când această mănăstire a fost pustiită, nu se arată.

Biruinţa în adevăr a încununat armele Voevodului şi el a împlinit ordinul Marelui martir, înoind cu măreţie, mânăstirea lui [2].

---

1. Traducere de Ep. Melchisedec, în **An. Acad. rom.**, Seria II, t. VII, secţ. II, din cartea rusească apărută la Petersburg în 1867 : **Acoperământul cel deasupra Atonului, sau Povestiri despre sfintele icoane făcătoare de minuni.** Icoana este dăruită de Ştefan după bătălia dela Răsboeni. Se arată că legenda este luată după un manuscript ; cf. Iorga, **Muntele Atos în legătură cu Ţările noastre** (Anal. Acad. Rom. ist., t. XXXVI, p. 468. — Dela călugării din Zograf, legenda a cules-o d. T. T. Burada, publicând-o în **O călătorie la Muntele Athos**, Iaşi 1884 p. 36—8 ; reprodusă de d. S. T.-Kirileanu, în ed. I, p. 88—9 şi ed. II, p. 8—4.

2. Ep. Melchisedec, **tot acolo.**

XLV. Ştefan-Vodă şi chipul Sfântului Mucenic Procopie

Zic unii să se fie arătat lui Ştefan-Vodă Sfântul mucenic Procopie, umblând deasupra războiului [dela Râmnic, cu Ţăpăluş-Vodă, văleatul 6989 Iulie 8 [1] Luni], călare şi înarmat ca un viteaz, fiind într'ajutorul lui Ştefan-Vodă şi dând vălhvă oştii lui; ci este de a şi crede acest cuvânt, că dacă s'a întors Ştefan-Vodă cu toată oastea sa, cu mare pohfală, ca un biruitor, la scaunul său dela Suceava, a zidit biserica pe numele Sfântului mucenic Procopie la sat la Badeuţi, unde trăeşte şi până astăzi [2].

XLVI. Dumbrava-roşie

Ştefan-Vodă cel Mare şi Sfânt a fost apucat de Turci într'un rând negata de război, pentrucă tocmai atunci dăduse răgaz oamenilor săi să-şi mai caute şi de-ale gospodăriei, după ce se întorsese dintr'o întâlnire cu Leşii.

Şi erau Turcii aşa de mulţi, că nu-i mai încăpeau văile Moldovii şi Bistriţii.

Şi Vodă ce era să facă? A dat de veste în toate părţile numaidecât, şi-a adunat în pripă câteva sute de voinici, dar poate dovedi unul pe-o mie, şi mai ales la un loc întins?

Nu! Şi aşa, Ştefan-Vodă a fost biruit!

Unde să se ducă el acuma? Ce să facă Vodă, măcar până s'or strâge gloatele din ţară? — că Turcii, vedeţi dumneavoastră, nu-i dădeau pas de loc, şi-l urmăreau ca să-l piardă.

1. Ziua de Sf. mucenic Procopie.
2. **Litopiseţul Ţării Moldovei până la Aron-Vodă**, ed. C. Giurescu, Buc. 1916, p. 65.

Se repezi la Cetatea-Neamțului, unde era maică-sa și Domnița. Și cum era într'o sară răcoroasă, bătu la poartă să-i deschidă, și zise:

— Domniță,
Domniță,
Vin'pân' la portiță:
Vântul sufă tare,
Rana 'n trup mă doare!

Iar maica lui Vodă, auzind acest glas, grăi nurorii sale:

— Nu! Ștefan e departe, și de bunăsamă că la poartă-i vr'un străin, care vrea să ne înșele. Nu-i deschide!

Și Vodă-Ștefan iar a bătut la poartă. Atunci Maica lui a mers, și fără a-l cerceta la față, i-a răspuns:

— Ce bați? In cetate nu poate fi loc pentru tine. Locul tău, de-ai fi prieten ori de-ai fi dușman al Moldovii și al lui Vodă-Ștefan, nu-i aici, ci acolo unde oștile se bat, unde unii mor și alții rămân să lupte înainte. Du-te unde ți-or fi părtașii! Du-te!

Auzind Ștefan vorbele acestea, porni singur-singurel spre Piatra, unde și ajunse. Și pentru că pe acolo erau o mulțime de mocani și de crescători de vite, Ștefan îi sfătui să-și amestece fiecare turmele și cirezele, și apoi să deosebească oile de o parte, berberii cu telenci de altă parte, vacele de alta, și tot așa vițeii, caii, tot, tot. Și după ce le-au osebit, cu fiecare cireadă și turmă au împânat câte o vale, iar când Vodă-Ștefan dădu veste din bucium, de-o dată începură să-i răspundă mocanii și toți cei ce erau cu cirezile. Și pe lângă larma aceea de buciume, adăugându-se behăitul oilor, vacile și vițeii cari răgeau, caii cari nechezau, strigătul oamenilor cari mânau cirezele, — toate la un loc făceau să nu se mai audă nici în cer, nici în pământ [1].

Turcii tăbărîsera în vremea asta pe șesul Pietrii, pe unde-s astă-zi satele dela Roznov până către târg. Auzind ei mânia ceea nedeslușită, și cum era și în ră-

1. Cu privire la întrebuințarea cirezilor, cf. S. Teodorescu Kirileanu, op. cit., ed. II. p. 30 și 57.

vărsatul zorilor, tare s'au fost bulmăcit, şi-au început s'o rupă de fugă care încotro vedea cu ochii.

Oastea de strânsură sare dela răsărit şi tunurile aşezate pe dreapta Bistriţii încep să rărească duşmanii.

In chipul acesta, duşmanii au fost răpuşi. Cei cari au scăpat cu zile, au fost prinşi şi judecaţi:

— De ce nu ne lăsaţi în pace, — le-a fost zis Vodă-Ştefan, — să ne căutăm de treburile noastre? Că noi n'avem supuşi să ne aducă toate de-agata; noi arăm, noi sămănăm, noi prăşim şi secerăm ca s'avem bucate. De ce nu ne lăsaţi în pace, vă zic vouă?

Şi îndată i-a pus pe toţi la jug de-au arat şesul care se vede din Piatra şi până la Roznov, şi încă mai departe; iar în loc de grâu şi popuşoi, puse Ştefan-Vodă ghindă, să crească pădure mare, că pădurea trăeşte mai mult şi aduce tuturor aminte povestea izvodirii ei.

Şi pădurea a crescut mare şi frumoasă şi a rămas până mai anii din coace numindu-se **Dumbrava roşie.** Dar lumea înmulţindu-se, pădurea s'a tot tăiat, şi în anii din urmă nu mai rămăsese din toată faţa ei decât un pâlc de stejari, unde-i astâzi sătucul care poartă numele codrului domnesc [1].

LXVII. Ştefan-Vodă şi chipul Sfântului mucenic Dimitrie

Zic unii să se fi arătat lui Ştefan-Vodă la acel războiu [cu Albert, craiul leşesc, la codrul Cozminului, văleatul 7005] Sfântul mucenic Dimitrie, călare şi întrarmat ca un viteaz, fiindu-i într'ajutoriu şi dând vălhvă oştii lui; ce este de a şi credere, de vreme ce [mai pe urmă] i-au zidit biserică [la scaunul său, la Suceava] [2].

1. T. Pamfile, **Firişoare de aur.** p. 67—9. Variante în S. Teodorescu-Kirileanu, **op. cit.,** ed. I p. 66 — 69.

2. **Letopiseţul Ţării Moldovii până la Aron-Vodă,** ed. C. Giurescu, Bucureşti 1916, p. 81 — 2, — V. şi aici, no. LXV, p. 61.

XLVIII. De Ștefan-Vodă cel Sfânt și mare [1].

Bunicii, răsbunicii noștri, ne-au lăsat multe cuvinte de Ștefan **ceal** Mare, ce a fost hăt demult Domnitor peste Țara noastră, într'un timp când și Moldova era o **crăie** roată la un loc [2]. Așa am apucat, așa știm noi și ținem, așa o spunem și **copchiilor** noștri, și or s'o știe și ei, câtă vreme o mai ținea **Ceal-bătrân** [3] cu limba noastă și cu noi, și ne-a da mână de ajutor, pe cât s'o îndura.

Aist Ștefan era și el din **giță** [4] domnească, da dă! Știut îi că Dumnezeu are scăricele și de suit și de scoborît. Așa și el: ajunsese la cădere, și era crâșmar într'un sat hăt departe de-aici, aproape tocmai de munții Carpaților, dar tot din țara asta a Moldovei, că ea-i mare și trebue să fie mulți Moldoveni de ai noștri sub soare, câți or **ci cind** [5]. Era crâșcare mare pe atunci. Turcii jăcmăniau cum le venia la socoteală, pentrucă Țara trebuia să trimată **harac** la Turc, pe fiecare an, bănărit, nu șagă.

Om bun era crâșmarul Ștefan, moldovan de ai noștri, cu frica lui Dumnezeu și cu rușine de oameni; da avea inimă de Român, nu bucluc, știi, jaratic acoperit numai cu o leacă de cenușă, de-i trebue numai **zăgneata** [6], surcele, și vântișor. Și dacă **chicase** [7] el la cădere, tot nădejdea la Dumnezeu îi era: se ruga și se închina cu **tătă** inima, ca Moldovanu' cel adevărat, și Dumnezeu i-a dat mare dar și **ghelșug** de mărire.

Și să vezi cum: ori în ce stare ar fi omul, își arată feleșagu' și arama, după cum e și sângele și gița.

1. Transcriere precum ni s'a trimis pentru părțile de sus ale Basarabiei.
2. **In întregime, la un loc.**
3. **Dumnezeu.**
4. **Viță.**
5. **Fi fiind.**
6. **Zăgneată**: lemne uscate în cuptor după ce s'a scos **coptura**; acestea se fac mănunchi și cu ele se aprinde focul ușor.
7. **Picase.**

Aşa şi cu Ştefan: blajin şi cu tâlc la cuvântul lui, **nenazarnic** şi fără nici o nălucă ori sminteală, pe toată lumea o primia bine şi o ospăta, mai mult, cum s'ar zice, dela dânsul. Mai ales pentru saraci era ca tătuţul lor cel bun. **Musafirlâc** peste musafirlâc la **arcenia** [1] lui, şi el la toţi le intra în voe, pe toţi îi primia tot cu cuvântul cel bun şi cu plecăciune, cum le era şi **scaunu'** [2]. Vezi că ştia el că trebue să se plece omul, pentrucă-i ştiut: capul cel plecat, nu-l ajunge **şaşca** [3], oricât de iute i-ar fi tăiuşu'. Şi ca să fie mare, trebuia să fie şi mic, acu deodată.

Din sfaturi şi din cuvinte adânci cu oameni cercaţi aşa s'o **mintoşet** [4] crâşmăraşu' nostru, că avea cap de bătrân, şi nu-i mai trebuia să cumpere minte bătrânească, cum spune **tâlcu'** [5] nostru ceal vechiu: «Dacă n'ai bătrân, fă toate chipurile şi cumpără-ţi unu, că nu ţi-o fi de stricăciune!».

Mersese şfară în Ţară de dânsul; şi **liftele** ştiau de bunătatea şi numele omanaşului nostru.

De-amu 'nainte să vezi:

Intr'un timp de vreme, cum nişte Turci umblau prin Ţară după strânsu' haracului, nimerise într'o sară, aşa pe 'nsărate, chiar la crâşma lui Ştefănică. Erau nişte lighioi de Turci, pociţi cum îs ei, nu ca oamenii, cu nişte **iartagane** mari, cârjoiete, prinse la şold şi cu **cuţitane** şi pistoale la brâu, de te strângeai în spete când te uitai la ei şi la căutătura lor. Mai era cu dânşii şi un om, un nacealnic de-al Ţării, care să-i îndrepte la drum şi să le steie într'ajutor. Dau ei «buna sara», cum or fi dat în legea lor, da şi Ştefan, nu prost, Doamne fereşte. Putea şi el lega v'o două vorbe de ale lor şi chiar ci-că **slovenia** [6] câte o leacă buchile turceşti, spun. Minte de craiu, ce vrai! S'au înţeles, ce le-o fi spus: hai să-i primească în **musafirie** pentru

1. Crâşmă.
2. Cinste, boierie.
3 Sabie.
4. A prins la minte.
5. Povestire, zicală.
6. Cetia paţin.

o noapte. Umbla **vârciog** [1] ca un titirez într'o parte şi'ntr'alta, parcă Dumnezeu îi mişca picioarele şi-i îndemna inima, tot, se vede, pentru noi şi pentru el. Mâncară ei vârtos şi vrăjmaş, — ca duşmanii, ce mai vrai! — ba încă turcanii, împotriva poruncii legei păgâneşti, nu s'au putut ţine până n'au **horpăit** [2] câte o **oloaie** de cotnărel, vin, nu şagă, acela. Au rămas aşa de mulţămiţi haracarii noştri, că nu-i mai tăia capul ce să mai spuie lui Ştefan, şi le era ciudă acu pe Dumnezeu, nebunii, că nu i-a făcut şi pe dânşii oameni, să poată lega două cu Moldovanul şi să facă şi ei bine la **nemernici** [3], cum se pricepea el. Au mai vorbit ce au putut, apoi, hai la hodină că le era capu' oboroacă de atâta vorbă şi prigonire pe creştini.

Acu, ce li s'o fi luminat lor peste noapte în cap? Oare n'ar fi cu cale să treacă ei haracu' asupra lui Ştefan şi el să le răspundă banii pe cât a fi? **Adouza**, din una în alta, mai treacă-meargă, încep a se plânge că-s tare **ciumurluiţi** [4] de atâta drum şi ciorovăială cu creştinii şi tare ar fi a cătării treabă să răspundă Ştefan galbenii, bănişorii roşii, ca pentru harac, şi să iee strânsul haracului asupra lui, cât or fi şi-or trăi. Mai suceşte, mai cârneşte, dă în sus, dă în jos, au ajuns la împăcăciune, au bătut de-amu înainte treampa, şi iaca pe Moldovanu' nostru din crâşmar, haracar.

Pe Turci nu-i mai ţinea pământul de bucurie, că au scăpat aşa de uşor şi nu le-a fost vorba de haram.

De-amu înainte să-l fi văzut pe Ştefănel; drept, vorba ceea: **baş** om, baş român, Moldovan adevărat, care se gândeşte la Dumnezeu. S'o pornit după strâs zimţişori, da păcat a vorbi: credea omul la nevoe; pe nevolnici şi nevoieşi îi păsuia, îi ajutora încă hăt şi bine, şi dela cei mai cu său, nu căuta să iee de multe ori pielea, ci dreptu' şi dreptu'. Pe sub mânecă toţi şoptiau că n'ar fi rău ca Românaşu' ista, inimos şi

---

1. **Repede, sprinten, priceput.**
2. **Sorbit** cu lăcomie şi sgomot.
3. „Cei streini, cari nu ştiu unde să se ducă".
4. Trudiţi de nehodină şi nesomn.

volonef [1] să-şi discotorosească Ţara, biata, de lifta turcească şi de harac. Ian, cată acu, ce om norocos Ştefan! Ţara-l **pomăzuia** în taină de Domnitor împotriva ghiaurilor de Turci jacaşi, şi, cei doi Turci haracari s'au pus pentru dânsul la împăratul Turcului de l-a făcut **aşiş** [2] Domnitor, în scurt. Atâta i-a trebuit lui, c'apoi a sbughit-o el repede, cu agiutorința lui Dumnezeu. Bătea pe împărații şi pe craii liftelor, de le mergeau petecele. Pe **Capcâni**, oameni cu capul şi inima de câne, i-a şters de-a-binelea de pe fața pământului. Pe Tatari, liftă amarnică la maiurile ei, şi care n'are decât un ochiu la ceafă, i-a spânzurat pe rudă, pe sămânţă în codrii dela Tigheci, Orheiu şi Soroca. Din Turci a făcut harcea-parcea : i-a hăcuit, ştii, cum hăcui carnea pentru găluştele. Da cu Leşi, a făcut **aş** vârf, chiar cum li s'o căzut. I-a pus la plug, şi-i mânau de-a călare Moldovenii, şi-i croiau cu oticul, pentru că, auzim, ei, cu prădăciunile lor, au golit țara de boi. Numai Muscalii pe atunci nu se iscaseră : cine ştie ce-ar fi făcut şi dintr'înşii.

A fost el de isbelişte mult timp de vreme, da încaltea le făcea, ştii, colea, **român** [3]; a mai rătezat din nasu' streinilor, ca să vie aici, unde nu le ferbea oala, numai de-a gata, ba încă să taie şi să spânzure ca'n codru' lui Papuc după ce te pradă şi te face de râsu' cânilor.

N'a avut hodină cât a trăit în traiu şi în viață; nu se dădea jos de pe cal mici la mâncare; numai când se închina cu toată oastea lui, să-l fi văzut în genunchi, cu frâul în mână, cu mâna pe şaşcă, ghioagă, şi cu ochii tot către soare-răsare, de unde ştia că năboesc Turcii. Vezi că el obora pe toți, da tot cu agiutorință de la Dumnezeu : se ruga şi făcea **post negru.**

Peste tot a făcut patru zeci de mânăstiri : tăt' bătălia şi biserica aşiş. De aceea şi Dumnezeu ținea cu

---

1. Tare, vârtos, voinic, bine făcut.
2. Indată.
3. „Voiniceşte, bărbăteşte, ca un smeu".

el. Podurĭ de piatră, **poduşti** [1] şi podeţe de lemn, fără număr, ca **să se poată** oamenii **ieşi** la un câştig pentru hrană. D'apoi fântâni, câte stele - s pe cer; a desfundat amar de izvoare să le vadă soarele şi să beie şi creştinul o gură de apă, să-şi răcorească sufletul şi se fie primit cu bodaprostea care-o zice.

Şi dacă i-o venit amu şi lui sorocu' să se ducă sus la **direptate** [2], l-a iertat Dumnezeu şi a fost comândat cum se cade să se comândeze un Domnitor care a făcut atât amar de bine la Moldoveni.

Da el acu îi sfânt. Toate sufletele oamenilor, ale Moldovenilor ce s'au închinat în bisericile făcute de dânsu' au dus ştire la Dumnezeu [şi Dumnezeu] i-a şters din carte toate pacatele şi l-a rânduit între sfinţi. Nici nu era chip altfel. Câtă **bagoslovenie** [3] a făcut el între oameni! Pe câţi i-a dăruit şi miluit; câţi au avut agiutorinţă şi hodină de la mâna lui şi inima lui de Român. câte rugăciuni s'au făcut către Dumnezeu în bisericele ridicate de dânsul, podurile şi fântâniţele lui!, ca nici un alt om ori moldovan. Că chiar nu se mai pomeneşte de altul, să-i fi stat prin putinţă şi să-l fi tras inima la atâtea şi atâtea, care mai de care mai a cătării făcute şi mai de-a mirării.

O samă din cei bătrâni, cum au apucat vorba de la răstrăbunicii lor, spun că nu era de tot nănţuţ, ci un bunducaş de român cam răsăriţel, da colea **învălit** [4] la trup şi aşezat la minte, da şi desgheţat: moldovan cu frică de păcat şi de Dumnezeu. Spun că chiar Dumnezeu când l-a fost plămădit mămucă-sa, i-a pus chiar el cu mâna inima şi i-a **bagoslovit**-o, şi de aceea a fost el aşa. El şi acu îi **giu** [5] ca toţi **giii**, că doar nu-i sfânt de geaba. Da n'are trup, că el l-a uitat unde-i, că Dumnezeu i-a dat să bee apă, anume să-l uite, că cum îi iute, ar veni el să-l iee fără ştirea lui Dumnezeu. Da el tot are să

1. Poduri pe la iezături.
2. Divanul judecăţii dumnezeeşti.
3. Blagoslovenie
4. Rotofeiu de român, grăsuţ, nu nanţ, dar făcut.
5. Viu.

mai vie odată, da când s'a îndura să-l trimată Dumnezeu; că el se tot roagă să-l mai lese, să mai facă câte o leacă de burzuluială în cele lifte cu limba și inima străină. Și n'are să se îndure Dumnezeu: are să-i dele slobozenie.

Oamenii mai dinainte erau mai cu frică de Dumnezeu și cu rușine de oameni, de aceea și Dumnezeu le mai arăta câte o taină, pe care cei de amu n'o mai pot vedea. Spun că peste Prut, în ceilaltă moldovenească [1], la un loc aproape de un târg [2] pe malul Prutului, într'un câmp, încungiurat de giur împregiur de ogoare și fânețe, este o stâncă mare, nantă de **te'nceuri** [3] când te uiți la dânsa. Acolo sus, sus de tot, este **Casa Doamnei** [4], unde-i biserica sufletului Sântului Ștefan-Vodă și comorile lui din vieață. Mai vine el pe pământ, dar numai acolo, că-i vine îndămână se vadă **peștetindene** [5] pe toți Moldovenii lui. Necuratului nu-i place sa vie Ștefan Sfântul pe pământ, că atunci îi încurcă treburile. S'a pus el luntre și punte sa facă toate chipurile să n'aibă Sfântul loc de venit pe pământ și n'a fost cum. Dar dacă-i drac și-i bătrân, a făcut fel și feluri de drăcovenii și drăcarii, să prăbușească Stâncile cu casa Sfântului în Prut: a scociorît dedesubt, a ros cum a ros, ca la Corabia lui Noia [6] și n'a fost chip. Stâncele-s apropiate una de alta de parcă-s gură la gură; ci-că chiar vorbesc tare de taina asta în limba lor; parcă se cuprind în brațe și se pleacă de durere că-s roase, iar apa Prutului se teme strașnic să treacă prin strâmtătura și mâncătura ceea, că țipă ca copiii, uitându-se parcă în sus; iar dacă scapă, ține-te de dânsa duluță; a **șperlit-o** [7] parcă nu mai poate de bu-

---

1. Așa numesc Basarabenii Moldova dintre Carpați și Prut.
2. E vorba de Ștefănești, j. Botoșan.
3. Te'nflori.
4. Vezi aici p. 34—5.
5. Pretutindeni.
6. Cf. Pamfile, **Povestea lumii de demult**, București 1913, p. 360 și urm.
7. S'a dus cum se duce **șperla** (cenușa ușoară), când o bate vântul.

curie; ies bulbuci și fum pe urmă-i; s'ar părea că joacă.

N'a putut Faraonu' să dee Stâncele Doamnei și ale Sfântului jos, [dar] nu s'a lăsat; el îi căpăţinos [1] şi-i de cuvânt. Se ţine de treabă, nu dă de sminteală pe nimeni, dar mai ales pe el! Hai să năruească pământul pe o bucată de loc, cât vezi cu ochii, doar doar s'a nărui stânca. Şi ce pământ, Doamne sfinte: **smochină** [2]; ţi-i milă când te uiţi, nu alta! Tot nimic! Ce poate dracul în puterea [3] unui sfânt, care-i sfetnic al lui Dumnezeu! De cât, ce zic din oameni, îi drept: unde-i un sfânt, trebue să-şi bage codiţa şi mitetelul! Aici, cum am spus, vine sfântul o dată pe an, la Paşti, nu singur; da cine-i acu aşa de bun la Dumnezeu ca să-l poată vedea? Cei mai de demult l-au văzut, că noi altfel n'am şti lucrurile ce-aveţi se le auziţi. In sara spre Paşti, când toate Duhurile rele şi gujuliile cele necurate se ascund prin adâncurile şi **zămcile** [4] lor, vine un înger dumnezeesc de-al Sfântului Ştefan, — că el are mai mulţi, ca slugi, — şi scoate cheia de aur de la Casa Doamnei, dintr'o **bulboană** [5] din Prut, unde-i dată în sama unui **somn** mare, născut mai înainte de Ştefan, şi deschide uşa casei. Se luminează ca vara la amiazi şi mai ceva încă; nici o suflare străină nu se aude atunci; tac toate. Ingerul face un semn şi orice duh necurat s'a dus din văzduh şi din ape pe pustiu. In casa împodobită cu icoane din cer şi mândreţuri nespuse, se aprind lumânări, de te taie lumina de ochi. Şi-i de-a mirare mulţimea mare de suflete bune de Moldoveni, buni Români, ce-s sus la Divan, dar gios în acestă seară. Is buni ei la Dumnezeu; şi mai sunt şi alţi oameni de limba şi legea noastră. Da au chipul de **păsăruţi** [6] albe şi frumuşele, îngeri aşiş, cu ochii blânzi

1. **„Indărătnic la capul lui".**
2. **Pământ bun, moale ca o smochină.**
3. **Impotriva.**
4. „Şanţ mare, bortă fără fund, locaşul diavolului, pe unde se duce în ceea lume.
5. **Loc adâncit în râu, unde apa se învârteşte.**
6. **Păsăruici.**

dar de foc. Apele Prutului amuţesc. El stă pe loc. Nici un larmăt. Chiar somnul iesă din adânc să-şi mai vadă pe Vodă odată. Deschis e cerul la miezul nopţii[1]. Ştefan se pogoară lin, dar în trup aşa adevărat, că aşa i-a dat trup de sfânt, nevăzut; da cum a fost în vieaţă, în albe haine, la cingătoare are iartaganul, în mână buzduganul, pe cap o coroană de pietre, — da-s stele, curat, — e'ncungiurat de alte păsăruici, tot suflete, da ştii, îs de-ale lui, din vieaţă, mai dragi, că i-a văzut Români inimoşi. El vine să-şi mai vadă ce-i face somnul lui, Moldovenii, şi dacă ei şi toţi oamenii, îs tot Români cu inimă, cum li-i numele, ori se corcesc şi sufăr şi lifte spurcate în pământul ce-i câştigat de ai lor strămoşi. Se aşează pe tronul de aur din casă şi cu ochii spre apa Nistrului, face un semn cu mâna, şi ca din senin, dealurile se pleacă, toate înălţimile pier, făcându-se una cu văile, îşi mişcă înapoi mânile, face aceleaşi semne: îşi vede ca'n palmă şi locul şi neamul. Sboară atunci spre el tânguirile inimilor curat moldoveneşti şi vede ce mare-i amarul şi jelea; îşi varsă veninul împotriva tuturor liftelor **sircimanii** Moldoveni, ca'ntr'o fântână setoasă de apă. Şi cât îi de sfânt, el începe a plânge, şi plânge cu lacrămi de foc. Sare ca ars de durere şi uită că-i dus dintre noi, dar plânge înainte, în picioare; şi plâng jalnic toate sufletele! Dar nu poate nimic să îndrepteze el, Sfântul, ci la toţi le trimete o vorbă: să gândească, că mare-i Dumnezeu: aude, vede, şi toate le'nsamnă la carte; şi crestături pe răbuş el tot face, până s'a umplea cartea odată şi-o dată, şi lemn de rabuşuri în cer n'a mai fi pentru-ale noastre [nevoi]. Pe loc îngenunche el, Domnul cel mic[2] din cer, al Moldovii, şi sufletele şi îngerii îs de giur împregiur, şi cu el îngenunche şi ele; se roagă el vajnic să-l lase în larg, să mai iasă odată. Şi nu se îndură Prea-Sfântul [Dumnezeu]. Se roagă cu lacrămi ce Prutul sfinţesc, şi apa uşoară o fac, şi plâng întărind inima celor Ro-

1. Pentru deschiderea cerului, vezi Pamfile, **Cerul şi podoabele lui**, Bucureşti 1915, p. 7—12.
2. In cer, numai Dumnezeu este Domn mare.

mâni, a Moldovenilor necorciţi; şi îngeri'n ceruri şi sfinţii viteji, tovarăşi de-ai lui, de-alde Sân-Gheorghe, Sâmendru! Şi păsăriucele slabe de înger, stau gata să cadă de jale [1]! Prutul, el încă jăleşte în hohot, iar Dumnezeu, ce caută la ei toţi, din cer abia-şi mai ţine inima, că aşa de scârbit îi e cerul. De-o dată însă Ştefan sare român [2] în picioare, faţa îi e roşie ca gotca; e foc şi pară în suflet; se crede iar Vodă, şi buzduganul cu dreapta îl învârte, iar cu stânga el scoate iartaganul tăios. Pe loc, într'o clipală se strânge împrejuru-i poporul lui neaoş, din sânge domnesc; îşi vede el apa: da-i tulbure la faţă şi fund, da-s gata să sară, să lupte vrăjmaş că inimă au. Şi-i pare lui bine, că-i vede pe toţi ca'n ulcică.

Mai zice o vorbă, dar nu ştiu spre cine: «Asvârlevor oasele afară pământul, şi loc pentru suflet nici în iad voi să n'aveţi! Perdutu-mi-aţi neamul! Veni-voiu eu doară, — nu-s veacuri de om, — şi - atunci veţi câşca!»

Dumnezeu însă îl vede, nu-l lasă, şi de îndată, îl cheamă, căci se **umezeşte de ziuă** [3], şi voia nu-i este ca ea să-l apuce aicea pe el. O sfânta umbră cu duh, — că cerul se'nchide — face un semn, şi lumina cea sfântă **asfinte** iar casa se'nchide cu huiet de trăsnet. Şi Ştefan, cu inima **tângă** [4], spre înălţime, ca fulger, ca un arhanghel cu îngeri pluteşte voinic spre cer; şi toate aicea se'ntorc cum au fost. Somnul se cufundă în casa-i cea veche Prutul duduie şi clocoteşte de ciudă, că l-a făcut leneş o clipă, fără folos, că tare i-i drag să tot vadă mai pe sfânt [5] şi viteaz. El sub soare lucind, de bataie, de sânge i-i dor, că posteşte de mult. Uşa se'nchide fără de înger şi cheia sare, — o stea parcă — în valuri, iar somnul o prinde şi o pune în cămară, că are să deie samă de ea. In suflete toate, ce-s moldovene, a doua zi parcă se

1. **Induioşate.**
2. **Voiniceşte.**
3. **Se luminează de ziuă.**
4. **Induioşată.**
5. Inversiune deasă în vorbire.

simte o putere şi o învoioşare nespusă, un dor îi e în suflet, şi-s mai Români de-amu înainte, că **Tata** [1] şi **Sfântul** nu uită de noi; ne vad **măişoarele** [2] noastre, şi ziua de mâne a noastră, e a lui. Iar Sfântul nostru de Vodă nu conteneşte; se roagă să-l lase în lume, că nu poate să rabde, dar Domnul Prea-sfântul, ce drag îi este de Ştefan şi lui să-l ştie sfetnic cuminte şi aproape de el, îi zice:

— Mai este vreme! Aşteaptă: are să fie şi asta!

Şi noi aşteptăm, dă Dumnezeu; şi aşteptarea îi cuvânt străbun şi bun. Iar cartea cea mare a noastră maimai e umplută; şi Sfântul e gata să vie 'narmat întocmai ca fârtatul lui, Sfântul-Gheorghe, din lifte să facă o movilă, tăpşan, pe care flăcăii noştri să joace, cantând, ca o dată, cu noi îndeolaltă, necorci! [3].

XLIX. **Ştefan-Vodă, pe la Varniţa Basarabiei**

[Spune un ţăran de-acolo, de pe lângă Tighina:]

— Da a mai fost pe aici şi un haidamac; îi zicea Ştefan-Vodă; el umbla cu alţi şaptesprezece haidamaci ca şi dânsul, ucidea pe jidani şi pe boieri, le lua pământurile şi le împărţia pe la săraci. Era vrednic om,

---

1. **Dumnezeu.**
2. **Nacazurile, durerile.**
3. Povestirea este culeasă din gura unui sătean din ţ. Sorocăi, şi mi-a fost trimisă spre publicare în Revista **„Ion Creangă“** încă de prin 1910 de d-l V. *Moisiu* (cf. lucrarea d-sale: **Ştiri din Basarabia de astăzi**, Bucureşti 1915, p. 99, unde i se dă un scurt rezumat), dar nu m'am putut hotărî s'o public până acuma, acolo, pentru bănuitoarea aşezare a vorbelor şi-a ritmului pe care uşor îl poate prinde urechia.

M. Costea în **Viaţă Românească**, I, no 3. p. 470: „În memoria poporului [moldovean din Basarabia] aceste vitejii [desfăşurate în războiul ruso-japonez, în **divizia Dragomirov**] se confundă cu cele de altă dată, sub Ştefan-Vodă, care a construit pentru el toate bisericile vechi şi toate ruinele de cetăţi; răzăşii păstrează cu sfinţenie nişte hârţoage vechi, — cari şi ele sunt toate dela Ştefan-Vodă, dar nimeni nu le mai poate ceti“.

da nu era aşa de voinc cum a fost Tăbâltoc. Tăbâltoc [1] era mai voinic decât Ştefan-Vodă [2].

L. Bătălia cu Catirina

[Bugiacul e promontorul dobrogean din faţa Galaţilor. In partea lui de miază-noapte, în dreptul dealului cel mai înalt, **Crăcana** [3]] se ridică în margenea bălţii un morman cu profil poligonal, de piatră de pământ, înalt cam de 10—15 metri. E **Bisericuţa.** Cu acest nume au botezat Dobrogenii mai toate ruinele vechi ce se găsesc înşirate de-a lungul Dunării până la mare [4].

Bisericuţa-i făcută de **Catirina, Impărăteasa Muscalilor,** care venise prin aceste părţi să se lupte cu **Ştefan-Vodă.** Catirina îşi trecuse soldaţii peste Dunăre pe la Reni şi-i adusese pe un drum de-a dreptul încoace, dar dând de Ştefan-Vodă, ce-şi tăbărîse oastea pe **Dealul lui Vodă,** deal chiar în marginea promontorului, în spre apus de Cetăţuie, — s'a oprit în marginea bălţii şi a ridicat şi s'a întărit în Cetăţue.

S'au hărţuit ei mult timp din arce, unii aruncând de pe deal, alţii răspunzând din cetate, dar nimeni nu se da biruit. Muscalii erau, ce-i dreptul, mulţi, dar şi Moldovenii foarte dârji. De la o vreme a scos Catirina **arme de foc, arme cu praf de puşcă,** şi a început să împuşte cu gloanţe pe Ştefan-Vodă şi ai lui. Să ştiţi, boieri dumneavoastră, că dela Catirina au ieşit pe aici întâi arme de foc.

Ştefan-Vodă, ne mai putând ţine piept la aşa luptă nedreaptă, s'a retras dincolo, în Ţara-românească, pe Siret în sus.

---

1. Numele unui haiduc de-acum 17 ori 20 de ani.
2. Culeasă de Ap. D. Culea.
3. Se numeşte aşa dela 1880 încoace, dela crăcana de ochire a topografilor cari ridicau harta Dobrogii în 1879.
4. Urmează lămuriri geologico-arheologice, şi apoi legenda culeasă dela un vier.

Catirina, rămânând stăpână peste aceste locuri, peste **Baltă** şi Bugiac, a croit un drum de-a dreptul la Brăila. Drumul trecea prin curmătura dintre Dealul lui Vodă şi Dealul-crăcanei, eşia la vii, în margenea **Lăţimii**, şi o lua de-a dreptul peste baltă, la Brăila. Pe atunci nu era Lăţimea baltă, ca acuma, ci totul era uscat ca'n palmă; numai la **Chiose** era o groapă unde se duceau vitele să se adape.

Peste Lăţimea şi **Podu**, — o gârlă mai la apus, — trecea şosea pietruită de ieşia pe **Grindul-mocanului**, până în malul Dunării. Şi azi se vede şoseaua la Podu; din fundul apei —, adâncă de 3 — 4 metri, — se ridică un dâmb de pietre ce nu-i nici de-un cot de la faţa apei în jos. Pescarii, când trec cu dubele, trebue să fie cu multă băgare de samă, că-şi sparg duba astfel; iar toamna, năvoadele li se încurcă mai totdeauna [1].

LI. Ştefan-Vodă şi moşneagul.

Ci-că a plecat odată Vodă-Ştefan la plimbare cu boierii lui cei mari, după cum îi era obiceiul în vremuri de pace, să cutreiere ţara în lung şi'n lat, în drumul lui, să vadă sate d'astea d'ale noastre, să aleagă locuri pentru biserici şi mânăstiri, să cerceteze păsurile creştinilor, să ajute pe cei nevoiaşi şi să mai şeadă, când şi când, la pilde şi la tâlcuri cu uncheşi ca d'alde mine.

Acu, după trei zile dela plecare, numai uite că se opreşte la un ogor. Acolo ara un uncheaş. Era bătrân-bătrân, şi n'avea pe nimeni să-i dea ajutor, decât p'un copilaş de vreo şapte ani. Unchiaşul, bătrân, — copilul, copil. Ce ispravă erau să facă bieţii? Se canuniau urît!

Că uitasem să vă spuiu: Unchiaşul avusese în ti-

---

1. G. M. Murgoci, în **Sămănătorul**, III (1904), p. 141 — 3. Se pune ca origine a legendei, unul din mocanii veniţi din Basarabia. Bucata cuprinde şi consideraţii geologice asupra toponimiei cuprinse în legendă.

nerețele lui o spuză de copii, dar când îi vedea colea dănaci, venia moartea, și-i înghiția pământul care nu se mai satură. Și hăt târziu, când își luase omul nădejde dela binele lumii acesteia păcătoase și-și aștepta sfârșitul, mai dobândi o odraslă. Crește copilul, crește, până, vezi dumneata, altă năpaste la casa omului: moare mătușa, iar unchiașul o duce și mai greu. Să-și iea alta? Ferit-a Sfântul! «Ce e întâiu, nu e pe urmă».

D'aia, măi taică, s'amăra rău creștinul!

Acu, să nu uităm vorba. Vodă, cum zărește pe moșneag, mai să-l cuprindă plânsul. Era milos, nevoie mare, Măria sa. A intrat în voarbă cu el.

— Bună ziua, moșule!

— Mulțămim Măriei tale, prea luminate Doamne!

— De ce te-ai sculat târziu?

— Hei, Măria ta! Nu m'am sculat târziu; m'am sculat de dimineață, dar n'a vrut Dumnezeu cu mine!

Lui Ștefan-Vodă îi place răspunsul moșneagului. Incepe să se mai gândească, și-și aruncă ochii spre holde:

— S'or face bucatele, moșule?

— Apoi de, Măria ta!; Sunt trei **galioane** [1] pe mare; dac'or veni pline, nu se fac bucate; dac'or veni goale, iar nu se fac. Dacă or veni însă pe jumătate, se fac!

Vodă, mirat, se pune pe gânduri:

— Mă, da isteț mai e moșneagul ăsta! Așa român mai zic și eu.

Pe urmă:

— Moșule, am doisprezece berbeci. Când le-o veni vremea, vii să mi-i tunzi?

— Viu, Măria ta! Cum nu!

Atât a vorbit, și s'a depărtat Ștefan-Voda cu ai lui, după ce a dat moșneagului câți-va leișori acolea, să-și împace nevoia, și un argat să-i ajute la arătură până sara.

Hei, după vr'o câteva zile, Vodă vine la divan.

---

1. **Corăbii.**

— Boieri dumneavoastră! — zise el celor cari îl întovărășiseră, — îți ști care să răspundeți la întrebările ce v'oiu pune?

— Apoi, cum nu! S'ar putea altfel, Măria ta? răspund boierii.

— Dacă-i așa, știți că mie-mi plac oamenii iscusiți și d'aia vă țin pe lângă mine. V'aduceți aminte când ne-am întâlnit dăunăzi cu unchiașul în țarina cutare?

— Ne aducem! răspunseră toți într'un glas.

— Ce am întrebat eu și ce a vrut să zică moșul când a răspuns că s'a sculat de dimineață, dar n'a vrut Dumnezeu cu el?

Se gândesc boierii, dar, ce să răspundă? — că nu-i tăia capul.

— Păi, de, Măria ta! Știm noi ce s'o fi gândit moșul? Să ne ierți, dar n'am putea răspunde!

— Dar cu bucatele? De ce galioane a vorbit unchiașul, și ce e cu ele?

— Nici la asta nu ne pricepem, Măria ta! bătu-l-ar sfinții de moșneag!

— Apoi ce știți dumneavoastră, dacă nici la atât nu vă taie capul? — zice Vodă supărat.

Pe urmă iar mai întreabă:

— Dar, despre ce berbeci e vorba?

Să gândesc, se gândesc, dar..

— Să ne ierți, Măria ta, nici p'asta n'o știm.

N'o știți? — zice Vodă încruntându-se și răstindu-se la ei. Păi, să știți, că așa vreau eu! Până'n trei zile aștept răspunsul la câte trele întrebările, că altminteri întorc cojocul pe dos. Unde vă stă capul, v'or sta și picioarele!

Hei, acu-i acu. Boierii o sfecliră, măi taică! Cercetează ei încoa, cercetează încolo, în sus, în jos, chiamă babe și tălmaci, fel și chip, — degeaba! Nimeni nu le putea da răspunsurile cerute de Vodă.

Dacă văd și văd că li s'a apropiat veleatul, hotărăsc să le dea toate pe una și să roage pe unchiaș. Așa strâng douăsprezece sute de lei[1] și trimit pe unul mai

1. Prin jud. Tecuciu și astăzi mai spun bătrânii „douăsprezece sute" în loc de „o mie două sute" (T. P.).

guraliv să-l ispitească ce şi cum? Vodă ştia tot, că aflase prin oameni de şiretlicurile lor, dar tăcea, să vază până unde-or ajunge?

Se duce boierul cu pricina şi ispiteşte pe unchiaş, doar o afla ceva. Da, se vede, unchiaşul i-a priceput gândul! Nu se da omul cu una, cu două.

Dacă vede că n'o scoate la cale aşa, îi spune că aşteaptă boierii la divan, şi că mare bine o avea dela ei.

— Aş veni, dar nu pot să las plugul, boierule!

— Hei, moşule, şi dumneata acum! Ţine banii ăştia şi ţi-i împăca nevoia. Numai vino!

Unchiaşul, când vede banii, Doamne, Doamne! Bucuria lui.

Vine la divan să le facă pe plac.

Acu, divanul ăla avea mai multe odăi. Boierii socotiau că Vodă-i dus departe, — dar el, care le pricepuse gândul, vine încet-încet şi se furişează într'o odaie de alături, să le auză vorba şi sfatul.

Din una în alta, cum şedea unchiaşul pe un jeţ d'alea, mirat şi el de cinstea ce-l găsise, numai încep să-l ispitească:

— Ia spune-ne, moşule: ce-ai crezut că te întreabă Măria sa Vodă când te-a întrebat de ce te-ai sculat târziu? Şi ce ai vrut să zici când ai răspuns ca te-ai sculat de demineaţă, dar n'a vrut Dumnezeu cu dumneata?

— Hei, mă miram ce-o să fie vorba! Apoi, Măria sa m'a întrebat de ce m'am însurat bătrân, şi eu am răspuns că nu m'am însurat bătrân, ci tânăr, că aş fi avut acum şi nepoţi de sapă, dar n'a avut Dumnezeu să-mi trăiască copiii cei dintâi, şi d'aia mă amărăsc aşa!

Se miră boierii.

— Da cu bucatele ce ai vrut să zici?, mai întreabă ei.

— Ei, ce? Am zis că sunt trei galioane pe mare: dac'or veni încărcate, nu se fac bucate; d'or veni goale, iar nu se fac; iar d'or veni pline numai până la jumătate, se fac. Adică, ori ce om pricepe: dacă o ploua în lunile de vară totdeauna, nu se fac bucate; dacă n'o

ploua şi o fi secetă, iar nu se fac; iar d'o fi ploaie şi soare potrivit, aşa cât trebue, s'or face bucatele!

— Mă, mă, mă! Ce unchiaş isteţ! zic boierii, cari însemnau pe hârtie, ca să ştie ce răpuns să dea lui Vodă.

— Da moşule, — mai zic ei, — ăi doisprezece berbeci ce sunt? Şi când te duci să-i tunzi? [1].

— Cine să fie? — zise unchiaşul râzând Nu sunteţi dumneavoastră? Uite, se vă număr: unu, doi... tocmai doisprezece. Şi, ce să vă mai tund? Nu v'am tuns când mi-aţi dat douăsprezece sute de lei?

Când aud aşa, rămân tare ruşinaţi boierii, da, odată intră şi Vodă din odaia lui de alături. Vedeţi dumneavoastră, nu mai putea răbda. Ei rămân încremeniţi.

— Frumos, frumos, boieri dumneavoastră! Să vă dea învăţătură un moşneag! Dela moş v'am cerut eu să aflaţi răspunsul?

— Iartă-ne, Măria ta! zic ei. Ne vom învăţa minte de-acu. N'am fi chemat pe moşul, dar ne era de capetele noastre, de jupânese şi de copii.

Vodă, suflet bun, îi mustră ce-i mustră, şi-i iartă. Pe urmă încarcă pe unchiaş de bani şi de scumpeturi, că se mira şi moşul de ce l-a găsit, şi-i spune să mai vie când şi când pe la Măria sa, să se sfătuiască, — că tare mult îi plăceau, măi taică, lui Ştefan-Vodă, moşnegii isteţi! [2].

XLIII. **Cântecul lui Ştefan cel Mare**

[Scrie Mateiu Strijkowschi, călător polonez prin Moldova pe la 1540—80 despre Ştefan-Vodă :]

---

1. Aminteşte vorbele călăului lui Tomşa-Vodă, cu privire la boieri: Doamne s'au îngrăşat berbecii; buni sunt de junghiat!" (Letopis. I, 263).

2. C. Rădulescu-Codin, **Legende, tradiţii şi amintiri istorice**, Bucureşti, 1910, p. 66—9. Povestirea e culeasă din jud. Muscel. A se vedea Marian, **Tradiţii poporane române**, p. 156: **Ştefan-Vodă şi Iuga.**

Moldovenii şi Muntenii cântă despre el negreşit în toate banchetele lor acompaniindu-se cu muzica alăutei:

Ştefan, Ştefan-Vodă,
Ştefan, Ştefan-Vodă,
Bătea pe Turci, bătea pe Tătari,
Bătea pe Unguri, pe Galiţieni, pe Poloni,..

In cursul călătoriei mele prin ţările turceşti, văzuiu în Bucureşti, capitala şi reşedinţa Domnului muntenesc, carele ne pofti la prânz, portretul acestui Ştefan cu coroana regală şi un toiag în mână, de naltă statură, aninată pe păretele iatacului princiar. Moldovenii îl numesc Cara-Bogdan Ştefan, — **cara**, româneşte, însemnând: **scump** [1]. Din cauza nepovestitei sale bravuri, Românii îl socotesc de sfânt [2].

[După aceste însemnări, Alexandri compune două cântece ce se vor afla în **Poezii populare ale Românilor** [3] şi alte două, tuspatru variantele unuia şi aceluiaş cântec; al treilea, din ediţia dela 1908 [4] este acesta:]

Ştefan, Ştefan Domn cel mare,
Seamăn pe lume nu are!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândrul soare!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

El şi-a pus pieptu'n hotare
De-opreşte hoarde tătare!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

Opreşte hoarde tătare,
Şi Lifteni cu chica tare!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

Liftenii cu chica tare
Şi-Ungurii cu fala mare!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

Ungureni cu fala mare
Şi Turcii pe smei călare!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

---

1. De fapt, dacă Ştefan s'ar fi numit aşa, cara ar fi o poreclă: **negru**, iar nu **scump**; cuvântul vine prin urmare din limba **turcească**, nu din cea latină.
2. Cronica lui Strijkowschi s'a publicat de Haşdeu în **Arhiva istorică a României**, t. II, p. 6, însoţită de traducere.
3. In ediţia din 1908 („Minerva", Bucureşti), p. 112 sub no. XLV, reproduse şi de d. S. T.-Kirileanu în ed. I la p. 157 sub no. 68 şi 69 iar în ed. II, la p. 114—5 sub no. 61—62.
4. P. 113, după manuscriptul 814 al Academiei Române.

Ştefan, Ştefan Domn cel mare,
La Suceava cuibu-şi are!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

Şi din cuibul lui când sare,
Se bate 'n patru hotare!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

La Suceava cuibu-şi are
Şi din cuib ades el sare!
Halal de Români,
Amar de păgâni!

Se bate 'n patru hotare
Şi lumea stă la mirare,
Halal de Români,
Amar de păgâni!

[A patra variantă :]

Ştefan, Ştefan Domm cel mare,
Seamăn pe lume nu are,
Seamăn pe lume nu are
Decât numai mândru soare.

Ştefan, Ştefan Domn cel mare,
Bate oardele tătare:
Bate oardele tătare
Şi Turcii pe smei călare!

Ştefan, Ştefan Domn cel mare,
La Suceava cuibu-şi are:
La Suceava cuibu-şi are
Şi din el ades el sare!

Ştefan, Ştefan Domn cel mare,
Bate Leşi fără cruţare:
Bate Leşi fără cruţare
Şi Unguri fără 'ncetare

Ştefan, Ştefan Domn cel mare,
Pune pieptul la hotare:
Pune pieptul la hotare,
Ca un zid de apărare!

Ştefan, Ştefan Domn cel mare,
Are-o ţară mică, tare,
Ţara-i mică, ţara-i tare
De stă lumea la mirare! [1].

XLIV. **Chipul lui Ştefan-Vodă dela Putna**

La Putna un călugăr bătrân mi-a arătat locul înlăuntrul bisericii, în care stătea odată aninat portretul în original a lui Ştefan-Vodă. După [acel tablou] original, el a fost mic de stat dar cu umeri largi, cu faţa mare şi lungăreaţă, cu fruntea lată şi ochii mari plecaţi în jos. Smad şi îngălbenit la faţă, părul capului lung şi negru

1. Din Hasdeu, **Ioan-Vodă cel cumplit**, ed. II, Bucureşti 1894, p. 75—6, reprodus din Pencovici, **Cartea şcoalelor de întâiul grad**, Bucureşti 1863, p. 51—2.

acoperia umerii şi cădea pe spate. Căutătura era tristă şi adâncă, ca şi cum ar fi fost cuprins de o stranie gândire. Coroana lui avea de-asupra, în mijloc, crucea toată de aur, împodobită cu cinci pietre nestimate. Sub crucea coroanei, urma Duhul Sfânt, apoi Dumnezeu-Tatăl, cu dreapta binecuvântând, cu stânga ţinând globul pământului; pe cercul de margine al coroanei, un rând de pietre scumpe de jur împrejur. Imbrăcat era Vodă într'un straiu mohorît cu guler de aur, iar pe gât îi atârna un egolpion din pietre şi mărgăritare. Câmpul portretului era albăstriu; în dreapta şi în stânga chipului, perdele roşii.

Am întrebat: ce s'a făcut originalul?

Călugărul a răspuns ce însuş auzise:

Intr'una din zilele anului 1777, la miezul nopţii, **Buga**, clopotul cel mare, a început să sune de sine, întâiu încet, apoi tot mai tare. Călugării treziţi din somn se uitară în ograda mânăstirii. In fioroasa tăcere, în sunetul clopotului ce creştea treptat, biserica se lumină de sine înăuntru de o lumină stranie şi ne mai văzută. Călugării coborîră într'un şir treptele chiliilor, unul deschise uşa bisericii... In acea clipă clopotul tăcu, şi în biserică era întuneric des. Candelile pe mormântul lui Vodă se stinseră de sine, de şi avusese untdelemn îndestul.

A doua zi portretul Voevodul Moldovii era atât de mohorît şi de stâns, încât pentru păstrarea memoriei lui, un călugăr ce nu ştia zugrăvi, a făcut copia ce există astăzi.

Aprinde-se-vor candele pe mormânt? Lumina-se-va vechiul portret? [1].

---

1. M. Eminescu, **Scrieri politice şi literare**, vol. I, (1870—1877), Bucureşti, p. 210—1.—După cum se vede, nu se arată lămurit ce s'a întâmplat cu vechiul chip al Voevodului. — Editorul adaugă într'o notă subliniară: „Interesul lui Eminescu pentru asemenea legende romantice asupra eroului nostru celui mai iubit de el, se vede şi din reproducerea în **C[urierul** **d[e] I[aşi]**, no. 40, a unei alte povestiri de acestea (din **Telegrafulu Romanu**, Sibiu, 1877, no. 27 din 7 | 11 Aprilie), unde se pomeneşte despre desgroparea oficială a moaştelor lui Ştefan cel Mare, săvârşită la Putna în Decemvrie 1855. Povestirea întitulată: „Unu incidentu din viéti'a nounumitului Mitropolitu [al Bucovinei] Teoctistu Blajeviciu", arată întâm-

XLV. Odoabă

Odoabă a fost o căpetenie de oaste de-a lui Ștefan cel Mare, pe care Domnul, în urma unei isbânzi frumoase, prin părțile unde se află astăzi satul **Odobești** din ținutul Bacăului, l-a răsplătit zicându-i:

— Privește, Odoabă, în preajma ta, și vezi: câte vei cuprinde cu ochii, să fie ale tale și să le stăpânești!

Și Odoabă a pus stăpânire pe locul acela și așa s'a întemeiat dela dânsul Odobeștii, pe drumul ce merge dela Bacău la Bârlad și la Vasluiu, pe deasupra dealurilor din stânga Siretului [1].

XLVI. Mânăstirea Neamțului

Ștefan-Voevod... având multe răsboaie și întâmplându-se a lupta și pe locul unde până astăzi se numește **Braniște** [2] aproape ca un ceas de mânăstirea Neamțului, și văzând biserica [cea veche] mai de tot sfărâmată [de cutremurul dela 1742, August 29], el, după obiceiul cel blagocestiv care-l avea întru sineș pentru sfintele biserici, a pus lucrători și a dat cheltueli părintelui Teoctist și a zidit biserica aceasta mare a Inălțării Domnului Dumnezeu și Mântuitorului Isus Hristos, care se află până astăzi, pe un loc puțin mai sus de unde a fost zidită cea dintâi. Care [această nouă zididă biserică] s'a sfințit la anul 7006, ce este dela Hristos 1497, Noemvrie 14, precum pe piatra de de-asupra ușii se vede însemnat [3].

---

plarea minunată că un vechiu omofor de sus ar fi căzut peste capul Mitropolitului în clipa răsturnării lespezii de pe mormântul Sfântului Voevod.

Și Episcopul Melchisedec pomenește vechiul tablou al lui Ștefan (**O visită la câteva mânăstiri și biserici antice din Bucovina,** București, 1885, p. 47—8). Copia a aflat-o în trapezarea mânăstirii Putna; ea este făcută în Suceava la 18 Fevr. 1797 de Vasilie Popovici, „de pe alt chip foarte vechiu din zilele Măriei Sale în anii dela Hristos 1456 (sic)“

1. Culegere din sat, în 1911.
2. Se adaugă: „după cuvântul slavon **brani** (bătălie)“.
3. [Arhierul Narcis Crețulescu în] C. D. Gheorghiu, **Revista Geografică a României,** P.-Neamț, 1904, p. 266—7.

XLVII. Biserica dela Suceava

In raionul curții domnești [din Suceava], anume în grădină, după spusele tradiționale ar fi fost o mică biserică [făcută de Ștefan cel Mare] pentru fiii Domnului [1] și domnițe, pe locul unde acuma e bisericuța Sf. Ion Botezătorul, spre răsărit dela Sf. Dimitrie [2].

XLVIII. Biserica din Burdujeni, ț. Botoșani

Legenda spune că pe locul actualei biserici era încă cu 100 ani mai înainte o biserică de lemn construită de Ștefan cel Mare și că într'însa a fost dat surgun un mitropolit care se opunea la cununia [Domnului] cu fiica Domniței Maria cea răpita din Țara-muntenească. Mai spune de asemenea că locul a trecut în stăpânirea lui Ion Purice Movilă, care a adunat material pentru o biserică de piatră, dar ca numai fiul său Teodor a clădit-o, de unde și supranumele de «Mânăstirea Teodoreni».

Legenda coincide cu faptele istorice [3].

XLIX. Cerdacul lui Ștefan cel Mare și biserica Episcopiei din Huși

Dintre împrejurimi[le Hușului] avem a aminti aici **Dealul Coțoiului,** în partea sudică a târgului, deal foarte înalt și care domină vederea târgului... Se păstrează o

1. In text: beizadele.
2. Vl. Mironescu, **Mânăstirile și bisericile întemeiate de Ștefan cel Mare,** Cernăuți 1908, p. 16—7.
3. **Ibidem.**

tradițiune că acolo ar fi fost **Cerdacul lui Ștefan cel Mare**, cum și tot de pe el Ștefan-Vodă ar fi tras cu arcul să vadă unde are să facă biserica [1], episcopia de astăzi [2].

L. Biserica Domnească din Piatra-Neamț

Biserica astă roșie [din Piatra] este iar de Ștefan înălțată în cinstea Mergătorului-înainte [3].

LI. Mânăstirea Florești, ț. Tutovii

Este făcută de Ștefan cel Mare la 1480 [4].

LII. Mânăstirea Căpriana sau Chipriani

1. — Se crede că biserica cu hramul Adormirii [din

1. Biserica este săvârșită la 7003 Noemvrie 30 (Ep. Melchisedec, **Cronica Hușilor**, p. 11).

2. Gh. Ghibănescu, **Originea Hușilor**, Bârlad, 1887, p. 11—2: se adaugă: [„tradițiunea] e înregistrată de toți acei ce au scris ceva despre Huși". Citează pe Melchisedec, **op. cit.**, p. 11,—care însă nu scrie decât: „[dealul] Coțolului mai înainte se numia Cerdacul lui Ștefan-Vodă"; Gh. Aramă în **România Liberă**, 1884, August, și V. Săghinescu, **Geografia Jud. Fălciu**, p. 14; Cf. și p. 75.

3. C. Negruzzi, **Op. compl.**, I, Buc. 1905, p. 139—40; în scrisoarea din Mai 1837 dă următoarele, șire: „Indată ce [Ștefan] câștiga o isbândă asupra neprietenilor, el nu lipsia a ridica și un monument în care să se mărească Dumnezeul războaelor și a[l] îndurărilor; pentru aceasta în rar târg a[l] Moldovei nu vei găsi vreo urmă de a[le] lui; și în vreme ce pomenirea multor urmași ai săi cu sunet, a pierit, cele ale Eroului român, după trei veacuri și jumătate stau încă întregi în Moldavia ca și numele lui în inimi române". — Cf. Melchisedec, **Notițe ist. și archeologice**, Buc. 1885, p. 74—5.

4. I. Antonovici, **Mânăstirea Florești**, București 1916, p. 111; din tradiția pe care preotul a cules-o din popor, profesori și cărturari au făcut un fapt istoric. De fapt întemeerea mânăstirii se datorește marelui vornic Crăstea Ghenovici, pe la 1590. (**Tot acolo**, p. V.).

Mânăstirea Chipriani, ț. Chișinău] a fost zidită de către Ștefan cel Mare și isprăvită de Alexandru-Vodă [1].

2. — Tradiția poporană deduce numirea ei de **Căprieana** dela o căprioară pe care în acel loc ar fi vânat-o eroul prinț [Ștefan-Vodă] [2].

LIII. Mânăstirea lui Ștefan-Vodă, de la Cetatea

1. — La apus de Gârbești (Roșcoaia), ținutul Vasluiului, pe vechiul drum ce merge de la Ţibana la Roman, pe dealul care se vede ca fiind cel mai înalt, este locul numit **Cetatea.** Acolo a fost o mânăstire făcută de Ștefan cel Mare. Mânăstirea a fost de multe ori prădată de Tătari și de hoți, până când s'a și risipit. Cele mai de pe urmă lucruri au fost duse la biserica din Ţibănești [3].

2. — In această comună [Gârbeștii], se află urmele a două cetăți: una pe deal, numită **Cetatea mică,** unde se află și un schit de călugări, și alta pe costișă, numita **Cetatea mare**: ambele se zic a fi de pe timpul lui Ștefan cel Mare [4].

LIV. Biserica din Târgu-Frumos

[Târgu-Frumos] a fost o dată rezidență Domnească [5];

1. Z. C. Arbore, **Basarabia în secolul XIX,** București 1898, p. 318.—T. Codescu, **Uricarul,** III (1853), p. 270

2. T. Codescu, **Uricarul,** III, p. 270; cf. S. T. Kirileanu, **op. cit.,** ed. I, p. 104—6.

3. După spusele unui bătrân din Gârbești [(Roșcoaia). — Cf. S. T.-Kirileanu, **op. cit.,** ed. I, p. 202 și II, p. 178.

4. G. Hrisoscoleu, în **Buciumul român,** III (1883), p. 214—5.

5. N. Iorga, **Sate și mânăstiri din România,** Buc. 1895, p. 29: „Târgul-Frumos, foarte veche așezare, asupra căreia nu s'a oprit însă nici odată gloria țerii". Biserica cu hramul Sf. Paraschiva, se numește într'adevăr „domnească"; nimic n'arată ctitoria lui Ștefan cel Mare; se pomenește însă de Petru Rareș, Elena Doamna și fii lor (Iorga, **Inscripții din bisericile din România,** II, p. 291—4).

acum însă, nici o urmă de antichitate nu se mai vede, decât numai o biserică făcută de Ştefan-Marele [1].

LV. Biserica din Scânteia, ţ. Vasluiu

1. — La Scânteia se află o biserică zidită de Ştefan cel Mare, reparată de Duca-Vodă [2].

2.— [Biserica cu hramul Sfinţilor Voievozi din Scânteia, ţ. Vasluiu este] numită şi până astăzi a lui Ştefan cel Mare [3].

LVI. Cetatea Neamţului şi vechimea Băilor de la Oglinzi

Băile de la Oglinzi pe cari Târgu-Neamţ le-a dat în folosinţa bolnavilor, de-acu două zeci de ani, sunt vechi. Despre ele s'a găsit o poruncă domnească, o hârtie de la Ştefan cel Mare.

Intre Mânăstirea Neamţului şi între cea dela Secu, se află în loc unde-i zice lumea **Grajdurile domneşti.** Acolo îşi avea Ştefan cel Mare grajdurile lui, puse supt grija unui comis. Intâmplându-se, acu, să se strice ceva în zidul Cetăţei Neamţului, Ştefan Vodă a scris comisului, o hârtie şi i-a zis să ia o stâncă dela Pietrile Dobreanu, să vie pe pârăul Sărata, pe la băile de puciosă şi pe la băile dela Oglinzi, şi să îndrepte zidul, acolo unde era stricat.

---

1. C. Negruzzi. **Op. compl.,** I, Buc. 1905. p. 135.
2. G. Hrisoscoleu, în **Buciumul Român,** III (1882), p. 216.
3. T. T. Burada în **Revista pentru istorie, archeologie şi filologie,** II, p. 717 — 9; autorul crede că biserica este făcută de Vasile Lupu. — Iorga, **Istoria Bisericii româneşti,** I, p. 96: „La Scânteia în părţile Vasluiului, este o biserică ca poartă tot semnele epocii lui Ştefan cel Mare, a cărei inscripţie s'a piedut însă, ori a fost prinsă cumva în jidărie".

Hârtia astă s'a găsit, şi s'a dovedit că băile Oglinzi erau pe vremea aceea. De altfel, când s'au săpat băile de târgoveţi, s'a găsit un fel de hrubă, pe-acolo; pământul se sprijinia pe un fel de acoperiş de bârne de când lumea.

Spun oamenii că ar fi fost tainiţe pe supt munte, de la Cetate până la băi, după cum se ştie c'au fost de la Cetate şi până în Târgu-Neamţului, pentru nevoile vremii [1].

LVII. **Curtea domnească din Vasluiu**

Lângă biserica Sf. Ioan [din Vasluiu] se văd urmele palatului lui Ştefan cel Mare, căci acest mare Domn avea descălicătoarea aici [2].

LVIII. **Biserica din Oboroceni**

Biserica din Oboroceni, ţinutul Romanului, este dela Ştefan cel Mare [3].

LIX. **Bulbucenii, ţ. Tutovii**

1. — Bulbucenii din Tutova, sunt înfiinţati de Ştefan cel Mare [4].

2. — Satul Bulbucenii din ţinutul Tutovii sunt de la Ştefan cel Mare. Asta-i ştiut, şi numai alte împrejurări mai mărute nu se cunosc [5].

1. Culeoră de la păr. Celus din T.-Neamţului în Iulie 1919.
2. G. Hrisoscoleu, în **Buciumul român**, III (1882), p. 192.
3. Dela păr poroh din. Şcheia, acelaş judeţ.
4. Culegerea d-lui V. C. Nicolau, Bârlad.
5. Culegerea din localitate.

LX. Voineştii

Voineştii, răzăşi de la ţinutul Tutovii, sunt de la Ştefan cel Mare. Numai numele se trage de la unul Vasile Voinescu, un boer care ci-că ar fi vândut nu ştiu cui cu meşteşuguri tainice, o jumătate din târgul Iaşilor, dar l-a prins stăpânirea şi i-a tăiat mâniie [1].

LXI. Biserica din Fântâni, ţ. Tecuciu

Biserica din Fântâni, comuna Nicoreşti, este zidită de Ştefan cel Mare [2].

LXII. Novacii din ţ. Chişinăului

Cine n'a auzit de Novac, ostaş de-al lui Ştefan cel Mare? De la el se izvodesc Novacii din uezdul (ţinutul) Chişinăului: de la Novac. Sunt şi cântece pe cari oamenii din sat le ştiu tare bine. Unul pomeneşte pe-un ficior al lui Novac, pe Gruia:

Gruia, Gruia şi Novac,
Şăd la umbră unii fag... [3]

LXIII. Călăraşii din ţ. Orheiului

Călăraşii de la ţinutul Orheiului, sunt tocmai de la

1. Culegerea d-lui V. C. Nicolau, din Bârlad.
2. S'a refăcut şi s'a sfinţit în August 1919 (ziarul **Universul** din 2 Sept. 1919). — Cf. S. T. - Kirileanu, **op. cit.**, ed. I. p. 202.
3. Culegere de la d-l V. Gavrilescu din Chişinău. De fapt cântecele novăcene s'aud mai ales prin părţile apusene ale României.

Ştefan cel Mare. Ştefan-Vodă i-a făcut răzăşi, spun unii, pe când alţii adaugă:

— Nu; noi suntem mazâli dela Ştefan-Vodă.

In Călăraşi a trăit moldovanul tare bine pe-atunci, pe când se cânta:

Călăraşi', apă dulce,
Cin'te bea, nu se mai duce, —

da a venit după asta prea mult rachiu, prea mulţi ovrei şi prea 'ndelungată vreme a stăpânit pe-aici Moscalul [1]!

LXIV. Hârlăul

Moşie[a Hârlăului] se pretinde a fi dată târgoveţilor de Ştefan cel Mare, printr'un hristov care-l aşeză în zid, în biserica sf. Gheorghe, de-asupra amvonului [2].

LXV. Iazul de lângă Suliţa

Iazul sau lacul Dracşani de lângă Suliţa (jud. Botoşani) este domnesc. Ştefan-Vodă l-a iezit cu lână şi cu mare greutate a putut să-i oprească apele pentru multă vreme. Până mai dăunăzi se vedea talpa caicului în care Ştefan se primbla pe iaz în zile de sărbătoare, când mai răsufla şi el de atâtea războaie. Cât a năcăjit el şi cu iezetura asta! Că era străşnicie mare cu apele prin părţile noastre; şi până n'a bătut toată iezetura cu lână, şi pâna n'a pus acolo, în gura apelor, un Ţigan şi un cocoş, — n'a fost chip! [3]. Lanţuri cât pum-

1. După culegerea d-lui Gh. Olaru, din Noembrie 1918.
2. Nădejde şi Ţitu, **Dicţ. geografic al jud. Botoşani**, Bucureşti 1895, p. 130. — **Cf.** şi S. T.-Kirileanu, **op. cit.**, p. 197.
3. Despre asemenea lucruri se pomeneşte şi pe la Romăncăuţii din Hotin (T. P.).

nul de groase ţineau piept cu şuvoaele. In miezul nopţii, când e bine şi frumos, Ţiganul iesă şi azi şi scapără din cremene şi din amnar, iar cucoşul cântă de se răsună toată valea până departe şi bate din aripi la opust.

Tot Ştefan cel Mare a pus în iaz o ştiucă şi un crap, cu câte un cercel de aur în urechi. Crapul s'a dus degrabă — semn rău pentru dânsul! dar ştiuca s'a găsit nu de mult, mare, mare, cu cercelul în urechi — aşa cum o azvârlese 'n apă Vodă, atunci când petrecea pe caic cu lăutarii. Azi iezetura s'a rupt, pescarii au cutezat să sfârşeaccă de zile şi ştiuca domnească — semn de vremuri rele... Căci şi iazul când se mânie, dar mai cu samă la Iordan, când preoţii sfinţesc apele, face uuu... arătând că cere om! [1].

LXVI. **Movilele şi satele dintre Borolea şi Ştefăneşti**

Cât vezi şirul movilelor, începând dela satul Borolea, până la Stefăneşti, toate se zice că sunt făcute de oştenii lui Ştefan-Vodă. El a dăruit locuri cât vezi cu ochii unui strămoş din satul acela, împodobit şi astăzi cu atâtea rămăşiţe de păduri. Şi Borolea e sat de răzăşi, şi-l pomenesc mereu, cu multă mândrie pe marele Voevod care «i-a boierit». Mergând mai în jos, cum treci de Păun, jud. Botoşani, alt sat care ţine amintiri despre dânsul, dai de **Podul lui Ştefan-Vodă,** de şi e o iezătură numai, despre care toţi zic că e iezită de el, cu lână [2], ca să ţie pentru veacuri veşnice [3].

LXVII. **Clopotul lui Vodă-Ştefan**

Mare era Moldova pe vremea celui Vodă, fără samăn

1. D. Furtună, **Cuvinte scumpe,** Bucureşti 1914, p. 33.
2. Cf. „Iazul de lângă Suliţa"
3. D. Furtună. **Firicele de iarbă** (no. 808 din „Biblioteca peutru toţi"), p. 22 — 3,

de mare, şi crainici atâta de mulţi, ca să vestească în tot cuprinsul ei ceasurile de primejdie, nu s'ar fi putut afla. De aceea puse Domnul meşteri în Ţarigrad, să-i toarne un clopot mare, pe care mai de-apoi să-l atârne în stâncă de piatră pe malul marii.

Şi l-au făcut meşterii, şi l-au asezat la locul cuvenit.

Acolo a stat toată vieaţa lui Ştefan-Vodă, trezind mulţimea norodului cu glasul lui răsunător de câte ori sta nevoia grabnică să se strângă oştile.

Mult bine a prins Moldovii acel clopot sfinţit de Vlădica Ţarigradului, şi limba lui pornia cu încredinţare că era ascultată cu sfinţenie; dar după moartea Stăpânitorului cel Mare, când nimeni nu mai băgă de samă chemarea de pe malul mării, de jale adâncă clopotul a crăpat, şi desprindu-se de unde stătea atârnat, s'a prăbuşit şi s'a pierdut în funduri ascunse de ape.

De-acolo vueşte şi azi amar, şi cine voeşte să-l audă, îl poate asculta, din locul acela de pe malul mării ! [1].

LXVIII. **Podul de lângă Cotnari**

[Despre un pod de lângă Cotnari, se spune că este făcut de Ştefan cel Mare] [2].

LXIX. **Podul lui Ştefan cel Mare de lângă apa Trotuşului**

[Este pe şoseaua ce merge dela Adjud, spre munte, pe malul Trotuşului, la jumătatea drumului dintre Căiuţ şi Gârbovana. Harta Marelui Stat Major îl înseamnă :]

1. T. Pamfile. **Firişoare de aur**, p. 74—5.
2. Dr. C. I. Istrate, **Biserica şi podul din Borzeşti**, Anal. Acad. Rom., XXVI ist., p. 298).

P[odul lui] Ştefan cel Mare [arătând că trece peste] P[ârăul] - podului, [aproape de gura acestuia şi prin urmare foarte aproape de Trotuş. Acest pârău care taie şoseaua la km. 24+810 se mai numeşte şi]Părâul lui Ştefan cel Mare [1].

[De fapt, podul acesta este făcut pe urmele altuia, mai vechiu, din vremea domniei lui Mihail Sturză care] făcuse să se ridice un stâlp de cărămidă cu acoperământ şindrilit spre a comemora această reconstrucţie... Răducanu Rosetti, ...pe la 1847, însoţit de Costachi Negri şi de Manolache Costache, a dat foc acoperământului şindrilit al stâlpului. . căci le era ciudă la toţi că «Mihalache Sturza până şi gloria lui Ştefan cel Mare voeşte să o fure»...

Rămăşiţele vechiului şi adevăratului **Pod a lui Ştefan** [se văd] mai jos de acest pod... cari rămăşiţe... au fost într'adevăr clădite de Ştefan cel Mare sau de alt domn sau boier cu numele de Ştefan [2].

LXX. Calul lui Vodă-Ştefan

He, he, he! Săracul Ştefan-Vodă! Să'nvie el, altă făină s'ar măcina [3]. Şi când a fi, la vremea vremii, crezi că n'are să'nvie?

1. Dr. C. I. Istrati, **Biserica şi podul dela Borzeşti**, p. 298. I se dă şi o fotografie înainte de restaurare, planşa XIII.—Curios ni se pare cum răposatul Istrati îl numeşte „Podul dela Borzeşti" când el se află la 10 km. spre miazăzi şi răsărit de această localitate, şi când între pod şi Borzeşti se mai află satele Gârbovana şi Negoeştii.—Intre Borzeşti şi Negoeşti se mai varsă în Trotuş apa care trece prin satele Bogdana şi Valea-seacă. Dela izvor şi până să iească din Bogdana, se numeşte **Pârăul Bogdănii**, dupa harta Institutului Geografic; alt nume nu-i mai arată. Totuşi, O. Racoviţă, **Dicţionarul geografic al jud. Bacău**, p. 585, şi după acest isvor: Kirileanu, op. cit., I, 203,—scrie: „Valea-rea, pârâu ce curge spre vest de satul Gârbovana **(sic)** şi se varsă de-a dreapta Trotuşului. Podul de pe linia Adjud-Ocna, tocmai pe acest pârâu, are legendă care pretinde că ar fi fost făcut de pe timpul lui Ştefan cel Mare". E greşită şi descrierea geografică, şi probabil, şi localizarea legendei.
2. Radu Rosetti, în **Convorbiri literare**, XL (1906), p. 89—90.
3. Altfel ar merge întocmirile dintre oameni.

Calul lui îi cal, nu smârţoagă ca a mea. De una [1] paşte prin pădure, da cine-l poate prinde ! [2].

LXXI. **Stejarul lui Ştefan - Vodă**

La graniţa Ardealului [de către Bucovina] se află un stejar răsădit de Ştefan-Vodă, după ce a sfărmat o cetate [3].

LXXII. **Stâlpul lui Ştefan-Vodă dela Vama**

[Petru-Rareş, fiind în Suceava; a ieşit înaintea Doamnei şi-a fiilor săi, cari veniau acolo] la satul Vama, unde se află stâlpul dintr'o piatră, al lui Ştefan-Vodă... şi de-acolo se vede foarte bine muntele Rarău... [4].

LXXIII. **Plopul lui Ştefan-Vodă**

In satul Plopu, comuna Dărmăneşti, judeţul Bacău, era un plop bătrân [care] a căzut astă vară [5] de bătrâneţe, [şi] pe care se zice că l-a sădit Ştefan cel Mare, cu însăşi mâna sa. Despre acel falnic copaciu, de la care s'ar fi trăgând şi numele satului, se spun multe lucruri. Aşa se zice că l-a fost blăstămat Ştefan-Vodă, ca să

1. Totdeauna.
2. I. Candrea, O. Densuşianu, T. Speranţă, **Graiul nostru**, I, p. 542
3. Voronca, **op. cit.**, p. 712.
4. **Şezătoarea**, vol. XVI, p. 17. — Unii îl numesc numai **Stâlpul lui Vodă**: „ridicat la capătul satului **Vama**, la mâna dreaptă, 40 — 50 de paşi depărtat de şoseaua ce duce dela Suceava şi Humor spre Câmpulung şi Vatra Dornei". De fapt e un stâlp ridicat de Mihaiu Racoviţă Voevod, „când au fost cu Tatarii în Ţara-ungurească, de au prădat, întru al treile Domnie, la 7224". Vezi T. V. Stefanelli, **Stâlpul lui Mihaiu Racoviţă Vv. în Bucovina** (Anal. Acad. Rom. XXXV ist.), p. 1027 — 42.
5. Prin urmare în 1912, scrisul fiind din 1913.

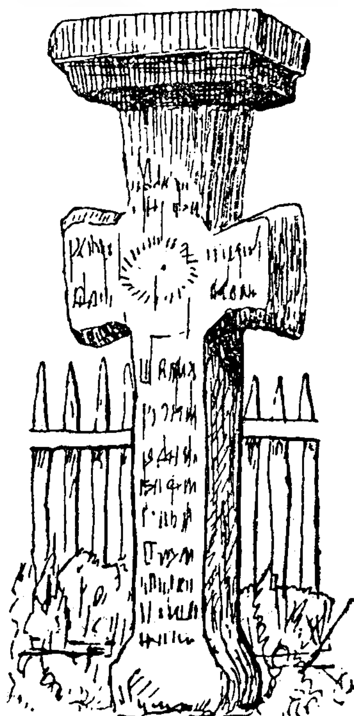
nu-l taie nimeni; nici topor ori beşchie, să nu se atingă de el.

Intr'un rând, se zice, au încercat doi oameni din sat să-l răteze cu beşchia, şi cum s'au apucat, au şi rămas înlemniţi, morţi. Jurământul venia de acolo că ar fi avut ascunsă sus o comoară. Se spune că era şi o portiţă care dădea'n scobitura cu aur.

Acum nu se mai înalţă falnic uncheşul care făcea cinstea [locurilor], purtând peste 400 de ani povară în spate. Negura vremurilor l-a răpus [1].

LXXIV. Crucea de Piatră

Crucea de Piatră, al cărui chip îl dăm după o

fotografie, are o înălţime de-aproape 2 metri şi este şi

1. C. Vartolomeiu, în **Ion Creangă**, VI, p. 303; se adaugă: „Livada şi grădină în cari era plopul sunt ale gospodarului Vasile Cojocaru".

astăzi în curtea bisericii de lemn, — adusă din altă parte, după mărturisirea preotului slujitor, — sub clopotniţă, în satul cu acelaş nume: **Crucea de Piatră**, cătun ce ţine de Târgul-Oneşti [1], dar mai aproape fiind de Borzeştii cu biserica dela Ştefan cel Mare, şi acesta, astăzi, atârnând de comuna Bogdana.

Despre această cruce s'a scris că «a fost pusă de Ştefan cel Mare pe mormântul unui neam al lui» [2], sau numai că «ar fi aşezată pe mormântul unei rude a lui Ştefan cel Mare» [3]. «Pe cruce se văd urme de scrisoare care pare să fie în slovoneşte» [4].

De fapt, Crucea de piatră este cu mult mai nouă. Cineva a cetit pe ea: «Cu binecuvântarea Tatălui şi harul Fiului şi cu luminarea Sf. Duh, s'a ridicat această sfântă şi dumnezeească cruce, în zilele prea-înălţatului Domnitorului nostru Grigorie Ion Calimah Voevod (leat 7276 mesiţa 25 Decembrie) de robul lui Dumnezeu Spătarul Radu...» [5]

Inscripţia aceasta însă este necorectă. In 1917 am văzut-o; într'adevăr, cu greu se poate ceti. Pe o faţă, se vede însă limpede: «I[isus] N[azarineanul], Ţ[arul] I[udeilor]. Cu v[re]rea Tatălui [6] şi cu ajutârea Fielui şi cu îndemnarea Duhului sfânt [7]... dumnezeească cruce în zili pre înălţatului D[o]mn Grigorie Ion Calimah Voevod... de robul lui Dumnezău Stan Rad... Agache Rug[h]ia i..... morţi.... M». In mijlocul acestei feţe: «Let 7276

---

1. Gh. Gh. Gheoldum, **Insemnătatea Sfinţei Cruci în serviciul liturgic**, Bucureşti 1910, p. 75, unde se află şi fotografia: „această **cruce de piatră** a dat numirea satului, care nu e format decât din vechii Borzăşti răzăşi sau **Robeni**. Partea satului de la deal se chiamă şi astăzi **Robu**". Să se îndrepte, prin urmare, cuvântul **Bobu**, la Kirileanu, **op. cit.**, ed. I, p. 207 şi ed. II, p. 179.

2. Kirileanu **op. cit.**, p. 207 (ed. I) şi 179 (ed. II).

3. **Gheoldum, loc. cit.**

4. Kirileanu, **loc. cit.**

5. După **Cultura română**, II, p. 9, în Gheoldum, **loc. cit.**— O. Racoviţă, **Dicţionarul geografic al jud. Bacău**, p. 168 arata că această cruce au ridicat-o sătenii la 1809.

6. Până aici, sub lespedea acoperitoare, numai pe braţul de sus, de-asupra soarelui; pe cele două braţe pare scris numele Domnitorului.

7. Aici se sfârşeşte inscripţia unei feţe, de-asupra capului de mort cu oasele încrucişate, urmând apoi, neceteţ, pe cealaltă faţă.

mesța O[ctomvrie] 25 dni». Sub brațul crucii, spre răsărit: «Vasile»; supt cel de catră apus: «Gosan Stann».

Fântâna Doamnei din Cârjoaia [1]

In partea de sud-est [2] a satului [Cârjoaia, jud. Iași] este o fântână (acum, în 1888 ruinată), din care isvorăşte apa ce dă în iazul numit La-grădină, și care fântână poartă numele de **Fântâna doamnei**, — despre care se zice că ar fi făcută de o Doamnă [3] a lui Ștefan cel Mare [4].

Limba bucovineană, limbă veche...

— In alte părți, — zice un bucivinean — aminterea grăeşte [lumea; dar] noi toți ținem limba veche dela Ștefan cel Mare.

Cum n'om fi mândri de el [1]?

1. Legenda o dă și Kirileanu, ed. I, p. 146 „**după Dicțion. geog. al jud. Iași**, de C. Chiriță f. 54; o reproduc de acolo spre a nu rămâne cu greșeli.

2. Nu „în partea despre asfințit și miază zi" — cum arată Kirileanu.

3. Lipsește prin urmare ceea ce cetim la Kirileanu: „de Doamna Catelina", despre care scrie la p. 4-a cuprinsului că „numai de data asta, (într'un cântec: **Catalina**) mai găsesc acest nume în literatura populară".

4. Chiriță, **op. cit.**, p. 54 — 5.

1. I. Candrea, O. Densușianu și T. Speranță, **Graiul nostru**, II. Buc. 1906, p. 25.

INDICE

1. Mânzul lui Cuza

Intr'un sat din ţinutul Bârladului, erà pe vremuri un proprietar, la care, Cuza Vodă, în trecerea lui de la Galaţi la Iaşi, poposia ca la un vechiu şi bun prieten. Proprietarul, boer de viţă, primià pe Cuza cu toată cinstea, îndeplinindu-i toate plăcerile. Cuza stăteà la el câte 2, 3 zile de se odihnia, mai sfătuindu-se adese cu boerul şi despre nevoile Ţării.

Pe lângă boer, se alipise un băeţel curăţel, vioiu şi drăcos, care făcea feldefel de slujbe. Învăţând carte la popa satului, adesea cetià cucoanei boerului, pe ceaslov, în paraclisul casei, rugăciunele dimineţei şi de sară, pe care cucoana le ascultà cu multă evlavie.

Văzându-l boerul, şi mai ales cucoana, că calcă a popă, a pus cuvânt pe lângă Vlădica de Huşi să-l primească în seminar şi să-l facă preot în satul ei. Intr'o zi din August, însuşi cucoana puse caii la trăsură, luă pe băiet pe capră şi porni spre episcopie. Acolo, cucoana se duse să reamintească Vlădicăi făgăduiala dată, lăsând pe băet la gazda unde trebuia să steà.

Băetul, dându-şi samă că intrând la învăţătură trebue să pue cruce drăciilor cu care erà deprins, se sue într'un nuc, ai căror crăci treceau peste zaplazul episcopiei şi aşteptà acolo. Când cucoana eşi, gata să pornească spre casă, şi trăsura porni, el sărì din nuc, dete fuga după trăsură, o ajunge şi se aşează pe osia de dinapoi, mergând astfel până aproape de casă. Sărind jos de pe osie, merse pe jos până în satul lui şi a doua zi se duse la curte. Cucoana îl sfădì şi-l mustră, dar având nevoe de el, îl primì din nou la curte.

Fiind îndămânatic şi iute, Cuza, când venià pe la boer, îi da câte o însărcinare. Când se duceà încotrova pe moşie şi băeatul se luà după trăsură.

Adesea Cuza, în ceasurile de petrecere punea pe muche, în vârf de băţ ori par, un gălbăn şi cu pistolul şi c'o zburătură lovia gălbănul. Băetul îl căutà şi-l găsià; c'o pietricică el îndrepà piesa lovită şi-o strângeà.

Văzându-l Cuza, odată, bocănind pe scări într'un galbăn îndoit, îl întrebă:

— Ce faci aici, măi Mânzule?

— Indrept galbănul lovit cu pistolul de Măria ta, şi am să ţi-l dau tot Măriei tale!

— Cuza râse cu bunătate şi-i mai dete câţiva galbeni, să-i dee mâni-sa să-i cumpere straie şi cărţi de învăţătură.

Şi băetul s'a făcut om. A văzut adese pe Cuza la casa boerului unde poposia în trecere spre Iaşi sau Galaţi; s'a înfruptat adese din bunătatea inimii Marelui Domnitor, şi astă-zi îi moşneag; şi vorbindu-ţi de el. îi dau lacrămi din ochi zicând:

— Dumnezeu să-l erte, că bun şi milostiv erà.

Culeasă de M. Lupescu

2. Găina, porcul şi bogatul cel nemilostiv

Un om sărac ceru odată milă unui om bogat. Bogatul însă nu voi să-l miluiască cu nimic, zicându-i că el strânge avere nu ca să o împrăştie, ci să lase ceva pe urma lui, să aibă de ce zice lumea bodaposte, şi Dumnezeu să-l erte.

La aceste vorbe săracul îi spuse următoarea povestire:

Odată, găina şi cu porcul s'au luat la sfadă despre foloasele ce aduc fie care omului:

— „Tu găină ce folos, mă rog, dai tu omului, decât câte un biet ouşor, două, trei pene şi o bucăţică de carne, şi toată ziua pe tine mereu te strigă şi te desmardă: ţur, ţur, pui! şi pe mine, care îi dau grăsimea şi carnea

mea de mânâncă o iarnă întreagă cu toată casa, nu mă mai scoate din ho şi hâidea! Asta nu-i cu drept făcut de Dumnezeu"!

Atunci găina, ciugulind un grăunte, zise porcului:

— „Apoi, mă porcule măi, ţie numai după ce mori îţi mai zice omul un cuvânt de bine, că-i dai folos numai după moarte, iar eu cât trăesc îl folosesc cu ouăle mele! Porcul a rămas ruşinat de găină ori găina de porc—, cucoane? închee săracul voind să se ducă. Boerul pricepe rostul şi tâlcul povestirii. Pricepu şi cine-i porcul din poveste. Milui pe sărac şi înţelese că-i tot mai bine, să-şi dea singur milosteniile să audă cu urechea lui bodaprostea săracului.

Povestită de dascălul meu bisericesc Gh. Babaca din Jorăşti, Covurlui, spre pilduire bogaţilor nemilostivi la pomană.

Petre Gh. Savin, Preot

3. De când se umblă cu uratul

Cică înspre sara de anul nou Sf. Vasile şedea la fereastră şi îşi scriă viaţa lui cu lacrămile în ochi. Dar dracii să nu-i dea pace? Au luat care un clopot, care o talancă, care o litră, şi veniau la fereastra-i şi le sunau şi jucau pe prispă, trâmbiţând. Şi Sf. Vasile, de ciudă, cică a binecuvântat sara din spre anul nou, ca să fie sară de veselie şi să se umble cu uratul pe la ferestrele oamenilor. Şi cică de atunci ne-a rămas obiceiul acesta.

Dela mătuşă-mea. Natalia I. Munteanu, jud. Covurlui.

N. Munteanu

4. Pupăza

Pupăza era fată şi a mers odată cu alte fete la scăldat. S'au desbrăcat fetele, şi s'a desbrăcat şi ea, şi s'au dus să se scalde, iar un *şarpe* târându-se pe mal, s'a ascuns în hainele fetei şi încălzindu-se, a adormit.

Când a venit fata ca să-şi iea hainele, s'a speriat, iar şarpele i-a zis:

— Te iau de nevastă; dacă primeşti, îţi dau hainele; iar de nu, vei pleca goală.

Ce să facă! A merge goală în sat îi era ruşine de oameni; a lua pe şarpe de bărbat, iarăş nu-i venia la socoteală. S'a gândit fata cât s'a gândit, dar la urmă s'a hotărît, numai hainele să le capete:

— Bine, — zise ea şarpelui, trimite *conacii*.

Peste câteva zile iată că sosesc conacii, se face nunta şi mirele a rămas în sat la părinţii fetii. Peste un an de zile iată că zice acel om muierii că merge să-şi vadă *neamul*, că i s'a urît fără *neam* şi că să vie dânsa peste o lună, la mal, unde l-a găsit întâia oară şi să arunce o piatră în apă zicând: „Cucu! Unde te-ai ascuns?". Atunci el va ieşi şi vor merge acasă.

Şi după ce a zis acest om, a şi plecat.

A trecut luna, i s'a urît muierii fără de barbat, şi a mers ea la mal, şi aruncând piatra în apă a strigat precum o învăţase bărbatul ei, şi au plecat ei acasă.

A trecut iarăş un an şi iarăş a plecat omul la neamul său, iar apoi, când s'au împlinit trei ani, zice el femeii sale:

— Oamenii îşi iau nevastă pentru viaţa întreagă, şi noi şerpii tot aşa facem, numai la noi şerpoaicele îşi schimbă pielea, iar voi muerile, tot cu aceeaşi piele rămâneţi. Hai cu mine la neamul meu să trăim; îţi vei schimba pielea că a ta s'a cam sbârcit.

S'a împotrivit muierea, — i-a fost frică să plece cu bărbatul ei: l-a lăsat să se ducă singur. Şi a plecat şi n'a mai venit, iar muierea de jale s'a prefăcut în pupăză şi de-atuncea tot strigă: „cu-cu! cu-cu!" doar se va întoarce bărbatul ei la dânsa! Dar unde! că a îmbătrânit muierea, şi s'a făcut urîtă foc!

Culeasă din jud. Hotin şi publicată în *Basarabia în secolul XIX*. Bucureşti, 1898, p. 193—4, de d.

Zamfir C. Arbore

5. Comoara

S'a fost ducând alde bietul taica cu chirie la Călăraşi. Doar c'a trecut de Cioroiu şi o licărire scapără pe o movilă din dreapta, şi dupa ea un foc albăstriu se ridica din vârfu-i jucând ca nişte limbi de balauri din basme. Spunea că-l cuprinsese frica; dar s'a răzgândit şi şi-a adus aminte că poate fi vre'o comoară.

Când s'a întors dela Călăraşi acasă a dormit ce-a dormit şi a plecat aşa mai de cu seară cu gândul s'o scoaţă. A luat pe mama, pe soru-mea, cu casmale, sape şi lopeţi şi la drum.

A ajuns acolo în crucea nopţii, înainte de cântatul cocoşilor. Trag ei căruţa cu cai la poalele măgurii; s'apucă ei şi sapă, sapă de s'au spetit, sapă ei toată măgura, că făcuseră o groapă de întorceai carul în ea. Săpa tata iar mama şi cu soru-mea trăgeau la pământ ca să-l dea la o parte.

— Tot mai sapi tată? — îl întreabă biata soru-mea.

— N'o să mai sap mult...

— Nu se simte nimic, nimic?

— Ba parcă sună a cazan... Trageţi, trageţi cu nădejde, că n'o să mai fie mult...

Şi au săpat ei aşa mult şi bine la măgură, până cine ştie când că, doar-doar vor da de cazan; iar soru-mea cu mama îi da mereu zor cu întrebările:

— Tot nu se simte nimic, tată?...

— Tot nu!

— Da până când, că ne-am rupt mânele trăgând la pământ...

Şi ei proşti, n'au ştiut că dacă afli de vre-o comoară, să taci ca peştele, sau nu vorbeşti de loc despre ea, iar când sapi nici grai, c'o perzi; şi ei au vorbit până aproape s'o ajungă!...

— Atunci sapă că ne-apucă ziua aici; dă şi tu mai zor...

— Da' aveţi răbdare odată oameni neştiutori...

Şi cum a zis, a şi înfipt casmaua în pământ, odată

a scârjnit ceva sub picioarele lui şi s'a auzit o zuruială, iar banii s'au tot dus... în fundul pământului...

— Tiu-u!... Mânca-v'ar viermii cu nerăbdarea voastră de mueri ce sunteţi pe capul meu...

Aşa le-a zis tata!

Şi ele i-au întins atunci coada lopeţii ca să-l tragă afară, când, pe sus, nişte arătări ca Turcii, cu fesuri în cap, parcă ar fi fost suciţi, şi galbeni, pieriau din'naintea ochilor...

Comoara fusese de bani turceşti.

O sfecliseră!

Când bagă însă bine de seamă, urca pe măgură spre ei o scroafă cu unsprezece purcei bălţaţi şi grohăiau de mama focului.

Ele ca femei, ce să facă? Traseră pe ăl om repede afară din groapă şi o luară în goană la vale spre căruţă de scapără pământul sub picioarele lor, suiră în căruţă, mânară şi fugiră... Dar degeaba că tot i-a ajuns! S'a repezit la un cal, l-a sfâşiat cu dinţii la un picior şi până a ajunge în bătătura casei la Jegălia, bietul cal a murit!

...S'au săturat alde tata să mai umble după comori de bani îngropate şi blestemate să nu le scoată nimeni decât acela cui îi sânt hotărîte.

N. I Dumitraşcu

CÂNTECE BATRÂNEŞTI

1. Ilinca

Latăl-i frunza ulmului,
Da-i mai lat'a bobului.
Sus pe malul Oltului
Sunt curţile Şandrului.
Şăndruleasa cea frumoasă,
Ţine-o copiliţă'n casă
Cu statul de jupâneasă,
Cu ochii de puică-aleasă,
Cu portu de preuteasă;
De frumoasă ce eră,
I-a mers vestea 'n Turcia.
Dimineaţa se sculă,
Faţa albă îşi spală,
La icoane se 'nchină,
Cofele 'n mână lua,
Şi la apă că plecă.
S'a plecat ca să ia apă,
Paloşul să i taie capu:
S'a uitat la răsărit
S'a văzut măru 'nflorind,

Şi răchita 'mboboeind;
S'a uitat la asfinţit,
Ş'a văzut Turcii viind.
Cofele că le-a trântit,
Cercurile le-a plesnit,
Fundurile le-a sărit.
Ea acas 'a alergat,
Şi din gură c'a strigat:
— Săndruleasă, cea frumoasă,
Da' eu unde să m'ascund,
Că iacă Turcii viind?
— In cămară sub covată,
Ca să fii mai apărată.
Bine vorba n'a sfârşit,
Iată Turcii c'au sosit.
— Şăndruleasă, cea frumoasă,
Da Ilinca ţi-i acasă?
Ea din gură c'a grăit:
— Ilincuţa mi-a murit!
Că de-un an şi jumătate.
Am şi dat scârba la spate:
La cap strat de busuioc,
La inima mea tot foc.
Dacă nu-mi credeţi cuvântul,
Haideţi! să v'arăt mormântul.
Da cucoşul că cântà,
Şi din gură tot strigà:
— Cucurigu-ga-ga-ga!
Turcilor, măria voastră,
Ilincuţa cea frumoasă,
I 'n camară sub covată!
Ei atâta-au aşteptat
Şi la dânsa-au alergat.
Frumuşel că mi-o legară,
Şi spre Dunărea plecară
Ca s'o treacă 'n a lor ţară.
Când la Dunăre-ajungeà,
Ea din gur' aşa grăia:
— Turcilor, Spahilor!
Deslegaţi-mi mânele
Să iau apă cu ele
Ca să-mi spăl ochişorii
Să-mi privesc curţili.
Când mânele-i deslegà,
Ea din gur' aşa grăià:
— Decât roaba Turcilor
Şi sluga Spahilor,
Mai bin' hrană peştilor,
Şi cotloane racilor,
Şi coteală apelor,
Şi rugină pietrelor!...
Şi când vorba a sfârşit
In Dunăre a sărit.

Auzii dela Nastasă Creţu în vârstă de 36 ani din Broşteni-Drăguşeni Judeţul Suceava.

2. Chira

Frunză ş'o maslină,
Chira, badei Chiră,
Vină înapoi vină,
Şi nu fii nebună;
Că tu ţi-ai uitat,
Colanul pe pat.
— De-o fi ţara 'n pace
Eu mă voiu întoarce
Şi colan mi-oi face!
— Chira badei, Chiră,
Vină înapoi vină,
Nu fi, tu nebună,
Că tu ţi-ai uitat:
Rochiţa pe grindă,
Scurteicuţa 'n tindă.
— De-o fi ţara 'n pace
Eu mă voiu întoarce,
Rochiţa mi-oi face.
— Chira badei, Chiră,
Vină înapoi, vină,
Nu fii tu nebună,
Bărbăţelul tău

El e bolnav rău...
— Frunză lozioară
Las' să moară, moară,
De-a fi țara 'n pace,
Eu mă voiu întoarce,
Și bărbat mi-oiu face.
— Chira badei, Chiră,
Vină 'napoi vină,
Nu fii tu nebună;
Că vacile tale,
Rag între ocoale.
— Lasă ragă, ragă,
Moartea li se tragă;
De-a fi țara 'n pace,
Și vaci eu mi-oi face.
— Cirha bedei, Chiră,
Vină 'napoi, vină,
Nu fii tu nebună;
Că băieții tăi:
Umblă suspinând,
Pe drumuri plângând.
— Lasă umble, umble
Boala să-i mănânce
Țara de-a fi 'n pace,
Eu mă voiu întoarce,
Băeți mi-oi mai face.

Auzit dela moșu Vasile Cloșcă în vârstă de 76 ani din Broșteni-Drăgușeni, Jud. Suceava.

Gh. Cardaș

Vorbe adânci

* Cârtița pe sub pământ umblă, dar urma ei se cunoaște pe pământ.
* Cânele îmbătrânește de drum și nebunul de grija altora.
* Bețivul își spală gâtul cu *apă de sapă*, de teamă să nu ruginească.
* Boii se leagă cu funia, oamenii cu cuvântul.
* A mâncat picioare de găină și-i tot râcâie la inimă.
* Când apa se tulbură din josul isvorului, poți găsi mai în sus apă curată; dar când se tulbură din izvorul ei, în zadar mergi după apă curată.
* Argatul vredic se cunoaște după mâncare.
* A visat că s'a 'nțepat și umblă la picior legat.
* Adevărul este cum te văz și cum mă vezi.
* Amândoi, două nevoi.
* Ajungi în casa altuia: cum îți place nu vei ședea; ajungi la masa altuia: cum ți-i gustul, nu poți mânca; ajungi la patul altuia: cum ți-i voia, nu poți dormi.
* Bagi pe dracu 'n casă cu lăutari, și nu-l poți scoate cu o sută de arhierei.

P.

ISBN serie 973-8076-81-1
ISBN: 978-973-152-082-7